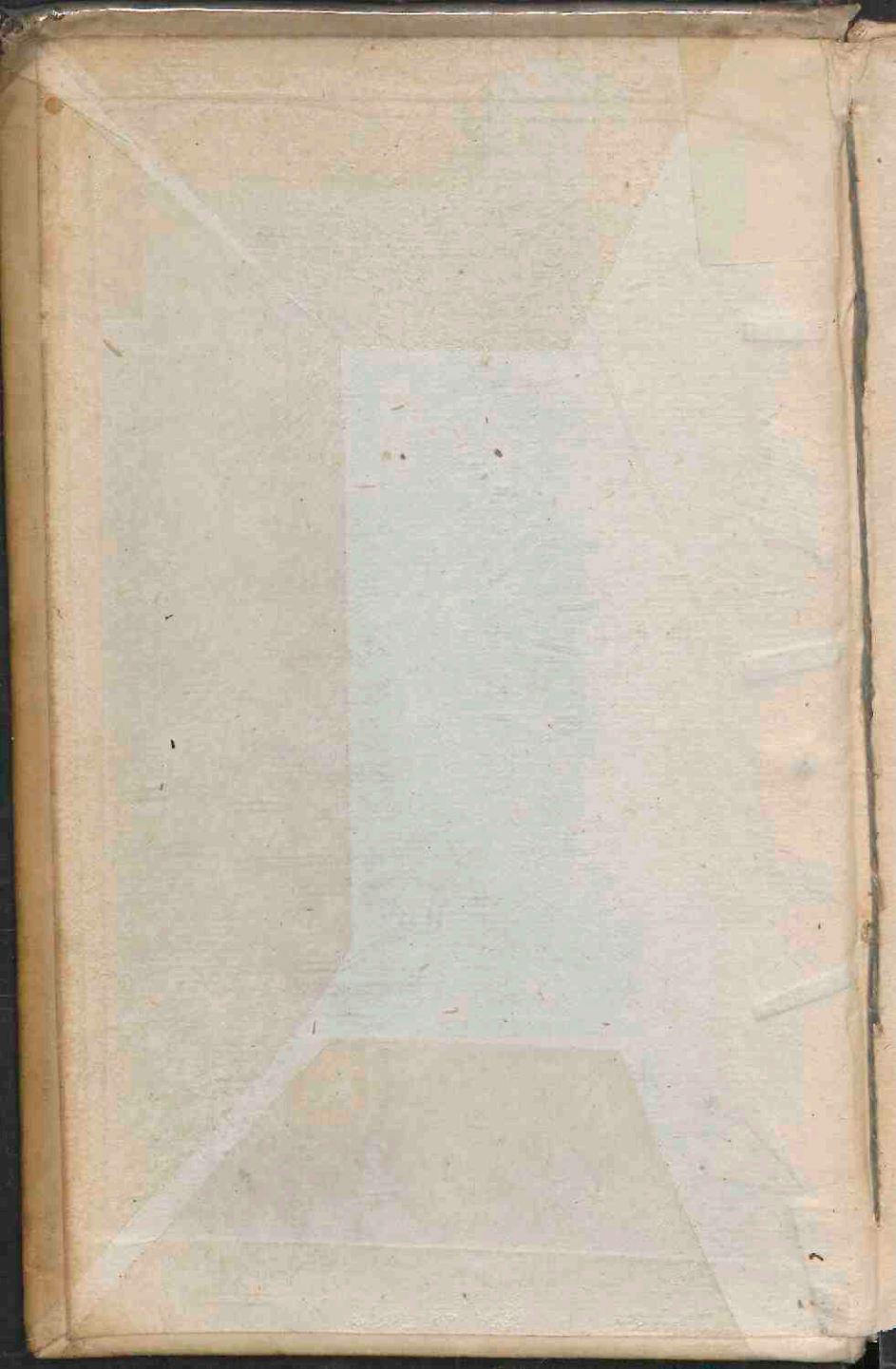

**Wissel-styl tot Amsterdam: vervattende niet alleen wat men
gewoon, maar ook wat een voorsichtigh koopman tot zijn
securiteyt in de wissel-handel dienstig en noodig is,
mitsgaders ordonnantien, willekeuren en reglementen van
wisselen tot Amsterdam, Rotterd**

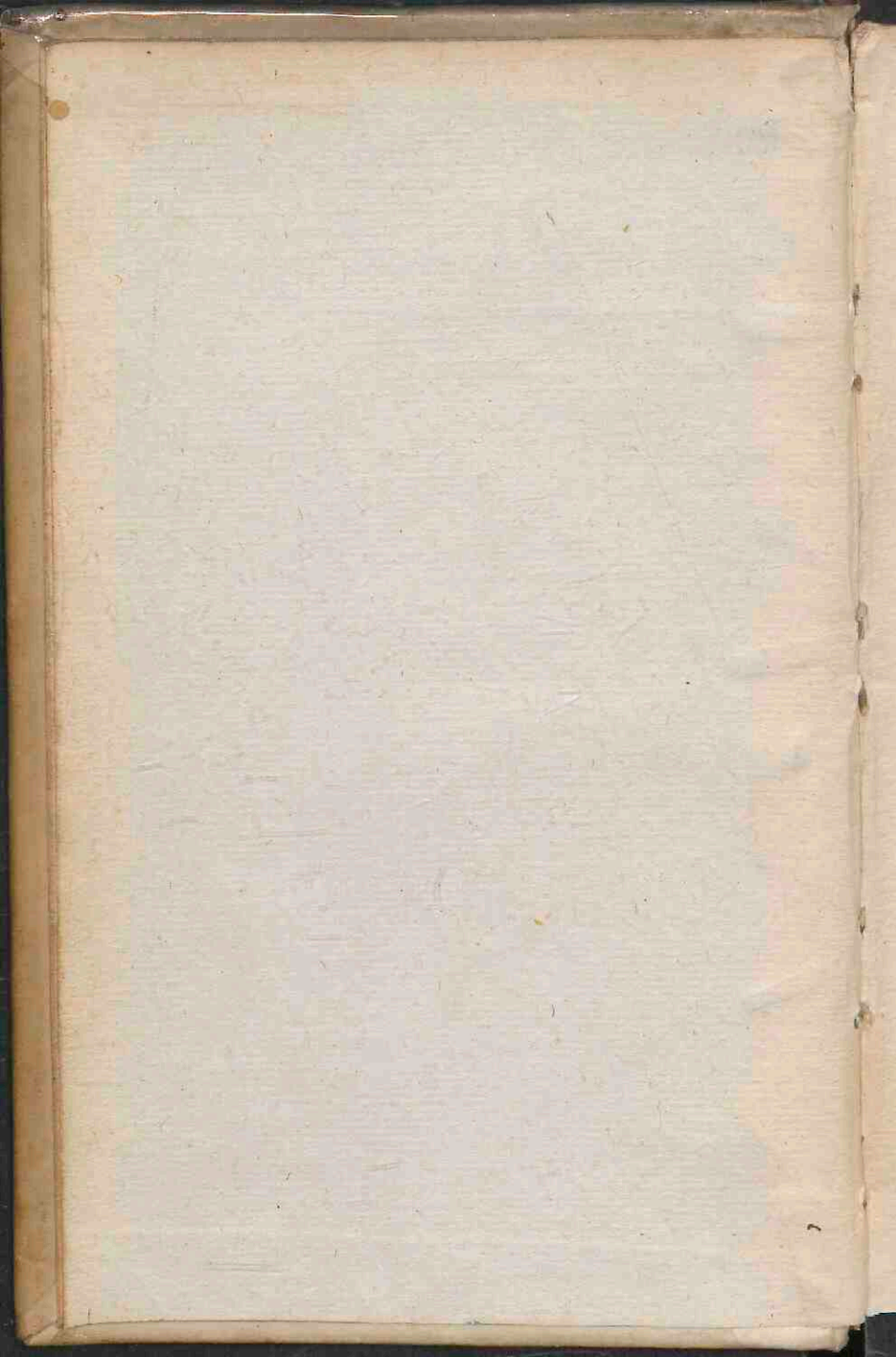
<https://hdl.handle.net/1874/223245>

K 7-I

MOLENGRAAFF-INSTITUUT VOOR PRIVAATRECHT

Swaan & Swart

KIC-I

waarde papieren

U.D.C 347.746(492.595)(091)
(091)347.746(492.595)

WISSEL-STYL

Tot

AMSTERDAM,

Vervattende

Niet alleen wat men gewoon, maar ook wat een
voorsichtigh Koopman, tot sijn securiteyt, in
de Wissel-handel dienstig en noodig is.

Mitsgaders

Ordonantien, Willekeuren, en
Reglementen van Wisselen.

Tot

Amsterdam, Rotterdam, Antwerpen,
Lions, Hamburg / Franckfurt / Leipzig /
Nürnberg / Nuspurg / Breslauw / Bologna,
Bisenzone, Bolzano, en Bolgiano.

Als ook

Ordonantien van Lodewyk de XIV. wegens de
handel der Negotianten en Kooplieden.

Beschreven, en by een vergadert, door

J. Phoonfen.

Zynde deezen Druk vermeerderd met de Wissel-regten in
Deenmarken, Sweden, Brandenburg, Pruyssen, en tot Danzig,
yder in zyn eygen spraak, met desselvs Vertaalingen.

AMSTERDAM,

By ANDRIËS van DAMME,
En JOANNES RATELBAND,

Bockverkoopers, 1716.

DEN HEERE
ABRAHAM DU PRÉ,
VOORNAAM KOOPMAN,
IN AMSTELDAM,
BEGUNSTIGER EN BEMINNAAR
VAN ALLE NUTTE
WETENSCHAPPEN, DEN
KOOPHANDEL,
ALS ANDERS BETREFFENDE,
WERD DE
WISSEL-STYL
DEZER STAD, DOOR WYLEN
J. PHOONSEN
ZAMENGESTELD,
EN NU DOOR ZYN ED:
GOEDGUNSTIGHEJD MERKELYK
VERMEERDERD,
EN MET NUTTE STUKKEN, &c:
VOORZIEN,

VOOR DEZE GOEDWILLIGHEYD,
EN ALGEMEENE NUTBAARE
GEDIENSTIGHEYD,
TOT EEN DANKBAARE
ERKENTENIS, MET ALLE
SCHULDIGE EERBIED
TOEGE-EYGENT

DOOR ZYN ED:

VERPLIGTSTE DIENAARS

ANDRIES VAN DAMME,

EN

JOANNES RATELBAND.

De

De Drukkers tot den Lezer.

Gunstige Lezer,

Elykerwys de Koophandel de Zenuw van ons Land is, even zo is de Wissel de Zenuw van den Koophandel, en deze twee zyn dermaten aan den anderen verknogt, dat de eene niets kan lyden, of de andere heeft daar straks gevoel van. Zo de Koophandel hinkt, aanstonds ziet men de Wissel kwalik gaan. Het is, *Gunstige Lezer*, een delikaate zaak, en het moeten al fyne geesten en besleepene herssens zyn om tot de diepe geheymen der Wissel-handeling recht door te dringen. De onbehouwe handeling van onkundige met en in de zelve, veroorzaken eyndeloze verwarringen en disputen. Een Wissel-brief in handen van een onbedrevene, merken wy even eens aan, als een gevaarlyk Instrument in die van een kind, 't geen by gebrek van kundigheydt wegens 't gebruyk, of een onbezuysde aanvatting zich meenigmaal deerlyk bezeerd. Om dit dan zo veel doenlyk is te myden, en d'onervarene te leeren, heeft wylen J. Phoonsen zich benaarstigt dit nutbaare Boekje van de **WISSEL-STYL** toe te stellen. Hoe hy daar toe is gekomen, en wat oog-

De Drukkers tot den Lezer.

merk hy met het zelve heeft trachten te bereyken, is uyt zyne Voorreden van den voorigen druk te zien.

In de stellingen (zegt hy) van dit tractaatje van Wissel styl tot Amsterdam, heb ik getracht te comprehenderen en voor te stellen, niet alleen, al dat men in het Wisselen aldaar gewoon is te observeeren, maar oock, al wat een voorsichtigh Koopman, in alderley voorval van Wissel, tot syn securiteyt, en verhoedinge van schade, mitsgaders voorkomingen van meenighvuldige disputen en geschillen, te weten dient, en te doen staat; en in sommige aantekeningen heb ick kortelyk aangewesen, wat ten dien sine, by haar E. Ed Hoogh-Achtbaarheden, (die de sorge voor de welstands van het Gemeene best, en voortsetting van de Negotie, in dese vermaarde Koopstadt, aanbevoelen is) konde en behoorde gedaan, en ondernomen te werden; ick besluyt het selve hi r mede: datter hooghnoedigh diende geconcepiceert, gestatueert en gepubliceert te werden, een formeele, ampele, wel ingestelde Ordonnantie van Wissel, waar na een yder sich in dien handel soude hebben te richten en te reguleeren; en niet alloentlyk werden in de stellingen van dit Tractaatje, maar ook, en wel voornamentlyk, in de aanteykeningen, gemoveert verscheydene bedenkingen,

De Drukkers tot den Lezer.

gen, de welke, in het formeeren van een soodanige Ordonnantie, specialyk in consideratie behoorden genomen te werden. By aldien yemant eenige van deselve niet vatten kan, noch toestaan wil, die geliefste, niet al te onbedacht, en onverhoort, als inpracticabel te achten en te verwerpen: want het geene niet goet, ja onmogelyk soude mogen schynen, meene ick te sullen kunnen aanwysen, en bewysen, onweder-sprekelyk goet, en doentlyk te zyn, en dat ook myne Concepten strecken, tot een gemeene en ongelooftyke securiteyt, accommoditeyt, menagie, en voordeel, van 't Gemeenebest, en seer gemakelyk soude zyn te ondernemen, en in 't werck te stellen. Ick hebbe, soo veel tydt als my mogelyk geweest is te menagieren, besteedt aan de samenstelling en beschryving van dit Tractaatje:

Tot dus verre den Autheur, daar wy niets by te voegen hebben, als alleen, dat wy goed gevonden hebben eenige verschikkinge te maken in de Order der Willekeuren en Ordonnantien, welke wy geloven dat de kundige gebruykers niet ongevallig zal voor komen. De Augmentatie die hier is by gekomen, bestaande in de Wissel Ordonnantie der Stadt Dantzic, de Deensche Wissel Ordonnantie, het Wissel-recht van Pruysen en Brandenburg, benevens een Extrac

#yt

De Drukkers tot den Lezer.

zyt een Ordonnantie van den Koning van Sweden, raakende de zelve stoffe : Om alle welke verandering en vermeerdering wy in hope zyn dat dezen onzen verbeterden druk met geen minder genoeg zal ontfangen werden als den voorigen, in welke verwagting en hoop wy zyn en blyven

Gunstige Lezers,

U Ed. Dienstgenegene Dienaars

ANDRIES van DAMME,

EN

JOANNES RATELBAND.

WISSEL-STYL.

tot

AMSTERDAM.

HET I. CAPITTEL.

Wat Wissel is, en hoe veelderley.

I.

H Et woordt Wissel, op sijn ruymste, betekent alle veranderingh.

II.

H Wissel, betekent, in een beknop-
ter sin, alle handeling.

III.

Wissel, werd in een noch nauwer betekenis
genomen voor een handeling in Geldt.

IV.

Geldt is gemunt Metaal, door publycque Au-
toriteyt op een vaste voet van swaarte en sijn-
te geslagen, en op valeur en prijs gestekt.

V.

De oudtste bekende Munt of Geldt-pen-
ning is den *Sickel*, en deselve is geweest een sil-
vere Penning, geslagen op een gesette sijnte en
gewicht, niet onwaarschijnlijk met het teken
of beeltenis van een Lam.

A

VI. Het

VI.

Het *Geld-munten* is niemandt geoorloft als een Oppermacht, ofte den gene die van deselve daar toe geauthoriseert werdt.

VII.

In meest alle Landen werd Geld gemunt van verscheyden waarde, soo van Goudt als Silver, waar van het grootste Silver-gelt Gros-gelt, en het kleynste Payment genoemd werdt; daar toe in veel Landen oock geldt van Kooper geslagen werdt.

VIII.

In sommige Rijcken en Landen, gelijk in Spangien, in Vranckrijck, Engeland, en elders, is geene andere als eygen Munt gangbaar, en alle vreemde Munt *bilbioen*; ook vermog aldaar geen Geldt, boven een sekere kleyne somme tot noodig reys geld; uytgevoert werden, op peene van Lijf-straf. Echter plachten in Hollandt, en voornamentlijk tot Amsterdam, de Spaansche Pistoletten, de Fransche Kroonen, en d'Engelse Roosenobels, Jacobussen, en Karolussen van Goudt; en de Fransche Louysen, de Engelse Schelling, den Schotsen Distel bloem, en Yrsche Harp van Silver, in groote quantiteyt gevonden te werden, en aldaar gevalucerde gangbare Munte te zijn.

IX.

Uyt de verscheydenheyd van de Munt, of het veelderley onderscheyd van het geldt, en dat de

mee-

meeste Geldtsoorten op d'eene plaats gangbaar zijn, en op d'ander niet, en den Koop-handel noch anders, meest over al, met geld moet gedreven werden, daar uyt ontstaat de handel in Geldt, die men *Wissel* noemt; en deselve is tweederley, te weten: *Geld-verwisselingh*, en *Geld op wissel-geving*

X.

De *Geld-verwisseling*, bestaat in een dadelijke omsettinge en overgifte van eenig Geld voor ander Geld, contant van hand in hand.

XI.

De *Geld-verwisseling*, is wederom tweederley; want deselve geschied, *sander*, of *met gewin*; te geven of te trekken.

XII.

Geld-verwisseling sander gewin, bestaat in een gerijf uyt vriendschap, met de eene soort van Geld voor een ander soort te geven, en dat wederzijds ten prijse als het selve, na de evaluatie, ofte in de uytgifte, gangbaar is.

XIII.

Geld-verwisseling met Gewin, te geven of te trekken, geschied, als men by de opwisseling van eenige bysondere Geld-specien, *toehaart*, *aggio*, ofte *op geld* geeft.

XIV.

De *Geld-verwisseling* die met *Aggio* ofte *Op-geld* te geven geschied, is geen vryjen handel noch yder even na, maar alleen den geenen te

exerceren geoorloft, die daar toe permissie en Authorityt van de Overigheyd bekomen, en haar met Eede verplicht hebben, haar te sullen reguleren na den inhoud van hare Instructie, en niet te sullen schacheren.

XV.

Om alle steygeringe ende confusie in het stuk vande Munte te weeren, ende de Luyden die eenige specien in de Koopmanschappen van doen hebben te gerieven, is by mijne Heeren van den Gerechte (der Stadt Amsterdam) met Authorisatie van de Mogende Ed. Heeren Staten, ende het Advijs van de Heeren XXXVI. Raden der selver Stede, opgericht een Bank van Wissel. Willekeuren van Amsterdam 3. Deel, I. Bock, T. 8. n. 1.

XVI.

Geld-geving op Wissel, bestaat in een verdrag, waar by aan-genomen werdt, een sekere Somme precys, over een bedongen tijdt, effectieve met geldt te sullen voldoen, voor de Waarde van deselve Somme alrede ontfangen, ofte te ontfangen.

XVII.

De Geld-geving op Wissel, is tweederley, te weten, der Kooplieden, of Renteniens.

XVIII.

Koopmans wissel, bestaat in een Geld-handel, op een onseker winst, vande eene plaats, op een ander plaats of Markt; en dese handel wert by uytstekentheyd eenvoudig Wissel genoemd

XIX. Ren-

XIX.

Renteniers Wissel, bestaat in een *Geld-geving* op *Interest*, om de *Somme* die men geeft, met een *secker gewin*, op de *bedongen tijd*, ter *selver plaatse*, wederom te *ontfangen*.

XX.

De *Koopmans Wissel*, werd onderscheyden, in *dadelyke wissel pro forma*.

XXI.

De *dadelyke Wissel*, bestaat in een *effectueel verdrag* en *negotiatie* tusschen *Trekker en Gever*, over de *wissel-cours* of *betaal-tijdt*.

XXII.

Wissel pro forma, bestaat in geen *effectueel verdrag* nocht *negotiatie*; maar alleen, in een *toestemming*, dat ymands naam als *Gever*, om de *formaliteyt* des *Wissels*, in de *Wissel-brief* genoemd werde.

XXIII.

De *dadelyke Wissel*, is wederom tweederley; te weten, *vasse* of *voorwaardige*.

XXIV.

Vasse Wissel is, als de *voldoeninge* van de *somme* in de *wissel-brief* begrepen, *sekerlijk* geschieden moet.

XXV.

Voorwaardige Wissel is, wanneer de *voldoeninge* van de *somme* in de *wissel-brief* begrepen, geschieden sal, ter *arrievement* van *seker Schip* of *Goedt*, of onder *eenige andere voorwaarde*.

XXVI.

De *Vaste Wissel* is tweederley; ten 1. op *Plaatsen*, ten 2. op *Markten*.

XXVII.

Men wisselt op een *plaats*, als men eenvoudig wisselt, in een ander *Stadt* of *plaats* te betalen.

XXVIII.

Men wisselt op een *Mis* of *Markt*, als de betalinge geschieden sal in een *Mis* of *Markt*.

XXIX.

In een volleedige *Wissel-negotiatie* werden vier *Personen* gerequireert of geconfidereert: te weten, een *Gever*, ende een *Trekker*, op de plaats daar de *Wissel* gesloten werd; ende een *Houder* des *Briefs*, en *Betrokkene*, ter plaatse daar de betalinge geschieden sal.

XXX.

De *Wisselen* werden ook onderscheyden, in *Genegotieerde*, en *Geconteerde*.

XXXI.

Genegotieerde Wissel is, wanneer de *Trekker* een ander *Perfoon* is als de *Gever*, en tusschen deselve een daadlijk *Verdrag*, over de *Wissel-cours*, geslooten wordt.

XXXII.

Geconteerde Wissel wordt genoemd, wanneer *Trekker* en *Gever* een en deselfde *Perfoon* is, die te gelijk trekt en remitteert.

XXXIII. De

XXXIII.

De *Genegotieerde Wisselen* zijn wederom tweederley: te weten, *suivere*, of *gemengde*.

XXXIV.

Een *suivere* geslooten of *genegotieerde Wissel* is, daar effectieve geld werd gegeven, om geld te ontvangen; en bestaat in een Verdrag, tusschen een Geld-gever en een Geld-ontfanger, waar by den ontfanger aanneemt, den beloop, valeur, of weerde, van de ontvangen Somme, na de bedongen cours; elders, precijis op soodanige tijt als men conditioneert, te sullen betalen, of doen betalen.

XXXV.

Een *Gemengde Wissel*, bestaat in een Verdrag tusschen een Debitteur en Crediteur, tzy over de schuld, verkogte goederen, of uyt welken hoofden hy hem verobligeert of schuldig mach zijn; waar by den Debitteur aanneemt sekere somme, in manieren als vooren te voldoen.

XXXVI.

Alle *Wissel-negotiatie* geschied, of voor *eygen rekening*, of voor *rekening en op de Naam van een ander*, of, in *Comissie*.

XXXVII.

Men wisselt voor *eygen rekening*, wanneer de party, die men geeft, of trekt, sich selven aangaat.

XXXVIII.

Men wisselt voor *rekening en op den Naam van*

van een ander, wanneer men wissel contracteert, en Wissel-brieven maakt, en dossieert, of accepteert, op Volmacht, en Naam van een ander.

XXXIX.

Men wisselt in *Commissie*, soo wanneer men tracteert op sijn eygen Naam, en de party die men negotieert voor eens anders rekening is.

XL.

Men wisselt op een plaats, ten 1. *direct* ofte recht toe; ten 2. op een plaats in een plaats; ten 3. op een plaats over een plaats.

XLI.

Men wisselt op een plaats *directe*, of recht toe, wanneer de betrockene woont, ofte sich vinden laat ter plaatse daar de betalinge des Wissels geschieden moet.

XLII.

Men wisselt op een plaats in een plaats, wanneer de betrockene niet ter plaats woont daar de Wissel moet voldaan werden, en echter op hem getrocken werd, in die plaats te voldoen.

XLIII.

Men wisselt op een plaats over een plaats, wanneer de Wissel-brieven gemaakt, of gedirigeert werden op een derde, ter plaats woonende, daar de voldoeninge geschieden moet.

HET II. CAPITTEL.

*Van Wissel-slyting door Makelaars,
en van haar plicht.*

I.

DE *Suyvere Wisselen* werden gesloten, of door Makelaars, of mond aan mond.

II.

Makelaars in de *Wissel* zijn be.eedigde *Perfoonen* van de *Overigheyt* gequalificeert, die haar werk daar van maken, om te ondersoeken en na te vragen, wie op *wissel* te geven, en wie te trecken heeft; en die partyen, door haar tusschen-loopen, over de *Cours* en *conditien* vergelijken.

III.

't Is de plicht van een *Makelaar* dat hy vlytig, getrouw en secret is; en dat hy *Gever* noch *Trecker* voorwetentlijk verkloecke, noch bedriege.

IV.

Den *Makelaar* moet hem vergenoegt houden, met soodanig loon, of *Courtagie*, als by de *Overigheyt* vast gestelt is, sonder *meer* of *min* te trecken, of ymand geheel *Franco*, of vry van *Courtagie*, te diener.

V.

Een karig *Wissel-handelaar*, die de *courtagie* selfs verdienen wil, met *mond aan mond* te slyten, ofte de *Makelaars* gewoon is in haar loon te

beknibbelen, of van deselye, of van beunhasen, franco van courtagie bedient wil zijn, moet nu of dan wel dubbelde courtagie in de cours betalen.

VI.

Een Makelaar moet in het Wissel-sluytten voorsichtig zijn, en by Gever en Trekker voor af vast stellen, op wat Plaats, Mis of Markt getraecteert werd; en soo wanneer het is op een Mis, Markt, ofte soodanigen plaats, daar een *Usance* in het betalen van de Wisselen altijd vast staat, soo werd by hem alleen over de *Prys* gemerchandeert; maar, soo wanneer na elders getraecteert werd, daar men op sichten en op korte en lange tijt te wisselen gewoon is, soo moet hy wel expresselijk de precijse Betaal-Tijt, en de *Prys*, conditioneeren en bevoorwaarden.

VII.

Wanneer de Makelaar een Wissel-party geslooten heeft, soo werd door hem by de Gever opgenomen, aan wien hy de Brieven te betalen gemaakt wil hebben, en daar van een Notitie opgesteld, in-houdende, wat *Somme* gesloten is, op wat tijt, en aan wie te betalen, van wie de weerde, en tot wat *Prys* of *Cours*, en deselve Notitie werd door hem aan den Trekker behandigt, om daar uyt de Wissel-brieven te maken, ofte te endossieren.

VIII.

Is ook de plicht van een Makelaar, dat hy de

de Wissel-brieven van den *Trekker* af haalt, en aan den *Gever* brengt.

IX.

Een *Makelaar* is ook gehouden, pertinent Register en Aantekening te houden, van de geflootene party, te weten, wie *Trekker* en wie *Gever* is, na wat plaats, op wat *Tyt*, en in wat *Cours*, gewisselt is.

X.

Wanneer tusschen *Trekker* en *Gever* geschil ontstaat, soo werd het woord, en de aantekening van een *Makelaar* ter goeder Naam en Faam staande, groot geloof gegeven.

XI.

Een voorzichtig *Koopman* sal in het *Wissel* sluyten sich aan geen een *Makelaar* binden, nochte den eenen voor den anderen praferentie geven; maar die *Makelaar* de *Courtage* sonder onderscheyd gunnen, die hem eerst de *Cours*, daar in hy resolveert te sluyten, aan presenteert; als dan disobligeert hy niemant, en animeert haar alle.

XII.

't Is een misflag, dat een *Koopman*, over *Wissel*, het zy in het *Trekken* of *Geven*, voor af contracteert met een *Makelaar* op hafard.

XIII.

Het is ook een groote misflag van een *Koopman*, die maar taamelijk *Credit* heeft, dat hy willende, of moerende *trekken*, yder een, ja
kieu.

kreupele Makelaars, en krucken van Beunhansen, ordre en last geeft.

XIV.

Een *Makelaar*, vernag in het sluyten van Wissel-contracten, niets over hem te nemen, noch in de *Tijd*, noch in de *Cours*.

XV.

Een *Trecker* heeft reden van misnoegt te zijn tegen een *Makelaar*, soo wanneer deselve buyten sijn kennisse, een party sluyt, tot een leger, of disavantageuser *Cours*, als hy last otte permissie gegeven heeft; of schoon een *Makelaar* presenteert, het mancquerende in de *Prijs* te suppleren, en aan den *Trecker* goed te doen.

XVI.

Een *Trecker* heeft ook groote reden om misnoegt te zijn tegen een *Makelaar*, wanneer hy buyten sijn kennis en weten, aan den *Gever* toestaat, eenige tijd om de *Valuta* te mogen voldoen.

XVII.

Een *Trecker* is niet gehouden *Wisselbrieven* te maken op korter tijd, en een *Gever* is niet gehouden *Brieven* aan te nemen, die op een ander *Perfoon*, of op langer tijdt houden, als met de *Makelaar* geaccordeert en geslooten is.

XVIII.

't Is de plicht van een *Makelaar* het respect en credit van den *Trecker* soo veel mogelijk

(als

(als het niet tegen zijn beter weten geschied) te maintineren; maar het is hem ongeraden, sich te verobligeeren voor de sufficianthey van de selve; het gene eenige Makelaars, om de Courtage te verdienen, haar niet ontfien, en beklaagt hebben.

XIX.

Onbekende Brieven, 'tzy van eerst beginnende, of weynig ter Beurs tracteerende Kooplieden, die echter sufficiant zijn, mach een Makelaar wel offereeren; maar het is hem kleyn respect, soo hy met al te wel bekende Brieven, van kleyn Credit en estime, ordinaar voor den dag komt, en die recommandeeren wil; En het is een Schelmstuck, soo wanneer hy voorwetentlijk treckt, voor ymand, diens Brief hy weet dat niet voldaan sal werden of voor ymand op wissel geeft, die hy weet dat de Valuta niet voldoen sal.

XX.

Een Makelaar moet hem wachten voor *Liegen en Bedriegen*.

XXI.

Een voorfichtig Koopman sal een Makelaar, daar van hy eens schelmachtig bedrogen is, noyt weer vertrouwen.

XXII.

Een voorfichtig Koopman, sal hem door een Makelaar niet laten disponeeren noch verleyden, door hoop-geving van groote winste, om

om yets, ter quader trouwe, ofte strijdigh tegens de *Placcaten* van de Hooge Overheyd, te ondernemen.

XXIII.

Die uyt kracht van Procuratie, op ymands anders Naam, Wissel trecken wil, is verobligeert 't selve expresselijk aan den Makelaar te seggen: ende de Makelaar moet de party niet contracteeren op de Naam van die hem de ordre gegeven heeft, maar op de Naam van desselfs Principaal of constituant.

XXIV.

In het Wissel-sluyten, is het de plicht beyde van de Gever en Trecker, te vragen aan de Makelaar, met wie hy tracteert, en sig te informeren, soo wanneer hy hem niet wel kent, op de suffigantheyd van deselve, voor dat hy finaal sluyt.

XXV.

Een Wissel, ten overstaan van een geswooren Makelaar, ofte door tusschen-loopen van deselve, gesloten, behoort voortgang te hebben; zijnde seer inpertinent, dat de Trecker of Gever, na het sluyten komt te poenitreren, en sijn woord niet wil presteren.

HET III. CAPITTEL.

Van Wissel Cours.

I.

IN het tracteren of Negotieren van Wissel, mach den Gever sluyten met wat meer of min
avan-

avantagie, na dat de Brieven zijn; maar den Trekker moet letten op zijn respect, en dat hy niet en trekt, als in een honorabele Cours.

II.

De avantagieuſſen Cours, is in het Wiſſelen niet altijd te treffen; alle Brieven werden ook op geen eene taxt geſtelt, maar de Cours veel-tijds wat gereguleert, na dat de Brieven zijn.

III.

Wiſſelen en wind, verkeeren geſwind. Daarom geld in het wiſſelen veeltijds kort beraad. Men moet in het wiſſelen prompt, en voorsichtig zijn.

IV.

Wanneerder lareſſe van geld is, en ſchaars Brieven zijn, mach den Trekker hem wel ſtijf houden: maar werdender veele Brieven gevonden, weynigh Geld, ſoo is het hem geraden, moet hy trekken, dat hy niet al te lang tand-trekke.

V.

Wanneer men in het ſluyten van Wiſſel alleen op de Cours tracteert, en van geen byſondere conditien ſpreekt, ſoo tracteert men op ſoodanige conditien, als men na de plaats, derwaarts men Wiſſelt, ordinair te wiſſelen gewend is: ſoo wel omtrent de tijd wanneer te betalen, als in wat Geld of geld-noemingde de betalinge geſchieden moet.

VI.

Die op korter of langer tijdt wil geven of

trecken, als men ordinaar, op die plaats, derwaarts men tracteert, gewend is te wisselen; of dat de Valuta door den Gever in courant Geldt voldaan sal werden, ofte ook, dat de betalinge elders gedaan sal werden in ander Geldt, als men aldaar de Wisselen gewoon is te voldoen; die moet het selve voor het sluyten conditioneren en bedingen.

VII.

Men wisselt, of in een eygen, of vreemde Geld-noeming.

VIII.

Men wisselt in een eygen Geld-noeming, wanneer de Wissel-brief betaalt sal worden, in een selve soorte van Geld, of Geld-rekening, als de Gever aan de Trecker voor de Valuta voldoet.

IX.

In een vreemde Geld noeming wisselt men, wanneer getraceert werdt, in een ander Geld-noeming te voldoen als men ontfangt.

X.

In het wisselen staat altydt de Geld-noeming op d'een of d'andere plaats vast en onveranderlijk; en de veranderinge van de Cours, verhooginge of daaling des Wissels, wert op de tegenwaarde gemaakt.

XI.

Men wisselt *Pari*, als men geld om geld wisselt, sonder meer of min te ontfangen, als men weder voldoen sal.

XII. Men

XII.

Men feidt te wiffelen met Avance van den Trecker, wanneer den Trecker een Cours boven *Pari* bedingt.

XIII.

Men feidt te wiffelen met Avance voor den Gever, of schade voor den Trecker, wanneer de Gever aan den Trecker minder als *Pari* goet doet.

XIV.

Die fijn gelt op wiffel geeft om Gewin, wint niet altijd.

HET IV. CAPITTEL.

Van Wiffel Reekeningh.

I.

DE Wiffel-reekening bestaat in een *Reductie* der waarde van een bekende in een hegeerde Geldt-somme, na een vast-gestelde of bedongen Cours.

II.

In de Geld-verwiffeling met gewin, en Gelt op Wiffel-geving, werdt fomtijds gecontracteert Gelt tegen Geldt van een benoeming, en fomtijts Geltt tegen Geldt van differente benoeming.

III.

Wanneer men negotieert in Gelt tegen Gelt van een benoeming, soo contracteert men ordinaar op, ofte tegen, het Hondert; in dier voegen; dat Hondert, te ontfangen of te betaalen;

by d'een of d'ander der contrahenten vast staat ; en men conditioneert somtijds expresselijk , hoe veel dat men effectieve voor 't hondert ontfangen of betaalen sal , en somtijts fluytmen met soo veel , avance of schade ten hondert.

IV.

Wanneer geslooten werd met avance of schade ten hondert , dan staat vast , dat soo veel avance ten hondert , als d'een geniet of profiteert , soo veel schade ten hondert lijdt of draagt den ander : want Winst en Verlies in dese Negotiatie elckanderen tegen gestelt worden.

V.

Wanneer men Wissel fluyt in Geldt tegen Geldt van differente benoeming , soo werd somtijds getraecteert , en de Prijs gemaakt , of cours bedongen , in een vreemde , en somtijds in een eygen Geltnoeming

VI.

Om de Vergelijkingen van de Wisselen te calculeren , ofte te vinden het *Pari* ; om te trecken en te remitteren na ravaglie , in een gegeven Limitatie van Prijs , staat alleen te observeren , wannermen in een disavantagieuser cours moet trecken , dat men na advenant so veel in een avantagieuser cours moet geven ; en wannermen niet als in een disavantagieuser cour kan geven , dat men dan na advenant soo veel in een avantagieuser cours moet kunnen trecken , als de limitatie gegeven is.

VII, Wan-

VII.

Wanneer yemant zijn Correspondent ordi-
neert na elders daar hy gelt moet overmaacken,
of benodigt is, te remitteren, en op hem te reval-
leeren, en calculceeren wil, hoe veel hem die Re-
mises te staan komen, die moet den beloop met
de Provific van zijn Correspondent, en enckele
Courtagie belasten.

VIII.

Wanneer yemant calculatie wil maken, of
het voordeeliger is *à droiture*, of over een ande-
re plaats hem te laten betrekken; die moet ook
observeren, dat hy Provific en Courtagie beta-
len moet; te weten beyde aan zijn Correspon-
dent die hy betrekken laat, indien hy hem laat
hertrekken; Doch wanneer hy hem remitteert,
soo competeert hem alleen Provific en geen
Courtagie; maar de Courtagie moet evenwel in
de Calculatie geconfidereert werden, dewijlfe
by den Calculant selve voldaan werdt.

IX.

Wanneer yemant wil uytrekenen, of het
hem voordeeliger is, zijn avance *à droiture*, of
over een ander plaats, te laten remitteren, die
moet nevens het vergelijken van de respectieve
Courssen, of Prijzen van de Wissel, derwaarts
en herwaarts, observeeren, so die Remises op
een ander plaats gedaan werden, om door hem
ingetrocken te werden, dat hy als dan alleen de
Courtagie van het intrekken bekostigt, en avan-
ceert

ceert in de tijd; Maar wanneer directe over een ander plaats geremitteert werdt, soo spendeert men Provific en Courtagie, en men moet zijn geldt langer missen.

X.

Om te calculeeren de Winst of schade op een gegeven, en weder in getrocken Remise, moet de winst gediminueert, en de Schade, sooder Verlies valt, geaugmenteert werden, met dubbelde Courtagie, te weten, van het geven en van het weeder intrecken; en wannermen uytrekken wil, wat op een Remise die men effectieve overmaakt, en retourneeren laat, geavanceert of verlooren werdt; soo moet van de geremitteerde Som, die elders t'ontfangen is, eerst de Provific en Courtagie gedetraheert werden, en de Rest wert het Apoincte genoemd; en moet uytgereeckent werden volgens de geposeeerde Cours, soo bekomt men het provenue van den Herwissel, die vergeleeken met de Som daar voor uytgegeven, geaugmenteert met de Courtagie van het remitteeren, so sal het different zijn d'Avance of Schade op die Negotiatie gevallen.

XI.

Om te reekenen na advenant van hoe veel ten hondert in 't Jaar, in het wisselen gewonnen of verlooren werdt, moet men in het remitteren de tijdt niet al te precijs nemen, door dies de voldoening selden op den verval dag inkomt.

komt, en niet altijd op die dagh als de selve in komt, weder afgegeven werdt; Maar in het Trecken mach de Tijdt wel precijse genomen werden, om dat over Trattes ordinaar voor, oft uytterlijk op, den Verval-dagh gervaleert werdt.

XII.

Wanneer een Commissionaais betrocken werdt, met Ordre om hem *per Apoincte* te reva- leren, die moet den beloop van de Trattes aug- menteren met zijn Provisie en Courtagie, en die uytkomt is de Som *per Apoincte* die hy re- valeeren moet; in tegendeel, wanneer een Commissionaris Remises bekamt, met Ordre om den beloop *per Apoincte* weder na elders te geven, die moet van den beloop der selver Re- mises zijn Provisie en Courtagie aftrecken, en de rest is het *Apoincte* dat hy remitteeren moet; en soo wanneer een Commissionaris geordineect werdt, op d'een Plaats te geven, en op een an- der Plaats *per Apoincte* hem te revaleeren, die moet, wanneer hy een vaste Som geremitteert heeft, die vergrooten met zijn Provisie en dub- belde Courtagie, dan bekamt hy de Som die hy *per Apoincte* revaleeren moet; maar wan- neer hy een vaste Som getrocken, en uitreecke- nen wil, hoe veel hy *per Apoincte* te remitteren heeft, so moet hy van den beloop van de Tra- tes, zijn Provisie en dubbelde Courtagie aftrec- ken, en de rest sal het *Apoincte* zijn, dat hy te-

gen sijne gedaane Trattes geven, of remitteeren, moet; welck *Apoincte* dan, na den bedongen Cours (wanneer men wisselt in een vreemde Geldt-noeming) gereduceert moet werden, tot soodanige Geldt-noeming, als in de Wisselbrieven moet begroot en uytgeset werden.

XIII.

De Provisie moet in de Calculatie van een Wissel-party so meenigmaal gereeckent werden, als de selve door Commissionarissen gewisselt, en omgeset, of getracteert wordt; maar de Courtage wert geen Commissionaris goed gedaan, 't en zy hy effectieve marchiandeert, lluyt, en negotieert, ofte de party getrocken, of geremitteert, geeft.

XIV.

In het uytreekenen van den beloop van de Herwissel en Kosten, van Wissel-brieven ten vervaldag van non betalinge geprotesteert, reekent men de Cours van den her-wissel, sodanig, als effectieve ter tijde van de protestatie, ter plaats daar de voldoeninge geschieden moet, op die plaats daar na toe de Wissel weder retourneert, opzicht is gewisselt; En die Som augmenteertmen met $\frac{1}{3}$ pour cent voor provisie, en 1 per Mille van Courtage; Item; d'Onkosten voor het Protest; en het port van drie Brieven, te weten, twee komende en een gaande.

HET V. CAPITTEL.

Wat een Wisselbrief is: en waar op den Trecker voor het overleveren, en den Gever in het aanneemen, van de selve te letten staat.

I.

DEn Trecker is gehouden van de genegotieerde Somme op Wissel, aan den Gever, Wissel-brieven te leveren.

II.

Den Trecker behoort voor het onderteecken, immers voor het overgeven, en den Gever, op het aanneemen, immers voor het versenden, of by weder-intreckinge, voor het endossieren en demanueren van de Wissel-brieven, nauw in achtung te nemen, of deselve wel gemaackt, en alle nodige requisiten daar in geëxpresseert zijn.

III.

Een Wissel-brief is een Acte of Geschrifte obligatoir, inhoudende (1) den Tijd wanneer, (2) de Plaats, waar deselve is verleden; (3) de Somme die (4) geordineert, versocht oft aangenoomen wert te voldoen; (5) op wat tijdt, en (6) aan wie de voldoeninge sal geschieden; (7) van wie de (8) Waerde ontfangen, ofte met wie gewisselt, is; (9) onderteeckent by die den wissel verleent; met een een Opschrift, ofte Sy-schrift, houdende (10) aan den gene diese voldoen sal,

en (11.) de plaats, waar de voldoening zal geschieden. IV.

(1.) Trecker en Gever moeten beyde observeren, daar op letten en in acht nemen, of de Wissel-brief gedateert, en den dagh en Datum, ofte den tijt van het verleenen van deselve, wel en duydelijk in deselve, uytgeset is.

V.

Een Trekker mach de Wissel-brieven die hy maakt, soodanig in sijn faveur dateeren, als hy behoudens de geslootene Conditie doen kan.

VI.

(2.) Trecker en Gever dienen ook beyde daar op te letten, dat in 't hooft van de Wissel-brief gemeldt werdt, de Plaats waar uyt gewisselt is.

VII.

(3.) Trecker en Gever, moeten oock beyde regard nemen, of de Somme, die te betalen is, in de Wissel-brief wel duydelick uytgeset en begroot is.

VIII.

(4.) In een Wissel-brief moet de betalinge geordineert, versocht of aangenomen werden.

IX.

(5.) Trecker en Gever, moeten beyde in acht nemen, dat de betaal-tijt niet dubieus, noch vroeger noch later, als men geconditioncert heeft, uytgeset en getermineert is.

X.

(6.) Den Gever moet speciaal in achtigh nemen,

nemen, en naarsien, of den Naam van den geene aan den welken de Wissel-brief sal voldaan werden, wel en recht gestelt en gespelt is; en soo wanneer de Wissel-brief moet houden aan ordre te voldoen, of er fulx al by staat en duydlijk is uytgeset.

XI.

(7. 8.) 't Is oock noodigh, dat den Gever lette of in de Wissel brief sijn Naam, en dat de waarde van hem, ofte met hem gewisselt, daar ingestelt is.

XII.

(9) Den Gever moet oock daar opletten, dat de Wissel-brief by den Trecker onderteekent is.

XIII.

(10.) Specialijk staat den Trecker daar op te letten, dat de Wissel-brief geen verkeert Opschrift heeft, maar aan den rechten man daar hy optreckt, gedirigeert is.

XIV.

(11.) Trecker en Gever moeten eindeljk ook beyde letten, dat de Plaats daar de betalinge geschieden moet, 't zy in de Wissel-brief, of in het Opschrift, duydlijk is uytgeset; ende wanneer een Trecker op een Buytenwoonder treckt, dat is, op yemand die niet woont ter plaatse daar de betalinge geschieden moet; soo staat hem te observeren, dat hy niet alleen duydlijk uytset waar te betalen, maar oock waar de betrockene woont.

XV.

Somtijts werdt van een geslootene Wissel-party niet meer als een *sola* Wissel-brief gemaakt, maar ordinaar is men gewent dubbelde Brieven te geven, te weten, *prima* en *secunda*, dat is, eerste en tweede.

XVI.

Een Gever doet onvoorsichtig, als hy van een genegotieerde Somme, al is deselve opzicht te betalen, maar een *sola* Wissel-brief maaken doet of aanneemt.

XVII.

Een Trecker is gehouden, volgens de Notitie en opgave van den Gever, de genegotieerde somme op wissel te verdeelen, en daar van meer als een, ja soo veel Wissel-brieven te maaken, als den Gever desidereert, en hem accommodeert: insgelijks is den Gever gehouden, Wissel-brieven, houdende ten lasten van diverse, die t'samen de genegotieerde somme monterren, van een Trecker aan te nemen.

XVIII.

Een Trecker doet onvoorsichtig, soo wanneer hy twee of meer Wissel-brieven maakt van een selve somme, en t'eenemaal van een inhoud, en indien de selve soodanig van den Gever gerequireert werden, soo kan hy d'een maken van die som die de Gever desidereert; en d'ander verdeelen in twee differente sommen, t'samen de begeerde monterende.

XIX. Een

XIX.

Een Trecker moet bysonder daar op letten dat hy van een en deselve party geen twee *prima* of twee *secunda*, dat zijn, twee eerste, of twee tweede Wissel-brieven maakt, maar dat hy deselve in den Text, en ook in het opschrift, duydelyk onderscheidt.

XX.

Een Trecker doet voorzichtig, die wanneer hem een tweede Wissel-brief gevordert wert, van een party daar van hy niet seker weet, of by hem een tweede Brief gemaakt is of niet, dat hy in plaats van de versochte tweede, een derde Brief maakt: ofte voor een versochte derde (soo wanneer hy cenigfins twijfelt dat hy die mocht gereekent hebben) een vierde Brief geeft.

XXI.

Een Trecker moet oock voor al daar op letten, dat alle de wissel brieven die hy van een en deselve party maakt, even eens gedateert ende eenemaal juyft van een inhoud en opschrift zijn, alle en met dat onderscheidt, dat het een eerste, tweede, derde, of vierde Wissel-brief is.

XXII.

Een Trecker magh de Wissel-brieven maaken ten lasten van wien hy wil, die macht heeft door d'acceptatie sich te verobligeren, oock op zyn eygen Dienaar, hem buyten lants onthoudende.

XXIII. Een

XXIII.

Een voorsichtigh Trecker sal geen Wisselbrieven maacken op sicht, oft eenige daagen, weeken of maanden na sicht, te betalen.

XXIV.

Een voorsichtig Trecker sal, soo wanneer hy het excuseren kan, geen Wisselbrieven maaken te betaalen aan den Betrockene selve, ten zy dat hy volkomen gerust is, in deffels sufficance, oprechtheit en fideliteit.

XXV.

Een Trecker is verobligeert ter requisitie en begeerte van den Gever, de Wisselbrieven hoe wel volgens sijn opgave en ordre gemaackt, te veranderen, soodanigh als den Gever desireert; 't zy dat hy die wil hebben aan een ander te voldoen, ofte de som verdeelt, indien noch niemand anders syn handt op deselve gestelt heeft; behoudens dat den Gever d'Advijs-brief van den Trecker aan de Betrockene, raackende die veranderinge, t'synen kosten adres versorgt, maar wanneer de Wissel-brief geaccepteert, ofte door yemant anders ge-endosseert is, soo moet een Trecker voorsichigh zijn in iets te veranderen.

XXVI.

Een voorsichtig Trecker sal hem wachten om yets in d'een Wissel-brief te veranderen, en 't selve in d'ander onverandert te laten.

XXVII. Een

XXVII.

Een Gever op een plaats is niet gehouden Wissel-brieven aan te nemen, houdende ten last van den Trecker selver, maar als op Missen of Markten gewisselt is, mag den Trecker volstaan met Brieven te leveren ten laste van hem selven.

XXVIII.

Wanneer in het contracteren of sluyten van de Party, den Maackelaar expres toefegginge gedaan heeft aan den Gever, dat den Trecker hem gemaakte brieven sal leveren, door een den Gever voor suffisant bekend man getrocken of geëndosseert; soo is den Gever niet gehouden van den Trecker eygen gemaakte noch ongeaccepteerde, ook geen andere, door de Trecker geëndosseerde, Brieven aan te nemen.

XXIX.

Een Gever moet voorzichtig zijn, zelfs in het tracteren en 't aanneemen van gemaakte Brieven, getrocken of geaccepteert door een suffisant Man, schoon hy desselfs hant-teeckening kent, soo wanneer de Intrecker een vremdeling, en hem niet bekend is.

XXX.

Een Gever moet ook voorzichtig zijn in het aanneemen van geaccepteerde Wissel brieven, houdende aan de ordre van den Trecker te betaalen, en door den selven geëndosseert, wanneer hy den Trecker niet voor overlussisant houdt, en den Acceptant hem onbekent.

XXXI. Een

XXXI.

Een Gever op ficht is niet gehouden verval-
len Wissel-brieven aan te nemen, daar van de
respijt-dagen van betalinge, of al geheel, of
voor het meerendeel, verloop en sullen zijn eer
deselve ter plaatse kan wesen daar de voldoe-
ninge geschieden moet; en specialijk is den Ge-
ver onvoorlichtig, soo wanneer hy zulx doet
in een tijd dat de Post niet seecker gaat, 't zy
door de onveylheid of onbequaamheydt van de
wegen, of ander inconvenient, ten zy dat hy
hem van sijn intrecker doet guaranderen, dat
hy sijn verhaal op hem behouden sal, niet tegen-
staande na verloop van de respijt-dagen, eerst
de voldoeninge soude gevordert, ende by wei-
gering, geprotesteert kunnen werden.

HET V. CAPITTEL.

Van het te Boeck-stellen der Wisselen.

I.

ALle en yeder die in een Wissel-party ge-
raackt is, deselve aangaat, of verantwoor-
dinge van dien is verobligeert, moet'er perti-
nent Boeck en aanteeckening van houden, soo
verre deselve hem is concerneerende.

II.

Een Trecker moet voor al, eer en al vooren
hy de Wissel-brieven maackt, ofte doet maac-
ken, immers eer hysse aan de Makelaar over-
geeft

geeft om aan den Gever te behandigen, den inhoud, omftandig, pertinent en diftinct te Boekftellen; en aanteekenen den dagh *wanneer*, *werwaarts*, ofte *op wat plaats*, ofte *Mis*, in *wie*, voor *wiens reekening*, *wat Somme*, in *wat Cours*, ende *van Wie*, hy treckt; *op wat Tijd*, ende *aan Wie* te betaalen; op dat, foo wanneer by eenig interval, derde of vierde wiffel-brieven ge-eifcht worden, hy defelve t'eenemaal van een inhoud, als de *prima* en *secunda*, maacken kan.

III.

Een Gever behoort, foo haast hy de Wiffel-brieven bekomt, immers eer en alvoren hy de valuta aan den Trecker voldoet, defelve te boeken, 't zy dat hy effectieve remitteert, ofte dat hy de party om wederom in te trecken difponeert.

IV.

Wanneer aan den Gever, geen eygen gemaakte, maar door den Trecker geëndoffeerde, Wiffel-brieven behandigt worden; foo dient by hem wel duidelijck aangeteeckent, van wat Datum defelve zijn, uyt wat Plaats, ende van wie gemaackt ofte getrocken, van wat Somme, wanneer en aan wie te betaalen, in wat Prijs of Cours hy genegotieert heeft, en aan wie die Wiffel brief vervolgens geëndoffeert is, foo fal hem te evidenten confteren en blijcken of'er eenigh manquement of abuys in het endofferen is gecommiteert.

V. Treck-

V.

Trecker en Gever behooren noek onder ofte ter zijde van een Wissel party t'annoteren, den Naam van de Makelaar, met dewelcke deelve is gecontracteert, om by eenig inconuenient, ende ook in het nasien van de courtage reekeningen, te kunnen weten door wat Makelaar de party geslooten is.

VI.

Een gever, die niet effectiue remitteert, maar syn gelt op wissel op tijdt disponcert, en de wissel-brieven laat maacken of endossieren aan syne ordre te betalen, om die by gelegentheit weder in te trekken, sal onder ofte ter zijde d'aantekening van foodanige wissel-party, mede uitsetten den verval dag van de wissel brief, en onder d'aantekening een duym breed, of wat meer of min plaats laaten, om daar na, wanneer hy de Wissel-brief in te trekken, ofte te conteren, ofte te remitteren komt, onder de eerste aantekening, te kunnen by noteren, wanneer de intrecking, contantie ofte overmaacking, is geschiet, aan wie de wissel-brief is geëndosseert, ende van wie de Valuta.

VII.

Wanneer een Gever een Wissel-brief aan yemand send om d'acceptatie te vorderen, soo diend onder, by, ofte nevens d'aanteekening van die party, in het Memoriaal of Wissel-boek door hem per memoire aangetekent, aan wie

en wanneer hy foodanigen btief ten dien eynde versonden heeft; en die aantekening geroyeert, wanneer hy deselve geaccepteert wederom ontfangt.

VIII.

Die Wissel-brieven gesonden werden om te laten accepteren, en die onder hem te houden tot dat hem deselve met de geëndosseerden afgevorderd werden, diend ook per Memorie aantekening te maken, van wie hy deselve ontfangen heeft, en aan wie hy die te overhandigen komt, oock van den verval-dag, om soo wanneer de afvordering niet tijdig geschied, binnen de respijt-dagen de voldoeninge uyt kracht van den geaccepterden Wissel-brief te solliciteren, en betalinge te vorderen onder Cautie, ofte de penningen te doen namptiferen, ende by weygering te doen protesteren.

IX.

Soo dra een Geremitteerde Wissel-brieven ontfangt, immers eer en alvooren hy d'acceptatie van deselve vorderen laat, moet hyse op den dag van d'ontfang boeken en aantekenen, uyt wat Plaats, door Wie, voor wiens rekening, in wiens Brief, van wat Datum, wat Somme, tot wiens lasten, wanneer, en aan wie te betalen, hem geremitteert werd; en soo wanneer het een ingetrocken, of geëndosseerde Brief is, soo moet hy daar by voegen wanneer, en waar verleden, en hoe deselve vervolgen tot op hem geëndosseert is; Item, wanneer de party

voor zijn rekening hem geremitteert wert, in wat Cours zijn Correspondent deselve genegotieert, en voor wat Somme hem daar over te crediteren heeft.

X.

Een Betrockene moet, soo haast hy van den Trecker advijs bekomt dat hy op hem getrocken heeft, op den dagh van d'Ontfangh van d'Advijs-brief, uyt deselve aantekening van de Trattes maken; te weten, uyt wat Plaats, door Wie, wat somme, onder wat Datum, op wat Tijd, ende aan Wie ofte wiens ordre te betalen, op hem getrocken is; en soo wanneer de Trattes voor sijne rekening is, ook daar by voegen, in wat Cours zijn Correspondent gewisselt heeft, en voor wat Somme hem daar over te belasten, ende het selve niet uytstellen, of daar mede niet te wachten, tot dat de Wissel-briefaan hem om te accepteren verdoond werd.

XI.

Wanneer d'Advijs-brief meld, dat de Wissel-brief aan ordre te betalen houd; soo diend door de Betrockene onder de aantekening van de party, mede wat plaats open gelaten, en wanneer de Wissel-brief om t'accepteren gepresenteert wert, en daar op endossement of endossementen gevonden werden, deselve provifioneel geannoteert, en ten verval-dage, eer en al vooren de voldoeninge geschied, vervolgens alle de endossementen die op deselve gevonden werden,

tot

tot op den geene aan den welke men voldoet, duydelyk in de open gelaten plaats, onder de eerste Aantekening, uytgeset.

XII.

D' Acceptant van een Wissel-brief moet niet nalatig zijn, nevens ofte onder de gemaakte Aantekening van de Party in sijn Memoriaal of Wissel-boek te Annoteren, dat hy, en wanneer hy, deselve geaccepteert heeft, en soo wanneer door den Trecker twee of meer Wissel-brieven, t'eenemaal van een Som en teneur, aan ordre te betalen, onvoorsichtig gemaakt zijn, soo moet de Betrockene voorsichtig zijn in 't Accepteren, en niet alleen op-nemen en Aantekenen d'endossèmenten, sooder gevonden werden, op de Brieven die hem om te Accepteren werden geëxhibeert. maar ook wel naauw observeeren, of hy de prima of secunda Brief accepteert, ende het selve duydelyk in sijn Notulen uytsetten, op dat hy door onachtsaamheid geen twee Wissel-brieven van een party te Accepteren komt.

XIII.

Alhoewel het niet hoognodigh is, soo is het nochtans niet berispelyk, dat de Betrockene ook per memorie in sijn Memoriaal of wissel-boeck Aantekeningh maackt van de wissel-partyen op hem getrocken, schoon hy deselve van Non-acceptatie prosteren laat; maar alsdan moet hy ook daar by voegen, dat hy deselve

36 W I S S E L - S T Y L . Cap. VI.
niet aangenoomen; en laten protesteren, heeft.
XIV.

Een Houder van een Wissel-brief, dewelke by de Betrockene niet geaccepteert, ofte geaccepteert zijnde, ten verval-dage niet voldaan, en alsoo van non-acceptatie of non-betalinge; geprotesteert wert; moet nevens, of onder, de aantekening van die party, in sijn Memoriaal of wissel-boek Notule daar van houden, ende aantekenen, wanneer, ende aan wie hy het protest, met oft sonder wissel-brief, versendt; ende soo wanneer deselve wissel-brief, door hem, of een derde, *sopra protest*, ter eeren van den Trecker, of cenige Endosseur, aangenoomen ofte voldaan werdt, soo moet van die aanneminge oft voldoeninge, door hem mede behoorlijke Aantekening gemaakt werden.

XV.

Die een Wissel-brief niet libermente, maar *sopra Protest*, accepteert, moet by d'aantekening van de party 't selve annoteren, en daar by expresseren, voor wiens rekeninge hy deselve geaccepteert heeft; en soo wanneer de wissel-brief niet op een Acceptant, maar op ymand anders, diese protesteren laat, getrocken is, soo moet den Acceptant van die Wissel-brief *S. P.* een volkoomene Aanteekening maacken; soo wel als of die directe op hem getrocken was; te weten, wanneer, uyt wat plaats, door wie, wat somme, aan wie, en op wat tijd, te betalen, en
op

op wie getrocken, en dat de Brief van den selven niet aangenomen, maar door hem *S. P.* ter eeren van den Trecker, of Endosseur, geaccepteert is.

XVI.

Wanneer een Wissel-brief te betalen houd eenige tijd na sight, ofte op uso, en uso voor eenige tijd na sight gerekent werd, soo moct niet alleen den Acceptant, maar ook den Houder annoteren, den Datum van d'Acceptatie, om den verval-dag te calculeren; en het is een goede observance, dat door den Houder en Acceptant onder d'Aantekening van alle wissel-partijen, 't sy dat deselve houden na dato, na sight, of op uso, te betalen, den verval-dag wel duydelyk en blykelyk uyt-geset en genooteert werdt.

XVII.

Wanneer ymandt van sijn Commissionaris Advys bekومت, dat hy voor hem op elders getrocken of geremitteert heeft, soo moet door den Principaal van die negotiatic, ook Notulende Aantekening gemaakt, en distinctelyk gespecificceert werden, door wie, uit wat Plaats, wanneer, wat Somme, in wat Cours, aan wie geremitteert, of op wie getrocken, waar, en wanneer te betalen, ende met wat Missive hem van die negotiatic Advys gegeven is: ende wanneer hy van de Betrockene of geremitteerde de confirmatie daar van bekومت, soo moet hy naar sien of de Advysen corresponderen of niet.

XVIII.

Soo wanneer ymandt trekt, of remitteert, ofte geremitteert of betrocken werdt door sijn Correspondent, op ordre van een derde, voor rekeninge van een vierde, die moet het selve in het te Boek-stellen van de party wel duydclijk extenderen: op dat de Boekhouder, of Inschrijver van de party in 't Journaal, weten kan, wie hy te belasten of te crediteren heeft.

NB. d' Aantekening daar van in alle de voorgestelde Positien gementioneert werd, verstaat sig niet van een formele te Boek-stelling, ofte formering van de Party Journaals-wijse, dat Boekhouders werk is; maar van een eenvoudige aantekening, door den Koopman selve, of ymand voor sijn Comtoir-dienaars, in het Memoriaal, of in een apart Wissel-boeck, dat by de Kooplieden, die eenig omslag van Wissel-negotiatie hebben, diend gehouden te werden.

XIX.

Wanneer men voor eygen rekeninge op tijdt trekt, ofte remitteert, trecken oft remitteren laat, op, of aan sijn Correspondent, elders woonende: soo diendmen in een Dagh-boek; ofte Klapper van verval-tijt der Wisselen, Notule en Aantekeningh te maken, wanneer die Trattes of Remises komen te vervallen: om tegens de verval-tijt, des noodig, de provisie te versorgen, ofte over sijne in te komen avans te disponeren, oft sijn Correspondent na ver-
eyfch

eyfch in rekening courant, daar voor te belaften ofte te crediteren,

XX.

Die geremitteert of betroocken werd, moet ook een Dagh-boek of Klapper houden van den verval-tijd der Wisselen, die ten haren behoeven of lasten loopen, en daar in op den verval-dagh Aantekenen, aan wie, voor wat Wissel, en wat Som, te vorderen ofte te beralen staat: en soo wanneer de Wissel-brief aan ordre te betalen houd, 't selve expresseren, op dat den Houder ten verval-dage verdacht zy, den Acceptant te adverteren, dat de Wissel-brief aan hem te betaalen geëndosseert is.

XXI.

In het te Boek-stellen of formceren van een Wissel-party in 't Journaal, moet door den Boekhouder uytgevonden werden den rechten Debitteur en Crediteur, en gene aan dese belaft, voor de Somme ofte den beloop van den Wissel-brief, alleen in een enckel en soodanige geld-noeminghe, waar in men Boeck en rekening houd, wanneer de Party een ander aangaat; maar wanneer de party voor eygen rekeninghe is, soo moet den beloop niet alleen in een eygen, maar oock in die geld-noemingh begroot werden, daar in men met den Correspondent rekening houd, en in het overdragen van soodanige Post in het Groot-boek, moet binnenlijns op des Correspondents sijne rekeningh, die

40 *W I S S E L - S T Y L . Cap. VI.*
die uytheemfche Geld-noeming ook uytgefet
werden, om wanneer men rekening courant van
fijn Correspondent ontfangt, defelve fonder op-
flag van 't Journaal te komen collationeren en
naarfien.

XXII.

Wanneer men op een dagh, verfcheyden
Posten of Partyen in wiffel negotieert, of gene-
gotieert geeft, op een Plaats te betalen, van on-
gelijke Sommen, en in differente Cours of Prij-
fen, of voor diverse rekening, en men defelve
Posten en Prijfen, aan fijn Correspondent, of
te Correspondenten, voor wiens Rekeningh
men defelve trekt ofte remitteert, ofte getroc-
ken ofte geremitteert geeft, foo juyft niet ver-
deelen of aanfetten kan, als defelve effective ge-
negotieert zijn, foo moet den Boek-houder,
van die geheele Negotiatie in contatie, in 't
Journaal twee generale posten formeren, ende
als Trecker in d'eene Post na vereyfsch eerst de-
biteren, alle die Rekeningen, die effectivelijk te
belasten zijn; en *Wiffel-rekening*, of eenige
andere tuffchen-rekening, crediteren en die
felve *Wiffel*-, ofte andere rekening, hoe hy
die ook noemt, daar en tegen in de ander Post
wederom in een party belasten, aan alle den ge-
ne, die wegens defelve Negotiatie moeten ge-
crediteert werden, ende dat in d'een en d'ander
Post, respectivelijk voor foodanige Sommen,
en in foodanige Cours, als men defelve effective
ge-

genegotieert heeft, en genegotieert ofte gecon-
teert geeft; en als Gever soo als hy viceversa die
Wissel, ofte anders by hem genoemde generale
tusschen-rekening in d'eerste Post eerst debite-
ren, en in de tweede crediteren na verey sch.

XXIII.

't Is een groote mislag, dat men in het ne-
gotieren voor eygen Rekening, sijn Correspon-
dent die men op Tijdt betreft ofte remitteert,
ofte betrekken ofte remitteren laat, terstond
voor de *Trattes* of *Remises* op rekening cou-
rant crediteert of belast; gelijk mede, dat men
sijn Correspondent op rekening courant cre-
diteren of belasten sal, wanneer hy voor sijne
rekening op tijd remitteert of trekt, soo haast
als men Advys daar van bekomt, of schoon de
party na verloop van weken of maanden eerst
te ontfangen of te voldoen staat; want daar
mede embroulleert men de courante rekening,
die duydelijk behoort te vertoonen, hoe men
r'allen tijden effective met sijn Correspon-
dent staat, en of men selve, dan of hy avance
heeft, of in verschot is; dierhalven is het noo-
dig, dat door een Bock-houder de *Wissel*-
partyen op tijd voor eygen rekening, eerst op
een algemene, oft op een aparte, *Wissel*-reke-
ning gebracht, ende ten verval-dage van defel-
ve weder afgeschreven werden; maar wanneer
men voor eens anders rekening op Tijdt be-
trekken of geremittett wert, soo behoeft men

geen party ofte Post daar van 't Journaal te formeren, voor dat men de Trattes effectieve voldoet, ofte van de Remises voldaan werd, als wanneer des Correspondents reekeningh courant, dan te belasten ofte te crediteren staat na vereysch.

XXIV.

Het is ook een grote misslag, datmen in het wisselen op de Frankfoorder Missen, alle de Partyen die men trekt en geeft, op eene en deselve reekeningh van *Paasch-* ofte *Hertst-misse* ter eerste instantie tegen elckanderen contraponcirt; want by soodanige enkele Reekening noyt blijcken kan, hoe de Negotiatie geadjusteert, ende de respectieve Partyen tegen elckanderen gerescontreert, geprolongeert ofte geaffigneert zijn, om het welke te doen consteren, soo is het noodigh, dat men van die Wissel-negotiatie twee Rekeningen houd, te weten, een van *Debiteuren*, en een van *Crediteuren*, op soodanige Mis, en datmen ter eerster instantie of reekeningh van *Debiteuren* belast alle den geenen die men op de Misse geeft, ofte voor sijne reekeningh elders heeft laten disponeren, respectievelijk yder voor soodanige Somme die hy in de Misse voldoen, of daar van hy Wissel-brieven, houdende in soodanige Mis te betalen, fourneren moet; en op de reekeningh van *Crediteuren* daar en tegen yder crediteert, van de welke men op de Misse getrokken heeft, ofte door

door dewelcke men elders voor sijne rekening heeft laten trecken , ende aan , ofte voor dewelcke men in de Misse voldoen , ofte voor de Misse Wissel-brieven versorgen moet ; en daar na , wanneer tegen het aanvangen van de Misse , de Partyen tegen elckanderen effectievelijk geref-
 contreert , ofte geprolongeert , geassigneert , ofte met Wissel-brieven geadjusteert werden ; dan moet men de Affschrijving ofte overschrijving , van d'eene rekening of d'ander , ofte van d'eene rekening op d'ander , doen , na vereysch , soo kan altijd by het Groot-boeck consteren en blijken , hoedanigh de geheele Negotiatie op soodanige Misse atgelopen , gesaldeert en gesloten is.

HET VII. CAPITTEL.

Van het adviseren en responderen.

I.

IN de Wissel-handel moet men prompt zijn , soo in het Advys geven , als rescriberen of responderen.

II.

Voor al is het de plicht van den Trecker , dat hy sonder versuim met de eerste ordinaris Bo-
 de of Post , van de Trattes Advys geeft aan sijn Correspondent die hy betreft : op dat de wissel-brief den betrockene niet verdoond , en van hem

hem d'Acceptatie gevordert werde, voor dat hy advertentie van den Trekker heeft.

III.

d'Advys-brief moet wel en duydelyk inhouden, eerst en voor al voor wiens rekening dat men trekt, vorder, onder wat Datum, wat Somme, aan wie en wanneer te betalen, en van wie de Valuta ontfangen of gerescontreert is, en als de Wissel-brieven aan ordre te betalen, gemaakt zijn, diend het selve in de Advys-brief geëxpressieert.

IV.

Wanneer de Trattes geschied voor rekening van een Trekker, of een derde, en niet voor rekening van de Betrokkene, dan is 't niet noodig, dat den Trekker aan hem adviseert, in wat Cours hy genegotieert heeft, indien de Somme die betaalt moet werden, in de Wissel-brief geëxpressieert en begroot is; in een bekende Geldnoeming ter Plaatsē daarse voldaan moet werden; maar soo wanneer de Somme die voldaan moet werden in de Wissel-brief begroot is, in een uyttheemsche, of ter plaatsē daarse voldaan moet werden onbekende Geldnoeming, soo moet, in alle geval, 't zy voor wiens rekening de Trattes geschied, de Cours of Prijs waar in de Wissel geslooten is, en waar na de reductie gemaakt moet werden, in de Advys-brief, soo wel als in de Wissel-brief, nevens de getrokkene Somme, mede uytgeset en genotificeert werden.

V. Den

V.

Den Trecker is gewoon in het Advys-geven zijn Correspondent die hy betreft, te recom-manderen, dat hy van zijne Trattes behoorlijke Nota gelieft te maken, ende zijn Wissel-brief of Brieven op de vertooning met Acceptatie, en ten verval-dage met prompte voldoeninge, te vereeren, hem daar van na vereysch debiteren, ofte zijn reimbours, soo hy voor rekening van een derde trekt, by den selven te vinden.

VI.

Den Trecker is ook gewoon met de vol-gende Post zijne gedane Trattes te confirmeren, en soo de Wissel-brief op sigt, ofte kort sicht, ende van een considerabele Somme is, ook wel op diverse wegen, soo het geschieden kan, daar van Advys te geven.

VII.

Die remitteert, sal zijn Correspondent dien hy remitteert, ook pertinent Adviseren, voor wiens rekening hy hem remitteert, wat Som-me, in wiens Brief, van wat Datum, wanneer en aan wie te betalen, en, soo deselve aan or-dre houd, door wie geëndosseert.

III.

Wanneer de Wissel-brief noch niet geaccep-teert is, sal een Remittent, aan zijn Correspon-dent dien hy remitteert, recommanderen, d'Ac-ceptatie daar van te procureren, en by weygering wissel-stijl te observeren, dat is, te doen proteste-ren.

IX. Als

IX.

Als de geaccepteerde Wissel-brief in ymands handen is (ter plaatse daar de betaling geschieden moet) die d'Acceptatie gevordert heeft, ende 't selve op de geëndosseerde ongeaccepteerde Brief niet genoteert staat; soo dient den Remittent in zijn Advys-brief te melden, by wien de geaccepteerde te vorderen en te vinden is.

X.

Een Remittent moet versorgen, dat de Wissel-brief of wissel-brieven die hy remitteert, gesonden werd aan den geenen, die de vordering daar van doen sal, en aan de welke die te betalen gemaakt of geëndosseert zijn, ende dat deselve in geen verkeerde Missive ingeslooten, en na elders anders geaddressseert werden.

XI.

Als een Remittent eerste en tweede Brieven van een Party in handen heeft, soo moet hy die niet beyde te gelijk, maar d'eene voor, en d'ander na, versenden: om soo wanneer de eerste manqueeerde, qualijk bestelt wierd, ofte in onrechte handen geraakte, zijn Correspondent de tweede Brief bekomen, en met deselve, na vereyfch, d'acceptatie of voldoeninge vorderen kan.

XII.

Wanneer den Remittent maar een enckele geaccepteerde Brief heeft, ofte de geaccepteerde Brief ter plaatse is daar deselve te betalen houd, ende alsoo door den Remittent maar een Brief kan

kan versonden werden, soo moet met een volgende Post de gedane Remises werden geconfirmeert, en duydelyk en omstandigh genotificeert, van wat tencur de gelonde Wissel-brief is, op dat by manquement van de gefondene Brief, den geremitteerde met dese Advys-brief hem kan adresseren aan de Betrockene, ende deselve interdiceren aan niemand als hem te voldoen: ja ten verval-dage sich niemand openbarende, om de voldoeninge te vorderen, uyt krachte van dit pertinent Advys, ofte confirmatie, den Betrockene te persuaderen hem te voldoen onder cautie, ofte den beloop des Wissel-briefs te namptiseren, ofte by weygeringh van beyde, tegens hem te protesteren.

XIII.

Een Trecker of Remittent voor rekeningh van een derde moet oock aan den genen, voor wiens rekening getrocken ofte geremitteert is, prompt en onverschooven Advys geven; werwaart, aan wie, en wat Somrae, op wat tijd te betalen, mitsgaaders in wat cours of prijs de Party gewisselt, en voor hoe veel hy daar voor gecrediteert, ofte belast is.

XIV.

't Is de plicht van den Betrockene, prompt en sonder versuym te rescriberen, en den Trecker te Antwoorden, of hy de Trattes voor rekening van den genen by den Trecker in sijn Advys-brief gementioneert, aanneemt of niet, en
soo

foo wanneer hy difficulteert, deselve soodanig te Accepteren, foo behoorde hy den Trecker voor al terstond daar van te Adverteren, en hem te declareren, tot des selfs naricht, en niet daar mede te toeven of wachten, tot dat d'Acceptatie hem gevordert werd.

XV.

Die een Wissel-brief *S. P.* accepteert, 't zy dat het is den betrockene selve, of ymandt anders, die moet sonder uytstel by d'alder-eerste occasie, daar van Advys geven aan den gene, ter eeren van wien hy de wissel-brief *S. P.* geaccepteert heeft, en aan deselve d'Acte van 't Protest senden.

XVI.

Wanneer een Wissel-brief door den Betrockenen *S. P.* geaccepteert werd, foo is 't niet nodig, dat den Houder of Vertoonder sulx aan den Sender advertteert, maar foo wanneer d'acceptatie *S. P.* door een ander geschied, foo is het best, dat den Houder of Vertoonder, daar van aarden Sender oft Remittent, advertentie geeft.

XVII.

Een Betrockene voor Rekening van een derde, sal ook aan den geenen voor wiens rekening hy betrocken werd, Advys geven, van wie, wat Somme, en op wat tijd te betalen, in hem voor sijne rekening getrocken is, en of die Trattes by hem aangenomen zijn, of sullen werden, of niet.

XVIII. De

XVIII.

De Geremitteerde is oock verplicht aan den Remittant, en aan den gene voor wiens rekening hem geremitteert werd, soo het een derde is, Advys te geven van zijn bekomen Remises, en of deselve geaccepteert zijn, of sullen werden, of niet.

XIX.

Wanneer men geen prompt bericht geven kan, of de Wissel-brief geaccepteert sal werden, 't zy om dat de Betrockene een buyten-woonder, of niet aan te treffen geweest, is, ofte dat de selve in suspens gehouden wert, soo is het echter de plicht van een Geremitteerde, ofte die de Wissel-brief om de Acceptatie te vorderen, gesonden is, daar van Advys te geven aan den Remittent, en soo wanneer de Acceptatie daar na volgt, als dan ook te adverteren dat hy de Acceptatie bekomen heeft; doch dese laatste advertentie kan gemefnagert werden, wanneer in het eerste Advys, van noch geen bekomen Acceptatie, door den Geremitteerde geadverteert wert, dat hy die vorderen sal, of by weygeringh doch protesteeren, soo dat wanneer met n atsten geen Protest volgt, den Remittent staat kan maken dat d' Acceptatie bekomen is.

XX.

Wanneer een Wissel-brief niet geaccepteert maar geprotesteert werdt, soo is den Geremitteerde verplicht van die protestatie prompt Advys

vys te geven aan sijn Remittent, ende hem de Acte van 't Protest te senden, en wanneer de wissel-brief aan ordre te betalen houd, ende uyt een ander Gewest getrocken is, als van waar hem die is toegekomen, soo doet hy voorsichtigh, dat hy daar ook kennis en advertentie geeft aan den eersten Gever, en te meer dan, wanneer de Wissel brief geaccepteert zijnde, den Acceptant te failjeren komt.

XXI.

Wanneer de Trattes oft Remises gedaan zijn voor d'eygen rekening van, ofte mede concernerende zin, den Trecker ofte Remittent, of een derde, soo sal de Betrockene, ten verval-dage voldaan, en den Geremitteerde de voldoeninge bekomen hebbende, als dan oock yder aan sijn Correspondent, die deselve Party concerneert, daar van wel advertentie geven tot haar naricht: maar wanneer de Trattes of Remises geschied is voor de Betrockene of Geremitteerdens eygen reekening, dan is men niet gewoon daar van yets te mentioneren, of van den afloop Advys te geven.

XXII.

Soo wanneer ymandt aan een ander ordre geeft, om voor sijne rekeningh op een derde te trecken, die behoorde ter selver tijdt aan die derde te adviseren, dat hem veel licht soodanige Trattes, van wie, en tot wat Somme, voorkomen sullen, met versoeck die te willen recapiteren,

ren, en niet ordre hoe deselve te annoteren, ofte waar tegens te contraponeren, ofte hoe hem te revaleren, en sijn rembours te vinden; en soo wanneer dit Advys niet te gelijk afgaat, soo moet hy doch voor al forge dragen, dat den geen die betrocken sal werden, daar van advertentie heeft, eer en alvooren hem de Trattes voorkomen kunnen

XXIII.

Die by præadvertentie geadviseert werdt dat hy betrocken sal werden, behoort op bekoming van soodanig Advys te rescriberen, of hy daar van Nota gemaakt heeft, en of hy soodanigh Trattes aannemen en vereeren sal, of niet.

XXIV.

Soo wanneer oock yemandt aan een ander ordre geeft voor sijne rekeningh aan een derde te remitteren, die sal oock aan deselve derde, met eenen, ofte immers al vooren hem de Remises toekomen, adverteren, specialijck wanneer deselve op kort sicht afloopen, dat hem soodanige Remises veellicht toekomen fullen, en wat hy daar mede doen en verrichten sal; en het competeert dese derde op soodanigh Advys te rescriberen, dat hy van die ordre Nota gemaakt heeft, en deselve observeren sal.

HET VIII. CAPITTEL.

Van de Voldoeninge der Valuta door den Gever aan den Trecker.

I.

IN het wisselen moctmen vertrouwen, maar toefien aan wie men vertrouwt, en niet alleen moct den Gever sien op de sufficantheyte van den Trecker, maar den Trecker, 't zy dat op sicht, 't zy dat op tijdt, gewisselt werdt; moet oock vernemen wie sijn Gever is, op dat den Gever geen geldt schiete; en den Trecker sijne Wissel brieven niet overhandige, sonder de voldoeninge van de Valuta ofte waarde daar tegen, te bekomen.

II.

Wissel brieven werden somtijds gegeven, om door deselve te voldoen, somtijds om voor deselve voldaan te werden.

** Van de Wissel-brieven die gegeven werden, om een oude achterstal of schuld, ofte Koopmanschappen, ofte eenige andere last ofte obligo, te voldoen, sal in het xxxv. Capittel gehandelt worden.*

III.

De Valuta van een Wissel-brief werd voldaan gemeenlijk met gereed Geldt, en soo wanneer den Trecker hem voor de Valuta of waarde, met yet anders, voor en in de plaats van Geldt, vergenoegt, soo werdt echter het selve als een voldoeninge in aangeteld geld geconfidereert.

IV. *Alle*

IV.

Alle Wissel-brieven, tot Amsterdam genego-
tieert, van 600 Guldens en daar boven moeten in
de Wissel-banck aldaar betaalt werden, op poene
dat de Wisselen die anders, als per Bancko betaalt
sullen werden, voor qualijk betalen gehouden, en
daar en-boven by de Contraventeurs 't elckens
vyf-en-twintigh guldens verbeurt sullen werden.
Volgens de Willekeure in het oprichten van de
Wissel-banck geëmaneert in dato 31. Januarii,
Willek. van Amsterdam, 3 deel, 2. B. T. 8. n n.
Ende de Makelaars mogen haar niet vervorde-
ren nogte onderwinden te staan, ofte haar te laten
gebruycken, om eenige Wisselen van hondert ponden
Vlaams ofte daar boven, buyten de Banck te doen
resconteren ofte betalen; nochte dat in fraude
van dien eenige Wissel-brieven werden vermin-
dert, ende in plaats van een, twee of meer Wis-
sel-brieven gemaakt, ende gefabriceert, oppoene
van suspensie ofte privatie van haar Officie, Wil-
lekeur 3. D. 3. B. T. 3. n. 10.

* 't Is billick dat ter plaats daar men een Wissel-banck
heeft, alle Wisselen in de Banck van Wissel voldaan
worden; en soo lange tot Amsterdam tusschen het
Banck- en Courand-geldt geen onderscheidt gemaacht
wierdt, heeft een yeder sich na dese Keure kunnen
rechten; maar dewijl nu ter tijd tot Amsterdam som-
tijds 3. somtijds 4. ten hondert, en meer of min diffe-
rentie tusschen de Waarde van het Banck en Couran-
geldt gemaacht werdt, soo is deselve Keure niet wel mo-
gelijk te observeren voor Kooplieden en Winkeliers,

die haar calandagie en correspondentie, in de voornaamste Steden deser Provintien, als Rotterdam, Dordrecht, Middelburgh, &c. ende Nabuur-landen, als Westphalen, Oost-Vrielande, na Oosten, Sweden, Denemarken, en die Gewesten, hebben: want alle, immers de meeste, Wisselen, werden derwaarts in Courant-geldt geslooten, ter oorsake dat die Buyten-woonders tot Amsterdam courant-geldt schuldig zijn, en van geen Banck-geldt noch Aggio weten; en altijd meenen souden daar in bedrogen, verkort of benadeelt, te werden, maar door het oprichten van een Banck-Courant, soude dese Ordonnantie strikter konen, en goek dienen behooren en moeten geobserveert werden.

V.

Niet tegenstaande in de Wissel-brieven ordinaar gestelt werd de waarde van N. N. den Gever, soo werd nochtans tot Amsterdam ordinaar de waarde, door den Geveraan den Trecker niet voldaan, voor des anderen daags, ofte den tweeden dagh na de overleveringe van de Brieven.

VI.

Een Gever mag de voldoeninge van de Valuta niet uytstellen, noch de Trecker daar mede ophouden, ten zy dat hy in het sluyten eenige tijd, om de Valuta te voldoen, expres bedongen heeft. Van alle Wisselen, ter Beurse van Amsterdam geslooten, daar of de Brieven overgelevert of afgesonden zijnde, na de overleveringe ofte afsendinge de betalinge niet promptelyk gedaan word, sal soodanige betalinge ingevordert mogen worden by Gysfelinghe, Willekeure (in dato 31.

VII.

Wanneer een Gever tijd bedingt om de valuta te voldoen, tot soo lange dat hy Advys sal bekomen hebben dat de Wissel-brief geaccepteert sal zijn, soo is 't hem geraten dat hy het selve mondt aan mondt met den Trecker bespreekt, en sulks niet op het woordt van een Makelaar, immers geenins op het woord en de toefegginge van een Beunhaas, aankomen laat.

VIII.

Een Gever die in het sluyten bedongen heeft de valuta van een Wissel-brief niet te voldoen, voor dat hy Advys van de Acceptatie soude hebben, is, soo wanneer de Wissel-brief niet geaccepteert werd, maar met protest van non-acceptatie retourneert, niet gehouden de valuta te voldoen: maar soo wanneer deselve geaccepteert werd, al is het door een Kreupel, soo is hy gehouden in de voldoeninge van de valuta.

IX.

De voldoeninge van de valuta van een wissel-brief getrocken door A, als procuratie hebbende van B, mach niet geschieden aan A, maar moet geschieden by affchryvinge en de Wissel-banck op rekeninge van B. zijnde den principalen Trecker, ende per cas geschiedende, soo moet die de procuratie heeft, uyt deselve doen consteren en blijken, dat hy oock vermach,

56 *WISSEL-STYL. Cap. VIII.*
voor en van wegen sijn Principaal, de Valuta
ontfangen en quiteren.

X.

Een voorsichtigh Gever sal de valuta van een
Wissel brief, in Courant-geldt genegotieert,
niet voldoen, als op een Assignatie ofte quitantie
van den Trecker, duydelyck inhoudende dat
het selve is in voldoening van foodanige Wissel-
brief.

XI.

Een voorsichtig Gever, sal de valuta van een
Wissel-brief, by afschrijvinge in de Wissel-bank
op eens anders rekeningh (t zy dat den Tre-
cker selve een rekening in de wissel-banck heeft,
of niet) insgelijcx niet voldoen als op de schrif-
telijcke ordre van den Trecker.

XII.

Een Gever moet hem vooral wachten, de
valuta die hy in Banco waarde te betalen schul-
digh is te voldoen, per Cas ofte met Courant-
geld, sonder assignatie ofte quitantie, alsoo foo-
danige betalinge niet valideert, volgens de Or-
donnantie.

XIII.

Wanneer een Trecker, de valuta ofte waarde
van een Wissel-brief; afgeschreven werd door
ymandt anders, voor des Gevers rekeningh,
soo doet hy voorsichtigh, indien den afschrij-
ver in de Assignatie van d'afschrijvinge niet ge-
expresseert heeft, voor wie hy afschrijft, dat hy
van

van den selven een Acte vordert van zijn handt ofte ondertekeningh, waar by hy verklaart, dat foodanige somme ofte party, door hem voor des Gevers rekeningh afgeschreven is.

HET IX. CAPITTEL.

Van Wissel-brieven houdende aan ordre te betalen, intrecken en endofferen.

I.

IS ongeraden voor een Trecker, wanneer hy het excuseren kan, Wissel-brieven te maken aan ordre te voldoen.

II.

Een voorsichtigh Gever voor eygen rekeningh, sal oock geen Wissel-brieven doen maken noch endofferen te voldoen aan de ordre van zijn Correspondent, die hy de Party remitteert, soo wanneer deselve woonachtigh is ter plaatsē daar de Wissel-brief voldaan moet werden.

III.

Een Gever remitterende voor eens anders rekeningh, niet met zijn *del credere*, doet seer onvoorsichtigh, wanneer hy de Wissel-brieven laat maken aan sijne ordre te betalen, en die endosseert: want dan staat hy effectieve *del credere* sonder yets daar voor te genieten.

IV.

Een voorsichtig Gever voor eens anders rekeningh, staande *del credere*, sal oock de Wissel-brieven niet doen maken aan sijne ordre te voldoen, en endosserense: want dan maackt hy 'er sijn eygen Brieven van, en is gehouden in de verantwoordingh van den herwissel en kosten, &c. maar wanneer hy deselve laat maken directe aan sijn Principaal, of deselfs order, te voldoen, soo is hy niet verder gehouden, als in de verantwoordinge van de somme by hem ontfangen.

V.

Een Gever voor rekeningh van een ander, remitterende aan een derde, woonende ter plaatse daar de voldoeninge van de Wissel-brief moet geschieden, mach de Brieven niet laten maken te betalen aan de ordre van dien hy remitteert, ten zy dat hy daartoe expresse ordre heeft van sijn Principaal voor wiens rekeningh hy remitteert.

VI.

Wanneer ymant remitteert voor sijn eygen rekeningh, met insicht om de Party wederom in te trecken, ofte elders te doen intrecken; ofte voor eens anders rekeningh, die deselve intrecken sal, ofte doen intrecken, soo moet hy observeren, dat de Wissel-brieven gemaackt, ofte geëndosseert werden, te betalen aan sijne ordre, ofte aan de ordre van die deselve sal intrec-

trecken, ofte intrecken laten: want niemand kan een Wissel-brief intrecken, of vernegotieren, ten zy dat deselve houd aan sijne ordre te voldoen: dewijle een Wissel brief houdende directe aan ymand te betalen, aan den selven moet, en aan een ander niet magh, voldaan werden.

VII.

In het Intrecken van een Wissel-brief, werd den Intrecker absolute als Trecker, en den genen daar hy mede negotieert, als Gever geconsideereert; soo dat een Endossant van een Wissel brief soo stricte voor deselve verobligeert is als den Trecker, en den Houder van de Wissel-brief op den selven even en het selve recht heeft, als op den Trecker.

VIII.

De Intrecker maackt geen nieuwe wissel-brieven, maar de Brieven die hy heeft, houdende aan sijne ordre te betalen, werden by hem, gewoonlijk in borso, geëndosseert, aldus: Betaal voor my aan A. (ofte aan de ordre van A. ofte aan A. of sijn ordre) de waarde van deselve; ofte de waarde in my selven, ofte de waarde van B. ofte anders in vereyscht en 't selve door den Intrecker ofte Remittent ondertekent.

IX.

Door een soodanig endossement werdt den genen aan wien de Wissel-brief te betalen geëndosseert werdt, Houder van deselve, sonder eenigh ander transport, opdraght, ofte notificatie

tie daar van te geven aan den Trecker ofte Betrockene.

X.

Soo wanneer het endossement houd te betalen aan ordre, soo kan den gene aan diens ordre deselve te betalen geëndosseert is, de Wissel-brief weder intrecken, ofte remitteren, na sijn welgevallen, en deselve endossieren als vooren, en dat in dier voegen voort en voort, van d'een op d'ander sonder limitatie.

XI.

Een Acceptant of betrockene staat het vry, soo wel als een andere, een Wissel-brief tot sijn eygen lasten, houdende aan ordre te betalen, 't zy van den eersten Houder, of geëndosseerde, te negoticeren; en soo wanneer hy deselve door den intrecker doet endossieren, te betalen aan sijn (Acceptans) ordre, soo kan hy die Wissel-brief wederom verhandelen, en intrecken of intrecken laten; ende blijven de eerste Endosseurs des niet te min voor deselve verobligeert.

XII.

Wanneer een endossement eenvoudig houd *betaal voor my aan N.* sonder dat 'er bygevoegt staat van wie de waarde, ofte met wie gewisselt, ofte gerescontreert, soo werdt het selve maar voor een simple ordre, en den Endossant noch voor den principale Houder des Wissel-briefs, gehouden.

XIII.

In het endossieren behoort mede geexpresseert

feert en uytgefet te werden, de Plaats en Tijdt, waar en wanneer, het endoffement gefchied is; maar voor al moet den Endoffant niet verfuy- men het endoffement te ondertekenen.

XIV.

Die een endoffement antidateert, begaat fal- siteyt.

XV.

Een Gever die een geëndosseerde Wissel- brief behandicht werdt, moet in acht nemen of de Wissel brief wel ingeftelt en gemaackt is, en alle noodige requisiten daar in uytgetet en te vin- den zijn, even als of hy den eerften Gever waar; maar specialijk moet hy daar op letten, of in het endoffement den naam van den genen, aan den welcken, ofte aan wiens ordre hy deselve doen betalen, wel gemelt en gespelt is.

XVI.

Een Intrecker doet seer onvoorsichtig, wan- neer hy Wissel-brieven by hem in blanco ge- endosseert, aan den genen met dewelcke hy ge- contracteert heeft, en sijn Gever is; overhan- gen laat.

XVII.

Grooter pericul, lossigheid; ja dwaasheid is het, Wissel-brieven met een blanco endoffement te versenden; en die misllagh verdubbelt, wan- neer den Versender d'Endoffeur selfs niet en is.

XVIII.

Hy committeert oock geen kleen abuys, die een Wissel-brief houdende aan sijne ordre te
be-

betalen, na elders verſendt om te laten intrecken, ofte na de betaal-plaats om de voldoeninge te vorderen, ſonder deſelve na vereyſch te endoffieren.

XIX.

Wanneer een Endoffeur een erreur in 't endoffieren begaan, ofte 't ſelve verſuymt, heeft, en daar uyt ſchade komt te ontſtaan, ſoo komt deſelve tot ſijn eygen laſten, en den Trecker ofte een intrecker, en d'Endoffeurs voor hem, zijn in deſelve niet verobligeert noch gehouden.

XX.

In het intrecken van Wiſſel-brieven, moet den Intrecker hem ſtriecte binden aan den tenem van de Brief, en ſluyten juſt op de precife vervaltijt.

XXI.

Wanneer den Intrecker geen Gever tot de netten of volle ſom van de Wiſſel-brief vinden kan, ſoo werd geobſerveert, als hy deſelve aan twee Gevers yder voor een gedeelte negotieert, dat hy de wiſſel-brieven, indien hy *prima & ſecunda*, of dubbelde Brieven, heeft, beyde endoffeert te betalen, ſoo veel aan A. de waarde van B. en de reſt aan C. de waarde van D. of anders na vereyſch, en dat hy aan B. en D. yder een Brief ter handen ſtelt; ofte ſoo wanneer hy maar voor een gedeelte reſcontre vind, en noch tijd heeft om de reſt in te trecken, dan endoffeert hy beyde Brieven te betalen ſoo veel aan E. de waarde van F. en de reſt aan ſijn eygen ordre,

dre, en stelt d'eene brief aan F. ter handen, en houd d'andere om die by nader gelegentheydt in te trecken, ofte te remitteren; maar indien men maar een sola ofte enckele Brief in handen heeft, en de party met twee Gevers genegotieert, soo endosseert men deselve, en de Cotype van dien, soo veel aan d'een en soo veel aan d'ander te betalen, en overhandight de Principaal aan die de grootste somme, en de Cotype aan die de rest, ontfangen moet

HET X. CAPITTEL.

Van Acceptatie vorderingh.

I.

IN het wisselen op Plaatsen, mag den Gever terstondt d'Acceptatie van een Wissel-brief, door Trecker hem ter hand gestelt, laten vorderen; maar van Wissel-brieven op Missen of Marckten, vordertmen geen Acceptatie voor in de Mis of Marckt.

II.

Niet alleen den Gever, of dadelijke Houder en Eygenaar van de wissel-brief, maar een yder wie het zy, die den wissel-brief aan-vertrouwt werd, is gequalificeert d'acceptatie te vorderen.

III.

Die een ongeaccepteerde Wissel-brief gemitteert, ofte een Wissel-brief om Acceptatie van

van deselve te procureren toegesonden, werdt, behoord sonder tijd versuym d'Acceptatie te laten vorderen.

IV.

d'Acceptatie van een Wissel-brief vordert men van de Betrockene, dat is, van den gene aan dewelcke het opschrift van de wissel-brief houd.

V.

Het staat in de vrye keur van de Betrockene, of hy de Wissel-brief op hem getrocken, accepteren wil of niet, selfs is een Meester niet gehouden de Wissel-brieven door sijn Knecht of Factoor op haar eygen Naam getrocken; veel min een Knecht of een Factoor de Wissel-brieven door haar Meester getrocken, te moeten accepteren.

VI.

Of schoon den Betrockene, by de Missive aan den Trecker gepromitteert of beloofd heeft desselfs Wissel-brieven, voor rekening van een derde, te suilen accepteren, en voldoen, soo kan hy des niet tegenstaande door den Vertoonder of Houder van een Wissel-brief, op die belofte getrocken, niet geconstringeert werden om de wissel-brief te moeten accepteren; maar hy blijft echter den Trecket verobligeert; voor soo verre deselve kandoceren en bewysen, dat hy steunende, siende en sich verlatende, op die belofte, daardoor by dien derde, voor wiens rekening hy de wissel-brief getrocken heeft, geïnteresseert is.

VII. Een

VII.

Een Wissel-brief accepteren is deselve aan-
men te voldoen, en, *Die een Wissel-brief accep-
teert moetselve voldoen.*

* 't Gebruyck van dese Plaatsse is dat alle de gene die
Wissel brieven accepteren, hen selven door middel
van haar acceptatie maken debiteurs, of seboon de
Trecker, insolvent quamen te werden, voor of na den
verval-dagh derselver dat de voorschreven Acceptan-
ten niet kunnen of mogen haar verbaal soecken op de
Endosseurs van de voorschrevene Brieven, Willekeu-
ren van Amsterdam, Appendix van de *Costuymen*
Pag: 842.

VIII.

d' Acceptatie van de Wissel-brief geschied
of mondelingh of schriftelijk.

IX.

Die een Wissel-brief met woorden of mon-
deling aanneemt, belooft en toefeght te sullen
accepteren, verobligeert hem, en moet sijn woord
presteren.

* Maar dewijle de mondelinge Acceptatien licht te
ontkennen, en veeltijd swaar te bewijsen zijn, daar-
om is in meest alle Handel-plaatsen, ook tot Amster-
dam, gestatueert, dat d' acceptatie der Wissel-brieven
schriftelijk moet geschieden.

X.

d' Acceptatie by geschrifte, gelchied of by Mis-
sive, of door eygen Hand-tekening van de
Acceptant op de wissel-brief.

E

XI. Wan-

XI.

Wanneer een Betrockene, aan den Houder van een Wissel-brief t'zijnen lasten, by zijn Missive adviseert, dat hy een soodanige Wissel brief accepteert, en aanneemt te voldoen, soo verobligeert hy hem daar mede soo krachtig, als met zijn eygen Handtekening op de wissel-brief selve.

XII.

Door eygen Hand-tekening op de Wissel-brief selve, moeten alle Acceptatien geschieden met de ondertekening van de Namen en toe-namen van de Acceptanten of der selver gemachtigdens, met expresse van haar-luyder qualiteyt, en byvoeginge van tijd, op poene dat anders, en by gebreke van dien, van wegen den Houder van de Wissel-brief, geprotesteert sal mogen werden van non-acceptatie, in gelyker voegen als of de Acceptatie was geweygert. Willekeuren van Amsterdam, 3. D. 1. B. T. 8. n. 12. art. 3.

XIII.

D'Acceptatie van Wissel-brieven, houdende te betalen op een genoemden dag, of eenige tijd na dato, op uso, voor eenige tijd na dato gerekent, geschied ordinaar met de expresse van het woord *Geaccepteert* of *aangenomen*; maar de Wissel-brieven die na sight of uso houden, voor eenige tijd na sight gerekent, accepteert men ook wel met de woorden; *Veu*, gesien, ver-toond, of diergelijke, met expresse of bysettinge van den dag Wanneer.

XIV. Het

XIV.

Het is tot Amsterdam de gewoonte, dat die d'acceptatie van een wissel-brief vordert, de wissel-brief in handen laat van den Betrockene, 'tzy dat hy hem declareert of hy selve accepteren sal of niet, om sijn advijsen te kunnen naarsien, of hem te beraden, ende accepterende de behoorlijke notule en aanteekening te kunnen maken, maar voor het afgaan van de Post is men gewoon deselve weder af te laten halen, en in cas van resolute weygering van non-acceptatie, terstont en sonder dila y te protesteren.

XV.

Van Wissel-brieven houdende in Courant gelt of per Cassa te betaalen, behoort d'acceptatie op staande voet te geschieden, en sodanige Wissel-brieven is men niet gehouden den Betrockene aan te vertrouwen, voornamentlijk wanneer deselve houden aan ordre te betaalen.

XVI.

Die een wissel-brief aanneemt sonder hem te verklaaren of hy deselve accepteren sal of niet; ende deselve onder hem houd tot een opkomend quaat gerucht van den Trecker, is verobligeert de wissel-brief aan den houder of vertoonder wederom ter hand te stellen, op dat blijke of hy deselve geaccepteert heeft of niet.

XVII.

Wanneer een Wissel-brief by versuym, of met voordacht, gelaten is in handen van den

Betrockene, tot den verval-dagh, ofte van een opkoomend quadt gerucht van den Trecker, sonder dat den Betrockene eenige belofte ofte toefegginge gedaan heeft dat hy deselve accepteren soude, in soodanigh geval, kan wel den Betrockene niet geconstringeert werden tot de voldoeninghe, om dat hy hem hadde behooren te ontlasten van die Wissel-brief indien hyse niet hadde willen betalen (want het is de plicht en 't fait van den Houder selve te sorgen voor sijn Brief, en dat deselve geaccepteert of geprotesteert werde, en als een Betrockene niet en heeft geaccepteert, is hy niet verobligeert) maar hy doet echter beter en voorsichtiger, dat hy soodanige wissel brief sijn vertoonder, of Acceptatie vorderaar, terstond wederom ter hand stelt, ende hem uyttert of verklaart dat hy deselve niet accepteren sal.

XVIII.

Die een Wissel-brief houdende na sicht, ofte op uso, daar uso voor eenige tijd na sicht, gerekent werd, eenige dagen onder hem houd, sonder hem te verklaren of hy die accepteren sal, en daar na daar toe resolveert; is verobligeert d'Acceptatie te stellen onder dien datum als hem de Wissel brief eerst gepresenteert is.

XIX.

Indien van een Wissel-brief, houdende te betalen een Maand na sicht, op den laatsten dag van de Maanden Februarii, April, Junii, September of November, d'acceptatie gevordert werd,

werd, soo mach de Betrockene deselve accepteren, onder den datum van Ultima van die maanden, soo komt deselve eerst Ultimo van de volgende Maand te vervallen; en avanceert in de vier Maanden een dagh, in Februarii twee of drie dagen.

XX.

Niet tegenstaande een Wissel-brief door den Betrockene geaccepteert werd, soo blijft des niet-te min den Trecker voor deselve verobligeert en verbonden; Maar die een Wissel-brief accepteert, blijft tot de effectuele voldoeninge toe gehouden en verobligeert, sonder dat eenigh verloop van tijd, of versuym van vorderingh, hem onlaste; en voor soo verre is een Acceptant krachtiger verbonden als den Trecker selve; want soo wanneer binnen de respijt-dagen de Wissel-brief niet voldaan werdende, door den Houder versuymt werdt van non-betalinge te protesteren, soo komt hy door de nalatigheyd sijn verhaal op den Trecker te verliezen, en op den Acceptant niet

XXI.

Een Gever doet voorzichtig, dat hy sonder tijd versuym, d'acceptatie laat vorderen: want by versuym en een ondertusschen opkomende ongelegentheyd van den Trecker, sal den Betrockene niet willen accepteren, die te vooren; indien d'acceptatie sonder uytstel gevordert ware, veellicht niet gedifficulceert soude hebben; en soo wanneer by abuys of fraude, en Wis-

fel-brief tweemaal ware ingetrocken , soo sal hy die eerst d'acceptatie vordert , en , deselve bekomt , d'Acceptant mede verobligeert hebben , en d'andere die versloft heeft d'acceptatie te vorderen ; op d'Endosseur sijn verhaal moet soeken ; immers en in alle geval d'acceptatie geprocureert hebbende , soo heeft men twee verobligeerdens voor een.

XXII.

Het strekt ook tot securiteit en gerustheit van den Trecker , 't zy dat hy trekt voor sijn eygen ; en voornaamelijk wanneer hy trekt voor eens anders reekening , dat altijt , maar bysonderlijk dan , wanneer de wissel-brieven op sicht , ofte na sicht , ofte op uso genaakt zijn , en men uso voor eenige tijdt na sicht reket , d'acceptatie sonder uitsel gevordert wert : want anders kan hy in sodanig geval geen staat maken , wanneer sijn brieven vervallen en voldaan moeten sijn ; en in alle geval is d'acceptatie van den Betrockene een Obligatie ten behoeve van den Trecker.

* *Gelijk op meest alle Handel-plaatsen , en ook hier tot Amsterdam , gestatueert is , binnen welken tijd , of hoe veel dagen , na den verval-dag van een Wissel-brief van non betalinge moet geprotesteert werden ; in dier voegen behoorde en diende gewillekeur , binnen wat tijd na het maaken ofte passeeren van de wissel-brief , d' acceptatie van deselve soude gevordert , en van nonacceptatie geprotesteert en den Trecker daar van kennisse , moeten gegeven werden , op pene dat by nalatigheyt of versuym , den Houder sijn verhaal soo wel op den Trecker soude komen te verliezen als by versuym van protestatie van nonbetalinge ; ofte dat*

d' acceptatie van alle Wissel-brieven soude geprocureert, en gevordert te moeten werden, door ofte van wegen de eerste Gever, en die verobligeert te zijn, by weygering onvertogen kennis daar van aan den Trecker te geven.

XXIII.

Van alle wissel-partyen die den Gever sluyt, niet om adroiture te remitteren, maar om wederom in te trecken, ofte voor andere plaatsen te laten intrecken, behorende van hem eerste, tweede en derde brieven gevordert, en d'eerste brieven terstont, en sonder uitstel versonden te werden, om d'acceptatie te vorderen; en so wanneer hy als dan de geaccepteerde in handen laat van den geene die hy d'acceptatie vorderen doet, soo kan hy, de party intreckende, noch dubbelde brieven leveren en endossieren, maar hy dient niet te vergeten op deselve te annoteren, by wie de geaccepteerde brief te vinden, of te vorderen, is.

XXIV.

Wanneer den Gever een Wissel-brief versent om d'acceptatie te laten vorderen, so dient hy sijn vriendt aan dien hysse sendt of senden laat, expres te ordineren of hy deselve, geaccepteert werdende, aan hem wederom sal senden, dan of hy die geaccepteert onder hem sal houden, om te overhandigen aan den geene die met de geëndosseerde hem deselve afvorderen komt.

XXV.

Een Trecker doet voorsichtig, wanneer hy vrees of twijffelt dat sijne wissel-brief door den

Betrockene niet sal geaccepteert werden, dat hy deselve aan een ander van sijn Correspondenten; ter plaats wonende daar de Wissel-brief voldaan moet werden, recommandeert, of door ymandt van sijnent wegen recommanderen laat, om het disrespect van sijn brief te prevenieren; en wanneer de Wissel-brief gemaakt werd aan ordre te betalen, soo dient hy nevens deselve aan den Gever een Notitie ter hand te stellen, by wie, in cas de Betrockene weygerde te accepteren, of te voldoen, den Houder sich sal hebben te adresseren. **XXVI.**

Wanneer den Betrockene een wissel-brief om t'accepteren gepresenteert wierd, moet hy, alvorens hy hem verklaart of hysc accepteren sal, wel in acht nemen, of deselve van teneur en inhoud is volgens het Advys van den Trecker, want die een Wissel brief eenvoudig accepteert, moet deselve na haar inhoud voldoen, sonder dat eenige exceptie hem daar van libereren kan.

XXVII.

Een Betrockene moet door onvoorsichtigheyt een wissel-brief niet accepteren die hy niet voldoen wil: want een gedane acceptatie kanmen niet annulleren noch royeren; en een Acceptant, de wissel-brief noch niet overgelevert hebbende, sulcx doende, en 't selve consterende, is echter verobligeert in de voldoeninge.

XXVIII.

Gelijck het een betrockene vry staat, de wissel-

fel-

ſel-brief t'ſijnen laſte te accepteren of niet te accepteren, ſoo ſtaat het hem oock vry deſel-ve libermente te accepteren, of *sopra proteſt*; en eenvoudig, of onder eenige limitatie of conditie.

XXIX.

Een voorſichtrigh Vertoonder of Houder des wiſſel-briefs, ſal geen gelimiteerde of conditionele acceptatie, waar by de voldoeninge geprolongeert, of op ſchroeven geſtelt, en den teneur van de wiſſel-brief eenigſins gealtereert werd, aannemen, ſonder expreſſe ordre van den Trecker of Endoſſeur, maar ſal daar tegen proteſteren, invoegen of d'acceptatie volkomentlijk waar geweygert: want daar in nuncialant zijnde, en hem met een conditionele acceptatie latende payen en vergenoegen, doet ſulx op ſijn riſico en gevaar.

XXX.

Een Wiſſel-brief houdende ten laſte van Pie-ter, Dirck en Klaas, geen Compagnons zijnde, nochte macht ofte qualiteyt hebbende d'een den anderen te verobligeren, ſal voorſichtrigh by yder van haar geaccepteert werden, voor ſijn portie, ſoo verobligeert ſich niemand in ſolidum, en den Houder is verobligeert hem met een ſoodanige acceptatie te vergenoegen, doch is daaren-tegen bevoeght, indienſe te ſamen de volle Som niet accepteren, om tegen haar yder in het byſonder te proteſteren, niet tegentaande een

of twee haar portie, na haar vóorgeven, hebben geaccepteert.

XXXI.

Een Betrockenen moet voorzichtig zijn in het accepteren van wissel-brieven, als hy geen Advys heeft van den Trecker, en voor al deselve niet accepteren als *sopra Protest*, ter eeren van den Trecker, al heeft hy otdre van een derde, soodanige ofte meerder somme getrocken werdende, voor sijne rekening te recapiteren.

XXXII.

Een Betrockene moet voorzichtig zijn in het accepteren van Wissel-brieven, geantidateert voor dato van de ordinaris Brieven die hy van den Trecker met de Post bekomen heeft, wanneer deselve Brieven van die Trattes niet vermaand, nochte deselve geconfirmeert werd, al wert hem een Advys-brief, by of nevens die Trattes overgeleverd van den selven datum met de wissel-brief.

XXXIII.

Een Betrockene behoort noch behoeft geen Wissel-brief te accepteren, onderteekent by yemand als procuratie hebbende van den Trecker, wanneer hy den persoon en signatuere of Hand-tekening van den Onderteekener niet kend, en hem geen Advys, van sijn Correspondent of principale Trecker, gegeven is, dat hy een soodanig Persoon tot sulx geconstitueert, en gevolmachtigt heeft.

XXXIV.

Een Betrockene moet voorzichtig zijn in het

het accepteren van een wissel-brief, daar van hem gedenkt en hem voor vast houd, dat een ander van deselve teneur, en party of post, by hem geaccepteert is, ende dese laatste vertoonde brief niet accepteren als onder formele protestatie, dat d'acceptatie van desen nul, en van onwaarde sal zijn, soo wanneer bevonden werd, door hem, van deselve somme ofte post, een ander wissel-brief geaccepteert is.

XXXV.

Een meerderjarig Dienaar moet voorsichtig zijn in het accepteren van de wissel-brieven die zijn Meester op hem trekt, want als deselve houden t'sijnen laste, en hy die accepteert onder zijn eygen naam, soo verobligeert hy hem personeeljk, en moet voldoen als eygen schult, (al is het dat hy geen ander negotie doet als alleen voor reekening van sijne meester) maar de effecten die den dienaar van zijn meester in handen heeft, zijn voor so verre die tocreyken, hem daar tegen verobligeert, en voor so verre die minder tenderen, werd hy Crediteur van zijn Meester.

XXXVI.

De precautie van een dienaar (procuratie hebbende van zijn Meester om wisselen te trekken en wissel-brieven te accepteren) die hy practiseert in het accepteren van Wissel-brieven door zijn Meester selve op hem getrocken, namelijk, dat hy d'acceptatie doet onder zijn naam, met byvoeginge als procuratie hebbende

de van zijn Meester, zijnde den Trecker, kan hem niet libereren, als de Wissel-brief directe houd tot zijnen laste: Maar wanneer de Wissel-brief ten laste van zijn Meester gemaackt ware, en dien dienaar deselve in dier voegen accepteerde, soo soude deselve acceptatie hem niet, maar alleen zijn Meester, obligeren.

HET XI. CAPITTEL.

Van het doen protesteeren van Non-Acceptatie.

I.

WAnneer den Betrockene een Wissel-brief ten zijnen laste vertoond werdt, en hy deselve resolut weygert te accepteren, soo is den Vertoonder of Houder des Briefs verobligiert terstond van non acceptatie te doen protesteeren.

II.

Wanneer de Betrockene hem op de vertooningh niet terstond kan of wil verklaren, of hy de Wissel-brief accepteren sal of niet, maar sulx belooft in korte dagen, of ter aankomste van de naafte Post, te sullen doen soo magh den Houder des Briefs, buyten zijn prejuditie, ter requisitie van de Betrockene, wel eenige dagen, of tot de naafte Post-dagh, met protesteeren wachten, maar hy is des ongehouden, en bevoeght soo hy wil, niet tegenstaande wat uytvlucht of excuse den betrockene by brengt, terstond te doen protesteeren.

Even

Even gelijk d'acceptatie van een wissel-brief door een yeglijk wie hy zy gevordert mag werden, soo kan ook by weygering geprotesteert werden uyt den naam van den Vertoonder des Wissel-briefs, al staat sijn naam, noch in de Brief selve, noch in het endossement, gemelt of gespelt.

IV.

De protestatie geschied ordinaar door een publicq Notaris, tot Amsterdam residerende, ten overstaan van twee geloofwaardige Getuygen, en dat aan den Persoon, of ter Domicilie, van den genen ten wiens laste den Wissel-brief houd, (so wanneer hy een inwoonder is) met d'exhibitie of vertoning van de Wissel-brief, en verfock van d'acceptatie van dien; en by weygering, of niet bekoming van deselve, protesteert den Notaris van alle kosten, schade en interesse, wissel- en herwissel, &c.

* In de Missen of Marckten werd maar een Notaris, ofte des noodig eenige weinige, geauthoriseert, om, gedurende die Markt, alle protestatien van Wisselen alleen te moogen doen en opmaaken, en moeten alle protesten by een geregistreert, en dat Register aan den Cancellier en Consegliaers van de Mis of Markt ter hand geselt werden; Tot Venetien geschieden alle protestatien van Wisselen door de Fanti of Dienaars van het Commerci Collegie, en de selve werden alle in een Boek, daar een yder Koopman vry acces toe heeft, vervolgens geannoteert, dat een seer loslyke ordre is: Want door dat middel werden seer veel Wissel-brieven; (die anders met Protest souden keeren) sopra Protest, ter eeren van Trecker of Endossant, aangenomen en voldaan; door dat middel

werdt oock veeltijts ontdekt, de diffidence die de Kooplieden aldaar hebben op haar buytenlandse Correspondenten die haar betreeken, en in cas van protestatie van nonbetalinge, oock wel het onvermoogen, ofte de quaetwilligheid van d' acceptant, tot yders varicht en Gouverno; maar in soodanige plaatsen daar men oock geëndosseerde Wissel brieven is admitterende, gelijk tot Amsterdam, soude een diergelijke ordre, namantlijk, datter eenige weynige Notarissen van de Wissel bank gestelt wierden, wootsakelijker en van grooter dienst en effect zijn, wanneer deselve haar Comptoir in de Wissel bank hadden, en dat door haar en voor haar allen, en door of voor niemant anders, alle procuratien of volmachten, om op des Constitutans naam wisselen te mogen negotieren, wisselbrieven passeren, endofferen en accepteren; Item alle Protestatien van Wisselen, 't zy van nonacceptatie, of nonbetalinge, souden moeten geschieden, en daar van by haar bysondere Registers gehouden werden, daar yder access toe soude mogen hebben, en kunnen sien, of vragen, of ymand die op eens anders naam negotieert, die macht en qualiteyt heeft die by hem aanmatigt, alwaar oock alle gegeven volmachten wederom soude moeten ingetrocken, en daar van tot yders naricht notule gehouden werden, daar oock een Buytenwoonder so wel als Inwoonder, tot wiens laste een Wissel-brief loopt, houdende aan ordre te betalen, waar van de voldoeninge ten vervalldage niet gevordert wert, op den laastten respjtdag, soude konnen naspeuren, of daar aangegeven was, aan wien deselbre geëndosseert, ende wie Houder van de selve is, en daar mede geproventeert, dat diergelijke Wissel-brieven met protestatie van nonbetalinge, niet versonden werden, onder pretext dat d' Acceptant geen ordre tot de voldoeninge (die veeltijts niet weet wie by voldoen moet) gestelt heett: alwaar oock een yder die een Wissel-brief aan ordre houdende, van nonacceptatie geprotesteert, ten vervalldage

ſopra Proteſt, ter eeren van den Trecker of Endoffant, willende voldoen, ſoude kunnen vinden en weten, aan wie hy hem des wegen te adreſſeren, en in wiens handen ſoodanige Wiſſel-brief is; en by aldien de Notariſen van de Wiſſel-bank ook verobligeert wierden, om, ſoo wanneer een Wiſſel-brief aan ordre houdende over een of meer plaats of plaatsſen ingetrocken, geproteſteert wierd, dat in ſoodanige geval door haar Copye van de Proteſtatie, het zy van non acceptatie, of non betalinge, geſonden moſte werden, aan den eerſten Gever, tot ſijn nariicht, en om hem tegen den Trecker daar van te kunnen bedienen: Item ſoo wanneer een Wiſſel-brief niet libermente, maar S. P. niet door den Betrockene, maar door een ander, niet ter eeren van den Trecker, maar van een Endoffeur; geaccepteert wierd, als dan daar van ſonder uytſtel *adroiture* advertentie te geven aan den Trecker, daar mede ſoude veel inoovernienten; en veeltijds de ſchade voor den Gever of Trecker ſelve, kunnen gepreventert werden.

V.

Wanneer de Notaris den Perſoon, ten wiens laſte den wiſſel-brief houdt, ſelve aantreft, en hy d'acceptatie weygert, ſoo is 't gebruuklijk, dat hy reden van ſijn weygering geeft, welke reden den Notaris verobligeert is in d'acte van het Proteſt getroulijk te infereren.

VI.

Wanneer den Betrockene den Trecker niet formeel affronteren wil, ſoo kan hy, en 't is gebruuklijk, ſodanigé reden van weygering geven, ſtreckende tot het minſte diſreſpect voor den Trecker, waar van de gemeenſte zijn, dat d'acceptatie geweygert werd, om redenen den Trecker ſelve te adviſeren, ofte per man-
que-

quement van advys; ofte per manquement van provisie en ordre van den genen voor wiens rekening getrocken werd; maar van non-acceptatie te laten protesteren, simpeljk per manquement van provisie, is een antwoorde streckende tot disrespect van den Trecker, en van den genen voor wiens rekening getrocken soude mogen zijn.

VII.

't Is geen wettige reden dat men d'Acceptatie weygert of uytstelt, om dat de Wissel-brief aan ordre houd, en niet geëndosseert is, en datmen eerst weten wil, aan wien ten verval-dage deselve moet betaalt werden, voor datmen deselve accepteren wil.

VIII.

't Is geen wettige reden datmen d'acceptatie weygert, onder pretext dat den Betrockene vermeent d'andere Wissel-brief door hem geaccepteert is, en dat hy van een Som of party, geen twee Wissel-brieven accepteren kan: want d'acceptatie kan in soodanig geval geschieden, onder dit beding dat deselve van onwaarde sal zijn, soo wanneer bevonden werd, dat d'ander Wissel-brief, van deselve somme en party, by hem geaccepteert is.

IX.

Tegen een conditioneele of gelimiteerde Acceptatie, item tegen een Acceptatie sonder datum en ondertekening van den Naam van d'Acceptant, mach den Vertoonder of Houder des Wissel-briefs doen protesteren, invoegen als

als of d'acceptatie volkomen en resoluut gewey-
gert was.

X.

Wanneer een Betrockene difficulteert, een Wissel-brief eenvoudig t'accepteren, en den Vertoonder of Houder geen conditioneele of gelimiteerde acceptatie aannemen wil, en dierhalven protesteren laat; en de Betrockene tot antwoord geeft, dat hy bereid is te accepteren op langer tijd, of minder som, of onder eenige andere conditie, soo doet hy voorsigtig dat hy tot die antwoord byvoegt; Mits dat den Vertoonder, of Houder des Briefs, uyt wiens naam d'acceptatie gevordert en geprotesteert wert, sich sonder uytstel sal hebben te verklaren, of hy de presentatie van soodanige Acceptatie aanneemt of niet, en in cas van swijgen, dat hy Betrockene protesteert, daar na ongehouden te willen zijn deselve te presteren.

XI.

Wanneer de Notaris den Betrockene niet t'huys vinden, noch aantreffen kan, soo doet hy sijn exploit, of verzoek van d'acceptatie en protestatie, aan desselfs Huysvrouw, Vader of Moeder, Suster of Broeder, Dienaar, of Dienstmaagt, of ymand anders daar in huys, en niemand t'huys vindende, aan ymand van de gebueren, en relateert het selve in d'acte van het protest.

XII.

Wanneer de Betrockene uyt de stad is, en geen ordie gestelt of gelaten, of niemand gevollmachtigt

tigt heeft, om de Wissel-brieven tot zijn lasten komende te accepteren, soo hoeft den Vertoonder of Houder des Briefs niet te wachten tot zijn t'huys komste, maar is bevoegt van non-acceptatie te laten protesteren, ter domicilie van de betrockene, of daar hy laast Domicilie of logement gehad heeft.

XIII.

Wanneer de Betrockene niet bekent, nochte te bevragen, of op te vinden is, soo behoorden den Notaris sich te adresseren aan het Post-comptoir van die Plaats, waar uyt getrokken is, en aldaar navraag te doen, of foodanige Man of zijn naam haar bekent is, en van dese vigilantie in het opsoeken der Betrockene, wanneer hy niet te vinden is, in d'Acte van het Protest te vermanen.

XIV.

Wanneer twee persoonen, even eens genoemd, in een Plaats of Stad woonachtig zijn, en deselve sonder, of met seer kleyn onderscheyd, haar naam spelden en schrijven, soo is den Houder, of Vertoonder van den wissel-brief, ten lasten van een foodanig genoemde, verobligeert, wanneer se beyde weygeren te accepteren, onder pretext van geen Advys van den Trecker te hebben, of deselve niet te kennen, tegen haar beyde doen protesteren.

XV.

Een Protestatie van non-acceptatie moet niet nootsaacklijk geschieden ter plaats daer
de

de Wissel-brief te betalen houd, maar mach oock geschieden ter plaatse daar de Betrockene woond, 't zy aan hem of ymand van sijn familie, en oock aan hem selfs over al daar hy aan te treffen is.

XVI.

In de Acte van het protest, 't zy in het hoofd of boven aan, of in het midden, of onder deselve, moet de Wissel-brief van woord tot woord gecopicert werden, met het opschrift en alle de endossementen; indiender op deselve gevonden werden ende in de acte gerelateert, dat van soodanige Origene Wissel-brief, daar van dit de Copyc is, de acceptatie gevordert, en niet, of wat antwoord, bekomen is.

HET XI. CAPITTEL.

*Van het Accepteren van Wissel.brieven
sopra Protest.*

I.

WAnneer ymand die betrocken is difficulteert de Wissel-brief t'accepteren voor rekening van den genen by den Trecker geadviseert, ofte dat hy per manquement van advys niet weet voor wiens rekening getrocken werd, soo kan en mach de Wissel-brief, wanneer hy den Trecker voor suffisant houd, by hem geaccepteert werden *sopra Protest*, ter eeren van den Brief, of van den Trecker, dat is, provisioneel voor rekening van den Trecker.

II.

Alhoewel men van een acceptatie *S. P.* per manquement van adyys seldom gewoon is, een formele Notariale protestatie te laten voor aangaan, maar alleen by d'acceptatie duydelyk te expresseren dat deselve *S. P.* geschiedt, soo is het echter beter, en d'Acceptant doet voorzigtiger, wanneer hy van de sufficientheyt en realiteyt van den Trecker niet ten vollen versekeret is, dat hy de Wissel-brief formeel protesteren laat, of dat hy ten minsten van sijn acceptatie *S. P.* een Notariale aantekening doet houden.

III.

Wanneer een Wissel-brief gemaakt aan ordre te betalen door een sufficient Man geëndosseert is, alvooren d'acceptatie van de Betrockene gevordert werd; soo mach den Betrockene, in dien hy difficulteert d'acceptatie te doen voor rekeningh van den gene by den Trecker geadviseert, of van den Trecker selve, deselve Wissel-brief wel accepteren ter eeren van een soodanig Endosseur.

IV.

Wanneer een Wissel-brief door de Betrockene ter eeren van een Endosseur geaccepteert werd, soo moet hy een formeel Protest van non-acceptatie doen opmaken, en is gehouden d'acte van dat Protest, sonder tijd versuym te senden aan dien Endosseur voor rekeningh, of ter eeren van dewelcke, de Wissel-brief by hem geaccepteert is.

V.

Een Acceptatie *S. P.* verobligeert den Acceptant tot d'absolute voldoeningh: want het den Houder of Vertoonder niet en raackt of de Wissel-brief by d'Acceptant aangenomen werdt ter eeren van desen of geenen te voldoen; oock heeft en houd den Houder des Briefs sijn verhaal op den Trecker en alle d'Endosseurs, soo wanneer de voldoeningh ten verval-dage door d'Acceptant niet geschied.

VI.

Een Vertoonder of Houder van een Wissel-brief moet hem met een acceptatie *S. P.* vergenoegen, (en ten raackt hem niet of d'Acceptant soodanige acceptatie eenvoudigh doet, of onder formele protestatie, mits dat d'Acceptant d'onkosten van het protest den Notaris goed doet) ten ware dat hy expressie ordre van den Trecker hadde geen acceptatie *S. P.* aan te nemen; in welcken geval den Houder of Vertoonder bevoeght is ordre te volgen, en te pretenderen libere acceptatie; volgens 't advys van den Trecker, ofte te doen protesteren.

VII.

Wanneer een Betrockene een Wissel-brief tot sijnen laste *S. P.* geaccepteert heeft, en den Houder of vertoonder met die acceptatie niet te vreden zijnde, door Notaris en Getuygen een libere acceptatie afvorderen, of by weygeringh protesteren laat, soo sal een voorsichtig Acceptant (indien hy niet geresolveert is de Wissel-brief

librement te recapiteren) die protestatie aannemen, en van waarden houden, en van sijne gedaane acceptatie S. P. renunciëren, met verzoek dat deselve geroyeert, ofte van onwaarde en als niet gedaan, geconfidereert werde.

VIII.

Niemand, 't zy Vertoonder, of daadlijke Houder een Eygenaar van een Wissel-brief, of eenderde wie hy ook zy, mag een Wissel-brief accepteren, ten zy dat de Betrockene het weygart, of niet aan te treffen is, en geen ordre tot d'accepteringe gestelt heeft.

IX.

Wanneer de Betrockene de Wissel-brief ten sijnen laste niet Libere of S. P. accepteert, soo mag een Houder of Vertoonder des Briefs, na dat hy tegens den Betrockene van non-acceptatie heeft doen protesteren, deselve S. P. aannemen.

X.

Het staat ook een derde, die in de wissel-brief niet geraakt noch gemelt, 't zy dat de vereeringe van deselve aan hem gerecommandeert is, of niet, even vry een geprotesteerde wissel-brief van non-acceptatie, S. P. ter eeren van den Trecker of Endosseur te accepteren

XI.

d'Acceptatie S. P. ter eeren van den Trecker, of eenig Endosseur, geschied door den Houder of vertoonder des Briefs, of een derde, naar voorgaande protestatie van non-acceptatie tegen den Betrockene, met persoonlijk te compareren

ren voor Notaris en Getuygen ('t zy den selven Notaris die de protestatie van non-acceptatie gedaan heeft, of een ander) en verklaringe aan deselve te doen, dat sodanige Wissel-brief, van non-acceptatie geprotesteert, by hem ter eeren, ofte voor rekening, van den Trecker, of Endosseur, geaccepteert ende aangenomen werd, om ten verval-daage te voldoen: en wanneer d'acceptatie S. P. niet door den Houder of Eygenaar, aan dewelke deselve direct te betalen gemaakt of geëndosseert is, maar door een vertoonder of acceptatie verfoeke, of een derde geschied, soo is deselve verobligeert, ook op de Wissel-brief, die acceptatie S. P. eygenhandig, of door sijn gevolmachtigde te noteren, ofte te tekenen.

XII.

D'Acceptatie van een Wissel-brief S. P. kan ook wel geschieden ter eeren van den Trecker met d'obligo van een Endosseur, en in sodanig geval moet ook een Notariaal protest werden opgemaakt, en aan den Endosseur gesonden werden, om hem daar van te bedienen des nodig; maar door diergelijke acceptatie, als mede die geschieden ter eeren van d'endossumenten, gelijk sommige precatieuselijk hebben gepractiseert, werd den genen tot wiens vereeringe d'acceptatie quasi geschied, meer gediffideert als gehonoreert.

XIII.

Een Houder of Vertoonder van een Wissel-brief

brief is niet gehouden d'acceptatie van een derde, die hy voor insufficient houd, op een geprotesteerde Wissel-brief aan te nemen: want den Trecker is gehouden, by weygeringe der acceptatie van de Betrockene, aan den Houder van de Wissel-brief satisfactie te geven, tot sijn volkomen genoeg; maar soo wanneer een derde, nevens sijn acceptatie, presenteert sufficiente cautie te stellen voor de voldoeninge, soo moet den Vertoonder of Houder des Briefs sich met die acceptatie vergenoegen.

XIV.

Een Houder, ofte vertoonder des Wissel-briefs, is niet gehouden d'acceptatie van een derde S. P. ter eeren van eenigh Endosseur of Trecker aan te nemen, wann'er hy die selfs voor rekeningh van die Endosseur, of een vroeger Endosseur, of van den Trecker, recapiteren wil, ten waare dat die derde vertoonde dat de vereringe van de selve Wissel-brief hem door den Trecker, of een Endosseur, gerecommandeert was, en den Vertoonder voor rekeningh van een vroeger daar in geraackte, deselve niet aannemen wilde; ofte dat hy verklaarde voor rekeningh van den Trecker, of soodanige Endosseur, avance onder hem te hebben, waar uyt hy de selve Wissel-brief, sonder den beloop te her-trecken, soude voldoen.

XV.

Soo wanneer den Houder of Vertoonder van een Wissel-brief d'acceptatie van een derde S. P.

ter eeren van den Trecker aanneemt, soo is den Trecker niet gehouden in eenige nader satisfactie aan den Gever, maar soo wanneer d'acceptatie S. P. ter eeren van een Endossement geschiedt, soo blijft de Wissel-brief ten respecte van den Trecker absoluut geprotesteert, en hy is gehouden aan sijn Gever, of aan den Endosseur, ter wiens vereeringe d'acceptatie gedaan is, sufficient contentement te doen, in maniere als of d'acceptatie S. P. niet geschied ware.

XVI

Wanneer een Wissel-brief, van non-acceptatie geprotesteert zijnde, S. P. ter eeren van den Trecker of eenigh Endosseur door den Houder of Vertoonder selve, of door een derde geaccepteert is, en de Betrockene nader ordre bekomt, of sich beraad, om de Wissel-brief selve noch te accepteren en libermente te voldoen, soo moet d'Acceptant S. P. sulx gedogen, sonder dat den Houder des Briefs gehouden is hem te libereren van sijne acceptatie; maar den Betrockene is gehouden, aan den eersten Acceptant provisie goed te doen, om dat hy door sijn acceptatie S. P. geweert heeft, dat de Wissel-brief niet met protest gekeert is.

XVII.

Een yeder wie wil, mach ook een geprotesteerde, en door den Houder, of Vertoonder, of een derde, S. P. ter eeren van een Endosseur, geaccepteerde Wissel-brief; daar na ter eeren van den vroeger, of eerder Endosseur, of van den Trecker

ker, accepteren, en d'eerste Acceptant is gehouden 't selve te gedoogen, en blijft echter verobligéert: want den Houder is niet alleen ongehouden, maar vermag selve niet d'acceptatie by ymand S. P. te royeren; maar de laatsten Acceptant is gehouden aan den eersten, provisie goed te doen, gelijk voorgemeld.

XVIII.

Wanneer den Houder selve, ofte den Ver-toonder, of een derde, wie hy is, een Wissel-brief S. P. accepteert, soo stelt hy hem absolutelyk in de plaats van den Betrockene, en hy is gehouden, sonder eenig exceptie, in de voldoeninge, en den Houder heeft het selve prompt en paraat recht op den vertoonder, of een derde, die d'acceptatie S. P. gedaan, of aangenomen heeft, dat hy op den Betrockene, indien de Wissel-brief by hem geaccepteert ware, hebben soude.

XIX.

Die een Wissel-brief S. P. accepteert, com-
peteert met recht voor het credit dat hy aan den
geenen, ter eeren van dewelke hy deselve ac-
cepteert, geeft; Item voor de Aantekening die
hy daar van in sijn Boeken maakt, en de cor-
respondentie en Advertentie die hy daar van
houd, al werd deselve door hem niet voldaan, is
het niet heel, ten minsten halve provisie, die de
Betaalder van foodanige Wissel-brief, gelijk
hier voor in de 16. en 17. regel gemelt, of soo
wanneer de party getracteert en gemortifi-
ceert werd, den genen, ter eeren van dewelke
hy

hy deselve geaccepteert heeft, billicken sonder contradictie, hem behoorde goet te doen.

XX.

Niemant behoort een Wissel-brief van non-acceptatie geprotesteert S. P. ter eeren van den Trecker te accepteren, ten zy dat hy by de Betrockene sich geïnformeert, en onderstaan heeft, om wat redenen hy deselve protesteren laat; maar soo wanneer d'acceptatie S. P. geschiet ter eeren van een Endosseur, soo is die informatie vergeefs, onnut en onnodig.

XXI.

Wanneer een Wissel-brief, door een Trecker diens hant kenlijk is geschreven of onderteekent, houdende ten lasten van yemant die niet bekend noch op te vragen is, geprotesteert wert van non-acceptatie, soo moct niemant, al meent hy den Trecker wel te kennen, al te liberaal zijn, soodanige Wissel-brief S. P. ter eeren van den Trecker te accepteren.

XXII.

Die de Wissel-brief S. P. ter eeren van den Trecker of eenig Endosseur accepteert, al geschiet sulx buyten desselvs kennisse, versoek of ordre, heeft des niettemin sijn verhaal op deselve, en een Trecker of Intrecker is verobligeert d'Acceptant, kost en schadeloos, te indemneren.

XXIII.

Wanneer den Trecker of Intrecker, ter eeren van dewelke een wissel-brief S. P. geaccepteert is, aan den Acceptant respondeert en die geda-

ne acceptatie approveert, soo mach d'Acceptant liberment voldoen, sonder nader protest van non-betalinge, of te cessie van actie te nemen; maar wanneer den geenen, ter wiens vereeringe hy de Wissel brief geaccepteert heeft, querel- leert en voorgeeft, dat hy hem geen ordre daar toe gegeven heeft, of eenigh ander protest mo- veert, of swijgt, en niet respondeert, soo doet d'Acceptant S. P. voorsichtiger dat hy de wissel- brief van non-betalingh protesteeren laat, en soo wanneer deselve retourneert, en hy voldoen moet, soo moet hy deselve niet voldoen sonder te nemen transport en cessie van d'Actie, die den Houder heeft op den Trecker, en d'Endosseurs om hem daar van te bedienen, tegens den gene ter wiens vereeringe hy geaccepteert heeft, en tegen alle de eerder Endosseurs en Treckers.

XXIV.

Die een Wissel-brief accepteert ter eeren van den Trecker, heeft geen verhaal op d'Endosseurs van deselve: dewyle hy hem in soodanigh geval verbind voor den Trecker alleenlyck. Willekeu- ren, Appendix, pag. 842.

XXV.

Die een Wissel-brief accepteert ter eeren van een Endosseur, heeft geen verhaal op de Endof- seurs hem volgende, maar wel op die hem voor- gaan, ook op den Trecker.

XXVI.

Wanneer een Betrockene Advys bekomt dat een sekere somme op hem getrocken is, en

en hem werden van deselve somme, onder den selven datum, en t'eenemaal van een inhoud, twee eerste, of twee tweede, Wissel-brieven vertoond aan diverse te betalen ge-endorseert, soo doet hy voorsichtigh dat hy geen van beyde accepteert, noch libere, noch S. P. en wanneer d'eene al by hem geaccepteert is, eer d'ander hem vertoond werdt, soo moet hy de tweede doen protesteren, en niet S. P. ter eeren van den Trecker aannemen.

HET XIII. CAPITTEL.

Wat den Houder vaneen Wissel-brief, geprotesteert van non-acceptatie, S. P. niet geaccepteert werdende, mitsgaders Trecker en Intrecker, verobligeert en gehouden is.

I.

Dieen Wissel-brief van non-acceptatie heeft doen protesteren, 't zy dat hy is effectif Houder of maar alleen Vertoonder van deselve, moet, wanneer deselve *sopra Protest* niet geaccepteert werd, daar van advertentie doen met de eerste accommoditeyt, (en het protest alleen; of oock wel de Wissel-brief nevens het Protest, te rugge senden) aan den gene daar van hem de Wissel-briestoegekomen is.

II. Wan.

II.

Wanneer een Wissel-brief houd directe aan ymand te voldoen, en d'acceptatie werd absoluut geweygert, als dan send den Houder de wissel-brief nevens het protest te gelijk aan den Remittent te rugge; maar wanneer d'Acceptatie uytgestelt, en niet absoluut geweygert, in tegendeel door den Betrockene hoop gegeven wert, dat hy met naaste Post, of in het korte, sufficiente ordre verwacht, en na apparentie ook bekomen sal, om deselve te recapiteren, soo doet den Houder voorzigtiger dat hy het protest alleen versent, en de Wissel-brief onder hem houd.

III.

Een vertoonder die een wissel-brief van non-acceptatie heeft doen protesteren, niet aan hem gemaakt, noch geëndosseert te betalen, maar houdende aan d'ordre van den Trecker, of ymand anders op tijd te voldoen, doet voorzigtiger dat hy het protest alleen versent, en de Wissel brief onder hem behoud, tot dat deselve hem ontboden, of met de geëndosseerde afgevordert werd.

IV.

Wanneer niet geprotesteert is tegens de Betrockene in persoon selve, ter oorlake dat hy van huys, of niet bekend noch op te vragen is, soo is het ook beter alleen het protest te versenden, en den wissel-brief tot den verval-dag, of na ter bescheyd, te houden; op dat de Betrockene

kene, sich openbarende, den Wissel-brief soo hy wil noch accepteren kan, en by weygering is het den Vertoonder of Houder geraden in soodanige geval tegens den selven nochmaal formeel te protesteren.

V.

Wanneer een Wissel-brief, houdende aan ordre te betalen, den Vertoonder van de eerste Gever niet toegekomen, maar van een ander geremitteert of gesonden zijnde, van non acceptatie geprotesteert werd, soo doet deselve voorzigtig, indien de Wissel-brief al over diverse plaatsen is ingetrocken, dat hy niet alleen het protest send aan den geenen van dewelke hem de Wissel-brief is toegekomen, maar dat hy ook adroitüre advertere aan den eersten Gever, dat soodanige Wissel-brief van non-acceptatie geprotesteert is.

* Soudē een seer dienstige en wenschelijke saake zijn, datter een soodanige ordre beraamt en gestatueert werd, dat van alle Protesten, 't zy van non acceptatie of non-betalinge. Item in cas van falissement der Acceptants, van de verklaringen van desselfs retirade of insolventie, soo wanneer de Requirant de principale acte niet adroitüre aan den eersten Gever, of ymand anders ter plaatsē woonende daar de Wissel-brief gemaakt en verleden is, maar na elders van waar hem die is toegekomen, senden moet de Notarissen, in soodanige geval verobligeert souden zijn, Copije van deselve acte sonder tijd verzuim met de eerst-afgaande Post directe of adroitüre te moeten senden aan den eersten Gever, om hem daar van te dienen; 't welk indien tot het Protesteren maar eenige weinige Notarissen alleen geauthoriseert werden, gelijk hier

hier voer op den 4. Stelling van het 11. Capittel, aangemerkt is, seer gemakkelijck van deselve, en met grootte vrucht, en verhoedinge van veeler schade, soude konnen geschieden.

VI.

Een Gever is verobligeert advys bekomen, de dat een Wissel-brief niet aangenomen maar geprotesteert is, terstond daar van bericht en kennis te geven aan den Trecker.

VII.

Een Trecker of Intrecker, van een wissel-brief, geprotesteert van non-acceptatie, is niet gehouden, op een simpel Advys, maar soo haait hem het Protest verdoond werd, 't zy met of sonder Wissel-brief, als dan, aan den Houder der Briefs, of Vertoonder van het Protest, te geven genoegsame versekertheyd, tot sijn volkomen genoegen; voor de voldoeninge van de wissel-brief, ten verval-dage ter plaats daar die te betalen houd, ofte van den herwissel en kosten, soo wanneer de voldoeninge aldaar niet mochte geschieden.

VIII.

Wanneer de wissel-brief noch soo lange te loopen heeft, dat door den Trecker of Intrecker ordre gestelt kan werden tot de voldoeninge op den verval-tijd, of binnen de respijt-dagen, als dan is een Gever verobligeert, versekerings of cautie bekomen hebbende, het Protest van non-acceptatie, met de wissel brief indien hy die te rug ontfangen heeft, wederom te senden

den ter plaatsē daar de betaalinge geschieden moet, ende voldoeninge te laten vorderen, by den Betrockene, of by den geenēn daar aan hy geaddressēert werd, en die bekomende, soo heeft hy geen ander pretentie ten lasten van den Trecker als van de onkosten van het protest en brief-port; en die niet bekomende, moet van non-betalinge, tegen den genen daar aan de wissel-brief laast gerecommandeert en geaddressēert is, geprotesteert werden, en is dan den Trecker verobligeert in de prompte voldoening van den herwissel en kosten.

IX.

Wanneer een Wissel-brief op lange tijdt getrocken van non-acceptatie geprotesteert, en door den Trecker aan den Gever tot sijn genocgen verseeckering gegeven, of cautie gegeven werdt, voor de voldoeninge ten vervalddage van de wissel of herwissel, soo is den Trecker niet verobligeert daar-en-boven sijn wissel-brief door den Betrockene of ymandt anders te doen accepteren: want die verseeckering, of den Cautionaris, dat is Borge, voor acceptatie, of als Acceptant, moet geëstimeert werden.

X.

Den Trecker of Intrecker, geeft verseeckering of stelt cautie, wanneer hy aan den Gever ter handen stelt ander wissel-brieven, aan sijne ordre te betalen, en door hem na vereisch geëndosseert, van de selve somme, en op den selven dagh vervallende, getrocken of geëndosseert

by yemand, die ter beurse van yeder voor sufficient, en inreprochiabel gehouden werd.

XI.

Den Gever is niet gehouden andere Wisselbrieven aan te nemen, als met byvoeging en daar nevens goetdoening van sijn gedanen onkosten van protest en brief-port, en indien niet heele ten minsten halve provisie voor dese nieuwe moeite van correspondentie en acceptatie vordering; maar soo wanneer den Trecker jemand ter plaats aanwijft die ten vervalddage sijne getrockene wissel-brief S. P. voldoen sal, en daar voor sufficiente borge stelt, soo is hy niet gehouden in de provisie, maar alleen in de voldoeninge van het protest en brief-port.

XII.

Den Trecker of Intrecker van een Wisselbrief van non-acceptatie geprotestcert, moet voorsichtig zijn, en aan sijn Gever of Houder van foodanige wissel-brief, geen andere wisselbrieven ter hand stellen, als tegen de verwisseling van sijn eygen Brieven in het protest; ofte ten zy dat den Gever hem belooft deselve te sulen leveren, en hem guarandeert voor de restitutie van de penningen, soo wanneer de geprotesteerde wissel-brief mochte voldaan werden.

XIII.

Den Gever is niet gehouden, en 't is hem ook ongeraden, in deese belofte of Guarand hem t'obligeren, dewijle den Trecker verobligiert is ordre te stellen dat sijne geleverde wissel-

fel-brief, door den Betrockene, ofte door yemant anders, ten vervaldag voldaan wert; en dese andere wissel-brieven albereit maar dienen tot Guarand en verseekering van den Gever, die ook met soodanige clausule en conditie kunnen gemaakt werden, dat de betalinge van deselve sal geschieden, tegen de intrecking van sodanige van non-acceptatie geprotesteerde, en van S. P. niet geaccepteerde Wissel-brieven.

XIV.

Wanneer een Protest met alle de wissel-brieven aan den Trecker vertoont werd, en hy met den Gever over den herwissel convenieren kan, so mag hy onbekommert de genegoticerde party met den Gever retracteren, en hem voldoen, tegen d'intreckinge van sijn gegeven wissel-brieven en het protest.

XV.

Wanneer een wissel-brief met protest van non-acceptatie geretourneert is, en noch in tijds andere ordre door den Trecker gestelt soude kunnen werden, tot de voldoening op den verval-dag, maar Trecker en Gever beyde genegen zijn de Party te retracteren, so werd de herwissel, in sodanig geval, op het alderbilligste geadjusteert in deser voegen, dat deselve gerekent werd in soodanige Cours als effective de beste brieven van de Beurse genegotieert werden, ofte te bekoomen soude zijn; houdende op soodanige verval-tijd te betalen; boven welke Cours den Gever bevoegt is in

de vordering van provisie, soo niet heele ten minste halve, mitsgaders de Courtagie, om dat hy de penningen niet overmaaken kan sonder de Courtagie te spenderen, en d'onkosten van protest en een brief-port.

* *Was wenschelijk en wel hooghnoedig, ter oorfaack; van de veelvuldige disputen die tusschen de Wisselcontractanten ontstaan over d'uitrekening van den herwissel, wanneer voor den vervalldagh, van non acceptatie of falissement des acceptans geprotesteert is, datter een vaste voet en reglement beraumd wierd, op wat wijze den herwissel als dan altijd soude moeten gereeckent en geadjusteert werden, wanneer den Trecker in plaats van ander ordre te stellen de Party wilde retracteren en annulleren.*

XVI.

Wanneer Trecker en Gever elckanderen over het reekenen van den herwissel, van onvervallen en met protest van non-acceptatie getourneerde wissel-brieven, niet kunnen verstaan, en den Trecker of Intrecker geen cautie stellen, noch onderpandt tot versceekering geven, maar den herwissel met gelt voldoen wil, sôd magh hy volstaan met de somme by hem voor de valuta van de Wissel-brief ontfangen, tot securiteit van den Gever wederom af te schrijven in de Wissel-banck op een reeckening van consignatie, ofte deselve te brengen in consignatie, ten behoeven van den Houder van sodanige wissel-brief, alwaar deselve moeten blijven, tot naar den vervalldagh; en tot dat men advijs bekomt; in wat Cours opzicht ter plaats daar de betalinge geschieden moest, op die plaats
daar

daar de consignatie geschiet is, daar den herwissel gerekent moet worden, gewisselt is. En den Trecker is verobligeert in de voldoening van de herwissel na die Cours, hoe hoogh die oock soude mogen gemonteert zijn; daar en tegen is den Gever of Houder oock gehouden hem te vergenoegen met die Cours, hoe leegh die oock tot sijne schaade mochte gevallen zijn. En moet de genamptiseerde somme soo veel meer of min als den herwissel en kosten komen te monteren, aan den Gever of Houder van de wissel-brief, als dan uitreyckt en goed gedaan werden, tegen de overleveringe van de Wissel-brieven en Protest, of onder behoorlijke en suffigante cautie wanneer de Wissel-brieven niet voor handen of verlooren mochten zijn.

XVII.

Wanneer alle de Wissel-brieven niet voor handen zijn, soo moet den Trecker voorzichtig zijn in het tracteren, ja oock na den vervaldag den herwissel niet voldoen, als onder belofte van de levering der manquerende Wissel-brieven, en caveringh voor alle ongemacken en schade, die wegens de non-leverantie de Trecker soude mogen ontmoeten.

XVIII.

In allen geval, oock wanneer den vervaldag soo na aanstaande is, dat door den Trecker of Intrecker geen andere ordre gestelt kan werden tot de voldoeninge ter plaatse daar deselve te

betalen houd, soo is den Houder wanneer den Trecker of Intrecker hem sufficante verseeke- ring geeft, of cautie stelt, voor sijn reimbours van de herwissel en kosten, al heeft hy protest en wissel-brief in handen, verobligeert te moeten wachten, tot dat ten vervalldage de wissel- cours gemaakt is, ter plaatse daar de betalinge had moeten geschieden, op sicht, na die plaats daar den herwissel gevordert wert.

XIX.

Al heeft den Intrecker den herwissel en kosten van een wissel-brief, geprotesteert van non-acceptatie, aan sijn Gever wederom voldaan, soo is echter den Trecker of vroeger Endofseur in de weder-voldoeninge in promptis aan hem niet gehouden, maar mach volstaan met het stellen van Cautie, ofte geven van verseeke- heit in maniere, als boven gementioneert.

HET XIV. CAPITTEL.

Van de Vervaltijt der Wisselen.

I.

IS tot Amsterdam gemeen, en gebruyke- lijk, en niet ongeoorloft of verboden, te wisselen in een korte distantie van plaats op lan- ge tijd te betalen.

* De Betaaltijt, 't zy dat deselve kort of lang gecon- ditioneert werd, behoorde in het Wisselen precise en vast gestelt te zijn, op dat den Trecker staat kan maken wan- neer sijn Brieven vervallen, en betaalt moeten werden, en dierhalven waar het wenschelijk, dat gestatueert en ge- wil-

willekeur wiert, dat men geen Wisselen soude mogen sluyten, noch Wissel-brieven maaken, op sicht, of eenige tijd na sicht te voldoen; ofte dat'er een vaste en gestelde tijd beaamt wiert, binnen dewelke d' acceptatie van de Wissel-brieven, houdende op sight, ofte na sight, gevordert, en by weygering, daar van aan den Trecker moeten kennis gegeven worden, op pæne dat den Houder, by versuym of nalatigheyd, die tijd latende passeren, geen verhaal op den Trecker soude hebben.

II.

De Verval-of Betaaltijt wert in het wisselen bedongen, somtijts, ten 1. op een sekere vastgestelde, en in de Wissel-brief genomineerde dag; ten 2. op sight, of vertoning des wissel-briefs, en ten 4. op usf, halt usf, anderhalf usf, of usances.

III.

Een Wissel-brief houdende te betaalen op een vastgestelde tijt, wert verstaan te vervallen op foodanigen dag, na die tijd-reekening die men hout ter plaatse daar de betalinge geschieden moet; soo dat een Wissel-brief tot Amsterdam gemaakt op Hamburg, te betaalen ultimo November, vervalt op Hamburg op ultimo November na de Ouden stijl, in tegendeel een Wissel-brief verleeden tot Hamburg, of elders waar het zy, houdende tot Amsterdam op ult. November te betalen, vervalt tot Amsterdam op ultimo November na de Nieuwe-stijl.

IV.

Wanneer een wissel-brief eenvoudig houd,

Betaal, sonder eenig tijdt te stipuleren, soo wert verstaan dat de vertoon-tijdt den verval-tijdt van de wissel-brief is, en dat de betalinge op sicht moet getchieden.

V.

In gelegenheit van wissel houdende te betaalen eenige daagen sicht of na sicht, eenige daagen dato, of na dato, begint den tijdt van soodanige wissel-brief te loopen van den volgende dagh: als by exempel, als soodaanige Wissel-brief getoont ofte gedateert is den eersten May, te betalen drie dagen sicht, ofte naar sicht drie dagen dato, ofte naar dato, sal in soodanigh cas den vierden dagh voor den vervaldag van den selven wissel-brief gehouden werden. Willekeuren van Amsterdam, gestatueert 6 February 1663.

* *Met dese Keure werdt getermineert en wegh genomen het gesbil dat eertijts placht gemoveert te werden of een Wissel-brief houdende naar sicht, of dato een dagh laanter te vervallen quaame, als die eenvoudig hielden te betaalen sicht of dato, en vast gestelt dat sicht en naar sicht, dato en naar dato, voor een en 't selve genomen moet werden.*

VI.

Om den vervaltijt van de Wissel-brieven houdende te betaalen eenige tijdt na dato, wel uit te reekenen, is het noodigh datmen weet na wat stijl, Oude of Nieuwe, tijdt-reekening gehouden werdt in die plaats daar uit getrocken, en de Wissel-brief gemaackt en verleden is.

Na den Nieuwe-styl houtmen tijt-reekening.

* *Tot Amsterdam, Dordrecht, Haarlem, Leiden, Rot-*

Rorterdam en in geheel Holland; tot Middelburgh en Vlissingen in Zeelandt; tot Antwerpen, Brugge, Doornick, Gent, Rijffel, Valenciën, en in geheel Brabant, Vlaenderen en Artois; tot Bourdeaux, Lions, Marfeillie, Nantis, Paris, Roaan, Rochelle en in geheel Franckrijk; tot Liffabon, St. Hubes, Port a Port, en in geheel Portugaal; tot Alicanten, Bayoene, Bilboa, Cadix, Madrid, Mallega, S. Sebastiaan, Siviliën, Valence en in geheel Spangien; tot Messina en Palermo op Siciliën; Tot Bari, Bergamo, Bizensone, Bologniën, Florencen, Genua, Livorno, Lucca, Mantua, Milanen, Napels, Roomen, Venetien, en in geheel Italiën, en Paus gebiedt; tot Augspurg, Crembs, Lints, Weenen, en in geheel Oostenrijk, tot Bolzano in Tirol; tot Breslauw en in geheel Silogien, Item tot Ceulen, Dantsick, Coninxbergen, Thoorn, &c.

Na den Oude-stijl hout men tijt-reekening.

* Tot Archangel in Moscovien; tot Berlin en in geheel Brandenburg; tot Copenhagen en in geheel Denemarcken; tot Embden en in geheel Oost-Vriestlandt; tot Franckfoort aanden Main. Item tot Geneve, tot Sant Gallen in Swaben; tot Hamburg in Holfseyn; tot Lubecq in Meekelenburgh, tot Leypsigh en Naurburgh en in geheel Saxen. Oock tot Neurenburgh; Item tot Londen en in geheel Engelant, Schotland en Yerland; tot Riga in Lijflandt; tot Stokholm en in geheel Sweden; tot Straatsburg en in de gebeeke Elfas; tot Zurich, Basel, Bern, Schafhausen en Glariz, zijnde de Gereformeerde Switserse Cantons, hout men de tijt reeking mede na de oude-stijl; maar de Roomsche Cantons houden deselve, met de Roomsche Stoel, na de Nieuwe-stijl; even gelijk als in Duytslant daar de Roomsgefin-den Ceur en-Vorsten na de Nieuwe stijl reekenen, maar de On-roomsche, of Euangelische, na de oude-stijl de tijt-reekening continueeren.

VII.

Wanneer een wissel-brief hout eenige wecken, na dato ofte na sicht, soo reduceertmen de wecken tot dagen, seven dagen voor een week gereekent, dan hout die wissel-brief, soo veel dagen, en in het tellen van de dagen volgt men den Almanak, nemende de volgende voor den eersten dag, en dan voort dag voor dag, sonder onderscheit van Sondag, Feestdag of Heilige dag te maaken, en den laatsten dag is den verval dag.

VIII.

Wanneer een wissel-brief hout te betaalen een Maant, of Maanden, na dato of na sicht, soo vervalt deselve op deselve dag van de volgende, ofte soo veel de Maant, na vereisch, als de wissel-brief gedateert is, of verthoont wert; en soo wanneer men in die Maant soo veel dagen niet telt, soo vervaltse op ultimo of den laatsten dag, van die maant.

* By voorbeelt; Een Wissel-brief verthoont of gedateert, 7. January, houdende te betalen een Maant na sicht of na dato, vervalt 7. en niet 8. February; en een Wisselbrief gedateert 30. January een Maant na dato te betalen, vervalt 28 of 29. zijnde ult. February, soo dat een Wissel-brief getrocken op 28. 29. 30. of 31. January geen Schrickel-jaar, (of in de drie laatste dagen een Schrickel jaar) zijnde een Maant na dato te betalen, op een dag, zijnde ult. February, komt te vervallen

IX.

Een wissel-brief gedateert na de Oude-stijl,
te

te betaalen een Maant na dato, in een plaats daar men naa de Nieuwe-stijl tijd-reekening houd, vervalt niet altijd een Maandt na dato Oude-stijl, maar een Maant na dien datum die men na de Nieuwe-stijl schrijft: op die dag als de wissel-brief gedateert is; in tegendeel, een wissel-brief gedateert na de Nieuwe-stijl, te betaalen een Maant na dato, in een plaats daar men na de Oude-stijl tijdreekening hout, vervalt niet altijd een Maant na dato Nieuwe-stijl, maar een Maant na dien datum die men na de Oude-stijl schreef, op dien dag als de wissel-brief gedateert is.

* By voorbeelt. Een Wissel-brief gedateert 25. April in Londen of Hamburg, daar men na de Oude-stijl tijd-reekening houdt, te betaalen een Maant na dato in Amsterdam, vervalt tot Amsterdam niet op den 25. Mey Oude, zijnde 4. Juni Nieuwe-stijl, maar op 5. Juni: want toen men 25. April oude stijl schreef, was het 5. May na de Nieuwe stijl, en van die tijt moet de loepende Maant gerekent werden, in tegendeel, een wissel-brief gedateert in Amsterdam op 5. April Nieuwe-stijl te betaalen in Hamburg, of Londen, een Maant na dato, vervalt aldaar niet op 5. May Nieuwe, zijnde 25. April oude-stijl; maar op 26. April oude-stijl; want op 5. April Nieuwe-stijl, schreef men 26. Maart oude-stijl, van wanneer de Maant sijn begin nam; dit kan in de Maant February, een Schrickel-jaar zijnde twee, en geen Schrickel-jaar zijnde drie, dagen verschillen, het geen een Wissel negotiant wel te observeren staat.

X.

In het uitrekenen van de vervaltijdt van wissel-brieven, houdende op uso te betaalen, wert

werdt fomtijts ufo genomen voor eenige tijdt na dato van de Wissel-brief, fomtijts voor eenige tijdt na sicht, oock niet over al, en altijd, voor een even lange tijdt: want tot Amsterdam reekent men ufo van sommige plaatsen voor twee Maanden, van anderen voor een Maandt na dato; van andere voor een maandt, van andere voor 14 dagen na sicht: half ufo voor de halve tijt; anderhalf ufo voor die tijt en noch half soo lang; dubbel ufo voor tweemaal; drie ufos voor driemaal, die tijdt; en soo voort, en dat na dato, of na sicht, respective.

* Ufo van Venerien, Genua, Livorno en geheel Italien; van Cadix, Madrid, Sivielen en geheel Spangien; van Lissabon, Port a Port en geheel Portugaal, is tot Amsterdam, twee loopende Maanden naa dato van de Wissel-brief; Ufo van Parijs, Lions, Rochelle, Roan, Nintes, Bordeaux en geheel Vrankrijk; van Londen en geheel Engelant; van Antwerpen, Ryffel, Gent, Brugge, en geheel Vlaanderen en Brabant; van Middelburgh, Vlistingen, Rotterdam, en andere binnelantse Steeden, is, tot Amsterdam een loopende Maandt na dato van de Wissel-brief; dubbel ufo is twee Maanden; en half ufo altijd 15 dagen 't zy dat de Maandt daar in de Wissel-brief vervalt maar 28. dan of deselve 31 dagen telt;

Ufo van Dantsick en Coninxbergen, is tot Amsterdam een loopende Maandt na sicht; en twee ufo is twee Maanden; half ufo is 15. dagen na sicht; Doch men wisselt nu van die plaatsen op Amsterdam selden meer op ufo, maar ordinaar van Dantsick op 40. en van Coninxbergen op 41. dagen dato, of op een Maandt of twee Maanden en 10. à 11. dagen, na dato respective.

Eindelijck reekent men tot Amsterdam de ufo van
Neu-

Neurenberg, Augspurg, Weenen, Franckfort en andere plaatsen in Duytflandt voor 14. dagen na sicht, ofte na de acceptatie van de Wissel-brief: half usf voor 7. dagen of een week, en dubbel usf voor 28. dagen of 4. weecken, en niet voor een loopende maandt na sicht.

Usf van Amsterdam op Italien, Spangien en Portugaal wert daar reciproce twee maanden na dato gereekent; op Engelandt, Vlaanderen, Brabant en binnenlants, een loopende Maandt dato; Op Parijs en geheel Franckrijk (volgens de nieuwe Coninglijke Wissel-ordinantie) altijd 30. dagen dato, 't zy dat de Maandt meer of min dagen heeft; en soo behoorde usf, als deselve voor een Maandt genoomen werdt, over al, oock tot Amsterdam gerekent, en het selve gewillekeurt en gestatueert, te werden; op Augspurg, Neurenbergh en Weenen, 15. dagen na sicht, twee usf is daar 30. dagen; anderhalf usf is 23. dagen; en half usf is 8. dagen na sicht, op Bresslau wisselt men ordinary 6. weecken dato, maar wanneer op usf gewisselt wert, soo wert usf aldaar als mede tot Franckfoort en Leipfigh, 14. dagen na sicht gereekent.

XI.

Wanneer een Wissel-brief gedateert 28. Februarii, hout te betaalen een Maandt na dato, of op usf en usf voor een Maandt dato gerekent werdt, deselve vervalt 28. Maart; maar soo wanneer deselve gedateert is ultimo Februarii, soo vervaltse niet voor ult. Maart; in dier voegen sal een Wissel-brief houdende te betaalen een Maant na sicht, geaccepteert werdende onder dato van 30. Junii vervallen 30. Julii; maar soo wanneer d'Acceptant ultimo Junii stelt, soo moet ultimo Julii, voor den vervaldagh gereekent werden.

XII. In-

XII.

In het wisselen op tijd, sal een voorfichtig Gever sijn Mesures maaken, op foodanige tijd te disponeren, tegen dewelke hy vermeent veel penningen benoodigt sullen zijn, ter plaatsē daar de betalinge geschieden moet; den Trecker daar en tegen sal speculeren, foodanige tijd te bedienen, tegens wanneer hy meent datter Largeffe weesen sal.

XIII.

Een wissel-negotiant dienende te weeten in het negotieren op plaatsē daar wissel-banken zijn, wanneer ordinaar de Wissel-banken om nieuwe Boeken te maaken geslooten, en wanneer deselve wederom geopent werden: want daar mede somtijts in het Trecken en Remitteren geavantagiert kan werden.

XIV.

Wanneer tusschen den Houder van een wissel-brief en d'Acceptant geschil ontstaat over d'uitrekening van den vervalddag, soo doet den Houder voorfichtig dat hy de betalinge vordert op die tijd, als deselve na sijn calculatie komt te vervallen, en dat hy op de uiterste respitdag na sijn reekening, geen voldoeninge bekoomende, protesteren laat, en het protest versent, maar de wissel-brief onder hem hout tot den vervalddag, na de calculatie van d'Acceptant, en soo wanneer hy als dan noch geen voldoeninge bekomt, de novo protesteren doet.

HET XV. CAPITTEL.

Vordering van Voldoening.

I.

DEN Houder van een wissel-brief moet forgen, dat deselve soo tijdig ter plaatse is daar de betaalinge geschieden moet, dat ten vervalldage de betaalinge kan gevordert werden; en als de Posten onsecker gaan, als dan moet hy niet tot op het uiterste met het intrecken ofte d'assendinge wachten, op dat by het ophouden van de Post, of vermiffen van de Brieven, of eenig ander inconvenient, de respijt-dagen niet verlopen zijn, eer de behoorlijke vordering, en nootsaakelijke protestatie van non-betalinge, soo wanneer men deselve niet bekomt, in tijd geschieden kan.

II.

Den Houder van een Wissel-brief is gehouden ten vervalldage de voldoeninge te vorderen, en mag geen dilay of uytstel aan den Acceptant of Debitteur geven.

III.

Die een Wissel-brief aanneemt om voldoeninge van deselve te vorderen, 'tzy dat hy Coopman, of Cassier, of wie het is, en ten vervalldage d'invorderinge versloft, en binnen de respijt-dagen deselve niet solliciteert, maar die ver-

verloopen laat sonder te protefteren, is verobligert ende gehouden in de schaade die daar uit komt te resulteren.

IV.

Die een wissel-brief bekomt houdende eenvoudig, Betaal, sonder datter by geëxpresteert wert wanneer, of op wat tijt; ofte die een ongedateerde, of niet kenlijck genoeg gedateerde Wissel-brief bekomt; houdende eenige tijt na dato, of op uso, uit een plaats getrocken daar men uso voor eenige tijt, na dato reekent, en alsoo de seeckere of precise vervaltijt niet weet, doet voorsichtigh dat hy de betalinge terstont, ofte soo tijdigh vordert, als hy eenigfints aanwysen kan dat deselve kan vervallen wesen.

V.

Die een Wissel-brief gesonden is om d'acceptatie te vorderen, en die onder hem te houden tot dat hem deselve met de geëndosseerde afgevordert wert, en die afvorderinge noch op den laasten respijt-dagh niet geschiet is; die magh van d'Acceptant voldoeninge vorderen onder cautie, ofte deselve te insinueren, dat hy den beloop van de Wissel-brief sal hebben te configneren; en in cas van weygering, is hy bevoegt te protefteren van non-betalinge, en een soodanigh protest valideert tegen den Trecker; edoch soo wanneer by den geenen die de Wissel-brief heeft doen accepteren versuymt wert, dese vordering, insinuatie en protestatie te doen,

so

foo is hy daar over niet respondabel; maar den Houder heeft hem selfs te culperen, dat hy selve niet tijdig genoeg geforgt heeft.

VI.

Wanneer een Wissel-brief versuymt is te endosseren, of het endossement niet wel gestelt is, of iets daar aan manqueert, soo is den Houder niet te min bevoeght de voldoening te vorderen, en d'Acceptant is verobligeert aan hem te voldoen, tegen d'intrecking van de wissel-brief by hem geaccepteert, nevens de belofte, en schriftelijke Obligo van den Houder, dat hy aan hem de andere, of een derde wissel-brief, na behooren op hem geëndosseert, leveren sal.

VII.

Dewijle d'Acceptant van een Wissel-brief houdende aan ordre te voldoen, veeltijts ten vervalddage niet weet aan wie hy voldoen moet, so is den Houder van soodanige wissel-brief verobligeert aan d'Acceptant daar van tijdig kennisse te geven, en het is tot Amsterdam de gewoonte onder de Kooplieden, ter goeder naam en faam staande, en die elkanderen vertrouwen, dat den Houder van een wissel-brief, houdende aan ordre, en in de Wissel-bank te voldoen, ten vervalddage den geaccepteerde en geëndosseerde wissel-brief aan d'Acceptant t'huis sent, en versoeken laat den be-
loop te willen afschrijven; maar volgens een speciale Willekeur, zijn *Geenige Houders* wangeëndosseerde Wissel-brieven gehouden, deselve ten behoe-

ven van den Acceptant uit hunne handen te geven, ten zy datse alvorens daar van ten vollen zijn voldaan; des sullen de Houders ten vervaldage aan de Acceptanten moeten vertoonen, dat sy de betaalinge van de somme in de wissel-brief begrepen, nyt kracht van het opgestelde endossement moeten hebben; en in cas van weygeringe van geen betaalinge daar op te willen doen, soo lange een Houder de wissel-brief in handen en niet overgelevert heeft, sal den Houder de wissel-brief moeten brengen in handen van de Boeckhouders van de Wissel-banck, om aldaar geregistreert te werden, alwaar d' Acceptant of Debitour die sal mogen lichten, na dat de Party sal wesen af geschreven en validerende bevonden, en eerder niet; voor welke registratie, den Acceptant gehouden sal wesen te betalen aan de Boeckhouders van de Banck een Schelling; ende by soude van prompte betaalinge of inschryvinge, sal den Houder's briefs de wissel-brief wederom uit de Banck ende uit handen van de Boeckhouders haalen, op soo danige tydt en stondt, als hy sijn recht tegen den Trecker, met behoorlijck protest, sal goed vinden te willen bewaren; ende als dan aan de Boeckhouders, voor hare registratie selve betalen 6. Stuyvers, die by met d'onkosten van het protest, wissel, en heriwissel, den Trecker in reeckening sal mogen brengen. Willekeuren 3. Deel, 1. Boeck Tit. 8 n. 10.

* Dese Keure is op goede redenen gefondeert: want niemant

mant behoeft *zijn* Obligatie *wyt* handen te geven, en *zijn* Debitur meester daar van te maacken, voor dat hy de voldoeninge van de selve bekomen heeft; de registratie is voorsichtighlyk geordineert, en dienende oock precise geobserveert te werden; de Schelling daar toe staande, werd nu door de Boekhouders, eer sy de Wisselbrief willen aannemen, expresselyk tegen dese keure van de Houder gevordert, die wanneer de betalinge volgt, deselve selden wederom bekomt, en tegen reden, die spenderen en missen moct.

VIII.

Den Houder is ongehouden een wisselbrief houdende, te betalen in Courant geld, directe aan hem of aan ordre, t'overhandigen, ten zy dat hy alvoren van deselve effectieve voldaan is; en moet hem wachten, soo wanneer hy den Acceptant niet voor suffigant houdt, *zijn* wisselbrief te verwisselen tegens een Assignatie, t'zy op een Cassier of yemant anders, en mach met goet fundament pretenderen, dat hy de wisselbrief soo lang onder hem en in *zijn* handen houden moet, tot dat hy van d' Assignatie voldaan is; mits dat hy op deselve ter requisitie van den Acceptant, noteere, dat hy foodanige Assignatie van hem ontfangen heeft.

IX.

Oprechte trouwe en fideliteyt behoorde in de geheele wissel-handel, en specialijk in de vordering van voldoening geobserveert, ende de Bedriegers en Falsarissen seer rigoreus gestraft te werden.

HET XVI. CAPITTEL.

*Van de voldoeninge der Wissel-brieven
door den Acceptant.*

I.

De Voldoeninge van de Wissel-brieven moet geschieden stractelijck, volgens haar te-
neur of inhoud; doch echter op soodanige wij-
se, en in dier voegen (ten opsichte van de tijt
wanneer; en gèlt waar mede) als men ordi-
naar, ter plaatse daar men voldoen moet, soo-
danige wisselen gewoon is te betaalen, ten zy
eenigh ander beding expres in de wissel-brief
geconditieert staet.

II.

De Voldoeninge van een wissel-brief moet
geschieden aan den wettigen Houder van de
selve; ende daarom moet een Acceptant of Be-
trockene, in het voldoen van wissel-brieven,
voorsichtigh zijn.

III.

Wanneer de voldoening van een Wissel-
brief ten vervalddage gevordert wert door ye-
mant die de Betrockene of Acceptant niet kent,
ende by hem gedifficulceert wert, of deselve den
deughdige en wettigen Houder van de Wissel-
brief is, en den Houder van de Wissel-brief niet
bewijsen kan dat hy die Man is aan dewelcke de
Wissel-brief te betalen gemaect of geëndosseert
is,

is, dewijle hy een vreemdeling is, en by niemant bekend is, so is het den Acceptant of Betrockene geraden, de betalinge uit te stellen, tot op den laaften respijtdagh, of 'er ondertusschen yemant anders sich op dede en aanspraak quame te doen.

IV.

Men magh geen Wissel-brief, houdende directe aan yemant te voldoen, voor den verval-dagh betalen, of soodanige betalinge geschiet ten pericule van den betaalder; maar wanneer de Wissel-brief gemaackt is aan ordre, soo magh den betrockene of Acceptant, soo wel als een ander, deselve negotieren, en doen endossieren aan hem selfs te voldoen, ende alsoo voor den verval-dagh de Wissel-brief tot sijnen lasten voldoen, of mortificeren.

V.

Wanneer d' Acceptant van een wissel-brief houdende directe aan yemant te betalen, ter requisitie van den Houder, aanneemt deselve ten verval-dage aan een derde te fullen voldoen, en daar van sijn woort of hant-tekening geeft, soo is hy verobligeert, 't zy dat den Houder in bones blijft, ofte faljeren komt, aan den geene te voldoen die hy de belofte gedaan heett, by al-dien consteert en blijkt, dat den Houder selfs Eygenaar van de wissel-brief geweest, ende hem deselve toegenomen ofte geremitteert is, voor eygen reeckening.

VI.

Wanneer een Wissel-brief directe aan yemant

te betalen gemaackt is, soo magh den geene, voor wiens reeckening de Party geremitteert is, als principaal Eygenaar en Meester van de wissel-brief zijnde, de commissie daar in begrepen, van aan soo een Man te betalen, wederroepen, ofte doen wederroepen, *re integra* aleer die by den Acceptant betaalt is; ende den Acceptant is in soodanig geval gehouden de penningen te namtisceren, ten behoeve van den geenen, die bevonden sal werden daar toe gerechtigd te zijn, soo wanneer hy deselve van non-betalinge niet wil laten protesteeren; maar soo wanneer een wissel-brief gemaackt wert aan ordre te voldoen; soo maackt den Remittent, den geenen aan wiens ordre hy de wissel-brief te betalen maacken laat; absolut meester van deselve, en geeft hem macht over deselve te disponeeren, ende den Acceptant moet voldoen aan den geenen, ten wiens behoeven deselve geëndosseert is.

VII.

Wissel-brieven die op een precies genoemden dagh, by exempel op ultimo Junii, of 20. Augusti, of medio November, te betalen gemaackt zijn, werden door prompte voldoen- ders op dien selven dag wel voldaan; maar als den vervaldagh gecalculeert wert na *uso*, na *dato*, ofte na *sicht*, als dan geschiet de betalinge ordinaar niet voor des daags na den vervaldag, ende een prompte betaalder sal alsdan, of des daags

daags daar na voldoen; maar de voldoeninge magh oock in foodanig geval, buyten prejuditie van den voldoender, wel op den vervalldagh geschieden.

VIII.

Wissel brieven houdende op sicht, ofte een dagh of twee na sicht te betalen, behoorden op de vertooning, sonder langer respijt voldaan te werden.

* Dit diende en behoorde by speciale Kenre vast gestelt; want het tegen de reden stryt, datmen van Wissel-brieven houdende op sicht, of kort sicht te voldoen, de voldoeninge ses dagen sal mogen uitsstellen of prolongeren; dewyle ordinaar op sicht geremitteert wert, om datmen het geldt op die tijdt precys benodicht en behoefstigh is.

IX.

Alle Wissel-brieven moeten precise voldaan werden binnen die respijt dagen na den vervalldagh, die by expresse Willekeur, of d'observantie, ter plaatse daar de betalinge geschieden moet, gestatueert of ingevoert; en de Houder, om d'Acceptant buyten sijn prejuditie soo lange te verschoonen, en met protesteren te mogen wachten, toegestaan zijn.

X.

Tot Amsterdam heeft men 6 respijt-dagen na den vervalldagh, Sondagh en Heylige- of Feest-dagen daar in begrepen, en als den Acceptant op den sesten dagh voldoet, soo wert deselve voldoeninge, wel voor geen prompte, maar echter voor goede betalinge, en daar den Houder sich mede bevredigen moet, geëstimeert; en soo wanneer de wissel-brief in de wissel-banck vol-

daan moet werden, ende de 6. respijt-dagen noch niet ten vollen verlopen zijn, voor dat de Bank, om nieuwe Boecken te maken, sluyt, of dat deselve in het sluyten van de Banck komt te vervallen, soo magh den Acceptant de voldoeninge uitstellen, tot op den derden dagh na het wederopenen van de Banck, en volstaan met alsdan af te schrijven.

* Dit is volgens de Costume en observantie, maar niet na de Keure of Ordonnantie, die wel dicteert, dat een Houder buyten zijn prejudicie tot soo lange wachten mag, maar niet dat hy tot soo lange wachten moet, gelijk consteert by de VII. Stellingh van het volgende XVII. Capittel.

Tot Rotterdam en Middelburgh heeft men meede 6. respijt-dagen; insgelijcks tot Antwerpen, volgens de Keure aldaar geregistreert ter vergaderinge van de Maandaaghse Raat den 14. February, 1667. en gepubliceert den 18. dito; ende werden de Sondagen en Heylige dagen aldaar mede in die respijt-dagen getelt en gereeckent; naar de Wissel-brieven op sicht per Cas moeten, volgens d'usance aldaar, terstondt of binnen 24. uren werden voldaan; Item tot Ceulen, oock tot Breslauw, volgens het 7. Articul; van de Wissel-ordeningh aldaar, en tot Neurenburgh; volgens het 15. Articul van de Banck-ordening; maar aldaar werden de Sondagen en Heylige Jagen niet getelt, gelijk mede niet geschiet tot Venetien, daar men oock 6. respijt-dagen heeft of geeft.

Op andere plaatsen heeft men min respijt-dagen, gelijk als tot Londen heeft men niet meer als 3. respijt-dagen, volgen costumen aldaar; tot Frankfort buyten de Mis, 4. respijt-dagen, volgens het 12. en 13. Art. van 't gerenoveerde Regliment in Wissel, geconcludeert den 18. Septemb. 1666. ende moeten d'Wissel-brieven die op sicht, of 2. of 3. dagen na sicht houden, aldaar ten langhsten binnen 24. uren na de vertooningh ofte 't vervallen, werden voldaan;

tot Leyppigh heeft men tusschen Mis-tijden, 5. respijt-dagen, oock tot Aufgburgh; volgens het 5. Articul van de Wissel-ordinantie aldaar; waar in mede expresselijck gestatueert werdt, dat de Wissel-brieven die op sicht houden, indien niet terstont, ten langsten binnen 24. uren, na de vertooning moeten voldaan werden.

Op andere plaatsen heeft men meer Respijt-dagen, te weten, tot Napels 8; tot Dantsik 10; en soo veel respijt-dagen heeft men oock tot Parijs, Roan, Rochel, Nantes, Bordeaux en in geheel Vrankrijk, en in deselve werden aldaar mede getelt den vervalldag, en den dag van het Protest, Sondagen en Feesdagen, Tit. v. art. 4. en 6. van de Ordonnantie van Louis de XIV. Koningh van Vrankryk over de Commercie; tot Hamburg heeft men 12. respijt dagen, daar onder den vervalldag mede gereekent: maar dewijle aldaar op Sondag of Heylige dagen geen Protest mag gedaan werden, soo mag men, als den 12. dagh een Sondagh of Heyligen dagh is, noch des anderen daags Protest doen, volgens het 4. Art. van de Wissel ordening aldaar; tot Stockholm heeft men oock 12. respijt-dagen, volgens het 10. Artic. van sijn Koninklijke Majesteyt van Sweeden aan den Heeren Doctoren des Konings. Factori Comptoris vergunde Privilegien; tot Cadix, Madrid, Sivilien en in geheel Spangien heeft men 14. respijt-dagen; tot Genua 30. dagen; tot Livorne, Milanen en elders in Italiën, heeft men geen gestelde tijt noch reglement, maar het staat daar de Honder vry de Betrockene respijt te geven, of terstont te protesteren, na sijn discretie buyten sijn prejuditie.

XI.

Alle Wissel brieven van drie hondert guldens en daar boven, niet tegenstaande eenige clausulen stipulatiën of acceptatiën ter contrarie, moeten tot Amsterdam in de Wissel-banck voldaan werden op poene van qualijck betaalt, en vijf-en-twintigh

122 WISSEL-STYL Cap. XVI.
guldene te verbeuren. Willekeuren 3. Deel
1. Boeck, Tit. 8. n. 9.

* Wanneer de Som minder als drie hondert guldens is, soo schrijven de Boekhouders in de Wisselbank tot Amsterdam, deselve wel af, als baar een Schelling nevens d' Assignatie overgeroykt wert; maar om die Schelling te sparen, en de Keure t' observeren; wert veeltijds door den geene die min als f. 300. afschrijven moet, een Somme van f. 300. of iets meer, boven dat hy schuldig is, aan sijn Crediteur afgeschreven; die deselve meerder somme, by restorne aan den geene diese hem te veel afgeschreven heeft, wederom afschrijft, en daar door missen de Boekhouders de Schelling, en doen dubbele moeiten.

XII.

Daar Wissel bankken sijn, behoorden alle wissel-brieven, 't sy van een groote of kleene Som, ook in wat Gelt-soorte betaalen, sonder onderscheid, in de wissel-bank voldaan te werden.

* Op de 4. Stelling van het 8. Capittel is aangetekent, dat door den verloop, en het onderscheid tusschen de waarde van het Bank en Courant Gelt sulx tot Amsterdam niet practicabel is, ten zy dat opgerecht werde een Bank-Courant, welke Bank-Courant, wanneer men in deselve, niet alleen voor Wisselen, maar ook over Koopmanschap en andere schult, by afschrijvinge, gelijk nu in de Wissel bank geschiet, soude kunnen voldoen, strecken soude. Ten 1. tot een groot gemak van allen gemen die sig van deselve soude bedienen: gelijk by experientie ondervonden werdt van de tegenvoorige Wissel-bank, dat door middel van d' affschrijvinge, een ongelooflyke moeite van ontfang en uytgave, en veel confusie en disorders, die, by de rescontres van betalinge, in soodanige Steden daar men geen Wissel-bankken heeft,

voorvallen, geprevenueert werden Ten 2. soude by d' op-
 rechte van een Bank-Courant den Koopman veel
 Cassier-gelt kunnen mesnagieren. Ten 3. soude de Bank
 van Leening grootelijc daar by profiteren. Ten 4. soude
 een Koopman altijd kunnen weten, wat avances by effe-
 ctive heeft om daar over te disponeeren; het geene een
 Koopman die een Cassier houd, niet altijd weet, noch
 weten kan: dewijle sommige Cassiers haar voordeel daar
 by vinden, met den ontfang niet prompt op te geven, en
 de voldoening, onder pretexten en uitvluchtjes te recken
 en uyt te stellen. Ten 5. soude een Koopman selve aan sijn
 Crediteur af-schrijvende, sijn respect maintaineren, het
 geene door sijn Cassier, buyten sijn kennis, met het de-
 layeren en uytstellen, en niet prompt te voldoen 't geen op
 hem door den Koopman sijn Meester geassigneert wert,
 veelijts gekreukt en gekrenkt wert. Ten 6. soude een
 Koopman, selfs af-schrijvende, sekerlijk kunnen we-
 ten dat sijn Crediteur voldaan is, daar by op sijn Cassier
 Assignerende, sich niet van verseecken kan, of by moet het
 den Crediteur vragen, of de Cassier sijn Assignatie doen ver-
 toonen, dat wat impertinent en dissident is Ten 7 soude een
 Koopman de voldoeninge by de Boeken van de Bank v' allen
 tijden kunnen doceren en bewijzen, en sich sooscer niet behoe-
 ven te bekommeren over het vorderen en bewaren van Qui-
 tantien en Assignatien. Ten 8. soude een Koopman niet heb-
 ben te weesen, en sich in perijkel te stellen, dat een Cassier
 sijn Gelt een ander toevertrouwen, of selfs daar mede door-
 gaan en banquerot speelen sal, (gelijk onlangs diverse koop-
 lieden, door het falseren van 4 a 5 Cassiers gevoelt en ver-
 sinert hebben) en den Koopman die geen Cassiers buytens
 huys, maar binnen huys hout, 't sy sijn Dienaar, of een
 andere, soude ook in die bekommring niet behoeven te leven
 dat deselve met sijn Gelt doorgaan sal; ende soo wanneer by
 sijn Gelt selfs in bewaringe houd, en niemant toevertrouwt
 soude by niet met die sorge behoeven te slaapen, dat hem de
 dieven

dieven het selve sullen ontrooven of besteele; dewijls het in de Bank wel en seker bewaart soude kunnen zijn. Ten 9. soude by de oprichtinge van een Bank-Courant, d' Aggio, ofte het op-gelt van het swaar Bank-of Wissel-gelt tegen Courant gelt, kunnen gereguleert en vastgesteld werden, en een yeder by af-schrijvingh, ofte inbrenging en uythaaling van Constanten, sich selven kunnen accommanderen, ende daar by merkelyk avantagieren, sonder sijn Geldt te periculiteeren; gelijk in het koopen en verkoopen van Bank-Geldt nu ter tyt gedaan wert. Ten 10. soude by d' oprichtinge van een Bank-Courant, en de reguleeringh tot wat prijs men alle specien in deselve soude kunnen brengen en wederom uytlichten, een yder kunnen geaccommodeert, ende het soo scherp verboden, en schadelijck Gelt-op-Wisselen van particulieren, kunnen geprevenueert en gestuyt, mitsgaders het bicquetteren van de gemunt penningen, en het versmelten van de swaarste en waarste van deselve, of versenden van dien na buyten Landts, geweert werden; waar toe wel voornamelyck de Wissel-banck opgerecht is, en waar tegen wel seer scharpe Placcaten geëmaneert, gestatueert, en gepubliceert, maar per manquement van goede ordre, niet na behooren gemaintineert en geexecuteert zijn. Ten 11. soude by d' oprichtinge van een Bank-Courant, de Silverhandel van particulieren, en het laten munten van specien, tegen den gestelden voet, beschauft, aan het gebalte en gewichte, tot disrespect van de respectieve Munten deser Landen, oock tegen gegaan; ende de geheele Silverhandel, inmers voor het mee. uudeel, van selfs aan de Banck komen te vallen, oock alle valsche Munten en by-slagen te eerder kunnen ontdeckt, ende de valsche besnoeyde penningen soo licht niet kunnen uytgegeven werden, wanneerder soo veel Geldt niet in de handeling en wandeling was, en wanneer als de soodanige die in de Banck onder de goede Specien gebracht, aldaar doorgesneden, en in de Smelt-kroes geworpen

worpen wierden. Ten 12. soude de oprechtinge van een Banck-Courant gedyen en strecken, niet alleen ten besten van den Koopman, maar oock aan het Gemeene-best; te weten, Ten 1. tot een bysonder respect, aansien eer en glorie van de Stadt: door dien de Bank van Amsterdam als dan in omslagh alle andere Wissel-bancken van de geheele waereld soude overtreffen. Ten 2. tot een groot voordeel: dewijle by een goede directie, de Wissel-banck een ongehoeflijcke Somme, van seer veel duysenden guldens jaarlijcx, buyten beswaarnis, ja met groot verlichtingh en mesnagieringh, mitsgaders accommoditeyt en securiteyt van den Koopman, soude kunnen profiteren.

XIII.

De Wissel-brieven die in de wissel-banck voldaan moeten werden, en direct houden te voldoen aan yemant, die een reeckening in de Wissel-banck heeft, werden ordinaar tot Amsterdam voldaan, sonder vordering of intrecking van den wissel-brief; om dat de voldoening al tijt by de Boecken in Wissel-banck consteren en blijcken kan.

XIV.

d'Op-en af slagh van d'Aggio van het Bank-gelt, loopt tot voor- ofte nadeel van den Houder, want de Wissel-brieven houdende in de wissel-banck te voldoen moeten door d'Acceptant, hoe hoogh oock de Aggio loopt, in de wissel-banck voldaan werden; en hy magh oock volstaan met de voldoeninge by afschrijvinge, hoe leegh oock d'Aggio te declineren komt.

XV.

De voldoeninge van wissel brieven houdende

de in Courant Geldt buyten de Wissel-banck, behoorde met grof Geldt en geen payement te geschieden.

XVI.

Den op en of-loop, verhooging of af-setting van het Geldt, ofte der Munte, ter plaatse daar de betalinge van wissel-brieven in Courant Geldt geschieden moet, loopt op hasard, en avantagie of di. avantagie, van den Houder des briefs: want den Acceptant moet en mach voldoen, met sodanig Geldt, waar mede men gewoon is de wissel-brieven te voldoen, en dat in sodanige prijs, als het selve ten vervalddage gangbaar is.

XVII.

Den Betrockene moet geen Trattes voldoen op het simpel advijs van den Trecker, al houd het selve direct aan yemant te voldoen, ten zy dat hem de wissel-brief vertoont, en deselve by hem gerecognosceert en geaccepteert is.

XVIII.

Een wissel-brief houdende aan ordre te voldoen, moet by den Acceptant niet voldaan werden, als aan den genen die hem doet blijken, dat de selve direct aan hem te betalen geëndosseert is.

XIX.

Men magh wel voldoen den geenem aan de welke de ongeaccepteerde wissel-brief geëndosseert is, al is de geaccepteerde aan hem niet geëndosseert, maar als dan moet de geaccepteerde, nevens de geëndosseerde brief, beyde

vertoont of overhandicht werden, en naarge-
sien of de geaccepteerde oock aan yemant an-
ders geëndosseert is. XX.

Wanneer een Wissel-brief houd te betalen
aan A. of ordre, soo sal een voorlichtigh Ac-
ceptant aan A. direct niet af-schrijven, voor
dat hy doet blijcken dat hy noch houder van de
wissel-brief is, ende A. is op sijn begeeren
gehouden de wissel-brief direct aan hem selts te
endofferen, ende daar op te stellen, *d'inhoud*
deses gelieft in Banco op mijn reekening af te schrij-
ven, wanneer hy wil dat de voldoeninge aan
hem geschieden sal.

XXI.

Wanneer een wissel-brief, houdende aan
ordre te betalen, door diverse geëndosseert is,
en ten verval-dage door den Acceptant aan
den Houder by af-schrijvinge in de Wissel-
banck voldaan wert: soo wert by een voorlich-
tigh Acceptant tegenwoordigh geobserveert,
dat hy in sijne Assignatie van de af-schrijvinge
ordineert te betalen aan den Vertoonder, of
laast geëndosseerde, voor den genen aan wiens
ordre de Wissel-brief te betalen gemaackt is:
By voorbeelt, een Wissel-brief houdende te
betalen aan de ordre van D door D. geëndos-
seert aan de ordre van E. door F. aan de ordre
van F. door F. aan de ordre van G. dat hy den
beloop af-schrijft aan G. voor D. want als dan
is den genen die de voldoening bekومت, ver-
obli-

obligeert voor de deughdelijkheit van de endossementen, ende voor de aanspraak die D. aan wiens ordre te betalen de wissel-brief gemaackt is, op deselve soude konnen of willen doen.

XXII.

Een voorsichtigh Acceptant sal geen wissel-brief houdende aan ordre, betalen, als tegen de intrecking van sijn geaccepteerde wissel-brief.

XXIII.

Wanneer een wissel-brief, aan ordre houdende, door den Betrockene niet geaccepteert is, soo magh deselve door hem ten verval-dage voldaan werden, aan den genen die hem de prima of secunda Wissel brief, op hem geëndosseert, eerst vertoont; en den eenen voldaan hebbende, als dan is hy ongehouden in de voldoening van d'andere, of schoon deselve aan yemant anders te betalen geëndosseert hem voor komt.

XXIV.

Wanneer ten verval-dage den Betrockene voor komen twee eerste ofte twee tweede wissel-brieven, van een Somme, onder een datum, ten behoeven van den selven Houder of ordre, op een tijt te betalen, ende hy alleen advijs van den Trecker heeft dat hy die Somme eens op hem heeft getrocken, en geen van beyde brieven by hem geaccepteert zijn, soo moet hy voorsichtigh zijn in de voldoeninge, ende magh wel, wanneer die beyde in een hant zijn, d'een vol-

voldoen en in-treeken; maar wanneer deselve aan twee bysondere te betalen zijn geëndosseert, so doet hy voorsichtiger dat hy die beyde protesteren laat, immers hy moet geen van beyde voldoen, als onder suffisante cautie voor de restitutie van de somme die hy betaalt, met den herwissel en kosten, indien bevonden werdt dat hy kwalijk betaalt, en dat de wissel-brief, door den ontfanger van de penningen vertoont, ter qua-der trouwe geëndosseert is.

XXV.

Al houdt een Wissel-brief direct aan yemand re betaalen, soo mach echter deselve ten verval-dage aan de ordre van den Houder onbekommert voldoen of af-geschreven werden.

XXVI.

Een Betrockene moet voorsichtig zijn, in het voldoen van de wissel-brief, houdende aan di-verse te betaalen, ende deselve niet voldoen als aan haar alle, of op ordre, van haar alle.

XXVII.

Tegen een Wissel-brief en valt geen com-pensatie of rescontre, als met consent van den Houder.

XXVIII.

Een Acceptant is niet gehouden ten verval-dage simpeljk te voldoen aan den Vertoon-der van sijn geaccepteerde wissel-brief, al houdt deselve, aan ordre te betaalen, wannec deselve, ofte een ander van deselve teneur, aan hem niet

geëndosseert is; oock niet wanneer yets essentieels aan het endossement manqueert; maar hy is bevoegt te pretenderen, dat den Houder, ofte Vertoonder, hem stelle sufficante cautie voor alle na-maaninge, ofte hy kan volstaan met den beloop te brengen in consignatie, ofte af te schrijven op een reeckening van consignatie, ten beboeven van den geenen, die met de behoorlijke geëndosseerde wissel-brief, betoonen sal den wettigen Houder van deselve te zijn.

XXIX.

Die een Wissel-brief geaccepteert heeft onder eenige limitatie ofte conditie, is niet gehouden deselve te voldoen als onder die conditie by hem gestipuleert.

XXX.

Die een wissel-brief geaccepteert heeft onder protestatie dat hy vermeent een ander wisselbrief van deselve somme by hem geaccepteert is, en dat in cas sulx bevonden werd, dese acceptatie nul en van onwaarde sal zijn, die is niet verobligeert in de voldoeninge, ten zy aan hem de andere brief, die hy vermeent geaccepteert te hebben, geaccepteert of ongeaccepteert, overhandight, ofte hem voor alle aanspraacke ofte na-maaninge uitten hoofde van deselve ge-guarandeert, werdt.

HET XVII. CAPITTEL.

*Van Protesteren van Wissel-brieven
van non betalinge*

I.

ALhoewel d'Acceptant tot de voldoeningh van een wissel brief by hem geaccepteert, absolutelijck verobligeert is, soo werdt echter de voldoening, ten vervalddage door den Houder, met geen rigeur of extremitateit gevordert, soo wanneer den Trecker of Intrecker van de wissel-brief sufficant, en noch in bonis, voor dat hy getenteert heeft, of hy de wedervoldoeninge, in der minne en sonder mocite, van den Trecker of Intrecker bekomen kan.

II.

Den Houder van een wissel-brief heeft geen recht van aanspraak noch verhaal op den Trecker of intrecker, ten zy dat hy consteren en blijcken doet, dat hy ten vervalddage de voldoeninge behoorlijk gevordert, en, deselve niet konnende bekomen, in tijts van nonbetalinge, en vergoedinge van wissel en herwissel, kosten, schade en Interessen, heeft doen protesteren.

III.

In meest alle handel of Wissel-plaatsen; en op alle Missen en Marckten, is gestatucert, geordonneert en gewillekeurt, binnen hoe veel dagen na den vervalddagh, door den Houder

van een Wissel-brief, om sijn recht tegen den Trecker en Intrecker te behouden, van non-betalinge moet geprotesteert werden.

IV.

Eer datmen kan protesteeren van non-betalinge, moet de vordering van voldoening voor af geschieden, en dat eerst eenvoudigh door den Houder selve, of sijn dienaar, of yemandt anders uyt sijnen naam, en soo wanneer op die ordinare vordering, door weygering of uitstel, de voldoening niet volght, als dan solemneel door een Notaris, of eenigh ander publijcq Beamt-schrijver, daar toe gequalificeert, en ten overstaan van twee geloofwaardige Getuygen.

V.

De solemnele vordering van voldoening, behoorde in Plaatsen daar men een Wissel-banck heet, wanneer de betalinge by affschrijvinge in deselve geschieden moet, ten langhsten op den laaften respijt-dagh soo tijdigh gedaan te werden, dat den Acceptant of Betrockene noch tijt heeft om te kunnen voldoen.

VI.

Alle Wissel-brieven ter Beursee van Amsterdam, of tot Amsterdam, geslooten, moeten per faute van betalinge geprotesteert werden, na de Rechten, Opservatien en Costuymen van die Plaatsen, daar de betalinge is gedestineert.

VII.

Alle wissel-brieven van buyten komende, omme bin-

binnen de Stad Amsterdam betaalt te werden, moeten aldaar by non-voldoening geprotesteert werden, uytterlyck binnen den seften dag na den verval-dagh, de Sondagh of Heylige dagen daar in begrepen, ende den dagh na den verval-dag voor de eerste dag gerekent; ten ware dat ter oorsaake van het sluyten van de Wissel-bank, geene betaalinge konde gedaan werden; in hoedanigen gevalle geprotesteert sal moeten werden binnen den tweeden, of uytterlyck den derden dag na het openen van dien; behoudelyck dat in allen gevalle den seften dag na de verval-dag verstreeken sal wesen. Willekeuren 3. deel, 1 boek, Tit. 8. N. 12. Art. 1. 2. gestatueert 31. Juny 1660.

* Tot elucidatie van dese Keure, is by mijne E. E. Heeren van den Gerechten op den 6. February 1663. nader gedeclareert, de volgende Articulen.

I.

Eerstelijck, dat in gelegentheyte van Wissel, houdende te betaalen eenige dagen sight ofte naar sight, ofte eenige dagen dato ofte naar dato, den tyd van sodanigh een Wissel-brief begint te loopen van den volgende dagh; als by exempel, als sodanige Wissel-brief getoont ofte gedateert is den eersten May, te betaalen drie dagen sight ofte naar sight, drie dagen dato ofte naar dato, in sodanigen cas den vierden dag voor den verval-dagh van de Wissel-brief sal gehouden werden, ende by gevolge den tyd om te protesteren sal beginnen te loopen op den vijfden dito, en eyndigen den 10. dito.

II.

Ten anderen; dat de tyd om te protesteren naar het openen van de Banck sal beginnen den volgenden dagh naar deselve opening, sonder onderscheyt wat dagh het als dan soude mogen zijn; als by exempel, als de Banck open gaat op een Saturdagh, dat als dan de drie dagen sullen beginnen te loopen, des Sondags daar na volgende; invoegen dat het Protest wyterlyck des Dingsdags gedaan sal moeten werden.

III.

Ten derden: Dat de Houders der wisselbrieven, vervallende voor het sluyten van de Banck, (de ses dagen van te moeten protesteren noch niet in 't geheel verstreken zijnde) sullen vermogen met protesteren te wachten, tot twee à drie dagen na het opgaan van de Banck, volgens de Keure. Willekeuren, nader Appendix. p. 857.

* Niet tegenstaande dese nader elucidatie, soo ontstaan echter uyt dese Keure menighvuldige cavillatien en disputen, waar van ick alleen eenige sal op stellen.

Ten 1. Of een Houder met protesteren tot op den sesten dagh na den vervalldag wachten mag, of wagten moet? en of betalinge, of de presentatie van dien, op den sesten respicijdag, een Protestatie te vooren gedaan, invalide maacke?

Ten 2. Wanneer den sesten respicijdag op een Sondag, Bededag, of ander Heyligen dagh uytkomt, daar in men niet afschrijven noch voldoen kan, of men in soodanigh geval des daghs te vooren, zijnde den vijfden respicijdag, nootsakelijck protesteren moet, dan of oock by ver-
suynt

swym des Sondaghs noch kan , of des Maandaghs noch magh , behoudens het recht van den Houder op den Trecker , geprotesteert werden ?

Ten 3. Dewijle de Keure dickeert dat geprotesteert moet werden binnen den seften dagh na den verval-dagh , en men geen protestatie van non betalinge tegen een Acceptant selve doen kan , als na de vordering van de voldoeningh , of dierhalven de Protestatie niet nootsaackelijck geschieden moet , uytterlijck op den seften dagh des voormiddaghs , soo tijdigh dat den Acceptant noch voldoen en afschrijven kan , en of een protestatie , sonder eenige voorgaande vordering , des naarmiddaghs gedaan , valido is , of niet ?

Ten 4. Wie in de onkosten van het Protest gehouden is , of wie den Notaris voldoen moet , den Houder of Acceptant , wanneer op den seften dagh geprotesteert zijnde , de party dien dagh voldaan , en des anderen daghs validerende bevonden werdt ?

Ten 5. Of men van Wissel-brieven , houdende op sich te betalen , tot op den seften dagh na de Vertaoning met protesteren wachten , en de Betrockene tot soo lange de voldoeningh uytstellen magh ?

Ten 6. Of men een Wissel-brief , vervallende als de Banck geslooten is , en daar van den seften respijt-dagh komt te vervallen juist op den derden dagh na het openen van de Banck , alsdan protesteren moet , of dat men tot des anderen daaghs wachten magh ?

* Om dat in de Keure staat , dat in sodanig geval den seften dagh na den verval-dagh verstrecken moet wesen , verstrecken , seyt men , niet van dat gekomen , maar van dat gepasseert of verlopen is.

Ten 7. Of by het sluyten van de banck , alleen verstaan wert die sluytingh tijt om nieuwe Boecken te maaken ; dan of oock de sluytingh op de Hoogh-tijden van Paasschen , Pinghstere en Christ-tijt daar mede gemeent werdt ?

Ten 8. Of nootfaackelijck de protestatie, op den lesten respijt dagh, tegens een meede inwoonder geschieden moet aan sijn persoon of domiciliu, dan of men volstaan magh met de Wissel-brief by een Notaris te brengen, en die te laten aanteekenen, dat dien dagh den laastten respijt-dagh ende noch geen voldoening van soodanige Wissel-brief bekomen is.

Ten 9. Of een Houder, om dat hy met protesteren van een Wissel-brief, waar van de respijt-dagen voor het sluyten van de Banck niet ten vollen verloopen zijn, wachten mach tot den derden dagh na het openen van de selve; daarom soo lange wachten moet: en of een Acceptant, in soodanigh geval, niet eerder heeft te voldoen, en als dan voldoende, of een protestatie in het sluyten van de Banck, of voor het sluyten, of voor den derden dagh na het sluyten, gedaan, invalide is?

* Dat den Acceptant van een Wissel-brief, waar van maar drie, vier, of vijf, en dierhalven alle de 6. respijt-dagen, voor het sluyten van de Wissel-banck, noch niet ten vollen verloopen zijn, de voldoeninge tot op den derden dagh na het weder-opgaan van de Bank soude mogen uytstellen, gelijk by sommige nyt de Keure beweert wert, schijnt andere alsoo irraisonabel, als of men wilde pretenderen, wanneer den seften of lesten respijt-dagh op een Hoogtijt komt, als wanneer de Banck mede geslooten is, datmen dan met afschrijven soude mogen wachten tot 2. a 3. dagen daar na; die dierhalven sustineren en oordeelen, dat alle Wissel-brieven, voor het sluyten van de Wissel-bank vervallende, voor het sluyten van de Wissel-bank behoorden voldaan te werden, of uytterlijk soude moe en voldaan werden, op den eersten dag als de Bank open gaat; gelijk mede op den eersten dag van d' opening, soudent moeten afgeschreven werden alle Wissel-brieven in het sluyten vervallende, en daar van de respijtdagen verlopen zijn, voor
oftc

ofte op den dag van het openen van de wissel-banck, en het selve als dan niet geschiedende, dat des anderen dagsin 't een en 't ander geval van non-betalinge soude moeten geprotesteert werden; maar soo wanneer dese ordre beraamt en gestatueert wiert, als dan soude de Wissel-banck, gelijk nu ordinaar geschiet, op geen Saturdagh mogen op gaan, als zijnde den Joodschen Sabbath, op dewelcke by haar geen afschrijvinge geschieden magh, welck openen van de Banck op een Saturdag, te dier oorzaak, den Christenen oock nu veeltijts ten hoogsten discommendeert, en dierhalven tot het openen, eenen anderen dagh behoorde beraamt te werden.

VIII.

Wanneer den festen of lesten respijt-dagh een Sondagh, Feest-dagh, of Heylig-dagh is, soo sal een voorsichrigh Houder des daghs te voren doen protesteren.

IX.

Van Wissel-brieven geprotesteert van non-acceptatie, en S P. niet vereert, magh ten verval-dage de voldoeninge gevordert, en deselve geweygert, den eersten respijt-dagh van non-betalinge geprotesteert, en Protest en wissel-brief versonden werden.

X.

Wanneer van een Wissel-brief houdende te betaalen na dato, ofte op een genoemden dag, voor den verval-dagh geen acceptatie is gevordert; maar eerst twee, of drie dagen, na den

vervaldagh vertoont wert, soo moet de protestatie van non-betalinge, de voldoeninge niet volgende, niet geschieden den seften dagh na den vertoon-dagh, maar uitterlijk op den seften dagh na d'effective vervaldag.

XI.

Een prompt Betaalder, sal de wissel-brieven tot sijnen lasten den eersten, of tweeden dagh na den verval-dagh voldoen, en 't zijn Krecpels die haar van de uiterste respijt-dagen bedienen, onder voorwenden, dat den lesten respijt-dagh eerst den rechten verval-dagh is: want de respijt-dagen zijn aan den Acceptant niet gegunt om daar op te sondigen, maar aan den Houder om binnen deselve de vordering te doen, en den Acceptant soo lange buyten sijn prejuditie te mogen verschoonen; echter magh den Acceptant hem van de respijt-dagen bedienen, en de betalinge tot het uysterste, soo hy wil, uytstellen.

XII.

Indien de wissel-brieven niet en werden geprotesteert binnen den lesten dagh, na den verval-dagh, soo komen door soodanigh versuym en nalatigheydt, de Houders van soodanige wissel-brieven, haar recht tegens de Treckers en Endosseurs te verliezen, volgens de nader verklaringe op het tweede Art. van de Keure den 31 Julii 1660. op het subjeet van 't Protesteren der wissel-brieven geëmancert, by de E. E. Heeren van den

den Gerechte der Stadt Amsterdam gedeclareert den 29. Maart, 1661. *Willekeuren Appendix*, pag. 848.

* Door den iersten dag na den verval-dagh wordt gemeent den lesten respijt-dagh, zijnde by een open Bank den seften dagh na den verval dagh; en by een geslooten Bank, den derden dag na de opening als boven, Stell. 6. 7. dese Keure sijn ongelimiteert genomen, als deselve luydt en leidt, is geen regel sonder exceptie: want indien by verlies van de Wissel-brief, of door versuym van den Houder binnen de respijt-dagen geen acceptatie gevordert, en de voldoeninge na verloop van deselve door den Betrockene gemeygert wordt, ter oorsake dat den Trecker getrocken heeft voor sijn eygen rekening, of voor rekening van een derde, en hem de provisie niet versorght is; ofte om dat de Betrockene volgens ordre hem niet revaleren, of den Trecker, of den geene voor wiens reeckeningh by treckt, niet fideren wil; als dan heeft den Houder in het minst geen recht op den Betrockene, ende soo wanneer hy in soodanigh geval, oock geen verbaal of recht op den Trecker soude hebben, en deselve door dat toeval, de ontfangen penningen in de beurs houden en profiteren mogen, en den Houder door het versuym van protesteren binnen den respijt tijt als den Betrockene en Trecker beyde suffisant zijn, sijn geldt quijt soude weesen, sulx soude onredelijck en onrechtmatigh zijn; maar soo wanneer den Trecker bewijsen kan, dat hy aan de Betrockene de provisie tot de voldoening heeft overgemaackt; ofte dat de Betrockene effecten in handen heeft daar op hy heeft getrocken; ofte dat den Betrockene hem over die Trattes wederom gerevaleert heeft; ofte dat hy deselve getrocken heeft voor reeckening van den Betrockene, en hem selve verantwoordt en goet gedaan; als dan bestaat het in reden dat den Houder gehouden blijft sijn voldoeninge by den Betrockene te soecken; maar dewijle by met de Wissel-brie.

brief alleen, niet geaccepteert sijnde, geen actie tegens hem institueren, noch vorderingh doen kan, soo is den Trecker gehouden (en soo veel verhaal heeft den Houder op deselve) wanneer hy getrocken heeft voor sijn eygen reeckening, hem te transporteeren, en te cederen, soodanig effect, als by onder de Betrockene heeft, waar op die Wissel-brief getrocken is; ofte waar uit deselve soude voldaan werden, en soo wanneer het selve effect niet sufficient is, of ioereycken mag; soo is en blijft den Trecker verobligeert het manquerende te suppleren, maar den Houder is verplicht aat getransporteert effect, op sijn perijckel en kosten, uyt handen van de Betrockene te consequeren, by soodanige middelen als by goet en te raden vindt; en soo wanneer de Trattes geschiet is, voor reeckening van den Betrockene selve, of een derde, en den Trecker bewijst dat by de ontfangen valuta aan den selven verantwoordt heeft, dan kan hy volstaan met sufficient blijk daar van aan den Houder te handt te stellen, en dan is den Betrockene, of die derde, voor wiens rekening getrocken is, des Houders debiteur en verobligeerde voor de voldoening van de Wissel-brief: want door versuym van te protesteeren binnen den respijt-tijdt, kan den Houder sijn recht van vordering wel op d' een of ander, maar niet t' eenemaal en op allen verliezen, daar is en blijft schult, al is de Wissel-brief door den Betrockene niet geaccepteert, en dierhalven moet een van allen de schuldenaar zijn, maar soo wanneer de selve geaccepteert is, dan heeft het geen disput, den Acceptant is en blijft Debiteur; en of geprotesteert wert of niet, by blijft verobligeert voor de voldoening, dierhalven wert voorsichtich, by de Willekeuren van Antwerpen van de Wisselen, Art. 9. expressselijk geconditioneert, dat als een Wissel-brief geaccepteert is, en ten verschijn-dage niet betaalt werdende, binnen de respijt-dagen niet geprotesteert werde, dat als dan den Houder sijn verhaal op den Trecker verliest. 't Welck oock soodanig gestatueert wert by de Wissel-ordonnantie van Hamburg;

burgh; Art. 6. en van Breslau, Art. 6. Item by de Banco-
ordening tot Neurenburgh, Art. 15.

XIII.

Den Houder van een geëndosseerde Wissel-
brief, houdende ten laste van den Trecker selve,
is verobligeert binnen de respijt-dagen van non-
betalinge te protesteeren, of hy verliest sijn ver-
haal op d'Endosseurs.

XIV.

In d'Akte van een Protest van non-betalinge,
moet duydelyck en leesbaar uytgeset zijn den
dag en datum wanneer de protestatie is geschiet;
en daar behoorde oock by verklaart te werden,
hoe veel dagen na den vervaldag; volgens de
Costume of Statuten, een Houder met prote-
steeren wachten mag, op dat blycke of de pro-
testatie in tijts geschiet of niet.

XV.

Wanneer de protestatie van non-betalinge
geschied tegen den persoon van d'Acceptant, so
behoorde den Notaris deselve te kennen, ofte
genoegsaam bekend gemaakt te zijn, en soo
wanneer deselve geschiedt aan sijn domicilium,
diende den Notaris sich wel te informeren of
soodanigen persoon daar woonachtigh is, en als
hy hem in persoon nochte sijn woonplaats niet
vinden, nochte aan het Post-Comptoir van die
Plaats daar de Wissel uytgetrocken is, niet
opvragen kan, soo wert geprotesteert van geda-
ne

ne vigilantie in 't nasoecken, en voorts van wissel en herwissel, konsten, schade en interesse te verhalen op den Trecker en Endosseurs, soo als den Houder te rade werden sal.

XVI.

In de Acte van een protestatie gedaan tegen den Acceptant of Betrockene selve, of yemandt van sijn Familie of Domicilie, moet den Notaris duydelyk uytsetten, wat Antwoordt of reden van weygering van non-betaalinge, den Acceptant of Betrockene, ofte den geenen aan de welke de Insinuatie en protestatie gedaan is, gegeven heeft.

XVII.

Wanneer de vordering van voldoening van een geaccepteerde Wissel-brief gedaan wert aan yemant soo genoemt als de Wissel-brief meldt, en by den selven ontkent werdt dat hy de Wissel-brief geaccepteert heeft, soo is den Houder verobligeert hem t'informeeren of'er in die plaats daar de betaalinge geschieden moet, een ander persoon van die naam bekent is, en die niet kunnen opvragen, alsdan tegen den geenen die hy van deselve naam opgevonden heeft, al ontkent hy d'acceptatie sijn handt te zyn, ofte dat de brief aan hem gedirigeert is, des niet-temin te protesteeren.

XVIII.

't En is geen disrespeet voor yemant wie hy zy, dat hy een wissel-brief tot sijnen laste, laat pro.

protesteeren van non-acceptatie: dewijl het in zijn vrye keur staat, om deselve te accepteren of te excuseren, maar een geaccepteerde Wissel-brief van non-betalinge te laten protesteren, en te doen retourneren (men magh het verbloemen so men wil) geschiet niet als met disrespect van den Acceptant.

XIX.

Wanneer den Houder van een Wissel-brief door den Acceptant een gedeelte op reeckening voldaan ofte afgeschreven werd, en de voldoeninge van de rest binnen de respijt-dagen niet volgt, soo vermag den Houder 't geene by hem op reeckening ontfangen of afgeschreven is, aan den Acceptant niet wederom uytkeeren, en over de geheele Wissel-brief protesteren; maar moet alleen van de rest het wissel-recht observeren.

XX.

Wanneer een Acceptant onvermogen of onwilligh is zijn geaccepteerde wissel-brief ten volen te voldoen, en, tegen hem van non-betalinge geprotesteert werdende, tot Antwoort geeft dat hy bereyt is een gedeelte, ofte soodanige somme te voldoen, en dat den Houder over de rest te protesteeren, en de wissel-brief te doen retourneren vry staat, soo doet den Houder onvoorsichtig, als hy weygert te ontfangen 't geene hem gepresenteert werdt.

HET XVIII. CAPITTEL.

*Van de voldoening der Wissel-brieven
sopra Protest van non-betalinge.*

I.

WAnneer een Wissel-brief van non-betalinge geprotesteert is, soo staat het yder vry, oock den geene aan de welcke de wissel-brief te betalen hout, ofte geëndosseert is, deselve *sopra Protest* te voldoen, ter eeren van den Trecker of Endosseur.

II.

Een Acceptant kan sijn libere geaccepteerde wissel-brief, S. P. niet voldoen ter eeren van een Endosseur; dewijle hy als Acceptant aan den Endosseur verobligeert is; maar een Betrockene noch niet geaccepteert hebbende, kan de wissel-brief S. P. voldoen ter eeren van Trecker of Endossant, even als of hy een derde persoon, en in de wissel-brief niet geraackt, of genoemt was.

III.

Wanneer een Acceptant betrocken is voor des Treckers reeckeningh, en deselve aan hem de provisie niet versorgh, ende hy in bekoming is, dat hy met moeyte de weder-voldoeninge van de Trattes, by hem aangenomen, bekomen sal, in foodanigen geval moet hy de wissel-brieven by hem geaccepteert, niet libermende voldoen, en hem revaleren, maar deselve doen protesteren, en die selfs, of door een ander,

der, voldoen *sopra Protest*; nemende, of doende nemen, *Actionem Cassam*, op den Trecker, als wanneer hy gereeder den Trecker convince- ren kan, tot de weder restitutie van de penningen voor de valuta van de wissel-brief ontfangen, als tot de voldoeninge van de penningen voor hem betaalt.

IV.

Niemant moet een wissel-brief, van non-betalinge geprotesteert, voldoen, voor dat hy voor een Notaris, 't zy voor deselve die geprotesteert heeft, of voor een ander, hem heeft ge- declareert, ter eeren van wien hy deselve vol- doet, waar van de Notaris, achter het Protest, ofte by een bysondere Acte, aantekening ma- ken en kennis dragen moet.

V.

Die een wissel-brief *sopra Protest*, voldoet; succedeert van selfs in 't recht van den Houder des briefs, schoon datter geen formeel trans- port, subrogatie ofte Cessie van Actie door den Houder aan den Voldoender gegeven is; ech- ter om alle disputen te prevenieren, doet den Voldoender voorsichtiger, dat hy den Houder sijn recht en actie aan hem crederen en transpor- teren doet.

VI.

Den Houder van een Wissel-brief, geprote- steert van non-betalinge, is niet gehouden aan te nemen de voldoening S. P. van een derde,

't zy ter eeren van den Trecker, of cenig Endosseur, door dewelke hy die selfs wil vereeren, en hem met deselve of met een vroeger Endosseur over den herwissel verstaan, of sich revaleeren wil; ten ware die derde vertoonde dat de vereeringe van de wissel-brief hem speciaal gecommandeert was, als wanneer den Houder verobligeert is de voldoeninge, soo deselve ter eeren van den Trecker geschiet, absoluut aan te nemen; ook ter eeren van een Endosseur, ten zy hy bereyt is voor reekening van een eerder of vroeger Endosseur, of van den Trecker, deselve te vereeren, en voor voldaan te houden, en die Endosseur voor dewelke een derde de voldoening presenteert, libereert en bevrijt.

VII.

Den Houder van een wissel-brief de voldoeninge S. P. aannemende, is gehouden aan den geenen die hem voldoet te cederen en te transportereren sijn recht dat hy als Houder van de wissel-brief heeft, soo tegens den Acceptant, als den geenen ter eeren van dewelke de voldoeninge geschiet, en ook alle anderen, die hem, 't zy als Trecker of Intreckers, verobligeert zijn.

VIII.

Soo wanneer de Wissel-brief geëndosseert is door des Houders Correspondent, van de welke hem deselve geremitteert is, so sal een voorzichtigh Houder geen voldoeninge S. P. aannemen ter eeren van d' Endossimenten, als onder
 expres

expres beding, dat den Voldoender zijn verhaal op zijn Correspondent, of Endossant, niet sal mogen soeken, en aan deselve zijn Aëtie cederende, 't selve expres conditioneeren.

IX.

Den Houder van een Wissel-brief, geprotesteert van non-betalinge, en S. P. door een derde aangenomen te voldoen, is niet gehouden de Wissel-brief uit zijn handen te geven, of den Aannemer te overleveren, voor dat hy van deselve effectieve voldaan is.

X.

Die een Wissel-brief S. P. voldoet ter eeren van den Trecker, heeft geen verhaal op d' Endosseurs.

XI.

Die een Wissel-brief S. P. voldoet ter eeren van een Endosseur, heeft niet alleen zijn verhaal op deselve, maar als die wettigen Houder van de Wissel-brief geweest is, ook op alle de Endosseurs voor hem, en op den Trecker, maar niet op de Endosseurs die hem volgen.

XII.

Wanneer de voldoeninge van een wisselbrief, geprotesteert van non betalinge, door verscheidene S. P. aangepresenteert wert, soo is daar toen geenen bevoegt, voor alle anderen, die de voldoeninge presenteert te doen ter eeren of voor reekening van den Trecker; en den geenen die de voldoeninge presenteert voor een

cerder of vroeger Endosseur, is daar toe geadmitteert, voor den geenen diese voor een volgende of later Endosseur voldoen wil.

XIII.

Wanneer een wissel-brief S. P. voldaan is ter eeren van een Endosseur, en den Betrockene of Acceptant beraat hem, of daar openbaart sich een ander die deselve voldoen wil ter eeren van een vroeger Endosseur, of van den Trecker voor dat den Voldoender hem gerevaleert heeft, soo is die Voldoender gehouden de wêdervoldoeninge van de Somme by hem betaalt te ontfangen, nevens de onkosten by hem gedebourseert, en halve provisie.

XIV.

Men moet voorzichtig zijn in het voldoen van Wisselbrieven S. P. ter eeren van den Trecker, en noch voorzigtiger als de voldoeninge geschiet ter eeren van een Endosseur; en voor al geen wissel-brieven S. P. voldoen, als ter eeren van den geenen die men wel kent, en met welke men confidente correspondentie heeft, en van wiens sufficante en genereusiteit men ten vollen verseekert is.

XV.

Wanneer den Acceptant sufficant is om te kunnen voldoen, en echter van non-betalinge protesteren laat, soo doet den geenen die soodanige geprotesteerde wissel-brief S. P. ter eeren van den Trecker voldoen wil voorzichtig, dat

dat hy alvooren by den Acceptant onderstaat, wat fundamenteele reeden van weygering hy heeft waarom hy niet voldoet: want deselve soude foodanig kunnen zijn, dat het ook een ander ongeraaden soude weesen de wissel-brief S. P. te voldoen.

XVI.

Wanneer het Protest van non-betalinge verfondenis, soo is het ongeraden, al is de Wissel-brief noch voor handen, deselve S. P. te voldoen, ten zy dat den Houder des Briefs, of Ontfanger van de Penningen, guarandere, of cautie stelt, voor de restitutie, indien door de Trecker of Intrecker, op de vertooning van het Protest alleen den Herwissel mochte goet gedaan zijn.

XVII.

Men moet ook voorzichtig zijn in het voldoen van wissel-brieven S. P. die aan ordre, en eenige tijd na sicht, houden te betalen, soo wanneer van deselve sonder tijd versuym d'acceptatie niet gevordert is; en vooral moetmen hem wachten een wissel-brief S. P. te voldoen, die niet in tijts, of binnen de gewoonlijke of gestelde respijt-dagen, van non-betalinge geprotesteert is.

** Verder moet men alle voorzichtigheit in het voldoen S. P. observeren, hier voor Cap. XIV. ontrent d' Acceptatie S. P. opgetelt en voorgesteld.*

XVIII.

Wanneer een geaccepteerde wissel-brief van

non-betalinge geprotesteert wert, en den Acceptant sufficient is, als dan heeft het kleene swarigheid foodanige wissel-brief S. P. te honoreren: dewijle in geval Trecker of Intrecker niet weder voldoen wilde, of konde, d'Acceptant verobligeert en gehouden blijft.

XIX.

Een voorfichtig Acceptant, resolverende om redenen sijn geaccepteerde wissel-brief van non-betalinge te laten protesteren, en op den Trecker te doen retourneren, sal yemant die 't vertroudt uitvinden, en die de wissel-brief S. P. ter eeren van den Trecker laten voldoen, deselve cessie van Actie van den Houder doen nemen, en door den selven sijn verhaal op den Trecker soecken.

XX.

Als men een wissel-brief S P. ter eeren van den Trecker of een Endosseur voldoet, soo is den voldoender gewoon (wanneer hy geen avance van den geenen voor dewelke hy voldoet onder hem heeft) den beloop per apoincte te hertrecken, op den geenen voor wiens rekening hy deselve gerecapiteert en voldaan heeft, bestaande in de somme van de betaalde wissel-brief, geaugmenteert met de gewoonlijke provisie, en courtage, mitsgaders d'onkosten van het Protest, en Port van brieven.

XXI.

Den Voldoender van een wissel brief S P.
sich

sich revalerende, is gehouden, nevens het advies van zijn Trattes, aan den genen die hy betreft, te senden de wissel-brief of wissel-brieven by hem voldaan, mitsgaders de Acte van het Protest en zijn aanneming, en de quitantie van den Houder daar onder gevoegt, om sich daar van te dienen is 't nood.

XXII.

Wanneer de voldoeninge van een Wissel-brief S. P. geschiet ter eeren van den Trecker, met d'Obligo van een Endossant, of d'Endossanten, soo is den Voldoender verobligeert aan allen den geenen die by hem verobligeert wil houden, à droiture en sonder tijd-verlies d'acte van het Protest te senden, en te adviseren dat hy om de minste moeite, en respectieve Wisselschaden van d'Endossanten, te prevenieren, met haar obligo haar à droiture op den Houder gerevoleert heeft. Maar een soodanige Vereerder diffideert den Trecker, en ontfangt dierhalve kleenen dank van den selven.

XXIII.

Den Trecker of Intrecker van een Wissel-brief, geprotesteert van non-betalinge, en S. P. door yemant daar toe versocht, of niet versocht bekend of onbekent, t'haarder vereeringe voldaan, door den Voldoender om hem te rembourseren betrocken werdende, is verobligeert, die Trattes te recapiteren en promt te voldoen, of committeert een groote incivilité; en

by weygering kan hy tot de voldoening van den herwissel en kosten, door den Voldoender (het recht van den Houder des Briefs bekomen hebbende) paratelijk na wissel-recht werden geconstringeert.

XXIV.

Een Trecker iwarigheid maakende, dat zijn Wissel-brief, schoon geaccepteert, niet sal voldaan, maar van non-betalinge geprotesteert werden, doet voorzichtig dat hy yemand ordonneert, of versoekt, sulx geschiedende deselve te willen voldoen, mits doende den Houder crederen zijn Actie die hy op den Trecker en den Acceptant heeft, om na weygering van de voldoening van den Herwissel by hem Trecker gedaan, den Acceptant paratelijk en promptelijk te doen betaalen, ofte te executeren.

XXV.

Die een wissel-brief geaccepteert heeft S. P. ter eeren van den Trecker of Endosseur, en deselve ten vervalldage voldoet, die wert verstaan deselve ook te voldoen S. P. voor reekning van den geenen ter eeren van den welken hy deselve geaccepteert heeft, en 't is onnoodig dat hy voor de voldoening de protestatie renoveren doet.

HET XIX. CAPITTEL.

*Wat den Houder van een Wissel-brief, gepro-
testeert van non-betalinge, en S. P. niet
voldaan werdende, te doen staat.*

I.

MYn E. E. Heeren van den Gerechte hebben
verstaan en geordineert, dat, ingevalle de
Acceptanten van de wissel brieven de betaalinge
van deselve ten verval-dage komen te weygeren,
de voorschreven wissel-brieven met Protest na de
Treckers te rugge sullen werden gesonden, om de
betalinge te vorderen. Willekeuren van dato 2.
December. 1664.

* Het werd bedisputeert of den Houder in gevolge
van dese Keure absoluyt gehouden is, wanneer een geac-
cepteerde Wissel-brief niet voldaan werd, deselve we-
derom te rugge te senden, ook als dan, wanneer deselve
uit een verre geweest getrocken is; ofte door yemand die
geen vaste domicilium elders heeft, 't zy reysigers, of
Schippers, of Koopman alle Markten; ofte door yemant
daar van men wel voor af weet dat hy den Herwissel niet
voldoen sal, of kan: en of ook d' Acceptant, door den
Houder, ten gevalle ende ter requisitie van den Trecker,
tot de voldoeninge niet soude kunnen geconstringeert
worden, sonder dese te rug sendinge? Sommige oordeelen
ja, en dat dese Keure, den Acceptant, ter Vierschaar ge-
dagvaart werdende, in alle geval tegens de Provisie
niet patrocineren kan: dewijl de Keure niet strekt ofte
dient om den Acceptant, door de te rug-sending van
Protest en Wissel-brief te liberen, maar om deselve
tot de prompte en parater voldoening, ofte executie, by

retour p'obligeeren , gelijk in het XXI, Capittel nader sal aangewesen werden. Andere daar-entegen houden haer aan de letter van de Keure en sustineren , dat , in gevolge van dien , d' Acceptant niet gecondemneert nochte geconstringeert kan werden tot de voldoening , ten zy dat de Wissel-brief wederom gesonden zijnde , den Her-wissel door den Trecker niet voldaan ; en daar van Protest ; of genoeg'saam blijk ; vertoont werd. Om welck dispuyt ; wanneer den Trecker en Houder elckanderen verstaan , te prevenieren , soo kan den Houder , quasi door versuym , den sesten respijt-dagh laten passeren sonder te protesteren , waar mede hy sijn recht op den Trecker en Endosseurs verlooren hebbende , op deselve niet kan overgewesen werden , en sijn voldoening by den Acceptant alleen soeckⁿ moet.

II.

Den Houder van een geëndosseerde Wissel-brief , geprotesteert van non betalinge , en S. P. hem niet voldaan werdende , heeft sijn regres of guarand op den Trecker en alle d'Endosseurs.

III.

't Is gebruyckelijck dat den Houder van een Wissel-brief , geprotesteert van non-betalinge , sijn regres neemt en hem revaleert , ofte deselve retourneren doet , aan den geenen daar van hem de Wissel-brief toegekomen is , 't zy dat deselve den eersten Gever , of een nader Endosseur is ; maar soo wanneer deselve in ongelegenheit mochte geraakt , ofte niet voor handen zijn , of soo het den Houder beter accommodeert , ofte ten gevalle van een later Endosseur , mach hy wel overspringen op een later Endosseur , en
van

van den felve, ofte van den Trecker felve, de reftitutie van den herwiffel en kosten vorderen, en by weygering tot de voldoening constringeren.

IV.

Den Houder van een Wiffel-brief, geprotefteert van non-betalinge, de weder reftitutie van den genen daar van hy defelve genegotieert heeft, ofte van dewelke hem die toegelcomen is, vorderende, is niet gehouden by overwiffinghe fijn voldoeninge van een eerder Endofteur, of van den Trecker te foecken, maar, willende, mach hem aan fijn Man houden, en die is verobligeert hem te voldoen, en die heeft wederom fijn verhaal op den Acceptant, en de Endofseurs voor hem, en Trecker.

V.

Den Houder van een geëndofseerde Wiffel-brief, van non-betalinge geprotefteert, moet den herwiffel en kosten van den Trecker adroiture niet vorderen, fonder kennis van de non-betalinge en proteftatie van dien te geven aan de Endofianten, om fijn verhaal op defelve niet te verliefen.

VI.

't Hoorde de plicht van een Houder van een geëndofseerde Wiffel-brief te zijn, (ofte daar toe behoorde een andere ordre en reglement gefteelt te werden) dat niet alleen in cas van proteftatie van non-acceptatie, maar oock van non-betalinge, daar van à droiture, fonder tijt verfuym, aan de eerfte Gever kenniffe geven, en Copye

van

van het Protest aan den selven toe-gefonden wiert: op dat deselve den Trecker, voor de weder-voldoeninge, des noodig, borge kan doen stellen, of satisfactie geven.

VII.

Den Houder van een wissel-brief, van non-betalinge geprotesteert, is verobligeert sonder delay of tijd-versuym, by den Trecker of In-trecker, de weder-voldoeninge van den Her-wissel te vorderen, en hy behoort selfs, ten gevalle en op 't verzoek van den Acceptant, de versendinge van het Protest geen Post-dag, en van de wissel-brief niet langer als een Post-dag op te houden.

VIII.

Wanneer het op den lesten respijt-dag Post-dag, en, de betalinge niet ingekomen zijnde, van non-betalinge geprotesteert, en geantwoord word, dat de betalinge by afschrijvinge in de Wissel-bank geschiet is, of sekerlijk dien dag geschieden sal, so misdoet den Houder niet, al laat hy het Protest niet opmaaken, of opge-maakt zijnde, al houdt hy het Protest op, en versend het dien Post-dag niet; en in teegen-deel misdoet hy ook niet (soo wanneer hy twij-felt of de betalinge effective en in der daad ge-schied is, of geschieden sal) dat hy het Protest opmaaken doet en versent.

IX.

Een Houder doet onvoorsichtig, als hy
in

in sodanig geval voor, ofte op den lesten respijt-dag, van non-betalinge geprotesteert hebbende, hem revaleert, of Wissel-brief en Protest te gelijk versend.

X.

Wanneer d'Acceptant, of een derde, na verloop van de respijt-dagen presenteert te voldoen, soo is den Houder, hem gerevaleert hebbende, ongehouden de voldoeninge aan te nemen, schoon dat de Wissel-brief, en het Protest noch voor handen, en versonden is.

XI.

Geene wissel-brieven van non-betalinge geprotesteert, nochte de protesten, zijn arrestabel onder de Notarisen die de Protestatie doen, en de Notarisen, onaangesien sodanig arrest onder haar gedaan werd, moeten echter de Acte van het Protest, ende de wissel-brieven, des vermaant zijnde aan de Houders overleveren, omme daar mede te handelen na hun believen, ten ware alleen dat den Acceptant, by attestatie van eenige van de Boekhouders van de Wissel-bank, konde vertoonen, dat de geheele party van de Brief aan den Honder op sijn reekening is afgeschreven, ende hem valideren, in welken geval alleen, en niet anders, de Notarisen gehouden zijn 't Arrest te obedieren. Willekeuren, 3. d. 1. b. T. 8. n. 10.

* Dese Keure strijd niet tegen de voorgaande Positie, want het rechte verstant van de Keure is, dat de voldoeninge moet geschied zijn op den dagh van de protestatie.

statie, of uiterste respijt-dag, en niet na verloop van de selve; maar het arresteren van Wissel-brieven onder de Notaris, is nu ter tijt eenemaal buyten de practijk, en werdt alleen door den Acceptant, by weygering van voldoening, geantwoort, presentatie, contra insinuatie en protestatie, gedaan; ende daar van acte, des noodig, aan den Trecker gesonden; om hem daar van te dienen, gelijk in het volgende Capittel aan te wijffen en te verhandelen staat.

HET XX. CAPITTEL.

Wat Trecker en Intrecker van een Wissel-brief, keerende met protest van non-betalinge, verobligeert is.

I.

TOt voldoening van een Wissel-brief kan de Betrockene niet geconstringeert werden, ten zy dat hy deselve heeft geaccepteert, nochte den Trecker of Intrecker, tot de weder-voldoeninge van den herwissel, ten zy dat deselve met protest van non-betalinge retourneert.

II.

Den Trecker of Intrecker van een Wissel-brief, geprotesteert van non betalinge is gehouden aan sijn Gever of Houder des Briefs, op de vertooninge van de geprotesteerde Wissel-brief en protest, (wanneer het protest op sijn behoorlijke tijdt na Wissel-stijl ter plaatse daar de betalinge soude hebben moeten geschieden, gedaan is) te geven prompte en onvertoogte satisfactie, bestaande in de weder-voldoeninge van den Herwissel, kosten en provisie.

III. Wan-

III.

Wanneer den beloop van den Wissel-brief met provisie en kosten, per apoincte gerevaleert is, soo is den Trecker of Intrecker verobligeert die Herrattes te voldoen, of schoon deselve in de favorabelste Cours niet genomen is, so wanneer den Revaleerder met een ander heeft gencogtieert, ende de Brief aan een derde te betalen hout, maar soo wanneer hy de party geconteert, en de waarde finta van een ander in de Wissel-brief uitgeset, en aan den Gever te betalen gedirigeert heeft, soo mach den Trecker of Intrecker, in het aansetten van de Cours hem beledigt vindende, volstaan, met de goetdoeninge van een foodanige Cours, daar in hy bewijsen kan dat effective by andere geslooten of gewisselt is, op de tijdt doen de protestatie van non-betalinge is geschiet, en soo wanneer als toen geen Wissel-cours op sicht, maar wel op uso, ofte op tijt, gewest is, soo moet de Wissel op tijt tot sicht gereduceert en gediminueert werden, door aftrek van een reedelijke Intrest, voor die tijt die de Wissel-brief in de gemaakte Cours te loopen heeft; ten ware dat de Gever en Trecker convenieerde dat de tijt uitloopen soude, gelijk somtijts wanneer de party per apoincte weder hertrocken is (uit een plaats daar men selden op sicht tracteert) en de Trecker of Intrecker van de geretourneerde Wissel-brief oversufficant is, wel over-een-gekomen en geaccordeert wert.

IV. Den

IV.

Den Trecker of Intrecker is verobligeert in de voldoening van de herwissel na de wissel-cours, of schoon den beloop van de wissel-brief niet wederom hertrocken is.

V.

Den Trecker of Intrecker is oock verobligeert in de voldoening van de provisie, (nevens de kosten van het Protest en Brief-port) of schoon den beloop van de wissel-brief niet wederom hertrocken is.

VI.

De provisie die men over een geprotesteerde Wissel-brief den Trecker verreekent, 'tzy dat den beloop wederom hertrocken is of niet, behoorden den Protesteerder, en weder-invoerde-
raar van den herwissel, half en half te Profiteren.

VII.

Den Trecker of Intrecker en is ook niet verder verobligeert als in de voldoeninge van den Herwissel, al retourneert deselve, door verloop van wissel, in leeger Cours als hy getrocken, of ingetrocken, heeft.

VIII.

Den Trecker van een wissel-brief, gemaakt aan ordre te betaalen, is niet verder gehouden (schoon deselve over diversche plaatsen ingetrocken is en weder retourneert) als in de ver-
goedinge van den herwissel, van de betaal-
plaats à droiture op die plaats daar uit de Trate-

tes geschiet is, in foodanige cours als deselve op sicht was, op die tijt toen van non-betalinge geprotesteert wierd; en yder Intrecker is insgelijcks niet gehouden eenige andere herwissel goed te doen, als van de betaal-plaats adroiturre op die plaats daar d'intrecking is geschiet.

IX.

Wanneer een Wissel-brief in een plaats door diverse vervolgens ingetrocken is, en met protest van non-betalinge op den laaften Intrecker aldaar retourneert, deselve is verobligeert in de voldoeninge selve te doen, of door den Trecker of Intrecker, voor hem, sonder uitstel te laten doen: soo wanneer hy deselve voldoet, soo is hy in foodanig geval niet bevoeght, in de wervordering der voldoening van den Trecker of Intrecker, voor hem eenige proviesie, ofte iets anders meer aan te reekenen als hy effectieve selve voldaan heeft.

X.

Den Gever of Houder van een Wissel-brief geprotesteert van non-betalinge, is niet verobligeert den Trecker of Intrecker te constringeren tot de voldoeninge: als hy sijn verhaal by den Acceptant soecken wil en verbinden kan; is daar-en-tegen ook niet gehouden, wanneer hy sijn voldoeninge van den Trecker of Intrecker begeert, aan deselve eenige termijn van uitstel te geven; maar is bevoeght en gerechtigt, wanneer de voldoening niet prompt volgt, te-

gens deselve, 't zy Trecker of Intrecker, te procederen by parate executie van gijfeling op haar persoon en arrest op hare goederen.

XI.

Geen Trecker noch Intrecker is gehouden in de wedervoldoeninge van den Her-wissel en kosten op de vertooning van het protest alleen, noch ook op de vertooning van het protest en ongeaccepteerde Wissel-brief, wanneer der acceptatie geschiet is; maar hy is verobligeert, tot securiteit van den Gever of Houder des briefs, terstont en sonder uitstel cautie te stellen, ofte den beloop van den Her-wissel en kosten, immers van de somme by hem voor de valuta ontvangen, by provisie te configueren.

XII.

Geen Trecker noch Intrecker is gehouden op het vertoonen van een Protest van non-betalinge, gedaan voor den laatsten respijt-dag, wanneer d'Acceptant de voldoening niet absoluut gweygart, maar alleen uitstel verfocht en binnen de respijt-dagen te sullen voldoen gepromitteert heeft, eenige cautie te stellen, veel minder Her-wissel te voldoen, als hy bewijzen kan dat d'Acceptant, of een derde, S. P. op den laatsten respijt-dag gepresenteert heeft te willen voldoen, en dat de Wissel-brief effective voldaan soude zijn, indien deselve ter plaatse soo lang gebleven, en met protest niet al te prematuur versonden was.

XIII. Geen

XIII.

Geen Trecker noch Intrecker is gehouden in de voldoening van den herwissel van een geaccepteerde Wissel-brief, wanneer binnen de gewoonlijke of gestelde respijt-tijt van non-betalinge niet geprotesteert is.

XIV.

Wanneer de voldoeninge van een Wissel-brief ten verval-dage behoorlijk gevordert werdt, en door een publijke Mandaat of bevel van hooger hand, den Acceptant niet voldoen magh, soo is den Houder bevoegt te protesteren van non-betalinge; en den Trecker is verobligteert in de herwissel; maar soo wanneer, door eenig interval, de voldoening niet kan gevordert werden, 't zy om dat de plaats daar de voldoeninge moet geschieden, ten verval-dage belegert is, en de Wissel-brieven daar niet binnen zijn, of om eenig ander belet, soo is den Trecker ongehouden in de herwissel, en de party loopt op risico van den Houder van den Wissel-brief

XV.

Wanneer een Intrecker, onvoorsichtigh of onkundigh, den herwissel van een Wissel-brief na verloop van de respijt-dagen geprotesteert, komt te voldoen, en den Trecker hem de wedervoldoening weygert, soo is den Intrecker bevoeght de restitue van de betaalde somme, wederom af te vorderen van den geenen die hy deselve voldaan heeft,

XVI.

Den Trecker en weder-voldoender van een geaccepteerde Wissel-brief, geprotesteert van non-betalinge binnen de respijt-tijt, is bevoegt van den Houder des Wissel-briefs dien hy voldoet, te vorderen *actionem cessam* van het recht dat deselve heeft op d'Acceptant, en kan door dat verkregen recht tegen denselve ageren.

XVII.

Veeltijts wert den Houder van een geaccepteerde Wissel-brief geprotesteert van non-betalinge, door den Trecker, na voldoeninge van den herwissel, versocht en gedisponceert, dat hy des niet-tegenstaande, onder pretext en protest van weygering des Treckers, den selven te geval; by den acceptant aanhouden en deselve tot de voldoeninge constringeren wil; maar ten heeft geen gratie, dat een derde die in de Wissel-brief niet geraakt, ende den Acceptant onbekent is, deselve voldoen *actionem cessam* nemen; en sijn verhaal op den Acceptant soecken sal.

HET XXI. CAPITTEL.

Van't gene den Acceptant van een Wissel-brief, die hy van non-betalinge heeft laten protesteren, en met protest wederom retourneert, verobligeert is.

I.

Wanneer d' Acceptanten van Wissel-brieven de betaalinge ten verval-dage komen te weygeren,

ren, en die wissel-brieven, met protest na den Trecker te rugge gesonden zijnde om de betalinge te vorderen, door den Trecker niet en werden voldaan, maar die onbetaalt laten keeren, soo hebben de Houders, tegens de Acceptant, soodanig recht als tegens de Treckers: namentlyck, van Gijfeling op haar Persoon, en arrest op hare Goederen Volgens de Willekeure gestatueert 2. Decemb. 1664.

II.

Of schoon den Houder geen verhaal op den Trecker heeft, wanneer hy een geaccepteerde Wissel-brief na verloop van de respijt-dagen van non-betalinge protesteren laat, soo kan des niet-tegenstaande d'Acceptant, den Trecker in Bonis zijnde, tot de voldoeninge, by parate executie, van Gijfeling of arrest, niet geconstringeert werden, ten zy dat de Wissel-brief met protest na den Trecker gekeert zijnde, hy de voldoeninge weygert, ende met protest van non betalinge getourneert is.

III.

Wanneer een Wissel-brief, houdende tot des Treckers eygen lasten, ten verval-dage niet voldaan, en van non-betalinge geprotesteert werdt, soo hoeft door den Houder de Wissel-brief met protest niet versonden te werden; maar hy is bevoegt, om terstont en sonder uitstel, den Trecker te constringeren tot de voldoeninge, by parate executie van Gijfeling

van zijn persoon, of arrest op zijne goederen, 't zy waar hy deselve ook aantreffen kan.

IV.

Tegens den Acceptant van een geëndosseerde wissel-brief, van non-betalinge geprotesteert, kan op de weygering van de weder-voldoening van een Endossant, of alle de Endossanten, by parate executie van gijfeling en arrest, niet geprocedeert werden, maar den Trecker selve moet weygeren te voldoen, en daar van sufficient bescheid en blijk geproduceert werden.

V.

Den Acceptant van een wissel-brief, met protest van non-betalinge gekeert, en wederom geretourneert, is gehouden in de voldoening van de *wissels en herwissels, provisie, kosten, en interestse*, en verder niet.

VI.

De Wissel wert gerekent van den beloop des wissel-briefs, met de provisie en kosten, na die cours gelijk op sicht toen van non-betaling geprotesteert wierd, ter plaats daar de betalinge moest geschieden, na die plaats daar uitgetrocken is, gewisselt is, en die somme aldaar niet voldaan werdende, soo augmenteert men deselve wederom met provisie en kosten, en men reekent van den notale beloop den herwissel, na de Cours gelijk aldaar op sicht na die plaats daar de wissel-brief te betalen, hout, en derwaarts deselve wederom retourneert, gene-

gotieert is, en den Acceptant is gehoudende-
sen wissel en herwissel, provisie en kosten te
voldoen, al of schoon de party niet effective
over en weder genegotieert, of getrocken en
hertrocken, is.

VII.

By *Provisie* moet dubbele provisie verstaan
worden, te weten, van den wissel en van den
herwissel.

VIII.

De *kosten* die d'Acceptant verobligeert is,
zijn geen andere als van de protesten en brief-
porten, ten ware dat den Acceptant in mora
of gebreeke blijvende, op de retourneringe
van de wissel-brief, in de prompte voldoeninge
den Houder om sijn voldoeninge te beko-
men, eenige onkosten dede, die den Acceptant
mede gehouden is te vergoeden, maar geene
extraordinaire reys-of teer-kosten, of andere
spendatien.

IX.

Interesse is den Acceptant verobligeert te vol-
doen, wanneer hy de geretourneerde Wissel-
brief niet prompt af te lossen en in te trecken
komt, te reekenen van den dag af dat hy de-
selve hadde behooren te voldoen, tot de effe-
ctuele voldoeninge toe, en mag by den Hou-
der hem aangereekent werden tegens acht ten
hondert in 't Jaar; dewijle foodanige Intrest,
sels over na-betalinge van Koopmanschap, een
Crediteur aan den in gebreeke blijvende De-

biteur te mogen aanreekenen, by expresse Willekeur toegestaan is.

X.

Of schoon door den Notaris voorgehouden, en in de Acte van het Protest geëxpressieert, wert, datmen oock protesteert van alle schade; soo is echter den Acceptant in geen ander schade verobligeert, als in de vergoedinge van de wissel-en herwissel schade voor gementioneert; en den Houder heeft geen recht om hem te doen vergoeden de schade, die hy pretendeert geleden te hebben door het niet bekomen van de voldoening, namentlijk dat hy in zijn desseyn verkort, of daar van gefrusteert is, een verlooren reys gedaan, of ander nadeel daar by geleden heeft, of eenige diergelijke pretensien.

XI.

Die voorzichtig is sal geen Wissel-brief van non betalinge geprotesteert, wanneerse den Trecker wederom retourneren laat, des niet-tegenstaande, S. P. voldoen, ter eeren van den Trecker, ten zy dat hy daar toe expresse ordre en last van den Trecker heeft.

XII.

Alhoewel den Houder van een geprotesteerde en geretourneerde Wissel-brief, het recht bekomen heeft om tegen den Acceptant te procederen by Gijfeling en Arrest, soo is hy echter tot sulx te moeten doen niet verobligeert, maar soo wanneer hy wil, of soo wanneer hem den

den Acceptant daar toe disponeeren kan, mogh hy den Acceptant wel verschoonen, en sijn regres wederom nemen by den Trecker, en deselve doen betalen den wissel en herwissel, provisie kosten en Intresse, boven geposeert.

HET XXII. CAPITTEL.

Van het Teeckenen van een tweede of derde Wissel-brief.

I.

WAnneer den Trecker by den Gever onbekent is, ofte desselfs suffiganten gedifficulreert werdt, soo is het wel gebruykelyk dat den Trecker de Wissel-brieven maackt te betalen aan de ordre van iemand anders, by den Gever beter bekend en vertrouwt, die ten sijnen versoeck die Wissel-brieven volgens ordre en opgave van den Gever endosseert, maar wanneer op Venetien of elders gewisselt werdt, door geen geëndosseerde Wissel-brieven geadmitteert werden, ofte wanneer den Trecker om redenen liever de Brieven niet maackt, aan de ordre van sijn vriendt te betalen, of dat oock deselve de Wissel-brieven niet geerne endosseert; soo is 't wel gebruykelyk, dat, in plaats van te endosseren, by soodanige vriendt een tweede of derde Wissel-brief geteeckend werdt.

II.

Die een tweede of derde Wissel-brief teekent,

kent, ſchrijft alleen op defelve ſijn naam onder des Treckers naam, ſonder jets meer daar by te voegen, en met die hand teekening verobligeert hy hem nevens de principale Trecker, ten behoeve van den gever, voor de voldoening van ſodanige wiffel-brief.

III.

Een Maakelaar moet aan een Gever geen toefegging doen, dat een ander voor den Trecker een tweede of derde brief teekenen ſal, of hy meet des wel verſteekert zijn.

IV.

Wanneer in het contracteren den Trecker eenvoudig op ſijn naam genegotieert, en geen toefegginge gedaan, of expreſ by den Gever bedongen is, dat des Treckers brief by yemant anders ſal getekent worden, als dan is den Trecker niet gehouden ter requiſitie of begeerte van den Gever, ſijn wiffel-brief door een ander te doen teekenen.

V.

Door het teekenen van een tweeden of derden wiffel-brief, verobligeert hem den Teekenaar van defelve alleen ten behoeven van den Gever, en den geene die hy de getekende wiffel-brief ter handen ſtelt, en wanneer de Gever die onder hem houd, ſoo kan den Teekenaar van de derde brief, door den Houder van de eerſte of tweede, by hem niet geteekent, niet geconvinceert noch aangeſproken werden.

VI. De.

VI.

Dewijl het teekenen van een tweede of derde Wissel-brief met geen groot respect voor den Trecker, alleen tot securiteit en gerustheit van den Gever geschiet, soo is men gewoon (om 't credit van de principaale Trecker niet te declineren) 't selve niet te divulgeren, nocht over te brieven, veel min die getekende Brief na elders te versenden.

VII.

Dewijle op Venetien de wissel-brieven moeten gemaakt werden directe aan yemant aldaar te betalen, soo wert by sommige gepractiseert, die op een Beurs-tijt derwaarts geven, en weer intrecken, datse haar Trecker de Brieven doen maaken volgens d'opgaave van haar Gever, de waarde van deselve, en datse tot desselfs securiteit de tweede of derde Brief teekenen: maar een verstandig Trecker oordeelen ongehouden te zijn andere wissel-brieven te maaken, als die de valuta houden van sijn Gever, om het tekenen van sijn tweede of derde Brief, soo veel in hem is, te prevenieren.

VIII.

De voldoening van de valuta van een wissel-brief by een derde geteekent, behoort door den Gever aan de principale Trecker te geschieden, als dewelke in de eerste Brief bekent de valuta van den Gever, of met den selve gewisselt te hebben, en den Gever doet onvoorsigtig als

als hy voldoet of afschrift aan den Teeckenaar van de tweede of derde Brief, of hy schoon de party met deselve gecontracteert heeft, en meer op deselve als op de principale Trecker siet.

IX.

Die een tweede of derde Wissel-brief teccent, doet voorzichtig, dat hy ten verval-dage onderstaat en verneemt of de Wissel-brief vol-daan is, en sulx geschiedt zynde, dat hy tot sijn volkomen gerustheit sijn signature, of geteckende tweede of derde brief, weder intreckt.

 HET XXIII. CAPITTEL.

Van het wisselen voor reeckening, en op den naam van een ander.

I.

MEn wisselt voor reekening en op den naam van een ander; wanneer men met procuratie Wissel-negotieert, de Wissel-brieven onderteckent, of endosseert, item accepteert, niet op sijn eygen naam, maar op den naam van sijn Constituant.

II.

Men moet voorzichtig zijn in het passeren van procuratie, om op sijn naam te mogen wissel-trecken of accepteren; want die men een sodanige procuratie vertrouwt, die vertrouwt men sijn welvaaren.

III. Een

III.

Een voorsichtigh Constituant sal aan alle sijn Correspondenten, die hy door sijn geconstitueerde wil doen betrecken, desselfs handt-teeckening oversenden, en adviseren, dat hy aan den selve volmacht gegeven heeft, om op sijn naam wissel te mogen trecken, en dat hy tot sijn wederroepens toc, of geduurende sodanige tijdt als hy stipuleert, desselfs signature credit willen geven.

IV.

Die met procuratie op den naam van een ander, ter goeder trouwen, wissel-negotieert, wissel-brieven maackt, onderteeckent, endosseert of accepteert, met d'onderteeckening van sijn eigen naam en byvoeging van sijn qualiteit, verobligeert daar mede hem selven niet, maar alleen sijn Principaal of Constituant.

V.

Die hem de qualiteyt van gevollmagtigde aangematight, en als sodanig, op de naam van den geene diens geconstitueerde hy voorgeeft te zijn, wissel-negotieert of accepteert, is verobligeert t'allen tijden te proberen sijn qualiteit die hy hem aangematight heeft, en sulx niet konnende doen, soo is de gepretendeerde gevollmagtigde, selve verobligeert te protesteren 't geene hy, seggende procuratie te hebben, op een anders naam gedaan of verricht heeft, by aldien deselve die negotiatie of acceptatie, niet komt te approberen.

VI. Wan-

VI.

Wanneer yemant Wissel trekt of accepteert, als procuratie hebbende, en hy deselve niet heeft, ofte d'ondertekening doet uit de naam, of op ordre, of voor reeckening van een ander, verobligeert daar mede den zelve niet, ten zy dat men bewijzen kan, dat hy hem tot zulx te doen macht, last of ordre gegeven heeft.

VII.

Een voorsichtigh Gever sal geen Wisselbrieven, en een voorsichtigh Houder geen acceptatie, aannemen, onderteckent of geteekent by de huisvrouw, dienaar of yemant anders, als procuratie hebbende van den gecnen op wiens naam genegotieert is, of ten wiens lasten de Wissel-brief houd, ofte hy zal hem de procuratie doen vertoonen, ten zy dat d'Onderteckenaar, die hem de qualiteit aanmatigt, immers soo suttigant is als den Principaal.

VIII.

Een voorsichtig Gever of Houder staat te letten, dat den geconstitueerde by sijn procuratie, de macht gegeven wort die hy hem aanmatigt, en dat de procuratie niet verjaart ofte niet weder ingetrocken is.

* Het soude een sake van bysondere nuttigheit zyn, soo wanneer een Notaris-Comptoir in de Wissel-bank opgerecht, ende by haar Ed. Groot Achtbaarheden geordonneert en gewillekeurt wierdt, dat alle de procurationen, waar by yemandt gevolmachticht wierdt, om op des naam, en voor of van wegen den Constituant, te mogen
neg-

negotieren , en wissel-trecken of accepteren , voor de Notarissen van de Wissel-banck soude moeten verleden , ofte elders , by een ander Notaris verleden zijnde , aldaar geregistreert , ende weder ingetrocken of geannulleert moeten werden ; welke ordre strecken soude tot een grootte securiteit en gerustheid ; bysonder voor den geenen , die met de geconstitueerde negotieert ; als dewelcke hem alleen souden hoeven te vergenoegen ten Comptoire voornoemt ; en onderstaan hoe de procuratie leidt en luidt , en of deselve verjaart of ingetrocken is , of niet ; insgelycks soude aldaar t'allen tijden kunnen consteren wat procuratie den geconstitueerde gehadt heeft ; en wanneer deselve door den Constituant weder ingetrocken is.

IX.

Een geconstitueerde Wissel treckende op de naam van een ander , sal voor het sluyten expres conditioneren , dat hy , procuratie hebbende van den Trecker , de Wissel-brieven in die qualiteit onderteekenen sal.

* Wanneer in het Wissel-sluyten niet geconditioneert , of den Gever geproponeert is , dat yemant anders procuratie hebbende van den Trecker , de Wissel-brieven in die qualiteit onderteekenen sal , soo behoeft de Gever , wanneer hy de gesubstieerde niet kent , noch fideert , geen Wissel-brieven by den selven als gevolmachtigde onderteekent , aan te nemen ; want hy ongehouden is te ondersoeken de validiteit van de procuratie , ofte hem selven het oordeel daar over toe te vertrouwen ; en hem eenige aanspraack , bedacht of onbedacht , voorsien of onvoorsien , te onderwerpen.

X.

Den Houder van een Wissel-brief moet de acceptant van een geconstitueerde aannemen ,
wan

wanneer deffelfs procuratie expres dicteert, alle Wissel-brieven ten laste van den Constituant, of specialijck soodanige als den Houder in handen heeft, te mogen accepteren; maar soo wanneer de procuratie sulx niet duydelyk inhoudt, als dan is hy ongehouden d'acceptatie van yemant aan te nemen, die hy niet voor sufficant houd om hem te voldoen, soo wanneer den Betrockene ten vervalddage difficulteerde, of niet betalen wilde.

XI.

Die een Volmacht heeft, dicterende eenvoudigh Wissel-brieven te mogen trecken op des Constituants naam, heeft oock macht om wissel-brieven, houdende aan de ordre van den Constituant te betalen, in te trecken en te endossieren.

 HET XXIV. CAPITTEL.

Van het wisselen op een plaats in een plaats.

I.

MEn wisselt op een plaats in een plaats, wanneer de Betrockene elders in een andere Stadt of plaats woont, als daar de betalinge geschieden moet, en de wissel-brieven gemaackt werden, directe ten lasten van de Betrockene, in een andere plaats te betaalen als daar hy woont.

* Soo wisselt men op Vlissingen in Middelburgh: op Brussel in Antwerpen, op Lubecq. in Hamburg: op Lions in Parys. Op Valensc in Madrid; op Bristol in Londen, op Ancona in Venetien, op Augsburg in Neurenberg, te betalen, en soodanige Wissel-brieven Buyten-brieven genaamt werden.

II.

Den Gever is niet gehouden Wissel-brieven op een buyten-woonder aan te neemen, sonder adres, specialijk wanneer op eenige tyd na sicht gewisselt is, ofte op uso, en uso voor eenige dagen na sicht gerekent werd; ten zy dat in het sluyten van de party, expres geconditioneert is, dat den Trecker Buite-brieven geven sal.

III.

Het *Adres* op een Wissel-brief werd genoemd d'aanteekening, die den Trecker, ofte d'Acceptant op deselve stelt, houdende eenvoudig by wien men ter plaats daar op gewisselt is, en daar de betalinge geschieden moet, ten verval-dag de voldoeninge te vorderen, ofte sich te adresseren heeft.

IV.

Den geenen aan dewelcke een Wissel-brief door den Trecker geadresseert wert, is niet gehouden deselve te accepteren; en den geenen aan den welken een wissel-brief door den Acceptant geadresseert wert, om te voldoen, is niet gehouden voor den verval-dag hem te verklaren, of hy deselve voldoen sal of niet, ofte hem voor de voldoeninge eenigzints te obligeren.

V.

Wanneer een Wissel-brief houd op een buyten-woonder, met adres aan yemandt ter plaats woonende daar de betalinge geschieden moet: soo is den Houder bevoeght de acceptatie te laten vorderen by den geenen, daar het adres op houd: en indien deselve geen procuratie heeft, van de Betrockene, om te accepteren op sijnen naam, en van sijnt wegen, soo is nochtans deselve verobligeert, den Houder sulx begeerende, de Wissel-brief te senden na de Betrockene, en deselve geaccepteert of geprotesteert, den Houder wederom ter handt te stellen: en soo wanneer hy sulx niet wil, of weygert te doen, soo magh den Houder tegen hem daar het adres op houdt, protesteren van non-acceptatie.

VI.

Wanneer den Houder den geenen, aan de welcke het adres houdt, de vordering van d'acceptatie, niet toevertrouwt; ofte wanneer op de Wissel-brief door den Trecker geen adres geteekent is, soo is het de plicht van den Houder, dat hy de Wissel-brief sendt, ofte senden laat, aan yemant ter plaats woonende, daar den Betrockene hem onthoudt, om d'acceptatie te vorderen, of by weygering te protesteren.

VII.

Is oock wel gebruyckelijck, dat den Houder, wanneer hy geen correspondentie heeft ter plaats

plaatsē daar den Betrockene woont; aan den Trecker selve versoekt, de prima Wissel-brief te willen senden aan den Betrockene, om te accepteren; en geaccepteert wederom te senden: dat den Trecker wel ongeobligeert is, echter niet gewoon is te weygeren, wanneer hy van de realiteit van sijn correspondent, die hy betrocken heeft, en dat hy de Wissel-brief accepteren sal, verseekert is.

VIII.

Wanneer een Gever aan den Trecker sijn Wissel-brief heeft laten houden, of wederom ter handt stellen, om d'acceptatie daar op te vorderen, en die wissel-brief op sijn behoortijke tijdt geaccepteert, niet retourneert, soo werdt daar door den Trecker niet verobligeert aan den Gever eenige nader satisfactie te doen; maar den Gever moet dan de tweede brief, by retardement van de eerste, aan yemant anders senden, of doen senden, en onderstaan of de prima Brief geaccepteert is, soo niet, d'acceptatie op den secunda laten vorderen.

IX.

Een voorsichtigh Gever sal d'acceptatie van een Wissel-brief niet laten vorderen, door den Trecker selve, ten zy dat hy deselve over-dubbel sufficant houdt, en dat hy van desselvs vroomheydt, oprechtigheit, en goede trouwe wel verzekert is.

X.

Wanneer den Houder van een buyten wissel-brief geen correspondentie ter woonplaats van de Betrockene heeft, en niemand de moeite vergen mag of wil, om de Brief voor hem te versenden, en de versendinge den Trecker niet toevertrouwt; of ook, wanneer hy de wissel-brief, als die op een plaats daar men geen wissel-bank heeft, of anders buyten de Wissel-bank in contant gelt te betaalen houdt, niet hafarderen wil; soo is 't ook gebruykelijk, dat den Houder by misfive den Betrockene notificeert, dat hy sodanige Wissel-brief tot sijnen lasten heeft, met verzoek, dat hy hem gelieft te rescriberen en antwoorden, of hy sodanige wissel-brief aanneemt ten verval-dag te voldoen; maar geen weder-antwoord, of tot antwoord bekommende, dat hy deselve niet accepteeren noch voldoen sal; soo is den Houder verobligeert, de wissel-brief te senden, ofte te doen senden, ter woonplaats van de Betrockene, en hem aldaar formeel d'acceptatie te laten afvorderen, of by weygering te protesteren.

XI.

Wanneer de Betrockene een buyten-wonder is, soo werd by de vordering van d'acceptatie van hem wel versocht, dat hy by, ofte onder deselve, gelieft te noteren, by wien den Houder, ter plaatsē daar de betalinge geschieden moct, hem ten verval-dag sal hebben te adresseren,

feeren, en de voldoening vorderen, maar den Acceptant is tot sulx niet verobligeert; in tegendeel is hy bevoegt, onder d'acceptatie van een wissel-brief, houdende aan ordre te voldoen, te conditioneren, dat den Houder, aan dewelke deselve ten vervaldag voldaan sal moeten werden, hem tijdig sal hebben te advisceeren, aan wien deselve eindelijk te betalen geëndosseert is.

XII.

Wanneer een Wissel-brief op een Buytenwoonder, houd eenige dagen na sicht te betalen, of op Ufo, Ufo ter plaatse daar de betalinge geschieden moet, voor eenige daagen na sicht gereekent werd: soo mag den Betrockene, wanneer hem d'acceptatie adroiture afgevordert werd, deselve dateren op den dag als hem de wissel-brief vertoont werd; maar soo wanneer die wissel-brief komt over die plaats, daar de betalinge geschieden moet, als dan behoort d'acceptatie, den Houder 't selve presentendeerende, te geschieden, niet onder den datum van de presenteeinge ofte vertooninge, maar onder den datum van 't arrivement van de wissel-brief in de betaal-plaats.

XIII.

Den Buytenwoonder moet versorgen, dat de wissel-brief, houdende directe aan yemant te voldoen, ten verval-dag voldaan wert, sonder dat den Houder verobligeert is, by misfive hem 't selve te vermanen.

XIV.

Wanneer een wissel-brief ten laste van een Buyten-woonder aan ordre te betalen houdt, en den Betrockene in het accepteren niet geordineert heeft, by wie ten verval-dag de voldoeninge te vorderen, soo is den Houder verobligeert aan den Acceptant, voor ofte ten verval-dag, tijdige advertentie te geven, aan wie deselve voldaan moet werden, op dat d'Acceptant binnen de respijt-dagen hem rescriberen, ofte de noodige ordre stellen kan tot de voldoeninge.

XV.

Wanneer aan den Houder van een Wissel-brief, houdende op een Buyten-woonder, de voldoeninge, ten vervaldage, door d'Acceptant geremitteert werdt in andere Wissel-brieven, ter selver tijt vervallende: soo is hy niet verobligeert de voldoeninge van deselve te vorderen, sonder provisie in billikheit daar voor te genieten: dewijle hy alsdan is gehouden met den buyten-woonende Acceptant te corresponderen, Brief-port te spendeeren, nieuwe acceptatie of voldoeningh, en dat somtijts in meer als een party, te solliciteeren; en die niet bekomende daar over te protesteren, het Protest te rugge te senden, en wat moeire daar meer aan dependeeren kan, maar soo wanneer d'Acceptant hem eenvoudigh adres geeft, by wien hy de voldoening sal vorderen,

soo

foo is hy des verobligeert te doen, sonder provisie.

XVI.

Wanneer een Buyten-woonder een Wissel-brief heeft, ten laste van een Inwoonder ter plaatse daar deselve voldaan moet werden, en de Buyten-woonder verfoekt aan den Betrokene of Acceptant, dat hy hem de voldoeninge in contant toefenden wil; soo is den Acceptant 't selve ook ongehouden, sonder provisie daar voor te genieten.

XVII.

Den Houder van een Wissel-brief, ten laste van een Buyten-woonder, geen voldoening bekomende, is gehouden op den laaften reipijtdag daar van kennis te geven aan een Notaris, en een Protest van non-betalinge te laten op maacken: welck Protest, alhoewel niet aan den persoon, nochte ter domicilie van d'Acceptant gedaan, echter voor validé gehouden werdt: zijnde den Houder des Briefs niet verobligeert, tegen een Buytenwoonende Acceptant, ter plaatse van sijn wooninge van non-betalinge te protesteeren.

* Van Buyten-woonders is wel dese streek gepractiseert, datse schoon gepraadverteert zijnde, aan wien de Wisselbrieven by haar geaccepteert, voldaan moesten werden, sy daar van echter den ignorantien speelden, en ter plaatse daar de voldoeninge geschieden moest, op den laaften respjtdag haar vervoegden by een Notaris, en aan deselve verklaarden, dat een soodanige Wissel-brief tot haaren laste,

houdende aan ordre te betaalen, vervallen, en den laastten respijt-dag gekomen was, sonder dat haar vordering gedaan wierd, sy dierhalven protesteerden voor haar promptitude en bereidwilligheidt om te voldoen; waar van acte in forma door haar na den Trecker gesonden wierdt, om hem van deselve te dienen tegen een opgemaakt Protest van non-betalinge. Maar by aldien een gemeen Comtoit, daar alle geprotesteerde Wissel-brieven geregistreert en geprotocolleert souden moeten werden, ingestelt, ofte opgericht werdt, soo soude dese studie en practijk en die exceptie van niet te weten, aan wien men voldoen moest, uit zijn: want ieder Buitenwoonder met den opslag van dat Register, aldaar soude kunnen verneemen, aan wie de Wissel-brief tot sijnen lasten te betaalen was, en 't selve daar noch niet aangeteekent vindende, selve komen doen noteren, maar den Houder, sich openbaarende, sijn voldoeninge vinden sal, 't welk een overgroot gerijf soude wesen, en seer nodig en gediensig, dewijle veeltijds geëndosseerde Wissel-brieven ook wel ten lasten van Buyten-woonders, in de respijtdagen, ja op den uittersten respijt-dag, eerst komen te arriveren, als wanneerder geen tijt is, om den Acceptant te adviseren; aan wie de voldoeninge geschieden moet, en binnen de respijttijt deselve te bekomèn.

HET XXV. CAPITTEL.

Van het Wisselen op een plaats over een plaats, en Wissel-commis-sie in 't gemeen.

I.

MEn Wisselt op een plaats over een plaats, wanneer men niet directe treckt of remitteert op die plaats daar men gelt geeft, of hebben

ben moet, maar op een ander plaats, en dan van daar den beloop revaleren of remitteren doet, op die plaats, daar men d'avance heeft of moet versorgen.

* Soo Wisselt men op Straatsburg over Frankfort; op Bologna, Bassano Florence, Milanen, Napels, Rommen en geheel Italiën over Venetiën; op Marsilien, Tours, en andere plaatsen in Vrankryk over Parys; op geheel Engeland over Londen; ja men wisselt somtijts ook wel over twee plaatsen: by voorbeeld; van Marsilien over Parys en Amsterdam, op Hamburg, en soo voort.

II.

Men wisselt op een plaats over een plaats, ofte om dat men adroiture, op die plaats daar men op Wisselen wil of moet, geen rescontre vindt; ofte om dat men meer avantagie over een andere plaats, als adroiture, wisselen kan.

III.

Als men op een plaats over een plaats wisselt, moet men de Wissel-brieven maacken, ofte doen maacken, ten lasten van, ofte te betalen aan yemant, 't zy mede geïnteresseerde; of Commissionaris, of Factoor, die ter plaatse daar men over wisselt, of daar de wissel-brieven op gedirigeert werden, en daar de voldoeninge geschieden moet, woonachtig is; of immers die aldaar de betalinge moet doen, of laten doen, of vorderen.

IV.

Een Commissionaris of Factoor werdt genoemd,

noemt, den geenen die een ander, 't zy in wisselen of Koopmanschappen, in commissie, dat is volgens deszelfs bevel, ordre of latt, voor provisie bedient.

V.

Provisie is het loon dat de Commissionaris of Factoor treckt, of aan sijn principaal verreekent, soo over de moeite van de correspondentie, als negotieringe van de party, en spenderinge van sijn naam en credit.

VI.

Men negotieert voor een ander, als men op sijn eygen naam, voor een anders reeckening, in Commissie negotieert; en men negotieert door een ander, als men hem door een ander, op deszelfs naam, in commissie bedienen laat.

VII.

Men moet voorsichtigh zijn en toefien, wie men in Commissie bedient, oock wie men in Commissie bedienen laat: specialijk moet men in negotiatic van wissel, niet alleen sorgh dragen dat men aan een sufficant correspondent of Huis remitteert, of remitteren laat: maar oock betreect, ofte betrecken laat; dewijle men oock in cas van betrecken, ofte belasting fideren moet, 't zy datmen den Betrockene door remises de Provisie versorgh, ofte hem revaleeren laat: want een sufficante en ontrouwe Betrockene, soude hem van de overgemaakte, of gerevaleerde provisie kunnen bedienen,
en

en de brieven op hem getrocken, met protest laten keeren.

VIII.

Een Commissionaris die een cordialen Meester heeft, die hem niet gewoon is sijn provisie te beknibbelen, noch te ciquaneeren, is verobligteert deselve alle moogelijke voordelen en avantagies te laten genieten; maar wanneer een principaal sijn Commissionaris de behoorlijke provisie niet gunt, en in het wisselen geen courtagie noch brief-port betaalen wil, die veroorsaackt veeltijds, dat een Commissionaris de onkosten, die hy effectief debourseeren moet, hier in of daar in, aan de lengte of breete soeckt, en vindt.

IX.

Een Commissionaris is gehouden, met den aldereersten gelegentheid, aan sijn Meester of Principaal kennis te geven, van het geene hy voor deselfs reeckening genegotieert heeft, en dat omstandigh, te weeten, wat party, in wat cours, op wat conditien, en met wie hy deselve heeft geslooten.

X.

Een voorsichtigh Koopman sal sijn Commissionaris of Factor, al staat deselve *del credere* voor het genegotieerde, echter doen opgeven, met wien hy genegotieert heeft, en de Commissionaris is ook verobligteert het selve te doen: en niet alleen, in geval hy goederen verkocht heeft, te noemen wie sijn Kooper is, maar oock

ook als hy voor sijns Meesters reekening penningen op Frankfoort, ofte na elders, geremiteert heeft, daar van terstond geen Wissel-brieven geleverd hebben, te noemen wie sijn Trecker is, en soo in andere voorvallen.

XI.

Een Last-gever of Principaal is verobligeert, soo haast hy eenige kennis bekomt van eenige negotiatie, voor sijne reekening door sijne Commissionaris geslooten, deselve te approbeeren, of te disapproveeren.

XII.

Een Principaal is niet verobligeert te approveeren al wat sijn Commissionaris doet; maar het staat aan hem, een negotiatie van sijn Commissionaris buyten ordre gedaan, al is die met een goede insicht, ter goeder trouwen, en onbest wil geschied, te disapproveeren; daarentegen soo wanneer een Commissionaris ordre gevolgt, en de gegeven limito niet getransgreseert heeft, soo moet den Principaal of last-gever approveeren, 't geen sijn Commissionaris, op sijne ordre, verricht heeft, al valt het qualijk uyt.

XIII.

De schade en bate in de Wissel-handel, of eenige andere negotie, volgens gegevene ordre geslooten, buyten versuym of toedoen van de Commissionaris, voorvallende; moet by den Principaal, voor wiens reekening genegotieert is gedragen werden.

XIV. Een

XIV.

Een Commissionaris die de ordre van zijn Principaal, prompt en terstond, sonder uitstel voltrekt, misdoet niet, of hy schoon te gemoet siet, dat hy zijn Meester met uitstel soude profiteren, en voordeelen; en dewijle wisselen en wint, gefwint verkreegen, en ook veeltijts precipiteeren: soo mag een Commissionaris niet filosofheeren, wat schadelijk ofte voordeelig voor zijn Meester is, maar moet desselfs ordre, soo hy kan, uytvoeren, en last volgen, indien hy niet seker, vast en absoluyt weet dat hy qualijk doet.

XV.

Een Commissionaris moet de ordres hem van zijn Principaal gegeven, ook exacte en strikte observeren: want wanneer een Commissionaris, tegen, buyten, of boven, ordre doet, en zijn Meester, of last-gever, 't selve niet approbeert; soo blijft die negotiatie voor des Commissionaris reekening; dierhalven is in het bedienen van commissie beter een negotiatie nagelaten en niet gedaan, als buyten ordre, of boven ordre ondernomen.

XVI.

De Regel, *Volg ordre, en doet qualijk*, moet niet altijd geobserveert werden, want wanneer een Commissionaris voor-hands siet, dat hy zijn Principaal of Meester schade doen sal, soo handelt hy niet ter goeder trouwe met hem, dat hy uit insicht van voor hem provisie te winnen,

nen,

nen, zijn Meester seeckerlijck doet verliefen, en 't is voorfichtiger van hem, de gegevene Commissie niet geffectueert, als voltrocken en qualijck gedaan.

XVII.

Over het niet effectueeren van een Commissie, heeft een Principaal niet altijd verhaal van schade op zijn Commissionaris, schoon deselve gepromitteert heeft, dat hy die soude, en al heeft hy die oock konnen, voltrecken.

XVIII.

Wanneer een Commissionaris iets doet tegen de ordre van zijn Principaal, soo is deselve altijd gehouden tot de herstellinge, ofte vergoedinge van de schade, en intrest, uit die negotiatie ontstaande.

XIX.

Wanneer een Commissionaris boven ordre en limito gegaan of iets gedaan heeft, soo staat het niet in 't vermogen van zijn Principaal of lastgever, die negotiatie voor zijn reeckening aan te nemen, mits die regulerende na sijne limitatie, maar hy moet deselve approbeeren, ofte in't geheel laten voor reeckening van zijn Commissionaris.

XX.

Wanneer een Commissionaris zijn ordre transgresseert heeft, en aan zijn Principaal, advysgevende van zijn negotiatie, toestaat, dat hy het transgres by disaprobatie tot sijne lasten neemt; soo moet de Principaal de gedaane negotiatie,

gotiatie, gereduceert tot zijn limitatie, appro-
beeren.

XXI.

Een Commissionaris voldoet noch quyt zijn
gemoet niet, die konnende zijn Principaal avan-
tagieren, 't selve niet doen wil; of onder desselfs
limito en ordre genegotieert hebbende, de ne-
gotiatie, in de gegeven limito geslooten, geeft,
en d'avantagie voor zijn winst reeckent.

XXII.

Den Commissionaris in wissel maakt hem
verdacht, dat hy zijn Meester ofte Principaal de
rechte cours daar in hy genegotieert heeft, niet
aanfet, wanneer hy de Wissel-brieven maakt,
ofte maaken laat, in een buyten ordinaris gelt
noeming.

* By voorbeeld: Tot Amsterdam is men gewoon te
wisselen op Dantsick in ponden Vlaams, tot . . . grossen
Pools per \mathcal{L} Vlaams; tot Venetien wisselt men op Am-
sterdam, ordinaar in Ducaten tot . . . gr. Vlaams per Du-
caat, wanneer nu de Wissel-brieven tot Amsterdam ge-
maakt werden in de Poolfche guldens, en tot Venetien in
 \mathcal{L} Vlaams, 't geeft groote suspitie, dat die de brieven
soodanig maakt (of maacken laat) zijn correspondent (ofte
correspondenten, wanneer hy in zijn eygen brieven conteert of-
te gireert) in de cours suuyt.

XXIII.

Wanneer een Commissionaris ordre heeft
van diverse Meesters tot een selfde negotiatie,
't zy in Wissel of over Koopmanschap, sonder
limitatie, en hy effectueert sijne bekoomen
commissien in differente cours of prijsen; die
hy niet egaal reduceren kan: soo is het wel niet
buy-

buyten reden, dat hy die Meester daar hy hem 't meest aan laat gelegen zijn, avantagie voor andere genieten laat, maar hy is echter verobligteert de prijzen en courses soodanigh te reguleeren, dat d'eene Meester d'alderavantagieuften, en d'ander den alderdisavantagieuften, niet toegereekent werdt, en het soodanig te maacken, dat hy aan yder vergenoeging geeft, en het voor haar allen verantwoordten kan.

XXIV.

Wanneer een Commissionaris ordre van diverse Meesters heeft, tot een selfde negotiatie, maar van d'eene in een gelimiteerde, en van d'ander in een ongelimiteerde, cours of prijs, en hy effectueert beyder commissie tot de gelimiteerde ordre, en avantagieufer; als dan is het billijk dat die Meester, die meest avantagie geniet, die geen limito gestelt heeft; om dat deselve (soo wanneer met disavantagie bovendes anders gegeven limito geslooten waar) hem met die disavantagieuften cours soude hebben moeten vergenoegen.

XXV.

Wanneer een Commissionaris van sijn Meester een dubbele commissie heeft bestaande in trecken en remitteren; die moet het een niet doen, ten zy hy ook raat weet het ander te effectueeren: want hem 't selve ontstaande, soo blijft de half gedaane negotiatie voor sijne reekening.

XXVI. Den

XXVI.

Den Commissioaris is bevoeght *Courtagie* of Maackelaardy-loon aan sijn Principaal te verreekenen, al is de *Negotiatie* mondt aan mondt, en niet ten overstaan van een Maackelaar, of by contatie geschiet; maar een Commissioaris die, of *Franco* van *Courtagie* bedient te zijn, en deselve boven sijn provisie te gauderen, liever iets in de *Cours* of conditie van de *Negotiatie* na geeft, bedient sijn Meester ter goeder trouwen.

XXVII.

Voor *courtagie* van wissel, 't sy in het trecken of remitteeren, werdt ordinaar hier en elders, tegenwoordigh gereeckent een per mille, of schoen by *Costume* (want na de ordinantie reguleren haar de Maackelaars soo precise niet) in gevoert is, dat in sommige wisselen meer, in andere min, voor *Courtagie* effectieve betaalt werdt.

HET XXVI. CAPITTEL.

Van Wissel-trecken in Commissie.

I.

Wissel-trecking in Commissie geschiet, of voor reekening van den genen op dewelcke men treckt, of voor reekening van een derde.

II.

Wanneer men treckt voor reekeningh,

N

van

van den geenen op de welke men treckt, soo moet men aan den selven prompt advijs geven, *wat somme* getrocken is, *distinctelijck in hoe veel Brieven*, *onder wat datum*, *aan wie* en *wanneer* te betalen, *van wie* die Valuta, tot wat *Cours*, en *hoe veel guldens* voor den beloop in, en hem in credit komen te staan.

III.

Men behoort niet te trecken voor reeckening van een derde, sonder eerst en alvoren van deselve *expresse* en *speciale ordre* en *commisfie* tot sulken treckinge te hebben.

IV.

Wanneer men treckt voor reeckening van een derde, soo moet men van die *negotiatie* niet alleen advijs geven aan den geene op de welke men trekt, maar ook aan den geenen voor dewelke men treckt.

* *Onder Kooplieden van eeren werd als recht geobserveert dat soo wanneer yemandt een somme gelts op eenige plaats getrocken heeft, deselve Trecker schuldig en verobligeert is, van soodanige treckinge metten eersten en bequaamsten Post daar na, te adviseeren aan den Principalen, voor wiens reekening de treckinge geschied is. Willekeuren 2. deel Cap. van de Costumen van Amsterdam.*

V.

Aan den geenen op de welke men treckt voor reeckening van een derde, moet men *adviseeren*, eerst en voor al *voor wiens reeckening* men treckt, *voorts wat somme*, *in hoe veel brieven*, *onder wat dato*, *aan wie*, en *wanneer* te betaa-

betaalen en *van wie de Valuta*, maar 't is onnodigh de cours te melden, ten sy dat gewisselt is in een vreemde of soodanige gelt-noeming, daar in men ter plaatse daar de betalinge geschieden moet, geen Bocck noch reeckening houd, en dat den beloop van de Wissel-brief aldaar, volgens de gecontracteerde Cours, moet *uitgereekent worden.*

* *Gelyk men tot Amsterdam, op Dantsik, Conings-bergen, en Stokholm gewoon is te Wisselen.*

VI.

Aan den Principaal voor dewelke men treckt, is 't niet nodigh te particulariseren in hoe veel Brieven, of met wie genegotieert, maar alleen te adviseeren, *op wie men getrocken heeft, wat somme, op wat tydte betaalen, in wat Cours gewisselt is, en hoe veel gulden voor de valuta in en hem in credit komen te staan.*

VII.

In het maacken van de Wissel-brieven getrocken voor reeckening van een derde, werdt by sommige Treckers geobserveert, datse deselve sluyten met dese expressie, *doet goede betalinge, en stelt het op reeckening van N.N* itellende d'eerste Letteren van de Naam, en toenaam, of de Van, van den geenen voor wiens rekening de Trattes geschied, om te precaveeren, dat de Betrockene daar na niet en kan excipieren, dat de Trattes voor soodanige reeckening, by hem niet aangenoomen en voldaan soude zijn.

VIII.

Men trekt ook wel op yemant voor reekening van een derde die de betrokkene niet kent, ja zelfs veeltijts niet weet wie het is; maar soodanige Trattes geschieden altijd met d'obligo van den Trecker.

* By voorbeelt: *A. P. is omgeld verleegen, B. sijn vriend heeft geen gelegenheit van hem 't selve te verschieten, maar wel credit by C. tot Venetien, die A. P. niet kent. Op dewelke by, om A. P. te accomoderen, trekt sekere somme, en adviseert hem, dat by die somme trekt voor reekening van A. P. hem met sijn Naam noemende, met sijn obligo ofte anders, dat by die somme trekt, voor sijn reekening apart, A. P. begeerende daar mede dat onder die Letteren een aparte reekening van dese Trattes sal gehouden werden, en deselve somme per appointe gerevaleert, soo als by ordonneert. Dese methode van Wisselen werd ook wel gepractiseert in cas A. P. Debitur is van B. en 't hem ongelegen komende de betalingen te doen, wat uitsel versoekt, en sy met elkanderen convenieren, dat A. om de penningen te gaudeeren, in voegen als boven voor reekening van A. P. op sijn correspondent C. trecken en hem wederom laten betrecken sal.*

IX.

Men trekt ook somtijts wel op yemant, voor reekening van een derde, op ordre van een vierde.

By voorbeelt: *B. tot Antwerpen, heeft ordre van D. tot Madrid om voor desselvs reekening te trecken op C. tot Hamburg, waar toe B. geen rescontre vindende, ordonneert A. tot Amsterdam, dat soodanige somme op C. voor rekening van D. trecken, en hem remitteeren sal; of B. trekt op A. met ordre om hem op C. voor reekening van D. te revaleren, soodanige Commissie moet A. niet aannemen*
als

als met d'obligo van B. en op C. trekkende, moet aan hem adviferen, dat hy trekt op ordre van B. voor rekening van D. en van die Trattes ook aan B. advijs, en raison geven; maar ten is niet noodig, of schoon dese negotiatie voor rekening van D. geschied, dat A. met D. dien aangaande eenige correspondentie houd, 't welk het fait en de plicht van B. is.

X.

Wanneer een Trekker in Commissie, sijn Brieven aan yemant geeft, die hem de valuta niet prompt voldoet, soo is hy gehouden de voldoeninge met rigeur, by parate executie, te vorderen, en mag hem geen tijt of uitstel geven als op sijn risico en gevaar.

XI.

Wanneer een Trekker in commissie den geveer eenigen tijt toestaat, om de valuta te voldoen, en daar voor avantagie in de cours geniet, en die avantagie aan sijn Principaal, voor wiens rekening hy trekt, genieten laat, soo is den Principaal, soo haast hy bericht van die negotie onder die conditie bekomt, gehouden deselve tijt-geving, te approberen, ofte die niet approberende, den Trecker d'avantagie te laten genieten, mits dat deselve de valuta na cours courant, veraatwoord en goet doet.

XII.

Een Commissionaris die ordre heeft op een derde te trecken op sijn, doet seer onvoorsichtig wanneer hy op tijt trekt.

XIII.

Voor al staat een Trecker in commissie te

observeeren , dat hy niet en treckt na sicht , maar altijd op een vastgestelde dagh , ofte na dato.

XIV.

Wanneer een Commissionaris ordre heeft op een derde te trecken in cours courant , behoort die ordre te observeeren , al is de cours disavantagieus voor sijn Principaal.

XV.

Den Principaal voor wiens reekening getrocken werdt , moet hem vergenoegen met soodanige cours als sijn Commissionaris effective bedongen heeft , schoon deselve merkelyck disavantagieus is , 't zy door het discredit van den Trecker , of verloop van de cours.

XVI.

't Gebeurt wel dat een Trecker in commissie in een disavantagieuse cours getrocken hebbende , aan sijn Principaal , om redenen , in een avantagieuser cours getrocken heeft , in sijn provisie , en somtijds meer en somtijds min , daar by komt in te schieten ; en gelijk hem dit geoorloft is , soo kan 't oock voor geen schelmstuck gereeckent werden , dat een Trecker in een seer avantagieuse cours hebbende genegoticert , de party aan sijn Meester , of Principaal , in cours courant getrocken geeft , en aanreekent.

XVII.

Den Trecker in commissie maackt hem verdacht

dacht by zijn Principaal, voor diens reekening hy trekt, dat hy de rechte cours daar in hy negotieert heeft, hem niet aanreekent ofte goet doet, soo wanneer hy de Wissel-brieven maakt in een andere gelt-noeming, als men deselve ordinaar gewoon is te maken.

* *Want als dan kan den Trecker den cours van Wissel, daar in hy soude gestooten hebben, uitsetten, en zijn Principaal aanreekenen soo hoog als hy wil, daar anders wanneer de Wissel-brieven op de ordinaire wijze en oude gewoonte gemaakt werden, in deselve de cours uitgeset werde en dien volgende niet hooger kan aangereken worden, als effectieve gewisselt is, ten zy by collusie met de gever; en dit is de reden, waarom men dan nu ter tijd veel meer Fransche, en nu en dan ook wel Venetiaansche, Wissel-brieven vind, die in plaats van . . . soo veel Croonen, of Ducaten, tot . . . soo veel grooten Vlaams, houden in guldens, of Ponden Vlaams, in Amsterdam, of elders te voldoen.*

XVIII.

't Is geraten voor een Trecker in commissie, dat hy d'acceptatie van zijn Trattes, specialijk wanneer deselve op een derde, en niet adroiture op den geenen voor wiens reekening hy trekt geschiet, sonder uitstel Procureren, en vorde-ten doet.

XIX.

Wanneer een Commissionaris ordre heeft goederen te provideeren, en hem over den be- loop op een derde te revaleren, en hy zijn Prin- cipaal of last-gever niet genoegsaam kent ofte fideert: soo is 't wel gebruyckelijck dat den Commissionaris, den geenen op dewelcke hy

ordre om te trecken heeft, preadvertteert, dat hy ordre heeft foodanige somme op hem te trecken, met verfoeck, dat hy hem wil advertteeren, of hy sijne Trattes, voor reeckening van foodanige vriendt, aanneemen sal of niet, tot sijn naricht.

XX.

Die in Commissie voor yemandts reeckening; op elders te trecken, en den beloop na een ander plaats te geven heeft, of eenige somme na elders te remitteren, en den beloop op een ander plaats te revaleren heeft, die moet niet geven voor dat hy weet of hy trecken kan: want dan soude hy hem selven in verschot stellen; oock moet hy niet trecken voor dat hy weet of 'er gelegentheid om te te remitteren is; want dan soude hy avance bekomen van sijn Principaal, sonder die te kunnen disponeren: en so wanneer d'occasie beyde tot trecken en geven offercert, soo moet hy, eer dat hy sluyt, sijn calculatie maacken, of hy met een foodanige cours daar hy in sluyten kan, de Limito van sijn vriendt (indien hy gelimiteerde ordre heeft) niet te buytên gaat.

XXI.

Wanneer een Commissionaris te trecken heeft per apoincte, dat is, de juyste somme die hy hebben moet, 't sy over Wissel, of saldo van reeckening, als dan moet hy provisie, courtagie, brief-porten of andere onkosten, te verreeke-

reekenen hebbende, daar mede de som die hy te trecken heeft, augmenteren.

HET XXVII. CAPITTEL.

Van Remitteren in Commissie, en staan del credere.

I.

Die in commissie remitteert, doet sulx, of voor reeckening van den geen en aan den welke hy remitteert, of voor reeckening van een derde, en hy staat *del credere* voor de remisies, of niet.

II.

Een Gever in commissie moet specialijk observeren, dat hy de wissel-brieven doet maacken te betalen volgens d'ordre van sijn Principaal; en soo wanneer hy brieven heeft, of maacken doet aan sijne ordre te voldoen, soo moet hy niet versuymen; of nalatigh zijn, de selve voor de versendinge na vereysch te endosseren.

III.

Een Gever in Commissie, hebbende de wissel-brieven doen maacken te betalen directe aan sijn Principaal, of aan ordre van deselve, ofte op ordre van deselve aan een derde, directe, of aan desselfs ordre, macht, en is bevoeght, hem bedenckende, de Wissel-brieven noch niet ver-

sonden, ofte gedemanueert hebbende, die te laten veranderen, en te doen maacken aan yemant anders te voldoen.

IV.

Wanneer een Gever in commissie de Wisselbrieven op ordre van sijn Principaal, aan een derde gesonden, en in de Advijs-brief aan deselve duydelijk uitgeset heeft, voor wiens reekening de remises zijn, sook kan hy, noch sijn Principaal, het selve niet herroepen, in pre-juditie van den geenen aan dien de remises toegesonden zijn.

** In het advijs geven staat den Gever verder te observeeren, 't geene in 't voorgaande Cappittel den Trecker by Commissie voorgeschreven en aangewesen is.*

V.

Den Gever in commissie remitteerende voor reekening van yemant die niet woont ter plaatsē daar hy op remitteert, doet voorsichtig, dat hy de prima Wissel-brief adroicture derwaarts sendt, om d'acceptatie te vorderen, om by weygering op het spoedigste daar van advertentie te hebben, en den Trecker satisfactie te doen geven, en om sijn Correspondent of Principaal dubbelde brieven te doen hebben, kan hy derde brieven den Trecker afvorderen, die hem deselve niet weygeren magh.

VI.

Wanneer by retournering van een Wissel-brief met protest van non-betalinge, den Gever

ver van den Trecker weder voldoening be-
komt, van herwissel, kosten en provisie, soo
is hy niet verder verobligeert aan sijn Corres-
pondent ofte Principaal te verantwoorden, als
den herwissel en kosten, die by hem gedebou-
seert ofte te lasten gebracht zijn, ofte sullen
worden. En belangende de provisie, die com-
peteert den Gever in commissie voor de weder-
invordering van den herwissel.

VII.

Wanneer een Gever in Commissie, niet *del credere* voor de remises staat, soo doet hy seer onvoorsichtig, dat hy de Wissel-brieven doet maaken aan sijne ordre te voldoen, en deselve endosseert: want dan staat hy effectieve *del credere*, sonder yets daar voor te genieten.

VIII.

't Is oock ongeraden, al staat een Gever *del credere* voor de remises, dat hy de Wissel-brieven maaken laat te betalen aan sijne ordre, ende deselve endosseert.

* Dit wert nochtans van veele voornamen Banquiers ofte Negotianten in Wissel, om dat den Trecker niet weten soude aan wien sy remitteren, gepractiseert, maar seer onvoorsichtig: want

Ten 1. Kan het endosseeren versuynt worden, en daar wyt dispuyt en schade ontstaan.

Ten 2. Maakt den Gever hem daar door aansprakelijk, niet alleen aan sijn Principaal, maar oock aan yder Houder.

Ten 3. Maake hy door het Endossement van die Brief sijn eygen Brief, en veroobligeert hem ten behoeve van sijn Principaal, niet alleen voor de valuta by hem genootten, maar oock voor den Herwissel en kost. n. IX. Een

IX.

Een Gever in Commissie staande *del credere*, mach, by retourneringe van een Wissel-brief, met protest van non-acceptatie, contracterende met den Trecker over den herwissel en kosten, en daar van satisfactie bekomende, soo wanneer hy de wissel-brief niet geëndosseert heeft, niet volstaan, met andere remises van deselve somme, en op deselve tijd vervallende, in de plaats te doen, ofte ordre te stellen tot de voldoeninge aan de geremitteerde somme, ten verval-dage, maar is verobligeert: d'avance van den herwissel sijn Principaal te laten genieten, edoch wanneer hy de Wissel-brief geëndosseert heeft, soo magh hy absoluyt daar mede al volstaan, en den Principaal moet hem daar mede vergenoegen; dewijle de Gever door het endossement, van die Brief, sijn eygen Brief, gemaakt heeft, en het hem soo wel vry staat, als den Trecker, ofte een ander Endosseur, de party door de voldoeninge ten verval-dage te adjusteren.

X.

Een Gever in commissie staande *del credere*, is by retourneringe van de Wissel-brief met protest van non-betalinge, by ongelegentheit, of onvermogen van den Trecker, niet gehouden aan sijn Principaal meer goed te doen, als die somme die hy voor de valuta gedebourseert heeft, ende is niet verobligeert tot de vergoedinge van den herwissel en kosten, om dat
hy

hy van geen meerder fomme, als van de gegevene valuta, provisie, of premie voor het staan *del credere*; geprofiteert ofte genooten heeft; maar soo wanneer hy van den Trecker satisfactie van den herwissel en kosten bekomt, soo is hy gehouden deselve aan sijn Principaal te verantwoorden; maar de provisie, die hy aan den Trecker verreekent, is hy niet verobligert aan sijn Principaal goet te doen, ten zy de party effectieve wederom per apoincte met provisie en kosten gerevalcert is.

XI.

Een Gever in Commissie met *del credere*, is by retourneering van de Wissel-brief met protest van non-betalinge, verobligert aan sijn Principaal terstont, en sonder uytstel, de gegevene valuta te laten valideren of goet te doen: dewijle hy staande *del credere*, hem niet alleen voor de sufficantheyt, maar ook voor de prompte voldoeninge verbind: maar als dan loopt ten profijte van den Gever d'intresse en den herwissel, soo wanneer den Trecker geen promte satisfactie doen kan, en echter daar na met d'intrest komt te voldoen, ofte dat de voldoeninge uyt getransporteerde effecten met interesse gevonden werd.

XII.

Een gever in commissie met *del credere*, ordrestellende voor de voldoeninge van een wissel-brief van nonbetalinge go protesteert, is bevoegt sijn

fijn Principaal aan te reeckenent gene hy effective voor de voldoeninge meer komt te debourferen, ofte doet debourferen, als hy voor de valuta voldaan, en fijn Principaal ten lafte gebracht heeft; behoudens dat de verreekening van de Wissel-fchade en kosten, door, ofte voor den Principaal tegen den Trecker open staat.

XIII.

Een Gever in Commissie met *del credere*, doende de Wissel-brief maacken aan d'ordre van fijn principaal, ofaan een derde, te betalen, is gehouden, of schoon deselve over diverse plaatfen ingetrocken werdt, en tendier oorfaacke eerst na verloop van een geruyme tijdt kennis bekomt, dat de Wissel-brief niet voldaan, maar geprotesteert is; des niet tegenstaande aan fijn Principaal te verantwoorden, de somme by hem voor de valuta uytgegeven, al waar de Trecker noch eenige tijdt, na dat men advijs van de protestatie adroiture soude hebben kunnen hebben, in bonis geweest.

XIV.

Wanneer yemant in Commissie met *del credere* remitteert in fijn eygen brieven, soo is deselve, dewijle hy oock Trecker is, by retournering van de brieven met protest van non-betaling, aan fijn Principaal verobligcert, de wedergoeding van den herwissel en kosten, eeven gelijk of hy een vreemde Trecker waar.

XV. Wan-

XV.

Wanneer yemant in Commissie met *del credere* remitteert, en de brieven maackt ten laste van den geenen die hy remitteert, soo is de resco van het staan *del credere* met den vervalldagh uit, soo dat wanneer den Betrockene, die oock den geremitteerde is, des dags na den vervalldagh quame te manqueren, ofte binnen de gestelde of gewoonlijcke respijt-dagen van non-betalinge tegen hem selven niet komt te protesteeren, soo komt de schade voor den Principaal, en niet voor den Gever in Commissie; maar soo wanneer de Betrockene voor den vervalldagh manqueert, of binnen de respijt-dagen tegen hem selven van non-betalinge protesteert, soo komt de schade op de Gever, dewijle hy oock de Trecker is, ofte ten lasten van den geenen voor reekening van dewelcke de Trattes is geschiet.

XVI.

Wanneer een Gever in Commissie van sijn Principaal ordre heeft, op elders aan yemant van sijne Correspondenten, die hy voor sufficient houdt, tot desselfs sijns Principaals dispositie, seeckere somme te remitteren met sijn *del credere*, en den Gever aan sijn Principaal van de remises die hy doet, en aan wie hy de selve doet, advertentie geeft, en deselve remises by den geremitteerde wel inkomen en ontfangen werden; soo is den Gever, wanneer de geremitteerde

teerde, tegen zijn, en yders verwachtinge, met die penningen failjeert en dcurgaat, niet gehouden voor deselve te responderen: dewijle het *del credere* alleen fiet op het overmaacken van de penningen, en de sufficiantheyte van de brieven, en niet van den geene, aan dewelcke deselve overgemaackt werden; door dien deselve van het moment of datse by de geremitteerde ontfangen zijn, hebben gestaen ter dispositie van den Principaal; en die verluymt, of geen gelegentheydt gehadt hebbende, terstont over deselve te disponeeren, deselve in handen van de geremitteerde gesciedeert en vertrouwt heeft.

XVII.

Een Commissionaris ordre hebbende op elders te trecken, en den beloop na een andere plaats te remitteren, staande *del credere*, het ongeluck treffende dat hy geen voldoeninge van de valuta voor sijne Trattes bekomt, is gehouden in de schade: dewijle het *del credere*, in soodanige gelegentheyte, op de geheele negotiatic, ende niet alleen op de remises fiet.

XVIII.

Een Commissionaris die een Buytenwoonder bedient in het verkoopen van goederen, staande *del credere* voor de schulden, die staat niet *del credere* voor de remises, die hy aan zijn Principaal of Meester uyt die ingekomen schulden overmaackt, ten zy by speciaal contract.

XIX. Een

XIX.

Een Gever in Commissie moet niet lichtelijk remitteren by antecipatie, in rescontre van die avance die voor reekening van zijn Meester of Principaal noch in te koomen staat, en sulx doende, moet expres in 't adviseren mentioneren, dat die remises geschieden by antecipatie, buiten zijn prejuditie, alsoo de penningen daar tegens te contraponeren noch niet ingekomen zijn.

XX.

Even gelijk een Trecker, soo maakt hem ook een Gever in commissie, 't zy met, oft sonder *del credere*, verdacht, dat hy de rechte cours daar in hy geslooten heeft, zijn correspondent ofte principaal niet aanreekt, soo wanneer hy de Wissel-brieven maken laat, ofte ongeëndosseerde Brieven aanneemt, waar in de som die gewisselt is, begroot werd in een andere gelt-noeming als men ordinaar gewoon is de Wissel-brieven te maken.

XXI.

Dewijle een Gever in commissie niet gehouden is te remitteren, wanneer hy in de gegeeven *limito* van zijn principaal geen brieven aantreffen kan, en geensints verobligeert is om 't geen daar aan manqueert te moeten suppleren en byleggen, soo is hy in teegendeel ook niet bevoegt, wanneer de cours van wissel onder de *limito* gaat, zijn principaal deselve

selve in de gegevene limito aan te reekenen, maar wanneer gy met sijn *del credere* iemand die het grootste credit niet heeft, of by ieder niet bekend is, fideert, en onder de cours met hem tracteert, soo vermach hy, 't gevaar van de Brief op hem nemende, sijn principaal die remises in de cours van de beste Brieven wel aanrekenen; maar niet *del credere* staande, en sijn principaal de risico van de Brief loopende, soo verkort hy hem, indien hy hem de avantagie ook niet genieten laat.

XXII.

Wanneer yemand een geremitteerde somme, ofte eenige andere avance, per apoincte te remitteeren, en daar van provisie te reekenen, heeft, die is niet bevoegt provisie te reekenen van de volle avance die sijn principaal onder hem heeft, maar alleen van de somme die hy remitteert: want anders reekent ende geniet hy provisie van sijn provisie.

* By voorbeeld: Wanneer men P. 1000. Vlaams te remitteren heeft, met *del credere*; soo wert wel ordinaar voor $\frac{2}{3}$ per cento provisie gerekent fl. 40. en voor 1. per mille courtage fl. 6. ende fl. 5945. geremitteert, maar behalven dat de courtage van de somme, die men effectieve remitteert, tegen 1. per mille, niet meer is als fl. 5. 19. soo is ook de provisie niet meer als fl. 39. 14. zijnde t'saamen fl. 45. 13. differende alsoo 7. fl. die een remittent ofte Commissonaris in sijn faveur te veel rekent.

HET XXVIII. CAPITTEL.

Van Betrocken te werden in Commissie.

I.

IS de plicht van die betrocken werd in commissie, dat hy op het bekomen advijs van die trattes, prompt en sonder uitstel rescribeert aan den Trecker, of hy sijne trattes geaccepteert heeft, of accepteren sal, invoegen, en voor reekening van den geenen by hem geadviseert, of niet.

II.

Wanneer de Trattes voor reekening van een derde geschied, soo moet de Betrockene ook aan den selven adverteren, dat soodanige somme, en door wie, op hem getrocken is, en wanneer te betalen, mitsgaders of hy die trattes voor sijne reekening gerecapiteert heeft, of recapiteren sal, of niet.

III.

Die betrocken werd voor reekening van een derde, van dewelke hy geen ordre heeft soodanige trattes voor desselvs reekening te recapiteren, en den Trecker hem onbekent, of voor niet sufficient bekend is, doet voorlichtig, en misdoet niet, dat hy soodanige trattes weygert te recapiteren, en van non-acceptatie proteeren laat.

IV.

Wanneer yemant betrocken werd voor rekening van een derde, die hy niet fideren wil, of van dewelke hy geen ordre heeft foodanige trattes voor sijne rekening te accepteren, die kan en mag, soo wanneer den Trecker over sufficient is, de Wissel-brief accepteren, S. P. ter eeren van den Trecker, maar deselve is in foodanig geval verobligeert, aan den Trecker van die acceptatie, S. P. prompt en onvertoo-gen advys te geven.

V.

Een betrockene, 't zy voor rekening van den Trecker of van een derde; difficulterende de trattes voor d'een of d'anders rekening libermente of S. P. van te neemen, mach deselve accepteren, S. P. ter eeren van een endossant, indien de Brief door yemant die hy fideert geëndosseert is, ende is als dan gehouden aan den Trecker, en den geenen, voor wiens rekening getrocken is, soo wanneer het een derde is, ook aan den endossant voor wiens rekening hy d'acceptatie gedaan heeft, daar van advys te geeven, en aan de laatste acte van het protest en d'aanneming te senden, om hem daar van te kunnen bedienen teegen sijn Trecker.

VI.

Wanneer den Betrockenen een Wissel-brief S. P. ter eeren van den Trecker of endossant ge-
accep-

accepteert heeft, per manquement van advys, of ordre, of provisie van den geene voor wiens reekening de trattes is geschiet; en hy daar na die ordre ofte provisie bekomt, soo is hy verobligeert, wanneer hy den principaal, voor wiens reekening getrocken is, niet degusteren wil, den trecker of endossant te libereren van sijn obligo, en deselve te adverteren, dat hy de trattes, voor reekening van den geenen, voor dewelke hy deselven getrocken heeft, liberement aanneemt te voldoen. en hem ontslaat.

VII.

Wanneer een betrockene een Wissel-brief accepteert met d'Obligo van den Trecker, soo is hy verobligeert ten verval-dage den Trecker te adverteren, of de geene voor wiens reekening hy getrocken heeft de provisie heeft versorgt, ofte sufficante ordre tot de voldoeninge gestelt heeft, en hy hem dierhalven ontslaat, of niet, tot sijn naricht.

VIII.

Wanneer men betrocken werd voor reekening van een derde door yemant, daar men noyt correspondentie meede gehad, nocht diens hand-teekening men niet kent: soo moet men, al schoon men van een Principaal ordre heeft, soodanige somme van die Man getrocken, te recapiteren, echter daar in voorzichtig zijn, en voor al geen soodanige Wissel-brieven accepteren, sonder advys te hebben van

den Trecker, en na dat men deffelfs hand teekening, indien 't geschieden kan, heeft doen recognosceren.

IX.

Die mondeling, of by missive, aangenomen heeft, voor reekening van een derde, seker somme, op hem voor deffelfs reekening getrocken werdende, te fullen recapiteren, en den geenen aan dewelke dese promesse of toefegginge geschiet, waar op steunende en siende, die derde credit geeft, soo is den beloover ten opzicht van den geenen aan dewelke hy die belofte gedaan heeft, wel verobligeert, maar kan echter, wanneer hy weygert deffelfs wisselbrief, voor reekening van die derde getrocken, te recapiteren, door den houder of vertoonder van deselve, by parate executie, daar toe niet geconstringeert werden.

X.

Men moet geen Wissel-brieven getrocken voor reekening van een derde recapiteren, ten sy dat men heeft des selfs duydelijke en expresse ordre, en dat deselve in conformite van die ordre gemaakt zijn.

XI.

Wanneer een Commissionaris ordre heeft van zijn principaal, secker somme van een derde à Ufo voor zijn reekening te recapiteren, en die derde op sight treckt, om dat hy volgens zijn advijs geen occasie heeft kunnen vinden

den om op Ufo te trecken, in foodanige geval is den Betrockene bevoegt die trattes te recapiteren; S. P. ter eeren en voor reekening van den Trecker, en hem op deselve te revaleren, wanneer hy van de principaal geen ordre heeft hoe hy hem rebourferen sal.

XII.

Wanneer een commissienaris ordre heeft van zijn principaal cenige trattes van een derde à Ufo te recapiteren, en die derde, geen occasie vindende om te trecken, voor na verloop van half Ufo, hem als dan op half Ufo revaleert, in foodanigen geval is den Betrockene verobligiert, indien hy genegen is, den principaal te dienen, die trattes libermente te recapiteren.

XIII.

Wanneer yemant in commissie betrocken is, en ordre heeft hem te revaleren op elders derwaarts hy geen gelt vindt, ofte in de gelimiteerde cours derwaarts niet trecken kan, en geen gelegenheid heeft de penningen tot voldoeninge van de Trattes by hem geaccepteert te desbourferen, soo is hy bevoegt, niet anders kennende, hem à droiture op den Trecker ofte na elders, selfs boven de gegeven limito, te revaleren, in de avantagieusten prijs of cours die hy bedingen kan.

XIV.

Wanneer yemant in commissie betrocken en de Wissel-brief by hem geaccepteert is, en

hem de voldoeninge ten verval-dage niet gevordert werd, soo dient hy echter als dan den genen, voor wiens reekening de Trattes geschiet is, te belasten, voor den beloop van deselve, als of hy die voldaan hadde, dewijle hy verobligeert is en blijft, voor de voldoening, t'allen tijden, als hem deselve gevordert werd.

XV.

d'Acceptant van een wissel-brief in commissie op tijd in hem getrocken, en tegen den Verval-dag door den Trecker weder getraecteert en gemortificeert, is bevoegt van den Trecker te pretenderen, dat hy aan hem sijn geaccepteerde Wissel-brief sal laten toekomen; en den Trecker is des verobligeert, maar hy sal alvooren op deselve duydelijk noteren, datse door hem Trecker selve getraecteert, en weder voldaan is, en dan scheuren of door snijden, tot een teeken van de annullatie: en den Trecker is verobligeert, niet tegenstaande die annullatie, aan den betrockene ten minsten halve provisie goet te doen.

XVI.

Wanneer een Commissionaris of Factoor betrocken werd, op goederen of effecten die hy in handen heeft, of tot sijn dispositie hem gesonden werden, soo is hy met sijn disbours geprefereert op deselve goederen, indien den principaal, of sender van deselve, macht heeft die goederen te verbinden.

HET XXIX. CAPITTEL.

*Van geremitteert te werden in
Commissie.*

I.

HEt is de plicht van den geenen die remises in commissie bekomt, advertentie te geven, aan den remittent, en soo wanneer deselve voor reekening van een derde, hem overgemaakt is, ook aan den Principaal; ofte den geenen die deselve concerneert, dat hy soodanige remise ontfangen, en of hy van deselve acceptatie bekomen heeft.

II.

Die remises bekomt in commissie, is verobligeert terstond, en sonder uitstel, d'acceptatie van deselve te procureren, ofte te doen Procureren, en by weygering te doen protesteren, en het protest aan sijn remittent te rugge te senden.

III.

Die geremitteert werd, voor reekening ofte ter dispositie van een derde, die kan deselve Remises niet noteren voor sijn eygen reekening, ofte voor reekening van den Remittent: maar is verobligeert, daar mede te observeren de ordre en dispositie van den geenen, voor wiens reekening, ofte tot wiens dispositie, die remise hem overgemaakt werd.

IV.

Wanneer yemant een Wissel-brief gesonden werd, ter dispositie van een derde, gemaakt ofte geëndosseert aan den ontfanger, ofte desselfs ordre te betalen, die kan, soo wanneer den ontfanger aan die derde advertentie gegeven heeft, dat hy soodanige Wissel-brief tot zijn dispositie ontfangen heeft; by revocatie, den sender te geval, zijn woord niet retracteeren, maar moet de ordre, en dispositie van die derde afwachten; doch soo wanneer hy aan die derde noch geen advertentie gegeven heeft, soo kan en mach hy, ten geval van de Houder, desselfs nader ordre daar mede observeren.

V.

Wanneer yemand gelt geremitteert is in commissie, en den Principaal ordineert deselve somme naelders weder af te geven, ofte te disponeren; en den geremitteerde, sulx wel konnende doen, 't selve omitteert, ofte negligeert, en het gelt onder hem houdt; deselve is verobligeert aan zijn Principaal te vergoeden, desselfs schaade in intresse by het niet voltrecken van zijn gegeven ordre gecauseert.

VI.

Als yemand Wissel-brieven gesonden werden, om op elders in te trekken, en den sender of Principaal de prijs in dewelke hy die revaleren, of hem te rugge senden moet, limiteert, en hy in die gelimiteerde cours, ofte per
man-

manquement van gelt, of rescontre, of credit, die niet intrecken kan; soo doet hy onvoorsichtigh dat hy deselve Brieven in Blanco, ofte aan d'ordre van sijn Principaal te betalen, geëndosseert weder te rugge send; want by retourneringe van die Brieven met protest, soude hy door sijn endossement voor deselve aanspraaklijk zijn: doch om hem daar van te ontlasten, kan hy, so wanneer de Wissel-brieven gemaakt, ofte geëndosseert zyn, aan de ordre van sijn Principaal, en door deselve aan sijn ordre te betalen, dit endossement door haalen, en onleesbaar maaken, en de Brieven soo te rugge senden; maar by aldien de Wissel-brieven gemaakt zijn, te betalen aan de ordre van hem geremitteerde, de weerde van den remittent, en deselve niet verandert kunnen worden, alsdan is het hem geraten, dat hy in dorso van deselve notere, dat d'inhoud niet aan sijne ordre, maar aan de nader ordre van den Gever, ofte remittent te betalen is.

VII.

Wanneer yemant geremitteert werd, voor eens anders reekening, en de Wissel-brief wert niet geaccepteert, ofte geaccepteert zijnde ten verval-dage niet voldaan, soo is het den geremitteerde gepermitteert, wanneer hy de penningen voor des Principaals reekening noodig heeft, nevens de te rugge-sendinge van de Wissel-brief en het protest den beloop van deselve

deselve met d'onkosten van het protest, provisie, courtagie, en brief-port, op den remittent te hertrecken, voor des Principaals reekening; mits gevende daar van aan den betrockene, en den Principaal, de behoorlijke advertentie.

VIII.

Wanneer yemandt geremitteert werd, in differente Brieven, voor diverse reeckening, voor d'eene meer, voor d'ander een minder somme, doch te saamen den beloop van alle de Remises monterende, en daar by niet geadvertteert, voor wiens reekening dese, en voor wie die wissel-brief is; en een van die Remises niet voldaan werd, soo sal hem de geremitteerde gevoeglijkst op den Remittent des wegen revaleeren; en soo wanneer die van den Trecker sijn wedervoldoeninge niet bekomen kan, soo komt die schade ten lasten van alle den geenen, voor wiens reekening de remises te saamen gedaan zijn, Pennings pond, dat is ieder pro rato van de somme die voor sijne reekening geremitteert is, en soo wanneer den remittent *del credere* staat, soo moet hy, nevens andere, mede pro rato, de schade boeten.

IX.

Wanneer yemand geremitteert werd, tegen Trattes op hem genomen, die te vervallen komen, voor de remises, soo dat de geremitteerde hem van de remises niet bedienen kan, om daar mede de Trattes te voldeën, soo mag hy indien

het

het hem gelegen komt, de penningen die tusschen tijt te verstrecken, intrest van sijn verschot te reekenen, tegens een half per cent 's maants, en voor meer als 14 dagen, een volle maand, en voor min als 14 dagen, een halve maant; en so wanneer het hem t'eenemaal ongelegen komt de penningen te verschieten, soo mag hy tegen den verval-dag van de Trattes op den trecker revaleren, en het *provennu* van de remises, tot desselfs dispositie en nader ordre, onder hem houden; doch dat geschiet alsdan met kleyn genoeg van den ersten Trecker, en geen groot respect van de betrockene en geremitteerde.

X.

Den Commissionaris die geremitteert en daar tegens betrocken werd, is niet wel bedagt als hy hem met $\frac{1}{2}$ per cento voor provisie contenten laat; ingeval, ten 1. hy het Brief-port selfs dragen moet, en sijn Principaal niet aanrekenen mag. Of ten 2. wanneer de Wisselen over en weder, ofte d'een of d'ander in courant-gelt houden, en den ontsang of voldoening, of beyde, buyten de Wissel-bank geschieden moet. Of ten 3. by aldien hem de Trattes vroeger voorkomen als de Remises, en dat hy by gevolg sijn Principaal blootelijk fideren en crediteren moet. Of ten 4. soo wanneer de Trattes voor de Remises, al waar het maar eene dag, komen te vervallen, en hy de Trattes, voor dat de Remises ingekomen zijn, voldoen moet.

HET XXX. CAPITTEL.

*Van Herwissel en continuatie
van Wissel.*

I.

Herwissel, op sijn ruymst, is de wederweerde van een getrocken, ofte geremiteerde somme, door de voldoender, ofte ont-fanger van de valuta van een Wissel-brief, gerevaleert, ofte geremiteert, 't zy na die plaats adroiture; daar uit de Wissel-brief getrocken, ofte overgemaakt is, ofte na eenige andere plaats ofte markt.

II.

Beknopter werd Herwissel genomen, voor het revaleren, of remitteren wederom adroiture, op ofte aan de eerste gever of trecker.

III.

Een rechte ofte cygentlijke Herwissel moet ook per apoincte responderen, en adjusteren den beloop van de Wissel-brief daar van het den Herwissel zijn sal.

IV.

Om te revaleren, ofte te hertrecken per apoincte, moet men tot den beloop van de vol-daane, te voldoen, ofte voor voldaan gehoude-ne Wissel-brief, voegen de Provisie, en onkosten van Courtagie, Brief.port, protest, ofte het geen men van desen alle te reekenen heeft, ofte gewoon is te reekenen, en die somme is den be-loop van de Hertrattes per apoincte.

V. In

V.

In het hertrecken, of revaleren per apoincte, moet de Provisie gerekent werden van de somme die getrocken is, en de Courtagie van de somme die men hertrekt.

VI.

In het remitteren per apoincte, behoort de provisie en Courtagie beyde gerekent te werden, van de somme die men remitteert.

VII.

Wanneer een Commissionaris remitteert, en hem per apoincte van die remises revaleert, ofte sekere somme trekt, en den beloop per apoincte, na elders, over maakt: soo moet hy Provisie reekenen van de somme die hy remitteert, en niet van de somme die hy trekt, ofte revaleert, en Courtagie van beyde.

VIII.

Het hertrecken behoeft niet uytgesteld te werden, tot na dat de Trattes voldaan is, maar mag vrylijk, en met respect, geschieden, de Postdag voor den verval-dag van de Trattes: Want een Commissionaris is niet ghouden, het komt hem oock veeltijds niet geleege, de penningen voor weynig daagen in verschot te slaan.

IX.

Het weder remitteren behoeft en behoort niet te geschieden, voor na dat eerst de Remises ingekomen zijn, en wanneer het om den
 cersten

eersten remittent te accommoderen, ofte te obligeren, eerder geschied, soo moet het altijd geschieden onder protestatie van non-prejudicie.

X.

Wanneer een Commissionaris d'avance van remises, wederom te remitteren ofte over te maken heeft, soo kan en moet hy hem stricte binden aan de ordre en limito van sijn Principaal, ofte Meester; en mag, deselve niet konnende voldoen, ofte bereyken, het remitteren, uytstellen, en d'avance ongedisponeert laten, tot des Meesters nader dispositie ofte ordre.

XI.

Wanneer een Commissionaris, over Trattes voor sijn Meesters reekening vervallende, hem te revaleren heeft; die is soo precise niet gebonden aan de ordre van sijn Principaal, maar kan en mag (wanneer hy niet kan, ofte niet wil, in disbours staan) hertrecken, ofte hem revaleren, niet alleen volgens ofte op ordre en in limito, maar ook boven ordre of limito; en soo wanneer hy geen ordre heeft, sonder ordre; ja zelfs, niet anders konnende, tegens ordre.

XII.

Men hertrekt op ordre en in limito, wanneer den Debitteur van een Wissel-brief (dat is, den geenen voor wiens reekening deselve getrocken, ofte voor wiens reekening deselve S. P. geaccepteert is) aan den geenen, diese geaccepteert heeft, ofte voldoen sal, geordineert heeft,

hoc

hoe en in weleker voegen hem te revaleren; en dat men die ordre soodanigh ofte met avantagie, uytvoert, en na komt, en dan valter niet te seggen.

XIII.

Men betreect boven ordre of *Limite*, wanneer den *Hertrattes* wel geschiedt, derwaarts den *Debiteur* geordineert heeft te revalere, maar in een *disavantagieuser cours*, ofte boven de *ge-limiteerde prijs*; en daar in moet oock den *Principaal patienteren*, en sich vergenoegen, al valt het hem schadelijk.

XIV.

Men betreect sonder ordre, wanneer den *Debiteur* van een *Wissel-brief* aan den *voldoender*, geen *provisie* heeft konnen versorgen, noch ordre geven hoe hem te revaleren, ofte daar van in *gebreecke gebleeven* is; en den *voldoender* echter hertreect, om dat het hem *discommodeert*, ofte *ongeraden dunckt*, in *verschot* te staan.

XV.

Men hertreect tegen ordre, wanneer den *Debiteur* geordonneert hebbende, aan de *voldoender* van een *Wissel-brief*, dat hy hem na elders, op lange tijd, revaleren sal, en deselve sich derwaart, ofte op soo lange tijd, niet konnende, ofte willende revaleren, *à droiture* den *Debiteur* wederom betreect, op sight, ofte op korter tijd als hy geordineert heeft, ofte

226 W I S S E L S T Y L Cap. XXX.
fich anders revaleert na elders daar hy kan.

XVI.

Wanneer de voldoender van een Wissel-brief sonder, ofte tegen ordre hem revaleeren wil, ofte moet, soo is het hem geraden, en best verantwoordelijk, dat hy, konnende, à droiture op den Debitteur selve hertrekt, liever als na elders, ofte op een derde man.

XVII.

Die den Debitteur is van de Wissel, is en blijft ook (ten behoeve en reguarde van den hertrecker) den Debitteur van den herwissel, die hy tegens de voldane wissel, ofte die hy voldoen moet, revaleert; 't zy die hertrattes à droiture, ofte na elders, op een derde persoon, voor des Debiteurs reekening, geschied.

XVIII.

Wanneer yemand, betrocken zijnde, voor reekening van een derde, de Wissel-brief accepteert S. P. voor reekening van den Trecker, en het selve aan den Trecker duydelijk explicceert en rescribeert, soo mag den Acceptant (soo wanneer hy voor den verval dag, van de derde, voor wiens reekening de Trattes geschied, geen provisie ofte sufficante ordre om hem te rebourseren bekomt) sich wederom revaleren op den Trecker. en hy is niet gehouden sijn verhaal by den derde, voor wiens reekening de Trattes geschied is, eerst te soeken;

foecken ; maar soo wanneer d'acceptatie geschied is, S. P. met d'obligo van den Trecker, soo moet den Acceptant, indien den Trecker 't selve begeert, eerst zijn regres, op een derde voor wiens reeckening getrocken is, soecken, doch is niet verder verobligeert als hem op deselyc te revalceeren: en indien zijn Wissel-brief niet aangenomen, ofte aangenomen zijnde, niet voldaan wert, heeft als dan zijn verhaal op den Trecker, diens *obligo* hy gereserveert heeft.

XIX.

Wanneer de provisie voor een Wissel-brief, getrocken voor reeckening van een derde, en by de getrockene geaccepteerde S. P. met d'obligo van den Trecker, door den geene, voor wiens reeckening getrocken is, tegen den verval-dag niet versorgt werdt, maar geordonneert den beloop op hem, *adroiture*, ofte na elders, te hertrecken, soo moet de hertrockene 't selve niet doen als met communicatie van die hertrattes te geven aan den Trecker, en dat hy deselfs *Obligo* houdt, tot den afloop en voldoening van die hertrattes.

XX.

Wanneer den voldoender van een Wissel-brief, getrocken voor reeckening van een derde, maar S. P. met d'obligo van den Trecker geaccepteert, hem ten vervaldage op den derde, ter requisitie, ofte met communicatie van den

Trecker, revaleert, en des zelfs Wissel-brief niet aangenomen, ofte aangenomen zijnde, ten verval-dage niet voldaan werdt, en met protest, 't zy van non-acceptatie, ofte non-betalinge, keert: Soo is de voldoender van de eerste Trattes, die oock dese herwissel en kosten voldoen moet, bevoeght, de somme die hy wederom voldoet, met sijn provisie, courtagie en Brief-port, te revaleren op den eersten Trecker, diens obligo hy gehouden heeft. XXI.

Wanneer een Wissel-brief S P. voor reeckening ofte met d' obligo van den Trecker geaccepteert is, en den Acceptant daar na berouw heeft, en swarigheyt maakt, of den Trecker sijn Hertrattes realement wederom aannemen en voldoen sal, soo doet deselve voorzigtiger dat hy de Wissel-brief met protest van non-betalinge retourneren laat.

XXII.

Wanneer yemandt betrocken zijnde voor reeckening van een derde, en de Wissel-brief by hem liberment, voor reeckening van die derde, geaccepteert werdt: die heeft, ten verval-dage geen recht van aanspraak op den Trecker, en deselve is ongehouden, soo hy op hem wederom te hertrecken komt, die trattes te recapiteren; dewijl den Acceptant, met sijn libere acceptatie, den Trecker r'eenemaal gelibereert heeft, en gehouden is op den derden te sien, en sijn rem-bours by deselve te soecken.

HET XXXI. CAPITTEL.

Van het Wisselen op Missen, of op Marckten, in het gemeen.

I.

BY Missen verstaatmen vrye geprivilegeerde Jaar-marcken, die op gesette tijden, op sommige plaatsen tweemaal, op andere driemaal, op andere viermaal, in het Jaar gehouden werden; Op dewelke alle in en uythemsche Kooplieden geadmitteert werden; haar handel te komen drijven, onder sodanige voorrechten en Ordonnantien, als by de hooge Overigheyt, tot voortsetting van de Commercie, gegunt en gestatueert zijn.

II.

De vermaardste Missen van dese tijdt, zijn die van *Franckfoort* aanden *Mayn*, van *Leypsigh* in *Sachsen*, van *Lions* in *Vranckrijck*, van *Modena* in *Spangien*; van *Bisenzone* of *Nove* in *Italien*, en van *Bolzane* in *Tirol*; maar tot *Amsterdam* werdt niet als op de drie eersten, te weeten op die van *Franckfort*, *Leypsigh* en *Lions* gewisselt.

III.

Tot *Franckfort* heeft men alle jaaren twee *Missen*, tot *Leypsigh* drie *Markten*, en tot *Lions* vier *Foires*.

IV.

Soo haast de eene *Mis*, *Marckt*, ofte *Foire*

geeyndicht, is ja zelfs eer die nog geslooten is, Wisseltmen al wederom op de volgende; maar selden Wisseltmen in een tweede ofte derde aanstaande Misse te voldoen; alhoewel in dier voegen genegotieert zijnde, ende in de Wissel-brieven wel duydelyck uytgeset wanneer de betalinge moet geschieden, soodanige Wissel-negotiatie, niet tegenstaande het eenige contradiceren, vast en bondigh gehouden moet werden: ende den Trecker is verobligeert, 't zy oock wat ofte hoedanigh verloop in de Wissel komt, sijn contract te presteren.

V.

Men wisselt niet alleen in buyten-plaatsen op de respectieve Missen, maar oock ter plaatse daar de Missen ofte Marckten gehouden werden; en dat niet alleen tusschen de Mis-tijden op de aanstaande Mis, maar oock wel in de Missen selve, op de navolgende Misse te voldoen.

VI.

Wanneer men eenvoudig op een Mis van soodanige plaats tracteert, soo verstaat men de eerste aanstaande Mis, en dat de volloeninge sal geschieden, op de gewoonlijcke betaal-tijdt van deselve.

VII.

't Is gebruyckelyck wanneer men Wissel-brieven maackt op een Mis, die noch geen aan-

aanvang genomen heeft, dat men dan de be-
 taaltijd dicteert, op de *aanstaande, toekomstige,*
of eerst komende; maar wanneer de Misse al aan-
 vang genomen heeft, dat men dan stelt, op de
tegenwoordige Paasch, Michaëls, Augustus,
Herfst, Alderheyligen, Nieuwjaars, Koningen-
Mis, betaal, &c.

VIII.

In het Wisselen op Missen, behoorde den
 Trecker niet verobligeert te zijn Wissel-brieven
 te forneren, voor omtrent soo lange voor het
 aanvangen van deselve, dat die versonden wer-
 dende, ter plaatse konnen zijn eer dat de Misse
 aanvangt.

* Dit is men tot Amsterdam gewoon in het Wisselen op de
 Frankfoorder Missen, maar op de Markten van Leipzig en
 de Foires van Lions, geeft den Trecker tetstond op het sluy-
 ten van de party Wissel-brieven; en of schoon eenige Koop-
 lieden ondernomen hebben, in het Wisselen op de Leipziger
 en Lioner Missen, dese ordre mede in te voeren, 't heeft niet
 konnen door gedrongen werden, daar het selve nochtans
 strekken soude tot een groote accommoditeyt van die haar voor
 een korte tijt van eenige Penningen wilde bedienen, of te de-
 selve voor een korte-tijt heeft te disponeren; Item tot mes-
 nagiering van veel Provisie, die nu aan de Leipziger en Lion-
 noisen gespeneert werd, en tot avantagie voor de Makelaars,
 die driemaal soo veel partyen derwaarts souden sluyten, als
 nu geschiedt.

IX.

Wanneer men in het wisselen op een Mis,
 tetstond geen Wissel-brieven geeft, soo be-
 hoord den Trecker, tot blijk van die negotia-

tie, soo haast hy de Valuta ontfanght, sich by een Biljet t'obligeren en belooven, dat hy tegen het aanvangen van die Mis daar op getracteert is, Wissel-brieven van soodanige somme; aan den Houder van het Biljet sal leveren, voor de waarde daar van by hem ontfangen.

X.

Die op een Missè remitteert, behoorde de Wissel-brieven soo tydigh te vorderen, en te versenden, dat deselve voor het aanvangen van de Missè, ofte ten langsten binnen de ordinaris accepteer tijt, daar in Loco zijn: waar uyt het aankomen van de Wissel-brieven in de betaal-tijdt disordre ontstaan.

XI.

d'Acceptatie van Wissel brieven houdende op Missen, behoeft niet te geschieden voor in de Missen; en de betrockene hoeft sich oock niet te verklaaren, voor het aanvangen van de Mis, of hy deselve accepteren sal of niet: doch in de Missè moct deselve geschieden binnen een precise gestelde tijdt, of den Houder des Briefs is bevoeght van non-acceptatie te protesteren.

XII.

d'Acceptatie gedaan voor het aanvangen van de Mis, van een Wissel-brief, houdende in de Mis te betaalen, al is het tegen ordre, stijl en gewoonte, obligeece echter den Acceptant, en hy kan van deselve niet penitreeren; nochte hem daar van laten releveren.

XIII. De

XIII.

De voldoeninge van de Wissel-brieven in de Missen , geschieden meest by Girades , ofte mondelinge rescontres , daar van echter pertinente Notule en aantekening, by die de rescontre maacken , gehouden werdt ; In eenige Missen alleen in een Ley ofte Memorie-boeckje, dat men uyt wisslen kan : maar in sommige Missen moeten de Rescontres , wel duydelyk met Pen en Inckt , door de Rescontreerders in haar Resconter-boekjes , aangeteeckent werden , om , by een opkomend ongeval , alle frauden en disputen te prevenieren : want die rescontre geschiet zijnde, wert van gelijke kracht en valeur gehouden of effective de penningen waaren aangelt.

XIV.

De voldoeninge die by rescontre niet effen geschieden kan, adjusteertmen den laatsten dagh van de betaal weeck , ofte betaal tijdt , per cas , of als men malkanderen vertrouwt , en de tijdt het niet toelaat de penningen dien dagh te tellen , passeert met een Biljet van de somme die d'een of d'ander betaalen moet , en men voldoet , en trekt het selve in , in de week daar aan.

XV.

Wanneer op den laatsten Betaal-dag , door rescontre ofte per cas , den Acceptant van een Wissel-brief niet voldoet , soo is den Houder

verobligeert te protesteren van non-betalinge, of hy verliest zijn verhaal op den Trecker.

XVI.

In alle Missen werd maar een Notaris, immers weynige geadmitteerd, om te mogen protesteren, en werden van alle protestatien maar een protocol gehouden, daar yder acces en toegang toe heeft, en alsoo weeten kan wat Brieven eerst van non-acceptatie, daar na van non-betalinge geprotesteert zijn, om deselve soo hy wil, S. P. ter eeren van den Trecker of endossant te kunnen honoreren.

XVII.

Op alle Missen heeft men eygen Mis- ofte Merkt-Rechters, bestaande ordinaar uyt een Consul, en twee Conseliers, ofte Raden, gekoren uyt het getal van de Kooplieden die de Markt frequenteren; dewelke alle dissentien en voorvallende geschillen, 'tzy over Wisselen of negotie, na verhoor van partyen, *de plano* decideren, en het vonnisse van deselve moet by provisie hebben haar Executie; maar het staat den gepretendeerde beswaarder of geledeerde vry, daar van te appelleren, aan de hoogste jurisdictie daar onder de Missen resortteert.

* Op verscheyde Handel-plaatsen heeft men mede die loffelijke gewoonte, dat alle geschillen onder Kooplieden voorvallende, d' Commercie ofte Wissel concernerende, ter eerster instantie, sonder uytstel, voorgedragen en gejudiceert

ceert werden, aan en door eenige outste, ervarenste en aanzienlijkste Kooplieden; ofte door een Collegie, bestaande uit eenige leden van d' Magistrature, en eenige voornaamste Kooplieden; als Commissarisen, speciaalijk daartoe geeligeert, en geauthoriseert; voor derwelke partyen in persoon, ofte uit wettige reden en oorsake zelfs niet konnende, haar gemagtigde (dat dog geen Practisjus mogen sijn) haar geschil proponeren, hare redenen over en weder moveren, hare bescheiden en bewijsen exhiberen, en sonder andere formaliteyten van proceduuren, vonnis obtineeren; van welk vonnis den gecondemneerde, ofte die sich by het gegeven vonnis gegraveert ofte beswaart vind, vry staat aan den ordinaris hoogsten Rechtbank dier stede te appelleren. En waarlijk: indien het oprichten van een Kamer van Zee-saken hier ter Stede, een hoognodige sake, en dienstig voor de Commercie geweest is, niet min noodig en dienstig kan geoordeelt werden d' oprichtinge van een dusdanige Kamer van judicature over andere geschillen in de Commercie voorvallende, waar toe geen nieuw Collegie behoefde opgericht, maar de E. E. Heeren Commissarisen van de Wissel-bank daartoe geauthoriseert, ende die Bank, tot een Bank van judicature gemaakt en geprivilegeert konde werden; en by aldien alle geschillen, concernerende materie van Wissel Commercie, 't sy over koopen en verkoopen, leverantie en betalinge, mitsgaders over Contracten van negotie, en 't naarkomen van deselve, liquidatien en adjustementen van reekeningen, insgelijkx over provisie, salaris en Gagie, van Commissionarissen, Factoors, Boekhouders en Dienaars, &c. en generalijk alle disputen en questien onstaande, in de Koophandel, ofte daar aan dependerende (en niet specialijk staande ter judicature van de E. E. Heeren Commissarisen van de Assurantie en Zee-saken) voor een soodanig Collegie van d' E. E. Heeren Commissarisen van de Wissel-bank, ter eerste instantie, eenvoudig door partyen (sonder Advocaten ofte Procureurs te admitteren) voorgedragen, ondersocht ende getermineert wierden, 't is seker daart mede de swaare besognes van de respective Recht-banken van d' E.

E. Heeren Schepenen, en Commissarisen van kleine saken, merkelyk soude verlichten, en dat door soodanigh middel d' achterstallige Rollen van Schepenen, (door arglistige bedriegers en uytjuypers haar van weten te bedienen, en meenig eerlyk Man van het sijne te berooven, en Wedurven en Weesen veeltijts om suchten en treuren moeten) te eer soude geredresseert, en tot een raisonnabele respijt-tijt gereduceert konnen werden: En soo wanneer dese Heeren Commissarisen ook decreteren soude mogen tot Namptissement, 't is apparent dat men van niet seer veel Appellen aan d' E. E. Heeren Schepenen vernemen soude. Maar daar benevens soude tot adjustment van alle geschillen tusschen de Kooplieden ontstaande, soo seer dienstig zijn, dat het vervallen Collegie van Commercie wederom opgericht wiert, en tot leden van het selve geeleert, een goet getal van de ervarenste Kooplieden van alderley soort, die met het waarnemen van haar eygen affaires niet al te veel te doen, maar lust, vlijt en tijdt hebben, om te komen vaceren, dewelke niet alleen alle acht dagen eenmaal, op haar generale vergadering souden hebben te compareren, om aldaar in te brengen, en te overwezen wat ten beste van de negotie in 't gemeen soude konnen dienen ondernomen te werden, maar aan de welke specialijk door de E. E. Heeren Schepenen, en de respectieve Heeren Commissarisen, alle geschillen, rakende materie van reekening, of liquidatie, en alle andere questie concernerende de commercie, in plaats van aan andere Kooplieden (die veeltijts niet vaceren konnen, of willen) of loontrekkende Practijsins, dienden gereenvoyert te werden, om partyen te accomoderen, soose konden, of schriftelijk raport te doen. Welke renvoven in de alle acht daagsche generale Vergadering ingelevert werdende, soo soude tot afsdoeninge van yder gecommitteert konnen werden, soodanige drie Persoonen uyt haar, als by het volle Collegie geoordeelt soude werden, best bequaam, ervaren en kundig te zijn, omtrent de saken in questie; aan welke Collegie, alle dissentierende partyen, sonder den Rechter te kennen, haar geschillen ook souden mogen verblijven,

blijven, en compromitteren; en dat aan soodanige (van dese Heeren, ofte aan twee andere, en een van dese Heeren als super-arbitier, by haar genomineert, ofte door het volle Collegie daar toe te nomineren onder soodanige remuneratie, ofte condemnatie, als partyen souden komen te convenieren; en souden dese Heeren Arbitrateurs verobligeeert dienen te sijn, t' allen dagen; des noodig, op een vastgestelt uur, precise te vaceren en besjoigneren, en haar comperitien te houden, niet in Herbergen, daar de onkosten van de verteeringen veeltijts al te excessyf hoog komen te monterren, maar in een bequame plaats van veel verirekken, daar toe met kleene kosten te prepareeren, sonder yets aan partyen voor haar Vicatie te declareeren, ofte daar van te genieten; maar souden tot een recognitie, een vast jaarlijx tractement, gelijk andere Heeren Commissarisen dienen te trekken; En by een soodanig middel, soude de kostelijke Herberg goede manschappen, en arbitragien (die tegenwoordig in lankwijzicheyt en nalooopen, mitsgaders spenderinge van tijt en onkosten, het vervolgen van formele processen veeltijts excederen) komen te vervallen en te cesserren, en partyen in korten tijt sonder kosten, van elkanderen geraken. En belargende het vast tractament van dese Heeren Commissarisen Arbitranten, mitsgaders van het vercyschte meerder getal van de Heeren van de Wissel-bank, soo deselve tot een Bank van judicature gemaakt wiert, die ook voorsien moesten sijn van een eygen Secretaris, en by aldien den omslag van de Wissel-bank, gereguleert wiert na onse aanteeckening op de IV. stell. van het XI. Capittel, en de XII. stell. van het XVI. Capittel, hier voor te vinden, als wanneer noch wel een Boekhouder, of een Klerk of onder Boekhouder, en ten minsten vier Notarisen van de Bank, en eenige meer Oppassers en Bedienders, souden gerequireert werden, dat alle loontreckers souden sijn, der selver tractementen of salaris, insgelijx de onkosten aan het prepareeren, en meubeleeren, van de noodige Comparitie-kamers, versorging van Vuur en Licht by de Winter-tijt; en water ook aan soude mogen dependeren, dit alles, en meer soude

soude gevonden en gehest kunnen werden, by seker irreprochiabel middel uyt de commercie, sonder beswaring van deselve, en sonder een stuyver belasting van de Stadt. En ik achte het een indisputabele sake, dat dese ordre strekken soude, tot maintinu van eerlijke Kooplieden, tot weringe en ontdekkinge van vele frauduleuse en sinistre treken, en streken, daar mede haer vele al te eygen-baatszoekig behelpen; tot voorkoming van vele schandelijke; ruineuse; kostelijke; langdurige Processen, en Arbitragien; tot bevordering van yeders kort en goet recht; tot handhavinge en voortsettinge van de commerci, en by gevolg tot lof, eer en roem, en ten besten van het gemeene best.

HET XXXII. CAPITTEL.

Van het Wisselen op de Frankfoorder Missen.

I.

Tot Amsterdam kan een Gever, op alle Wissel-plaatsen daar op men aldaar wisselt (*Venetien* alleen uytgenomen) zijn gelt op tijd disponeren, de Wissel-brieven laten maaken aan sijne ordre te voldoen, en deselve wederom intrrecken, sonder een correspondent te hebben ter plaatse daar de Wissel-brief betaalt moet werden, ofte provisie te spenderen; in tegendeel, kan op de *Frankfoorder Missen* een Trecker sich alleen in diervoegen bedienen, en op Frankfort trecken, en de getrockene somme wederom suppleren, adjusteren, reïcontreren, of prolongeren, sonder dat hy een Correspondent tot Frankfort heeft, ofte hoeft.

Tot

Tot Amsterdam werd op Franckfort meer gewisselt, om de accommoditeyt als necessiteit, en werd derwaarts veel gegeven en gedisponeert, en weynig effective geremitteert; en veel partyen getrocken, en van weynig wisselbrieven gemaakt: dewijle de meeste negotiatie op de Frankforder Misse geschied, met geven, om weder in te trecken, en met trecken om weder derwaarts te geven; welke partyen tegen elkanderen met assignatien, ofte overwijzingen, geadjusteert werden.

III.

Op Frankfort negotieert men op de Misse, ofte op Retour. IV.

Dewijle de Wisselbrieven op Frankforder Missen niet voor in de Missen geaccepteert werden, soo is het van ouds hier in gevoert, dat men niet voor tegen het aanvangen van de Misse, daar op men getracteert heeft, wisselbrieven behoeft te maaken, ofte te versorgen: ten zy dat voor het sluyten geconditioneert is, terstond Brieven te leveren.

V.

Het wissel-sluyten op Frankfort gaat al te los toe: dewijle daar in de Maakelaar te veel toevertrouwt werd, die somtijds een acte ofte notitie van de genegotieerde party geeft, somtijds niet; waar door wel groote fraude geschied, en difficile disputen, ontstaan zijn, en wonder is 't, datter geen meer onheyl in
voor.

voorvalt; en om deselve te prevenieren, behoorde den Trecker van yeder geslooten party, soo haast hy de voldoening van de Valura bekomen heeft, ten behoeve, en tot securiteyt van sijn Gever, wissel-brieven te leveren, ofte ten minsten een obligo te tekenen, van dese of diergelijke inhoudt.

Adi . . . in Amsterd per fl 1000. van 65. x. Tegen de aanstaande Franckforder Paasch (ofte Hertst-Misse) beloove ick onder geschreven aan N. N. ofte sijn ordre, Wissel-brieven te leveren van Florijnen een duysent a 65. x. in dito Misse te betaalen, de weerde van deselve N. N. in Banco (ofte per cas, ofte by rescontre, ofte in goederen, &c.) ontfangen.

P.

* Soodanig een acte Obligatoir soude van d' een op d' ander overgewesen ofte geëndosseert konnen werden, soo wel hier ter Steede als elders; waar door een Gever op de Misse, sich veeltijts beter soude konnen bedienen van sijn gedisponeerde avance; ende ook tegen het aanvangen van de Misse, seer veel moeyte en lopens, over het ophalen van de Brieven, geprevenueert werden; maar die een soodanige Obligo teeckent, moet geen Brieven maacken, ofte overwissinge doen, immers deselve niet overhandigen; als tegen d' intreckinge van sijn acte van Obligo.

VI.

Die op Franckfort getrocken, ofte gegeven, en aldaar geen correspondent heeft, en dierhalven de Wissel-brieven selve niet maacken kan, noch overmaacken of versenden wil, is d' een

242 *WISSEL-STYL* Cap. XXXII.
ordre van B. ofte aan mijn ordre, ofte &c. de waerde van.

A.

* In dese is *A.* de Gever, die de *Wissel-brieven* hebben moet, en *N.* den Trecker van *A.* die de *Wissel-brieven* aan *A.* leveren moet; indien hy die zelfs maacken kan, soo maackt hyse van teneur volgens dit Biljet, ofte dese notitie, en laatsse *A.* toekomen; maar indien *N.* diergelijke somme aan *O.* daar tegen op *Franchfort* wederom gegeven heeft; soo treckt hy dit voorstaande Biljet of ordre van *A.* in, en overhandicht den brenger een andere houdende op.

O. ady ao. in *Amsterdam*.
fl. van 65 x. Zijn in de aanstaande *Paasch-* (ofte *Herfst-*) *Misse* te betaalen aan *B.* (ofte aan de ordre van *B.* ofte aan &c.) de waarde van *A.* per.

N.

* Indien *O.* insgelijx geen brieven maken kan, maar die party aan *P.* gegeven heeft, soo treckt hy die assignatie ofte ordre op hem in, en assigneert deselve verder, aldus aan.

P. ady ao. in *Amsterdam*
fl. van 65 x. Zijn in de aanstaande *Paasch-* (ofte *Herfst-*) *Misse* te betalen aan *B.* (ofte &c.) de waarde van *A.* per *N.* per.

O.

* En by aldien *P.* mede geen Brieven maacken kan, soo assigneert hy al voort op sijn Trecker, tot dat eyndelyk of yemandt geassigneert wert die *Wissel-brieven* maackt, ofte dat de party op den eersten Gever die de *Wissel-brieven* vordert,

vordert, selfs overgewesen wert; dan mortificcirt die partyen den geheelen Tour haar selven; by voorbeeld, Wanneer P. te assigneren hadde op A. soo Assigneert hy A. op hem selven; aldus.

A. adi ao in Amsterdam.
 fl. van 65 x. die in de aanstaande Paasch-
 (of Herfst-) Misse te betalen soude zyn aan B.
 de waarde van V E per N. per O. per my, gelieft
 te contraponeren die fl. van x. 65, daar van
 U E. my Brieven op ditto Misse, verobligeert zyt
 te leveren, en dese party hier mede te mortificeren.
 P.

* Maar P. doet onvoorsichtigh, als by den ordinareren
 rant volght, en A. soo op hem selven assigneert, dat by die
 selve somme op een ander weder overwijen kan, met d'O-
 bligo van N. O. en P. gelijk by effective doen kan, wan-
 neer P. deselve in maniere als boven niet rescontreert, en
 by doen moet, wanneer P. hem wederom gewesen hadde op
 N. ofte O. by voorbeeld, op

N. adi ao in Amsterdam.
 fl. van 65 x. zijnde in de aanstaande Paasch-
 (ofte Herfst-) Misse te betalen aan B. de waarde
 van A. per N. per O.

P.

Want dan moet N. weder assigneeren of Brieven
 maacken, en soo N. assigneert op Q. en Q. op O.
 en O. op R. en R. wederom op N. so komt, en daar
 uyt ontstaat het, dat in de Franckforder Wisselbrie-
 ven yemandts Naam somtijds wel twee ofte drie-
 maal genoemt werdt.

IX.

Die Wissel-brieven op Franckfort om te versonden hebben moet, en vorderen doet, moet wel nauw daar op acht geven, dat in deselve wel duydelyk uytgeset, en genomineert zy, per wie, per wie, en wie, vervolgens de waarde overgewesen is.

X.

De overwijzingen van de Franckforder Wisselen zijn van deselve virtuten, kracht en Obligatie, als de Endossementen op andere Wisselbrieven zijn.

* Soo dat, wanneer P. Wissel-brieven maakt op Q. te betaalen aan B. de waarde van A. per O. soo is, by al dien de Wissel-brief door Q. niet voldaan wert, en P. oock in manquement blijft den Herwissel prompt te voldoen, N. en O. voor deselve aanspraaklyk even soo wel als of de Wissel-brief by haar geendosseert was. Maar hier omirent committeert men al wederom een te groote lossigheid of onvoorsigtigheid: want soo wanneer P. falieert; en N. niet te vinden is, en O. pretendeert geen kennis te hebben van sodanige Wissel-brief, hoe sal A. ofte den Houder van de Wissel-brief O. kunnen convinceren, want die sal komen zeggen, dat P. in de Wissel-brief heeft kunnen nomineren wie hy wilde. Om welk disput en andere te prevenieren, behoorde A. twee assignatien in te stellen van deselve teneur op N. waar van N. de een hoorde in te trecken, en d'andere op O. geendosseert, aan den dienaar van A. te behandigen, nevens een andere eigen assignatie van N. op O. om Wissel-brieven te leveren van de gerequireerde teneur, en O. moest de assignatie van N. intrecken, en die van A. op P. endosseren, en deselve nevens een eigen assignatie na vereysch op F. aan den dienaar van A. behandigen; en P. Brieven makende, moest de eigen Assignatie van O. intrecken, ende de geendosseerde

A. la

A. laten behouden; soo soude by deselve t'allen tijden evidentelijk consteren, dat N, O, responsabel waren voor so-danige Wissel-brief.

XI.

Den Houder van een Franckforder Wissel-brief, in de Missie te voldoen, en van non-betalinge geprotecteert, kan en magh, over den Herwissel den Trecker aanspreecken, ofte yemandt van allen, wie hy wil, diens naam in de Wissel-brief als overwijser gemeldt werdt, en is niet gehouden sijn Man, en die wederom de sijne, en soo vervolgens in ordre d'een d'ander te soecken.

XII.

Wanneer een Trecker op Franckfort op de Mis, sijne getrockene party wederom op de selve gegeven heeft, en hem van sijn Gever de wissel-brieven, na sijn sin, niet in tijds genoegh afgevordert werden; soo kan hy wel (maar het geschiedt selden, hoewel het niet onvoorsichtig gedaen is) de Brieven van sijn Trecker selve vorderen, en die laten maken, te betalen aan sijne ordre, de waarde van hem, en die Brieven, door hem geëndosseert te betalen aan de ordre van sijn Gever; aan den selven, overhandigen doen.

XIII.

Een voorsichtig Gever op Franckfort op de Mis, sal van sijn Trecker geen Wissel-brieven, tot extinctie van de patty die hy hem fourne-

ren moet, aannemen, gemaackt door een derde, houdende eenvoudig te betaalen *aan den Gever*, ofte zijn ordre, *de waarde van den Trecker* voorgemeldt; dewijle voor foodanige Brieven, den Trecker niet aanspraackelijk is, ja ter contrarie den Gever selve aan zijn Trecker responsabel gestelt werdt, maar de Wissel-brieven moeten gemaackt werden te betaalen *aan den Gever*, ofte zijn ordre, *de waarde van deselve*; *door den Trecker*.

XIV.

Wanneer yemandt op de Franckforder Missie getrocken heeft, en de getrockene party tegen het aanvangen van deselve niet wederom afgegeven, en geen gelegentheydt heeft om selve wissel-brieven te maacken; soo negotieert hy, 't zy om zijn accommoditeydt, ofte om de geringe intrest die het hem te kosten komt, deselve party *op Retour*; en dat, of met zijn Gever selve, of met een ander.

XV.

Men tracteert tot Amsterdam op Franckfort, en op geenige andere Missien, *op Retour*, dat is, voor ende in plaatsen van Wissel-brieven op de Missie te leveren (ofte de genegotieerde somme tot Franckfoort in de Missie, ofte betaal-tijdt van deselve, te voldoen) een beloop van deselve somme, op den ordinaris retourdag, (of oock wel vroeger of later, na dat men die vast stelt) tot Amsterdam te betaalen, den

den floryn tot soo veel Grooten Vlaams als men conditioneert.

XVI.

Den ordinaris betaal-tijdt van 't Retour der Paasch-Missie, is *ultimo Junii*; en der Herfstmissie, *ultimo November*, Nieuwe-stijl.

XVII.

Wanneer de negotiatie op Retour geschiedt tusschen den Trecker en sijn Gever, die hy verobligeert is op de Missie te voldoen, ofte Brieven te leveren, soo werdt met deselve de party op de Missie gemortificeert, en den Trecker behoorden op het Biljet, waar by hy hem verobligeert heeft Wissel-brieven op de Mis te leveren, te annoteren, dat die party op Retour geprolongeert, ofte gealtereert is, en dat hy aanneemt den beloop tot . . grooten de floryn, op soodanige dagh, hiertot Amsterdam aan den Gever ofte sijne ordre, te voldoen, ofte een nieuw Biljet, of Wissel brief te maacken, van de somme die hy voldoen moet, en het selve, tegen die intreckinge van sijn Biljet op de Mis, aan den gever laten overhandigen

XVIII.

Wanneer de negotiatie op Retour geschiedt tusschen den Trecker en een derde, soo werdt die derde Gever op Retour, en Trecker op de Mis: want hy obligeert hem, in dese negotiatie, aan ofte voor den Trecker, Wissel-

brieven te leveren op de Mis, en den Trecker verobligeert hem de Valuta van deselve, tot de bedongen cours, te sullen voldoen; niet present, ofte nevens de leveringh van de Brieven, maar op de ordinaris retour-tijdt, ofte die vastgestelde en geconditioneerde dagh.

XIX.

Den Trecker op de mis, genegotieert hebbende met een derde op Retour, assigneert op deselve tegen het aanvangen van de Mis, Wisselbrieven te maken, even als of hy hem op de Misse gegeven hadde.

XX.

Den Koopman die tot Amsterdam Credit heeft op de Franckfoorder Mis te trecken, kan hem t'allen tijden, voor soo kort of lang als het hem accommodeert van de penningen bedienen: want lange voor het aanvangen van de Misse treckende, kan hy de party wederom t'allen tijden, voor het aanvangen van de Misse, op de Mis geven, ofte op Retour nemen; ja selve tegen het aanvangen van de Mis, geldt voor eenige tijdt benoodight zijnde, kan hy op de mis te trecken, en de party op Retour prolongeren, en hem in middels van de Penningen bedienen, ofte die wederom op de aanstaande Misse nemen, en daar mede de party op Retour voldoen; welke negotiatie hem boven de wissel-schade, die somtijds niet meer als een ordinaris intrest monteert, wel
Cour-

Courtagie van de Makelaar, maar geen Provisie komt te kosten, en dierhalven voor een Trecker profitabelder en honorabelder is, als eenige andere wissel negotiatic op Plaatsen of Markten, daar men provisie moet spenderen, en een correspondent moet hebben die men credit moet vergen.

XXI.

Wanneer yemandt in manquement blijft tegens de Mis wissel-brieven te leveren, ofte, op Retour genegotieert hebbende, ten verval-dage de Valuta te voldoen, en het selve den rechten genoegh consteert, tegen een soodanig heeft men prompt wissel-recht van gyseling op sijn persoon, en arrest op sijne goederen, even als tegen een Trecker die sijn wissel-brieven met protest van non-betalinge gekeert zijn, en in manquement blijft den Herwissel te voldoen.

* Maar so wanneer de eisscher of Gever om sijn eisschen en klagte te fonderen anders niet overleggen kan, als sijn Boeken en een Biljet of verklaringe van de Makelaar, neffens acte uit de Wissel-bank van de afschrijvinge van sodanige somme op so een dag, en den Trecker of Debitour onkent dat hy die party in diervoegen op de Misse ofse op Retour genegotieert heeft, als den Gever en Makelaar verklaren, en met geen eigenhandigh blijk daar van te convinceren is, in soodanigh geval soude het sijn bedencken hebben, of hy de parate executie, en het scherp Wissel recht, niet soude konnen onleggen, (waar uit blijkt, hoe hooghnoodigh het is, dat den Trecker by een Biljet hem selven verobligeert Brieven op de Misse te leveren) en specialijck, op Retour genegotieert hebbende, wat somme, in wat Cours,

wanneer, en aan wie, te voldoen; welke Biljetten soo Obligant, bondigh en krachtig, behoorden geeximeert te werden, als effectuele Wissel-brieven, en waar mede alle exceptie en disputen souden te prevenieeren zijn.

XXII.

TOT FRANCKFORT.

Heeft men Jaarlijcks twee Missen, te weten, de *Paasch* ofte *Ooster-misse*, en de *Herst-* ofte *September-misse*; waar van de *Paasch-misse* aanvang neemt; en ingeluydt werdt, altijd des Sondaghs voor Palm-fondagh, zijnde 14 dagen voor Paaschen na de Oude stijl; ende de *Herst-misse*, in September, des Sondags voor Maria Geboorte, als deselve op een Maandag, Dingsdag of Woensdag komt, maar komt deselve op een Donderdag, Vrydagh ofte Saturday, soo begint de Misse des Sondags daar na, en soo Maria Geboortedagh op een Sondagh komt, soo begint de Misse dien selven dagh.

XXIII.

De respectieve Missen tot Franckfort duuren twee weecken of 14 dagen, en de eerste weeck van de Misse werdt den accepteer-weeck van wisselen, de laatste betaal-weeck genoemd.

XXIV.

In Mis-tijden neemen d'acceptatien van Wissel-brieven des Maandaghs metten ingangh der Misse haar begin, en continueren tot des Dingsdags omtrent negen uuren des voormiddaghs,

daghs, in de tweede ofte betaal-weeck, als wanneer den presentant niet schuldigh is eenigh meerder dilay om te accepteren te vergunnen, maar vermagh, d'acceptatie als dan niet volgende, wissel-brief laten protesteren, ofte ten minsten noteren, doch het staat hem vry, so hy sulx noodig vint, ook vroeger te protesteren, wanneer d'acceptatie absoluyt geweygert wert, in welcken geval het den presentant gepermittert is, de wissel-brief dadelijck te protesteren.

XXV.

d'Acceptatien in de Missen plaght tot Franckfort veeltijds maar by monde te geschieden, maar om de menigvuldige disordres daar uyt ontstaan, moeten deselve nu ter tijdt soo wel in als buyten de Missen, van den Principaal selfs, of sijn gevolmachtigde, geschieden, met de aanteeckening op de Wissel-brief, en bysetting van de naam, en datum.

XXVI.

Wanneer een geaccepteerde wissel-brief des Saturdaghs in de betaal-weeck voor ofte op de Beurs-tijdt niet voldaan is, soo is den Houder verplicht van non-betalinge te protesteren, en de wissel-brief moet door hem dien namiddagh, tusschen twee uuren en Sonnen-ongang, aan de Notaris daar toe verordonneert, overhandight, en door deselve Notule daar van gemaackt en gehouden, en het protest den eerstvolgende Post-dagh, ofte ten langhsten den

252 *WISSELS TYL Cap. XXXII.*
den tweede Postdagh, voort gefonden werden.
XXVII.

De gegireerde of geëndoffeerde Wissel-brieven, plagten certijdt tot Franckfort in de Missen niet geadmitteert te werden (gelijck nu noch tot *Bolsano* en *Venetien* niet gepermitteert zijn) maar by het nieuw Reglement, op de Wissel tot Franckfort, werden deselve toegelaten en aangenomen.

XXVIII.

Men wisselt tot Amsterdam op de Franckforder Missen, in Florijnen van 65. Creuffers, en Wissel-brieven werden oock gemaackt in soodanige Florijnen te betalen, en de betalinge tot Franckfort moet geschieden in Wissel-geldt, en de Valuta wert oock tot Amsterdam in de Wissel-banck voldaan, maar buyten de Missen, wisselt men veeltijds in Rijxdaalders Courant tegen Courant-geldt.

* Om te apprehenderen het onderscheidt tusschen het Courant-en Wissel-geldt tot Franckfort; en hoe het selve gereduceert en gecalculeert werdt, moet men weeten, dat een Philips of oude Koninghs-daalders aldaar doet 82. Creuffers Wissel-geldt, en 100. Creuffers Courant gelt; en dan is het party tusschen de Creuffers Courant en de Creuffers Wissel-gelt, die altijd blijft en vast staat. Een Rijx-daalder doet daer oock altijd 90. Creuffers Courant-geldt; en een Ordinaris Florijn 60. Creuffers Courant-geldt, en men houd tot Franckfort Boeck en Rekeningh in Rijxdaalders van 90. Creuffers, ofie in Florijnen van 60. Creuffers-Courant-geldt, maar men wisselt tot Amsterdam, Antwerpen, Rijtsel,

sel, en elders, op Franckfort, in Florijnen van 65. Creutsers Wissel-geldt; tot Venetien, Neurenbergh, en elders in Florijnen van 60; Creutsers Wissel-gelt; tot Parijs, Hamburgh, en elders, in Rijxdaalders van 74. Creutsers Wissel-geldt; en dewijse na het Pari van 100. Creutsers Courant tegens 82, Creutsers Wissel-gelt, een Rijxdaalder van 90, Creutsers Courant, geen 73. maar alleen $73\frac{3}{7}$ Creutsers Wissel-gelt monteert, soo ontstaat daar uit het different tusschen de Rijxdaalders Courant, en de Rijxdaalders Wissel-geldt aldaar; namentlijk, dat 369. Rijxdaalders van 74, Creutsers Wissel-gelt, tot Franckfort soo veel montereren ofte renderen, als 370. Rijxdaalders in specie, ofte van 90. Creutsers Courant-geldt, en werdt de vergelijkingh van de Geldt-reeckenings tot Franckfort in de volgende Tafereeltjes duidelijck vertoont.

100. Florijnen van 65. Creutsers Wissel-geldt, maken tot Franckfort.

108 fl. en 20. x... van 60. x. Wissel-gelt.

87. Rijcksd. 6. x.. van 74. x. Wissel-gelt.

88. Rijcksd. 6 x. 3 p. van 90 x Courant-gelt.

132. fl. 6. x. 3. p. van 60. x. Courant-geldt.

100. Florijnen van 60. Creutsers Wissel-geldt, renderen tot Franckfort.

92. fl. 20. x. van 65. x. Wissel-gelt.

81. Rijcksd. ... 6. x.. van 74. x. Wissel-gelt.

81. Rijcksd. 27. x. $\frac{2}{7}$ p. van 90 x. Courant-geldt.

121. fl. 27. x. $1\frac{2}{7}$ p. van 60. x. Courant-gelt.

100. Rijcks-

100. *Rijcksdaalders* van 47. x *Wisselgelt*
monteren tot *Franck fort.*

123 fl... 20. x... van 60 x. *Wissel-gelt.*

113 fl... 55. x... van 65 x. *Wissel-gelt.*

100. *Rijcksd.* 24. x. 1½ p. van 90. x. *Courant-gelt.*

150. fl... 24. 24. 1½ p. van 60. x. *Courant-gelt.*

100. *Rijcksdaalders* van 60. x. *Courant-gelt,*
bedragende tot *Franck fort.*

123 fl..... van 60. x. *Wissel-gelt.*

113 fl. 35. x..... van 65. x. *Wissel-gelt.*

99 *Rijxd.* 4. x..... van 47. x. *Wissel-gelt.*

150 fl. van 60. x. *Courant-gelt.*

100. *Florijnen* van 60. x. *Courant-gelt,*
doen tot *Franck fort.*

82 fl. van 60. x. *Wissel-gelt.*

75 fl. ... 45. x. van 65. x. *Wissel-gelt.*

66 *Rijcksd.* 36. x..... van 74. x. *Wissel-gelt.*

69 *Rijcksd.* 60. x. ... van 90 x. *Courant-gelt.*

Omme de voldoening van de *Wissel-brieven*, soo wel in, als buyten de *Missen*, tot *Franckfort*, is sedert eenige korten-tijdt herwaarts groote disordre ontstaan, daar wyt voock een merkelyk verloop en af-slag in de *Wissel* gecauseert en veroorsauct is; daar en tegen is by den Raadt op den 8. *Februarij* des loopende Jaars 1676. een vast reglement en ordre beraamt, waar na in het toekomstige de voldoeninge der *Wisselen* aldaar gereguleert sullen werden.

HET XXXIII. CAPITTEL.

*Van het Wisselen op de Leipziger Missen,
en de Naumburger Petri Pauli
Marckt.*

I.

Tot Leipzig heeft men drie Missen ofte Marckten jaarlijcks; te weten, de Nieuw-jaars Mis, anders genaamt de Kalde-mis, de Ooster-otte Paasch-otte Jubilate-Mis, ende Michaëli-mis.

II.

De Nieuw-jaars-mis neemt haar begin ofte aanvang op Nieuwjaars-dagh na de Oude-stijl; oft soo wanneer die op een Sondagh komt, den anderen dag zijnde 's Maandaghs; de Ooster Paasch-otte Jubilate-mis begint des daaghs na Jubilate Oude-stijl, zijnde altijd drie weecken na de tweeden Paasch-dagh; en de Michaëli-mis begint op Michaëls-dagh; sijnde 29. September Oude stijl, soo die op een Sondagh komt, soo niet des Sondaghs daar aan.

III.

Op Nieuwjaars-dagh, Jubilate-dagh, en op Michaëls-dag, soo die op een Sondagh komt, soo niet, des Sondaghs na Michaëls-dagh, werden de respectieve Missen ingeluydt, en den achtsten dagh daar na wederom uytgeluydt, en die russchen-tijdt werdt eygentlijk de Mis-tijdt

tijdt genoemt; waar in men befigh is met handelen en traacteren , koopen en verkopen , &c.

IV.

De eerste ofte den tweeden dagh na het aantvangen van de Misse vordertmen d'acceptatie van de Wissel-brieven, maar soo wanneer de betrockene wil, kan hy deselve uytstellen tot in de betaal-weeck.

V.

Van het uytluysden der Misse tot den vyfden dagh daar aan incluys is het de betaaltijdt van de Wissel-brieven; soo dat de wissel-brieven in de Nieuw-jaars-mis moeten voldaan sijn den 12. Januarij Oude-stijl , en in de Ooster-en Michaëli-mis des Donderdaghs in de betaal-weeck , ofte van non-betalinge geprotesteert werden.

VI.

Het staat den Houder vry , maar hy is ongehouden van non-acceptatie eerder te protesteren, en van non-acceptatie eerder geprotesteert hebbende , mach hy de Wissel-brief niet te ruggeffenden , voor het eyndigen van de Mis , of sich noch yemandt opdede , die deselve S. P. honoreerde en voldeede.

VII.

Het *Neurenburger Geleyde*, gelijkmen 't noemt , werdt geseght van Leipzigh te vertrecken ten 10 uuren des avondts van de Protesteerdagh , dat te kennen geeft , datmen tot die
tijdt

tijdt toe, en later niet; geadmitteert werd te mogen protesteren.

VIII.

Wanneer een Houder des Briefs op die tijdt van non-betalinge niet geprotesteert heeft, soo verliest hy zijn verhaal op den Trecker.

IX.

Men is niet gewoon, geprotesteert hebbende, het Protest noch Wissel-brief te versenden, voor dat de Betaal-week ten vollen geëxpireert is, zijnde noch drie dagen, na dat men geprotesteert heeft, of de betalingh noch volghde, gevende ondertusschen advertentie van de gedane protestatie aan den remittent: maar indien men de voldoeninge binnen die tijdt niet bekomt, is men geobligeert met de eerste afgaande Post, die na de Betaal-week vertrekt, de Wissel-brief met protest te rugge te senden.

X.

Men wisselt tot *Amsterdam* op *Leipzig*, in Rijxdaalders, doende aldaar 24. Grossen; en de Wissel-brieven werden tot *Leipzig* by rescontre, ofte met Rijxdaalders effectieve voldaan.

IX.

Men is tot *Amsterdam* gewoon in het Wisselen op *Leipzig* terstondt. op het sluyten van de party Wissel-brieven te geven; maar den betrokkene hoeft sich niet te verklaren of

R

hy

hy deselve accepteren sal , of niet voor in de Mis
XII.

De gegireerde ofte geëndosseerde wissel-brieven werden tot Leipzigh geadmitteert , aangenomen en voldaan , so wel in als buyten de respective Missen.

XIII.

Tot NAUMBÜRGH

Heeft men Jaarliix een voorname Markt , te weten de *Petri Pauli Marckt* , die by sommige voor een vierde Leipziger gereeckent werdt , om dat de meeste Leipziger negotianten haar ordinaar op deselve laten vinden.

XIV.

De *Naumburger Petri Pauli-marckt* wert ingeluydt op *Petri Pauli dagh* , sijnde altijd den 29. Junij Oude-Stijl , en duurt in 't geheel maar acht dagen.

XV.

Op den eersten en tweeden dag , wert d'acceptatie van de wissel-brieven gevordert , en deselve moeten uyterlijck op den 5. Julij voldaan zijn , of van non-betalinge geprotesteert werden : maar men is niet gewoon de Wissel-brieven en Protest te versenden voor na de 5. July , als wanneer de Mis geeyndicht , en geen betalinge gevolght zijnde , de versendinge geschieden moet met de aldereerste commoditeyt.

HET XXXIV. CAPITTEL.

Van het Wisselen op de Lioner Foires.

I.

Tot Lions heeft men alle jaaren vier *Foires* ofte Marckten; te weten, *la Foire des Roys*, dat is, de Koningen-marckt, die altijd begint in January des Maandaghs na drie Koningen-dagh; *la Foire de Pasques*, dat is de Paatch-marckt, beginnende op St. Nisiers-dagh in April; *la Foire d'Aoust*, dat is, d'Augustus-marckt, beginnende St. Dominicq in Augustus; en *la Foire de Tous-saincts*, dat is, d'Allderheyligen-marckt, beginnende in November op St. Huberts-dagh.

II.

Yder *Foire* heeft sijn *Payemens* ofte betaal-tijdt, waar van *les Payemens des Roys*, begint den eersten Maart, en eyndigt den laaften van deselve maandt; *les Payemens des Pasques* begint den eersten July, en eyndicht den laaften van deselve maant; *les Payemens d'Aoust* begint den eersten, en eyndicht den laaften September; en *les Payemens des Tous-saincts* begint den eersten, en eyndicht den laaften December, ofte op Nieuw-jaars-avont.

III.

Tot Amsterdam wisselt men op Lions te betaalen op het aanstaande, oock wel op het presente *Payment*; maar men is selden gewoon, voor dat een *Payment* aanvangh geno-

men heeft, op een volgende, en nooyt op een tweede; of op derde *Payement*, te negotieren.

IV.

Men is gewoon tot Amsterdam van de negotieerde partyen op de *Foires* van Lions terstondt Wissel-brieven te maken, en den Gever, voor dat hy de *Valuta* voldoet, deselve te behandigen.

V.

Men wisselt tot Amsterdam op de *Lioner Foires*, en men maakt oock de wissel-brieven ordinaar, in *Croonen d'Or*, doende yder Croon 13 β . en een Schelling 12. Deniers.

VI.

De Wissel-brieven werden gemaackt te betalen in de *Payement des Roys, des Paques, d'Aoust* ofte *Toussaincts*; en soo wanneer een Wissel-brief gemaackt was te betalen in de *Foire*, die soude echter tot Lions niet behoeven voldaan te werden, voor in de *Payemens* van de selve *Foire*.

VII.

De gegireerde ofte geëndosseerde Wissel-brieven werden tot Lion niet geweygert, maar zijn aldaar gepermitteert.

VIII.

De Wissel-brieven houdende te betalen in de respectie *Payemens*, hoeven tot Lions niet geaccepteert te werden, voor in het begin van de *Payement*; en magh aldaar uitgesteld wer-

werden uiterlijk tot op den seften dagh van de Payment, en langer niet, als wanneer den Houder van de Brief geen acceptatie bekomende, vry staat te protesteren van non-acceptatie.

* Men heeft getracht in te voeren de Wissel-brieven op Lions te maken, Accepteren op sicht; en betaal in soodanige Payment. Maar de Banquiers aldaar, hebben met recht haar daar tegens geopposeert, en gestuimt dat het selve streed tegens 't out recht van haar Foires, en tegens het gebruik en d'usage van alle Missen, waar door sulks niet heeft kunnen door gedrongen werden; En dewijle een Trecker nochtans veeltijds ten hoogsten daar aan gelegen leid, dat zijn Wissel-brief geaccepteert werdt; soo werde by sommige gepractiseert, dat, in plaats van op de respectieve Missen ofte Payment te negotieren, door haar gewisselt werdt op Ufo, dubbel Ufo, ofte korter, ofte soo veel langer tijdt, dat de verval-tijdt komt in de Payment; en als dan moet d' acceptatie geschieden op de vertooningh of vorderingh, en de betaalinge binnen de gewoonlijke tien respijt-dagen; die men tot Lions, gelijk in geheel Franckrijk van Wissel-brieven houdende, buiten de Mis ofte Payment, uitsstellen, ofte met protesteren wachten magh.

IX.

d' Acceptatie van alle Wissel-brieven, oock van soodanige die houden in de Payment te voldoen, moet tot Lions geschieden schriftelijk met byvoeginge van den datum en Naam van den Acceptant; 't sy door den betrockene selve, ofte zijne gemachtigde.

X.

Niemand mach tot Lions (nochte op geenige Foires ofte Missen) als gevolmachtighde Wissel-

sel-brieven accepteren, veel min passeren, ofte op eens anders naam negotieren, ofte hy moet al vooren sijn volmacht aan de Rechters van de Mis, ofte desselfs Notaris daar toe gequalificeert exhiberen, en deselve ter protocolle doen registreren.

XI.

d'Acceptatie van Wissel-brieven en alle negotiatie in de *Foires* geschiedende by yemandt die sich qualificeert Factor, Commis, ofte gevolmachtighde van een ander te zijn, op des anders Naam, diens volmacht niet geprocolleert is, is van geen effect tegens den genaamde Principaal; maar de geloofgevers hebben haar recours, op den geenen die sich de qualiteyt van gevolmachtighde aangematight heeft.

XII.

Niet tegenstaande een gedaane protestatie van non-acceptatie, soo is men niet gewoon de Wissel-brief en Protest te versenden, voor na het eynigen van het Payement; maar wel advertentie van soodanige protestatie te geven aan den sender van de Wissel-brief, tot sijn naricht.

XIII.

De Betaaltijdt van de Wissel-brieven op de *Lioner Foires* begint den seften dagh van de Payement, by aldien het als dan geen Fcest-dagh is, en in soodanigh geval des daaghs daar aan, en continueert tot den laaften dagh van deselve maandt.

XIV. Voor

XIV.

Voor den fecten dagh van Payement magh niemant voldoen als op fijn gevaar; en na den leften dagh van defelve, magh den Houder foo hy wil, weygeren de voldoening aan te neemen; en is bevoeght, niet tegenftaande de Wiffel-brief en Protest noch daar in Loco is, het felve te doen retourneren, en fijn recours, van herwiffel en kosten te neemen op den Trecker of intrecker.

XV.

De Proteftatie van non-betalinge, moet tot Lions gefchieden *binnen den derden dagh na het eyndigen van de Payement*, of den Houder des Briefs, verliest zijn verhaal op den Trecker en Endoffantten.

XVI.

Den Houder van een geprotefteerde Wiffel-brief, is verplicht, fijn verhaal te foecken op den Trecker of Intrecker binnen een pre-cize tijdt; te weten, van alle Wiffel-brieven die getrocken ofte gemaakt zijn, in het Koningrijk binnen twee Maanden; van de Brieven getrocken uyt Italien, Switferlandt, Duytslandt, Hollandt, Vlaanderen, en Engelandt binnen drie maanden, en van de Brieven die gemaakt ofte verleeden zijn in Spangien, Portugaal, Poolen, Sweeden, en Deenemarcken, binnen 6. Maanden, na den dagh en datum van het Protest, of den Houder ver-

264 *WISSELS-TY L Cap XXXV.*
heeft zijn verhaal op den Trecker en Endossan-
ten.

XVIII.

Alle Wissel-brieven, houdende te betalen in eenige Payement, werden voor voldaan gehouden, ten opzicht van de inwoonders binnen een Jaar; en ten respecte van Vreemdelingen binnen drie Jaren, na dat deselve hadde behooren voldaan te zijn, en den Houder van een Wissel-brief, heeft na verloop van die tijd geen verhaal op den Acceptant, 't en zy dat hy Justificeert, dat hy binnen deselve tijd, b hoorlijke diligentie om de voldoeninge gedaan en aangewent heeft.

HET XXXV. CAPITTEL.

Van het Schult-Wisselen.

I.

IN een styvere Wissel ontfanght den Trecker geldt van den Gever, en passeert Wissel-brieven, daar in hy aanneemt, of ordonneert de waarde van het ontfangen geldt, volgens verdragh, met geldt te voldoen. In genienghde, ofte anders Schuld-wisselen, ontfanght den Trecker geen geldt, maar is Debitour, en passeert wissel brieven ten behoeve van zijn Crediteur, die als Gever in deselve genoemt werdt, om zijn Schuld te voldoen.

II. Soo-

II.

Soodanige gemengde Wissel-brieven maackt men om oude Schulden te betalen, ofte om den Crediteur, van de weleke men goederen op tijdt koopt, van de precise betalinge op die tijdt te verskeren.

III.

't Zy den Debitur de Wissel-brieven maackt ten lasten van hem selfs, of van een ander, en of tusschen den Debitur en Crediteur over de cours van Wissel geconvenicert is of niet, de Schuldt verandert van natuur, en een Debitur Wissel-brieven passerende, onderwerpt hem de parate Executie van het Wissel-recht.

IV.

Een voorsichtigh Crediteur sal op de aanne- minge van sodanige Wissel-brieven met sijn De- bitur over de Wissel-cours absoluyt accorde- ren; en hem de Valuta, volgens verdragh, op den dag van de aanneeminge in reeckening cou- rant goet doen.

V.

't Is niet noodigh dat men in een Wissel-brief expressere, of de waarde in geld ofte elders an- ders in genoten of gerescontreert is: want den Debitur geniet effectieve de waarde, als hem de Valuta streckt ofte strecken sal in voldoening ofte minderinge van sijn Schuld.

VI.

Die een. Wissel-brief passeert in voldoenin-

ge van een oude Schult ofte van gekochte Koopmanschappen, &c. Die is bevoeght van zijn Crediteur een quitantie te vorderen, daar in deselve bekend, dat hy in soodanige oude schult ofte verkochte Goederen, &c. met soodanige Wissel-brief voldaan is; ofte dat hy deselve op reeckening ontfangen heeft.

VII.

Een voorfichtigh Crediteur sal oock in soodanigh geval een recipisse vorderen van zijn Debiteur, waar by deselve bekend dat de Valuta van soodanige Wissel-brief tegen zijn oude Schult, ofte gekochte Koopmanschap, &c. tot voldoening ofte in minderingh strecken sal.

VIII.

Wanneer een Crediteur van zijn Debiteur een Wissel brief aangenomen heeft, in voldoeningh of minderingh van oude Schult, ofte gekochte Goederen, die moet hem daar na van zijn Debiteur niet laten perswaderen, dat hy, soo wanneer de Betrockene niet soo prompt en precise op den verval dagh quam te voldoen, onder pretext van kosten te mesnagieren, en den betrockene niet degusteren, soo precise als men na de Wissel-stijl gewoon is, niet hoeft te doen protesteren, maar aan den Acceptant des verfoekende, wat langer tijdt en uytstel toe te staan, 't en zy dat den Debiteur by zijn schriftelijke handt-teeckeningh
't selve

t selve verfoekt, en beloofst, dat sulx den Crediteur niet prejudiceeren, en hy des niet te min zijn recht op hem behouden sal, en allen schijn of binnen de respijt-dagen na Wissel-stijl geprotesteert waare: Want anders sal den Debitteur, ignorerende dit versoeck gedaan te hebben, tegen zijn Crediteur kunnen sustineren, in geval den Acceptant niet voldoet, dat hy zijn recht versuymt, en binnen de behoorlijcke respijt-tijdt niet geprotesteert hebbende, ongehouden is den beloop van de Wissel ofte Herwissel aan hem te verantwoorden.

X:

Wanneer een Crediteur van zijn Debitteur een Wissel-brief ter handt gestelt werdt; met versoeck, om deselve te laten invorderen, en soo de voldoeninge volgt, den beloop te laten strecken in minderingh van zijn Schult, soo sal een voorsichtigh Crediteur met zijn Debitteur vooraf bespreecken, of hy den beloop ingekomen sijnde, trecken of doen remitteren sal, oock hem communiceren, door wie hy d'invordering sal laten doen, en van het geene goet gevonden werdt, zijn schriftelijcke ordre neemen, om in cas van opkomende schade, geen disput te hebben.

* Doch *Wissel-brieven* die aangenomen worden *simpelijck* om in te vorderen en de *Pemingen* inkomende te laten valideren, zijn *eygentlijcker* Brieven pro Forma, daar van in 't xxxviij. Capittel te handelen staat.

X.

De Wissel-brief die een Crediteur selve maackt op sijn correspondent, ter requisitie van sijn Debitteur, wanneer het den selve ongelegen komt, om hem te voldoen 't gene hy voldoen moet, kunnen en moeten mede gereekent werden voor gemenghde ofte Schuld-wisselen.

* Wanneer het een Debitteur ongelegen komt sijn Schult ten verval-dage te voldoen, en aan sijn Crediteur uitsel versoecht, met belofte van hem voor de nabetalinge satisfactie te geven, en het den Crediteur ongelegen komt te wachten, ter oorsake hy hem van de Penningen bedienen moet; soo gebeurt het wel, dat den Crediteur, wanneer hy sijn Debitteur volkomentlijk fideert, deselve ten geval, treckt op sijn eygen Correspondent, voor sijn Debitteurs rekening, met ordre, om sich ten verval-dage wederom per apointe te revaleren.

XI.

Wanneer een Crediteur, trekt voor rekening van sijn Debitteur, soo sal deselve, om sijn Debitteur duydelijck te kunnen aanwijfen, wat somme voor den Herwissel by hem voldaan moet werden, aparte wissel-brieven maken, van de somme die hy voor sijn Debitteurs reeckeningh trekt, ofte immers, en in alle geval, sijn Correspondent dien hy betreect, ordineren voor foodanige somme een aparte rekening, te houden, ende deselve per apointe te revaleren

XII.

Om die aparte reeckening te onderscheyden,

den, wert ordinaar door den Crediteur of Trecker aan den Betrockene geadviseert, dat hy op hem treckt met sijne Obligo, voor rekening van soodanige vriendt, noemende desselfs naam; ofte anders dat hy treckt voor sijne rekening apart A. B. designerende met Letteren den Naam en Toenaam van sijn Debitour.

XIII.

't Gebeurt ook wel dat d'eene vriendt den anderen te geval, zijn correspondent conto apart betreect, om deselve van de Penningen ter tijdt toe dat de hertrattes moeten voldaan werden, te accommoderen.

* In alle geval siet den Betrockene op sijn Trecker, die gehouden is, en blijft, voor sijn Trattes en de Hertrattes te responderen, maar de Wissel-schade en kosten komen ten lasten van den Debitour, ofte van den gene wien te geval, ofte voor wiens rekening getrocken werd.

HET XXXVI. CAPITTEL.

Van de Geconteeerde Wissel.

I.

IN een suyvere volledige gesloote ofte negotieerde wissel, heeft men vier bysondere Persoonen, te weten, den Trecker, Gever, Houder des Briefs en de Betrockene; maar in een geconteeerde Wissel representeert, ofte is den Trecker en Gever eene en deselve persoon.

* *Ymant kan te gelijk Trecker en Gever sijn in vierderley geval ; Ten 1. wanneer voor sijn eygen reeckening op elders te trecken en ook te remitteren heeft ; Ten 2. wanneer hy voor sijne eygen reekening te trecken , en voor eens anders reekening op deselve plaats te remitteren heeft ; Ten 3. wanneer hy voor eens anders reekening te trecken , en voor sijn eygen rekening te remitteren heeft ; Ten 4. wanneer hy voor rekening van een ander te trecken ; en voor reeckening van een derde te remitteren heeft.*

II.

Die *Trecker* en *Gever* te gelijk is voor sijn eygen reeckening , en dat hy treckt op d'een en remitteert aan d'ander van sijn Correspondenten , magh de Cours van Wissel reduceren, en in sijne Boecken calculeren, soo als het hem gevalt, en is niet gehouden yemandt deswegen reekenschap te geven; maar die aan de eene sijde , ofte wederzijts , voor een anders reekening conteert , behoort sonder sucht tot d'eene of d'ander van sijn Correspondenten , ofte oock tot zijn selven , de wissel-cours soodanigh te stellen ende te reguleren , als hy effective ter Beurse gecontracteert , ende andere partyen op deselve plaats en conditie gewisselt heeft , ofte soude hebben kunnen wisselen ; en by aldien de wissel dien dagh merckelijck gemonteert ofte gedeclineert is , soo vereyscht de equiteyt dat hy een middel cours , en noch de hoogste noch de laagste uytset.

III.

In geconteeerde Wissel-brieven daar de Trecker ook Gever is, expresseert hy sulx met dese woorden, *de waarde in my selven*: maar soo wanneer hy by de betroockene niet bekennt wil staan, dat hy de party geconteeert; en de waarde in hem selven gevonden heeft; soo stelt hy oock wel de waarde van yemandt anders, gevende daar van aan die geremitteert werdt bericht, dat de waarde *fiuta*, soodanig gemelt en gestelt is.

IV.

Wanneer men treckt ofte remitteert voor yemants reeckening in de Wissel-brief niet genoemt; aan dien hoeftmen in het advijs geven niet te melden dat de waarde geconteeert is.

V.

Die in hem selve conteert en daar van advys geeft, 't zy het geschiedt met ofte sonder Wissel-brief, magh noch kan die contatie nier herroepen noch retracteren, als met consent van haar alleen die in deselve geraackt zijn.

VI.

Die occasie te conteren heeft, is bevoeght, niet tegenstaande hy effective geen courtage betaalt, deselve des niet te min aan sijn Correspondenten aan te teeckenen, en soo wanneer hy *del credere* staat voor de remises, oock de ordinaris

dienaris daar toe staande , ofte bedongen provisie te trecken , of hy schoon geen risico loopt.

VII.

Een , of deselve Persoon kan oock in verscheyden andere gevallen twee ofte meer Personen representeeren , ofte relatien in een wissel-brief hebbende , want hy kan ook noch zijn ,

Ten 1. *Trecker* en *Houder*.

Ten 2. *Trecker* en *Betrockene*.

Ten 3. *Gever* en *Houder*.

Ten 4. *Houder* en *Betrockene*.

Ten 5. *Trecker* , *Gever* en *Houder* , &c.

VIII.

Wantier yemant Wissel-brieven maackt aan hem selven , ofte aan sijne ordre te betalen , die is te gelijk *Trecker* en *Houder* van soodanige wissel brief , tot dat hy deselve intreckt en endosseert.

IX.

Een *Trecker* maackt selden wissel-brieven aan hem selven te betalen , wanneer den gene die hy betreckt , by hem , of hy by andere in volkomen Credit is.

X.

Men moet voorsichtig zijn in het Negotieren van wissel-brieven , houdende aan ordre van de *Trecker* te voldoen ; dewijle soodanige
Brief

Brieven veeltijds op Kreupels getrocken, en voor het Intrecken geaccepteert zijn, en den Trecker hem van deselve bedient, om geldt te fourneren.

XI.

Die Wissel-brieven maackt, tot sijn eygen lasten, en in deselve aanneemt, ofte belooft te voldoen, is te gelijk *Trecker* en *Betrockene*.

XII.

Wanneer een *Trecker* op hem selve aanneemt, ofte belooft in de wissel-brief de genegotieerde somme te voldoen, als dan is het onnoodigh dat hy deselve nader accepteert; maar dirigeert hy de Wissel-brief, soo op hem selven, als of hy een ander ware, soo doet den Gever, ofte Houder voorsigtiger; dat hy hem deselve accepteren doet.

XIII.

Wanneer een Wissel-brief, houdende tot des Treckers eygen lasten, binnen de respijt-dagen niet geprotesteerd werd, so verliest den Houder daar mede sijn verhaal niet op deselve, dewijle hy als Acceptant geobligeert is en blijft, maar hy verliest sijn verhaal op andere Endosseurs, indien de Brief geëndosseert is.

XIV.

Wanneer van een Wissel brief, houdende ten lasten van den Trecker selver de respijt-dagen verlopen zijn; als dan is den Houder bevoeght, tegens den Persoon van den Trecker,

op deffelfs goederen, te procederen by parate executie van Gijfelinghe ofte arrest, sonder dat hy geobligeert is, de Wissel-brief en het protest te doen retourneren na die plaats, daar uyt de wissel-brief als getrocken gestelt is.

XV.

Wanneer een Gever de Wissel-brieven laat maken te betalen aan hem ofte zijn ordre, als dan is de Gever oock *Houder des Briefs*,

XVI.

Een Gever doet de Wissel-brieven maken te betalen aan sijne ordre, somtijds om dat hy selve noch niet weet aan wie deselve te betalen sulden zijn, somtijds om dat hy den Trecker ofte maker van de Wissel-brief 't selve niet wil bekend staan, of laten weten.

XVII.

Een Gever remitterende voor eens anders reeckeningh, doet seer onvoorsichtigh dat hy de Wissel-brieven (al staat hy *del credere* voor deselve) laat maken aan zijn ordre, en die aan zijn correspondent endosseert.

* De redenen waarom zijn aangetekent op de *viii* stell. van het *xxvii*. Capittel. hier voor pag. 203.

XVIII.

Wanneer de Gever de Wissel-brieven doet maken te betalen aan den genen daar den Trecker op treckt, als dan is de *Betrokkene* oock *Houder des Briefs*, en de Wissel-brieven werden in soodanig geval gemaackt, *Betaal aan u, setvoen.*
Wan-

XIX.

Wanneer yemand betrokken werd aan hem selven te voldoen, en hy de wissel-brief niet aannemen wil, voor reeckening van den geenen, voor dewelcke deselve getrocken is, soo kan en moet hy (indien den Remittent een ander Persoon als den Trecker is) als Houder protesteeren tegens hem selfs, in alle schijn, als of de wissel-brief ten laste van een ander ware, en een formeel protest van non-acceptatie doen opmaacken, en het selve nevens de wissel-brief te rugge senden, aan den geenen, die hem selve geremitteert heeft, om hem daar van tegens den Trecker te bedienen.

XX.

Wanneer yemand betrocken zijnde, aan hem selve te voldoen, by rescriptie aan den Trecker en Remittent die Trattes recapiteert en aanneemt, soo kan hy daar niet van peniteeren, en kan daar na een protestatie van non-acceptatie ofte non-betalinge hem niet baten.

XXI.

Wanneer yemandt betrocken werdt aan hem selven te voldoen, en die Trattes by hem gerecapiteert ofte aangenomen werdt, in soodanigh geval is den verval-dagh voor de betaal-dagh te estimeren, soo dat deselve verstrecken zijnde, de wissel-brief voor betaalt gehouden en gereckent werdt.

XXII.

Wanneer een Trecker Wissel-brieven maakt aan hem, of ordre te betalen, en rescontreert of vindt de waarde in hem selven, als dan is den Trecker ook Gever en Houder des Briefs.

* Den Trecker kan ook wel zijn Gever en Betrockene, ook wel Houder en Betrockene; en alsoo in drierley opsicht, drie Personen ofte relatien in een Wissel-brief representeeren; de Gever kan ook wel zijn de Betrockene, ja ook wel te gelijk Houder en Betrockene, maar die gevallen vallen raar of zelden voor.

XXIII.

In een Wissel-brief kunnen ook twee Personen yder twee relatien hebben, ende
d'eene zijn d'ander

Ten 1. Trecker en Gever; Houder en Betrockene.

Ten 2. Trecker en Betrockene; Gever en Houder.

Ten 3. Trecker en Houder; Gever en Betrockene.

XXIV.

Wanneer de Trecker en Gever een, en den Houder en Betrockene oock een en deselve Persoon is, dan is 't een dubbel contatie, en geschiet meest tusschen correspondenten die weerzijts openstaande rekeningh hebben, en d'eene hier; en d'ander daar, gelt hebben moet, dat na Wisselcours overgeschreven en geadjusteert werdt, meest in soodanigh geval met simpel Advys geven, sonder formele Wissel-brieven te maken; maar soo wanneer een derde daar in geraakt is, als dan is 't beter dat men Wissel-brieven maackt.

De

XXV.

De rescriptie van de Betrockene, dat hy van soodanige contatie conform 't gegeven Advys, behoorlijke Nota en aantekeningh gemaackt heeft, obligeert hem soo bondig, ('t zy dat een derde daar in geraackt is, of niet) of hy een formele Wissel-brief hadde aangenomen.

XXVI.

Wanneer de *Betrockene*, *Houder des Briefs*, en den *Trecker* oock den *Remittent* selve is, en de betrockene difficulteert de *Trattes* te accepteren en te voldoen volgens Advys, in soodanig geval is het onnoodig dat hy tegen hem selven protesteren laat, dewijle het genoegh is, en hy volstaan kan, met de te rugge-sendinge van de wissel-brief, en rescriptie dat hy deselve in dier-voegen niet genegen is te recapiteren ofte aan te nemen.

XXVII.

Wanneer een *Trecker* op hem selven *Trekt*, en de *Gever* de *Wissel-brieven* laat maken aan hem ofte sijne ordre te betaalen: als dan is den *Trecker* oock de *Betrockene*, en de *Gever*, *Houder des Briefs*.

* In dier-voegen werden veeltijds gemaackt de *Wissel-brieven* in voldoeninge van *Schuldt*, daar van in het voor-
rige *Capittel* gehandelt is.

XXVIII.

't Kan gebeuren, maar het geschiedt selden, dat de *Trecker* *Wissel-brieven* maackt aan

hem selven te voldoen, ten last van de Gever, als wanneer den *Trecker* oock *Houder*, en den *Gever* de *Betrockene* is.

* Een Gever kan oock de *Betrockene* zijn, wanneer hy te geven heeft voor sijne, ofte ymandts anders rekening, en negotieert met den gene die op hem te trecken heeft; dat gebeuren kan, wanneer een *Buyten* woonder elders *Wisselt* en geeft op die plaats daar hy t'huis hoort.

HET XXXVII. CAPITTEL.

Van Voorwaardige Wisselen.

I.

IN een voorwaardige *Wissel*, obligeert hem den *Trecker*, niet absolutelyck tot de voldoening, maar onder seeckere *Conditie*, *Voorwaarde* of *bedingh*.

II.

In de *Wissel-brief* van een *Voorwaardige wissel*, moet de *conditie* ofte de *Voorwaarde*, onder dewelke de *Betrockene* ofte d'*Acceptant* gehouden sal zijn te voldoen, gestipuleert, en wel duydelyk geëxpresseert, en deselve voorsichtig ingestelt werden; alsoo de voorwaardige *Wissel* brieven veeltijds *cavillatie* en *disputen* onderworpen zijn.

III.

d'*Acceptatie* van een voorwaardige *Wissel* obligeert den *Acceptant*, 't zy dat hy den *Trecker* selve, ofte een ander is, absolutelyck tot

tot de voldoeningh, wanneer de conditie en voorwaarde daar in gestipuleert, door den Houder, ofte van sijent wegen gepresseert en nagekomen werdt, ofte door deselve gepresenteert werdt te presteeren.

IV.

Den Houder van een voorwaardige Wissel-brief, is somtijds geobligeert de conditie ofte voorwaarde absolutelyk te presteeren, somtijds niet.

V.

Wanneer een Houder van een voorwaardige wissel-brief absoluyt geobligeert is, soo kan hy niet volstaan met het mortificeeren, en niet vorderen van de voldoeningh van de Wissel-brief; maar hy is gehouden te boeten de schade ende d'intresse, die den Acceptant, by het niet presteren van de voorwaarde, daar en boven te lijden komt.

VI.

Wanneer den Houder van een voorwaardige wissel-brief niet absolut geobligeert is, alsdan libereert een interval, buyten schult en toedoen van den Houder, waar door hy niet kan presteren de conditie in de wissel-brief gestipuleert, niet altijd den Trecker of Acceptant, maar deselve is in soodanigh geval gehouden de wissel-brief te voldoen, of schoon den Houder de conditie niet voldoet, als hy de schade boet.

* By voorbeeld: A. alhier woonachtig contracteert met B. woonende tot Venetien, dat hy hem sal provideren een pack Sayen, op risico van hem A, die A. sal koopen voor reekeningh van B. tot de naaste prijs mogelijk, genietende voor sijn provisie 2. per cento, en voor sijn verschot en risico 15. per cento. Aannemende B. desen beloop te betalen, acht dagen na het arrivement van het gemelde pack Sayen tot Venetien. In soodanigh geval is het gebruyckelijck, dat A. de Sayen gekocht, geladen, en de Reekeningh van den beloop opgemaackt hebbende, nevens het senden van de Reekening, de party op B. treckt, en Wissel-brieven maackt in deser voegen:

*Ady in Amsterdam, per Duc
acht dagen na het Arriviment van het Pack
Sayen No 1. met nevens staande merk tot Venetien,
betaal, tegens de wel geconditioneerde levering,
tot voldoeninge van het selve, aan C. de somme van Duc a dio.*

Aan B.

A.

tot Venetien.

Wanneer B die Wissel-brief accepteert, soo is hy gehouden, tegens de Leverantie van het pack Sayen, de som in de Wissel-brief begrepen te voldoen, aan C (aan dewelcke door A, 't selve ordinaar geaddressiert werde) of schoon de Sayen ondertusfchen merckelijcke in prys afgeslagen, en mindet weerdig geworden zijn: en wanneer die Sayen onderwegen t'eenemaal komen te verongelucken, en niet komen te arriveren, soo is de party dood, en de Wissel-brief gemortificeert, maar soo wanneer de Sayen een ramp krygen, en beschadigt komen te arriveren, soo moet B die echter aannemen en sijn
geac-

geaccepteerde Wissel-brief voldoen, mits kortende aan den beloop, soo vele als de schade by onpartydige begroot wert: want A moet geconfidereert werden, als Assurateur van B, en verder niet, die niet gehouden is de Goederen daar hy op verzekert heeft, by beschadigingh te voldoen, maar alleen de schade te voldoen.

VII.

Onder de voorwaardige wissel-brieven, moeten mede gerekent werden de Bodemery-wisselen op de Kielen van Schepen, die gevallen voorwaardigh zijn: om dat het niet dependeert aan het kunnen of willen van den Houder, maar aan goetd geluck, of de Schepen over sullen komen of niet.

VIII.

De Bodemery-cognoscementen, die men gewoon is tot Smirna en elders in de Levant te maken, waar in de Schipper bekent dat hy ontfangen heeft onder den Overloop van sijn Schip, van A. foodanige Goederen, om by behouden overkomst te leveren aan B. en dat deselve goederen bewaart zijn met . . . Realen, daar onder begrepen de *Cambio maritimo*, dat is Zee-wissel, tegens . . . per cento, ontfangen van C. te betalen . . . dagen na het arrivement van het selve Schip.

Aan D. voor reekening van deselve . . . Real.

Aan E. voor reekening van H. . . . Realen.

Aan G. voor reekening van H. . . . Realen &c.

Ondertekent by den Schipper; Zijn mede soo veel als voorwaardige Wisselen, dewelcke,

ke, indien by B. geaccepteert werden, soo is hy gehouden de somme daar in begrepen, te voldoen, en gequalificeert, om de Goederen te ontfangen, mits betalende de Schipper sijn Vracht en ordinaar avary, komende de extraordinaris avary, ofte avary-gros; Item de beschadightheydt op de Goederen, ten laste van de Bodemer, ofte van D. E. en C. die de Bodemery-penningen t'ontfangen hebben, en werden door B. in de voldoeningh gedecoreert.

IX.

De gene aan dewelke Goederen met Bodemery-penningen beswaart geaddressceert komen, is alsoo weynigh gehouden de Bodemery-Brieven aan te nemen en te voldoen, als een betrockene gehouden is, een wissel-brief t'sijnen lasten te accepteren, maar wanneer hy soodanige Bodemery-brieven geaccepteert heeft, soo is hy ter vervaldage geobligceert te voldoen, na wissel-stijl en wissel-recht.

X.

Wanneer de gene aan dewelcke Goederen met Bodemery-penningen beswaart geaddressceert komt; de Bodemery-brieven weygert te accepteren, soo moeten de Houders van de Bodemery-brieven, tegens deselve protesteren van non-acceptatie, en by request, met de annectie van de Bodemery brieven Protest, versoecken authorisatie van den Rechte, om die
die

die Goederen te mogen loffen, en publiekelijk aan de meestbiedende verkoopen, ofte dat deselve gestelt mogen werden in handen van een sequester die sulx doet, om uit het netto provenu de voldoeninge van haar Bodemery-gelden te vinden; en moeten haar wel wachten, buyten authorisatie ofte approbatie van den Rechter, d'acceptatie ofte voldoeninge van haar Bodemeryen van yemant anders aan te nemen, en die de Goederen te laten loffen, en te beneficeeren na sijn welgevallen.

XI.

Wanneer de geene aen dewelcke Goederen met Bodemery-penningen beswaart geaddressseert komen, de Bodemery-brieven weygert aan te neemen, en de Goederen by Authorisatie van den Rechter g' beneficeert, en uyt het netto provenu de Bodemery-penningen voldaan werden, en noch overschiet: soo blijft dat overschot in handen van den sequester, ofte werdt door hem onder de Rechter gedepositeert, ten behoeven van den eygenaar van de gekochte Goederen, ofte den genen die daar recht toe heeft; maar wanneer die te kort komen, soo hebben de Houders van de Bodemery-brieven geen verhaal over 't geene te kort komt; op de geene aan dewelcke de Goederen geaddressseert quamen, nochte op de principale eygenaar van deselve, ja zelfs niet
op

op den Inlader, Lichter ofte trecker van de Bodemery-penningen, ten sy dat hy sich by een bysondere acte des wegen heeft geobligeert en verbonden.

XII.

Onder voorwaardige Wisselen werden oock gerekent de Wissel-brieven die in cas van weddenschap, ofte tot versekeringsh, gegeven werden.

XIII.

De Wissel-brieven die men in cas van weddenschap maackt, zijn enckelt ofte reciproque-lijck.

XIV.

Enckelt zijns, wanneer van d'eene zijde geld gegeven werd, en by den Geldt-trecker aangenomen werd in een formele Wissel-brief, soodanige somme aan den Geldt-gever te voldoen, by aldien hy binnen de gestelde en geconditioneerde tijdt te trouwen komt, ofte soodanige Stadt over is, ofte dit of dat te gebeuren komt, ofte gebeurt is.

XV.

Over weddenschap doet den Rechter geen recht, ook niet over Wissel-brieven ontstaande uytter hoofde van weddenschap, daar geen geldt van d'een noch d'ander kant gegeven is; maar in cas van geldgevingh, is den geld-trecker gehouden de somme by hem getrocken weder uyt te keeren, met den intrest van dien, en magh daar mede volstaan.

XVI.

Voorwaardige Wisselen tot versfekingh zijn tweederley: want sommige strecken tot asfurantie of versfeking van den Trecker ofte Remittent, sommige tot versfeking van den Houder.

XVII.

Voorwaardige Wissel-brieven tot versfekingh van den Trecker of Remittent, zijn soodanige Wissel-brieven, die een Buyten-woonder maackt ofte doet maken, om te dienen tot voldoeninge van Wissel-brieven by hem geaccepteert, die opeen ander plaats voldaan moeten werden; ofte diemen maackt om te dienen tegens andere Wisselen geprotesteert van non-acceptatie; ofte in cas den Acceptant voor den verval dag te falieren komt, den Trecker sood tijdige advertentie daar van bekomt, den Trecker Wissel-brieven voor den verval dagh noch ter plaats kunnen zijn daar de betalingh geschieden moet.

XVIII.

Voorwaardige Wisselen tot versfeking van den Houder, strecken tot versfeking van weder voldoeningh, ofte van belooningh voor gunst ofte dienst.

XIX.

Tot versfekingh van weder-voldoeningh, zijn by exempel dusdanige en diergelijke wissel-brieven:

Acht dagen na het vertoonen van een Quitantie van

ofte presenteren, dat hy bereydtwilligh is deselve van sijn zyde te voldoen, of anders is de protestatie van geen volkomen valeur.

HET XXXVIII. CAPITTEL.

Van Wissel-brieven proforma.

I.

WAnneer yemandt een buyten-lants Debitour heeft, die hy betrecken wil, sonder de risico van het retourneren des Wissels tot sijn schade sich te willen onderwerpen, die kan Wissel-brieven maken *pro forma*, te betalen aan de ordre van sijn vriendt, of dienaar, stellende om de formaliteyt van de Wissel-brief, de waarde van deselve, of van yemandt anders als Gever, die effective geen Gever is.

II.

Men meldt ymants Naam als Gever in een Wissel-brief *pro forma*, Somtijdts buyten weten, kennis ofte consent van deselve, somtijdts met desselfs toestemminge en consent.

III.

Buyten weten, kennis of toestemmingh, kan sulx geschieden, wanneer de Wissel-brieven gemaect werden aan een derde, ofte een andere Persoon, ofte desselfs ordre te betalen; en in soodanigh geval kan voor Gever
van

van de Valuta genomineert werden, een bekende of onbekende, ja gefingeerde Naam, hoedanigh die oock zy.

IV.

Met consent en toestemmingh moetmen ymands naam, als Gever in een Wissel-brief *pro forma* melden, wanneer men de Wissel-brieven maackt aan den selve, ofte aan sijn ordre te voldoen.

V.

Wanneer in een Wissel-brief de Valuta *finta* gestelt, ofte deselve op ymandts Naam buyten desselfs weten *pro forma* gemeldt werdt, soo is den Trecker genootsaackt aan den Houder, (zijnde den genen aan de welcke, ofte aan wiens ordre de Wissel-brief te betaalen geridigeert is) bekend te staan: En te communiceren, ofte advisereren; dat de Valuta *finta* ofte *pro forma* van de genaamde Gever gesteld is; om dat de Wissel-brief door den Trecker selve; ofte van desselfs wegen, aan hem alsdan overhandicht ofte toe-gefondt werdt: maar wanneer de Valuta *finta* ofte *pro forma* met toestemmingh gestelt werdt, alsdan werden de wissel-brieven ordinaar gemaackt, te betalen aan de ordre van de genaamde Gever, *pro forma*, en soo wanneer deselve aan ymand anders te betalen gestelt werden, alsdan ageert de genaamde Gever veeltijds als ware en effectieve Gever, en doet de voldoeningh vorde-
ren

ren op zijnen Naem; ofte soo wanneer sulx niet geschiet, is den Trecker als vooren ge-noodtsaackt, aan den Houder te participeren dat de Valuta *sinta* gestelt is.

VI.

Men moet niet al te licht toestemmen Wissel-brieven *pro forma* te laten maacken aan sijne ordre te voldoen: want soodanige Wissel-brieven kunnen niet ingetrocken, en mogen niet voldaan werden, als op het endossement van den geenen aan ordre van dewelke deselve te betaalen gemaackt zijn; en een endossement, al geschiet het maar ter requisitie van den Trecker *pro forma*, obligeert den endosseur, ten behoeve van de Houder des Briefs, waarlijk en absolutelijck.

VII.

Wanneer een Wissel-brief, daar in yemants Naam als Gever *pro forma* gemelt, en aan desselfs ordre te betalen gemaackt is, door den Trecker negotieert ofte ingetrocken, en op desselfs versoek door den gemaanden Houder geëndosseert werdt, soo moet den aanneemer van soodanige Wissel-brief aan den Endossant, en niet aan den Trecker, voldoen, ten zy op een schriftelijcke ordre van den Endossant, al schoon hy weet en versceekert is, dat sijn Naam in de Wissel-brief maar *pro forma* gemelt staet; ten ware dat den Endossant niet voor handen was, en ter requisitie van den Trecker

de Wissel-brief in Blanco geëndosseert hadde, als wanneer den Trecker gehouden is, den aanneemer van foodanige Wissel-brief, te garantireren voor alle aanspraak van den Endosseur.

VIII.

Die yemant te geval, ofte uyt vrintschap, sijn Naam *pro forma* ofte *finta*, met kennis als Gever in een Wissel-brief melden laat, en deselve Wissel-brief ingetrocken werdende, endosseert, het zy dat hy de Valuta selve te ontfangen komt, en den Trecker overhandigt, ofte op sijne assignatie of ordre den Trecker die selfs laat ontfangen, dient en behoort, of schoon dese negotiatic hem ten principale niet raackt noch aangaat, echter daar van een formele Post in sijn boeken te maacken, ofte ten minsten in sijn Memoriaal, Journaal, ofte Wissel-boeck, daar van pertinente notitie en aanteeckening te doen, *per memorie*.

IX.

Wanneer een Wissel-brief *pro forma*, aan ymands ordre te betalen gemaackt is, en deselve ingetrocken, en door hem geëndosseert werdt, die Endosseur doet voorsichtiger, voornamentlijk als de Valuta per cas te ontfangen is, dat hy deselve met sijne assignatie den Trecker selfs ontfangen, en hem die assignatie quiteren laat.

X.

Wanneer ymandt sijn Buytenlandts Debitur

teur

teur betreekt, en om in geen Herwissel te vervallen, de Wissel-brieven doet maken te betalen aan de order van yemant, die occasie heeft, na bekomen acceptatie, deselve in te trekken, of door sijn Correspondent te laten invorderen, en *pro forma* ofte *fiuta* stelt de waarde van deselve, soo moet hy mede toefien wiens Naam hy gebruyckt, en aan wie hy sodanige Wissel-brief toevertrouwt, op dat so wanneer de genaamde Geyer *pro forma* de Wissel-brief, buyten sijn kennis of weten, komende in te trekken, en deselve niet voldaan werdt, en dese Intrecker in onvermogen geraackt, den Trecker niet gehouden zy den Her-wissel aan den Houder van sijn Brief goet te doen, sonder de waarde te hebben genooten; ofte soo deselve voldaan werd, hy sijn gelt niet quijt zy, en slechter Debitour aan den Intrecker ofte Invorderer van sijn Brief, als aan de Betrockene heeft.

XI.

Wanneer den Trecker een Wissel-brief, waar in hy de *Valuta fiuta* stelt, niet derft intrekken, uyt bekommering dat den Betrockene die niet mochte accepteren, ofte accepterende ten Verval-dage niet voldoen, dierhalven deselve maakt te betalen *adroitura*, aan yemant ter plaats woonende daar de betalinge moet geschieden, en aan deselve adviseert, dat, om reden by hem de *valuta fiuta*, ofte *pro forma*,

gestelt is, in soodanig geval, moet den geremiteerde ook voorzichtig zijn, indien den Trecker niet over sufficient is, en de Penningen, die hy in voldoeninge van soodanige wissel-brief ontfangt, niet debourseeren, ten zy dat den geenen van dewelcke de Valuta, *pro forma* ofte *finta*, gestelt is, hem ordonnere dat hy niet soodanige Wissel-brief volge de dispositie van den Trecker, ofte dat den Trecker hem anders satisfactie geeft, tot sijn genoegsaame gerustigheyt.

XII.

Onder de Wissel-brieven *pro forma* moeten mede getelt werden, die yemant treckt op sijn Debiteur, te betaalen aan de ordre van sijn Crediteur, de waarde van deselve *pro forma*; en die hy aan sijn Crediteur ter handt stelt, sonder verdrag over de Wissel-cours te maacken, alleen met verzoek, om van deselve voldoening te laten procureren, en het provenu te laten dienen in minderinge van sijn Schult.

XIII.

Den Debiteur die soodanige Wissel-brief *pro forma* aan sijn Crediteur ter handt stelt, is bevoegt, van sijn Crediteur tegens d'overleveringe van deselve een acte ofte Recipissè te vorderen, waar by hy bekent soodanige Wissel-brief, waar in sijn Naam als Gever gemelt staat, van sijn Debiteur te hebben ontfangen, om de voldoeninge te laten vorderen, en deselve bekomende, dat hy de Valuta sal trecken ofte aan hem

Hem doen remitteeren, ofte deselve aan zijn Debiteur goet doen, volgens Wissel-cours; en de voldoening niet bekomende, dat in soodanig geval den Debiteur geen verder schade nochte onkosten sal hebben te dragen, als van Protest en verschooten brief-port.

XIV.

Een Crediteur soodanige Wissel-brief aannemende, om te versenden en te laten invorderen, doet ook voorzichtig als hy zijn Debiteur een acte tekenen laat, waar by hy zijn Crediteur versocht, de Wissel-brief aan soodanige zijn Correspondent te versenden, en die te ordonneren; de Penningen ingekomen sijnde, zijn Crediteur te remitteren: op dat soo wanneer de Penningen by die geene aan dewelcke de Brief gelonden werdt, ontfangen en niet wederom overgemaackt wierde; ofte overgemaackt werdende, geen voldoening op de remises volgde, den Debiteur tegen zijn Crediteur niet soude kunnen sustineren, dat deselve in de schade gehouden was.

XV.

Wanneer in soodanige gelegentheydt den Debiteur met zijn Crediteur over de cours accordeert, 't zy voor, ofte na de bekomen acceptatie, en hem den beloop doet in reeckening courant valideren, ofte oock wanneer een ander, diens naam *pro forma* in de Wissel-brief gestelt is, met den Trecker prijs maakt, en de

Valuta aan hem goet doet, soo wert de Wissel *pro forma* een reele ofte daadlike Wissel, en in cas van protestatie, is den Trecker gehouden in de vergoedinge van den Herwissel en kosten, &c.

XVI.

Wanneer oock een soodanige Wissel-brief, op versoek van den Debitteur, door sijn Crediteur ingetrocken, en de Valuta hem in reekening courant goet geschreven werdt, in soodanige gelegentheynt loopt oock de schade van den Her-wissel en kosten ten laste van den Debitteur ofte Trecker; maar soo wanneer den Crediteur soodanige Wissel-brief intreckt, buyten ordre van den Debitteur, soo komt de Wissel-schade, wanneer de Wissel-brief niet voldaan werdt, tot zijnen laste.

HET XXXIX. CAPITTEL.

Van Drooge Wissel.

Koopmans wissel bestaat eygentlijk in een gelt-geving in d'eene plaats, om de waarde, na bedongen Cours, in een andere plaats ofte Markt te ontfangen; *Drooge Wissel* bestaat mede in gelt te geven, maar om na verloop van een bestemde tijdt, ter selve plaatse daar het gelt gegeven is, voor de ontfange somme, soodanige als de gelt-gever bedingt, wederom te voldoen.

* Het onderscheydt van plaats in het Wisselen is een substantieel, ofte essentieel deel, en als het Mergh en Sap van de Wissel-handel, het welke in dese soorte van Wissel manquerende, soo wert deselve daarom Cambium siccum, ofte Drooge Wissel genoemd.

II.

In dese Wissel-sluyting werd de somma die voor de ontfangen somme te voldoen staat, somtijds seecker en vast gestelt, somtijds onseecker en gevallenig.

III.

Wanneer de somma die te ontfangen staat vast gestelt werdt, als dan geniet men een seecker gewin, strijdig tegens de natuur en aart van reële ofte daadlijke Wissel; en deese soort van Wissel is dan eygentlijk een Renteniers Wissel, ofte een verbloemde gelt-geving op Intrest.

IV.

Men disponeert zijn geldt op diergelijke Wissel met drierley insicht. Ten 1. om sich binnen die tijdt die men bestemt van die Penningen wederom te komen bedienen. Ten 2. om een vaste Intrest te trekken en sich krachtiger als by een Obligatie te verskeren. Ten 3. om te woekeren of te schacheren.

V.

Een Disponent kan hem binnen de bestemde tijdt van die Penningen bedienen, als hy de Wissel-brief laat maacken te betaalen aan hem ofte sijn ordre: want dan kan hy t'allen tijden

als het hem accommodeert, die brief met fatsoen en reputatie negotieren en intrecken, ofte elders op een ander plaats doen intrecken, het geene hy met soodanig respect, geen obligatie doen kan.

VI.

Een Disponent verseekert hem (immers soo hy neemt) beter, by forme van een wissel brief, als van een obligatie, om dat hy, de wissel-brief ten verval-dage niet voldaan werdende, terstont parate executie van Gijfeling en arrest bekomen kan, en op een Obligatie niet.

* Doch dewijle de inlandse Bodemeryen by den Schipper opgenomen, geen soo parate executie gauderen als de wytslandsche, heeft het ook sijn bedencking of dusdanige Drogge Wisselen, de Trecker meer, als een Obligatie obligereen, behalven dat dese soorte van Wissel-brieven te maken, streckt in prejuditie van 's Lands gerechtigheit van 't kleyn segel, dan alle Obligatien onderhevig zijn; en deselve hoorden in der daat niet meer als voor Obligatien geestimeert te werden: om dat den inhoud niet anders dicteert, als een aanneeminge, ofte belofte, van een Debitour, om op een gestelde tijt soodanige somme aan sijn Crediteur ofte desselfs ordre, dat is Houder, te voldoen, voor de waarde van hem ontfangen.

VII.

Een woekeraar sal sich van soodanige droge Wissel bedienen, om dat de somme die te betalen staat alleen daar in gementioneert werdt, en niet de somme die by den Trecker ontfangen is, soo dat men niet weten kan wat intrest ofte gewin, hy op de Penningen die hy desbouseert, te genieten ofte te trecken komt.

VIII. On-

VIII.

Onder Drooge-Wisselen, met vast-stelling van winst, soude mede kunnen gereeckent werden het wisselen op Franckfort op Retoer, wanneer tusschen Gever en Trecker te gelijk op de Misse en op Retour genegotieert werdt.

IX.

De bedonge woorden werdt in een Droge-wissel onseker ofte gevallig genomen, wanneer men in het tracteeren wel verdrag maakt, raakende de Cours op eenige Mis ofte plaats, maar geconditioneert dat den Trecker de voldoening niet in de mis ofte plaats daar op geremitteert werdt, maar ter plaats daar men negotieert, wederom voldoen sal, in soodanige Cours, als op de bestemde tijt, uyt die Mis, ofte ter gestelde Verval dag, uyt die plaats, gcherwisselt werdt.

* By voorbeeld: E. geeft aan F. 1000. Florynen op de Franckfoorder Paasch Misse tot 84. met beding, dat F. die somme niet in Franckfort, maar op ultimo Juny, aan E. wederom hier in Amsterdam voldoen sal, in soodanige Cours als by Biljet van de Wissel blyken sal in de Mis tot Franckfort, die Retour op Amsterdam ultimo Juny te betalen, gewisselt is; dese soort van de Wissel is in Italien seer gemeen, en by de Republicq van Genua is dit geval in substantie voorgesteld, en gepresenteert aan Paus Urbaan den VIII. met versoek, dat sijn Heyligheyt, in een vergadering van Prelaten en Religieusen, het selve geliefde te doen examineeren, en te laten oordeelen, of soodanige Wisselen geoorloft of ongeoorloft waren.

De vergaring door *Faus Urbaan* daar toe aangestelt, heeft den 30. October 1626. geoordeelt dat foodanige wisselen niet mochten bestaan.

Daar na is het selve geval, door die Republicq, aan deselve vergadering wedrom voorgesteld, met dese restrictie en limitatie.

Dat soo wanneer tusschen E. en F. specialijk verdragh ge-
maackt wierdt, dat de *Wissel-schade* niet soude mogen excederen, soo veel per cento, ofse dan bestaan mochten?

De vergadering heeft op den 18 November, dessel-
vigen Jaars geconcludeert, dat oock, des niet te-
genstaande, foodanige Wisselen ongeoorloft waaren.

Daar na is het geval, aan deselve vergadering door de
Republicq, op dese wijze voorgesteld.

D. In *Genua*, geeft aan P. 1000. Croonen op de aan-
staande *Mis van Piacenza*, met *Retour* op hem selven, en
door dien P. in *Piacenza* geen gelt noch credit noch *Correspon-*
dent heeft, soo offereert hem D. zijn *Correspondent*, C. die
sijn *Wissel-brief* daar voldoen, ende de som wederom her-
trecken sal, P. neemt dese presentatie aan, en geeft ordre
aan C. van sijner wegen die somme te betalen, en sich te
revaleren op hem in *Genua*, C. hebbende de *Obligo* van D.
neemt die commissie aan, en komende op de *Misse* revaleren
van wie hy wil, die *avance* in de *Misse* en op *Genua* te ge-
ven heeft, maackt, om dat D. het gelt toch hebben moet,
zijn brieven op P. te betalen aan D.

En gevraecht, of dit bestaan mocht?

De vergaderingh heeft op prima September, 1629.
verstaan, dat dit, als of het een nieuw geval waare, wel
voorgesteld wierdt, maar in der daad niet een difere-
peerde van het eerste, en dierhalven oock niet bestaan
mocht.

Eyndelijck, na lange strijdt, en na dat de vergaderingh
maanden, ja Jaaren, door de Republicq gesolliciteert was,
om een forme te hebben van diergelijke Wisselen, die on-
vermijdelijk geadmitteert mochten werden; soo is het Ca-
sus

sus nochmaals gealtereert, en aldus voorgesteld.

Jan in de *Mis* van *Piacenza*, geeft 1000. Kroonen op wissel, aan *Pieter*, per *Milaan*, en komen over een, dat *Pieter* zijn *Wissel-brieven* sal maken, op *Anthoni*, een *Koopman* van credit in *Milaan*, aan dewelke *Jan* die somme remitteert.

Anthoni in *Milaan* die *Trattes* bekommende, debiteert *Pieter*, en crediteert *Jan*, en dewijle *Pieter* de *Provisie* niet versorgt, neemt hy zijn *Rembours* op de volgende *Mis* in *Pieter*, en remitteert deselve somme aan *Jan*.

En geschiet dese negotiatic met dese drie omstandigheden.

Ten 1. *Jan* belooft aan *Pieter*, dat *Anthoni* in *Milaan* zijn *Wissel-brief* voldoen sal.

Ten 2. *Pieter* belooft aan *Jan*, dat in geval *Anthoni* hem geobligeert blijft,

Ten 3. *Jan* belooft *Pieter*, dat de schade van *Herwissel* niet excederen sal, soo veel ten hondert, onder conditie nochans, soo den *Herwissel* minder monteert, dat hy niet meer als deselve betalen sal.

De Vergadering heeft op den 27. September 1631. het wisselen in diervoegen geaccordeert, en geconcludeert, dat in dit geval, noch in de omstandigheden, niets gevonden wiert, het geene niet gepractiseert soude mogen werden.

Wy laten het in zijn waarde en onwaarde, 't geene dese vergadering rakende het eerst opgestelt geval, en tivoorniaal verandering, heeft geloven te decideren, alsoo dese soort van *Wisselen* hier ter *Stede* weynig of niet in practijk is, dewijle het hier tot *Amsterdam*, voor geen *Sonde* noch *Woecker*, gereekent werdt, gelt met gelt te winnen, gelt op inrest te geven, ofte een seecker gewin van goet te trecken, het welck by de *Geestelijckheydt* in *Italien*, als een ongeoorloofde saacke gedecreteert zijnde, oorsaack geweest is, van dese soort van *Drooge-Wisselen* te bedencken, en in te voeren.

HET XL. CAPITTEL,

Van vermiste en verlooren Wissel-brieven.

I.

VAn een geslooten Wissel-party maakt men ordinaar eerste en tweede Wissel-brieven, om dat, soo wanneer d'eenemocht vermist ofte verlooren werden, den Houder sich van de andere soude kunnen bedienen.

II.

Wanneer gewisselt werdt op plaatsen derwaarts de Posten onseker gaan, ofte over Zee, ofte als de Gever de Wissel-brieven doet maken aan ordre met voorneemen van de prima acceptatie te laten voorderen, en de secunda elders te laten intrecken, als dan werden ook wel derde en vierde brieven gemaakt.

III.

Wanneer de Gever verklaart, dat de Wissel-brieven die hy van den Trecker ontfangen heeft, by hem verleydt, vermist ofte verlooren zijn, en versoect dat den Trecker die party wil retracteren, en de ontfangen Penningen restitueeren, onder presentatie van hem voor alle namaninge te bevryden; soo doet den Trecker onvoorsichtig, al heeft hy de party getrocken voor sijneygen reeckening, en dierhalven of hy al kan, dat hy sulx doet, dewijle hy volstaan mag, en den Gever sich ver-
ge-

genoegen moet, met het geven van andere Wissel-brieven.

IV.

Een Trecker moet voorzichtig zijn, en eens Wissel-brieven van een party gegeven hebbende, dan deselve party geen ander Brieven geven, als onder deselve datum en teneur van de voorige, en met dit onderscheyt, dat hy eerste en tweede brieven hebbende gegeven, niet foodanige, maar derde en vierde brieven geeft.

V.

Een voorzichtig Trecker, sal, na den verval-dag, geen derde of vierde Wissel-brieven aan den Gever toestaan, ofte inwilligen als onder protestatie, en acte door den Gever te verleenen, van non-prejuditie.

VI.

't Is de plicht van den Houder, dat hy sijn Wissel-brieven, specialijk die aan ordre houden te betalen, wel in acht neemt en bewaart, en een voorzichtig Negotiant sal alle de Wissel-brieven, die hem onder een blancq Endossement geremitteert werden, doen vullen, soo haast hem deselve Brieven ter handt komen.

VII.

Soo haast den Houder een Wissel-brief vermist, hoort hy terstondt immers voor den Verval-dag, aan den Betrockene ofte Acceptant daar van advertentie te geven, om aan niemant te voldoen als aan hem of ordre

VIII. Wan-

VIII.

Wanneer den prima geaccepteerde Wissel-
 brief houdende te betaalen aan ordre, ter plaat-
 se is daar de betalinge geschieden moet, en den
 geenen aan wiens ordre deselve te betaalen houdt,
 tegen den verval-dagh, de secunda willende in-
 trecken, deselve vermist, en verleydt of ver-
 looren heeft, en geen derde ofte vierde Brie-
 ven van den Trecker, ter oorfaecke, deselve
 absent is, bekomen kan; soo kan deselve party
 echter by hem genegotieert en ingetrocken
 werden, mits dat den intrecker, (indien sijn
 handteekening by den Acceptant niet bekend
 is) by een notariale volmacht ordonneert, aan
 wie te betaalen, maer soo sijn signatuur by
 d'Acceptant bekend en gefideert is, dan is een
 schriftelijke ordre onder sijn handt, behelsen-
 de belofte van Guarand voor alle aanspraack
 en namanninge genoeg.

IX.

Een voorfichtigh Acceptant sal geen Wissel-
 brief aan ordre houdende, ischoon by hem ge-
 accepteert, wanneer deselve, ofte een ander
 van deselve teneur, niet na behooren geen-
 dosseert hem verthoont, selfs niet op de
 ordre ofte volmacht van den geene aan dewel-
 ke die te betaalen houdt, voldoen, voor op
 den laaften respijt-dagh, en als dan voor al ook
 niet, als tegen de intreckinge van sijn geac-
 cepteerde Wissel-brief.

X. Wan

X.

Wanneer den Houder een geaccepteerde Wissel-brief, directe aan hem in de Wissel-bank te betaalen, vermist ofte verliest, 't heeft kleyne swarigheydt, alsoo soodanige Wissel-brieven meest voldaan en afgeschreven werden sonder de vordering of intrecking van deselve; maar wanneer deselve per cas ofte in courant gelt te betalen houdt, als dan sal een voorfichtigh Acceptant, wanneer sijn geaccepteerde Brief vermist werdt, niet voldoen, voor op den laatsten respijt-dagh, en dat aan den Houder selfs, ofte zijn ordre, en onder sijn Guarand van bevrijdinge voor namaninge.

XI.

Wanneer ymandt een geaccepteerde Wissel-brief vermist, houdende aan ordre te betalen, waar van de ongeaccepteerde secunda Brief, in ordre en behoorlijk tot op hem geëndesfeert, by hem vertoont werdt, soo is den betrockene geobligeert aan hem te voldoen onder sijn cautie en belofte van de ter handt stellinge van de geaccepteerde Wissel-brief, ofte bevrydinge van namaaninge, die uytter hoofde van deselve den Acceptant gedaan mochte werden.

XII.

Wanneer ymant een geaccepteerde Wissel-brief vermist, 't zy dat die a droiture, of aan ordre te betalen houdt, en dat die Houder van
de.

deselve pretendeert te zijn, deselve in handen gehad ende verleydt ofte verlooren, of dat hy advijs bekomt van zijn Correspondent, dat hy hem soodanige somme, opzicht, in soo een brief, en tot diens lasten, remitteert, ofte geremitteert heeft; en de Wissel-brief in sijn Missive niet ingeslooten vindt, ofte die Missive daar in deselve soude ingeslooten zijn; niet ontfangen heeft, en den verval-dag verscheenen is, soo kan hy de voordering van voldoening doen uyt zijn advijs-brief met presentatie van den Acceptant te sullen Guaranderen voor alle namaninge, die hem uytten hoofde van de vermiste of verlooren Brief ontstaan ofte op komen mochte, ofte tot sijn meerder verseeckertheydt sufficante cautie daar voor te stellen, en soo wanneer den Acceptant onder die presentatie niet voldoen wil, soo kan hy hem insinueeren, dat hy den beloop sal hebben te configneren, en by weygering te protesteeren van non-betalinge, Herwissel en kosten.

XIII.

Wanneer een geaccepteerde Wissel-brief van non-betalinge geprotesteert, vermist ofte verlooren werdt, soo is den Trecker, aan den Gever ofte gewesene Houdcr en verlieser van de Wissel-brief, niet gehouden den Herwissel te voldoen, als onder sufficante cautie voor alle namaninge en aansprake die hem, ofte den Acceptant, uytten hoofde van de vermiste brief

brief op komen mochte, en belofte van restitutie van de somme, metten intresse die den Trecker voor den Her-wissel en kosten betaalt, indien bevonden werdt, dat de Wissel-brief, die voorgegeven werdt verlooren te zijn, na gedane protestatie door den Acceptant, ofte yemant anders S. P. voldaan mochte werden.

XIV.

Wanneer een geaccepteerde Wissel-brief vermist ofte verlooren is, soo kan men tegen den Acceptant, noch Trecker, niet by parate executie: maar men moet ordinare tegens haar procederen.

XV.

De cautie voor namaninge van Wissel behoorde binnen een gelimiteerde tijd te verval- len, en de cautionarisen na verloop van desel- ve ontlast te zijn.

HET XLI. CAPITTEL.

Wat men doen en niet doen moet, geobligeert en niet geobligeert is, in cas van fal- ssement van yemant die in een Wissel-brief geraakt is.

I.

Wanneer een Gever te falseren komt, sonder de Valuta van een Wissel-brief te voldoen, en die Wissel-brief door hem weder

U

om

om ingetrocken, of versonden zijnde, van den Betrockene, of een derde geaccepteert werdt, soo is d' Acceptant geobligeert ten vervalddage te voldoen, immers by provisie, of schoon den Trecker de valuta niet ontfangen heeft; maar dewyle door een ontrouwe genaamde Gever, sich met den Houder verstaande, hier omtrent groote fraude soude kunnen latiteren, soo is het billik, dat ten Principaale den Houder probeere, ende den Rechten genoeg bewyse, dat hy, ofte sijn Correspondent, de waarde van de Wissel-brief effective voldaan heeft, ofte dat deselve door den Gever geremitteert is, tegen het geene hy van hem wettelijk en deugdelijk hadde te preten-deren.

II.

Wanneer den Acceptant van een Wissel-brief daar van de Valuta aan den Trecker niet voldaan is, ten vervalddage weygert oft onvermogende is te voldoen, ofte te saljeren komt: soo kan en mag den Houder sijn verhaal by de Trecker soecken; en deselve is geobligeert den Herwissel te voldoen, selfs van de Wissel-brief daar van hy de Valuta niet ontfangen heeft.

III.

Ja, soo wanneer in foodanig geval, den Trecker, voor sijn reeckening getrocken heeft, en om den Her-wissel te prevenieren
den

den beloop van den Wissel-brief aan den Acceptant overmaakt, om de Wissel-brief te voldoen, ofte den Acceptant den beloop op hem hertrecken laat, en hy dese Hertrattes accepteert; en den Acceptant, in plaats van de Wissel-brief te voldoen, met de Penningen door gaat, ofte in manquement blijft, en de Wissel-brief met Protest keeren laat, soo sal den Trecker des niet te min de voldoeninge van den Her-wissel geobligert zijn; en alsoo ten tweede-maal den beloop van sijn Wissel-brief moeten suppleren, daar van hy zelfs geen Valuta genooten heeft.

IV.

Wanneer een Gever te faljeren komt, alvorens hem de Valuta van een Wissel-brief voldaan heeft, ende de Betrockene advertentie bekommende van en des Gever ongelegentheyt, voor d'acceptatie deselve weygert, en over sulx de Wissel-brief met protest van non-acceptatie retourneert; soo is, by aldien deselve houd aan ordre te betalen, en den Houder doceren en bewysen kan, dat hy effectieve die Wissel-brief genegotieert, en de waarde voldaan heeft, den Trecker gehouden in de voldoening van den Her-wissel; maar soo wanneer de wissel-brief houdt à droiture aan yemant te voldoen, en de Gever de wissel-brief over gemaackt heeft, om den Houder te salveren, van 't geene hy hem schuldig is, als dan heeft het grotelijcx

fijn bedenken, ofte den Trecker geobligeert is den Her-wissel te voldoen, van zijn Wissel-brief, daar van hy geen Valuta heeft ontvangen, en daar van den Houder ook specialijk de directe Valuta niet voldaan heeft.

V.

Of schoon den Trecker een meerder somme voor den Her-wissel van een Wissel-brief, daar van hy de Valuta van den Gever niet ontvangen heeft, voldoen moet, als den Gever hem voor de Valuta schuldig is, soo werdt echter den genaamde Gever zijn Debiteur niet van de somme die den Trecker voor den Her-wissel voldoet, maar is en blijft alleen Debiteur van de Valuta die hem belooft, en niet voldaan heeft.

VI.

Wanneer den Trecker voor eens anders rekening geen voldoening van de Valuta bekomt, soo komt de schade ten laste van den geene voor wiens rekening de Trattes geschiedt is, ten zy dat den Trecker arbiteert met zijn *del credere*, wanneer het *del credere* niet alleen fiet op de Remises, maar op de geheele negotiatie; of ten ware dat den Trecker in het contracteeren eenige tijt om de Valuta te voldoen aan den Gever toegestaan; ende daar van geen advertentie aan zijn Principaal hadde gegeven, of dat hy den Gever buyten ordinaer met de vordering van de Valuta

luta hadde verschoont, in welken gevallen, 't zy dat den Trecker eenig genot daar voor getrocken soude mogen hebben of niet, deselve, als den Gever gefideert en credit gegeven hebbende, de schaade sijn Principaal beswaarlijk soude konen opdringen.

VII.

Wanneer den Trecker te faljeren komt, voor dat door den Gever de Valuta van een wissel-brief aan hem voldaan is, soo mag den Gever, by aldien hy de wisselbrieven noch in handen en niet versonden heeft, deselve aan de Crediteuren van den Trecker, ofte Curateuren over deselfs boedel restitueren, en soo deselve verstaan, dat hy in het wissel-contract gehouden is, en dat hy de valuta voldoet, en de acceptatie en voldoening van de wissel-brief vorderen moet, soo is hy wel geobligeert, sulx te tenteren, maar in soodanige gelegentheyd, als mede in cas de wissel-brief by hem al mogte geallieneerd, het zy versonden of genegotieert zijn, is hy echter ongehouden de Valuta te voldoen, als onder cautie dat hem die Penningen met den Herwissel en kosten wederom geresitueert sullen werden, indien de wissel-brief ongeaccepteert, ofte onvoldaan te retourneeren komt.

VII.

Indien den Gever eenige dagen tijdt bedongen heeft, om de Valuta te voldoen, ofte in-

dien hy deselve niet voldoen kan, ter oorfaacke dat de Wissel-banck gesloten is, en onder tusfchen, ter requisitie van den Trecker, aanneemt een affignatie van den beloop der Valuta, na verloop van die dagen, ofte op het openen van de Bank, aan een derde, (op desselfs afvrage by monde, ofte by onderteekening) te fullen betaalen; soo is de Gever geobligeert om die derde te voldoen; al komt den Trecker binnen de bedongen tijt, ofte voor het openen van de Bank, te faljeren, en de Wissel-brief met Protest van non-acceptatie te retourneren.

IX.

Wanneer den Gever ofte Houder van een Wissel-brief versloft heeft d'acceptatie van een Wissel-brief te laten vorderen, en den Trecker te faljeren, maar het selve den Betrockene niet ter vooren komt, voor dat hem acceptatie gevordert werdt, soo werdt een soodanige acceptatie, al is deselve na d'ongeleghentheydt van den Trecker geprocureert, van waarde gehouden, soo wel ten opficht van den Acceptant, als van den geenen voor wiens rekening de Trattes geschied is

X.

Wanneer den Houder van een Wissel-brief versloft ofte versuymt heeft, d'acceptatie te laten vorderen voor dat den Trecker te faljeren komt, soo kan hy de Betrockene, daar na
wey-

weygerende te acceptceeren, daar toe niet constringeren, al heeft de Betrockene den Trecker gerescribeert, op het advijs van die Tractes, dat hy deselve accepteren soude, en al bekennt hy dat hy deselve geacceptceert soude hebben, by aldien hem d'acceptatie in tijds, en voor dat hy des Treckers ongelegenheydt vernomen hadde, afgevordert waare.

XI.

Wanneer yemandt een Wissel-brief gesonden werdt, om d'Acceptatie te vorderen, en die onder hem te houden, ofte wederom te senden, door versuym d'Acceptatie niet vordert, ofte hem door de Betrockene ophouden laat, en den Trecker ondertusschente saljeren komende, daar na d'acceptatie by de Betrockene geweygert werdt, die behaalt wel kleynen danck by den Houder, maar hy is niet geobligceert de schade te boeten; in tegendeel is den geene die effective geremitteert werdt, met aanschrijvinge van d'Acceptatie, en voldoening te procureeren, en versloft d'Acceptatie te vorderen, wanneer den Betrockene (onkundig geweest zijnde van de aanstaande ongelegenheydt van den Trecker) verklaart, dat hy de Wissel-brief geacceptceert soude hebben, soo wanneer d'Acceptatie hem in tijds gevordert was, geobligceert, aan zijn Correspondent die hem de Wissel-brief geremitteert heeft, maar verder niet, te verantwoorden

de schade, door sijn nalatigheydt gecauseert.

XII.

Wanneer een wissel-brief ingetrocken en geëndosseert werdt, tot in de tweede, derde of vierde hand, of verder, sonder deselve te laten accepteren, en daar na d'acceptatie gevordert werdende, den Betrockene deselve weygert, ter oorfaake den Trecker ondertusschen gefaljeert is, soo komt de schade op den eersten Endossiant, diens fait en plicht geweest was d'acceptatie te procureeren, en daar in nalatig geweest zijnde, sich selfs te wijten heeft, dat hy allcen op den gefaljeerden Trecker sien moet.

XIII.

Wanneer den Betrockene, voor dat hem Acceptatie gevordert werd, d'ongelegenthey van den Trecker vernomen heeft, hoort hy geen wissel-brieven te accepteren, al heeft hy van den Trecker, noch in *Bonis* zijnde, advys gehad van die gedaane *Trattes*, en gerescribeert dat hy deselve accepteren soude; en hy moet voor al den Houder te geval, deselve niet accepteren, sonder van hem te nemen een Acte van guarand, en vrywaaringe voor alle aanspraak, die hem Acceptant, uit ten hoofde van den geenen voor wiens reekening getrocken is, ofte van den Trecker, ofte desselfs Crediteuren, of Curateur overkomen mochte.

XIV.

Den Betrockene vermag na dat hy vernomen heeft, des Treckers ongelegentheydt, geen Wissel-brieven van deselve accepteren, dat de ordinaaris Post geen advys gehad heeft, dat die somme, door hem, en voor wiens reekening getrocken is, al zijn de Wissel-brieven gedateert vroeger als van zijn ongelegentheydt, en al werd met deselve hem behandigt een advijs Brief van deselve datum; dewijle het in foodanige gelegentheydt seer suspect en apparent is, dat de Wissel-brief en d'advys Brief, beyde geanditateren zijn.

XV.

Wanneer yemandt betrocken werdt, voor reekening van een derde, en verneemt voor dat d'acceptatie hem gevordert werd, dat den Trecker gefaljeert is, die behoort, of hy schoon aan den Trecker-belofte gedaan heeft, dat hy zijn Wissel-brieven accepteren sal, deselve echter niet aan te nemen of accepteren, dewijle die acceptatie soude kunnen strecken in prejudicie van den geenen, voor wiens reekening getrocken is.

XVI.

Voor al mach een Betrockene geen Wissel-brieven getrocken voor reekening van een derde accepteren, na dat den geenen voor wiens reekening getrocken is, hem d'ongelegent-

314 *WISSEL-STYL Cap. XLI.*
heydt van den Trecker genotificeert, en die Wissel-brieven die aan hem noch niet vertoont mochten zijn te accepteeren, heeft geinterdicteert.

XVII.

Wanneer den Trecker te faljeren komt, is d'Acceptant niet geobligeert aan den Houder terstont te voldoen, cautie stellen, ofte eenige nader satisfactie te geven, maar den Houder moet den Verval-dag afwagten, alvoren hy enig recht van aanspraak, ofte vordering, op den Acceptant heeft, en als dan moet den Acceptant voldoen, of schoon den Trecker voor zijn eygen reeckening getrocken, en geen avance onder den Acceptant, nochte de provisie niet versorgt heeft.

XVIII.

Den Houder van een Wissel-brief daar van den Trecker gefaljeert is, en de betalinge by den Acceptant geweygert werdt, behoorden niet gehouden te zijn, het Protest van non-betalinge te senden na die plaats daar uyt getrocken is: dewijle consteert dat hy de voldoening van de Her-wissel by den gefaljeerde Trecker niet bekomen kan; maar bevoegt te wesen, den acceptant sonder tijdt versuym ofte uytstel, tot de voldoening te constringeren, en hem behoorde tegens deselve geen parate executie van Gijfelinghe op zijn persoon; en arrest op zijn Goederen geweygert te werden.

* De Keure gestatueert den 2. December 1664. staande in het vervolg van de Oetroyen en Willekeuren pag. 904. Dicterende, dat, ingevalle de Acceptant van Wissel-brieven de betalinge van deselve ten verval-dage koomen te weygeren, de voorschreven Wissel-brieven met protest na die Treckers te rugge sullen werden gesonden, om de betalinge te vorderen. Verstaat sich indisputabel in cas de Treckers in Bonis zijn, en datter apparence is dat deselve sullen voldoen: maar soo wanneer consteert en blijkt dat de Treckers insolvent, en fallit zijn, soo is het seker dat soodanige Treckers de Wissel-brieven niet sullen voldoen, maar dat deselve onbetaalt sullen keeren, en in soodanige cas behoorde d' Acceptant, die, by de te rug sendinge, niet als tijt-winninge soekt, deselve niet gegunt te werden.

XIX.

Wanneer den Acceptant van een Wissel-brief te saljeren, en sich publicq te absenteren komt, soo is 't gebruyckelijk, dat den Houder van de Wissel-brief, soo haast hy daar van kennis bekomt, al is het voor den verval-dag, terstont en sonder uytstel, door Notaris en getuygen doet inquireren, dat den Acceptant latiteert en voor insolvent bekend is, en daar van Acte laat maken, en deselve Wissel-brief versendt aan zijn Correspondent, daar van hem de Wissel-brief toegekomen is om satisfactie van den Trecker of intrecker te vorderen.

* Wanneer een Acceptant te saljeren komt, behoorden niet alleen aan den laaststen intrecker, maar ook a droiture, en sonder tijt versuym aan den eersten Gever kennis daar van gegeven te werden, om aan den Trecker daar van notificatie te doen, die aan de tijdelijke advertentie van des Acceptants ongelegentheit, veeltijts ten hoogsten veel

veel gelegentheit, ende dewijle den Houder des Briefs selve seer selden doet, ende beswaavlijk het selve op te leggen, ofte daar toe te obligeeren is, soo soude ook in dit cas, die ordre hier voor in de aantekening op de 4. stelling van het 21. Capittel geconcipeert, van bysondere dienst, en goed effect zijn.

XX.

Wanneer, het zy uyt versuym, ofte uyt onkunde van dit gebruyk, ofte om dat den Houder van de ongelegentheyd van den Acceptant niet vernomen heeft, ofte om dat de wissel-brief, aan ordre houdende, hier ter Steede eerst te arriveren komt, eenige dagen na den verval-dag, ofte om eenige andere reeden of oorzaak, den Houder van een Wissel-brief dese notariale informatie niet heeft doen beleggen, noch daar van Acte versonden, nochte voor den verval-dag, noch op den verval-dag, noch binnen den derden dag daar na, maar eerst op den vierden of vijfden, ja op den seften ofte lesten respijt-dag na den verval-dag, van non-betalinge geprotesteert heeft, soo heeft en houd echter den Houder van de Wissel-brief sijn verhaal op den Trecker en Intrecker, al is den Acceptant voor den verval-dag gefaljeert.

XXI.

Wanneer den Acceptant van een Wissel-brief voor den verval-dag komt te faljeren, ende den Houder des Wissel-briefs daar van een notariale verklaaringe, ofte Protest doet
op-

op-maacken, die doet best, wanneer de Wissel-brief aan ordre houd, en voor diverse plaatsen ingetrocken is, dat hy die verklaringe ofte dat Protest, sonder tijt versuym alleen retourneren doet, ofte na den geenen van de welke hem de Wissel-brief toegekomen is, en de Wissel-brief onder hem houd tot ten Verval-dag, om de voldoening van deselve te kunnen ontfangen, soo wanneer den Trecker noch in tijts ordre daar toe stellen mochte.

XXII.

Wanneer den Acceptant van een Wissel-brief voor den Verval-dag te saljen komt, ende yemant anders presenteert de Wissel-brief ter eeren van den Trecker ofte eenig Endof-sant te Accepteren, om ten verval-dage te voldoen; in soodanig geval, is den Houder niet gehouden die presentatie aen te nemen, indien den aanbieder by hem niet voor sufficient gehouden werdt; maar soo wanneer deselve sufficient is, ofte wanneer hy sufficiente cautie voor de voldoeninge bereydt is te stellen, alsdan is den Houder gehouden soodanige acceptatie te accepteren.

XXIII.

Niemandt moet een Wissel brief, daar van den Acceptant gefaljeert is, accepteren, als na gedane Protestatie, van de ongelegentheydt des Acceptants, en hy is geobligeert, de Acte
van

van die Protestatie, met de ampliatic van sijn acceptatie, sonder tijt versuym te senden aan den geene ter eeren, ofte voor reekening, van wien hy de acceptatie doet.

XXIV.

Of het schoon rugtbaar en bekend is, en den Trecker selve bekennen moet, dat den Acceptant van sijn Wissel-brief gefaljeert is, soo is hy echter ongehouden aan den Gever cautie te stellen, ofte eenige satisfactie te geven, soo lange aan hem zijn Wissel-brieven, ofte het Protest van de ongelegentheyf van den Trecker, gedaan ter requisitie van den Houder van gemelde Wissel-brieven, niet vertoont werdt; maar wanneer de Gever ofte Houder alle de Wissel-brieven in handen heeft, al isser niet geprotesteert ofte geprotesteert zijnde, als den Gever het Protest vertoont, al heeft hy de Wissel-brieven noch niet, in beyder geval, is den Trecker gehouden terstont, en sonder uytstel, den Her-wissel te voldoen, ofte suffisante cautie te stellen, tot genoegen van den Gever.

XXV.

Een voorfichtig Trecker sal geen wederrestitutie doen van den ontfangene Valuta, ofte vergoedinge van den Her-wissel, op een simpel Protest, ofte Acte van de insolventie van den Acceptant, maar het selve hem vertoont werdende, des versocht zijnde, alleen cautie stellen, voor de voldoening van de Wissel-brief

brief ter plaatse daar deselve betaalt moet werden, soo het noch in tijds is, ofte van den Her-wissel, als hem sijn Wissel-brief by den fallit geaccepteert, vertoont werdt; en de Wissel-brief manquerende, sal hy niet voldoen als onder een sufficient guarand van den Gever, om de Wissel-brief te sullen leveren, ofte de Penningen te sullen restitueeren metten Intresse, soo de Wissel-brief S. P. door yemant mochte voldaan zijn, of werden, met belofte van bevrydinge voor alle op-en aan-sprake, die den Trecker uytten hoofde van gemelde Wissel-brieven opkomen mochte.

XXVI.

Een Trecker of Intrecker is gehouden aan den Houder van een Wissel-brief, geprotesteert van falissement des Acceptants, even deselve satisfactie te geven, als men in cas van Protestatie van non-acceptatie geobligeert is, en verder niet.

* Waar van gehandelt is in het Cap. XIII. pag. 93.

XXVII.

Wanneer den Trecker, ter requisitie van den Gever, sijn wissel-brieven gemaakt heeft te betalen aan ordre, en die Brieven over diverse plaatsen ingetrocken werden, en in cas van falissement des Acceptants over deselve weg te retourneren staan, soo mag den Trecker, vernemende de ongelegentheyt van den Acceptant, sijn Gever aanseggen, en doen in-

finue-

finueren, by wien hy ten Verval-dage, ter gedestineerde plaats, daar de betalinge geschieden moet, sich sal hebben te adresseren, mits stellende sufficente cautie, dat de voldoeninge aldaar prompt geschieden sal; en sulcx doende, is den Trecker niet verder gehouden, als in de vergoedinge van de onkosten van het gedaan Protest en Brief-port, en den Gever is geobligieert die presentatie aan te neemen, en bevoegt den geenen, daar aan hy de Wissel-brief geremitteert, ofte mede genegotieert heeft, deselve overwijfinge te doen, soo lange het nog in tijds is, om ordre tot den ontfang ter gedestineerde plaats te doen stellen.

* Maar alsoo die geprotesteerde Wissel-brief veeltijts, in soodanig geval, en voorsichtig met het Protest wederom gesonden wert, en ten Verval dage niet in handen is van den geenen die de vordering doen moet: soo is het noodig dat den Trecker een ordre passeert, op den geenen die de voldoeninge deen sal, houdende dat hy sal hebben te betalen, tegens de intrekinge van soodanige Wissel-brief, ofte tegens sufficant guarand voor deser hand stellinge van deselve, soodanige somme, zijnde den beloop van de gemelde Wissel-brief, &c.

XXVII.

Wanner yemandt Betrocken en geremitteert werdt in een Brief, houdende *aan hem selve* te voldoen, en die Trattes by rescriptie door hem aangenomen werdt, en dese Betrockene ofte Acceptant, die oock Houder is, voor den Verval-dagh, ofte op een Mis ofte Marckt, voor den eersten rescontre ofte betaal-

taal-dag te faljeren komt, alsdan komt de schade ten lasten van den Trecker, ofte van den geenen voor wiens reekening getrocken is; en deselve is gehouden den Herwissel te vergoeden; al is binnen de behoorlijke respijdt-tijdt, niet geprotesteert; maar valt het Fallissement op den verval-dag, ofte op den eersten resconter ofte betaal-dag, ofte na deselve, soo moet de wissel-brief voor betaalt geëstimeert werden, en de schaden komt ten lasten van den geenen voor reekening van dewelcke geremitteert is, niet tegenstaande binnen de respijt tijd geprotesteert werd.

XXIX.

Wanneer getrocken is voor reekening van een derde, en de Wissel-brief door den Betrockene soodanig geaccepteert werdt, ende den geenen voor wiens reekening getrocken is, te faljeren komt, sonder den Acceptant de provisie te versorgen: soo moct deselve, des niet tegenstaande sijn geaccepteerde Wissel-brief voldoen, en heeft geen verhaal op den Trecker.

XXX.

Wanneer een wissel-brief, getrocken op ordre, en voor reekening van een derde, geaccepteert werd, en den Acceptant te faljeren koomende, en den Trecker, den Herwissel en kosten voldoen moet; soo heeft deselve sijn verhaal op den geenen voor wiens reekening hy getrocken heeft, al heeft deselve aan den Acceptant de provisie versorgt.

ofte hem door deselve laten betrecken: en soo wanneer, niet alleen den Acceptant, maar ook den geenen voor wiens reeckening de Trattes gedaan is, beyde faljeren, soo heeft den Trecker sijn verhaal op de Boedels van haar beyde.

XXXI.

Wanneer een wissel-brief getrocken, op ordre: en voor reeckening van een derde geaccepteert werdt, en den Acceptant te faljeren komt, voor dat den geenen voor wiens reeckening die Trattes gedaan is, de provisie tot voldoening aan hem heeft overgemaakt, en den Trecker van deselve wissel-brief daar op ook te faljeren komt: soo moet den geenen voor wiens reeckening getrocken is, sich niet laten disponeren door den houder des Briefs, dat hy hem voldoet, en die wissel-brief voor sijne reeckening getrocken, intrest, ten zy onder desselfs acte van Guarand voor alle aanspraak, die den Acceptant ofte den Crediteur, ofte Crediteuren van desselfs Boedel, hem aan doen mochte.

XXXII.

Wanneer den Acceptant van een wissel-brief getrocken voor reeckening van een derde, te faljeren komt, voor dat hem de provisie versorgt is, en den Trecker ook faljeert, soo moet den geene voor wiens reeckening getrocken is, aan den Acceptant, ofte aan den Curateur, ofte de Crediteuren van desselfs Boedel, den beloop van die wissel-brief niet voldoen, ten zy dat hem consteert en blijkt, dat

dat den Houder van de wissel-brief door den Acceptant, ofte van sijnent wegen, voldaan is, niet alleen van de presentatie op deszelfs Boedel, maar ook op des Treckers Boedel, ofte dat hy suffigantelijk geguarandeert werde, voor alle aanspraak van den Trecker, ofte deszelfs Boedel, uytten hooft van die Trattes.

XXXIII.

Wanneer den Houder van een Wissel-brief aan sijne ordre te betalen faljeert, en ter quader trouwe, in fraude van sijn Crediteuren, deselve endosseert aan een ander, of deszelfs ordre, te voldoen, die deselve negocieert, de Valuta effective daar voor ontfangt, en endosseert te betalen aan den genen die de voldoeninge ten vervalddage van den Acceptant komt vorderen, soo moet, ofschoon de Crediteuren van den ontrouwen Endossant in oppositie komen, den Acceptant aan hem voldoen, mits dat hy probere en bewijse dat hy de waarde van deselve metter daadt voldaan heeft; maar by aldien de fallit de wissel-brief geëndosseert hadde, directe aan yemant te voldoen, die soude veel licht wel provisie obtineren, maar behoorden ten principalen te bewijsen, op wat wijze hy de Valuta hadde voldaan; en moeten verklaren, dat voor het openbaren van de ongeleghentheit van een gefaljeerde Endossant, deselve Wissel brief ter goeder trouwe hem overhandigt geweest is, en by manquement of weygering, de Penningen niet mogen lichten,

ten, ofte gelicht zijnde, ten behoeven van de gemeene crediteuren, van de fallit restitueren moeten; gelijk mede geobligeert behoort te zijn, den geenen, die ter quaader trouwe een wissel-brief van de fallit bekomen hebbende, deselve op sijn naam intrekt en endosseert.

XXXIV.

Wanneer een wissel-brief in courant gelt gemaakt ofte geëndosseert, direct aan yemant te voldoen, door den Acceptant ter verval-dage aan den vertoonder of Houder, die buyten des Acceptants weeten ondertusschen gefaljeert is, voldaan en ingetrocken werd; soodanige betaalinge valideert: maar soo wanneer hy betaalt aan een ander, op ordre van den Houder, kennis hebbende van sijn ongelegentheyte, dan doet hy onvoorsichtig, en stelt sich in perijkel van nog eens te moeten voldoen.

XXXV.

Wanneer den Houder van een wissel-brief komt te faljeren, en den Acceptant kan proberen en bewijzen, dat die wissel-brief geremitteert is voor des Houders reekening, ofte tegen het geen dat den Houder van den Remittent, ofte van den geene, voor wiens reekening geremitteert is, was competerende; en hy dierhalven alleen Meester en eygenaar van deselve is, als dan behoort by den beloop van deselve, tegen sijn achter-stal ofte Schulvordering ten lasten van den Houder te mogen rescontreren, en deselve te contraponeren; maar
by

by aldien de wissel-brief geremitteert is, voor reekening van den Trecker, ofte van een derde, die de waarde van den Houder nog niet genoten heeft, in soodanig geval behoorde geen rescontre plaats te hebben: dewijle de gefaljeerde Houder geen rechte eygenaar, maar alleen invorderaar van de wissel-brief ge-estimeert moet werden, en den Acceptant geobligeert behoort te zijn, ten vervalldage, aan ofte ten behoeve van den rechten Meester of eygenaar van de wissel-brief, deselve te voldoen.

XXXVI.

Wanneer den Houder van een Wissel-brief staande om te faljeren, ter quader trouwen, deselve tweemaal effective intreckt, en den prima Wissel-brief aan den eenen Gever behandigen laat, met adres, waar de secunda geaccepteerde te vinden soude sijn, en de tweede wissel-brief aan den anderen Gever, met gelijk adres, toekomen laat, en van haar beyde de Valuta ontfangt: soo heeft van beyde de Houders, die het regt van vordering, dewelke de geaccepteerde wissel-brief, volgens het adres, niet vindende, d'acceptatie procureert, 'tzy dat sulx geschiet op de prima, ofte op de secunda wissel-brief, en of deselve eerst ofte laaft van den ontrouwen Intrecker, genegotieert is.

XXXVII.

Wanneer den Houder van een Wissel-brief, komende te faljeeren, deselve achter handt

houdt om zijn Crediteuren te verduyfteren, en by de Curateur, ofte Crediteuren van zijn Boedel, uytgevonden werdt, datter foodanige Trattes, in des gefaljeerdens Handen noch zijn moet, ofte immers geweest is, foo is den Betrockene geobligeert sich te declareren, of hy foodanige Trattes geaccepteert heeft; indien ja, foo is de Curateur bevoegt hem te interdiceren, dat hy ten Verval dage deselve niet sal hebben te voldoen, als met zijn kennis en consent: doet sich ten Verval-dage yemandt op die de voldoening vordert, die is gehouden te bewijfen, dat hy weutigen Houder van de Wissel-brief is; doet sich niemant op, foo is den Acceptant gehouden den beloop aan den Curateur over des falits Boedel te voldoen, onder guarand van alle aanspraak die den Voldoender uytten hoofde van de geaccepteerde Wissel-brief op komen mochte; ofte daar in difficulterende, is hy gehouden de Penningen te namtiferen in handen van den gerechte, ten behoeve van den genen die daar toe gerechtigd, en by weygering van sulx competeert den Curateur teegens hem te protesteren van non-betalinge, en dat Protest te versenden na de trecker, en daar op geen voldoening bekommende, foo kan als dan den Acceptant geconstringeert werden, de Penningen te moeten namtiferen.

XXXVIII.

Wanneer een Wissel-brief gemaakt is, te betalen

talen aen yemants ordre, die gefaljeert is, eer dat hem deselve toegekomen kan zijn, echter deselve machtig wert, en endofficert aan yemant anders te voldoen die d'acceptatie by de betrokene vorderen laat, dewelke geen kenniffic heb- bende van het faliffement des eerften Houders, deselve Wissel-brief accepteert; in sodanigen geval, mag den Acceptant, kennisbekomende van het faliffement van den geene aan wiens or- dre de Brief te betalen gemaakt is, endat hy al gefaljeert was, eer hy de Wissel-brief in handen heeft gehad, deselve aan den geëndof- feeerde, of desfelfs ordre, niet voldoen, de- wijleden gefaljeerde, na zijn ongelegenthoeyt, geen macht noch qualiteyt gehadt heeft, om die Wissel-brief te endofficeren, en dierhalven doet hy voorsichtig, dat hy onder presentatie van aan den Crediteur over des fallits boedel, ofte desfelfs ordre te willen voldoen, by wey- gering van sulx, de Wissel-brief van non-be- talinge protesteeren en keeren laat.

XXXIX.

Ten is niet buyten suspitie van fraude, wan- neer den Debitteur van een insolventen voor- geeft rescontre te hebben, ter oorsake dat hy ter requisitie van den fallit, toen deselve noch *in Bonis* was, een Wissel-brief soude geaccepteert, ofte een derde Wissel-brief soude geteekent hebben, houdende te betaalen aan yemandt van des fallits Crediteuren, endat den geaccep- teerde Wissel-brief, door hem voldaan, ofte

de Wissel-brief, daar van hy de derde Brief ge-
teekent soude hebben, met protest geretour-
neert, en den Herwissel, door hem voldaan
soude zijn: dewijle den Debiteur en den Cre-
diteur ofte Houder van een foodanige Wissel-
brief, haar metten anderen, en metten fallit
verstaande, diergelijke Wissel-brieven, na de
ongelegentheydt van den Trecker, in preju-
ditie van de andere Crediteuren, seer lichtelijk
kunnen maaken en fabriceren.

XL.

Wanneer den Houder van een Wissel-brief
versuymt heeft d'Acceptatie in tijts te vorde-
ren, en den Betrockene, na de ongelegentheydt
van den Trecker deselve weygert te accepte-
ren, als dan heeft hy geen voor-recht van aan-
spraake, voor andere Crediteuren, op het effect
dat den Trecker onder den Betrockene heeft,
of schoon de Trattes daar tegens gedaan, en
by den Betrockene geaccepteert en aangenomen
soude geweest zijn, indien deselve voor het fal-
lissement des Treckers gevordert waare.

XLI.

Of schoon den Houder van een Wissel brief,
daar van den Acceptant voor den Verval-dag,
ofte binnen de respijt-dagen, breekt, open-
staande reekening metten selven heeft, en uyt-
ter hoofde van dien, hem voor meerder somme,
als den beloop van de Wissel-brief, Debiteur,
en alle eygen schult door het fallissement van
den Acceptant, over en weder vervallen, en
tegen

tegen elkanderen compensabel, en rescontre onderworpen, is; soo doet hy nochtans voorlichtiger dat hy protesteren, en de Wissel-brief retourneren doet.

XLII.

Wanneer den Trecker, of den geenen voor wiens reekening getrocken is, te faljeren komt, sonder de beloofde provisie aan den Acceptant te versorgen; soo heeft den Acceptant ten verval-dage voldoende, ofte soo wanneer de Trattes niet geaccepteert, ofte niet voldaan werden, maar met Protest keeren, soodanig geval heeft den Trecker, voor-recht ofte preterentie voor alle andere Crediteuren, op de avance, uytstaande Schulden, en effectien, die zy respectivelijk onder haar hebben, concernerende den geene, voor wiens reekening de Trattes geschiet is.

XLIII.

Wanneer aan den Acceptant van een wissel-brief, door den geene voor wiens reekening deselve getrocken is, de provisie met remises wert overgemaakt, om daar uyt die geaccepteerde Trattes te voldoen, en hy die Remises in te vorderen, en daar op te faljeren komt, sonder die Trattes te voldoen, alsdan moet de principaal den Herwissel van die Trattes verantwoorden, en komt in den Boedel van den Acceptant in concurrentie nevens andere Crediteuren; maar soo wanneer op het fallissement van den Acceptant, de Remises noch in sijn Boedel gevonden werden, en nog niet in-

gekomen zijn, soo is de Principaal, die deselve aan hem over gemaakt heeft, tot deselve geprefereert en geregtigt, en moeten aan hem verantwoord werden, al heeft de Curateur van des fallits Boedel, na d'insolventie deselve ingevordert en in bekomen.

XLIV.

Den Houder van een geprotesteerde Wissel-brief van non-acceptatie, ofte van non-betalinge, waar van den Trecker, of Acceptant, of beyde insolvent zijn, komt concurrent in desselfs Boedel ofte Boedels, niet voor die somme by hem voor de Valuta betaalt, maar voor den beloop van den Herwissel en kosten, sijnde voor die somme die een Trecker of Acceptant souden hebben moeten voldoen, by aldien zy staat hadden gehouden, en *in Bonis* waaren gebleven.

XLV.

Wanneer een Trecker en Acceptant van een wissel-brief beide komen te faljen, als dan heeft den Houder regt van aanspraak op de beyde Boedels, en het staat hem vry zijn repartitie eerst in diens Boedel te vorderen dat hy wil, en daar hy deselve gereetst bekomen kan.

XLVI.

De Selve recht dat een Houder van een Wissel-brief heeft, op de Boedels van den Trecker en Acceptant, heeft hy oock op de Boedels van den Trecker en Endossant, ofte Endossanten, by aldien de Wissel-brief ongeaccepteert retourneert, en sy te saamen komen te man-

manqueren; en soo wanneer de Wissel-brief geaccepteert zijn is, den Acceptant, Trecker en Endossant, ja Endossanten, alle insolvent werden, in foodanig geval heeft hy sijn verhaal op de Boedels van haar allen.

XLVII.

Den Houder van een Wissel-brief komt in dien Boedel, daar hy sich eerst als Crediteur aan geeft en reparatie vordert, in concurrentie met de volle som, ofte beloop van de Wissel-brief, en de reparatie die hy ontfangt, strekt in minderinge ende afslag van die somme die hy in pretenderen heeft, en hy komt met de overrest, en verder niet, als Crediteur in d'ander Boedel, en vervolgens.

XLVIII.

Wanneer den Houder van een Wissel-brief, daar van den Trecker en Acceptant, of Endossant, beyde gefaljeert zijn, in den eenen Boedel der repartitie ontfangt van den vollen beloop des Wissel-briefs, en van den fallit, of desselfs Curateur, hem afgevordert werd quitantie, mede inhoudende *Cessie van Acties* soo moet den Houder sijn actie niet verder cederen als ter beloop van die somme die hy ontfangt.

XLIX.

Wanneer den Houder met den geheelen beloop van den wissel-brief in d'eene Boedel, als Crediteur hem aangegeven, en van de volle somme repartitie ontfangen heeft, en met de over rest in een ander Boedel komt repartitie te
vor-

vorderen: soo kan hy aandefelve van die somme die hy ontfangt, geen Actionem cessam geven ten laste van dien boedel, daar van hy de eerste reparatie ontfangen heeft: om dat hy met de volle som daar in deeling en repartitie gekomen is.

L.

Wanneer den Houder van den Wissel-brief daar van den Trecker en Acceptant, of Endossant, beyde getaljeert zijn; eerst van den vollen beloop repartitie ontfangt, in den Boedel van den geenen, voor wiens reekening de Wissel-brief niet getrocken is, maar deselve ingetrocken ofte getrocken ofte geaccepteert heeft voor des anders reekening, en deselve, met den geene, voor wiens reekening de Wissel-brief getrocken is, geen andere openstaande reekening heeft, soo komt den Houder voor de somme die hem noch rest, en den gene of des selfs Curateur, daar van hy de repartitie ontfangen heeft, voor de somme die hy aan den Houder heeft betaalt, t'saamen uytmakende den vollen beloop van de Wissel-brief, ter concurrentie in de Boedel van een Trecker, ofte Acceptant voor wiens reekening de Trattes geschiet is, en deselve als principaal verantwoordten moet.

* Verscheyde seer difficile geschillen kunnen der ontstaan, tusshen den Treckers, Acceptant en Endossanten van Wissel-brieven, in cas van der selver fallissementen, daar van ik alleen eenige voorstellen, en dit Tractaatje daar mede sluyten sal.

Ten 1. Geposeert. Dat een van beyde, 't zy den Trecker

Trecker of Acceptant, van een Wissel-brief, komt te faljeren, en d'ander sufficient blijft. *Queritur*: Of den Houder, ten gevalle van dien in Bonis blijft, in den Boedel van den fallit, als Crediteur, wyttten hoofde van soodanige Wissel-brief, kan en mag komen in concurrentie, dan of hy sijn verhaal by den sufficienten soeken moet?

Ten 2. *Geposeert*. Dat de Trattes geschiet is voor rekening van een derde, en den Acceptant te faljeren komt voor dat hem de provisie is versorgt, en den Trecker hem gevolgt sijnde, zy beyde komen te accorderen, en in gevolge van haar accoort den Houder van de Wissel-brief voldoen. *Queritur*: Wat recht van aanspraak, die beide op elkanderen, en op den geenen hebben voor wiens reekening de Trattes geschiet is?

Ten 3. *Geposeert*. Dat den Houder van een geaccepteerde Wissel-brief versuimt heeft, binnen de respitdagen te protesteeren, en dat den acceptant faljeert sonder dat hy, van de geenen, voor wiens reekening g. trocken is, de voldoening in handen heeft. *Queritur*: Of den Houder sich met den geene, voor wiens reekening de Trattes gedaan is, verstaan, en die Trattes mortificeren? dan, of die de Trattes aangaat den beloop aan den Acceptant ten vollen voldoen moet, en den Houder maar Concurrent in des Acceptants Boedel komen kan?

Ten 4. *Geposeert*. Dat yemant geen andere last of afschult heeft als een cenige Wissel-brief, by hem getrocken voor sijne reekening, daar van den Acceptant komende te breeken, hy heeft moeten volgen; *Queritur*: Of den Houder van die Wissel-brief, het geheel effect van des Treckers Boedel op rekening mag ontvangen, en behouden, en met het geene te kort komt in concurrentie nevens andere Credituren in des Acceptants Boedel komen, of niet?

Ten 5. *Geposeert*. Dat in cas van fallissement beyde van Trecker en Acceptant, door den Houder eerst voor de volle som wert aangesproken, die Boedel die eygentlijk Debiteur en verantwoordet van de Wis-

fel-brief, en de repartitie laaft, en van de reft, gevordert werd, van de Boedel van den geene, die de Wissel-brief alleen heeft ingetrocken, of defelve voor des anders reekening getrocken, ofte geaccepteert heeft. *Quaritur*: of in foodanigh geval, deefe laaft aangefprockene Boedel bevoegt is, met de fomme die fy aan den Houder komt te veldoen, als Crediteur in des eerst aangefprockens Boedel te koomen, of niet.

Ten 6. Gepofeert: Dat yemant komt te faljeren die maar drie Crediteuren of laften heeft; te weten, eene van fl. 6000. over gekochte Koopmanschap; een Wissel-brief van fl. 6000. door hem voor fijne reekening getrocken, en waar van den Acceptant mede gefaljeert is; en een Obligatie van fl. 6000. voor een party à deposito, onder simpel Borgtogte; en dat in des gefaljeerdens Boedel, niet meer als voor fl. 6000. eens aan effect te vinden en te repareren valt. *Quaritur*: Of in foodanigh geval dese fl. 6000. onder deefe drie Crediteuren niet ezalijk moet gerepartieert en gedeelt werden? Indien ja; Sulks gefchiet zijnde; en den Houder van de Wissel-brief, met de overige flo. 4000. koomende in concurrentie in des Acceptants Boedel; en den Houder van de Obligatie fijn borge convinceerende, en constringerende tot de voldoeninge van de manquerende fl. 4000. *Quaritur*: Of als dan den Boedel van den Acceptant des Wissel-briefs, van die fomme die hy aan den Houder komt te betaalen; en de beschaadigde Borge voor de fl. 4000. die hy betaalen moet, bevoegt zijn te pretenderen, datter een nader repartitie moet opgemaakt, en zylieden in de gedeelte 4. 6000. mede voor Crediteuren moeten erkent, en hoe in foodanig geval de repartitie hermaakt moeten werden?

Ten 7. Gepofeert. Dat Trecker en Acceptant, of Endoffiant gefaljeert, en haar Boedels aan den Kamer van de desolate Boedels, of onder Curatele gefteft zijnde; den houder van een Wissel-brief fich by den eenen
Boedel

Boedel aangeeft, als Crediteur van de volle fom, en ontfangt daar een provisionele repartitie, en daar na by den anderen Boedel mede een provisionele repartitie van de rest ontfangt, en dat na verloop van eenige tijd, by die respectieve Boedels, die sedert ingekome ne avance nader gedeelt en gerepartieert sal werden.

Queritur: Of den Houder van de Wissel-brief, in dese nader deeling, wederom in komen moet met die respectieve sommen, daar van by eerst de repartitie ontfangen heeft, ofte met wat somme.

Ten 8. Geposeert. Dat over en weder tusschen gefaljeerdens voor des eene en des anders rekening Wissel-brieven lopen, en zy lieden daar en boven wederzijts open staande rekeningen, courant als op tijdt, en noch onverkochte Goederen onder haar hebben. *Queritur*: Hoe en in welker voegen als dan de Compensatie er verantwoordinge plaats heeft, en 't geene den eene Boedel tot des anders lasten in te brengen heeft, geliquideert en geadjusteert moet werden.

Ten 9. Geposeert: Dat een Trecker en Acceptant ofte Endossant, van Wissel-brieven, die tot elkanders lasten, en voor d'een en d'ander rekening, over en weder lopen, komen te faljeren, en dat de Houders van detelve, by repartitie uit d'een en d'ander Boedel, soo veel ontfangen hebben, als 'er uyt heeft kunnen vallen: en dat na verloop van eenige tijt, op d'eene Boedel sich nieuwe lasten op doen, soo dat de gemaakte repartitien moeten hermaakt werden; en dat sulx geschiet zijnde, daar na ten lasten van de ander Boedel sich ook een last op doet, waar door ook de partitien andermaal moeten hermaakt werden. *Queritur*: Hoe dese nader reparitien, ten reguarde van de respectieve Houders van de Wissel brieven, en van des gefaljeerdens Boedels, onderling, opgemaakt moet werden.

Ten 10. Geposeert. Dat den Houder van een Wissel-brief faljeert voor, oft op, of na de vervalldag, en

den Acceptant in handen heeft, ofte niet machtigh te werden, een andere geaccepteerde Wissel-brief ten lasten van, ofte eene van non-acceptatie geprotesteerde Wissel-brief getrocken door, den gefaljeerden, vervallende voor de Wissel-brief die den fallit tot sijnen lasten heeft, ofte op den selven dag, ofte eenige dagen of tijd daar na. *Queritur*: Of in alderley geval, of in geenderley, of in welke, resconire plaats heeft?

Tot preveneringe van dese en diergelyke, en honderden van questien, disputen en inconvenienten, ik omtrent veelderley voorval in de Wissel-handel soude kunnen op tellen en voorstellen, behoefden maar een wel geraisonneerde vaste voet, reglement en ordre, waar na men sich te reguleren en te richten hadde, met kennis ingestelt, beraamt en gestatueert te werden; sijnde overwonderens waardig, en beklaglijk, dat in dese de voornaamste handel- en Wissel-plaats van de gheele Weerelt, geene soo seer noodige, en tot voorkominge van veele geschillen gerequireerde en dienstige, Wissel-ordonnantie gevonden werd, maar alleen eenige weynige Keuren en Ordonnantien nu en dan gestatueert, waar van de sommige wederom geannulleert, en gemortificeert, andere nader geexplicieert en gecorrigieert; andere noch disputabel duyfter en dubbel-sinnig, eenige oock buyten observance en gebruyk, sijn, dewelke ik, voor so verte deselve noch in vigueur en observance ziju, in ordre by een vergadert, als een Appendix aan dit Tractaatje, nevens de Wissel-Ordonnantien van de voornaamste Wissel- en handelplaatzen van 't Christenrijk, tot naricht en ten dienste van de Wissel-handelaars, goet gevonden hebbe hier achter te annexeren en te doen volgen.

WILLEKEUREN.

der Stadt

A M S T E R D A M.

van Wisselen.

Op dat de penningen op Wissel getrocken te beter en sekerder betaalt mogen werden, hebben myne Heeren van den Gerechte gestatucert en gewillekeurt, dat alle penningen, daar van alhier wissel beslooten sal worden, van ses hondert gulden en daar boven, en die buyten getrocken zyn ter somme als vooren, omme alhier ter stede deselve te voldoen, ter Bancke respectivelijk betaalt sullen moeten werden; op peene, dat de voorz. wisselen die anders als ter Bancke sullen betaalt werden, voor qualijck betaalt gehouden, en daar-en boven by de contraveuteurs t'elkens vyf-en-twintigh guldens verbeurt sullen worden. *Willekeuren 3. d. 1. b. t. 8. v. 1. van dato 31. January. 1609.*

En altoo Mijne Heeren van den Gerechte in ervaringe gekomen zyn, dat vertcheyden Koop-lieden alhier worden toegesonden diverse Wissel-brieven, in welke eenige der treckers doorgaans stellen, dat de betalinge van hunne Wissel-brieven alhier buyten Banck sal mogen geschieden; anders dat de betalinge sal worden gedaan met rijksdaalders, sonder van de Bank te vermanen. Ende alsoo de voortz. ordren van betalingen, directelijck zyn sryden- de tegens de Ordonnantie van de Wissel-bank dater steede: hebben haar E. naer rijpe deliberatie, geoidoneert en gestatucert, dat alle Wissel-brieven van drie hondert guldens en daar boven, niet tegenstaande eenige clausulen, stipulationen

2 *Willekeuren der Stadt AMSTERDAM.*

pulation of acceptatien ter contrarie, sullen in de Banck moeten betaelt werden; op pene van qualijck betaelt, en vijf-en-twintigh guldens te verbeuren; in conformité van Ordonnantie daar van zijnde. *Willekeuren* 3. d. 1. b. 1. 8. n. 9. gestatueert 11. December, 1643.

Van alle Wissel-brieven hier ter Beurssse geslootten, daar af, de Brieven overgelevert ofte afgesonden zijnde, na de overleveringe ofte afsendinge de betalinge niet punctuelijck gedaan werd, sal de betalinge mogen ingevordert werden by Gyselinge: mits al vooren daar toe consent hebbende van den Heeren Schepenen, of mijn Heere de Schout. *Willekeuren*, 3. d. 1. b. 1. 8. n. 11. art. 2. gestatueert 31. Jan. 1656.

Alle acceptatien van *Wissel brieven*, sullen moeten geschieden met onderteykening van de namen en toenamen van den acceptanten ofte der selver gemachrigdens, met expressie van haer-luyden qualiteyt, en byvoeginge van tijd; op peene, dat anders, en by gebreke van dien, van wegen de houders, van de *Wissel-brieven* geprotesteert sal mogen werden van non acceptatie, in gelijcker voegen, als of de acceptatie was geweigert. *Willekeuren* 3. d. 1. b. n. 12. art. 3. van dato 31. Jan. 1660.

* 't Gebruyck van dese plaats is, dat alle de geenen die *Wissel-brieven* acceptieren, honselven door middel van haer acceptatie maacken debiteurs; en of schoon de Treckers insolvent quamen te worden, voor of na den verval-dag der selver, dat de voorsz. acceptanten, niet kunnen of mogen haer verbaal soeken op de Endosseurs van de voorsz. brieven: en dat het selve oock plaats heeft in soodanige, diese acceptieren onder protest, ter eeren van de Treckers of Trecker, door faute van acceptatie by de geene op de welke de voorsz. brieven getrocken worden; om dat sy haer selven stellen in haer steede en plaetse. *Willekeuren* in de *Appendix van de Costuymen*; als boven verklaart en gecertificeert, by Jean Chard, Guillam Bellinde

la Garde; Mathur in Pellicot; Charles Barbou; Philippe de Sarmont, I. du Roy, Claude Blot. *Adi 17. February. 1662.*

Compareerden voor Scheepenen der Stadt Amsterdam ondergeschreven, Pieter van der Moere, oudt 63. jaaren, Jan de Waal, oudt 94 jaaren, Hans Honger, oudt 48 jaaren, Casper Coyman, oudt 50. jaaren, Gillis Sautin, oudt 46. jaaren, Isaac la Maire, oudt 42. jaaren, Jan van Baarle, oudt 47. jaaren, Abraham van Lemens, oudt 38. jaaren, Harmen Huysman, oudt 45. jaaren, ende Pieter van Geere, oudt 38. jaaren, alle Kooplieden, rechtelyck verdacht, omme ten verloeke van Adriaen Adriaensz. soo hy procedert, getuygenisse te geven, op de navolgende Articulen. Ende hebben by solemnelen eede gesamentlyck ende in turbe, verklaart, als op de Marginc van deselve geteekent is.

Verklaren,
dat onder
Koop-luyden
geen costume
en is, dat yem-
mand sulcks
doet sonder
expresse last
van den
principalen.

Dat onder Koop-luyden als recht en noodig, geobserveert ende onderhouden word, dat een Facteur, of iemand anders, op eenen derden persoon niet en behoort te trekken, sonder eerst en alvoren van sijnen principalen, ofte voor wiens reekeninge de treckinge geschied, expresse en speciale ordre ende commissie tot sulck een treckinge te hebben, om daar mede te verhoeden diverse groote inconveniënten, die andersins daar uyt geschapen soude zyn te ryfen.

Verklaren,
dat sulks ge-
bruykelyk is,
namentlyck,
dat men met
d' eerste gele-
gentheit daar
van behoort
te adviseren.

Item, dat onder Koop-lieden van eeren als recht word geobserveert, dat, soo wanneer yemant een somme gelts op eenige plaatse getrocken heeft, deselve Trecker schuldig en verobligeert is, van foodanige treckinge, met den eersten ende bequaamste post daer na, t'adviseeren aen den principalen voor wiens reekening de treckinge geschiedt is.

Verklaren,
soo hen ge-
tuygen al-
sulk trecken

Item, dat onder de Koop-luyden onderhouden werdt, dat hoewel iemandre vreedden ware geweest, of gepresenteert hadde, een anders Wissel brieven, op reekening

4 Willekeuren der Stadt *AMSTERDAM*.

weder voer, van een derden, te accepteren, nochtans dat sy als mits de vergaderingen tusschen beiden geko- dan de Wis- men (besonder in den persoon van den gee- sel-brieven nen, voor wiens reeckening de treckinge ge- niet en sou- ichiedt) vermag deselve van sijner presentatie den acceptee- te peniteren, de welcke verstaan wort ge- ren, alwaar daan te zijn *rebus sic stantibus*, ofte de saake het oock blijvende in eenen staate.

schoon, dat sy tot sulck trecken consent gegeven hadden, maar dat sy souden laten protesteren, ter oorszaak van de veranderinge van den derden persoon. Soo waarlijk moeste hen Godt *Al-* machtig helpen.

Actum den 11. Julii, 1601. onderteykent, *H. van der Pol*, *Sybrant Appelman*, onderstont, my present, en was geteeykent, *I. van der Does*.

Geenige houders, van eenige ge-endosseerde Wissel-brieven sullen gehouden wesen de selve ten behoeven van den Acceptant, uyt hunne handen te geeven, ten sy datse alvooren daar van ten vollen zijn voldaan, des sullen de houders ten verval-dage aan de acceptanten moeten vertoonen, dat sy de betalinge in de Wissel-briefbegreepen, uyt kracht van het opgestelde endossement, moeten hebben: ende in cas van weygeringe, van geen betalinge daer op te willen doen, soo lange de houder den Wisselbrief in handen en niet overgelevert heeft, sal de houder de Wissel-brief moeten brengen in handen van de Boekhouders van de Wissel-banck, om aldaer geregistreert te worden: alwaer d'acceptant, of debiteur, die sal mogen lichten, na dat de party sal wesen afgeschreeven en valideerende bevonden, en eerder niet. Voor welke registratie de acceptant gehouden sal zijn te betalen aan den Boeck-houder van de Wissel-banck een Schelling: ende by faute van prompte betalinge ofte inschryvinge, sal de houder des Briefs de Wissel-brief wederom uyt de Banck, en uyt de handen van de Boek-houders halen, op
100

soodanige tijd en stont, als hy sijn recht met behoorlijk protest tegen den trecker (*na costume van de plaets van waar die getrokken is.*) sal goet vinden te bewaren, en als dan aan de Boekhouders, voor haar registratie, selve betalen 6 stuyvers, die hy met de andere onkosten van 't protest, Wissel en her-wissel den Trecker in reeckeninge sal mogen brengen. *Willekeuren derde Deel, I. Boek, titul. VIII., n. X. gestatueert, 24. Januarij, 1651.*

Alle Wissel-brieven hier ter Beurse geslooten, sulen by faute van betalinge geprotesteert moeten werden, na de deRechten, observantien en costuyme van de plaats, daar de betalinge is gedetineert. *Willekeur, 3. d. 1. b. 2. 8. n. 12. art. 1. gestatueert 31. July, 1660.*

Dat voorts alle Wisselbrieven van buiten komende, omme binnen deze Stad betaalt te werden, by nonvoldoeninge geprotesteert zullen moeten werden uiterlijk binnen den seften dag na den vervaldag, de Sondag of heylige dagen daar in begrepen, en den dag na de vervaldag voor de eerste dag gerekent; ten ware dat ter oorzake van 't sluiten van de Wisselbank gene betalinge gedaan konde werden; in hoedanigen gevalle geprotesteert zal moeten worden binnen den tweeden of uiterlijk den derden dag naar het openen van dien, behoudelijk dat in allen gevallen den seften dag na de vervaldag verstecken zal wezen.

En dat eindelijk in de toekomende alle acceptatien zullen moeten geschieden met onderteikeninge van de namen en toenamen van de acceptanten, of der zelve gemagtigdens, met expressie van haar luiden qualiteyt en byvoeginge van tijd; op pene dat anders, en by gebreke van dien, van wegen de houders van de Wisselbrieven, geprotesteert zal mogen werden van non acceptatie, in gelijker voegen als of de acceptatie was geweigert.

6 Willekeuren der Stadt AMSTERDAM

* Mijne E. E. Heeren van den Gerechte hebben, tot elucidatie van haar Willekeure op het stuk van Wissel geëmancert den 31 Julii 1660 nader gedeclareert de volgende Articulen.

Eerstelijck, dat in gelegenheid van Wissel houdende te betalen eenige dagen na licht of naarlicht, of eenige dagen dato of naar dato, den tijd van zodanig een Wisselbrief begint te lopen van den volgenden dagh; als by exempel als zodanige Wisselbrief geroont of gedateert is den eersten May, te betalen drie dagen sigt of naar sigt, drie dagen dato of naar dato, in zoodanigen cas den vierden dag voor den vervalldag van de zelve Wisselbrief zal gehouden worden, en by gevolge den tijd om te protesteren zal beginnen te lopen op den vijfden dito, en eindigen den 10 dito.

Ten anderen, dat de tijd om te protesteren naar het openen van de Bank zal beginnen den volgenden dagh naar de zelve opening, zonder onderscheid, wat dagh het als dan zoude mogen zijn; als by exempel, als de Bank open gaat op een Saturdag, dat als dan de drie dagen zullen beginnen te lopen des Sondags daar aan volgende; invoegen, dat het protest uiterlijk des Dingsdags gedaan zal moeten werden.

Ten derden, dat de Houders der Wisselbrieven vervallen te voor het sluiten van de Bank (de ses dagen van te moeten protesteren nog niet in 't geheel verstreken zijnde) zullen vermogen met protesteren te wagten tot twee a drie dagen na het opgaan van de Bank, volgens de Keure. *Gepubliceert den 6 Febr. 1663.*

Mijne E. E. Heeren van den Geregte geexamineert hebbende het tweede Articul van de Keure van den 31 Julii des voorleden jaars 1660. op 't subject van het protesteren der Wisselbrieven geëmancert (staande hier boven in 't eerste Boek *Tit. 8. No. 12. Folio 248.*) verklaren als doen haar meninge en intenrie geweest te zyn, en als nog te wezen, dat, indien de Wisselbrieven niet en worden geprotesteert binne den lesten dag na den vervalldag (zynde den tijd by 't voorz.

Ar-

Articul geëxpreffeert) als dan door zodanig verzuim en nalatigheid de houders van zodanige brieven haar regt tegens de Trekkers en Endoffeurs komen te verliezen.

* *Compārteerde voor de Heeren Schepenen der Stadt Amsterdam onder geschreven ,* Interrogatorien gedaan maackende de E. Heeren van den Gerecht der stad Amsterdam overgegeven, by ofte van wegen Christoffel Steinkuhl Koopman tot Coppenhagen, om daar op, tot getuygenisse der waarheyt, te examinereen, de practizijns voor den selven E. E. Gerechte in *Margine* genomineert.

de Heer Mr. Pieter Kloeck Raadt deser steede, Mr. Benedictus Ingels, Mr. Paulus de Linze; Mr. Paulus Bisschop, Mr. Jacob de la Mine, M. Paulus Busius, Mr. Pieter Arnouts, Mr. Cornelis Rog, Mr. David Ipelaar; en Mr. Hendrik Kloek: alle te samen Advocaten, practiseerende voor deesen Ed. Gerechte, rechtelijk verdaagd, om der waarheid getuygenisse te geven op de volgende Articulen, ten versoecke van Christoffel Steinkuhl qualitate qua: en hebben op den Eed, in het stuck van haar Officie gedaan, verklaart, getuyght, en gedeposeert het geannexeerde in margine van de volgende Articulen de waarheyt te zijn, en daar by te persisteren.

I.

Seggen, dat Of niet, naar de Rechten en observantie waar obser- van wisselen, een honder van een wisselbrief vantie alhier ofte aan wien de wisselbrief betaalt moet in materie werden, gehouden is, ten verval-dagh, ofte van wisselen, ten minsten drie dagen daar saar, te prote- een houder steeren van non-beralinge, en daar van niet van een wissel de eerste gelegentheit advertentie te doen, brief, ofte in cas den acceptant ten verval-dag voor sijne die geene aan Credituren absenteert, latiteert, ofte by de welke de openbare geruchte ter beurse voor insolvent betalinge befaamt is?

van dien is geordineert, gehouden is ten verval-dagh, ofte ten minsten binnen den derden dagh daar na te protesteeren, en niet de eerste gelegentheit daar van advertentie te doen, by soo verre den acceptant van een Wissel brief ten verval-dagh voor sijne Cre- dituren

8 Willekeuren der Stadt AMSTERDAM.

diteuren absenteert, latiteert, ofte by openbare gerucht voor insolvent ter Beurisse befaamt is.

Verklaren, Of by nalatigheyt van te protesteren, en dat by nalatigheyt van niet ontslagen en wordt, behoudende het te protesteren recht op den Acceptant; insonderheyt, soo en advertentie te doen wanneer den Trecker, door 't nalaten en non-advertentie te doen advertentie, interest en schaade komt te lyden?

de Gever van de gelden, ofte die geene aan dewelke de betalinge is geordineert, geen regres en heeft tegen den Trecker, voor al, by soo verre den Trecker, by het nalaten van het protest en non-advertentie, interesse en schade komt te lyden.

Seggen ja. Of niet als dan ordinaris alhier gevolgt worden gedruckte costumen van Antwerpen, die insgelijks requireeren, dat het Protest, in soodanigen cas, terstont, ofte binnen den derden dag, moet werden gedaan, sonder dat men aldaar mach afwachten acht ofte veertien dagen na den verval dagh; ofte andere korten tijdt, na exigentie van saacken?

4.

Verklaren Of sy getuygen wel oort contrarie, en neen; maar in tegendeel van dien, hebben sien practice onlanghs seeren?

by myne E. E. Heeren van den Gerechte verstaan te weesen; dat in soodanigen gelegentheyt den Trecker van gelde ontslagen was, door dien hy niet tijdelijk was geadverteert, niet tegenstaande daar tydelijk en behoorlijk geprotesteert was. Mr. Hendrik Kloek seyt van 't exempel niet te weten, als uyt het raport van de anderen.

5.

De Heer Hoe lange sy-lieden respectivelyk hier ter Mr. Kloek Steede gepractiseert hebben:

over de 50. jaaren. Mr. Benedictus Ingels over de 36. jaaren.
Mr.

Mr. Paulus de Ligne 17. jaaren. Mr. Paulus Bisschop over de 23. jaaren. Mr. Jacob de la Mine 15. jaaren. Mr. Paulus Buys 15. jaaren. Mr. Pieter Arnouts 9. jaaren. Mr. Cornelis Rogh 7. jaaren. Mr. David Ipelaar 8. jaaren. Mr. Hendrik Kloek 8. jaaren.

Actum in Amsterdam den 17. Maart 1663. Onderstont Jan Munter, Roetert Ernst. Lager stondt, in kennisse van my Secretaris, en was geteekent, I. Corver.

Geenig arrest sal valideeren op enige Wisselbrieven die geprotesteert worden, ofte op 't protest, en de Notarisen, niet tegenstaande het Arrest onder hun gedaan, sullen echter de Acten van protest en de Wisselbrieven aan den houders (des vermaant zynde) moeten overleveren, omme daar mede te handelen naar hun believen; ten waare alleen dat de acceptant, by attestatie van eenige van de Boeckhouders van de Wisselbank, konde vertoonen, dat de geheele partye van de Brief aan den houder op sijne reeckening is afgeschreeven, ende hem valideere; in welken geval alleen, en niet anders, de Notarisen sullen gehouden wesen 't arrest te obedieren. Willek. 3. d. 1. b. t. 8. n. 10. gestatueert 24. January, 1651. en geconfirmeert 31. January 1656.

Mijne E. E. Heeren van den Gerechte, hebben verstaan, en (op den 2. December 1664.) geordineert, dat, in gevalle de acceptanten van de Wisselbrieven de betalinge van deselve ten vervaldaige komen te weigeren, de voorz. Wisselbrieven met protest na de Treckers te rugge sullen werden gesonden, om de betaling te vorderen; ende indien de Treckers als dan deselve niet en voldoen, maar die onbetaalt laaten keeren, sullen de Houders tegens de Acceptanten soodanig recht hebben, als tegens de Treckers; namentlijk van Gijfelinghe op haar persoon, en arrest op hare goederen. Vervolg van de Wilkeur. Derde deel, 1 Boeck, pag. 904.

Mijne Heeren van den Gerechte, &c.

SOO IS'T, dat wy de zake en 't verzoek voorz. overgemerkt hebbende, en de Vertoonders willende gelieven, uit onze regte wetenschap, souveraine magt en autoriteyt, voor zoo veel des noods zy, de voorz. by de Vertoonders gestelde ordre, van dat gene gelden of andere specien in de voorz. Wisselbank gearresteert zullen mogen werden, hebben goedgevonden, geaprobeert en geratificeert, vinden goed, approberen en ratificeren de zelve mits desen: ordonnerende en statuerende daar benevens, dat gene arresten op gelden of effecten in de voorzeyde Wisselbank zijnde, nog ook op de Actie of 't regt tot de zelve, en om daar van by afschrijvinge of anderzints te disponeren, gedaan zal mogen werden onder de Factoors of andere Gemagtigden, op welkers naam de gelden ofte andere specien in banco gestelt zouden mogen zyn, alles op pene van nulliteyt, en dat daar op geen regt gedaan zal mogen werden, maar dat dien onaan gezien by de gene, op welkers naam afrekening de zelve gelden of specien zullen getelt zyn, daar van vryelik en zonder cenige verantwoordinge subjeet te zyn, gedisponeert zal mogen werden. *Gepubliceert den 31 December 1670.*

Mijne Heeren van den Gerechte, &c.

Eerstelijck dat de Koopluyden en andere, zullen vermogen ook afschrijvinge in banco te doen des namiddags van twee tot vier uuren, op partyen, die des zelve daags voormiddag ingekomen zyn, 't zy in specie of by afschrijvinge, mits daar by gevende
voor

voor yder Biljet ses stuivers, ten behoeve van den armen, altererende voor zo veel dit point alleen aangaat de voorgaande Willekeuren.

Item dat alle Koopluiden en andere, rekening in banco hebbende, gehouden zullen zyn tweemaal in 't jaar op 't sluiten of maken van nieuwe boeken, binnen ses weken na het openen van de bank te komen liquideren, op pene dat na de voorschreve tyd de zelve van hare avance niet zullen mogen disponeren, voor dat de gemelde liquidatie zal zyn gedaan.

Item dat ieder een gehouden zal wezen zyn briefjens van afschryvinge in bank te brengen, of door zodanige Personen die tot het zelve by Procuratie zyn gequalificeert, mits dat de zelve Procuratie ten fine voorschreven voor de Boekhouders van de Banco zullen moeten werden gepasseert, voor zoo veel de inwoonders van deze Stad aangaat.

En eindelijk dat alle die gene, die eenige afschryvinge zullen willen doen op iemand voor een anders rekening, zullen gehouden zyn in haar assignatie te stellen voor wiens rekening dezelve afschryvinge geschied: en zullen de Boekhouders in de Bank mede gehouden zyn 't zelve by al zulke posten op de boeken te noteren. *Gepubliceert 9 Maart 1674.*

Mijne Ed. Agtb. Heeren van den Geregte der Stad Amsterdam zynde voorgekomen klagten van veele en voornamc Koopluyden der Beurfe, wegens de schadelijke practiquen van het tweede Articul der Willekeuren op het stuk van Wisselen den 6. February 1663 doen emanuëren, en willende daar tegens voorzien, hebben het gemelde Articul vernietigt en gederoqueert, gelijk haar Ed. Agtb. het selve vernietigen en deroguëren by desen; en op nieu disponerende, en ordonneren en statuëren haar Ed. Agtb. dat van nu

voort-

12 *Willekeuren der Stadt* AMSTERDAM.

voortaan *drie op vene Bank-dagen* aan de Houders van de Wissel-brieven sal werden gegeven, om naar het open gaan van den Bank te protesteren, des dat dan wederom de dag van de opening, voor den eersten dag, sal werden gerekent, soo dat als de Bank open gaat op een Saturdag, de drie dagen beginnen te loopen den selven Saturdag, invoegen dat de Bank des Maandags en Dingsdags open blyvende, het protest uyerlijk des Dingsdags, als den derden *opene dag*, gedaan sal moeten werden: maar de Bank des Dingsdags wederom sluytende, den Woensdag voor den derden dag gerekent, en op den selve geprotesteert sal moeten werden, en soo voorts.

Aldus gearresteert den 9. Februarii 1678. *Present* de Heeren Schout, alle de Burgemeesteren, *dempt* Mr. *Joan Huydekooper*, Heer van Maarseeven, Neerdijk, &c. en alle de Schepenen, *dempt*. Mr. *Jacob Boreel*. En ten selven dage gepubliceert, *Present* de Heeren Schout, *Johan Munter*, Burgermeester, Mr. *Everard Scott*, de jonge, en *Nicolaas Harencarspel*, Schepenen.

In kennisse van my Secretaris

WOUTER VALKENIER.

Mijne Heeren van den Geregte der Stadt Amsterdam hebben op de remonstratie der Koopluyden van deese Stad nopende de beswaarnissen en inconvenienten die occureren in de Wissel negotie aan haar Ed. Agtb. gedaan, goed gevonden te ordonneren, statueren en willekeuren, gelijk deselve ordonneren, statueren en willekeuren by desen,

Eer-

Eerstelijk, alsoo hier ter Beurse veel gewisselt werd op de Misse van Francfort, en dat op de Misse selfs, of op retour: In welk eerste geval den Ontfanger van de waarde van de gesloten Party terstond geene Wissel-brief levert, maar alleen mondeling belooft tegens het aangaan van de Misse Wissel-brieven te maken of te versorgen: In 't ander geval op retour, belooft den Ontfanger van de waarde, in plaats van Wissel-brieven te leveren, het beloop van de selve somme op d'ordinaris of geconditioneerden Retour-dag alhier in Amsterdam wederom te betalen; sonder dat de ontfangers van de waarde gewoon zyn daar van een handschrift of Acte obligatoir aan de Gevers te passeren, soo dat het bewijs van die gesloten partyen alleen aankomt op de Acten van de Makelaars, die meest ter loops en sulks imperfect aangetekent werden, ofte veelmaals door geen Makelaar tusschen partyen werden gesloten; waar uyt vele disputen kunnen rijzen, en den Gever geen bewijs stuk heeft om den Ontfanger van de waarde te constringeren, als wanneer in gebreken blijft van den Wissel-brief te geven ofte versorgen, ofte op den Retour-dag te betalen; en waar toe ook de Gevers geen regt van parate Executie hebben by eenige Willekeur of Ordonnantie; waaromme ten hoogsten noodig is, dat daarinne werde voorsien, soo ordonneren, statueren en willekeuren by desen haar Ed. Agtb. dat alle en iegelijke Ontfangers van de waarde der Wissel-partyen, gesloten, soo op de Misse selfs, als op Retour, gehouden sullen wesen straks neffens den ontfang van de waarde een Billet van sijn hand te geven, met sijn naam ondertekent, inhoudende belofte en verband, dat hy tegens het aanvangen van de Mis, daar op getracteert is, Wissel brieven van soodanige somme aan de Houder van sijn Billet sal leveren voor de waarde

14 *Willekeuren der Stadt AMSTERDAM.*

waarde daar van by hem ontfangen, conform als de Partye is gefloten, ofte op den vast gefelden Retour-dag prompt te fullen betalen. En dat by gebreken van foodanige Wissel-brieven tijdelik, en uytterlik op den eerften Dingsdag na dat des Sondags de Mis aangevangen fal wesen, te leveren, of op de Retourdag de selve te betalen, de Houders van de gemelte Billeiten, de Wisselbrieven of betalinge voornoemt fullen mogen vorderen foodanig als by het tweede Articul van de Willekeur, den 31. January 1656. op 't Wissel-regt geëmancert, ter neder is gestelt.

Om soo veel doenlik te verminderen het trekken van Wissel-brieven op personen, die niet gevonden werden. of daar de Trekkers wel weten geen acceptatie fal volgen, om ondertuffchen hen van de waarde voor die tijd te bedienen, en de Gevers moeyte en forge te veroorfsaken, hebben haar Ed. Agtb. gestatuëert en gewillekeurt, dat den Trekker gehouden fal wesen, van alle Wissel-brieven, die met protest keeren, 't fy per fauce van acceptatie ofte betalinge, sonder onderscheyd, beneffens de Wissel, Her-wissel, en Kosten, aan de Gevers van de waarde goed te doen en betalen een derde per Cento voor provisie.

Overmits by Willekeur den 2. December 1664. is gestatuëert, dat in gevalle d' Acceptanten van de Wissel-brieven de betalinge ten Verval-dage quamen te weygeren, de Wissel-brieven met protest na de Trekkers te rugge fullen werden gefonden, &c. waar uyt geïnscreeft soude konnen werden dat men sulks gehouden soude wesen te doen, in allen gevalle zelfs alwaar 't dat den Trekker gefailleert was, zijnde d' intentie van mijne Heeren van den Geregte geensins, om de Houders daar mede te belasten, en haar regt te verergeren: Derhalven haar Ed. Agtb. tot elucidatie van de Willekeur statuëren en ordonneren,

neren, dat als wanneer den Trekker gefailleert is, en sulks genoegzaam bewezen werd, en den Acceptant ten Verval-dage de betalinge van Wissel-brieven weygart of in gebreke blijft te betalen, de geprotesteerde Wissel-brieven niet sullen behoeven te rugge na den Trekker gesonden te werden, maar de Houders als dan soodanig regt tegens de Acceptanten sullen hebben als tegens de Trekkers, te weten van Gijsselingen op hare personen, en arrest op hare goederen.

Dat om de Disputen buyten 's Lands voor te komen, die de Koopluyden alhier willen cavilleeren, dat het sluyten van de Bank door auctoriteyt van de Magistraat alleen verstaan moet werden, wanneer de Bank gesloten is om 't maken van nieuwe Boeken, dat maar tweemaal 's jaars geschiedt; en het sluyten ter oorsake van Hoog-tijden, Jaar-markten Feest-dagen geen regt sluyten is; waar over wel gemelte Heeren van den geregte meer verklaren, dat haar Ed. Agtb. verstaan, dat de drie opene Bank of respijt-dagen vergunt zijn, niet alleen wanneer de Bank gesloten is ter oorsake van 't balanceren van de oude, en maken van de nieuwe Boeken; maar ook wanneer de Bank toe is wegens Hoog-tijden, Feest-dagen en Jaar-markten, als Pascha, Pinxter, Kermissen en Kerstijd, dat alle de selve mede voor wettige sluytinge gehouden sullen werden.

Alsoo men dagelijks ondervind, datter seer quade gewoonten komen in te breken over het accepteren van de Wissel-brieven binnen dese stad Amsterdam, te betalen door buyten luyden, die accepteren, (met de Clausule) *mits ten Verval-dage te adviseren*, &c. waar inne dikwils disputen, en altijd moeyte en sorge voor de Houders sleet, soo ordonneren en statuëren mijne Heeren van den Geregte, dat alle Acceptanten, Buyten luyden, wie het soude moogen wesen,

16 *Willekeuren der Stadt AMSTERDAM.*

wesen, op de Wissel-brieven hier in Amsterdam te betalen, by hare acceptatie gehouden sullen wesen te stellen, aan wien men sig van harent weegen in dese Stad om de betalinge sal hebben te adresseren, sonder dat de Houders der Wissel-brieven sullen gehouden wesen hun vorders dienaangaande yets te adviseren; Anders en by faute van dien, als ook in kas van eenige exceptie sal by de Houders der Wissel-brieven mogen werden geprotesteert van geen acceptatie, in allen schijn als of d'acceptatie waere geweygert.

Verders, dewijle ontallike Partyen simpelik van d'een aan d'ander in Banko werden afgeschreven; die nogtans voor een ander mans rekeninge zijn, daar van nog by het Bank-briefje van den Afschrijver, nogte in Bank niet kan blijken; 't welk seer groote confusie soude kunnen veroorsaken, en by verloop van tijd, aflterven van persoonen, als anders, groote mocijelikheyd en proces naar sig sleepen: om 't welk te voorkomen, gestatuëert en geordonneert werd mits desen, Dat wanneer iemand voor een anders rekeninge in Bank afschrijft, het sy voor een Acceptant, Endossant, of voor de waarde van een Wissel brief, het zy ook voor Kas-geld, of eenige andere Schuld, den Afschrijver niet alleen gehouden sal zijn, klaar en distinct in sijn Bank-briefje uyt te drukken, voor wiens rekeninge hy 't selve afschrijft; maar ook, des versogt werdende, ten minsten daar van sonder uytstel een Acte onder sijn hand te geven aan den genen, aan wien hy de betalinge voor een anders rekening heeft gedaan; en by weygering, dat den Houders van de Wissel-brieven, Assignatien, of aan wien uyt eenige andere Hoofde de afschrijving geschied, sullen vermogen haar regt te gebruyken in allen schijn als of de betalinge aan haar niet ware gedaan.

En dewijl dat de Willekeur van den 24 January 1651. waar by dat geordonneert is, dat de Houders van geëndosseerde Wissel-brieven niet gehouden zijn, de selve uyt handen, en aan den Acceptant over te geven, ten zy datse daar van alvoorens ten vollen zijn voldaan, in misbruyk en verval is geraakt, soo vernieuwen de selve mijne Heeren de voorz. Willekeur, en bevelen scherpelijk de observatien van dien; met byvoeging dat de Houders sullen mogen volstaan met d'originele te laten sien, ofte anders simpel Copye daar van te geven, en d'originele Brief in de Bank te brengen, en voorts als by de voornoemde Willekeur is geordonneert.

En overmits veel-malen Disputen komen te ontstaan, of ook de Binne-landse Wissel-brieven het selve regt van apprehensie op den persoon, en arrest op de goederen zy hebbende, als Wissel-brieven van buyten komende, *Soo is't*, dat gestatuëert werd, dat voortaan alle Wissel-brieven, buyten de Provincie van Holland en West-Vriesland gepasseert, alleen van 't voornoemde Wissel-regt alhier sullen jouissieren, en dat op alle andere binnen de voornoemde Provincie gegeven geen ander regard sal werde genomen, als of deselve waren simpele Assignatien en ordres om betaling te doen.

Eyndelik, dewijl by experientie bevonden werd, dat vele Acceptanten van Wissel-brieven vermeynen, dat sy niet gehouden zijn de betalinge van de selve te doen voor den sesden dag na den Verval-dag, in allen schijn als of die dagen tot haren behoefte en voordeel waren verleent, daar nogtans de selve ses dagen alleen gestelt zijn als den termijn binnen welcken den Houder des Briefs gehouden is te protesteren by faute van betalinge, en daar door onwillig zijn de onkosten van de Protesten, zelfs op den sesden of laaisten dag gedaan, te voldoen en te vergoeden; *Soo is't*, dat

20 *Willekeuren der Stadt AMSTERDAM.*

eenige tijd is geschied, voortaan voor elf uren voormiddags in de Wisselbank zullen moeten werden gebracht.

Burgermeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam hebben, om redenen goet gevonden te ordonneren, gelijk haer Ed. Gr. Agtb. ordonneren by dezen, dat van nu voortaan aan niemand zal mogen werden gegeven een reekening in de Wisselbank dezer Stede, 'ten zy hy alvorens aan de Armen zal hebben betaalt een somma van 10 guldens.

Extract uit het 7. groot Memoriaal fol. 86. den
14. April 1683.

Hebben Burgermeesteren &c.

Dat de tijd van afte schrijven in de plaats van tot half elf uren, verlengd zal worden tot op elf uren, en dat men ook van elf uren tot drie uren, dog niet later en zal mogen afschrijven, mits by ieder party betalendes stuyvers voor de Boekhouders als voor dezen.

Dat in plaats van den derden open Bankdag (die de Koopman is vergunt om op partyen af te mogen schrijven, die op dien selfden dag op zijn rekeninge ingeschreven zijn) gestelt en genomen zal werden den tweeden open bankdag.

Dat de Boekhouders van Wisselbank, in de plaats van alle vierendeel jaars een balance aan de Heeren Commissarissen te overhandigen, omtrent in 't midden tusschen het sluyten der Boeken, wanneer het bequaamst geschieden kan, alleen de debitten en creditten van alle rekeningen (zo in 't kleyn als contra boek) op zullen sommeren, en die respectieve geslote boeken overhandigen aan de Heeren Commissarissen voornoemt, op dat gemelte sommen der creditten en debitten by haer Ed. als dan tegens elkanderen gecollationeert, en by verschil gecorrigeert kunnen werden.

Keure

Keure ende Ordonnantie

der Stadt

ROTTERDAM,

Op 't Stuck van de Wissel-bank ;
Mitfgaders het Wissel-recht.

Alfoo die van den Gerechte der Stadt Rotterdam, by experientie gewaar worden, ende in ervaringe komen, dat verscheyde Articulen van de Geoctroyeerde Ordonnantie van de Wissel-bank binnen dese Stadt op den xvij. April Anno xvjC. vyf ende dertigh gepublicceert, niet en worden geobserveert, streckende tot merckelycke prejuditie van de Commercie, dat oock, tot accommodatie, ende gerief van de Koop-luyden, eenige weinige veranderinge daar inne dient te worden gedaan: Dat voorts van wegen de Wissel-brieven, die binnen dese Stadt geslooten, ofte gecontracteert worden, omme buyten 's Lands te worden betaaldt, ofte die buyten dese Stadt gesloten, ofte gecontraheert zynde, alhier geaccepteert worden, dagelycks komen te ontstaen menighvuldige questien, soo over de formaliteyt van het doen van de protesten in cas van non-acceptatie en non-betalinge, als mede nopende de acceptatien van dien, *SOO IST*, Dat die van den Gerechte der voorsz. Stadt genegen zynde daar inne, soo veel als mogelyk is, te voorsien, oock een yeder, die zyn geldt op de Wissel is doende, tot des selfs securiteyt, te doen hebben prompt, ende expedyt Wissel-recht, goet gevonden

vonden hebben te keuren, en ordonneren, sulks sy keuren, en ordonneren mits desen, 't gene hier na volcht:

Articul I.

Dat van nu voortaan alle, ende een yegelijk Ingesetenen deser Stad, wie sy sijn, niemand uytgesondert, præciselijck sullen hebben na te komen, ende achtervolgen den inhoud van de opgamelde Ordonnantie van Wissel-bank, daar toe in desen om kortheyts wille, wordt gerefereert, ende de welke hier mede in alle sijne Leden, ende Articulen wort gerenoveert, ende vernieuwt; uytgeseyt voor soo veel in het volgende Articul anders wordt gedisponeert: Tot welken cynde de meer opgamelde Ordonnantie van de Wissel-banck, beneffens desen, oock weder op nieuws is gepubliceert.

II.

Dat mede van nu voortaan de betalinge van alle Wisselen, (die, volgende den inhoud van het vierde Articul van opgamelte Ordonnantie, in Banco alleenlijk met Bank-gelt noodtsakelijck betaelt moeten werden) voortaan in Banco, met grof courant Silver gelt, met de Lagio van het Bank-geldt daer by gerekent, sal mogen geschieden, sulende aldaar geen kleynder specie van gelt worden ontfangen als schellingen, van dewelcke oock niet meerder en sal ontfangen worden, als tien ten hondert.

III.

Dat na desen, alle Wissel-brieven binnen dese Stadt gesloten, by faute van acceptatie, ofte betalinge, geprotesteert sullen moeten worden naer de Rechten, Observantien en Costumen van de plaetse, daar de betalinge is gedestineert.

IV.

Dat van alle Wisselen binnen dese Stad gesloten, daar

daar af de brieven overgeleyert ofte afgesonden zijnde, na de overleveringe, ofte affendinge van dien, de betalinge niet promptelyck gedaan word, deselve betalinge inne gevordert sal mogen worden, by Gyselingen; mits alvorens daar toe versogt zijnde consent van den Schout, Burgermeesteren ofte Schepenen deser Stadt.

V.

Gelyck mede by Gyselinge van de Treckers van de Wissel-brieven sal mogen worden innegevordert de betalinge van alle Wisselen, die binnen dese Stadt gecontraheert ofte gesloten, ende ter Bancke alhier betaalt zijn, daar af de Brieven by faute van non-acceptatie, ofte non-betalinge, met behoorlyck protest, invoegen hier boven Articulo 3. wordt verhaalt, te rugge zijn gekomen: Mits mede alvorens daar toe versocht zijnde consent, als in het voorgaande Articul, wederstaande dat het Recht, van de voorsz. Gyselinge sal komen te cefferen, soo wanneer de Treckers ten behoeven van de Houders van de Wissel-brieven, sufficientelyck sullen hebben gecaveert, dat de getrocken Wissel-brieven op haar verschijn-dagen promptelyck sullen worden voldaan.

V I.

Dat wijders, by forme van kort recht, van de Acceptanten sal mogen worden ingevordert de betalinge van alle verschenen Wissel-brieven die binnen dese stad sullen zijn geaccepteert.

V I I.

Dat voorts alle Wissel-brieven van buyten komende, omme binnen dese Stadt betaalt te worden by non-voldoeninge, geprotesteert sullen moeten worden uyterlyck binnen den seften dagh na den Verval-dagh, den Sondagh ofte Heylige dagen, daar inne begrepen, ende den dagh na den Verval-dagh,

val-dagh, voor den eersten dagh gerekent; ten ware dat, ter oorfake van 't sluiten van de Wissel-banck geene betalinge gedaan en konde werden, in hoedanige gevallen geprotesteert sal moeten worden, binnen den tweeden, ofte vitterlijck den derden dag na het openen van dien: Behoudelijck dat, in allen gevallen, den festen dagh na den Verval-dagh, verstreeken sal wesen.

VIII.

Eyndelijck dat, voor het toekomende, alle acceptanten van Wissel-brieven sullen moeten geschieden, met onderteyckeninge van de namen, en toenames van de acceptanten, ofte der selver Gemachtighdens, met expresse van haar-lieder qualiteyt, ende byvoeginge van tijd: op pene dat anders, ende by gebreke van dien, van wegens de Houders van de Wissel-brieven geprotesteert sal mogen worden van non-acceptatie, in gelijcker voegen, als of de acceptatie was geweygert.

Aldus gedaan, gearresteert, ende na voorgaande Klocken-geslagh ter Puye van het Raadthuys gepubliceert, den ix. October xvjc. ende t'sestigh; Præsent *Mr. F. Verboom*, Schout; *J. van Berckel*, *P. Verschueren*, *Mr. C. Prins*, Burgermeesteren, *P. Blanckert*, *J. Quacq.* *Mr. G. Visch*, ende *J. de Mey*, Schepenen.

In kennisse van my,

W. van der A.

Rech-

Rechten en Costumen

van

A N T W E R P E N,

van Wisselen.

I.

DE geene die eenen Wissel brief, aan hem gepresenteert zynde, niet en accepteert, en is uyt krachte van den selven Wissel-brief, niet gehouden, ten waare dat een Facteur (macht hebbende om sijn Meester te verbinden) ten behoeven van sijn Meesters affairen, eenige somme van penningen op Wissel genoomen, ende eenen Wissel-brief aan sijnen Meester gesonden hadde, ten eynde hy den persoon, van wien hy sulcke somme ontfangen heeft, oft sijn gecommiteerde daar af rembourseren soude.

II.

Item, soo wanneer een Wissel-brief op tijt te betalen is, ende gepresenteert zijnde, niet en wort geaccepteert, ofte dat na de acceptatie den dag gevalen zijnde, merckelyk vertreck van betalinge rijst, en die de Wissel-brief gesonden heeft, daar af wort geadverteert, eer de Wissel-brief met protest weder komt, mach na de consuyme van de Beurste den persoon die de Wissel-brief heeft geteckent, doen borge stellen ter plaatsen daar den Wissel gecontracteert is, van te betaalen de somme daar in begreepen, met den prys van den wissel en herwissel, soo verre den Wissel-brief sonder betaalinge geprotesteert, wederom gesonden wordt.

III.

Item, Nadien een Wissel-brief hier gesonden, gepresenteert is, ende geaccepteert by den gene

(b 5)

daar

26 *Costnymen van ANTWERPEN,*

daar hy aan geaddressseert wordt, is d'acceptant, van de somme in de Wissel-brief begrepen, debiteur; en niet te min blijft den persoon die de Wissel-brief heeft gemaakt, ende geteekent, verbonden: soo dat, in gevalle d'acceptant den Wissel-brief niet en betaalt, men mach tegens hem protesteeren, en dan sijn verhaal weder neemen aan den persoon wien de penningen, daar van den Wissel-brief procedeert, getelt zijn; dewelcke, mits hem toonende met een van de Wissel-brieven het protest van geene betaalinge, voor Notaris ofte andersints wettelyke tegens den acceptant gedaan is, gehouden den Wissel-brief met den kosten, schade en interesten te voldoen onder cautie (soo wanneer de geaccepteerde Wissel-brief niet getoont en wordt) van de penningen by hem ontfangen te restitueren, soo verre men niet tegenstaande den proteste, naderhant bevonde den Wissel-brief, oft deel daar af, by d'acceptant betaalt te zyn.

** En is deselve protestatie van sulken effecte, dat men wyt krygt van deselve alleen, mach hem weder addresseren aan den sender van de Wissel-brief, die de penninge eerst heeft ontfangen: maar ingevalle niet geprotesteert ware binnen behoortijcken tydt, soude de sender des briefs oft eerste debiteur, per delegationem ontslagen wesen.*

IV.

Item, indien de Crediteur by gebreecke van betalinge naar d'acceptatie, met de Wissel-brief en protest wederom gekeert zynde tot den geene die de Wissel-brief gemaakt, ofte de weerde van de somme daar in begrepen, ontfangen heeft; van den selven geene betaalinge en krygt; mach wederom komen tegens den geenen die de Wissel-brief heeft geaccepteert, ende hem van den selven doen betalen met kosten, schade ende interesten; mits met den geaccepteerde Wissel-brief, brengende protest, ofte ander sufficient bescheyd, dat hy van den sender

fender van de Wissel-brief, ofte ontfanger van de penningen niet en is betaalt geweest.

V.

Item, als een Wissel-brief niet geaccepteert en word, magh eenen derden, ter eeren van de brief den selven accepteren, ende daar af betaalinge doen en ontfangen transport van d'aëtie tegens den debiteur, om hem van den selven daar af te doen rembourseren, ofte oock, latende het protest doen, den Wissel-brief accepteeren, ende de betalinge doen, mits t'hemwaarts nemende den Wissel-brief met den proteste, om daar mede sijn verhaal te hebben: ende, de voorsz. derde persoon uyt kracht van sulcke acceptatie gehouden, de somme in de Wissel-brief begrepen, te betalen.

VI.

Men en mag ook na de costume onder de Kooplieden geuseert, geenen Wissel-brief betaalen, eer dat den tydt van betaalinge van den Wissel-brief vervallen is; ofte andersins soude deselve betaalinge wesen tot perijckel van den geenen die de betaalinge gedaan heeft, in gevalle den persoon, aan wien hy de betaalinge voor den tijdt gedaan heeft, komt te failleeren.

VII.

Item, vermach de geene die de waarde van de somme in de Wissel-brief begrepen, getelt heeft (als meester van de wissel zynde) de commissie daar in begrepen, te wederroepen, by den geenen die de wissel-brief geschreven heeft *re integra*, al eer die by den acceptant betaalt is; ten ware dat de geene aan wie den wissel-brief komt te betalen, geen naackt mandataris ofte bevel-hebber en waare van den fender van de wissel brief; maar dat de selve penningen hem toequamen, ende by den wissel-brief

brief bevel hadde *in rem suam*, om somme daer in begreepen, t'ontfangen.

VIII.

Item, soo wanneer dat de gene, aen wien een Wissel-brief geadresseert word, weygart den selven t'accepteeren, is den Crediteur gehouden *terstont*, ofte den *derden dage daer na*, te protesteeren.

IX.

Ende als een Wissel-brief geaccepteert is, ende t'lijner verschijndage niet betaelt en wordt, soo is de geene wien toestaet de betalinge t'ontfangen, gehouden te protesteeren binnen den tijd van 8. ofte 14 dagen ofte *seekere korten tijd daer na*, na *exigentie en gelegentheyd van der saken*: of andersints soo verlielt hy sijn verhael tegen den sender van de Wissel-brief: ten ware dat den debiteur platte weygering van betalinge dede, hem in fraude van sijn crediteuren absenteerde, latiteerde, ofte by openbare geruchte ter Beurssse voor insolvent befaamt waare, in welcken gevalle is de Crediteur gehouden *terstont* te protesteeren, ofte *binnen den derden dage* daar na.

X.

Des en mach de Crediteur, geduurende den voorsz. tijd, geenderley accoort van verdrag met den Debitteur maacken; maar moet den selven tot betalinge vermaanen.

XI.

Ende is men in de voorsz. gevallen gehouden den Wissel-brief met den protest weder te senden, en partye daar vande weete te doen, met d'eerste *commoditeyt*.

E X T R A C T

Uyt d' Ordonnantie van Keyfer Karel, tot
Antwerpen gepubliceert, den
16, October: 1541.

LE chances doivent estre payez en deniers évalués par les deniers Ordonnances des Monoyes. Selon le vray prix de retour d' ceux par commun accord des Marchands ordonnées; sans prendre Assurances de payement des dictes charges s'il viennent en haut a Pays Bas, sans qu'aussi aucun pourra faire gageures, qu'ils nomment charges escommensés, sur le retour au dit changes, ou la prix d'iceux, sur paine de mille Carol, & arbitraire correction.

DE Wissels moeten betaalt worden met penningen, goet gekeurt by de laaste Ordonnantien der muut; volgens de regte retour-prys, soo als door gemeen accord der Kooplieden geordineert is, sonder verskeering te nemen der betaaling van de voorschreven Wissels, soose van boven na de Nederlanden komen, sonder dat men ook sal mogen wedden, wegens het Retour van de voorsz. Wissel of prys van dien, op pene van duysent Caroly Guldens, en arbitaire correctie. Geboden ende gepubliceert by myn Heeren den Schouten; Burgermeesteren, Schepenen, ende Raadt der Stadt van Antwerpen, op den 18 Februarii, 1667.

Alsoo men dagelijks ondervindt, dat daar komen diverse abusen ende quade gewoonten in te breecken, over het acceptereen van de Wissel-brieven in dese Stadt te betalen; namentlijk by de buyten lieden, die acceptereen, mits hen ten verval dage te adviseeren: oock dat diverse persoonen soo wanneer aan hun de Wissel-brieven gepresenteert worden ter acceptatis, deselve acceptereen, sonder by voeginge van hunnen naam ende toe naam; waar door de meeste abusen in de negotie souden

den kunnen komen in te breecken, die nochtans met de alderbeste trouwe moet in gevolgt ende onderhouden worden. Om waar in te voorfien. Soo is 'T; dat mijne voorfchreven Heeren hebben geordonneert en geboden, gelijk fy ordonneeren en gebieden mits defen, dat alle acceptanten, buiten lieden, ende wie her soude mogen wesen, op de Wissel-brieven alhier in Antwerpen te betalen, by hunne acceptatie fullen gehouden wesen te fteffen, aan wien men fich van hunnen 't wegen, binnen dese Stadt, om de betalingen fal hebben te addressseeren, sonder dat de Houders des briefs fullen gehouden wesen hun voorders dien aangaande te adviferen: anders ende by faute van dien als ook in cas van eenige exceptie, fal mogen by de Houders des briefs worden geprotesteert van geene acceptatie, ende al of de acceptatie ware geweygert.

Ordonneerende ende gebiedende mijne voorschreven Heeren ook mits defen, dat in toekomende alle acceptanten van Wissel-brieven alhier te betalen, fullen gehouden wesen hunne acceptatie te ondertceekenen met hunne Namen ende toe-namen, ofte der selver gemachtigde, met expresse van hunne macht ende qualiteyt, ende met byvoeginge van den tijdt, ende in 't regard van de gemachtigde, waar dat het selve gepasseert is: anders, ende by gebreeke van dien, dat van wegen de houderen der Wissel-brieven fal mogen worden geprotesteert van geene acceptatie, en al oft deselve acceptatie als boven waare geweygert.

Ende om met gelijke correspondentie, ten opsicht van de Wissel-brieven, beneffens de nabuurige Provincien ende Steden voorts te gaen, ende over een te komen; Soo is 'T, dat mijne voorschreven Heeren hebben geordonneert en geboden, gelijk fy doen mits defen, dat alle Wissel-brieven, alhier binnen Antwerpen te betalen, in faute van betalinge, den felden dagh na den verval-dagh fullen moeten worden geprotesteert, Sondagen ende Heyligh-dagen daar in begrepen: anders ende by faute van dien, fal den Houder des briefs sijne actie ende verhaal verliesen tegen den fender oft Trecker, in conformiteyt deser Stads Costuymen.

Ende

Ende om dat niemandt eenige ignorantie en soude komen te pretendeeren van dese Ordonnantie: soo ist dat dese eerst sal in-gaan, ende haar effect sorteeren drie Maanden na de publicatie deser, het welck sal wesen den achtenden van May toekomende. Aldus geordonneert in de vergaderinge van den Maandagschen Rade, den 14. February, 1667.

MAX. GERARDI.

RE.

R E G L E M E N S
D E L A P L A C E
D E S C H A N G E S
D E L A V I L L E D E L Y O N .

Conformes à l'ancien usage , pour obvier à la continuation de divers abus , qui se sont gliszez sur ladite Place , tant pour le retardement des payemens , qui doivent estre punctuels , pour l'honneur & credit du Negoce , que pour les Presentations & Acceptions des Lettres de Change , Virement des Parties , prix des Changes , & autres cas concernans le dit Negoce , lesquels abus , s'il n'y estoit promptement pourveu , feroient à la fin tomber la dite Place dans un desordre entier , au grand prejudice des Marchands & Negocians , & dit general de la dite Ville , Proposez par les principaux Negocians de la dite Ville , soubsignez , & consentis par les Provost des Marchands & Eschevins , Juges , Gardiens , Conservateurs des Privileges Royaux de ses Foires , pour estre sous le bon plaisir de sa Majeste , Omologuez en son Conseil de Commerce , & en consequence tous Arrestus , & Lettres necessaires expedies.

A R T I C L E P R E M I E R .

OUec y apres l'ouverture de chaque Parlement se fera le premier jour non ferié du mois de chacun des quatre Payemens de l'année, sur les deux heures de relevée, par une Assemblée des principaux Negocians la ladite Place, tant Francois qu'Estran-

Reglementen van de Plaets

van

W I S S E L E N,

binnen de Stad van Lyons.

Over een komende met het oud gebruik, om het volberden van verscheide misbruiken tegen te gaan, die ter geseide Plaats zijn ingeslopen, soo wel wangaande 't vertragen der betalingen, die punctueel moeten wesen, om de eere en 't credit van den Koophandel, als voor de Presenteringen en Accepteringen der Wisselbrieven, het Omswieren van Partien, den Prijs der Wisselen, en andere voorvallen tot den Koophandel behoorende, welke misbruiken, indien daer in niet vaardig voorsien wierd, die geseide plaats souden doen vervallen in een geheele verwerring, tot groot nadeel der Kooplieden en Handelaren, en 't algemeen van de geseide Stad: Voorgesteld door de voornaemste Handelaren der geseide Stad, onderteeckent, en toegestemt door den Provoost der Kooplieden en Schepenen, Richters, Opstenders, en Bewaarders over de Koninklijke Privilegien harer jaarmarkten, om onder het wel gevallen van Sijne Majesteit, goet-gekeurt te zijn in synen Raed des Koophandels, en in gevolg alle Raeds-besluyten en noodige Brieven daer toe verwaerdigt.

Eersten Arttykel.

D At na desen d'opening van yder betaling geschieden sal op den eersten werkdag van der Maend wegens de vier betalingen des jaers omtrent twee uren naer het opgaan der Son, door een Vergadering van de voornaemste Handclaren der geseide Plaets, so wel Franse als Uitlandors

strangers en présence de Monsieur le Prevost des Marchands ou en son absence, du plus ancien Eschevin, qui seront priez de s'y trouver. En laquelle Assemblée commenceront les Acceptations des Lettres de Change, payables en iceluy, & continueront incessamment, à mesure que lesdites Lettres seront présentées, jusques au sixième jours dudit mois inclusivement; apres lequel, & iceluy passé, les Porteurs desdites Lettres pourront faire protester, faute d'Acceptation; pendant tout le courant du mois, & en suite les renvoyer pour en tirer le remboursement, avec les frais de retour.

II.

Que pour faire le compte, & establir le prix des Changes de ladite Place de Lyon avec les Estrangers, ils sera fait pareille Assemblée, le troisième jour de chacun desdits mois, non férié, aussi en présence de Monsieur le Prevost des Marchands, ou du plus ancien Eschevin.

III.

Que les Acceptations desdites Lettres de Change seront par écrit: dattées, signées par ceux sur qui elles auront esté tirées, ou par personnes deüement fondées de procuration, cont la minute demeurera chez le Notaire. Et toutes celles qui seront faites par Facteurs, Commis, & autres non fondez de Procuration, seront nulles, & de nul effet contre celuy sur qui elles auront esté tirées sauf le recours contre l'Acceptant.

IV.

Que l'entrée & ouverture du Bilan, & Virement de Parties, commencera le sixième de chaque mois desdits quatre Payemens, non férié, & continuera jusques au dernier jour desdits mois inclusivement apres lesquels, iceluy passé, il ne sera aucun Virement, ny Escriture, à peine de nullité.

V. Que

in tegenwoordigheid van den Heer de Provoost der Kooplieden, of by sijn afwesen, d'outste Schepen, die ver- socht sullen weten daar by te komen. In welke Vergade- ring d'Acceptien der Wissel-brieven sullen beginnen, daer in te betalen, en sonder ophouden voortgaen, na de mate dat de geseide brieven gepresenteert sullen we- sen, tot den selden dag der selver Maend inclus; nae welken, en den selven voorby zijnde, de Bringers de geseide Brieven sullen mogen doen protesteren, by ge- brek van Acceptatie, alles gedurende de loopende Maend, en vervolgens die te rug senden om het uit- geschoten geld weder in te trecken, met de onkosten van 't Retour.

II.

Dat om de rekening te maken, en den prijs der Wisse- len van de Plaets Lyons met d'uitheemsche vast te stel- len, aldaer diergelyke Vergadering gehouden sal wor- den, op den derden dag van yeder der geseide maenden, die geen Feest-dag sal zijn, ook in tegenwoordigheid van den Heer de Provoost der Kooplieden, of van den oudsten Schepen.

III.

Dat d'Acceptatien der geseide Wissel-brieven sullen gedaan worden by geschrift, gedateert en geteekent van de gene op welke sy getrokken sullen wesen, of van Persoonen met behoorlijke volmacht voorsien, welker minute by den Notaris sal verblijven. En alle die ge- daen sullen wesen van Facteurs, Commissarissen of an- dere, niet met procuratie voorsien, sullen nul en van geender waerden wesen tegen den genen op wien sy getrokken sullen zijn, behoudens 't Recours van den Acceptant.

IV.

Dat het ingaen en d'opening van de Balance, en het Swieren van Partien, aenvank sal nemen op den selden van yder Maend der geteide vier Payementen, de selfde geen Feestdach zynde, en volherden tot op den laesten van de geseide maenden inclus, naet welke, die verloop- pen zijnde, daer geen Swieren van Partien, noch Schrif- tuur meer sal wesen op pene van nullitéit.

(c 2)

V. Dat

V.

Que l'on entrera pendant lesdits quatre Payemens en Loge du Change, le matin à dix heures; pour en sortir précisément à onze heures & demie, passé laquelle heure, ne se feront aucunes Escritures, ny Virement de Parties; & pour advertir de ladite heure, on sonnera une cloche.

VI.

Que ceux qui en leurs Achapt de Marchandises auront réservé la faculté de faire escompte, si bon leur semble, seront tenus de l'offrir dès le sixième jour du mois de chacun desdits Payemens, après lequel, & iceluy passé, ils ne seront plus recus.

VII.

Que toutes parties virées seront escrites sur le Bilan par les Propriétaires, ou par leurs Facteurs, ou Agens, qui en seront les porteurs, sans qu'ils puissent estre detavouéz par lesdits Propriétaires; & seront lesdites Escritures aussi bonnes, & valables, que si elles avoient esté par eux mesmes escrites, & virées.

VIII.

Que tous Viremens de parties seront faits en présence de toutes ceux qu'on fait y entrer, ou des porteurs de leurs Bilans, à peine d'en répondre par ceux qui auront fait écrire pour les absens; & ce sur les Bilans, & non en feüilles volantes: Et à l'égard des autres personnes de la Ville, qui ne portient de Bilan, ils donneront leurs ordres à leurs Debiteurs par Billets, qui leur serviront de décharge du Payement qu'ils feront des parties, au desir de leurs Creanciers: Et pour ceux de dehors, pour lesquels les Courtiers disposent les parties, ils donneront ausdits Courtiers pouvoir suffisant

V.

Dat men geduurende de geseide vier Payementen in de kamer der wisselen sal komen, des morgens ten tien uren precys, om ten half twaelfen daer uit te gaen, welke uur voor by zijnde, geen Schriftuuren noch Swieren van Partyen meer gemaakt sullen worden, en om de geseide uur bekennt te maken, sal men een klok luiden.

VI.

Dat de gene die by haer koopen van waren de macht behouden sullen hebben van de narekening daer van te doen indien 't haer goet dunkt, sullen gehouden zijn de selve aen te bieden op den selfden dag der Maend van yder dier geseide betalingen, na den welken, en die voorby zijnde, sy daer toe niet meer ontfangen sullen worden.

VII.

Dat alle de geswierde Partyen geschreven moeten zijn op de balance door de eigenaren, of door hare Facteurs, of Agenten, die de brengers daer van sullen wesen, sonder dat sy geweigert mogen worden by de geseide eigenaren, en de selve Schriftuuren sullen alsoo goet en van waerden wesen, als of sy by haer selfs geschreven en geswiert waren.

VIII.

Dat alle Swieringen van Partyen gedaen sullen zijn in tegenwoordigheid van alle de gene die men daer in doen komen, of van de brengers haerer Balancen, op pene van daer voor te verantwoorden by die de selve voor d'afwesende hebben doen schrijven; en sulks op de Balancen, en niet op losse bladen: En ten aensien van andere Persoonen in de Stad, die geen Balancen brengen, sullen dese hare ordres, geven aan hare Schuldenaers door billetten, die haer sullen dienen tot ontlasting van de betalingen welke sy van de Partyen sullen doen, op het begeren van die haar gecrediteert hebben; En aengaende die van buiten, voor welke de Loopers de Partyen schikken, sullen sy aen de geseide Loopers genoegsame macht geven; die aen een Notaris

fant, qui sera remis chez un Notaire, pour la seureté de ceux qui payeront, & pour y avoir recours en cas de besoin.

IX.

Que les Lettres de Change acceptées, payables en Payement, qui n'auront esté payées du tout, ou en partie, pendant iceluy, & jusques au dernier jour du mois inclusivement, seront proslées dans les trois jours suivans, non feriez sans préjudice de l'Acceptation; & lesdites Lettres, ensemble les Protests envoyés dans un temps suffisant pour pouvoir estre signifiez à tous ceux, & par qui il appartiendra; Scavoir pour toutes les Lettres qui auront esté tirées au dedans du Royaume, dans deux mois; pour celles qui auront esté tirées d'Italie, Suisse, Alemagne, Hollande, Flandres, & Angleterre, dans trois mois, & pour celles d'Espagne, Portugal, Pologne, Suede, & Dannemark, dans six mois du jour & datte des Protests, le tout à peine d'un répondre par le Porteur desdites Lettres.

X.

Que toute Lettre de Change payable desdits Payemens; sera censée payée: Scavoir à l'égard des domiciliez Porteurs de Bilans sur la Place du Change de ladite Ville, dans un an; & pour les autres, dans trois ans apres l'escheance d'icelle, & n'en pourra le Payement estre repeté contre l'Acceptant, si l'on ne justifie de diligences valables contre luy faites dans ledit temps.

XI.

Que si les Estrangers remettent en Comptant, ou en Lettre de Change, après le dernier jour du mois, on ne sera obligé de les recevoir en l'acquiescement de leurs traites faites durant ledit Payement.

XII. Que

taris geleverd sal worden, tot verzekering der gener die betaling sullen doen, en om haren toeylucht by noodzakelijkheid niet daar na te nemen.

IX.

Da: de geaccepteerde Wissel-brieven met geld te betalen, die voor 't geheel, of ten deele niet betaelt sullen wesen, geduurende dat vertragen, en tot op den laersten dach der maend incluyt, geprotestceert sullen worden binnen de drie volgende dagen, wanneer daar geen feest-dach is, sonder nadeel van d'Acceptatie; en de geseide Brieven, nevens de protesten gesonden in een genoegsamem tijt om bekent gemaakt te kunnen zijn aan alle de gene, en door die dat mag toestaan; Te weten voor alle de Brieven die getrocken sullen zijn binnen dit Koninkryk, in twee maanden; voor die getrocken sullen zijn uit Italiën, Switserland, Duitsland, Holland, Vlaenderen, en Engeland in drie maanden, en voor die uyt Spanjen, Portugael, Polen, Sweeden en Denemarken, in ses maanden, na den dach en datum der Protesten, alles op pene van die te verantwoorden door den bringer der geseide Brieven.

X.

Dat alle Wissel-brieven te betalen op de geseide betaels-tyden, geacht sullen wesen betaelt te zijn: te weten aengaende d'inwoonende Bringers der Balancen op de plaets der Wisselen van de geseide Stad, in een jaer; en aengaende d'andere, in drie jaeren naet verval der selver, en de Betaling sal niet weder ingevordert kunnen worden van den Acceptant, indien men de genoegsame vlijtigheden tegen hem gedaen binnen den geseiden tijt niet justificeert.

XI.

Doch indien de Vreemdelingen Remitteren in gereed geld, of in Wissel-brieven, na den laersten dach der maend, soo sal men niet gehouden wesen het selve aen te nemen tot voldoening van hare handelingen binnen dien tijt van Betaling gesloten.

XII.

Que lors qu'il arrivera une Faillite dans ladite Ville. les Creanciers du Failly, qui se trouveront estre de certaines Provinces du Royaume, ou des Pais Estrangers, dans lesquels, sous pretexte de Saisie & Transport, & en vertu de leurs pretendus Privileges ou Coustumes, ils s'attribuent une preference sur les effets de leurs Debiturs faillis, prejudiciable aux autres Creanciers absens & éloigniez, ils y seront traitez de la mesme maniere, & s'y enteront en Repartement de effets dudit Failly, qu'après que les autres auront été entierement satisfaits; sans que cette pratique puisse avoir lieu pour les autres Regnicoles, ou Estrangers, lesquels estans reconnus pour legitimes Creanciers, seront admis audit Repartement de bonne foy, & avec equité, suivant l'usage ordinaire de ladite Ville, & de la Jurisdiction de la Conservation des Privileges de ses Foires.

XIII.

Que toutes Cessions & Transports sur les effets des Faillis seront nuls, s'ils ne sont faits dix jours; au moins, avant la Faillite publiquement cogneuë, Ne seront ne antinoinis compris en cét Article les Virement des parties faits en Bilan, lesquels seront bons & valables, tan que le Failly, ou son Facteur portera son Bilan.

XIV.

Que les Tainturies, & autres Manufacturies n'auront privilegies pour les debets, sur les effets & biens des Faillis, que des deux derniers années; & pour le surplus, entreront dans la distribution, qui en sera faite au sol la livre, avec les autres Creanciers.

XV.

S'il arrive qu'un Mandataire de diverses Lettres

XII.

Dat wanneer in de geseyde Stadt eenige falissementen sal voortvallen, de Crediteurs van den gefailleerden, die sich bevinden sullen uyt sekere Provincien van dit Koninkryk te wesen, of van Uytheemsche Landen, in welke, onder voorgeven van hand-oplegging en Transport, en uyt kragt van haar voorgemelde Privilegien of Costuymen, sy sich toeschryven een preferentie op d'effecten van hare getalkeerde Debiteuren, tot na deel van d'andere absente en wyd heen zynde Crediteuren, sy daar volgens de selfde wyten gehandelt sullen worden, en niet komen in mede ten deelen van d'effecten des geseyden gefailleerdens, dan na d'andere volkomen voldaan sullen wesen; sonder dat dese practyke plaats mag hebben omtrent d'andere inwoonders van dit Ryk, of Vreemdelingen, die erkent zynde voor wettige Crediteuren, geadmitteert sullen worden in de selve deeling ter goeder trouw, en met billijkheyt, volgens het gewonelyk gebruyck van de geseyde stad, en van de jurisdictie over het Bewaren der Privilegien harer jaarmarkten.

XIII.

Dat alle Overgevingen en Transporteren over d'effecten der gefailleerde van geender waarden sullen wesen, indien sy niet gemaakt sullen zyn, ten minsten, tien dagen voor dat het Failleeren opentlijk bekend werd; Nochtans sullen in desen Artyckel niet vervat zyn de Swieren van partyen gedaan in de Balance, die goet en van waarden sullen wesen, soo lang de gefailleerde, of zyn Facteur zyne balance sal dragen.

XIV.

Dat de Verwers, en andere Handwerkers geene Privilegien sullen hebben voor hare schuld eysingen, op d'effecten en goederen der gefailleerden, dan van de twee laatste jaren; en voor het overige, sullen sy komen in d'uytdeeling, die daar van gedaan worden sal tot gen stuyver van de gulden, nevens d'andere Crediteuren.

XV.

Indien 't gebeurt dat iemand die 't bevel heeft van

42 *Reglemens de la place des Changes,*

tres de Change acceptées; aussi Creancier de l'Acceptant, ne reçoive qu'une partie de la somme totale, & fasse dans le temps deu le Protest du surplus, la compensation legitime de sa depte estant faite il sera obligé de repartir le restant a tous ceux qui luy auront fait lesdites remises, ou sol la livre, & à proportion de la somme dont un chacun des Remettans sera Creancier.

XVI.

Tous ceux qui feront Porteurs de Procuration generale pour recevoir le payement de Promesses, & Lettres de Change, remettront les Originaux de leur Procurations ès mains d'un Notaire, & seront lesdits Porteurs de Procuration obligez d'en fournir des expéditions, à leur frais, à ceux qui payeront les susdites Lettres.

XVII.

Toute Procuration pour recevoir payement des Lettres de Change, Promesses, Obligations, & autres debtes, n'aura plus de force passé une année, si ce n'est que le temps qu'elle devra durer soit precisement exprimé; auquel cas elle servira pour toute temps qui sera enoncé en icelle, s'il n'aparoit d'une revocation.

XVIII.

Que les Failles, & Banqueroutiers, ne pourront entre en la Loge du Changue, ny escrire & virer parties, si ce n'est apres qu'il auront entierement payé leurs Creanciers, & qu'ils en auront fait apparoit. Et pour donner moyen ausdits Failles de payer leurs Creanciers des effets qu'ils auront à recevoir, ils le pourront faire par Transports, Procurations, ou ordres, à telles personnes qu'ils adviseront lesquels payeront à leur Acquit ce qu'ils ordonneront, & se-

verscheyde geaccepteerde Wissel-brieven, mede Crediteur van d'Acceptant, niet ontfangt dan een gedcelte van de geheele somme, en in den behoorlijken tyt het Procest ten overvloed doet, de wettige compensatie van sijne schult gemaeckt zijnde, soo sal hy gehouden zyn het restant weder te verdeelen onder alle de geene die hem de geseyde remisen gedaen sullen hebben, tot een Stuyver van de gulden, en na de proportie van de Somme tot welke yeder van de remittenten Crediteurs sullen wesen.

XVI.

Alle de gene die Brengers sullen zyn van Generale Procuratie om de betaling der beloften en Wissel-brieven t'ontfangen, sullen de Originelen van hare Procuratie in handen geven van een Notaris, en de geseyde Brengers van Procuratie sullen gehouden zyn d'expeditien daar van te verschaffen op hare kosten, aan die de geseyde Brieven sullen betalen.

XVII.

Alle Procuratie om betaling t'ontfangen van Wissel-brieven, Beloften, Obligatien en andere schulden sal geen kragt meer hebben naar t'verloop van een jaar, ten waar de tyt die sy moeten dienen preciselijk daar uytgedrukt stont, in welk geval die sullen dienen voor al den tyt daar in aangeteekent, indien 'er niet blykt van enige revocatie.

XVIII.

Dat de Gefailleerde en Bankeroutiers, niet sullen mogen komen in vertrek van de Wisselen, noch partyen schryven noch swieren, dan als sy hare Crediteuren ten vollen sullen betaalt en sulcks klaar doen blycken hebben. En om aan de geteyde Gefailleerde middel te geven tot het betalen van hare Crediteuren uyt d'effecten die sy sullen t'ontfangen hebben, soo sullen sy dat kounen doen door Transporten, Procuratien, of ordres, aan soodanige persoonen als sy geraden vinden, welke betalen sullen op hare Quitantien t'geene sy sullen ordonneren, en genoemt worden voor
haar

44 *Reglemens de la place des Changes,*
& seront nommez pour eux aux parties qui seront passées en escritures.

XIX.

Les Couretiers, ou Agens de Banque & Marchandises de ladite Ville seront nommez par lesdits Prevost de Marchands & Eschevins, entre les mains desquels ils prestent le serment, en la maniere accoustumée, en justifiant par des Attestations des principaux Negocians, en bonne & deüe forme, de leur vie & mœurs, & capacité au fait & exercice de ladite Charge; & seront lesdits Couretiers reduits à un certain nombre, & tel qu'il sera jugé convenable par lesdits Sieurs Prevost des Marchands & Eschevins, sur l'avis desdits Negocians.

XX.

Que tous Banquiers, Porteurs de Bilan, & Marchands en gros negocians sous les Privileges des Foires de Lyon, seront obligez de tenir Livres de Raison en bonne & deüe forme; & tous Marchands, Boutiquiers, & Vendans en détail, des Livres journaliers: autrement, en cas de dérouté, seront declarés Banqueroutiers frauduleux, & comme tels, condamnés aux peines qu'ils de vront encourir en ladite qualite.

XXI.

Que tres expresse inhibitions & deffences seront faites à toutes personnes, de quelque qualite & condition qu'elles soient, de contrevenir à ce que dessus directement ou indirectement, à peine de trois mille livres d'amende contre chaque contrevenant, applicable, savoir le quart à l'Hostel Dieu du Pont du Royane, le quart à l'Aumosne Generale, le quart au Denonciateur, & le quart à la reputation de la Loge

haar aan Partyen die in Schrifturen gepasseert sullen zyn.

XIX.

De Loopers, of Agenten van de Banck en koopmanschappen van de Stadt sullen genoemt worden door de geseyde Provooft der Kooplieden en Schepenen, in welkers handen sy den eed sullen doen, op de gewoonlyke wyse, Justificerende door Attestatien der voornaamste Kooplieden, in goede en gewoonlyke forme, haar leven en zeden, en capaciteyt in 't bedryf en oeffening van de geseyde Bediening; en de geseyde Loopers sullen tot sekere getal gebragt zyn, en soodanigen als bequaam geoordeelt sal wesen by de geseyde Heeren Provooft der Kooplieden en Schepenen, op 't advys van de geseyde Koophandelaren.

XX.

Dat alle de Banckhouders; Bringers van Balance, en Kooplieden in 't gros handelende onder de Privilegien op de jaarmarckten van Lyons, verpligt sullen zyn hare Boeken van Rekening te houden in goede en behoorlyke form; en alle Kooplieden, Winkeliers en Uytventers in 't kleyn, hare journalen, andersins, in geval van qualijk varen, sullen sy verklaart worden als fraudelente bankeroutiers, en als soodanige gecondemneert in de straffen die haar wegens de geseyde qualiteyt op den hals moeten komen.

XXI.

Dat 'er seer uydrukkelycke hinderingen en verboden gedaan sullen zyn aan alle persoonen, van wat qualiteyt of conaitie sy mogen wesen, iets tegen 't gene hier boven te doen directelyk of indirectelyk, op drie duysend guldens te verbeuren voor yder hier tegens doende, t'appliceren, namentlyk het vierde voor 't Gasthuys op de burg over de Rhone, een vierde voor de Generale Aalmoessen, een vierde voor den Aanbreuger, en een vierde voor de reparatie van het huys der Wisselen; tot betaling van welke sy gedwongen sullen worden by

ge des Changes; pour le payement de laquelle ils seront contraincts par corps, saisie, & vente de leurs biens: Et pour plus exacte observation des presentes, sera permits à l'un desdits Contrevenans de denoncer les autres Contrevenans avec luy, auquel cas il sera déchargé, pour la première fois, de payer ladite peine, & aura son droit de denonciation. Et afin que personne n'en puisse ignorer, seront les presentes leuées, & publiées à son de Trompe, & cry public, & affichées au devant de l'Hostel de Ville, en la Place des Changes, & autres lieux accoustuméz; Et passé outre pour le tout, non obstant oppositions, ou appellations, quelconques, & sans prejudice d'icelles. Signè, Chappuis, Dalichous, Bererd, Hugues André-Mazenod, de Pontampierre, Thomé, Demadieres, Vaicheron, P. Boisse, Jean Mathieu Dupuis, Ronder, Blauf, Malmont, Simonard, B. Jobert, Rigoly, Raffelin, Céré, Rolland, Debelly, Thomé freres, Delapraye, Desfartines, Jean Bencon, Bay, Bleise Clairet, Pertin, Gaspariny, Vareilles, Philibert & Chappard, P. Borde, Fulquery, Le Roy, Albaniel, Ranuier, Bernardin Reynon, Perier & Saladin, Monin, Sabot, Arnaud, Paige, Drivon, Pulligneux, Millotet, Mercier, Alexandre, Jean Juge.

NOUS Prevost des Marchands & Eschevins de la Ville de Lyon, Presidens, Juges, Gardins, Conservateurs des Privileges Royaux des Foires de ladite Ville; Ayant veu les Reglemens de la place des Changes, concertez, & proposez par les principaux Negocians de ladite Ville, qui ont signé cydessus, & d'autre part; consentons & approuvons, lous le bon plaisir de la Majeste, qu'ils soient executez

by den lyve; het bestaan, en verkoopen harer goederen; En tot naaukeuriger onderhouding van dese tegenwoordige, sal 't geoorloft zyn aan een van de gesejde Overtreders d'andere Overtreders nevens hem aan te brengen, in welck geval hy ontslagen sal zyn voor d'eerstemaal, van die boete te betalen, en sijn recht van 't aanbrengen genieten. En ten eynde niemand hier van onwetend zy, sullen de tegenwoordige geseffen en gepubliceert worden by 't steken van 't Trompet, en 't publick uytroepen, en aangeplakt voor 't Stadhuys, en aan de plaats der Wisselen, en andere gewoonlijke plaatsen; En voortgegaan in alles, niet tegenstaande eenige oppositie of Appellation, en sonder prejudicie van de selvige. Geteekent, Chappius, Dalichons, Bererd, Hugues André, Mazenod, de Ponsampierre, Thomé, Demandieres Vacheron, P. Boisse, Jean Mathieu Depuis, Rondet, Blauf, Céré, Roland, Debelly, Thomé gebroederen, DelaPraye, Dassartines, Jean Beneon, Bay, Blaise Clairet, Perrin, Gasprines, Vareilles, Philibert en Chappard, P. Borde, Fulquery, le Roy, Albanel, Ranuier, Barnardin Reynon, Perier en Saladin, Monin, Sabot, Arnaud, Paige Drivon, Pulligineux, Millotet, Mercier, Alexander Jean Juge.

Wy Provoost der Kooplieden en Schepenen der Stadt Lyons, Presidenten, Richters, Gardiaans, Bewaarders der Konincklijke Privilegien over de jaar-marckten van de gesejde Stadt, Gesien hebbende de Reglementen van de plaats der Wisselen, beraamt en opgesteld door de voornaamste Kooplieden der gesejde Stadt, die hier boven en elders haar handteeken gestelt hebben, staan toe en keuten voor goet, onder het welbehagen van Syne Majesteit, dat sy geexecuteert worden volgens haar form en teneur; en tot dien eynde voor goet gekeurt allesins waar het noodig sal zyn, en sijne Majesteit sal behagen sulcks t'ordonneren. Tot betuyging van 't welk

48 *Reglemens de la place des Changes,*

cutez selon leur forme & teneur; Et pour cét effet, Omologuez par tout où besoin sera & ou il plaira à sa Majesté de l'ordonner. En témoin de quoy, Nous Paul Mascrauni, Escuyer, Seigneur de la Vertiere, Prevost ces Marchands Francois Savaron, Conseiller, Secretaire du Roy & de ses Finances, Antoine Bellet, André Falconet, Seigneur de Saint Hervais, Conseiller & Medicin ordinaire du Roy, aggregé au College de Lyon, & Estienne Berton, Seigneur de Flacé, de Villards, & de Nequedois, Conseiller du Roy en ses Conseils, & en la Seneschauflée & Seige presidial dudit Lyon, Eschevins susdits; Avons fait expedier ces presentes, icelles, signées, fait contresigner par le Commis au Secretariat, & sceller des Armes de ladite Ville, & Communanté, le 2 jour du mois de Juni 1667. Signé Mascrauni, Savaron, Antoine Bellet, Falconet & Berton, & au dessous, par Ordonnance du Consultat Signé Renaud; avec Paraphes.

Expedié & delivre à presente Grosse, en consequence de l'Arrest du Conseil de ce jourd' huy 7. Juillet 1667. qui Omologue le present Reglement, pour estre mi sous le contrescel dudit Arrest.

Collationné BERRYER.

EXTRAIT des REGISTRES.

du Conseil d'Etat.

SUR ce qui à esté remoustre au Roy en son Conseil, par les Marchands trafiquans de la Ville de Lyon; Que depuis quelque temps, il s'est glissé beaucoup d'abus, & un mauvais usage pour l'Acceptation: Cautionnement, & Procest des Lettres de Change; & pour les Privilege qui

't welk, wy Paul Mascranni, Schildknap, Heer van le Verrire, Provooft der Kooplieden, Francois Savaron, Raadsheer, Geheimschryver des Koninks en van sijne Financien, Antoine Bellet, Andre Falconet, Heer van St. Hervais, Raadsheer en Ordinair Medecyn des Koninks, bygevoegde tot het Collegie van Lyons, en Estienne Berton, Heer van Flacé, van Villards, en van Nequedois, Raadsheer des Koninks in sijne Raads vergaderingen, en in de Bailliage en het Presidiael Gestockte van Lyons voorschreven, Schepenen voornoemt; Hebben dese tegenwoordige doen vervaardigen, de selve geseget, doen tegen zegelen by den Commissaris op de Secretarie, en zegelen met de Wapenen van de geseide Stad en Gemeenschap, den 2. dach der Maand van Juny, 1667. Geteekent Mascranny, Savaron, Antoine Bellet, Falconet, en Berton; en daar onder, en door ordre van 't Borgermeesterschap, Geteekent Renaud; met paraphuren.

De tegenwoordige Grosse vervaardigt en uytgegeven; en gevolg van 't Besluit des Raeds, desen 7. van July 1667. die het tegenwoordig reglement goetkeurt, om gestelt te worden onder het tegen zegel van 't geseit Besluit.

Collationeert BERRYER.

EXTRACT

*uit de Registers van den Raed
van State.*

Over 't gene aan den Konink in sijnen Raed is vertoonnd door de kooplieden handelende in de Stad van Lyons: Dat sedert eenigen tijt vele misverstanden zijn ingesloopen, en een quaar gebruik wegens het accepteren, Borg stellen, en Proresteren over de Wissel-brieven, en wegens de Privilegien aan de Handelaren binnen de geseide Stad toegestaan, omtrent de Betalingen op de vier jaarmarkten

qui sont attribus aux Negocians de ladite Ville, pour les payemens des quatre Foires d'icelle; Ce qui pourra causer un prejudice notable au Commerce, s'il n'y est promptement remedié par un Reglement autorisé par sa Maj., & qui se puisse executer, tant par ceux de ladite Ville, que par tous Marchands François, & Estrangers, & autres personnes, Sur quoy ils auroint arresté à la Loge du Change de ladite Ville de Lyon; vingt un Articles des choses principales, sur lesquels ils croyent qu'il est besoin de prononcer, qui ont esté communiquez à aucuns des principaux Marchands de la Ville de Paris, & des autres Ville du Royaume. Et sa Maj. desirant pourvoir, & remédier aux inconveniens qui en peuvent arriver, elle auront fait examiner lesdits Articles en son dit Conseil Royal du Commerce, Et sur le tout, Ouy le rapport du Sieur Colbart, Conseiller audit Conseil, & Controllleur general des Finances: Sa Majesté en Son Conseil Royal, a homologué & homologué lesdits Articles, en formé de Reglement arrestez par les Marchands de ladite Ville de Lyon: Ordonne sa Maj. qu'ils seront executez selon leur forme & teneur, sur les peines portées par iceux: Enjoint sa Maj. aux Prevost des Marchands, Eschevins, & Juges Conservateurs des Privileges de ladite Ville, d'y tenir la main, empescher les Contraventions qui y pourroient estre aportées, à peine d'en répondre en leurs propres & privez noms; Nonobstant les Declarations, Arrests, & Ordonnances qui pourroient avoir esté faires au contraire, auxquelles sa Maj. a derogé & derogé, pour ce regard seulement. Et sera le present Arrest leu, publié, & affiché par tout où besoin

van de selye; 't gene merkelyk nadel in de koophandel sou konnen veroortaken indien daar tegen niet vaardig voorsien wierd door een Reglement geauthoriseert by sijne Majesteit, en dat geexecuteert worden mag, soo wel by die van de geseyde Stadt, als by alle de Kooplieden Franssen en Oytlanders, en andere Persoonen. Waar over sy gestelt hadden in de plaats der Wisselen binnen de geseyde Stad van Lyons, cen-en-twintig Arttekelen van de voornaamste saken, over welke sy geloofden dat het noodig is uytpraak te doen, die gecommuniceert zyn geweest aan eenige der voornaamste Kooplieden binnen de Stadt van Parys, en van andere Steden des Koninkryks. En sijne Majesteit wenschen- de te voorsien en te remedieren d'onheylen die daart nyt mogten komen, had de geseyde Arttekelen doen overwegen in Synen Raat des Koophandels, en boven alles gehoort het rapport van den Heer Colbert, Raadsheer in de geseyde Raadt, en Controlleur Generaal van Synen Financien: Syn Majesteit en Synen Koninklijke Raadt heeft de geseyde Arttekelen goet gekeurt en keurt de selve goet, by forme van Reglement vastgestelt door de Kooplieden der geseyde Stadt Lyons: en Ordonneert Syn Maj. dat sy geexecuteert sullen worden volgens hare form en inhoud op de straffen in de selve vermeld: Syn Maj. beveelt de Provoosten der Kooplieden, Schepenen, en Richters, Bewaarders van de Privilegien der geseyde Stadt, daar de hand aan te houden, en de Contraventie te verhinderen die daar tegens gedaan mogten worden, op pene van daar voor te antwoorden in hare eygene en bysondere namen; Niet tegenstaande de Declaratien, Arresten, en Ordonnantien die in tegendeel gemaakt mogten zyn, welke Syn Maj. heeft afgeschafft en affchaft, alleen op dit insicht. En het tegenwoordig Arrest sal gelesen, gepubliceert, en aangeplakt worden ten over al waar het noodig sal zyn, en geexecuteert niet tegenstaande eenige oppositien, Appellatien, en andere veranderingen, om welke sulks niet uytgesteld worden sal, en tot desen eynde sullen alle noodige brieven vervaardigt, en gezegelt worden.

besoin sera, & executé non obstant oppositions, appellations & autres empeschemens, pour lesquels ne sera differé, & pour cet effet, seront toutes Lettres necessaires expedées, & scellées.

Fait au Conseil d'Etat du Roy, tenu à Compiègne le 7. jour de Juillet 1667.

Collationné BERRIER.

LOuis par la grace de Dieu Roy de France & de Navarre. A nos chers & bien amez, les Prevoit des Marchands & Eschevins, Présidens, Juges, Cardiens, Conservateurs des Privilegis des Foires de nostre bonne Ville de Lyon, salut; Suivant l'Arrest ce jourd'huy conné en nostre Conseil Royal, Nous avons omologué & omologons par ces presentes, les Articles en forme de Reglement, arrestez par les principaux Marchands negocians de ladite Ville, cy avec ledit Arrest attaché sous le contreseel de nostre Chancellerie. A ces causes, nous vous mandons & enjoignons de tenir la main, à ce qu'ils soient executez selon leur forme & teneur, & empescher les Contraventions qui y pourroient estre apportées, à peine d'en répondre en vos propres & privez noms, nonobstant les Declarations, Arrests & Ordonnances que nous pourrions avoir faites au contraire, ausquelles nous avons derogé & derogeons, pour ce regard: Commandons au premier des Huissiers de nos conseils, ou autre nostre Huissier, ou Sergent sur ce requis, de faire pour l'execution dudit Arrest, toutes Significations, Actes, & Exploits, requis & necessaires sans autre permission, nonobstant oppositions, appellations, & autres empeschemens, pour lesquels ne sera differé: Voulons que ledit Arrest soit leu, public, & affiché par tout où besoin sera, & qu'aux Copies d'iceluy, & des presentes collationnées

Gedaan in den Raadt van State des Konings gehouden tot Compiègne den 7. dag van July. 1667.

Gecollationneert BERRIER.

Lodewyck by der Gracien Godts Koninck van Vranckryck en van Navarre. Aan onse lieve en wel beminde, de Provoost der kooplieden en Schepenen, Presidenten, Richters, Gardiaans, Bewaarders der privilegien over de jaarmarkten binnen onse goede Stadt van Lyons, Salut, volgens het Arrest huyden gegeven in onse Koninklijke Raadt, hebben wy goetgekeurt en keuren voor goet by dese tegenwoordige, d'Artykelen by form van reglement, vast gestelt door de voornaamste Kooplieden handelende binnen de geseyde Stadt, hier met het geseyde Arrest aengehegt onder het regen zegel van de Cancelerye. Om dese oorsaken bevelen en belasten wy u, de hand daar aan te houden, dat sy geexecuteert mogen worden volgens haar form en inhouden, en de Contraventien te verhinderen die daar tegens gedaan mogen zyn, op pene van daar voor te verantwoorden in uwe eygene en bysondere namen, niet tegenstaande de Declaratien, Arresten, en Ordonnantien die wy in tegendeel gemaackt mochten hebben, welke wy afgeschafft hebben en affschaffen, op dit insicht: bevelen aan den eersten Deurwaarder van onse Raads vergaderingen, of anderen onsen Deurwaarder of Sergeant hier toe versocht, tot d'executie van dit geseyt Arrest, alle verseychte en noodige Aankundingen, Acten, en Exploiten te doen, sonder andere permissie, niet tegenstaande Oppositien, Appellatien, en andere veranderingen, om welke dit niet uytgesteld worden sal: willen dat het geseyt Arrest gelesen, afgekundigt en aan geplackt zy allesins waar het noodig sal wesen, en dat de Copyen des selfs, en der tegenwoordige gecollationneert door een van onse lieve getrouwe Raadsheer en Geheymfchryver, geloof zy gegeven, als aan d'Originale; Want sulcks is ons welbehagen.

54 *Reglemens de la place des Changes,*

nées par l'un de nos ames & feaux Conseiller & Secretaire, foy soit adjouffée, comme aux Originaux, **CARTELEST NOSTRE PLAISIR.** Donné à Campiegnie le 7. jour de Juillet, l'an de grace 1667. Et de nostre regne le 2. Signé. **PAR LE ROY EN SON CONSELL.**

BERRYER.

Et scellé du grand sceau de cire jaune, sur simple queue, & contrasellée du petit seel de mesme cire.

Collationné aux Originaux par moy Conseiller & Secretaire du Roy & de ses Finances.

OR.

der Stadt van LYONS. 55

Gegeven tot Compiègne den 7. dach van July, des jaars
van genade 1667. En onses Koninkryks het 25. Getee-
kent. WEGENS DE KONINK EN SYNEN
RAED.

BERRYER.

En gezegelt met het groot zegel van rooden Wassche,
met een enkele staart, tegengezegelt met het kleyn ze-
gel van 't selfde wasch.

*Gecollationneert met de Origineelen door my Raeds-
heer, Geheym-schrijver des Koninks en van sijne
Financien.*

ORDONNANCES
DE
LOUIS XIV.

Roy de France & de Navarre.

Sur le Commerce des Negotians & Marchands.

*Données à S. Germain en Laye au mois
de Mars 1673.*

LOuis par la grace de Dieu Roy de France & de Navarre, A tous presens & à venir salut. Comme le Commerce est la source de l'abondance publique & de ja richesse des particuliers. Nous avons depuis plusieurs années appliqué nos soins pour le rendre florissant dans nostre Royaume. C'est ce qui Nous à porté premierement à eriger parmi nos sujets plusieurs Compagnies, par le moyen desquelles ils tirent presentement des païs les plus éloignez ce qu'ils n'avoient auparavant que par l'entremise des autres Nations. C'est ce qui Nous a engagé ensuite a faite construire & armer grand nombre de vaisseaux pour l'avancement de la navigation, & à employer la force de nos armes par mer par terre pour en maintenir la seureté. Ces établissemens n'ayant en tout le succès que Nous en attendions; Nous avons crû estre obligez de pourvoir à leur deuré par des Reglemens capables d'asseurer parmi les Negotians la bonne foy contre la fraude, & de prevenir les obstacles qui les détournent de leur employ par la longueur des procès, & consommement en frais le plus liquide de ce qu'ils ont acquis.

A ces

ORDONNANTIE
VAN

LODEWYK DE XIV.

Koning van Vrankrijk en Navarre.

Wegens de Handel der Negotianten
en Kooplieden.

Gegeven tot S. Germain in Laye op de maand van
Maart 1673.

Lodewyk by der Gracien Gods Koninck van
Vianckryck en van Navarre, allen tegenwoordigen
en toekomenden *Salut*. Gelyck de koophandel de bron
is der welvaart voor 't gemeen, en der ryckdom voor par-
ticuliere, soo hebben wy sedert vele jaren onse sorgen
aangewend om deselve in ons Koninkryk voorspoedig
bloeyende te maken. Dit is dat ons heeft gedreven,
eerst om onder onse onderdanen verscheyde Compag-
nien op te rechten, door middel van welke sy te-
genwoordig trekken uyt verre gelegen Landen 't ge-
ne sy te voren niet hadden dan door het toedoen van
andere Natien. Dit heeft ons vervolgens vervoert tot
een groot geral schepen te doen aanbouwen en uytrusten
om de Zeevaart te bevorderen, en de macht van onse
wapenen aan te leggen ter zee en te lande, om de ver-
sekertheyt daar van te handhaven. Dese voornemens al
't geluk gehad hebbende dat wy daar van wenschen,
soo hebben wy ons verplicht geloofst tot hare geduur-
saamheyt te versorgen door Reglementen, om onder
de Negotianten het goet geloof, vast te stellen tegen
't bedrog, en de hinderpaalen daar in voor te komen,
die deselve afstrecken van hare besigheyt, door de
lanckheyt der processen, en het gereedste van 't ge-
ne sy bekomen hebben in onkosten door te brengen.

A ces causes, de l'avis de nostre Conseil, & de nostre certaine science, pleine puissance & autorité Royale; Nous avons dit, déclaré, & ordonné, disons, déclarons, ordonnons & Nous plaist ce qui en suit.

TITRE PREMIER.

*Des Apprentifs, Negocians, Marchands
tant en gros qu'en détail.*

ARTICLE PREMIER.

ES lieux où il y a maistrise de Marchands, les Apprentifs Marchands seront tenus d'accomplir le temps porté par les Statuts: néanmoins les Enfans de Marchands seront reputez avoir fait leur apprentissage, lors qu'ils auront demeuré actuellement en la maison de leur pere ou de leur mere, faissant profession de la mesme marchandise, jusques à dix-sept ans accomplis.

II.

Celui qui aura fait son apprentissage, sera tenu de demeurer encore autant de temps chez son maître, ou un autre Marchand de pareille profession; ce qui aura lieu pareillement à l'égard des fils de Maîtres.

III.

Aucun ne sera receu Marchand, qu'ils n'ait vingt ans accomplis, & ne rapporte le brevet & les certificats d'apprentissage & du service fait depuis. Et en cas que le contenu es certificats fust veritable, l'Aspirant sera décheu de la maistrise; le Maître d'apprentissage qui aura donné son certificat condamné en cinq cens livres d'amende, & les autres Certificateurs chacun en trois cens livres.

IV, L'A-

Om dese redenen, met het Advys van Onsen Raadt, en onse sekere wetenschap, volle macht en Koninklijk gesag, hebben wy geseyt, verklaart en ordonneert, seggen, verklaren, ordonneren en is ons welbehagend t gene volgt.

EERSTE TYTEL.

Van de Leerlingen, Negotianten, Kooplieden, soo wel in 't groot als in 't kleyn.

Eersten Arttykel.

IN de plaatsen waar de koophandel onderwesen word, sullen de Leerlingen der Kooplieden gehouden zyn den tyt te voldoen by de Statuten gestelt: niet te min sullen de kinderen der Kooplieden geacht worden haar leertyt voldaan te hebben, wanneer sy in der daad gewoont sullen hebben binnen het huys van haar Vader of van haar Moeder, sich in sulken koopmanschap oeffenende, tot hare seventien jaren vervult zyn.

II.

Die sijn leertyt voldaan sal hebben, sal gehouden zyn noch soo veel tyts te verblijven by sijn Meester of een ander Koopman van diergelijke Professie, 't welck insgelijcks plaats hebben sal ten aanzien van de sonen der Meesteren.

III.

Niemand sal voor Koopman aangenomen worden ten zy die sijne twintig jaren vervult heeft, en daar van den brief en certificatie brengt van leering en van den dienst naderhand gedaan. En in geval der inhoud van de certificaten niet waarachtig mogt wesen; sal de Versoeker vervallen zyn van sijne leering; de Leermeester die sijne certificatie gegeven heeft, gecondemneert in vyf hondert guldens boete, en d'andere Versoekeraars yder in drie hondert guldens.

IV. Die

IV.

L'Aspirant à la Maîtrise sera interrogé sur les Livres & Registres à partie double & à partié simple, sur les Lettres & Billets de Change, sur les Regles d'Apithmetique, sur la partie d'Aune, sur la Livre & poids de Marc, sur les Mesures & les qualitez de la Marchandise, autant qu'il conviendra pour le Commerce dont il etend se messer.

V.

Defendons aux particuliers & aux communau-
tez prendre in recevoit des Aspirans aucuns pre-
sens pour leur reception, ni autres droits que ceux
qui sont portez par les Statuts, sous quelque pre-
texte que ce puisse estre, à peine d'amende, qui
ne pourra éstre moindre de cent livres. Defendons
aussi à l'Aspirant de faire aucun festin, à peine de
nullité de sa reception.

VI.

Tout Negotians & Marchand en gros ou en dé-
tail, comme aussi les Banquiers, seront reputez ma-
jeurs pour le fait de leur Commerce & Banque,
sans qu'ils puissent estre restituez sous pretexte de
minorite.

VII.

Les Marchands en gros & en detail, & les Ma-
çons, Charpentiers, Couvreur: Serruriers, Vi-
triers, Plombiers, Paveurs, & autres de pareille qua-
lité, seront tenus de demander payement dans l'an
apres delivrance.

VIII.

L'Action sera intentée dans six mois pour mar-
chandise & derrées vendues en detail par Boulangers,
Pâtisiers, Bouchers, Rotisseurs, Cuisiniers, Coutu-
riers, Passémentiers, Selliers, Bourrelliers & autres
semblables.

IX. Vou-

IV.

Die verfoekt Meeſter te worden ſal men ondervragen over de Boeken en Registers met dubbelde, en met enkelde partyen, over de Brieven en Ceedelen van Wiſſel, over de regelen en Cyffer-konſt, over de partye van d'elle, over het pond en 't gewigt van 't Mark, over de maten en de hoedanigheden der koopmanſchappen, voor ſoo veel daar vereyſcht zyn tot den koophandel waar mede hy ſich meent te bemoejen.

V.

Wy verbieden aan de particulieren, en aan de Gemeenſchappen, van de verfoeckers eenige geſchenken te nemen of t'ontfangen om aangenomen te worden, noch eenige andere rechten, als die in de Statuten vervat ſtaan; onder wat voorgeven het ſou mogen weſen, op pene van boete, die niet minder kan zyn als van hondert guldens. Wy verbieden oock aan den verfoecker eenig gaſtmaal aan te rechten, op pene van nulliteyt: ontrent ſijn aannemen.

VI.

Alle Handelaren en kooplieden in 't groot of in 't klein; gelijk ook de Bankhouders, ſullen geacht worden meerder jaarig te zyn in de ſaak van hare koophandel en Bank, ſonder dat ſy herſtelt mogen worden onder voorgeven van minderjarigheyt.

VII.

De Kooplieden in 't groot en 't kleyn, en de Metſers, Timmerlieden, Dekkers, Sloomakers, Glafenmakers, Looigieters, Vloerders, en andere van gelijke qualiteyt, ſullen gehouden zyn betaling te eiffchen binnen 't jaar na de levering.

VIII.

De actie ſal ingevordert worden binnen ſes maanden, voor koopmanſchap en waren in 't kleyn verkogt door Bakkers, Paſtey-backers, Slagers, Braders, Koks, Kleermakers, Paſſement-werkers, Zadelmakers, Tuig-werkers en andere diergelijke.

IX. WY

IX.

Volons le contenues deux Articles cy-dessus avoir lieu, encore qu'il y eust eu continuation de fourniture ou d'ouvrage; si ce n'est qu'avant l'année ou les six mois, il y eust un compte arresté, sommation ou interpellation judiciaire, cedula obligation, ou contract.

X.

Pourront neantmoins les Marchands & Ouvriers déferer le serment à ceux auxquels la fourniture aura esté faite, les assigner, & les faire interroger. Et à l'égard de Veuves, Teuteurs de leurs enfans, Héritiers & ayans cause, leur faire déclarer s'ils sçavent qua la chose est deuë encore que l'année ou les six mois soient expirez.

XI.

Tous negocians & Marchands, tant en gros qu'en détail, auront chacun à leur égard de annes ferrées par les deux bouts & marquées, ou des Poids & mesures étallonées. Leur defendons de s'en servir d'autres: à peine de faux, & de cent cinquante livres d'amende.

TITRE II.

Des Agens de Banque, & Courtiers.

ARTICLE. I.

DEfendons aux Agens de Banque & de Change, de faire le Change ou tenir Banque pour leur compte particulier, sous leur nom ou sous des noms interposez, directement ou indirectement, à peine privation de leurs charges, & de quinze cens livres d'amende.

II.

Ne pourront aussi les Courtiers de Marchandise

IX.

Wy willen dat den inhoud der twee voorgaande Artij-
kelen plaats sou hebben, of schoon in dat werken of leve-
ren mag voortgegaen zyn; ten ware voor het jaer of de
ses maanden daer een rekening gesloten mogt wesen, of
dachvaerdigh of roepen voor den Richter, handschrift,
obligatie of contract.

X.

Nochtans sullen de kooplieden en Handwerkkers den
eed mogen eischen van de gene aan welke de levering
gedaan wesen sal, de selve assigneren, en doen onder-
vragen. En ten aensien van de Weduwen, Voogden over
haer kinderen, Erfgenamen, en rechr hebbende, haar
te doen verklaren of sy weten dat de schuld goet zy, of
schoon het jaar of de ses maanden mogten verloopen we-
sen.

XI.

Alle Handelaren en Kooplieden, soo wel in 't groot
als in 't klein, sullen yder voor sich, ellen-aan beide einden
hebben met yser beslagen, en wel geteekent, of ge-ykte
gewichten en maten. Wy verbieden haar anders te ge-
bruyken, op pene van bedrog, en van hondert en vijftig
guldens boete.

II. T Y T E L.

Van d' Agenten van Bank, en van Makelaers.

Artikel I.

W Y verbieden d' Agenten van Bank en van Wissel,
Wissel te sluiten of Bank te houden voor haar ei-
gen reekening, onder haren naam of onder gesuppo-
seerde namen, directelijk of indirectelijk, op pene van
haar ampt te verliezen, en van vyftien hondert guldens
boete.

II.

De Maeckelaers der Kooplieden sullen oock
niet

dise en faire aucun trafic pour leur compte, ni tenir quaiſſe chez eux, on ſigner des Lettres de Change par aval. Pourront neantmoins certifier que la ſignature des Lettres de Change eſt veritable.

III.

Ceux qui auront obtenu des Lettres de repy, fait Contract d'atermoiement, ou fait fallite, ne pourront eſtre Agens de Change ou de Banque, ou Courtiers de Marchandiſe.

T I T R E III.

*Des Livres & Regiſtres des Negotians :
Marchands & Banquiers.*

ARTICLE I.

LEs Negotians Marchands tant en gros qu'en détail auront un livre que contiendra tout leur Negoce, leurs lettres de Change, leurs debtes actives & paſſives : & les deniers employez à la dépenſe de leur maiſon.

II.

Les Agens de Change & de Banque tiendront un Livre journal, dans lequel ſeront inferées toutes les parties par eux negociés, pour y avoir recours en cas de conteſtation.

III.

Les Livres des Negotians & Marchands tant en gros qu'en détail, ſeront ſignez ſur le premier & dernier ſeuillet, par l'un des Conſuls dans les Villes où il y a juridiſtion Conſulaire ; & dans les autres, par le Maire ou l'un des Echevins ſans frais ni droits, & les ſeuillets paraphez & cortez par premier & dernier, de la main de ceux qui auront eſté commis par les Conſuls ou Maire & Echevins dont ſera fait mention au premier ſeuillet.

IV.

Les Livres des Agens de Change & de Banque

niet vermogen eenigen handel te dryven voor hare rekening, noch kasse tot haren te houden; noch Wissel-brieven door last te tekenen. Nochtans sullen sy mogen certificeren dat de tekening der Wissel-brieven waarachtig zy.

III.

Die brieven van respijt verkregen, Contract van uitsfel tot sekeren tijt geslooten, of banketoet gemaakt hebben, sullen geen Agenten van Wissel of van Bank, Makelaars van Koopmanschap mogen wesen.

III. T Y T E L.

*Van de Boekken en Registers der Handelaren,
Kooplieden en Bankhouders.*

Artykel I.

DE Handelaren en Kooplieden soo wel in 't groot als in 't klein; sullen een Boek hebben dat al haren koop-handel vervat, met hare Wissel-brieven en hare dadelijke en lijdelijke schulden; en de gelden uitgeschoten tot de onkosten van hare huishouding.

II.

D'Agenten van Wissel en van Bank sullen een dachboek houden, waar in geteekent sullen zijn alle de partijen door haar gesloten, om tot de selve toevlucht te nemen in geval van geschil.

III.

De Boekken der Handelaren en Kooplieden soo wel in 't groot als 't klein; sullen geteekent zijn op het eerste en laatste blad, by een van de Consuls in de Steden daar Consulaire jurisdictie is; en in d'andere, by de Maire of een der Schepenen, sonder onkosten noch gerechtigheden, en de bladen gemerkt en gerand van het eerste tot het laatste, door de hand der gener die gecommitteert sullen geweest zijn door de Consuls of Maire en Schepenen, die op 't eerste blad vermeld sullen staan.

IV.

De Boekken der Agenten der Wissel en van Bank sullen gerand, geteekent, en gemerkt zijn by een der

que seront cotez, signez & paraphez par l'un des Consuls sur chaque feuillet, & mention, sera faite dans le premier, du nom de l'Argent de Change ou de Banque; la qualité du Livre, s'il doit servir de Journal ou pour la quaiilé; & si c'est le premier, second ou autre, dont sera fait mention sur le Registre du Greffe de la jurisdiction Consulaire, ou de l'Hostel de Ville.

V.

Les Livres Journaux seront écrits d'une mesme suite par ordre de date sans aucun blanc, arrestez en chaque Chapitre & à la fin; & ne sera rien écrit aux marges.

VI.

Tous Negocians, Marchands en Agens de Change & de Blanque, seront tenus dans six mois après la publication de nostre presente Ordonnance, de faire de nouveaux Livres Journaux & Registres, signez, cotez & paraphez suivant qu'il est cy-dessus ordonné, dans lesquels ils pourront si bon leur semble porter les Extraits de leurs anciens Livres.

VII.

Tous Negocians & Marchands tant en gros qu'en détail, mettront en Liasse les Lettres missives qu'ils recevront, & en Registre la copie de celles qu'ils écriront.

VIII.

Seront aussi tenus tous les Marchands de faire dans le mesme délay de six mois inventaire sous leur sein de tous leurs effets mobiliers & immobiliers; & de leur debtes actives & passives, lequel sera recollé & renouvelle de deux ans en deux ans.

IX.

La representation ou communication des Li-

wegens den Handel der Negotianten &c. 67

Consuls op yder blad, en op het eerste sal de naam des Agents van Wissel of van Banck staan vermeld, met de qualiteyt des Boeks, of het moet dienen voor journaal of voor kas-boeck; en of dat het eerste, tweede of een ander zy, waar van gewag sal gemaect worden in 't Register der Griffie van de jurisdictie des Consuls, of van 't Stadhuys.

V.

De Journaal-boeken sullen aan malkander volgende geschreven zyn na de ordre des datums sonder eenig wit, gearresteert by yder Hooftdeel en in 't eynde: en op de kant sal niets geschreven wesen.

VI.

Alle Handelaaren, en Kooplieden en Agenten van Wissel en van Banck, sullen gehouden zyn binnen ses maanden na de publicatie van onse tegenwoordige Ordonnantie, nieuwe journaal-Boeken en Registers te maken, getekend, gerand en gemerkt volgens 't gene hier boven geordonneert is, in welke ty, indien 't haar goetdunkt, d'extracten sullen mogen overbrengen uyt hare oude boeken.

VII.

Alle Handelaaren en Kooplieden soo wel in 't groot als in 't kleyn, sullen aan Liasen de brieven hangen die sy sullen ontfangen, en in een Registers de copie van die sy sullen schrijven.

VIII.

Alle Kooplieden sullen oock gehouden wesen binnen 't selve verloop van ses maanden, een inventaris te maken by haar selven van alle hare effecten roerende en onroerende, en van hare active en passieve schulden, die gerecolleert en hernieuwt sal worden van twee jaren tot twee jaren.

IX.

De representatie of communicatie van de journaal

Livres Journaux, Registres, ou Inventaires, ne pourra estre requise ni ordonne en Justice, sinon pour succession, communauté & partage de société en cas de faillite.

X.

Au cas neantmoins qu'un Negociant ou un Marchand voulust se servir de ses Livres journaux, & Registres, ou que la partie offrist d'y ajoûter foy, la représentation pourra estre ordonnée pour en extraire de qui concernera le differend.

T I T R E I V.

Des Societez.

ARTICLE. I.

Toute Société generale ou en commendite sera redigée par écrit ou pardevant Notaires, en sous signature privée, & ne sera recuë aucune preuve par témoins contre & outre le contenu en l'acte de société, ni sur ce qui seroit allegué avoir esté dit, avant, lors ou depuis l'acte, encore qu'ils s'agist d'une somme ou valeur moindre de cent livres.

II.

L'extraict des Sociétés entre Marchands & Negocians, tant en gros qu'en détail, sera enregistré au Greffe de la Jurisdiction Consulaire, s'il y en a, sinon en celui de l'Hôtel commun de la Ville, & s'il n'y en a point, au Greffe de nos Juges des lieux ou de ceux des Seigneurs; & l'extraict inseré dans un tableau exposé en lieu public; le tout à peine de nullité des Actes & Contrac̄ts passez, tant entre les Associez qu'avec leur creanciers & ayans cause.

III.

Aucun Extraict de Société non fera en registre

nael boeken, Registreren, of Inventarisen, sal niet ver-
socht noch geordonneert kunnen worden in justitie, dan
om erffenis, gemeenschap en verdeling van Maetschapy
in geval van faillissement.

X.

Indien nochtans een Handelaer of Koopman sich wilde
bedienen van sijne journael boecken en Registers, of dat
partie sich aanbóod daar aan te willen houden, sal de re-
presentatie geordonneert kunnen worden om daar uit te
trekken 't gene dat geschil sal betreffen.

IV. T Y T E L.

Van de Maatschappyen.

Eer ten Arttykel.

Alle Maatschappy, algemeen, of in bysonderen Koop-
handel, sal by geschrift gestelt worden of voor een
Notaris, of onder private handteekening, en daar van sal
bewijs aengenomen zyn door getuigen, tegen en buyten
den inhoud van d' Acte van Maatschappy, noch over 't
gene mogt bygebragt zyn gesleit te welen voor, wan-
neer, na dat d' Acte gemaakt is, of schoon daar mogte
te doen zyn om een somme of waardye van minder
als hondert guldens.

II.

Het Extract van de Maatschappyen tusschen Koop-
lieden en Handelaren, soo wel in 't groot als in 't klein,
sal geregistreert zyn in de Griffie van de jurisdictie
des Consuls, indien sy daar is, anders in die van
't Stadhuis der Plaats, en soo daar geen is, die van
Griffie van onse Richters der plaetsen of in die der
Heeren, en Het Extract voorgesteld op een tafereel
in een publike plaets, alles op pene van nulliteyt
der Acten en Contracten gesloten soo wel onder
de Geassocieerde als met hare Crediteuren en haar recht
hebbende.

III.

Geen Extract van Maetschappy sal daer in
(e 3) gere-

stré, s'il n'est signé ou des Associez, ou de ceux qui auront souffert la Societé, & ne contient les noms, surnoms, qualitez & demeure des Associez, & les clauses extraordinaires, s'il y en a, pour la signature des Actes, le temps auquel elle doit commencer & finir; & ne sera réputée continuée, s'il n'y en a un acte par écrit, parreillement enregistré en affiché.

IV.

Tous actes portant changemens d'Associez, nouvelles stipulations ou clauses pour la signature seront enregistrés & publiez, & n'auront lieu que du jour de la publication.

V.

Ne sera pris par les Greffiers pour l'enregistrement de la Societé & la transcription dans le tableau, que cinq sols; & pour change Extrait qu'il en délivrera, trois sols.

VI.

Les Societes n'auront effet à l'égard de Associez, leurs Veuves & Heretiers, Creanciers & ayans cause, que du jour qu'elles auront esté registrées, & publiées au Greffe du domicile de tous les Contractans, & du lieu où ils auront magasin.

VII.

Tous Associez seront obligez solidairement aux debtes de la Societé, encore qu'il n'y en ait qu'un qui ait signé; au cas qu'il ait signé pour la campagne & non autrement.

VIII.

Les Associez en commendite ne seront obligez que jusques à la concurrence de leur part.

IX.

Toute Societé contiendra la clause de se soumettre aux Arbitres pour les contestations qui sur-

geregistreert worden, ten zy dat getekent is van de Geassocieerde, of van de gene die de Maatschappy toegestaan sullen hebben, en indien het niet vervat de namen, toenames, qualiteiten en woonplaetsen der Geassocieerde, en de extraordinare clausulen, soo die daar in zijn, tot d'onderteekening der Acten, den tijt op welke die moet beginnen en eindigen; en sy sal niet geacht worden gecontinueert te zijn, ten zy daar van een schriftelijke Acte is, insgelijks geregistreert en aangeslagen.

IV.

Alle Acten medebrengende verandering van Geassocieerde, nieuwe stipulatiën of clausulen tot onderteekening sullen geregistreert en gepubliceert wesen, en geen stant grypen als van den dach der publicatie.

V.

Van de Griffiers sal voor het registreren van de Maatschappy en het overschryven op het tafereel niets ontfangen worden, dan vyf stuuyers, en voor yder Extract dat sy daar van sullen uytgeven, drie stuuyers.

VI.

De Maatschappyen sullen geen effect nemen ten aanzien van de Geassocieerde, hare Weduwen en Erfgenamen, Crediteuren en haar recht hebbende, als van den dach dat sy geregistreert en gepubliceert sullen wesen ter Griffie van de woonplaats van alle de Contractanten, en ter plaats waar sy pakhuis sullen houden.

VII.

Alle Geassocieerde sullen gehouden zyn voor 't geheel in als de schulden van de Maatschappy, of schoon daar maar een magh getekent hebben; in geval hy getekent heeft voor de Maatschappy, en niet anders.

VIII.

De Geassocieerde in bysondere Koophandel sullen niet gehouden zyn als tot de concurrentie van haar aandeel.

IX.

Alle de Maatschappy sal de clausule hebben van sich t'onderwerpen aan Arbiters ontrent de geschillen die

surviendront entre les associez, & encore que la clause fust omise, un des Associez en pourra nommer, ce que les autres seront tenus de faire: sinon en sera nommé par le Juge pour ceux qui en feront refus.

X.

Voulons aussi qu'en cas de décès ou de longue absence d'un des Arbitres, les Associez en nomment d'autres: sinon il en sera pourveu par le Juge pour les refusans.

XI.

En cas que les Arbitres soient partagez en opinions, ils pourront convenir de Surrabre sans le consentement de parties, & s'ils n'en conviennent, il en sera nommé un par le Juge.

XII.

Les Arbitres pourront juger sur les pieces & memoires que leur seront remis, sans aucune formalité de Justice, non obstant l'absence de quelqu'une des parties.

XIII.

Les Sentences arbitrales entre Associez pour Negoce, Marchandise ou Banque, seront homologués en la Jurisdiction Consulaire, s'il y en a: sinon ès Sieges ordinaires de nos Juges, ou de ceux des Seigneurs.

XIV.

Tout ce que dessus aura lieu à l'égard des Veuves, Heritiers, & ayans cause des Associez.

wegens den Handel der Negotianten &c. 73

die onder de Geassocieerde sullen rijzen; en of schoon die clausule was uitgelaten, soo sal een der Geassocieerde mogen seggen, wat d'andere sullen gehouden zyn te doen; anders sal dat geseyt worden door den Richter voor die sich daar in sullen weigerig toonen.

X.

Wy willen oock dat in geval van 't overlyden of het lang afwesen van een der Arbiters, de Geassocieerde in sijn plaats een ander sullen noemen; anders sal by den Richters tegen de weigerende daar in voorsien worden.

XI.

In geval d' Arbiters in hare gevoelens verdeelt sullen zyn, soo mogen sy t' samen verstaen tot een Oppersegsmann buiten het toestemmen van partijen, en indien sy daar in niet over een komen, sal die by den Richter genoemd worden.

XII.

De Segsmannen sullen mogen oordeelen over de stukken en memorien haar ter hand gestelt, sonder eenige formaliteit van Justitie, niet tegenstaende d'absentie van een der partijen.

XIII.

D' Arbitrale vonnissen onder de geassocieerde over de Negocie, Koophandel of Bank, sullen goet gekeurt worden in de Consulaire jurisdictie, als daer een is: soo niet in de gewoonelijke Gerichts-bancken onser Richteren, of in die der Heeren.

XIV.

Alle het gene hier boven staet sal kracht hebben ten aensien van de Weduwen, Erfgenamen, en het recht hebbende der Bondgenooten.

TITRE V.

Ces Lettres & billets de Change, & promesses d'en fournir.

ARTICLE. I.

LES Lettres de Change contiendront sommairement le nom de ceux auxquels le contenu devra être payé, le temps du paiement, le nom de celui qui en a donné la valeur; & si elle a été reçue en deniers, marchandise, ou autres effets.

II.

Toutes Lettres de Change seront acceptées par écrit purement & simplement. Abrogeons l'usage de les accepter verbalement, ou par ces mots: *Veu sans accepter*; ou, *j'Accepte pour répondre à temps*, & toutes autres acceptations sous condition, lesquelles passeront pour refus: & pourront les Lettres être protestées.

III.

En cas de Protest ne la Lettre de Change, elle pourra être acquittée par tout autre que celui sur qui elle aura été tirée; & au moyen du paiement il demeurera subrogé en tous les droits du porteur de la Lettre, quoy qu'il n'en ait point de transport, subrogation, in ordre.

IV.

Les porteurs de Lettres qui auront été acceptées, ou dont le paiement échet à jour certain seront tenus de les faire payer, ou protester dans dix jours après celui de l'échéance.

V.

Les usances pour le paiement des lettres seront de trente jours, encore que les mois aient plus en moins de jours.

VI. Dans

V. T Y T E L.

Van de Brieven en oedelen van Wissel, en van de beloften om die te verschaffen.

Eersten Arttykel.

DE Wissel-brieven, sullen sommierlijk den naam vervarten aan welke den inhoud sal moeten betaalt wesen, den tijt der betaling, den naam des genen die de waardie daar toe sal gegeven hebben, en of die ontfangen is in geld, Koopmanschap of andere effecten.

II.

Alle Wissel-brieven sullen by geschrift puur en eenvoudig geaccepteert zijn. Wy vernietigen 't gebruik van die t'accepteeren met woorden, of met te leggen; *Gesien sonder t'accepteren; of ik accepteer ter tijt daar op te antwoorden;* en alle andere acceptatien onder conditien, die voor wegering sullen passeren; en die Brieven sullen geprotesteert mogen worden.

III.

In geval van Protest over de Wissel-brief, die sal mogen voldaan zijn door wien het mag wesen buiten den genen op wien sy getrokken is; en by middel van betaling sal die blijven in alle de rechten van die den Brief heeft gebracht, of schoon hy geen transport, subrogatie, noch ordre daar toe mach hebben.

IV.

De Bengers der brieven die geaccepteert zijn, en waar van de betaling op sekeren dach vervalt, sullen gehouden wesen die te doen betalen, of te protesteren binnen tien dagen na den verval-tijt.

V.

De Usancen voor de betaling der brieven sullen van dertig dagen wesen, of schoon de maand meer of minder dagen mag hebben.

VI. Bin-

VI.

Dans les dix jours acquis pour le temps du Protest, seront compris ceux de l'écheance & du Protest, des Dimanches, & des festes, mesme de solempnelles.

VII.

N'entendons rien innover à Reglement du second jour de Juin mil six cens soixante sept pour les aceptions, les payemens & autres dispositions concernant le Commerce dans nostre ville de Lyon.

VIII.

Les protests ne pourront estre faits que par deux Notaire, ou un Notaire & deux temoins, ou par un Huissier ou Sergent, mesme de la Justice Consulaire, avec deux Recors; & contiendront le nom & le domicile des Tesmoins ou Recors.

IX.

Dans l'acte de Protest les Lettres de Change seront transcrites avec les ordres, & les réponses, s'il y en a; & la copie du tout signée sera laissée à la partie, à peine de faux, & des dommages & interest.

X.

Le protest ne pourra estre supplée par aucun autre acte.

XI.

Après le Protest celui, qui aura accepté la lettre, pourra estre poursuivi à la requeste de celuy qui en sera porteur.

XII.

Les porteurs pourront aussi par la permission du Juge saisir les effets de ceux qui auront tiré ou endossé les Lettres, encore qu'elles ayent esté acceptées; mesme les effets de ceux sur lesquels el-
les

V I.

Binnen de ses dagen bestemt voor den tyt van 't Protest, sullen vervat zyn die van de verval-tyt en van 't Protest, van Sondagen, en van Feestdagen, selfs van Hoogtyden.

V II.

Wy verstaan niets te vernieuwen in 't Reglement van den tweeden dach van Juny duysent ses hondert seven en seftig, aangaande d'acceptatien, de betalingen, en andere dispositien rakende den koophandel in onse Stad van Lyons.

V III.

De protesten sullen niet mogen gedaan zyn dan by twee Notarissen, of een Notaris en twee geruygen, of door een Bode of Sergent, selfs van de Consulaire Jurisdic tie, met twee bystanders; en sullen in houden den naam en de woonplaats der Getuygen of Bystanders.

V IX.

In d'Acte van 't Protest sullen de Wissel-brieven overgeschreven zyn met de orders, en de antwoorden, soo men die heeft; en de copie van alles ondertee kent sal aan partyen gelaten worden, op pene van valtch, en van schaden en interesten.

X.

Het Protest sal niet vervult kunnen worden door enige andere Acte.

X I.

Naar het Protest sal hy die den brief geaccepteert heeft, vervolgt kunnen worden op 't versoek van die de Brenger daar van sal wesen.

X II.

De brengers sullen oock door verlof van den Richter de hand mogen leggen op d'effecten der geener die de Brieven getrocken of geindosseert sullen hebben of schoon die geaccepteert zyn geweest; selfs d'effecten
der

les auront esté tirées; en cas qu'ils les ayent accep-
tées.

XIII.

Ceux qui auroit tiré ou endossé des Lettres, seront pour suivis en garantie dans la quinzaine, s'ils sont domiciliés dans la distance de dix lieuës, & au delà, à raison d'un jour pour cinq lieuës, sans distinction du ressort des Parlements; sçavoir pour les personnes domiciliées dans nostre Royaume: Et hors iceluy les delais seront de deux mois pour les personnes domiciliées en Angleterre, Flandre, ou Hollande; de trois mois pour l'Italie, l'Allemagne, & les Cantons Suittes; de quatre mois pour l'Espagne; de six pour le Portugal, la Suede & le Dannemark.

XIV.

Les delais cy-dessus seront comptez du lendemain des Protests jusques au jour de l'action en garantie inclusivement, sans distinction de Dimanches & jours de Festes.

XV.

Après les delais cy-dessus les porteurs des Lettres seront non-recevables dans leur action en garantie, & toute autre demande contre les tireurs & endosseurs.

XVI.

Les tireurs ou endosseurs des Lettres seront tenus de prouver en cas de denegation, que ceux sur qu'il elles estoient tirées, leur estoient redevables, ou avoient provision au temps qu'elles ont deü estre protestées; sinon ils seroient tenus de les garantir.

XVII.

Si depuis le temps réglé pour le Protest les tireurs ou endosseurs ont reçu la valeur en argent

der gener op welke sy zyn getrocken, in geval sy die geaccepteert hebben.

XIII.

Sy die de Brieven getrokken of geëndosseert sullen hebben, mogen vervolgt zyn tot Guarantie binnen de veertien dagen, indien sy haar woonplaats tien mylen van daar hebben, en noch verder, na rekening van vijf mijlen voor een dach, sonder onderscheyd van de gesigtdwang der Parlementen; te weten voor persoonen in ons Koninkryk woonachtig: En buyten het selve sullen de uytstellen wesen van twee maanden voor persoonen woonende in Engeland, Vlaanderen of Holland; van drie maanden voor Italiën, Duitsland, en de Switserische Cantons; van vier maanden voor Spanjen; van ses voor Portugaal, Sweeden en Denemarken.

XIV.

De uytstellers hier boven sullen gerekent worden van den volgenden dach na de Protesten tot op den dach van d' Actie tot Guarantie inclus sonder onderscheyd van Sondagen en Feest-dagen.

XV.

Na de uytstellen hier voren sullen den bringers der Brieven niet ontfankelijk zyn in haar Actie tot Guarantie, en alle andere eyschen tegen de treckers of endosseerters.

XVI.

De treckers of indosseerters der Brieven sullen gehouden zyn in geval van weygering, te bewyzen, dat sy, op welke sy getrocken zyn, haar schuldig waren, of provisie hadden ter tyt sy hadden moeten geprotesteert worden; anders sullen sy gehouden wesen die te Guaranderen.

XVII.

Indien ledert den gereguleerden tyt voor het Protest de treckers of indosseerters de waarde hebben ontfangen in geld, in koopmanschap, voor rekening, compensatie

80 *Ordonnances de LOUIS XIV.*
gent ou marchandise, par compte; compensation, ou
autrement, ils seront aussi tenus de la garantie.

XVIII.

La terre payable à un particulier, non au porteur, ou à ordre, étant adhirée, le paiement en pourra estre pour suivi & fait en vertu d'une seconde lettre, sans donner caution, & faisant mention que c'est une seconde lettre, & que la premiere ou autre precedente demeurera nulle.

XIX.

Au cas que la Lettre adhirée soit payable au porteur, ou à ordre, le paiement n'en sera fait que par ordonnance de Juge, & en baillant caution de garantir le paiement qui en sera fait.

XX.

Les cautions baillées pour l'évenement des Lettres de Change seront dechargées de plein droit sans qu'il soit besoin d'aucun Jugemens, procedure, ou sommation, s'il n'en est fait aucune demande pendant trois ans, à compter du jour des dernieres poursuites.

XXI.

Les Lettres ou Billets de Change seront reputés acquitez après cinq ans de cessation de demande & poursuites, à compter du lendemain de l'écheance ou du Protest, ou de la dernière poursuite. Neanmoins les pretendus debiteurs seront tenus d'affirmer, s'il en sont requis, qu'ils ne sont plus redevables; & leurs veuves, heritiers, ou ayans cause; qu'ils estiment de bonne foy qu'ils n'est plus rien deu.

XXII.

Le contenu és deux Articles cy-dessus aura lieu à l'égard des mineurs & les absens.

XXIII. Les

fatie, of andersins, soo sullen sy aan de Garantie gehouden wesen.

XVIII.

De brief die betaalt worden moet aan een particulier, en niet aan den bringer, of aan ordre, wech gebleven zynde; soo sal de betalingh daar van ingevordert konnen worden uyt kracht van een tweeden brief, sonder cautie te geven, en meldende dat het een tweede brief is, en dat de eerste of d'andere voorgaande nul sal blijven.

XIX.

In geval de wech gebleven brief te betalen is aan den bringer of ordre, soo sal de betaling daar van niet gedaan worden als door ordonnantie des Richters, en mer cautie te stellen van de betaling te Guaranderen die daar van sal geschiet zyn.

XX.

De cautien gegeven voor den uytflag der Wissel-brieven sullen ontslagen worden voor 't vol gericht sonder dat'er eenig ander gerichtsaak, procedure, of vermaning noodig is, indien daar van geen eysch is gedaan binnen drie jaren; te rekenen van den dach der laatste invorderingen.

XXI.

De Brieven of Ccedelen van Wissel sullen geacht worden voldaan te wesen na vyf jaren van 't ophouden der eyschen en invorderingen, te rekenen s'anderdaags naar 't verval of Protest, of van de laeste invordering. Niet te min sullen de gepretendeerde Debiteurs gehouden zijn te bevestigen, dat sy niet aengesproken, en niet meer schuldig zyn als ook hare weduwen, erfgenamen, of rechten hebben, dat sy ter goeder trouw agten daer van niets meer schuldig te wesen.

XXII.

Het inhouden van dese twee bovenstaende Artijckelen sal plaats hebben ten aanzien van minder jaren en absenten.

XXIII.

Les signatures au dos des Lettres de Change ne serviront que d'endossement, & non d'ordre, s'il n'est daté, & ne contient le nom de celui qui a payé la valeur en argent; marchandise, ou autrement.

XXIV.

Les Lettres de change endossées dans les formes prescrites par l'Article precedent, appartiendront à celui du nom dequel l'ordre sera rempli, sans qu'il ait besoin de transport, ni de signification.

XXV.

Au cas que l'endossement ne soit pas dans les formes cy-dessus, les Lettres seront réputées appartenir à celui qui les aura endossées; & pourront estre saisies par les creanciers, & compensées par les redevables.

XXVI.

Défendons d'antidater les ordres, à peine de fraudes.

XXVII.

Aucun Billets ne sera réputé Billet de Change, si ce n'est pour Lettres de Change qui auront esté fournies, ou qui le devront estre.

XXVIII.

Les Billets pour Lettres de Change fournies feront mention de celui sur qui elles auront esté tirées, qui en aura payé la valeur, & si le payement a esté fait en deniers, marchandise, ou autres effets, à peine de nullité.

XXIX. Les

XXIII.

De signaturen of den dos der Wissel-brieven sullen niet dienen als tot indoffering, en niet tot order, indien het niet gedateert is, en niet inhoud den naam des genen die de waardie in geld, koopmanschap, of anders betaalt heeft.

XXIV.

De wissel brieven geindoffeert op de formen voorschreven door den voorgaanden Arttykel, sullen aan hem behooren met den naam van welken de order vervult sal zyn; sonder dat hy transport noch aanschryving noodig heeft.

XXV.

In geval d'indoffering niet zy op de formen als hier boven, soo sullen de brieven geacht worden hem toe te komen die de selve geindoffeert heeft; en sullen kunnen beslagen worden door sijne Credituren, en gecompenseert door die hem schuldigh zyn.

XXVI.

Wy verbieden d'ordres vroeger te dateren, op pene van valsheyt.

XXVII.

Eenig Ceedel sal geen Ceedel van Wissel geacht wesen, als om Wissel-brieven die gefourneert zyn geweest of noch moeten zyn.

XXVIII.

De Ceedelen voor gefourneerde Wissel-brieven sullen den genen noemen op wien sy getrocken geweest zyn, die de waardye daar van sal betaalt hebben, en of de betaling daar van is geschied in geld, koopmanschap, of andere effecten, op pene van nulliteyt.

XXIX.

Les Billets pour Lettres de change à fournir feront mention du lieu où elles seront tirées, & si la valeur en a esté receüe, & de quelles personnes, aussi à peine de nullité.

XXX.

Les Billets de Change payables à un particulier y nommé, ne seront reputez appartenir à autre, encore qu'il y eust un transport signifié, s'ils ne sont payables au porteur, ou à ordre.

XXXI.

Le porteur d'un Billet negocié sera tenu de faire ses diligences contre debiteur dans dix jours, s'ils est pour valeur receüe en deniers, ou en lettres de change qui auront esté fournisseurs, ou qui le devront estre, & dans trois mois s'ils est pour marchandise, ou autres effets. Et seront les delais comtez du lendemain de lescheance, iceluy compris.

XXXII.

À faute du payement du conteng dans un Billet de Change, le porteur fera signifier ses diligences à celuy qui aura signé le Billet ou l'ordre; & l'assignation en garantie sera donnée dans les delais cy-dessus prescripts pour les lettres de Change.

XXXIII. Cens

XXIX.

De Ceedlen voor Wissel-brieven die gefourneert moeten zyn, fullen de plaats inhouden op welke sy zyn getrocken geweest, en of de waardye is ontfangen, en van wat perfoonon, op pene van nulliteyt.

XXX.

De Ceedelen van Wissel aan een particulier te betalen die daar in genoemt is, fullen geacht worden jemand anders toe te komen, of schoon daar van een transport was aangekundigt, ten zy die te betalen staan aan bringer, of aan ordre.

XXXI.

De bringer van een genegotieert Ceedel sal gehouden zyn sijne naarstigheden aan te wenden tegen den Debitteur binnen tien dagen, indien het is voor waardye ontfangen in geld, of in gefourneerde Wissel-brieven, of die gefourneert moesten wesen, en binnen drie maanden, indien het is in koopmanschap, of andere effecten. En de dilayen fullen gerekent worden van den anderen dach na 't verval, die selfde daar in veyar.

XXXII.

By gebrek van betaling wegens den inhoud over een Ceedel van Wissel, sal de bringer sijne vlytigheden doen bekent maken aan den geenen die dat Ceedel of ordre geteekent sal hebben; en d'assignatie tot Guarantie sal gegeven zyn binnen de dilayen hier boven gestelt voor de Brieven van Wissel.

XXXIII.

Ceux qui auront mis leur aval sur des lettres de Change, sur des promesses d'en fournir, sur des ordres, ou des acceptations, sur des Billets de Change, ou autres actes de pareille qualité concernant le Commerce, seront tenus solidairement avec les titeurs, prometteurs, en doffeurs & accepteurs, encore qu'il n'en soit pas fait mention dans l'aval.

TITRE VI.

Des interests du Change & Rechange.

ARTICLE I.

DEfendons aux Negocians, Marchands, & à tous autres, de comprendre l'interest avec le principal, dans les Lettres ou Billets de Change, ou aucun autre acte.

II.

Les Negocians, Marchands, & aucun autre, ne pourront prendre l'interest d'interest sous quelque pretext que ce soit.

III.

Le prix du Change sera réglé, suivant le cours du lieu où la lettre sera tirée, en égard à celui où la remise sera faite.

IV. Ne

XXXIII.

Sy die hare korting gestelt sullen hebben, op Wisselbrieven, op de beloften van die te fourneeren, op de orders, of op d' acceptation, de Ceedelen van Wissel of andere acten van gelijcken aart rakende den Koophandel, sullen in 't geheel gehouden wesen met de trekkers, belovers, indosseerders, en accepteerders, of schoon daar van geen mentie gemaakt is in de korting.

VI. T Y T E L.

Over de Interesten van Wissel en Wederwissel.

Eersten Arttykel.

WY verbieden de Negotianten, Kooplieden en alle andere, den interest met het principaal te vervatten, in de Brieven of Ceedelen van Wissel, of in eenige andere Acte.

II.

De Negotianten, Kooplieden, en iemand anders, sullen geen interest van interest mogen nemen, onder wat voorgeven het wesen mogt.

III.

De Prys van de Wissel sal gereguleert zyn volgens den loop van de plaats waar de brief sal getrocken wesen; insicht genomen zynde op die waar de remise gedaan sal zyn.

IV.

Ne sera deu aucun Rechange pour le retour des lettres, s'il n'est justifié par pieces valables, qu'il a esté pris de l'argent dans le lieu auquel la lettre aura esté tirée: sinon le Rechange ne sera que pour la restitution du Change avec l'interest, les frais du Protest, & du voyage, s'il en a esté fait, apres l'affirmation en Justice.

V.

La Lettre de Change mesme payable au porteur, ou à ordre, essant protestée, le Rechange, ne sera deu par celui qui l'aura tirée, que pour le lieu où la remise aura esté faite, & non pour les autres lieux où elle aura esté negociée: sauf à se pourvoir par le porteur contre les endosseurs, pour le payement du Rechange des lieux où elle aura esté negociée suivant leur ordre.

VI.

Le Rechange sera deu par le tireur des lettres negociés, pour les lieux ou le pourvoir de negocier est donné par les lettres, & pour tous les autres, si le pourvoir de negocier est indefini, & pour tous les lieux.

VII.

L'Interest du principal & du Change sera deu du jour du Protest, encore qu'il n'ait esté demandé en Justice. Celuy de Rechange, des frais du Protest & du voyage, ne sera deu que du jour de la demande.

VIII. Au-

IV.

Men sal geen Tegenwiffel fchuldig wesen voor het wederkeeren der brieven; indien dat niet gejustificeert word door genoegsame stukken, dat het geld ontfangen is ter plaats waar de brief getrocken sal zyn, anders sal de Tegenwiffel alleen dienen tot het wedergeven der Wiffels met den interest, de onkosten van 't Protest, en van de reyse indien de selve gedaan is na d'affirmatie in Rechten.

V.

De Wiffel-brief, selfs te betalen aan den bringer, of ordre, geprotesteert zynde, sal hy die de selve getrocken heeft geen Tegenwiffel fchuldig wesen, als voor de plaats op welke die remise sal zyn gedaan, en niet voor de andere plaatsen waar sy genegocieert wesen sal; behoudens sich te voorsien door den bringer tegen d'endosseurs, tot de betaling des Tegenwiffels der plaatsen waar sy genegocieert wesen sal volgens haar ordre.

VI.

Den tegenwiffel sal de trecker der genegocieerde brieven fchuldig wesen, voor de plaatsen waar de macht om te negotieeren door de brieven gegeven is, en voor alle andere, indien de macht om te negotieeren onbepaalt is, en voor alle plaatsen.

VII.

D'Interest van 't principaal en van de Wiffel sal men fchuldig wesen van den dach aan van 't Protest, of schoon die in Rechten niet is gecyscht. Die des Tegenwiffels, der onkosten van 't Protest en van de reyse, sal men niet fchuldig zyn als van den dach dat die word afgevordert.

VIII.

Aucun prest ne sera sous gage, qu'il n'y en ait un Acte pardevant Notaire, dont sera retenu minute, & qui contiendra la somme prestée, & les gages qui auront esté délivrez, à peine de restitution des gages, à laquelle le presteur sera contraint par corps, sans qu'il puisse pretendre de privilegie sur le gages, sauf à exercer les autres actions.

IX.

Les gages qui ne pourront estre exprimez dans l'obligation, seront enoncez dans une facture ou inventaire, dont sera fait mention dans l'obligation; & la facture ou inventaire contiendront la quantité, qualite, poids, & mesure des marchandises ou autres effets donnez en gage, sous les peines portées par l'Article precedent.

TITRE VII.

Des Contraintes par corps.

ARTICLE. I.

CEux qui auront signé des lettres ou Billets de Change, pourront estre contraints par corps; ensemble ceux qui auront mis leur aval; qui auront promis d'en fournir, avec remise de place en place; qui auront fait des promesses pour Lettres de Change à eux fournies, ou qui le devront estre, entre tous Negocians ou Marchands qui auront signé des Billets pour valeur receue comptant, ou en

VIII.

Geen leerlingh sal onder pand geschieden , of daar van moet een Acte zyn voor Notaris ; waar van de minute bewaart worden sal ; en die sal inhouden de geleende somme , en de panden daar voor geleverd , op pene van de panden weder te geven , waar toe den uytleender by den lyve gedwongen sal zyn , sonder dat hy eenigh voorrecht op die panden magh pretendeeren , behalven sijne andere actien in te vorderen.

IX.

De panden die in d'Obligaticn niet sullen kunnen uytgedrukt zyn , sullen verklaart worden in een Factuur of Inventaris , waar van in d'Obligatie sal gewagh gemaackt wesen ; en de Factuur of Inventaris sal inhouden de hoeveelheyt, hoedanigheyt, gewicht ; en mate der Koopmanschappen of andere effecten tot pand gegeven , onder de pene in den voorgaanden Artijkel vervat.

VII. T Y T E L.

Van het dwingen by den Lyve.

Artijkel I.

DIE Brieven of Ceedelen van Wissel geteekent sullen hebben , by den Lyve mogen gedwongen worden nevens de gene die hare korting daar op gestelt hebben, beloofd hebben de selve te fourneeren , met te remitteren van plaats tot plaats ; die beloften gedaan sullen hebben voor de Wissel-brieven aan haar gefourneert , of die dat sullen moeten zyn , onder alle Handelaren of Kooplieden die Ceedelen sullen geteekent hebben voor ontfangen

92 *Ordonnances de LOUIS XIV.*
en marchandise; soit qu'ils doivent estre acquittez
à un particulier y nommé, ou à son ordre, ou au
porteur.

II.

Les mesmes Contraintes auront lieu pour l'exécution des Contracts maritimes, grosses aventures, chartes parties, ventes & achats de Vaisseaux, pour le fret & le naulage.

T I T R E V I I I.

De Separations de biens.

A R T I C L E. I.

DAns les lieux ou la communauté de biens d'entre mari & femme est établie par la Coûtume ou par l'Usage, la clause qui y dérogera dans les contracts de mariage des Marchands grossiers ou détaileurs, & des Banquiers, sera publiée à l'audience de la Jurisdiction Consulaire; s'il y en a; sinon dans l'assemblée de Hostel commun des villes; & inserée dans un tableau exposé en lieu public à peine de nullité: & la cause n'aura lieu, que de jour qu'elle aura esté publiée & en registrée.

II.

Voulons le mesme est observé entre les Negocians & Marchands, tant en gros qu'en détail, & Banquiers, pour les Separations de biens d'entre mari & femme, outre les autres formalitez en tel cas requises.

gen waardye in gereeden gelde, of in koopmanschap, het zy daar van quitancie gegeven moot worden van een particulier daar in genoemd, of door sijn Ordre, of aan de brenger.

II.

Het selfde dwingen sal plaats hebben ter executie van Zee-Contracten, groote avonturen, certe-partyen, verkooping en kooping van Schepen, voor de onkosten en vracht gelden.

VIII. T Y T E L.

Van Scheydingen der Goederen.

Artikkel I.

IN de plaatsen waar gemeenschap is van goederen tusschen man en vrouw vast gestelt door de gewoonte of door 't gebruyk, sal de Clausule die daar tegen gaat in de Huwelijks Contracten tusschen groote of mindere Kooplieden, en Bankhouders, gepubliceert worden voor de Bank van 't Gericht des Consuls, soo daar een is; soo niet in de vergadering van 't gemeen Stadhuis der plaatsen; en gestelt op een papier, in een openbare plaats geplakt, op pene van nulliteit: en die Clausule sal geen plaats hebben, als van den dag dat sy afgekundigt en geregistreert werten sal.

II.

Wy willen dat het selve onderhouden sal worden tusschen de Handelaren en Kooplieden, soo wel in 't groot als in 't kleyn, en de Bankhouders wegens de Scheydingen van goederen tusschen man en vrouw, behalven d'andere formaliteyten in soodanigen geval vercyfcht.

IX. T Y.

TITRE IX.

Des Defenses & Lettres de Repy.

ARTICLE I.

AUCUN Negociant, Marchand ou Baillier, ne pourra obtenir des Défenses générales de le contraindre, ou Lettres de Repy, qu'il n'ait mis au Greffie de la Jurisdiction dans laquelle des défenses, ou l'enterinement des Lettres devront estre poursuivis, de la Jurisdiction Consulaire, s'il y en a, ou de l'Hostel commun de la ville, un état certifié de tous ses effets, tants meubles qu'immeubles, & de ses dettes; & qu'il n'ait représenté à ses Creanciers, ou à ceux qui seront par eux commis, s'ils le requièrent, ses Livres & Registres, dont il sera tenu d'attacher le Certificat sous le contrescel de Lettres.

II.

Au cas que l'État se trouve frauduleux, ceux qui auront obtenu des Lettres ou des Défenses, en seront décheus, encore qu'elles aient esté enterinées, au accordées contradictoirement; & le Demandeur ne pourra plus obtenir d'autres, ni estre receu au benefice de Dession.

IX. T Y T E L.

Van de Verbiedingen en Brieven van Respyt.

Eersten Arttykel.

Enigh Handelaar, Koopman of Banckhouder, sal geen Generale verbiedingen van hem by den lijve te dwingen, of Brieven van respyt kunnen verkrygen, ten zy hy heeft ingelevert ter Griffie van 't Gericht voor 't welk de verbiedingen of stanhoudinge der Brieven versoekt moeten zyn, van 't Consuls Gericht, soo daareen is; of voor 't gemeen Stadhuis der plaatsen, een gecertificeerden staat van alle sijne effecten, soo wel roerende als onroerende, en van sijne schulden, en ten zy hy vertoont sal hebben aan sijne Crediteuren, of aan de gene die van haar gecommitteerd zyn, soo sy 't vereyschen, sijne Boccken en Registers, waar aan hy gehouden sal zyn het Certificat te hechten, onder het regen-zegel der Brieven.

II.

In geval dien Staat bedriegelijk gevonden word, sulen sy die de Brieven of verbiedingen verkregen hebben, daar van vervallen zyn, of schoon sy voor goet verklaart, of onwedersprekelijk toegestaan mogten wesen; en de Versoeker sal geen andere meer kunnen verkrygen, noch ontfangen worden in het beneficium van Cessie.

III.

Les Défenses generales & les Lettres de Répy seront signifiées dans huitaine aux Creanciers, & autres interessez qui seront sur les lieux; & n'auront effet qu'à l'égard de ceux ausquels la signification en aura este faite.

IV.

Ceux qui auront obtenu des Défenses generales, ou des Lettres de Répy, ne pourront payer ou préferer aucun Creanciers au prejudice des autres, à peine de décheoit des Lettres & Défenses.

V.

Voulons que ceux qui auront obtenu des Lettres de Répy, ou défenses generales, ne puissent être élus Maires ou Eschevins des villes, Juges ou Consuls des Marchands, ni avoir voix active & passive dans les Corps & Communautéz, ni estre administrateurs des Hospitaux, ni parvenir aux autres fonctions publiques; & mesme qu'ils en soient exclus; en cas qu'ils fussent actuellement en charge.

TITRE X.

Des Cessions de biens.

ARTICLE I.

Outre les formalitez ordinairement observées pour recevoir au benefice de Cession de biens, les Negocians & Marchands en gros & en détail, & les Banquiers; les Impetrans seront tenus de comparoir en personnes à l'audience de la Jurisdiction Consulaire, s'il y en a; sinon en assemblée de l'Hotel commun des Villes, pour y declarer leur nom, surnom qualité & demeure;

III.

De generale verbiedingen en de Brieven van Respyt sullen bekend gemaect worden binnen acht dagen aen de Creditours, en andere geïnteresscerden die daar ter plaats sullen wesen, en sullen geen kragt hebben dan ten aensien van de gene van welke die bekendmaking sal zyn geschiet.

IV.

Sy die de generale verbiedingen, of Brieven van Respyt verkregen hebben, sullen geen Crediteur mogen beralen of voor laten gaen tot nadeel van andere, op pene van te vervallen van die Brieven en verbiedingen.

V.

Wy willen dat die gene die Brieven van Respyt of generale verbieding sullen verkregen hebben, niet mogen verkoren worden tot Mairen of Schepenen der Steden, tot Richteren of Consuls der Kooplieden, noch werkende noch lijdende stem hebben in de Vergaderingen of Gemeenschappen, noch administrateurs wesen van Gasthuysen, noch geraken tot publyke bedieningen; en selfs dat sy daar van uytgesloten sullen worden, in geval sy metter daad in bediening waren.

X. T Y T E L.

Van de Cessien en afstanden der goederen.

Artijkel 1.

BOven de formaliteyten gemeenelyck onderhouden om aan te nemen tot het beneficie van Cessie of Afstant der goederen, de Handelaren en Kooplieden in 't groot en in 't kleyn, ende Banckhouders; sullen d'Impetranten gehouden zyn in persoon te compareren voor 't Gericht des Consuls, soo daar een is; soo niet, in de vergadering van 't gemeen Stadhuys der Plaatsen, om daar verklaring te doen van haren naam, toenaam, qualiteyt en Woonplaats, en dat

re, & qu'ils dont esté receus à faire Cession de biens:
Et sera leur Declaration leur & publiée par le Greffier, & inferée dans un table au public.

II.

Les Etrangers qui n'auront obtenu nos Lettres de Naturalité ou de declaration de Naturalité, ne seront recus à faire Cession.

T I T R E X I.

Des Faillites & Banqueroutes.

A R T I C L E I.

LA Faillite ou Banqueroute sera reputée ouverte du jour que le debiteur sera retiré; ou que le scellé aura esté appossé sur ses biens.

II.

Ceux qui auront fait Faillite, seront tenus de donner à leurs Creanciers un Estat certifié d'eux, de toute ce qu'ils possèdent, & de tout qu'ils doivent.

III.

Les Negocians Marchands & Banquiers seront encore tenus de représenter tous leurs Livres & Registres cottez & paraphez en la forme prescrite par les Articlés 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 7. du Titre III. cy-dessus, pour estre remis au Greffe des Juges & Consuls, s'il y en a, sinon de l'Hostel commun des villes, ou és mains des Creanciers à leur choix.

IV.

Declarons nuls tous transports, cessions, ventes & donations de biens meubles ou immeubles, faits en fraude des Creanciers, voulons qu'ils soient rapportez à la masse commune des effets.

V.

Les résolutions prises dans l'assemblée des Cre-

wegens den Handel der Negotianten &c. 99

fy ontfangen zijn tot Cessie van hare Goederen te doen, en hare verklaring sal gelesen en gepubliceert worden door den Griffier, en gestelt op een openbare plaats.

II.

De Vreemdelingen, die onse Brieven niet sullen verkregen hebben van Naturalisatie of van declaratien der Naturaliteyt, sullen niet aangenomen worden tot Cessie te doen.

XI. T Y T E L.

Van Faillissement en Banquerouten.

Artikkel 1.

Het faillissement of Banqueroute sal geacht worden openbaer te zijn van den dach aen dat de schuldenaer geweken, of het zegel op sijne goederen gestelt is.

II.

Die faillissement gedaen hebben, sullen gehouden wesen aen hare Credituren een Staet te leveren by haer gecertificeert, van alles wat sy besitten, en van alles wat sy schuldig zijn.

III.

De Handelaers, Kooplieden en Bankhouders sullen noch gehouden wesen te vertoonen alle hare Boekken en Registers Gerand en gereekent op de form voorschreven in de 1. 2. 3. 4. 5. 6. en 7. Artikelen van den III. Tijtel hier voren, om gelegd te worden in de Griffie der Richteren en Consuls, indien daer een is, indien niet, van gemeen Stadhuys dier plaetsen, of in handen van de Credituren na sy verkiefen.

IV.

Wy verklaren voor nul alle transporten, cessien, verkooping en giften van ontoerende goederen, gedaen tot verkorting der Credituren. Willen dat sy gebracht zyn tot de gemeene Masse der effecten.

V.

De resolutien in de Vergadering der Credituren ge-

Creanciers à pluralité des voix pour le recouvrement des effets, ou l'acquies des dettes, seront exécutés par provision, & nonobstant toutes oppositions ou appellations.

VI.

Les voix des Creanciers prévaudront, non par le nombre des personnes, mais eu égard à ce qui leur fera deu, s'il monte aux trois quarts du total des dettes.

VII.

Eu cas d'opposition ou de refus de signer les délibérations par le Creanciers, dont les creances n'excedront le quart du total des dettes, Voulons qu'elles soient homologuées en Justice, & exécutées comme s'ils avoient tous signé.

VIII.

N'entendons neantmoins déroger aux Privileges sur les meubles, ni aux Privileges & hypoteques sur les immeubles, qui seront conservez; sans que ceux qui auront privilege ou hypoteque, puissent estre tenus d'entrer en aucune composition, remise ou atermoyement, à cause des sommes pour lesquelles ils auront privilege ou hypoteque.

IX.

Les deniers comptans & ceux qui procederont de la vente des meubles & des effets mobiliers, seront mis és mains de ceux qui seront nommez par les Creanciers à la pluralité des voix; & ne pourront estre vendiquez par les Receveurs des Consignations, Grif-fiers, Notaires, Huissiers, Sergens, ou autres personnes publiques; ni pris sur iceux aucun droit var eux ou les dépositaires, à peine de concussion.

X. De-

noemen by meerderheyt van stemmen tot het achterhalen van effecten, of quytting der schulden, sullen by provisie geexecuteert worden, en dat niet tegenstaande alle oppositien en appellen.

VI.

De stemmen der Crediteuren sullen meest kragt hebben, niet by 't geral van persoonen, maar insicht genomen zynde op het gene haar kooft, indien het belooft tot drie quarten van 't geheel der schulden.

VII.

In geval van oppositie of van weygering van 't welgevallen der Crediteuren t'onderteekenen, welkers Crediten niet sullen belooopen boven een quart van 't geheel der schulden, willen wy dat het selve sal goetgekeurt worden voor 't Gericht, en geexecuteert als offe alle getekent hadden.

VIII.

Wy verstaan evenwel de Privilegien niet te verkorten op de roerende goederen, noch de privilegien en hypothecken op d'onroerende, die in haar kracht sullen blijven; sonder dat de gene die privilegie of hypotheek sullen hebben, gehouden mogen welen te komen tot eenig verdrag, tytstel of tytvergunnig, aangaande de sommen voor welke sy privilegie of hypotheek sullen hebben.

IX.

De Contante gulden, en die sullen voortkomen uyt het verkoopen der roerende goederen en der onroerende effecten, sullen in handen gestelt worden van die door de Crediteuren daar toe genoemt sullen zyn by meerderheyt van stemmen; en die sullen niet aangehaalt konnen worden door d'ontfangers der Confignatien, Griffiers, Notarissen, Boden, Sergeanten, of andere publyke persoonen; noch eenige gerechticheyt daar van genomen door haar of door d'bewaaring-aan-vaarders, op pene van perffing.

X.

Declarons Banqueroutiers frauduleux ceux qui auront diverty leurs effets, supposé des Creanciers, ou declaré plus qu'il n'estoit deu aux veritables Creanciers.

XI.

Les Negocians & les Marchands tant en gros qu'en détail, & les Banquiers, qui lors de leur Faillite ne représenteront pas leurs Registres & Journaux, signes & paraphez comme nous avons ordonné cy-dessus, pourront estre reputez Banqueroutiers frauduleux.

XII.

Les banqueroutiers frauduleux seront poursuivis extraordinairement, & punis de mort.

XIII.

Ceux qui auront aidé ou favorisé la Banqueroute frauduleuse, en divertissant les effets, acceptant des transports; ventes ou donations simulées, & qu'il sçauront estre en fraude des Creanciers ou se declarant Créanciers ne l'estant pas, ou pour plus grand somme que celle qui leur estoit dueë, seront condamnez en quinze cens livres d'amende, & au double de ce qu'ils auront diverty ou trop demandé, au profit des Creanciers.

T I T R E X I I.

De la Jurisdiction des Consuls.

A R T I C L E I.

DEclairons commun pour les Sieges des Juges & Consuls, l'Edit de leur établissement dans notre bonne Ville de Paris, du mois de Novembre 1563. & tous autes Edits & Declarations touchant la Jurisdiction Consulaire, enregistrez en nos Cours de Parlement.

II. Les

X.

Wy verklaren den gene valsche Banqueroutiers die hare effecten verborgen, de Crediteuren bedrogen, of meer verklaert hebben dan sy schuldig waren aen hare waerachtige Crediteuren.

XI.

De Handclaers en Kooplieden soo wel in 't groot als in 't klein, en de Bankhouders, die ten tijde van haer faillissement hare Registers en Journalen niet sullen voortbrengen, gemerkt en geteekent soo als wy hier voren geordonneert hebben, sullen valsche Banqueroutiers geacht konnen worden.

XII.

Valsche Banqueroutiers sullen extraordinair vervolgt, en met de dood gestraft worden.

XIII.

Die valsche Banquerouten geholpen en begunstigt sullen hebben, d'effecten verbergende, transporten, met geveinsde verkooping en giften aenvaerdende, en die sy sullen weten tot verorting der Crediteuren te wesen, of sich Crediteuren verklaerende sonder die te zijn, of voor grooter somme dan sy te eischen hebben, sullen gecondemneert worden in vijftien honderd guldens boete, en in het dobbel van 't gene sy verborgen of te veel geeischt sullen hebben tot voordeel der Crediteuren.

XII. T Y T E L.

Van de Jurisdictie des Consuls.

Eersten Artysel.

WY verklaren voor alle de Bankken der Richters en Consuls gemesen het Edict van hare instelling binnen onse goede Stad van Parijs, des Maands van November 1563. en alle andere Edicten en verklaringen aangaande de Consulaire Jurisdictie, geregistreert in onse Floven des Parlements.

II.

Les Juges & Consuls connoistront de tout Billers de Change faits entre Negocians & Marchands, ou dont ils devront la valeur; & entre toutes personnes, pour Lettres de Change ou remises d'argent faites de place en place.

III.

Leur défendons neantmoins de connoistre des Billets de Change entre Particuliers, autres que Negocians & Marchands, ou dont ils ne devront point la valeur. Voulons que les Parties se pourvoyent pardevant les Juges ordinaires, ainsi que pour de simples promesses.

IV.

Les Juges & Consuls connoistront des differends pour ventes faites par des Marchands, Artisans & Gens de Mestier, afin de revendre ou de travailler de leur profession: comme à Tailleur d'habits pour etoffes, passements, & autres fournitures; Boulanges & passiffiers pour bled & farine; Marçons pour pierre, moëllon & plastre, Carpentiers, Menuitiers, Chartons, Tonneliers, & Tourneurs, pour bois; Serruriers, Mareschaux, Taillandiers, & Armuriers, pour fer; Plombiers & Fonteniers pour lomb, & autres semblables.

V.

Connoistront aussi des gages, salaire & pension des Commissionaires, Facteurs ou serviteurs des Marchands pour le fait du Tarsic seulement.

VI.

Ne pourront le Juges & Consuls, connoistre des contestations pour nourritures, entretiens, & emmeublemens, mesme entre Marchands, si ce n'est qu'ils en fassent profession.

VII. Les

II.

De Richters en Consuls sullen kennis nemen van alle Ceedelen van Wissel gemaakt tusschen Handelaren en Kooplieden, of waar van sy de waardye schuldig zyn, tusschen alle persoonen voor Wissel-brieven of remisen van geld van plaats tot plaats gedaan.

III.

Wy verbieden haar niet te min kennis te nemen van de Ceedelen van Wissel onder Particulieren; die geen Handelaars en Kooplieden zyn, en waar van sy de waardye niet sullen schuldig wesen. Wy willen dat Partyen sich vertoonen voor de gewoonlijke Richters, als ook over enckele beloften.

IV.

De Richters en Consuls sullen kennis nemen van de geschillen uyt verkooping, gedaan door Kooplieden, Konstenaren en Ambachts-lieden, om weder te verkopen, ofte arbeyden in haar bedryf: als van Kleermakers, verstoffen, boortelen, en andere voeringen; Broodt en Pastey-backer over koorn, en meel; Metselaars, over steen, mortel, en plaister; Timmermans, Kistemakers, Wagemakers, Kuypers, en Draeyers, over hout; Slootmakers, Hocfmeden, Messmakers, Harnas-slaggers, over yser; Loodgieters en Pompemakers, over lood, en andere diergelijke.

V.

Sy sullen ook kennis nemen over de loonen en verdiensten van Commissien, Facteurien en diensten van Kooplieden, en allecnig over saken den Koophandel rakende.

VI.

De Richters en Consuls sullen geen kennis mogen nemen van de twisten over het voeden, onderhouden, en meubeleeren, selfs oock onder Kooplieden, indien sy selfs niet van soodanigen bedryf zyn.

VII.

Les Juges & Consuls connoistront des differends à cause des assurances, grosses aventures, promesses, obligations, & contrats, concernant le Commerce de la Mer, le fret & naulage des Vaisseaux.

VIII.

Connoistront aussi du Commerce fait pendant les Foires tenuës es lieux de leur établissement, si l'attribution n'en est fait aux Juges Conservateurs du privilege des Foires.

IX.

Connoistront pareillement de l'exécution de nos Lettres, lors qu'elles seront incidentes aux affaires de leur competence, pourveu qu'il ne s'agisse pas de l'estat ou qualité de personnes.

X.

Les gens d'Eglise, Gentilshommes & Bourgeois, Laboueurs, Vignerons, & autres, pourront faire assigner pour ventes de bleds, vins, bestiaux, & autres denrées procedant de leur cru, ou pardevant les Juges & Consuls, si les ventes ont esté faites à des Marchands ou Artisans, faisant profession de revendre.

XI.

Ne sera établey dans la Jurisdiction Consulaire, aucun Procureur, Syndic, ni autre Officier, s'il n'est ordonné par l'Édit de creation du Siege, ou contre Édit deüement registré.

XII.

Ses procedures de la Jurisdiction Consulaire seront faites suivant les formes prescrites par le Titre serueline de nostre Ordonnance du mois d'Avril mil six cens soixante sept.

XIII. Les

VII.

De Richters en Consuls sullen kennis nemen over de geschillen uit oorsaek van assurancien, groote avonturen, beloften, Obligatien, en Contracten, belangen- de den Koophandel ter Zee, d'onkosten en vrachten van Schepen.

VIII.

Sullen ook kennis nemen van den Koophandel gedurende de jaermarkten op de plaetsen daer sy ingestelt zijn gesloten, indien de selve niet zyn gebragt voor de Richters, Bewaerders van de Privilegien der jaermarkten.

IX.

Sy sullen insgelijks kennis nemen van d'executie onser brieven, wanneer die te pas sullen komen in saken haer aengaende, als 'er slechts niet te doen is over den staet en qualiteit van persoonon.

X.

De Geestelijke, Edellieden en Borgeren, Arbeiders, Wijngaerdeniers, en andere, sullen mogen doen roepen voor verkoppingen van Koorn, Wijn, Vee, en andere Waren van haer gewas vallende voor de Richters en Consuls, indien de verkoppingen zijn geschied aen Kooplieden of winkeliers, haer stijl makende van weder te verkoopen.

XI.

In het Consulair Gericht sal niemand ingevoert worden tot Procureur, Geheimschryver noch eenig ander bediende, indien het niet geordineert is by 't Edict van in te stellen voor de Bank, of eenig ander Edict behoorlijk geregistreert.

XII.

De proceduuren voor het Consulair Gericht sullen gehouden worden volgens de formen voorgeschreven in den sestienden Tijtel van onse Ordonnantie der maend van April duisent ses hondert ses en tseventig.

XIII. De

XIII.

Les Juges & Consuls dans les matieres de leur competence, pourront juger nonobstant toute declinatoire, appel d'incompetence, prise à partie, renvoy requis signifié, mesme en vertu de nos Lettres de *Committimus* aux Requestes de nostre Hostel ou du Palais; le privilege des Universitez, des Lettres de Gardegardienne, & tous autres.

XIV.

Seront tenus neanmoins, si la connoissance ne leur appartient pas, de déterer au declinatoire, à l'appel d'incompetence, à la prise à partie, & au renvoy.

XV.

Declarons nulles toutes Ordonnances, Commissions, Mandemens pour faire Assigner, & les Assignations données en consequence pardevant nos Juges, & ceux des Seigneurs, en revocation de celles qui auront esté données pardevant les Juges & Consuls. Défendons à peine de nullité, de casser ou surseoir les procedures & les poursuites en executions de leurs Sentences, in faire défenses de proceder pardevant eux. Voulons qu'en vertu de nostre presente Ordonnance, elles soient executées, & que les Parties qui auront présenté leurs requestes pour faire casser, revoquer surseoir, ou défendre l'execution de leurs Jugemens; les Procureurs qui les auront signées & les Huissiers ou Sergens qui les auront signifiées, & soient condamnés chacun en cinquante livres d'amende, moitié au profit de la Partie, & moitié au profit des Pauvres; qui ne pourront estre remises ni moderées: au payemens desquelles la Partie, les Procureurs & les Sergens seront contraints solidairement.

XVI. Les

XIII.

De Richters en Consuls sullen in saken haar aangaande mogen oordeelen, niet tegenstaande alle ontwykingen, Appel van geen onderhoorigheyt, het nemen tot partyen, verfocht Renvoy bekend gemackt, selfs uyt kracht onser Brieven van *Committimus* op de verfoekschriften van ons Stadhuis of Paleys; Het Privilegie van Hooge Scholen, Brieven van beschutting, en alle andere.

XIV.

Sy sullen nochtans gehouden zyn, indien soodanigen kennis haar niet toekomt, kracht te laten aan d'ontwykingen, 't Appel van geen onderhoorigheyt, het nemen tot partye, en aan 't Renvoy.

XV.

Wy verklaren krachteloos alle Ordonnantien, Commissien, Mandementen om te doen dachvaarden, en de dachvaardingen dienvolgens vergunt voor onse Richters, in die der Heeren, tot herroeping van die mogen gegeven zyn voor de Richters en Consuls, Verbieden op pene van nulliteyt, te vernietigen en op te schorten de Proceduuren en voortsettingen tot executie van hare Vonnissen, noch eenig verbod te doen van de Gerichtsaken voor haar te vervolgen. Willen dat, uyt kracht van onse tegenwoordige Ordonnantie, die geexecuteert sullen worden, en dat Partyen die haar Verfoekschriften hebben ingelevert om d'executie van hare Vonnissen te vernietigen, te herroepen, op te schorten, of te verbieden; de Procureurs die de selve geteekent, en de Bodem die de selve aangekundigt sullen hebben, yder gecondemneert worden in vyftien guldens boete, de helft tot voordeel van de Partye, en de helft tot voordeel van den Armen; die niet quytgescholden noch bematigt sullen mogen worden: tot welker betalinge de Partye, de Procureurs, en de Bodem in 't geheel sullen gedwongen zyn.

XVI. De

XVI.

Les Veuves & Heritiers des Marchands, Negocians, & autres, contre lesquels ou pourroit se pourvoir pardevant des Juges & consuls, y seront assignez, ou en reprise, ou par nouvelle action. Et en cas que la qualité, ou de commune, ou d'Heritier pur & simple, ou par Benefice d'inventaire, soit contestée, ou qu'ils s'agisse de douaire ou de legs universel ou particulier, les parties seront renvoyées pardevant les Juges ordinaires pour les regler; & apres le Jugement de la qualité, douaire ou legs, elles seront renvoyées pardevant les Juges & Consuls.

XVII.

Dans les matieres attribuées aux Juges & Consuls le Creancier pourra faire donner l'assignation à son choix; ou au lieu du domicile du debiteur; ou au lieu auquel la promesse a este faite, & la marchandise fournie, ou au lieu auquel le payement doit estre fait.

XVIII.

Les Assignations pour le Commerce maritime, seront données pardevant les Juges & Consuls du lieu où le contract aura esté passé. Declarons nulles celles qui seront données pardevant les Juges & Consuls du lieu d'où le Vaisseau sera parti, ou de celui où il aura fait naufrage.

SI DONNONS EN MANDEMENT à nos amez & feaux les Gens tenans nos Cours de Parlement, Chambres des Comptes, Cours des Aydes, Baillifs, Seneschaux, & tous autres nos Officiers, que ces Prescintes ils gardent, observent & entretiennent, fassent garder, observer & entretenir; Et pour les rendre notoires

XVI.

De Weduwen en Erfgenamen der Kooplieden, Hand-
delaren, en andere, tegen welke men voor den Rich-
ters of Consuls sou mogen verschijnen, sullen daar
voor geroepen worden of by hervatting, of by een
nieuwe actie. En in geval de qualiteit, of van gemeen,
of van alleenig en enkel Erfgenaam, of door benefi-
cie van Inventaris betwift word, of dat 'er te doen is
over de Weduwbesit, van algemeene of bysondere erf-
makingen, sullen Partien gesonden worden voor de
gewonelyke Richters om die te reguleren, en naar het
Vonnis over de qualiteit, Weduwbesit, of erfma-
kingen, sullen die zijn gesonden voor de Richters en Con-
suls.

XVII.

In de saken de Richters en Consuls aangaande, sal de
Crediteur mogen de dachvaerding laten doen na sijn
verkiefsing; of ter plaats daar de schuldenaar woont, of
ter plaats waar de belofte gedaan en de koopmanschap
gelevert is; of ter plaats waar de betaling gedaan moet
zijn.

XVIII.

De dachvaardingen voor den Koophandel ter Zee,
sullen gedaen worden voor de Richters en Consuls der
plaats waar Contract sal gesloten zijn. Wy verkla-
ren van geender waarden die gedaan sullen zijn voor de
Richters en Consuls der plaats waar het Schip uitgeva-
ren sal wesen, of waar het Schipbreuk geleden sal heb-
ben.

DUS GEVEN WY LAST, aan onse lieve en
getrouwe de leden sittende in onse Hoven van Par-
lement, Kameren van Rekeningen, Hoven des Aydes,
Baillius, Rechteren, en alle andere onse Beampten,
dat sy dese Tegenwoordigen volgen, in acht ne-
men en onderhouden, doen volgen, in acht ne-
men en onderhouden; En om de selve en onse
onderdanen bekennt te maken, die te doen lesen,
af.

à nos sujets, les fassent lire publier & registrer.
CAR tel est nostre plaisir. En afin que ce soit
 chose fermé & stable à toujours, Nous y avons
 fait mettre nostre seel. Donné à Versailles au
 mois de Mars l'an de grace mil six cens soixan-
 te-treize; & de nostre regne le trentiesme.

Signé LOUIS.

Et plus bas, Par le Roy, COLBERT. Et
à costé est escrit Visa, DALIGRE. Edit pour
le Commerce. Et scellé du grand sceau de cire verte
sur lacs de soye rouge & verte.

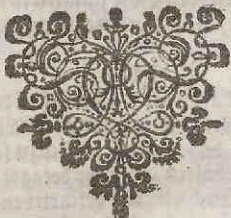

wegens den handel der Negotianten &c. 113

afkundigen en registreren. Want sulks is ons welbehagen. En ten eynde dit een vaste en bestendige saack voor altyt zy, hebben wy ons Zegel hier aan doen hangen. Gegeven tot Versailles in de Maand van Maart des jaars der genade, duyzent ses hondert drie-en-seventig; in het dertigste onses Koninkryks.

Geteekent LOUIS.

Lager stont, van wegen de Konink COLBERT.
Enter zyden was geschreven. Gesien, DALIGRE. Edic^t
voor de Koophandel. En gezegelt met het groot zegel
van groen wasch op stricken van roode en groens
zyde.

der Stadt

S A M S U R G

Ordnung

Von Wechsel und Wechselbrieffen.

I.

WEr einen Wechselbrieff acceptiret / der wird Debitor oder selbst Schuldiger / so wohl als der das Geld selbst aufgenommen und empfangen hat.

II.

Wenn ein Wechselbrieff von fremden Orten komt / und auff einen zu acceptiren assigniret ist / und derselbe zu acceptiren sich weigert / so mach der Einhaber des Wechselbrieffs alsbald protestiren: will er aber demselben / so acceptiren soll / zu gefallen 3 Tage warten / soll ihm solches / wosern kein Bote immittels nach dem Orte da das Geldt ausgezehlet ist / gehen würde / unprajudicirlich und unschädlich seyn.

III.

Will in den dreyen Tagen der / an welchen der Wechselbrieff consigniret / nicht acceptiren / so gebühret den Einhaber des Wechselbrieffs zu protestiren / das protest zurück zu senden / den Wechselbrieff aber bey sich zu behalten / bis der betaget: will als dan derselbe / an welchem der Wechselbrieff geschrieben / noch bezahlen / so muß der Einhaber empfangen / jedoch daß die wegen des Protests aufgewandte Unkosten zugleich mit erlegt werden: will er aber nicht bezahlen / so muß der Einhaber protestiren vom Hauptstuhl / Schaden und Interesse, das protest nebenst den Wechselbrieff zurück senden / und die Bezahlung des Hauptstuhls / Interesse und Schadens / nach wechsel-lauff / wie die zurück gehet / von dem principal Aufnehmer wieder fordern.

IV.

Wann ein Wechselbrieff betaget und verfallen / soll der Einhaber desselben / am möglichsten fleißig das Geldt zu fordern / nichts laßen erwinden / da aber der Acceptator in der Bezahlung säummig befunden würde / soll der Einhaber des Wechselbrieffs innerhalb zwölf Tagen zu protestiren schuldig seyn / und soll ihm dieselbe Zeit / wosern er fleißig gefodert / und immittels keine novation, pacto, und andere bedinge mit dem Acceptator gemacht hat / unmachtheilig seyn. Würde er aber nach

ORDONNANTIE

der Stadt

H A M B U R G H

Op Wissel, en Wissel-brieven.

I. **D**ie een Wisselbrief *accepteert*, werd *Debitour* of selver Schuldenaar, soo wel als hy die 't Geld selver opgenomen, of ontvangen heeft.

II.

Wanneer een Wisselbrief van verre plaatsen komt, en op yemand om *geaccepteert* te worden, *geassigneert* is, doch hy weygerigh is van deselve *accepteeren*, soo magh den toonder des Wisselbriefs terstond *protesteeren*. Wil hy echter drie dagen wachten ten gevalle des geenen die *accepteeren* sou, soo sal men sulks, indien ondertusschen geen Bode gaar na de plaats daar 't Geld uit getelt is, on*prajudicteerlyk* of onschadelyk zyn.

III.

Wil den geenen aan wien den Wisselbrief is *geconsigneert*, binnen de drie dagen niet *accepteeren*, soo moet de Eygenaar des Wisselbriefs *protesteeren* en 't *Protest* te rugge senden, doch den Wisselbrief by sich behouden, tot dat deselve te rug koomt. Wil hy dan, aan wien de Wisselbrief houd, noch betalen, so moet den Eygenaar 't Geld ontfangen, onder *conditie*, dat te gelyk daar by gelegd werden d'onkosten, wegens 't *Protest* aangewend. Wil hy niet betalen, so moet den Eygenaar *protesteeren* van *Capitaal*, schade en *Interest*: ook 't *Protest*, nevens den Wisselbrief, te rugge senden, en betaling van *Capitaal*, *Interest* en schade, na Wissel loop, gelyk deselve te rugge gaet, van den *principalen* opneemer weereytschen.

IV.

Wanneer een Wisselbrief nu bedaegt en verscheenen is, soo sal den Eygenaar deselven niet laten ontbreken mer alle mogelyke viyt, om 't geld te eischen. Maar soo den *Accepteur* in de betaling versuymig werd bevonden, soo sal den Eygenaar des Wisselbriefs schuldig zyn, binnen twaalf dagen te *protesteeren*. Den tyd sal hem niet tot nadeel strekken, indien hy neerstig gemaant, en ondertusschen geen nieuwe condition en andere handelingen mer den *Accepteur* heeft opgericht. Doch indien hy

verlauff der 12. Tage protestiren / so hat er damit seinen Anspruch an den principal Auffnehmer verloren / und muß sich an den Acceptatorn halten / es wäre dan daß Sontage oder Heilige Tage einfielen / darauf kein Protest mach gemacht werden.

V.

Wann einer einen Wechselbrieff zu sich nimpt / und gelobt zu acceptiren / der soll zu bezahlen schuldig seyn.

VI.

Wird jemand ein Wechsel zu acceptiren gegeben / und derselbige solchen drey Börsen zeit bey sich behaltet / und der vorige Einhaber des Wechselbrieffs ihm wieder abfordert / aber nicht wieder bekommen kan; so soll derselbe vor vollkommen acceptirt gehalten: und wann derselbe verfallen / von dem / der den Wechselbrieff über vorbenandte Zeit bey sich behalten / und auff geschehene Ansoderung nicht von sich gegeben / bezahlt werden.

VII.

Wann einer Geldt auffgenommen / und am bestimmten Orthe / der darauff gegebene Wechselbrieff nicht acceptiret wird / und davon protest wieder zurück komme; so ist der Auffnehmer in continenti, ohne verzug / Bürgen zu stellen / oder gute wahre und Pfand zu liebern verpflichtet / damit der Creditor wegen Hauptstijl / Zinsen / Kosten und Schaden / möge gesichert seyn.

VIII.

Wann ein Diener ohne Schriftliche Vollmacht und Instruction, einen wechsel der an seinen Herrn consigniret / acceptiret; so ist der Herr denselben / ehe er verfallen / zu bezahlen nicht verbunden: hat aber der Diener schriftliche Vollmacht von seinem Herrn / so muß der Herr auff die verfallene Zeit billig zahlen.

IX.

Wann einem ein wechselbrieff presentiret / und von dem selben nicht acceptiret ist / mach der dritte zu Ehren dessen / der den wechselbrieff ausgegeben / acceptiren / und wann derselbige / der Bezahlung gethan / und durch transport den wechselbrieff empfangen / hat er die Aktion gegen den Debitoren, von demselbigen die Bezahlung wieder zu suchen / oder er lasse protestiren / acceptire den wechselbrieff und bezahle / und nehme zu sich den wechselbrieff mit dem protest, damit er das seine könne wieder fodern / und dieselbe dritte Person ist in der acceptation schuldig den wechselbrieff zu bezahlen,

eerst quam te *protesteeren* na verloop der twaalf dagen, soo heeft hy daar mede verlooren zyn aanspraak op den principalen opneemer, en moet zich houden aan den *Accepteur*: Ten ware dan Son- of Heylige dagen invielen of tusschen beyden quamien, op welke geen *protest* mag werden gemaakt.

V.

Als iemand een Wisselbrief tot zich neemt, en belooft t'*accepteeren*, deselve zal schuldig zyn te betalen.

VI.

Zo iemand een Wissel werd gegeven om t'*accepteeren*, en hy dezelve drie Beurs-tyden by zich behoud, en den voorigen besitter des Wisselbriefs hem die weder afeylscht, doch niet kan bekomen, zoo zal de gedachte Wisselbrief voor volkomentlyk *geaccepteert* werden gehouden; en alsze verscheenen is en vervallen, sal hy van dieze over de voorgenoemde tyd by zich heeft gehouden, en op gedaane afeylsching niet weder heeft gegeven, moeten betaalt worden.

VII.

Wanneer iemand geld heeft opgenomen, en de daar op gegevene Wisselbrief ter bestemder plaats niet werd *geaccepteert*, maar daar van *Protest* weer te rugge koomt, zo is den opneemer in *continenti*, sonder tyttitel verplicht, Borgen te stellen, of goede Waar tot pand te leveren, op dat de *Crediteur* voor hoofst-loon, onkosten en schade mogt verzekert zyn.

VIII.

Wanneer een Dienaar, zonder schriftelyke volmagt en instructie een Wisselbrief, aan zynen Heer *geconsigneert*, *accepteert*, zo is den Heer, deselve verscheenen zynde, tot de betaling niet verbonden. Maar heeft den Dienaar een schriftelyke volmacht van hem, zo moet hy, de tyd vervallen zynde, billyk betalen.

IX.

Als iemand een Wisselbrief *gepresenteert*, maar van hem niet *geaccepteert* werd, zo mag een derden, ter eeren des geenen, die de Wisselbrief heeft gegeven, *accepteeren*: Als nu dezen de betaling gedaan, en door *Transpart* den gedachten Wisselbrief ontfangen heeft, zoo heeft hy d'*actie* tegens den *Debiteur*, om van den selfen de betaling weer te zoeken. Of hy *protesteert*, *accepteert* den Wisselbrief, betaal en neme na zich den Wisselbrief met het *Protest*, op dat hy 't zyne mocht weer-eytschen. Dezen derden persoon is uyt kracht der *Acceptatie* schuldig, den gemelden Wisselbrief te betalen.

X.

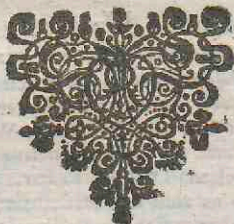
Es soll niemand einigen wechselbrieff bezahlen / ehe und zuvor daß derselbige betaget und verfallen: Dan da es sich begabe / daß derselbe / an dem die Bezahlung vor der Zeit geschehen / unmittelbar fallirte / auff solchen fall ist sothane Bezahlung zu nachtheil und gefahr desselben / der den wechselbrieff vor der zeit bezahlt hat.

XI.

Es mag auch der jenige / der die Summa der Pfenningen / in dem wechselbrieff gemeldet / ausgezehlet / als Herr des wechsels / die Commission dar in begriffen / wieder ruffen / oder wieder ruffen lassen durch denselben der den wechselbrieff de integro geschrieben / ehe und zu vor der acceptant denselbigen bezahlt: Es wäre dan daß der jenige / an den der wechselbrieff zu bezahlen gelanget / kein schlechter Mandatarius oder Befehlhaber des senders des wechselbrieffs / besonnen daß dieselbige Pfenningen ihm gehörig / und bey dem wechselbrieff aviso und befehl bekommen / in rem suam, und bey seinem selbst eigenem nutzen / die darinnen begriffene summa zu empfangen.

XII.

Wann Wechsels auff Franckfurth / Leipzig / Hamburg / und dergleichen Messen und Jahrmärkte / übergeschrieben / daselbst acceptirt / und nicht bezahlt werden / solle der Inhaber des Wechselbrieffs / ohne präjudiz und Nachtheil drey Tage / nachdem das Geleide weggezogen / an den Orthen da das geleide bräuchlich und an andern Orthen drey Tage nach der zahl-woche das protest zu thun gegünnet werden; würde er aber gar nicht / oder nach verlauff 3 Tagen / protestiren / hat er seine Action gegen den Principal auffnehmmer damit verloren / und sich an dem Acceptorn zu halten.

X.

Niemand moet eenigen Wisselbrief betalen, voor dat denselven vervallen of verscheenen is. Want indien 't gebeurde dat hy, aan wien de betaling voor den verschyndag geschiedde, ondertusschen quam te *failleren*, zoo staat in zulk een geval zodanig een betaling tot nadeel en gevaar des geenen, die den Wisselbrief voor den rydt heeft betaalt.

XI.

Ook mag den geenen, die de Summa of Penningen, in den Wisselbrief vermeld, heeft getelt, als de Heer des Wissels, die daar in begreepen zynde *Commissie* weëroepen, of laten weëroepen, door denzelven die de Wisselbrief *de intrego* heeft geschreeven, eer en alvorens den *Acceptant* denselven betaalt. Ten ware dan dat hy, aan wien den Wisselbrief houd, om denselven te betalen, geen slechten *Mandatarius* of Lasthebber van den Sender des Wisselbriefs was, maar dat deselve penningen hem toebehoorden; en by den Wisselbrief *Aviso* en bevel had bekomen, in *rem suam*, en tot zyn eigen nut, de daar begrepene som t'ontfangen.

XII.

Wanneer Wissels op *Frankfurt*, *Leipzig*, *Naumburg*, en dierge-lyke Missen of Jaarmarkten overgeschreeven, aldaar geaccepteert, en niet betaalt worden, zo zullen de Bezitters des Wisselbriefs, zonder *praesudicio* en nadeel drie dagen, na dat het geleyde is weggetrokken, aan de plaatsen daar 't geleyde gebruykelyk is; en aan andere oorden drie dagen na de betaal-week, vergunt worden, *protest* te mogen doen. Doch indien hy gantsch niet, of na verloop van drie dagen protesteerde, zo heeft hy zyn *Actie* tegen den *principalen* opneemer daar door verlooren, en moet zig houden aan den *Acceptant*.

Ordnung von Wechsel
Der H. Reichs Stadt
Franckfurt am Mayn

Erneuerte Ordnung in Wechsel-und Kauf-
mans-geschäften.

Wir Rath des heiligen Reichs Stadt Franckfurt am Mayn /
fügen hiemit männiglichem / sonderlich aber allen und jeden
einheimischen und fremden Kauf- und Handels leuten /
welche in alhier gewöhnliche Messen / und sonst ihre Commercien
und wechsel treiben und führen / zu wissen / welcher gestalt wir aus
denen uns vorkommenden Klagen befunden / daß nun eine zeithero
mit dem Wechselbrieffen / so auff diese Stadt oder dero Messen
gerichtet / allerhand Unordnung und Mißbräuche eingerissen.
Weil dan solches nicht geringe Ungelegenheit / Confusion und
kostbare langwürige Proceß und Rechtfertigung verursachet / und
dahero zu besorgen / da deme nicht begegnet werden solte / daß hier-
auf anders nichts / als eine zerrüttung der Negotien und Wechsel-
handlung / zu nicht geringen abbruch / schaden und nachtheil der
alhierigen hoch befreyeten Messen entstehen möchte.

Also sind wir dahero allen solchen Ungelegenheiten / so wohl
für uns selbstem / als auff dienstfleissigen Anhalten und Bitten
verscheidener Kauf und Handels leuten zu begegnen / und dessent-
wegen ein Einsehen zu haben / auch wie es ins künfftige in unsern
Messen / und darzwischen / in Kauf- und wechselshandlung zu
halten / gewisse Verordnung zu machen / bewegt und gemüßiget
worden.

Ordnen derowegen und sehen hiemit durch dieses unser öffentlicher
Edict, und wollen / wie in nachgesetzten verscheidenen Puncten
folget.

I.

Nachdem erstlich sich mehr als zu viel begeben / das einige von
fremden Kaufleuten / so nicht selbst anhero kommen / sondern
entweder Söhne oder Töchter männer / Factoren oder Diener /
umb alle ihre Geschäfte zu verrichten / abfertigen / dasjenige
was solche ihre abgeschickte contrahiret und gehandelt / in Dis-
put gezogen / daß hinführo die fremden Kaufleute solche
ihre anhero abgeschickte Persohnen / so wohl in als ausserhalb
Messzeiten / mit general oder special, auff eine gewisse zeit ge-
richteten / oder ohne zeit gesetzten Mandatis und Vollmachten /

VERNIEUWDE ORDONNANTIE

Des II. Roomschen Ryks Stadt

FRANCKFURT aan den MAYN,

Op Wissel en Koopmans zaaken.

WY Raad des H. Ryks Stadt *Frankfurt aan den Mayn*, doen hier mede een ieder weeten, inzonderheit alle en ieder der inlandsche en vreemde Kooplieden, welke in de hier gewoone Missen en andersins haare *Commercie* en Wissel dryven, hoe wy aan de klagten, ons voorgekomen, hebben bevonden, dat nu sedert een tyt herwaarts ontrent de Wisselbrieven, op deze Stadt en derselver Misse gericht; allerley onordentlykheden en misbruyken zyn ingekroopen. Vermits nu sulks geen geringe ongelegentheyt, *Confusie*, en kostelyke langdurige *Processen* veroorfsakt, en derhalven te vreesen staat, indien hier in niet voorzien wierdt, dat daar nyt niet anders zou komen te ontstaan, als een verwoesting der *Negocie* en Wissel-handeling, tot geen kleine afbreuk, schade en nadeel der hier gehouden werdende hoog bevrrede en bevoorregte Missen.

Zo zyn wy, na al zodanige ongelegentheden, zo wel voor ons zelve, als op ernstig aanhouden en bidden van verscheydene Kooplieden, te voorgekomen, bewoogen en genoodzaakt geworden, zekere *Ordonnantien* te maaken, hoemen zich voortaan in onse Missen, en tusschen dezelve, in Koopmans en Wissel-handelingen, zal hebben te reguleeren.

Ordonneeren derhalven door dit ons openbaar *Edit*, en willen, 't geen in de hier na gestelde *Artikelen* volgt.

I.

Eerstelyk, nadien het meer als te veel gebeurt is dat eenige der vreemde Kooplieden, welke zelve niet hier komen, maat of haare Soonen of Schoon-soonen, *Factoors*, of Dienaars afvaardigen, om al haare zaaken te verrigten, in *disput* hebben gerocken 't geen van zulke haare afgezondene was *gecontracteert* en gehandelt: Zoo zullen voortaan de gedagte vreemde Kooplieden zodaanige haare herwaarts afgezondene Persoonen, zoo wel in als buyten de Mistyd, zulkerwys voorzien met *generale* of *speciale* op een zekere tyd gerigrede, of zondert tyd gestelde *Mandatis* en Volmagten, die volkomen geweld zul-

der gestalt vorsehen sollen: daß ihre Abgefertigte / so woll in kauf-
 fen als verkaufen / Wechsel schließen / acceptiren / empfangen /
 zahlen / abrechnen / quitiren / und was sonst nach Art und Natur
 eins jeden Negotii nöthig seyn wird / zu thun und zu lassen / vollkom-
 menen Gewalt haben / auch solche Mandata und Vollmachten von
 jedes Principalen Obrigkeit legitimirt seyn sollen.

II.

Undt damit diejenige / so mit solchen abgefertigten negotiirten /
 von denen Mandatis eigentliche und nöthige Nachricht haben mö-
 gen: so soll ein jeder Mandatarius oder Bevollmächtigter schul-
 dig und gehalten seyn / deme jederzeit alhie dazu verordneten / und
 absonderlich becydigten Notario seine Vollmacht mit einer
 gleichlautenden Copia zu stellen / welche dan der Notarius sobal-
 de mit dem Original selbstem conferiren / und ad Protocollum
 bringen; auch das Original, nach dem er dasselbe / daß er ad Pro-
 tocollum gebracht / unterzeichnet haben wird / wieder zurück geben /
 der Bevollmächtigte aber die ad Protocollum gebrachte Copey
 dergestalt unterzeichnen soll / daß er das Original wiederum zu seinen
 Händen bekommen hat.

III.

Diejenige Mandata und Vollmachten / so ohne zeit gesetzt seynd /
 sollen so lang in vigore verbleiben / biß die Principales selbige selbstem
 behöriger massen revociren / und solche revocation durch den verord-
 neten Notarium ad Protocollum notiren lassen werden / wie dan die
 Revocatio, wan sie nicht ad Protocollum geregistirt seyn wird /
 von Unkräften seyn soll.

IV.

Würde es sich aber begeben / daß ein oder der ander Principal seine
 gegebene Vollmacht / so auff eine gewisse zeit gerichtet ist / vor ver-
 schiebung solcher zeit cassiren wolte / so soll er dieselbe aufrichtig und
 ohne männiglichen schaden selbstem revociren / und solche Revo-
 cation, wie gedacht / ad protocollum ordinarum notiren und registri-
 ren lassen: und soll dasjenige / was vor der Revocation negotiirt
 worden / in seinen Kräften bleiben.

V.

Als auch eine zeithero in Societäten und Gemeinschaften dies
 eingeschlichen / daß die gemeine oder Socii sich nicht alle /
 oder wohl gar nicht / sondern allein nach dem Auhore oder An-
 fange der Societät / so längst verstorben / nennen oder
 schreiben / und man daher nicht wissen können / wer und wie
 viel in solcher Societät begriffen / und an welche man sich / in
 fall einer von denen Sociis verstürbe oder in miß-credit würde /
 311

len hebben, om zo wel in koopen als verkoopen, Wissel-fluiten, ac-
cepteeren, ontfangen, betaalen, afteekenen, quireeren, en wat
voorts na den aart en natuur van elke *Negotie* nodig sal zyn, te mogen
doen of laaten, na haar goedvinden. Ook zullen deze *Mandaten* en
Volmachten in ieders *principale* Overheit *gelegatiseert* zyn.

II.

En op dat de geene, welke met zodanige Afgezondene *negotieert*,
eigentlyke en noodige narigt mogten hebben in den gedachten *Man-*
datis, zo zal ieder *Mandatarius* of Gevolmachtigde gehouden zyn, den
al tyt alhier daar toe verordineerden en afzonderlyk be-eedigden
Notarius zyne *Volmacht* met een gelyk luydende *Copy* ter hand te
stellen: Welke dan dien *Notaris* terstond met het *Origineel* zelfs zal
conferceren, en op 't *Protocol* brengen. Over 't *Origineel* (na daar op
geteekend te hebben, dat hy uyt het *Protocol* heeft gebracht) weer te
te rugg' geven. Waar tegens de Gevolmachtigde zal teekenen op de
uyt het *Protocol* gebrachte *Copy*, dat hy 't *Origineel* weer in handen heeft
bekomen.

III.

De *Mandata* en *Volmagten*, welke zonder tyd zyn opgestelt,
zullen zo lang in *vigour* blyven, tot dat de *Principalen* zelfs dezelve
op een behoorlyke wys *revoceren*, en zodanig een *revocatie*, door
den verordineerden *Notarius ad Protocolum* zullen laten *noteeren*: en
gelyk dan de *Revocatie*, als dezelve niet in 't *Protocol* is *geregistréert*,
krachteloos zal zyn.

VI.

Maar indien 't gebeurde, dat den eenen of den anderen *Principaal*
zyne gegevene *Volmagt*, zynde gesacht op een zekere gestelde tyd,
voor 't eindigen van dezelve wou *cassieren*, zoo zal hy die oprechte-
lyk en zonder iemands schade *revoceren*; ook zulke *revocatie*, gelyk
alreede gezegt is, *ad Protocolum ordinatum* laaten *noteeren* en *registrée-*
ren: en t geen van deze *revocatie* is *genegotieert*, zal in *kragt* en *waarde*
blyven.

V.

Vermits ook zedert een tyd herwaarts in *Societeyten* en *Ge-*
meenschappen is ingekropen, dat de *Socii* zig niet alle, of ook
wel gantsch geene, maar alleen den *Auteur* of aanvanger der
Societeyt zig noemen of schryven, die nu al over lang is ge-
storven, en men derhalven niet kan weeten, wie en hoe veele
tot zulk een *Societeit* behooren, en aan welke men zich, in
geval een der *Socien* *quam t'overlyden*, of in *mis-credit* ver-
viel,

zu halten / und selbige als Socios & corres debendi zu conveniren und zu actioniren hatte. So sollen hinführo alle und jede / so wohl hiesige / als frembde Kaufleute / so in einer Societät begriffen / in der jenigen Vollmacht / die sie einem auß der Compagnie, oder einem andern / der Compagnie Geschäfte zu verrichten / auftragend / sich sampt und sonders / ohne Auflassung einiges Mit verwanten / nahmhafft machen / damit der verordnete Notarius nicht allein solche Vollmacht / so ihme zugeselt werden soll / sondern auch der Sociorum und gemeinen Nahmen ad protocollum bringen / und denen / welchen daran gelegen / davon Nachricht geben könne / wozu er datt gehalten seyn soll.

VI.

Würde auch eine Compagnie oder Gesellschaft sich zu Zeiten separiren und scheiden / so sollen die gesampfte Socii solches ihren Correspondenten, insonderheit ihren Creditoren, wie nicht weniger dem verordneten Notario forderlich kund zu thun schuldig / oder in Empfehlung dessen / und bey vorgangener heimlichen separation, gewärtig seyn / daß sie in allen folgenden negotiis für ihre vorige gemeinlich nach wie vor / und als wan die Compagnie noch in völligem Esse und vigore wäre / in solidum haften / und davor conventirt werden können und mögen. Und soll der Notarius die ihme notificirte separation ad marginem der dem protocollo eingetragenen Vollmacht zu notiren schuldig seyn.

VII.

Weil auch in acceptirung der Wechselbrieffe / nicht weinige Unordnung eingerissen / so sollen hinführo / deme zu begegnen / alle acceptationes in und außserhalb der Meßzeiten / entweder von denen Principalen selbstn / oder dero Bevollmächtigten auff die Wechselbrieffe mit Nahmen und Dato geschrieben werden.

VIII.

Zu Meßzeiten soll die Acceptation der Wechselbrieffe den Montag eingangs der Meß ihren Anfang haben / und sich biß den Dienstag umb neun Uhr Vormittag in der zweiten oder Zahlwochen erstrecken / da dan kein präsentant schuldig seyn soll / sich mit der Acceptation länger auffhalten zu lassen / sondern wan selbige biß umb besagte neun Uhr nicht erfolget / als dan die Wechselbrieffe protestirt / oder doch zum weinigsten notirt werden mögen. Jedoch soll dem Creditori und präsentanten, da er es nöthig crachten wird / auch vorhero zu protestiren frey stehen / wie nun einem jeden / deme in der ersten woche die Acceptation simpliciter verweigert wird / den Wechselbrieff per honor

viel, heeft te houden en deselve als *Socios & corres debendi* te conve-
nieren en t'actieneren; Zo zullen kort aan alle en ieder, zo wel hier woon-
nende als vreemde Kooplieden, welke in een *Societeit* zyn begree-
pen in de Volmagt, welke eenen uyt de *Compagnie*, of eenen anderen
opgedraagen hebben, om de negotien der *Compagnie* te verrigten,
zich gezaamentlyk elk in 't byzonder naamkundig maaken, zonder
uitlaating van eenigen Mede. verwant: Op dat den verordonneerden
Notarius niet alleen zodanig een Volmacht, die hem ter handen ge-
felt zal worden, maar ook de naamen der *Geselschap Genooten*
ad *Protocolum* brengen, en ook de geene welke daar aan gelegen is,
daar van berigt geven kan, 't welk hy zal gehouden zyn te doen.

VI.

Indien ook een *Compagnie* of *Geselschap* zich wou *separereen* en van
een scheiden, zo zullen de gezamentlyke *Sozii* zulks haare *Correspon-*
denten, inzonderheit haare *Crediteuren*, desgelyks ook den veror-
donneerden *Notarius* tydlyk moeten doen weten, of by nalatigheit
van dien, en by geschiede heimelyke *separatie*, moeten verwachten,
datze in alle volgende *Negotien* voor haare voorige *Com-*
pagnie, zo na als voor, en even als of 't *Geselschap* noch in vollen *esse*
en *vigore* was, in *solidum* staan zullen, en daar voor zangesproken
kunnen en mogen worden. En zal de *Notarius* schuldig zyn die hem
genotificeerde Separate te noteren in *marginen* van de in 't *Protocol* over-
gedragene Volmagt.

VII.

Wyl ook in 't *accepteeren* der *Wisselbrieven* niet weinige disordens
zyn ingekroopen, zo zullen, om dezelve te voorkomen, voortaan
alle *Acceptatien* in en buiten de *Mis-tyden*, of van de *Principale* zelfs,
of van haare *Gevolmagtigde*, op den *Wisselbrief* met naam en *dato*
worden geschreven.

VIII.

In den tyd der *Mis* zal d' *Acceptatie* der *Wisselbrieven* ha-
ren aanvang hebben 's *Maandags* van den ingang der *Mis*, en
zig uitstrekken tot op *Dingsdag* ten negen uren voormid-
dags in de tweede of derde betaalweek. Welke tyd verstre-
ken zynde, zal geeneen *presentant* schuldig zyn, zig met d' *Ac-*
ceptatie langer te laten ophouden; maar als dezelve voor de ge-
noemde negende uur niet volgt, zo zal de *Wisselbrief* *gepro-*
testeert, ofte ten minsten *genoteert* mogen worden. Evenwel zal
den *Crediteur* en *Presentant*, indien hy 't noodig zal achten, ook
vry staan, te vooren te *protesteeren*: gelyk dan een ieder, die
als in d' eerste week d' *Acceptatie simpliciter* werd geweigert, den
Wissel.

honor di Lettera sopra protesto, acceptiren wolte/ deme sol also dan nebst dem Wechselbrieff der protest zu seinen Behuf zugestellt werden.

IX.

Die ursachen der verweigerung des Wechselbrieffs zu acceptiren/ sol der verordnete Notarius entweder selbst/ oder da er wegen überhäuffter Meß-geschäfte die zeit nicht hat/ durch einen andern subtilen Notarium von denen Recusanten, oder deren Bedienten vernemen/ und denen Protesten einverleiben/ auch über alle wegen der nicht geschenehen Acceptation, absolute protestirte Wechselbrieffen ein besonderes Protocollum halten. Würde aber jemand nach gescheneher Aufsertigung des protests vor Abgang oder versendung desselben/ den Wechselbrieff zu bezahlen offeriren/ und sich erbieten/ derselbe/ wie auch derjenige/ so per Honor di Lettera zahlet/ sol auch zu gleich die Unkosten gut zu thun schuldig seyn.

X.

Dieserigen Wechselbrieffe/ so zwar in der Meß acceptiret, aber zu rechter zeit nicht bezahlt worden/ sollen den Sambstag in der Zahlwochen/ wie bißhero gebräuchlich gewesen/ gleich so bald von der zeit an/ wenn die Kaufleute von dem gewöhnlichen Platz ihrer Versammlung abgangen sind/ oder damit es zur gewissen zeit gebracht werde/ von zwey Uhr nach Mittag an/ biß zur Sonnen Untergang/ von dem verordneten Notario auff des Creditoris oder präsentanten Requisition, notiret/ und der protest entweder bey der folgenden ersten oder andern Post zum längsten fortgesendet werden.

XI.

Die gereiterirte und transportirte oder indossirte Wechselbrieffe/ wiewoll sie gemeinlich späth in die Messen alhier antommen/ sollen aus gewissen Ursachen nicht ferner verbotten/ sondern angenommen werden.

XII.

Die gewöhnliche protestations-zeit zwischen den Messen/ der Wechselbrieffe à Ulo, welcher zahlung auff 14 tage nach gescheneher Acceptation zu verstehen ist/ soll seyn/ wie bißhero alhie üblich gewesen/ daß nemlich der präsentant nach dem Verkauf-Tage des Wechsels/ noch vier Discretions-Tagen/ ohne sein präjudiz und Nachtheil mit der protestation einhalten könne/ doch mit diesem unterschied/ daß der tag/ an welchem der Wechselbrieff präsentirt und acceptiret worden/ nicht mit/ sondern der folgende für den ersten tag/ und daß Sonn und hohe

Wisselbrief *per honor di lettera sopra protestio*, accepteeen wou, als dan nevens den Wisselbrief 't *Protest* tot zyn behoef zal werden ter hand gestelt.

IX.

d'Oorzaaken van de weigeringen der *Acceptatie* des Wisselbriefs zal den verordonneerden *Notarius* zelfs, of (indien hy wegens de menigvuldige Mis-gelichafren, de tyd niet had) door eenen anderen *gesubstitueerden Notarius* van den *Recusant*, of zynen Bedienden, verneemen, in 't *Protest* inlyven: ook voor alle dingen in d'*absolute geprotesteerde* Wisselbrief, om ter oorzaak dat de *Acceptatie* niet geschiede, een byzonder *Protocol* te houden: Doch indien iemand, na de vervaardiging des *Protests*, voor derzelve afzending, zich offerde den Wisselbrief te betalen, denzelven, gelyk ook den geenen, die *per honor di Lettera* betaalt, zal te gelyk schuldig zyn d'onkosten goet te doen.

X.

De Wisselbrieven, welke wel in de Misgeacceptiert, maar ter rechter tyd niet betaald worden, zullen op Saterdag in de Betaalweek, gelyk tot noch toe gebruykelyk is geweest, straks van dien tyd afaan, dat de Kooplieden zyn afgegaan van de gewoone plaats harer verlaameling, of (op dat het tot een zekere gezette tydt werde gebragt) van twee uren 's namiddags tot op Sonnen ondergang, van den geordonneerden *Notarius* op des *Crediteurs*, of *Presentants Requistia* geoteert, en 't *Protest* by de volgende eerste, of ten langsten, tweede post voortgezonden worden.

XI.

De gereizeerde en getransporteerde of geindosseerde Wisselbrieven, alhoewelze gemeenlyk laat in de Missen alhier aankomen, zullen, om zekere oorzaaken, niet verder verboden, maar aangenomen worden.

XII.

De gewoontyke *Protestations-tydt* tusschen de Missen der Wisselbrieven a *Uso*, welker betaling op veertien daagen na de geschiede *acceptatie* te verstaan is, zal zyn, gelyk tot noch toe hier in gebruyk geweest is; namentlyk, dat den *Presentants* na den verschyn dag des Wissels noch vier daagen van *discretie*, zonder zyn *prajudicis*, maar wel, de *protestatie* kon ophouden: Doch met dit onderscheit, dat de dag, op welken de Wisselbrief is *gepresenteert* en *geaccepteert* geworden, niet mede, maar de volgende voor den eerste dag; en dat den Sondag of

Festtagen eben so wohl in die Versfall-zeit / aber nicht unter die Discretions-tagen gezehlet werden sollen.

XIII

Von solcher Zeit-rechnung und Dilation sollen ausgenommen seyn diejenige Wechselbrieffe / so auff zwey oder drey Tagen Sicht oder à Vista lauten / bey welchen der Acceptor keine Discretions-tagen zu genieffen hat / sondern nach der Acceptation und Versfall des Wechselbrieffs auffs längste in 24. Stunden zu zahlen schuldig seyn soll.

XIV.

Die bezahlung der Valuta oder Wehrs des Geldes in denen Wechselbrieffen / so von denen Orten / dahe in der hiesigen Wechs-Conto gemacht wird / in und ausserhalb den Messen antommen / auff Reichth. gerichtet seynd / soll Wechselgelt à 74. Kreuzer / und nicht von 90. Kreuzern oder Courant Geld / es sey dann / daß solches außdrücklich gemeldet sey; jedoch beyderschits / es sey gleich Wechsel-oder courant geld / in guten gangbaren Geld sorten verstanden werden.

XV.

Diweil auch in Wechselsachen wiewoll dieselbe zu Beforderung der uuentbehrlichen Commerciën de simplici & plano zu erörtern seynd / die Exceptio non numerata pecuniar, oder die Ausflucht nicht bar dargezehlten Geldts / zu hinderung der Negotien eingeführt werden wollen: So soll dieselbe in denen Wechsel-sachen nicht zulässig / sondern außgeschlossen seyn / dergestalt daß derjenige / so einen Wechselbrieff simpliciter acceptiret / meldete exceptions keines wegcs vorschützen mag / sondern paratè zahlung / mit vorbehalt seines Rechtens / zu thun schuldig seyn soll.

XVI.

Wie dan solche exceptio auch in allen rescontres keines wegcs admittirt werden / auch die rescontres selbst / wann sie nicht mit approbation der sämtlich resconirirenden Personen fůrgangen / hiemit für ungültig declariret seyn sollen.

XVII.

Es sollen auch alle Assignationes auff gefahr der Assignanten geschehen / es sey dan daß der Assignatus die Anweisung absolute acceptire und annehme.

XVIII.

Bey denen Fallimenten, so sich alhier begeben / hat man auch eine zeithero erfahren müssen / daß ob zwar die Außländische so wohl / als inheimische und hiesige Kauffleute in concursu admittirt worden / und dieselbe gleich den hiesigen ihr Recht bekommen / dennoch den Unserigen bey etlichen der Außländi-

of hooge Feest dagen in de verschyn-tyd, doch niet onder de *Discretie*-dagen zullen worden gerekent.

XIII.

Van deze Tydrekeningen en *Dilay* zullen uitgesloten zyn zodanige Wisselbrieven, welke op twee of drie dagen, of *à Vista* luiden; By welken den *acceptant* geen daagen van *Discretie* heeft te genieten, maar na de acceptatie en verschyning des Wisselbriefs schuldig is, ten langsten binnen vier-en-twintig uren te betalen.

XIV.

De betaling der *Valuta* of waarde des gelds in de Wisselbrieven, welke in en buiten de Missen aankomen van de plaatzen, daar de *Mis-Conto* dezer Stad gemaakt werdt, en op Ryksdaalerszyn gerekent, zal Wisselgeld *à 74* kreutzers zyn, en niet van 90. kreutzers, of *courant*-geld, ten ware dan, dat zulks uiddruklyk vermeld stond. Doch 'tzy Wissel of *courant*-geldt, beide zal verstaan werden in goede groote geld soorten.

XV.

Vermits ook in Wissel-zaaken, alhoewel dezelve tot bevordering der onontbeerlyke *Commerciën* de *simplici & plano* te *decideren* zyn, *à Exceptie non numerata pecunia*, of d'uitvlugt van geen gereed aangeeld geld, wil beginnen ingevoerd te worden, zoo zal dezelve in de gedagte Wissel-handelingen niet toelaatelyk maar uitgesloten zyn; zoo dat den geenens, die een Wisselbrief *simpliciter* *accepteert*, de gemelde *exceptie* geenzins zal mogen voorwenden, maar verbonden zyn, *parate* betaling te doen, mer voorbehouding zyns Rechts.

XVI.

Gelyk dan ook zodanig een *exceptie* in alle *rescontre* geenzins zal geadmitteert werden; en de *rescontre* zelfs, als ze niet met *approbatie* der gezamentlyk *rescontrierende* personen zyn toegegaan, hier mede voor krachteloos en ongeldig verklaart zullen zyn.

XVII.

Ook zullen alle *Assignatien* op gevaar des *Assignanten* geschieden, ten ware dan, dat den *Assignatus* d'aanwyzing *absolute* *accepteert* en aannam.

XVIII.

By de *Faillimenten*, welke alhier voorvallen, heeft men sedert een tyd lang moeten vernemen, dat, onaan gezien zoo wel d'uitlandsche als Inlandsche en hier woonende Kooplieden in *concursum* worden geadmitteert, en d'eerste zoo wel als d'andere haar *ratum* bekomen, egter d'onse by eenige der *Uitlandsche*

ländtischen gleiches Recht nicht gedeyen oder wiederfahren können / sondern so lang zurück stehen müssen / bis jene gänzlich befriediget worden. Als ordnen wir Jure talionis, daß hiermit mit solchen Ausländtischen eine gleichheit gehalten / und keiner in Falliment-Sachen zugelassen werde / noch participiren soll / er beweiße dan neben seiner Forderung auch dieses mit beglaubten Schein von seiner Obrigkeit / daß mit den Uns'rigen deren Orten / in solchen Fällen / eine dergleichen parität gehalten worden.

XIX.

Weil auch der stylus Mercantilis mit sich gebracht / daß / falls einer von einem Tertio hat seine eigene Rechnung / und dan vor andere von demselben absonderlich zu fordern hat / der Tertius aber keine völlige Zahlung thuet / ein ieder / er sey Einheimisch oder Frembd / zuvordrist von demjenigen / was scontirt oder bezahlet worden / sein eigen conto, zu kaldiren befugt sey: So lassen wir es / wan die scontirung vor Ausbrechung eines Falliments bereits geschehen wäre / dabey bewenden.

XX.

Wie dan / schließlichen / derjenige / so von einem anderen Bahren in Commission zu verkauffen empfangen / dabeneben aber von demselben mit Wechsel / und sonstien chargirt und belastiget worden / wegen seines Vorschusses / an den empfangenen Bahren / sich bezahlt zu machen / Zug und Macht hat / auch da in Fallimenten / und sonstien / solche Bahren mit Arrest oder Verbott belegt wärd / mehr nicht / als das residuum oder die Verbesserung herauß zu geben schuldig seyn soll.

Damit nun diese unsere Verordnung zu männigliches Wissen schaff kommen möge / haben wir dieselbe durch diesen offenen Tract promulgiren lassen / welche dan in nechstkünfftiger Ostermey des 1667. Jahrs / observirt zu werden / ihren Anfang haben soll: Darnach sich alle und jede Kauff- und Handelsleute / die anhero handeln / nun hinführo zu richten / und umb ihnen selbstien vor Schaden zu seyn / dero selben nach zu kommen wissen werden.

Conclusum in Senatu, Dienstag den 18 Septemb.
Anno MDCLXVI.

landſche een evengelyk Recht mag wedervaaren, maar te rugg' moe-
 ten ſtaan, tot dat de gene ganſchelyk te vreden geſtelt zyn geworden:
 Derhalven ordonneeren wy *Jure talionis*, dat hier in met zodaanige
 Uirlanders gelykheit zal gehouden worden; zonder iemand in *Falli-*
ments-zaaken toe te laaten, of te vergunnen dat hy *participeere*, voor
 dat hy, nevens zynen eifch en aanspraak, met geloofwaardig blyk
 van zyn Overigheit zal betoond hebben, dat met d'onſe ter dier
 plaats in zodaanige gevallen een diergelyke *partieit* werd gehouden.

XIX.

Wyl ook de *ſtylus Mercantilis* met zich heeft gebragt, dat, in
 geval iemandt in eenen *Tertio* voor zyn eigene reekeninge dan voor
 andere van den zelveu afzonderlyk iets had t'eyfſchen, dog den *Ter-*
tius geen volle beraling doet, ieder, 't zy Inwoonder of Vreemde-
 ling, bevoegt is, van 't geen *geveſcontroert* of betaalt is geworden,
 zyn eigen *conto* te *faldeeren*: Zo laten wy 't, wanneer de *ſcontering*
 alreeds geſchied is voor d'uitbreeking eens *Falliments*, daar by be-
 ruften.

XX.

Gelyk dan eindelyk den geene, die van een ander Waaren
 heeft ontfangen, om dezelve in *Commiſſie* te verkoopen, maar
 daar benevens van den zelveu met Wiſſel en anders *gechargeerd*
 en belaft is geworden, bevoegt en geregtigt zal zyn, wegens
 zyn verſchot, aan d'ontfangene Waaren zich betaalt te maaken:
 Ook by zoo verre in *Fallimenten* of anders zodanige Waaren
 met *Arreſt* of Verbod belegt wierden, niet zal ſchuldig zyn iets
 anders uit te keeren, of te geven, als 't *Reſiduum*, of de ver-
 beteringen.

Op dat nu deze onze ordonnantie tot ieders kennis mogt ko-
 men, zo hebben wy dezelve door openbaaren Druk doen *pro-*
mulgeeren: welke in de naaſtkomende Paasch-Mis des jaars 1667.
 zal aanvang neemen, om *geobſerveers* te worden: Waar na zich
 dan alle Kooplieden, die ter dezer plaats handelen, voortaan
 zullen hebben te reguleeren, en dezelve na te komen om haar
 ſchade te verhoeden.

Concluſum in Senatu, Dingsdag den 18. Septemb.
 Anno MDCLXVI.

Des H. Reichs Stadt

Frankfurt am Mayn

Erneuerte Ordnung /

In Wechsel und Kaufmans
Geschäften.Übermäßige Bestätigung und
Renovation, wie nach Addi-
tament und Verbesserung.

W Ir der Raht der Stadt Frankfurt am Mayn / fügen hiermit jedermännlichen / sonderslichen allen und jeden frembden und einheimischen Kauf- und Handelsleuthen / Christen und Joden / so mit Wechsel einiger massen umgehen / zu wissen / was gestalten Wir eine Zeitther mit sonderlichen Mißfallen vernommen / wie nemlich Unserer in Anno 1666. publicirten erneuerten Ordnung in Wechsel- und Kaufmans- Geschäften zu wieder gewissen verfahren / sonderslich aber bey denen Wechsel- zahlungen und Assignationen allerhande Unordnungen eingerissen seyn / allermassen Uns dann auch dasselbe die alhiefige Kauf- und Handelsleuthe in einigen Memorialen jüngsthin gehorsamlich zu vernehmen gegeben / und umb dessen remedierung in gebühr angesuchet. Wann aber allem dergleichen Unwesen in Zeiten zu begegnen die hohe Nothdurfft seyn

Des H. Ryks Stadt

Frankfurt aan den Mayn

Vernieuwde Ordonnantie

In Wissel- en Koopmans-
schaps voorvallen.Herhalende Bekractinging en
Vernieuwing, als nog By-
voegsel en Verbetering.

W Y den Raadt der Stadt Frankfurt aan den Mayn, doen hier mede een ieder, inzonderheit alle de geene Vreemde en Inlanders, Koop- en Handels- lieden, Christenen en Jooden, die met Wissel eenigzins omgaan, te kennen geven, hoe dat wy over eenigen tydt lang met zondeling misnoegen vernomen hebben, dat namelyk Onze in 't Jaar 1666, afgekondigde Vernieuwde Ordonnantie in Wissel en Koopmanschaps-voorvallen is tegengegaan, maar inzonderheit by de Wissel-beralingen en Assignationen allerhande onordens zyn ingesloopen, waar door ons dan ook het zelvige de hier zynde Koop- en Handels- lieden geoorzaamlyk bekend gemaakt, en om deze verbetering beoorlyk aangezocht. Doch dewyl alle diergelyke onordens by tyden tontmoeten de noodzakelikheit vereyscht, zo hebben wy door zondeling gestelde Gedeputeerden midden uit ons, met het by-

seyn will: Als haben Wir durch
absonderlich niedergesetzte De-
pucirte auß unsern Mitteln / mit
Zuziehung einiger Kauff- und
Handelsleuthe / die Sache reiff-
lich ersuchen und überlegen las-
sen / und uns nachmahls / auff
derenselben erstattete Relation,
entschlossen / wie verschiedentlich
hernach folget:

I. Erstlich wollen Wir ein-
gangs ermeldete Unsere in An-
no 1666. publicirte erneuerte
Ordnung ihres Inhalts / aller-
dings hiermit nochmahls reno-
viriert und bestättiget / alle dawie-
der eingeriffene Mißbräuche
caßirt / auch jedermänniglichen /
dereselben steif und fest zu gele-
ben und nach zu kommen / alles
Ernstes erinnert und ermahnet
haben.

II. Absonderlich aber und
zum andern soll der 14. §. solcher
Unserer Ordnung restabliert
und erneuert seyn / und densel-
ben gemäß alle Zahlung in gu-
ten groben Geld- sorten geschehen.
Doch also und dergestalt / daß
von heute dato an / biß auff den
ersten Tag des nächstkünftigen
Monats Julii dieses Jahrs / ein
jeder / so Zahlung zu thun hat /
sich mit seinem Creditore wegen
Drittel- und Guldenstück gütlich
und scheidlich vergleichen / oder
aber andern falls den habenden
Wechsel- brieff mit protest wie-
der zurück gehen lassen möge.

bytrekken ecniger Koop- en Han-
dels- lieden, die zaak typelyk
onderzoeken en overwegen la-
ten, en naderhand, op der zelve
ingelevert Relas, besloten,
zoo als becheidentlyk hier
volgt.

1. Eerst willen wy in den aan-
vank vermelde Onse in 't Jaar
1666. afgekondigde vernieuwde
Ordonnantie in Wissel en Koop-
manschaps voorvallen, in allen
haren inhoud, allerwegen hier
mede nochmaals verniewt en be-
krachtigt, alle daar tegens ingeslo-
pen misbruyken afgeschafft, ook
een ieder, dit zelve vast en besten-
dig t'onderhouden en na te kom-
men, ernstig gewaarichouwt en
vermaant hebben.

2. Maax inzonderheyt en ten
tweeden zal de 14. §. zodaniger
Onzer Ordonnantie hersteit en
verniewt zyn, en dienvolgens
alle betaling in goet grof Geldt
geschieden. Doch zoodanigen
in dezer voegen, dat van heden
aan, tot op den eersten dag des
naastkomenden Maands July
dezes Jaars, een ieder, die beta-
ling te doen heeft, zig met zynen
Creditur wegen de Drittel en
Guldenstuk in 't goede en be-
scheidelyk zal hebben te verdra-
gen; of anderzints den hebben-
den Wisselbrieff met Protest
weder te rug laten gaan mogen.

So bald aber besagter erster Julii verlossen seyn wird/ soll als dann niemand gehalten seyn/ wider seinen Willen Guldenstück / Drittel / Lütticher halbe- oder quart-thaler / vor Wechsel-zahlung an zu nehmen: sondern/ da der Wechselbrieff auff Wechsel-gelt lautet/ soll derselbe in keinen andern sorten / als an ohnverschlagenen Creutz-Albertus oder Holländischen / und andern guten ganzen und halben Thalern / oder an ganzen und halben Ducatons/ jede zu Ein- und einem quart Thaler gerechnet/ abgezahlet/ auch wiederigen falls gegen die Saumfeeltige mit parater Execution verfahren werden. Doch sollen darbeneben dem Debitori in Wechselzählunge auch Orthsthaler / mehr aber nicht/ als zehn Thaler per centum, passirt werden.

III. Nicht weiniger und drittens / soll niemand wider seinen Willen zugemuthet werden / einige Assignation an zu nehmen / es wäre dann/ das dergleichen Assignation auff solche Person gieng / so per cassa so bald zur bezahlung erbleibig und willig wäre.

IV. Ferners und zum vierden / sollen auch alle Rescontri, so aufferhalb der Wechzeit geschehen/ hinkünftig eben so gültig und kräftig sein als diejenige / welche sonsten in Wechzeiten geschlossen werden.

V. End-

Doch zo ras als de gezeide eersten July voorby is, dan zal niemand gehouden zyn, tegen zyn zin Guldenstück, drittel, kleinder halve- of quart-daalders, voor betaling van wissel aan te nemen: Maar als de wisselbrief op Wissel-geld luid, zal die in geen andere zooten, als ongeschroide Kruis-Albertus-of Hollandsche, en andere goede geheele en halve Ryksdaalders, ofaan geheele en halve Ducatons, elk tot een en een quart Ryksdaalder gerekent, af-betaalt, ook in contrary geval tegen die te kort blyvende met parate executie voortgevaeren worden. Doch zullen daarnevens den Schuldenaars in Wissel-betaling ook quarteren van Ryksdaalders, maar niet meer, als tien ten hondert, gelyden worden.

3. Niet min en ten derden, zal niemand tegen zyn wille worden opgedrongen, eenige Assignation aan te nemen, ten ware dan, dat diergelyken Assignatie op zulken perzoon hield, die terstond per Cassa te betalen bereid en gewillig waar.

4. Verder en ten vierden zullen ook alle Rescontren, die in 't einde des tyds der Jaarmarkt geschieden, even zo goet en kragtig zyn, als die middten in den tyd der Jaarmarkt gelyden worden.

5. Ein-

Vernieuwde Ordonn. der Stad Ffurt. 125

v. Endlichen da Juden an Christen einen Wechsel bezahlen / sollen jedesmahl die Juden / so die Zahlung zu thun oder zu leisten / dieselbige denen Christen / ohne einige Annahmung / in das Haus zu bringen schuldig und gehalten seyn.

Vorbehältlich dennoch Unse-
rer des Raths Minderung / Er-
läuterung / Besserung und Ver-
mehrung / jedoch nach dem es die
Zeit und Gelegenheit erforderen
mögen.

Wornach sich also männiglich
zu richten hatt.

Conclusum in Senatu.
Dienstags den 8.
Febr. 1676.

5. Eindelyk om een Wissel van een Jood aan een Christen te betalen, zullen ieder maal de Joden, in die betaling te doen en af te leggen, de zelve den Christenen, zonder eenige aanmaaning, in haar huis te brengen schuldig en gehouden zyn.

Doch voorbehoudens Onse des Raads vermindering, verklaring, verbetering en vermeerdering, na dat de tyd en gelegenheit zulks mag vereischen.

Waar na ieder zich heeft te schikken.

Beslooten in den Raad
Dingsdaags den 8.
Feb. 1676.

Churfürst Durchl. zu Sachsen / 2c.
genädigster

Decisiv-Befehl /

Wie es mit Bezahlung der Wechselbrieffe / de-
rer Verfall-zeit / ingleichen wegen der
Commission Wahren / hinführo
gehalten werden soll.

Von Gottes Gnaden JOHAN GEORG der
Ander, Herzog zu Sachsen / Göllich / Cleve
und Berg / 2c. Churfürst.

Liebe Getreue: Wir haben aus euren eingesendeten unterthänig-
sten Berichten / und gehorsamsten Ansuchen verlesen hören / was
die Kauffmanschaft in unserer Stadt Leipzig / denen Commercien
zum besten / in dreyen Puncten erinnert / und wie sie verlanget / ob
bey noch in stehenden Reichs-Tag solches in Berathschlagung und sol-
genden Reichs Abscheid gebracht werden könte.

Wann wir nun / was de Commercien dieser Landen zum Auf-
nehmen dienen kan / gnädigt zu befürdern / geneigt seynd / darne-
ben aber befunden / daß die von der Kauffmanschaft angegebene
Specialitäten sich bey allen Handel Städten im Heyl. Römischen
Reich schwerlich dürfften practiciren / noch als eine general Regel
in den Reichs-Schluß bringen lassen. Als haben wir uns resolviret /
diesfalls als der Landes Fürst / und in Krafft der uns hierinnen zu-
stehenden Gewalt / und auff inzwischen nochmahl erfolgtes unter-
thänigstes Ansuchen bey unserer Stad Leipzig / absonderliche Ver-
ordnung und Anstalt zu verfügen.

Und zwar fürs Erste, was anbelanget die Wechsel-Brieffe
und deren Beobachtung / da lassen wir es bey unserer am 22.
Jul. Anno 1660. hierunter gethanen Declaration, und denen
deutlichen Buchstaben nochmahls bewenden: und allerdings
darinnen klar genug enthalten / daß über Wechselbrieffen von
einem jeglichen / der sie von sich gestellet / und mögen betref-
fen wen sie wollen / ohne unterscheid der Verfohnen freis und
fest zu halten: Also werdet ihr auch darauff acht zu geben
wissen

Keurvorfstelyken Doorluchtigheits
tot SAXEN, &c. genadigste

DECISIF-BEVEL,

Hoe men zich voortaan zal te draagen hebben ontrent de Betaling der Wisselbrieven, en der zelve verval-tyd.
Desgelyks ontrent de Waaren in *Commissie*.

Van Gods Genade JOHAN GEORG de
Tweede, Hertog tot *Saxen, Gulick, Kleef*
en *Berg* &c. Keurvorst.

Lieve, getrouwe: wy hebben uit uwe gezondene onderdanigste Berigten en gehoorzaamste verzoeken hooren lezen, wat de Kooplieden in onze Stadt *Leipzig*, derzelve *Commerciën* ten besten, hebben crinnert; en hoe zy verlangen of by den noch staanden Ryks-dag dezelve in Beraadslaaging, en 't volgende Ryks-besluit gebracht werden konde.

Nadien wy nu genegen zyn, om genadigst te bevorderen 't geen de *Commerciën* dezer Landen tot opgang kan dienen; doch daar benevens hebbende bemerkt, dat de *Specialiteiten*, van de Kooplieden aangegeven, zich by al de Koopsteden van 't H. Roomsche Ryk beswaarlyk zouden laten *praktiseeren*, of als een *generale* Regel in 't Ryks-Besluit brengen, zoo hebben wy *geresolveert*, in dit geval, als Lands-Vorst, en uit kragt van de magt, ons hier in toebehoorende ook op het nochmaals ondertusschen gedaane onderdanigst verzoek onzer Stadt *Leipzig*, een afzonderlyke *Ordonnantie* en aanstelling te vervatter.

En voor eerst: Wat belangt de Wisselbrieven, en 't geen daar ontrent in acht te nemen staat, wy laten 't nochmaals blyven by onze op den 21. Jul. Anno 1660. hier onder gedane *Declaratie*, en der zelve duidelyke letteren; als waar in klaar genoeg te zien is, dat over Wisselbrieven van een ieder dieze van zich heeft gestelt, en betreffen mogen wienze willen, slyf en vast zal gehouden worden, zonder onderscheit van perzoonen

wissen / daß sie beydes / so wohl von dem der sie von sich gestellet / als dem / welcher dieselben produciret / respectiret / und nicht mander gegen diejenigen / welche der Handlung nicht zugethan / dieselben seyn Adel oder Unadel / Gelehrte oder Ungelehrte / sitzen in öffentlichen Ehren-ämptern oder nicht / als die Handelsleute selbst / der Schärffe nach verfahren werde.

Nachdem aber auch / zum andern, die Handelsleute bisher geklaget / daß das Nürnberger Geleite in abziehen von Leipzig / keine gewisse Zeit halte / und gleichwohl solcher Abzug der Termins der Verfallzeit so wohl in der Zahlung / als in den Protesten der Wechselbrieffen seyn solle.

Als ordnen und sehen wir / vielfältige Unrichtigkeiten und Irrungen zu vermeiden / daß hinführo der Donnerstag in der Zahlwoche / oder wenn im Neuenjahrs-Märkte der Markt sich nicht auf den Sontag anhebet / der fünfte Tag / wenn nach Ablauf der ersten Woche der Markt ausgeläutet wird / darzu deputirt / und biß zehen Uhr auff den Abend die Protesten der Wechselbrieffe passieren / und nach zehen Uhr aber keine Proteste mehr angenommen werden sollen.

Drittens wollen wir es wegen derer Güther / welche dem einen oder andern in Commission gegeben / allerdings in andern Handelsstädten eingeführet / und üblich seyn soll / nicht weniger bey unserer Stadt Leipzig der gestalt hinführo gehalten und in acht genommen wissen; daß derjenige / so von einem andern Wahren in Commission zu verkaufen empfangen / dabeneben aber von demselben mit Wechsel belegt worden / wegen seines Vorschusses an den empfangenen Wahren / sich bezahlet zu machen berechtiget / auch da in Fallimenten und sonst / solche Wahren mit Arrest, oder Verbot beladen würden / er mehr nicht / als das Residuum, so nach seiner Befriedigung übrig verbleibet / heraus zu geben schuldig seyn soll.

Mit begehren / ihr wollet dieses alles der Kauffmanschaft dem Herkommen gemess / publiciren / und darüber / so viel an euch ist / unverbrüchlich halten. Darin / so Wir euch zu unserer Resolution hinwiederum vermelden wollen / erstattet ihr unsern Willen und Meinung. Datum Dresden / den 4 Septembr. 1669.

JOHAN GEORG Churfürst.

Henrich Sh. von Gräfen.
Ant. Weck.

Unsern lieben Getreuen den
Rath zu Leipzig.

Wechsel

Ook zult gy daar op acht weten te geven, datze *gerespecteert* werde, zo wel van de geene dieze van zich gestelt, als van die, die ze *gepro-duceert* hebben: en dat niet minder met allen ernst (of na de scherpte) werde gehandelt tegens de geene, welke geen Kooplieden zyn; zy zyn dan Edelle of Onedele; Gelcerde of Ongeleerde; zittende in openbaare Eeren-Ampten of niet, als tegen de Kooplieden zelfs.

Nadien ook, ten tweeden, de Kooplieden tot noch toe hebben geklaagt, dat het *Neurenberger* Geleide, in 't vertrekken van *Leipzig* geen zekere tyd houd; en evenwel dit vertrek den *termyn* der *Vervaltyd* zou zyn, zoo in de beraaling, als in de *Protesten* der *Wisselbrieven*.

Zoo ordonneeren en stellen wy, om veelvoudige verwarringen en dwaalingen te vermyden, dat van nu af aan den Donderdag in de Betaalweek; of als in de Nieuwjaars-markt de markt niet op een Sondag begint, de vyfde dag in de Betaal-week (daar in gerekent den dag, wanneer na verloop der eerste week de markt werd uitgeluid) daar roe *gedisputeert* zal zyn; en tot tien uren 's avonds de *Protesten* der *Wisselbrieven* passeeren, maar na tien uren geen *Protesten* meer aangenomen zullen werden.

Ten derden willen wy, dat wegens zodanige goederen, welke den eenen of den anderen in *Commissie* zyn gegeven, de gewoonte in andere Koopsteden ingevoerd, voortaan niet minder in onze Stad *Leipzig* zal gehouden en in acht genomen worden: Zo dat den geenen, die van eenen anderen Waaren in *Commissie* heeft ontfangen, om te verkoopen, maar daar benevens van den zelven met *Wissel* is belegt geworden, gerechtigd zal zyn, zich betaalt te maaken van zyn verschot aan de ontfangene Waaren. Indien ook in *Fallimenten*, of anders, zodanige Waaren met *Arrest* of verbod wierden beswaart, zo zal hy niet schuldig zyn meer uit te keeren, als alleen 't *Residuüm*, 't welk na zyne voldoening overblyft.

Met begeeren dat gy dit alles de Kooplieden wilt doen *publiceeren* na gewoonte, en zo veel u mogelyk is, onverbreekyk doen onderhouden. Hier aan zult gy onze wil en meening vervullen. Datum *Dresden* den 4 Sept. 1669.

Onze lieve Getrouwe, den
Raad tot *Leipzig*.

Heinrich Fh. van Eriksen
Ant. Week.

Wechsel-Ordnung der Stadt

D U R C H

Aus Schluß sämtlicher Ordnungen
publiciret den 8. Martii Anno 1701.

Dennach aus der Erfahrung mehr denn zu viel bekandt / welcher gestalt zu merklichem nachtheil der Commerciën, in Wechsel-Sachen / und was denselben anhängig / mancherley Unordnungen und mißbräuche / so zu grossen Weitläufftigkeiten vielfältig anlaß gegeben / bißhero eingerissen / denselben aber abzuschaffen / und damit forthin dergleichen nicht mehr geschehe / möglichst zu verhüten / so viel nöthiger seyn wöllen / je mehrere Zerrüttung der negotiorum, von dero Floor und Aufnahmen doch dieser Stadt Wohlfaht grossen theils dependiret / wiederzulegen falls zu vermitteln: Als hat ein Rath der Nothwendigkeit zu seyn erachtet / insonderheit da man bemerken müssen / daß oftmahls die bisherige Ermangelung eines in dergleichen Sachen beschriebenen Rechts zum pretexte des unbefügten Verfahrens angezogen werden wöllen / nach dem Exempel anderer fürnehmen Handels-Städte / eine gewisse Wechsel-Ordnung in Schrifften abfassen / und / damit niemand sich künfftig mit der Unwissenheit entschuldigen möge / aus Schluß sämtlicher Ordnungen zu männiglichem Nachriecht durch den Druck publiciren zu lassen / sich dabey vorbehaltende / dieselbe ex communi concluso zu ändern / zu erklären / zu mindern / zu mehrern / oder gar abzuthun / nachdem es der Sachen / Zeiten / und der Handlung Umstände und Nothdurfft erheischen werden.

I.

Wenn Wechselbriefe geschlossen werden / soll von dem remittenten oder Geber dem Trassanten oder Zieher bey überlieferung aller Wechselbriefe (es seyn solche sola, prima, oder wie sie immer Nahmen haben mögen) die valuta so fort und praxile gezahlet werden. Und dasern vor abgang der nächstfolgenden Post der valuta halber noch keine Vergnügung geschehen / soll die Bezahlung derselben so fort mit parater execution auf Person und Güter des jenigen / welcher die Zahlung nicht gebührend leistet / eingetrieben werden / und dawieder dem Schuldner keine Excep-tion, außer der ohne allen Verzug erweislichen bereits geschehen

D A N T Z I G.

Uit het gemeen Besluit der Ordonnantien
gepubliceert den 8. Martii,

Anno 1701.

NAdemaal door de ervaringe meer als te veel bekend, hoe dat tot groot nadeel van de *Commerciën*, in zaken van Wissel, en het geen daar van dependeert, menigvuldige *difordres* en misbryken, waar door groote verwyderingen veroorzaakt, dus verre ontfaan en ingetroopen zyn, om welke voor te komen, op dat diergelyke in 't toekomende niet meer geschieden mogen, en dezelve zo veel mogelyk te verhoeden, zo nodig is, hoe gewisser de flooring en ondergang van de *Negotien*, waar van de welvaart van deze Stadt meerendeels afhangt, ter contrarie te vermoeden staat; Zo heeft de Edele en Agtbaare Raadt goedgevonden, voornamentlyk bemerkende, dat dikmaals 't *manquement* eens in dusdanige zaken beschrevenen Regtens, tot een pratekst of verschooninge van de onregtmatige *Procedures* voorgewend en gebruikt worden, na 't voorbeeld van andere voorname Koopsteden, een zekere Ordonnantie van Wisselbrieven schriftelyk op te stellen, en op dat zig in 't toekomende niemand met onwetenheit verontschuldigen moge in 't gemeen besluit dezer Ordonnantie, tot narigt van ieder een door den Druk gemeen te maken, doch zich voorbehoudende, dezelve *ex communi concluso* te veranderen, te verklaren, te vermeerderen, te verminderen, of 't eenemaal uit te laten, na dat zulks de omstandigheden en nooddrift van zaken, tyden, en *Negotien* zullen veruischen.

L

By 't sluiten der Wisselbrieven zal den *Remittent* of Gever gehouden zyn, aan den *Tressant* of Trecker by overleveringe van alle Wisselbrieven, (of schoon dezelve *sola, prima* zyn, of van wat naam die ook mogen zyn) de *Valuta* aanstonds te betalen, ende indien voor 't atgaan van de naastvolgende *Post* de *Valuta* nog niet betaald is, zal dezelve zo voort door *Exercitie* op de Perzoon en goederen van den geene, die in gebreeke blyft, ingevordert werden, en daar tegen de schuldenaar geen *Exceptie*,

nen Zahlung staten kommen und ein zu wenden erlaubet seyn.

II.

Es soll ein jeder Remittent oder Geber gehalten seyn die empfangene Wechselbrieffe / es lauten dieselbe nach Sicht / oder nach dato bey der ersten / oder doch folgenden Post / wiewol ohne präjudic / ob die Versendung mit der reitenden Post über Cleve / oder mit der fahrenden über Hamburg geschehe / zur acceptation zu senden. Da aber jemand hierinnen säumig seyn / und dem Zicher dadurch erweislicher Schaden zuwachsen würde / so soll der Schaden zu des Remittenten last bleiben / dafern derselbe nicht erweislich machen könnte / daß er den Wechselbrieff zu gehöriger Zeit zur acceptation zu bringen durch sonderliche Zufälle sey verhindert worden. Indessen wann die prima zur acceptation gesandt seyn / mag sich ein jeder der secunda nach belieben bedienen / doch daß er den Zahlungs-termin nicht verabsäume / es sey der Remittent selbst / oder der Indossant welcher den Brieff zuletzt gehandelt. Solte nun nach dem Zahlungs-termin derjenige / so acceptiret hat und zahlen soll / faulir werden / so muß der Versäumer / welcher das Geld auf den Versfall-Tag / da der acceptant noch in gutem Stande gewesen / nicht gefordert / den Schaden tragen / und hat keinen regreß an den Zicher.

III.

Unordnungen vor zu kommen sollen künftig alle Wechselbrieffe in dem Post-Tage / an welchen der Wechsel kan versandt werden / dateirt seyn / und soll demnach / ob gleich einige Zeither ein anders üblich gewesen / niemand sich künftig unterstehen einen vor abgang der heutigen Post geschlossenen Wechsel auff das datum von voriger Post zu stellen.

IV.

Desgleichen wird ein jeder Zicher gehalten seyn von seinem Wechsel demjenigen / auff welchen er gezogen / bey erster Post nöthige aviso zu geben / und da er solches zu thun unterlasse / soll der daraus entstandene schaden ihm selbst beygemessen werden und vor seine Rechn. bleiben.

V.

Anlangende die präsentir- und acceptirung der Wechselbrieffe / so bedarff ein eigener Wechselbrieff / es sey derselbe noch in der ersten Hand / oder an andere transportiret / keiner besondern präsentation, noch acceptation, sondern der Schuldener ist denselben / auch nach der Versfall-Zeit / zu zahlen verbunden / oder er muß
in

tie, buiten die, zonder eenig uitsfel, beweze gereede betalinge, gebruiken of voorwenden mogen.

II.

Een iegelyk *Remittent* of Gever zal gehouden zyn de ontfangene Wisselbrieven, zy mogen luiden na zigt of na *dato*, met de eerste, of volgende Post, alhoewel zonder praëjudicie of de verzendinge met de rydende Post over Cleve, of met de vaarende over Hamburg geschiede, ter *acceptatie* te zenden. Doch zo iemand hier in nalatig bevonden wierde, en den Trecker daar door eenige schade zoude komen te lyden, zal de schade zyn tot last van den *Remittent*, in geval dezelve niet konde bewyzen, dat hy door bezondere toevallen zy belet geweest, de Wisselbrief te regter tyd ter *acceptatie* te brengen. Ondertusschen de *prima* ter *acceptatie* gezonden zynde, kan zig een ieder naar believen van de *secunda* bedienen, dog dat hy den *terminum solutionis* niet laat voorby gaan, het zy den *Remittent* zelve, of den *Endossant*, de Wisselbrief laatst genegotieert hebbende. Byaldien nu na de *terminus solutionis* den Acceptant komt te falseren, moet de geen, die op den Vervaldag, als wanneer den Acceptant nog in staat was, het geld niet opgehaalt heeft, de schade dragen, zynde ontsteeken van alle regt op den Trecker.

III.

Om alle *desordres* voor te komen, zo zullen in 't toekomende alle Wisselbrieven op die Postdag, wanneer de Wissel kan verzonden worden, gedateerd zyn, en zal dienvolgens, of schoon eenigen tyd iets anders in swang gegaan, niemand bevoegt zyn, een Wissel, voor het afgaan van deze Post geslooten, op het *datum* van de voorrige Post te stellen.

IV.

Insgelyks zal een iegelyk Trecker verplicht zyn van zyne Wissel, aan den geen op wien hy getrokken heeft, met de eerste Post het nodige *aviso* te geven, en ingeval hy zulks niet mocht komen te doen, zal de schade daar uit ontstaan hem zelve geweeten worden, en voor zyn reekeninge blyven.

V.

Aangaande de *presentatie* en *acceptatie* van Wisselbrieven, heeft een eige Wisselbrief, het zy dat dezelve nog in de eerste hand, of aan andere gesanpporteert zy, geen byzondere *presentatie*, nog *acceptatie* van nooden; maar de schuldenaar is gehouden dezelve, ook na den vervaldag, te betalen, of hy moet in dat geval

ver-

in entstehung dessen gewärtig seyn / daß nach Wechsel-Nacht wieder ihn verfahren werde / wie denn auch / da der Schuldner selbst verstorben wäre / dessen eigener Wechselbrieff seinen Erben gleicher gestalt absonderlich zur acceptation nicht darff protestirt werden / sondern die Erben sind bey vermeidung schleuniger Execution, nach Wechsel-Nacht / die Zahlung zu leisten verpflichtet.

VI.

Indessen stehet in des Debitoris belieben; wann der Zahlungs-termin verlaufen / und das Geld nicht abgefordert ist / ob er das Geld gerichtlich deponiren / oder selbst länger verwahren wolle.

VII.

Wann aber ein Wechselbrieff mit protest zurück kommt / so ist der Einhaber gehalten sich bald mit demselben bey dem Zieher zu melden / und da dieser abwesend wäre / muß er seine Frauen / Kindern / oder andern Hausgenossen und Bedienten von dem / was er mit dem Zieher selbst reden wil / Nachricht geben; Wiedrigen falls / da hierinnen etwas versäunet würde / soll er den daraus entstandenen Schaden selbst tragen / oder vergnügen und keinen regress auff den Zieher haben.

VIII.

Der Zieher aber ist auff erhaltene Nachricht und Eintreffung des protests schuldig dem Geber schleunige und ihm anständige Versicherung wegen Capitals, Lagio, Unkosten / und vermuthlichen Schaden mit gnugsamer fidejussorischer caution oder Einsetzung eines vergnüglichen Unterpfands zu leisten / daß sein protestirter Wechselbrieff auff den Versfall-Tag entweder sonst / oder von ihm selber / mit Wechsel / Rückwechsel / Provision, und Unkosten / richtig eingelöst und bezahlet werde; Es wäre dann / daß sie den geschlossenen Wechsel annullirten / und der Zieher mit Zurückgebung des vom Geber empfangenen Geldes nebenst Lagio, Interesse, und allen Unkosten denselben cassirte. Und dieses hat auch statt / und bleibet der Zieher dem Geber zur caution verbunden / wann gleich der Wechsel acceptiret worden / dessen aber Nachricht käme / daß der Acceptant vor der Versfall-Zeit falliret hätte / und desfalls protestiret wäre.

IX.

Da aber der Bezogene wegen noch ermangelnden aviso, oder aus anderen Ursachen / Bedencken trüge die acceptation so fort abge-

verwagten, dat na Wissel-regt tegens hem geprocedeert werde, gelyk dan ook, als wanneer de schuldenaar zelf overleden is, deszelfs eige Wisselbrief aan zyne erfgenamen insgelyks ter acceptatie niet mag gepraesenteert werden; maar de erfgenamen zyn verplicht onder posne van parate executie, na Wissel-regt te betalen.

VI.

Onderzuchten staat in de Keur van den schuldenaar of hy, naar dat de terminus solutionis verstreken is, en het geld niet opgehaald, het zelve gerechtelyk te deponeren, en consigneren, of zelfs langer by zig te houden.

VII.

Maar een Wisselbrief met Protest te rug komende, is den Houder verplicht zich aanstonds by den Trekker aan te geven, en denzelve van huis zynde, is hy gehouden zyn Vrouw, Kinderen of andere Huisgenooten en Dienstboden van alles, 't geen hy hem zelf gesproken hadde, narigt te geven, in tegendeel zo hy 't geringste hier in komt na te laten, zal hy de schade, daar uit ontstaan, alleen dragen, en van allen regres op den Trekker versteken zyn.

VIII.

Maar de Trekker op gekregene narigt, en overleveringe van 't Protest, is gehouden aan den Gever aanstonds behoorlyke verzekeringe wegens het Capitaal, Agio, onkosten en schaden met sufficiente *provisione*, of gevinge van onderpand te presteeren, op dat zyn geprotesteerde Wisselbrief op den vervaldag of door iemand anders of door hem zelve met Wissel, Hetwissel, *provisie* en onkosten wel voldaan en beraalt werde, het zy dan, dat zy de gesloote Wissel te niet deden, en den Trekker door wedergevinge van 't geld, van den Gever ontvangen, met d' Agio, interest, en alle onkosten denzelve casseerde. Dit vind ook plaats, en de Trekker is verplicht aan den Gever *caution* te stellen, of schoon de Wissel geaccepteerd is, wanneer hem geadviseerd werdt, dat den Acceptant voor den vervaldag gesaljeert is, en daar over geprotesteerd was.

IX.

Maar wanneer een betrokkene uit *manquement van avis* of andere redenen, zig beswaard vindt om de acceptatie zo voort af te solut te presteeren, en den Houder quam te verzoeken, met het presteeren tot de naastvolgende Post te wagten, onder belofte,

absolutè zu leisten / und den Einhaber ersuchete mit dem protest
bis zu nächster Post einzuhalten / unter versprechen / daß er in-
nerhalb solcher Zeit sich erklären würde / ob er den Wechselbrieff
acceptiren / oder mit protest zurück gehen lassen wolte / so steht
zwar dem Einhaber frey / ohn sein praxudiz / biß dahin zu war-
ten / Er ist aber solches zu thun keines wegès verbunden. In-
dessen da vor der nächsten Post die acceptation nicht würclich er-
folgte / ist er schuldig zu protestiren / und das protest mit selbst
ersten abgehenden Post zu übersenden / sonst es zu keiner Ge-
fahr stehen / und er denjenigen / der ihm den Wechselbrieff ge-
sandt hat / vor die Bezahlung zu haften / schuldig seyn soll.

X.

Wer einen Wechselbrieff acceptiren wil / derselbe ist gehalten
die acceptation purè und schlechterdings / ohne einziges bedinge oder
reservat zu leisten / und soll sathanc acceptation von dem / der ac-
ceptiret / es mag auch der Wechsel auff so kurze Sicht lauten / als
er wil / mit seiner eigenhändigen Schrift / Beyfügung des Nah-
mens / und Zunamens / wie auch der Zeit / auf den Wechsel-
brieff notirer werden. Daferne es auch des Bezogenen Bevoll-
mächtigte Diener die acceptation verrichten würden / müssen die-
selbe so woll ihrer Principalen , als ihre eigene Tauff- und Zunah-
men / auch die Zeit der acceptation / mit eigener Hand dem Wechsel-
brieffe beysetzen; Anderer Gestalt ist der Einhaber die accepta-
tion anzunehmen nicht verbunden / sondern kann davon / als wäre
die acceptation gänzlich verweigert worden / protestiren.

XI.

Wann einem ein Wechselbrieff präsentiret wird / und er den-
selben nicht acceptiren wil / so mag ein Dritter zu Ehren und in
regard des Ziehers oder Indossanten denselben wohl acceptiren. Es
ist aber ein solcher Dritter acceptant schuldig vor dem Notario,
welcher im Nahmen des Einhabers gegen den Bezogenen die
protestation wegen nicht geschעהner acceptirung verrichtet / selbst
in Person sich zu erklären / daß er den Wechsel zu Ehren des
Ziehers oder Indossanten acceptire, danebst die acceptation ge-
wührend auch mit Beyfügung des Ziehers oder Indossanten Nah-
mens / welchen zu Ehren er den Wechsel acceptiret / auf den
Wechselbrieff zu schreiben. Der Notarius aber muß gleichfalls die
Acceptation zu Ehren / wie sie von dem Acceptanten declariret
worden / dem Protest beyfügen / und dem Einhaber extradren /
da dann derselbige / welcher / wie erwehnet / mit der Beschrift:
par honneur de lettre: einen Wechselbrieff acceptiret / solcher ac-
ceptation wegen ein vollkommener debitor wird / und die Zahlung

loste, dat hy binnen dien tyd zig zoude verklaren, of hy den Wisselbrief zoude accepteeren, of met *Protest* laten te rug gaan; zo staat in de keur van den Houder, zonder zyn praëjudicie tot die tyd toe te wagten; dog is hy op geenerlei wyze verbonden zulks te doen. Ondertusschen byaldien voor de naastvolgende Post de acceptatie niet volgde, is hy gehouden te *protesteeren*, en het *Protest* met de eerste Post te verzenden; anderzins, om alle perykel voor te komen, zal hy verpligt zyn, aan den geen, die hem den Wisselbrief toegezonden heeft, te betalen.

X.

Iemant eenen Wisselbrief willende accepteeren, is gehouden de Acceptatie zuiver en enkel, zonder eenig beding of *reservatie* te presteren, en zal zodanige acceptatie van den Acceptant, van wat inhoud de Wisselbrief ook zyn mag, met zyn eige hand; met byvoeging van naam en toenaam, gelyk ook den tyd op de Wisselbrief, geteekent werden, als ook, indien des betrokkene gevolmagtigde dienaaren de acceptatie zouden willen volbrengen; moeten dezelve zo wel de naamen en toenaamen van hunne Principalen als wel haare eige, gelyk ook den tyd van de acceptatie, met eige hand onder den Wisselbrief zetten; anderzins is de Houder niet verpligt de acceptatie aan te nemen, maar kan daat tegen, als of de acceptatie geweigert was, *protesteeren*.

XI.

Als iemant een Wisselbrief gepresenteerd word, en hy den zelve weigert te accepteeren, zo mag een derde perzoon ten respect, en in *regard* van den Trekker of *Endossant*, den zelve aannemen, mits dat de derde acceptant gehouden is door den *Notaris*, in den naam van den Houder tegens den betrokkene, over geweigerde acceptatie te doen *protesteeren* en in perzoon te verklaren, dat hy den Wisselbrief ten respect van den Trekker of *Endossant* accepteert; daar en boven de acceptatie behoortlyk, ook met byvoeging van des Trekkers of *Endossanten* naame, ten wiens eere hy den Wisselbrief accepteert, op dezelve te tekenen. Maar den *Notaris* moet insgelyks ten respect, gelykze van den Acceptant gedeclareert is, by het *Protest* voegen, en aan den Houder overgeven, als wanneer de geen, die, gelyk boven gezet is, met dit byschrift: *pour l'honneur de la Lettre*, eenen Wisselbrief accepteert, wegenszodanige acceptatie ten volkomen *Debitair* word, en gehouden is te betalen, daat en tegen ook d'*Exceptie*, dat hy alleen *pour l'honneur* geaccepteerd heeft, geen plaats vind. Dat staat in des Houders believen, of hy den derden, ten *regard* van den Trekker of *Endossant*,

zu leisten schuldig bleibt / dawider auch mit der Exception, daß er nur *par honneur acceptiret* habe / sich keines weges schützen mag. Jedoch stehet es in des Einhabers belieben / ob er den Dritten / welcher zu Ehren des Ziehers / oder Indossanten zur acceptation sich offeriret / annehmen wolle / oder nicht / und sol kein Notarius befüget seyn / wann ein Dritter der acceptation halber sich bey ihm angeht / sothane declaration ohne des Einhabers Vorbewußt und Einwilligung an zu nehmen und zu notiren.

XII.

Wann nun nach gescheneher und angenommener acceptation des Tertii der Bezogene sich gleich vor dem Verfall-Tage erkläret den protestirten Wechselbrieff an zu nehmen und zu bezahlen / so ist denn noch der erste Acceptant nicht schuldig ab zu stehen / es wäre denn / daß er es gutwillig thäte / oder seine angewandte Unkosten / nebst $\frac{1}{2}$ pro C. provision von dem Bezogenen bekäme.

XIII.

So aber die Dritte Person in Krafft der geschenehen acceptation sich verbindig gemacht / auf den Verfall-Tage die Bezahlung des Wechselbrieffs / nebst den angewandten Unkosten zu leisten: Also hat sie auch billig nach erfolgter Zahlung der dem Inhaber des Wechsels competirender Rechte und Ansprüche zu genieffen / und kan also von dem Zieher / oder dem sonst zu gefallen der Wechselbrieff honoriret worden / die Bezahlung des Capitals / samt Unkosten und Provision wieder suchen. Da indessen sich zutrüge / daß der Zieher / und derjenige / dem zu Ehren der Wechselbrieff acceptiret und bezahlt worden / vor oder nach dem Verfall-Tage insolvent würden / und der tertius sich also bey denenselben der geleisteten Zahlung wegen nicht erholen könnte / so hat er wieder die andern Interessenten keine action, sondern muß den Schaden tragen.

XIV.

Wann Wechselbrieffe wegen verzögerter acceptation protestirt werden / und entweder sich / laut dem vorhergehenden XI. Article, keine Dritte Person findet / welche dem Zieher oder Indossanten zu Ehren acceptiren wolte / oder aber eine solche Dritte Person annehmen der Einhaber sich weigerte / so ist der Einhaber gehalten den Wechsel und protest mit erster Post zurück zu senden / damit von dem Zieher die Valuta, nebenst Rück-Wechsel / protest, provision, porto, und allen andern Unkosten und Schaden wieder gefordert werden könne.

sant, tot de acceptatie zig offereerende, aannemen wil ofte niet, en zal geen Notaris bevoegt zyn, als een derde wegens de acceptatie zig by hem aangeeft, zodanige declaratie, zonder kennisse en toetemminge van den Houder aan te nemen, en te teekenen.

XII.

Wanneer nu na geschiedene en aangenoome acceptatie van den derde, den betrokkene zig even voor den vervalddag verklaarde den geprotesteerden Wisselbrief aan te nemen, en te betalen, zo behoeft dog de eerste Acceptant niet af te staan, 't zy dan zake, dat hy 't gaarne en goedwillig dede, ende zyne gedaane onkosten, met een $\frac{2}{3}$ procento provisie van den betrokkene ontvinge.

XIII.

Maar gelyk als de derde Perzoon uit kragte van de voorgaande Acceptatie zig verbonden heeft, op den vervalddag den Wisselbrief met de gedaane onkosten te betalen; also heeft hy ook na gedaane betalinge het zelve regt en regres als den Houder van de Wissel is competenteerende, en mag dienvolgens op den Trekker, of ter eere van dien geen voor wien hy den Wisselbrief gehonoreerd heeft, wegens de betalinge van het Capitaal, nevens de onkosten en provisie, zynen regres te zoeken. In geval 't ondertusschen gebeurde, dat den Trekker, of de geen, ten wiens eere de Wisselbrief geaccepteerd en betaald is, voor of na den vervalddag *insolvent* wierden, ende de *terrius* of derde op dezelve wegens de betaalinge zig niet verhalen konde, zo heeft hy tegens de andere Interessenten geen actie, maar moet de schade alleen dragen.

XIV.

Als Wisselbrieven wegens geweigerde acceptatie geprotesteerd werden, en na den voorgaanden XI. Arttykel, zig geen derde Perzoon aangeeft, die ten regard van den Trekker of Indossant accepteren wil, of dat den Houder zulk een derde Perzoon weigert aan te nemen, zo is den Houder gehouden den Wisselbrief en *Protest* met de eerste Post wederom te zenden, op dat van den Trekker de *Valuta* met de Herwissel, *Protest*, *provisie*, *porto* aan brieven en alle andere onkosten kunnen weder gecischt werden.

XV.

Wann Wechselbrieffe auff Aufwärtige lauten / welche nicht an dem Orte wohnen / woselbst die Zahlung nach Inhalt des Wechsels geschehen sol / so ist nöthig / daß der Einhaber sie ohne Versäumnis zur acceptation übersende / da denn bey der acceptation der Acceptant schuldig ist zu notiren, bey wem sich der Einhaber auff Verfall-Zeit an zu geben habe. Wann nun die Bezahlung nicht erfolgt / so mag der Einhaber gegen den abwesenden Acceptanten, nicht geschehener Zahlung halber protestiren, und protest und Brieffe zurück senden / weil der Acceptant gehalten gebührende Zahlung zu verschaffen / und der Einhaber nicht verbunden ist / die Gelder weiter / als auff dem Bezahls-Platz zu suchen. Da aber der Einhaber niemanden zu Einziehung des Geldes bestellen würde / soll derjenige / so die Zahlung zu leisten hat / zur Verfallszeit das Geld ohne vorhergehende citation an den / so es empfangen soll / judicialiter zu deponiren / daselbst zu versiegeln / und als so allda zu lassen befüget seyn. Wie denn auch / wenn von dem Acceptanten begehret würde die Zahlung an einen andern Ort zu schicken / solches zu thun der Acceptant ohne Abzug der provision nicht schuldig ist; Jedoch / da er gutwillig auff Gefahr dessen / so das Geld empfangen soll / und die Übersendung verlanget / ihm damit willfahren wolte / bleibet es ihm unverwehret.

XVI.

Wer einen Wechselbrieff acceptiret / der wird dadurch Debitor oder Selbst-Schuldner / und ist gehalten / es sey gleich die Valua bezahlet und vergütet / oder nicht / denselben zu gehöriger Zeit nicht durch assignationes und Überweise / es wäre dann / daß selbige gutwillig angenommen würden (auff welchen Fall dennoch dem Einhaber sein Wechselrecht so lange in integro bleiben wird / bis daß die Zahlung vom Assignatario würclich erfolgt) sondern allein per Cassa, ohne einigen Ausstell / zu bezahlen / der gestalt / daß es mit keiner dazwieder einzumendenden exception, weder compensationis, oder so genandten Rescontres, was auch vor prationenes und Forderungen der Geber / Zieher / Einhaber / Indossant oder Acceptant, einer gegen den andern haben möchte / noch ihr keiner andern / wie sie Nahmen haben mögen / ausser der / jedoch ohne allen Verzug oder einige Frist / erweislichen würclich geschehenen Zahlung / gehört werden soll.

XVII.

Alle und jede Wechselbrieffe sollen mit keiner kleinen Münze / als Dreygroschen oder Dreypollen / sondern allein mit sechs
und

XV.

Als Wisselbrieven luidende zyn op uitheemsche, niet wonende ter plaatze, daar de betalinge, na inhoud des Wisselbriefs geschieden zal, zo is noodzakelyk, dat den Houder dezelve zonder tydt-verlies ter acceptatie overzende, als wanneer den Acceptant by de acceptatie is gehouden te noteren, by wien zig de Houder op den vervalddag heeft aangegeven. In geval nu geen betalinge volgt, zo vermag den Houder tegens de afwezende Acceptant, wegens niet gevolgde betalinge protesteeren, en Protest en brieven te rug te zenden, dewyl den Acceptant schuldig is om te betalen, en den Houder niet verplicht is de gelden verder als daar ter plaatze te zoeken. Maar indien den Houder niemant tot de intrekkinge van het geldt aanstellen of last geven zoude, zal de geen, die gehouden is om te betalen, op den vervalddag het geldt, zonder voorgaande citatie aan den geenen, die 't ontvangen zal, gehouden zyn *judicialiter* te deponeeren, en geconsigneert te laten, gelyk dan ook, in geval den Acceptant verzogt wierde, het geldt elders heen te zenden, is hy zonder kortinge van de provisie zulks niet gehouden te doen. Dog zo hy zig ten laste van den geen, die het geldt ontvangen zal, goedwillig verstaan wilde, staat hem zulks vry en onverhindert.

XVI.

Den Acceptant van een Wisselbrief wordt *Debitour* of schuldenaar zelfs, en is gehouden, niet tegenstaande de *Valuta* betaald is ofte niet, den zelve ter regter tyd, niet door *assignatien* en overdragt, ten zy dat dezelve goedwillig aangenomen wierden (in welken gevalle dog den Houder zyn Wisselbrief zo lang in zyn magt blyven zal, tot dat de betalinge van den geassigneerde geschied) maar alleen *per Cassa* zonder eenig uitsfel, te betalen, zo dat hy met geene daar tegens inbrengende *exceptie*, nog *compensatie*, of zo genoemden *rescontres*, wat voor *pretensien* of schuldvorderingen ook den Gever, Trekker, Houder, Endossant of Acceptant, den een tegens den anderen mogen hebben; nog met geen andere, wat namen zy ook mogen hebben, buiten die zonder eenig verder uitsfel beweze betalinge, zal gehoord werden.

XVII.

Alle Wisselbrieven zullen met geen kleine munt, te weten met geen Driegroschen, Driepöken, maar alleen met zes en achtien groschen betaalt werden. Dog de Wisselbrieven in kruis-

und Achtzehnjährschern gezahlet werden. Da aber der Wechselbrieff auff Creutz- und dergleichen Natur Thaler / oder expresse auf Banco-Thaler lautete / so dann ist die Zahlung mit den in dem Wechsel specificirten Sorten zu leisten / und soll niemand auff hundert Thaler mehr denn 10. Thaler an $\frac{1}{2}$ an zu nehmen gehalten seyn. Ubrigens / weil auch bishero viele Wechselbrieffe / auf Specie Rthaler lautende aus Pohlen anhero gekommen / und noch künfftig mehrere kommen dörfsten / als werden dieselben nur von Creutz- und dergleichen Thaler / nicht aber von Banco-Thaler zu verstehen seyn. Dergleichen dann auch / wann in Leipziger / Breslauer und dergleichen Wechselbrieffen Thaler genant werden / und nicht ausdrücklich Creutz- oder Banco-Thaler man specificiret findet / alsdann ein jeder Thaler nicht höher / denn 3. Gulden oder 90 Gr. hiesigen gangbaren Geldes darff gerechnet und gezahlet werden.

XIX.

Dasern der Wechselbrieff auff den Verfall-Tag zu Inständigkeit des Einhabers nicht bezahlet würde / so stehet dem Einhaber frey ohne sein Nachtheil mit dem protest bis auf den zehenden Tag nach dem Verfall-Tage / die Sonn und Fest-Tage mit eingerechnet / einzuhalten. Wenn aber vor Ablauf solcher Zeit er die Zahlung noch nicht erhalten hätte / ist er schuldig den zehenden Tag zu protestiren / es wäre denn / daß dieser auf einen Sonntag oder hohen Festtag einfiel / in welchem Fall die protestation den neunten Tag zu bewerkstelligen. Wobey denn ein jeder sich zu bescheiden haben wird / daß mit diesen Respekt- oder Discretions-Tagen es gar nicht dahin zu verfahren / daß man die Zahlung der Wechselbrieff nach eigenem Belieben über den Verfall-Tag so lange prorahiren und verziehen möge / sondern gute und richtige Zahler sollen und werden zu der Verfallzeit unverzügliche Zahlung zu leisten sich nicht weigern / noch diesfalls mit denen Respekt-Tagen einen Mißbrauch ein zu führen gemeinet seyn.

XIX.

Es wird aber die Verfallzeit / was die Wechselbrieffe / so à also zu zahlen lauten / anbetriefft / auff den vierzehenden Tag nach geschehener acceptation, den Tag / da die acceptation ergangen / nicht mitgezehlet / die Sonn- und Fest-Tage aber mit eingeschlossen / gerechnet / die Wechselbrieffe aber / welche auff einen gewissen bestimmten Tag zu zahlen lauten / sind auff den nechst folgenden Tag vor verfallen zu achten / und fangen sich als dann die Discretions-Tage an. Da auch die Wechselbrieffe à dato, oder nach dato, zu zahlen gestellet wären / so wird die Verfallzeit vom Nechstfolgenden Tage des dau gezehlet.

en diergelyke Daalers luidende, zo moet dezelve met die soorten, in de Wisselbrief gespecificeerd, betaalt werden, en zal niemant verbonden zyn, op de hondert Daalers meer als 10 Daalers aan $\frac{1}{4}$ te accepteren. In 't overige, dewyl ook dus verre veele Wisselbrieven, op specie Ryksdaalers luidende, uit Polen aankomen, en in 't toekomende nog meerder aankomen mogten, zo worden dezelve alleen van Cruis-en diergelyke, maar niet van Banco Ryksdaalers verstaan. Insgelyks ook, wanneer in Leipziger, Breslauwer en diergelyke Wisselbrieven van Daalers gemeldt wordt, en geen Kruis- of Banco-Ryksdaalers nytdruckelyk gespecificeert zyn, zo mag ieder Daaler niet hooger, als 3 Gulden of 90 Groschen onzes geldts gerekend en betaalt werden.

XII.

Byaldien de Wisselbrief op 't aanhouden des Houders, op den vervalddag niet betaald wierde, zo staat aan den Houders vry, met het Protest tot den tienden dag na den vervalddag, de Zon-en Heilige dagen mede daar onder begrepen, zonder zyn schade in te houden. Maar zo hy voor het verloop van die tyd geene betalingen ontfangen heeft, is hy verplicht op den tienden dag te protesteeren, het zy zake, dat deze op een Zon- of Hoogen Feestdag verviel, in welken gevalle de Protestatie op den negenden dag moet geschieden. Waar by dan een ieder ligtelyk by zig zelf bezessen kan, dat deze Respect- of Discretie-dagen in die zin nierte verstaan zyn, dat men de betalinge der Wisselbrieven naar zyn eige believen, boven den vervalddag zoude mogen delatieren en uitsellen, maar goede en oprechte betaalluiden zullen op den gezetten tyd geen betalinge weigeren, nog met die Respect-dagen eenige desordre of misbruik invoeren.

XIII.

Maar de vervaltyd voor zo veel de Wisselbrieven, luidende à Viste betalen, aangaat, word op den veertienden dag, na dat de acceptatie geschied is, den dag van de acceptatie niet mede gerekend, maar de Wisselbrieven, luidende op een zekeren dag te betalen, zyn op den naastvolgenden dag voor vervallen te houden, de discretie-dagen van dien tyd af beginnende. Byaldien ook de Wisselbrieven gestelt zyn à dato, of na dato te betalen, zo word de vervaltyd van den naastvolgenden dag van 't datum geteckend.

XX.

Ubrigens / wann die Wechselbrieffe à vista, oder auff Sicht zu zahlen gestellet seyn / so sollen selbige die Krafft haben / das sie innerhalb 24. Stunden nach geschעהer präsentation, welche auch an Sonn- und Fest-Tagen geschehen kan / bezahlet werden müssen / die aber / so auff ehliche Tage / doch unter 14. Tage / Sicht lauffen / werden nach dem Verfall-Tage 3 Respect-Tage zu genießen haben / indessen sollen andere Wechselbrieffe / welche à usò und auff längere Sicht gestellet seyn / ihre Respect-Tage nach dem XXX. Artic. behalten.

XXI.

Wenn aber die Wechselbrieffe / so auff eine bestimmte Zeit zu zahlen lauffen / als denn allererst präsentiret würden / wann nicht allein die darin enthaltene Zeit / sondern auch ein Theil der Discretions-Tage / verlauffen / so sollen die Discretions-Tage von dem zur Zahlung benedtem Tage gerechnet werden / und soll sich der Acceptant allein der noch übrigen Discretions-Tage zu bedienen haben. Da auch die völlige Discretions-Tage bereits verlossen / als denn muß die Bezahlung innerhalb 24. Stunden geleistet werden. So aber dem Einhaber oder Versender des Wechselbrieffes einige Schuld oder mora wegen des durch den zu lang ausgebliebenen Wechsel entstandenen Schadens / dargelahrt werden könnte / soll er allerdings dafür haften / und der Zieher von allem desfalls auff ihn zu machendem Anspruche befreyet seyn.

XXII.

Wie denn auch / da der Einhaber auff Verfallzeit von dem Acceptanten das Geld nicht forderte / und inzwischen eine Veränderung in der Münze erfolgete / in diesem Fall der Debitor keine andere Sorten zu zahlen gehalten seyn wird / als diejenigen so bey der Verfallzeit gange und gebig gewesen / der Brieffes-Einhaber auch die Münze in vollen Wehrt / wie selbige zur Verfallzeit gegolten / an zu nehmen verbunden bleiben. Ingleichen / wann dem Präsentanten durch den Verzug der Abholung sonst ein Schaden entstände / so ist der Acceptant oder Debitor davor zu stehen / oder denselben über sich gehen zu lassen nicht gehalten / angesehen er mit der Zahlung bereit gewesen / und der Inhaber sich hätte melden sollen.

XXIII.

Wann ein Acceptant zur Verfallzeit nur ein Theil der im Wechselbrieff enthaltenen Summe zahlen würde / so steht dem Einhaber

XX.

Wyders de Wisselbrieven gesteld zynde à *Vista*, of op Zicht te betalen, zo zullen dezelve van die kracht zyn, datze binnen 24 uren, na dat de *presentatie* geschiedt is, die ook op Zon- en Heilige dagen geschieden mag, moeten betaalt worden; maar de geene die op eenige dagen, alhoewel onder de 14 dagen, Zigt luiden, zullen na den vervalddag, 3 *respect.* dagen hebben te genieten, ondertusschen zullen andere Wisselbrieven, dewelke à *uso*, en op langere Zigt gesteld zyn, haare *respect.* dagen na inhoud van den XIX. Arttykel behouden,

XXI.

Maar wanneer de Wisselbrieven, luidende op een zekeren tyd te betalen, dan eerst *gepresenteert* werden, als wanneer niet alleen de tyd daar in uitgedrukt, maar ook een gedeelte van de dagen van *discretie* verlopen, zo zullen de dagen van *discretie* van dien tot de betalinge bestemden dag af gerekent werden, en de *Acceptant* zal zig alleen van die nog overige dagen van *discretie* konnen bedienen. In geval de dagen van *discretie* reeneemaal verlopen zyn, zo moet de betalinge binnen 24 uren geschieden. Maar zo de Houder of verzender van den Wisselbrief van de minste schult ofte *mora*, wegens de gelede schade, uit de te lang opgehouden Wissel ontstaan, kan overtuigt worden, zal hy daar voor instaan, en de Trekker van alle aanspraak bevrydt zyn.

XXII.

Gelyk dan ook, zo de Houder op den vervalddag 't geldt van den *Acceptant* niet komt te eischen, en tusschen dien tyd een verandering in de munte geschied, in dit geval is de *Debitor* niet verplicht een andere soort te betalen, als de geene die op den vervalddag gangbaar geweest is, de Houder van den Wisselbrief ook is gehouden de munte in zyn waardye, als die op den vervalddag gegolden heeft, te *accepteeren*. Insgelyks als de *presentant* door 't uitsstellen van het geldt op te halen, eenigen schade komt te lyden, zo is den *Acceptant* niet verplicht voor de schade in te staan, aangezien hy willig en gereed geweest is te betalen, en de Houder zig had behooren aan te geven.

XXIII.

Wanneer een *Acceptant* op den vervalddag maar een gedeelte van de somme, in de Wisselbrief vermeldt, zoude betalen, zo staat aan den Houder wel vry de *gepresenteerde* somme aan te nemen,

Einhaber zwar frey die offerirte Summe an zu nehmen: Er ist aber des rückstandes halben gebührend mit der protestation zu verfahren schuldig / und bleibet desselben wegen an den Zieher und Indossiren sich zu erholen berechtigt.

XXIV.

So ist auch kein Acceptant befugt einen Wechselbrieff vor der rechten Verfallzeit an den Präsentanten oder EINHABER zu bezahlen / wenn es auch gleich ein prima von ihm acceptirter Wechselbrieff wäre / und er sich der Zeit halber in Decurtirung oder Interesse einen Vortheil machen könnte: Wiedrigen falls / da es sich zutrüge / daß derselbe / an welchen die Zahlung vor der Zeit geschehen / unmittelbar fallirte / so bleibet sothane Zahlung zum Nachtheil und gefahr desselben / der den Wechselbrieff vor der zeit gezahlet hat. Eigene Wechselbrieffe aber mag ein jeder bezahlen nach belieben / und wann er will.

XXV.

Wann aber ein Geber einen geschlossenen Wechselbrieff an einen gewissen Mann zu bezahlen stellen lassen / denselben auch / umb die acceptation zu procuriren / versandt hätte / und die acceptation würdlich geschehen wäre / so mag derselbe Geber / als Herr des Wechselbrieffes / nichts desto minder die Zahlung vor dem Verfalltag wieder ruffen / und solche an einem andern vergnügen lassen. Dergleichen Macht denn auch der letztere Indossant eines Wechselbrieffes hat / daferne die Zahlung nur simpliciter und schlechterdinges an eine benannte Person / und nicht an Ordre, in dem Indossement gestellet ist. Da aber der EINHABER eines Wechselbrieffes eintrages Eigenthum daran hätte / oder dem Acceptanten durch des Gebers oder Indossanten Brieffe darthun würde / daß er die im Wechselbrieffe enthaltene Gelder zu seinem selbst eigenem Nutzen hätte zu empfangen / und also kein schlechter Mandatarius oder Befehlhaber des Senders des Wechselbrieffes wäre / so ist der Acceptant gehalten den wehrt an ihn zu vergnügen / und hat sich an den geschehenen wieder ruff nicht zu kehren.

XXVI.

Wenn auch jemand für seine Rechnung an seinen Correspondenten Geld remittiret / dasselbe zu employiren / oder contra zu remittiren / und der Wechsel an den Correspondenten direct, und nicht an seine Ordre, zu zahlen lauten / es sich aber zutraget / daß der Correspondent vor dem Verfall-Tage des Wechsels fallirte / und den Zieher nicht vergnüget / alsdann stehet in des Remittenten Macht und willen bey dem Acceptanten die Zahlung zu widerrufen / und daß dieselbe an einen andern geschehe zu ordonniren.

nemen: maar hy is verplicht, wegens de agterftallige gelden met de *protestatie* voort te gaan, gerechtig zynde deswegen zig aan den Trecker of *Endossant* te verhalen.

XXIV.

Van gelyken is ook geen *Acceptant* bevoegt een Wisselbrief voor den bestemden vervaldag aan den *Presentant* of Houdcr te betalen, of schoon 't een *Prima* van hem geaccepteerde Wisselbrief was, en hy zig wegens den tyd by *Discontatie* of *Interesse* eenig voordeel zoude kunnen maken. In tegendeel, zo het gebeurde, dat de geen, aan wien voor dien tyd de betalinge geschied, kwam te faljeeren, zo blyft zodanige betalinge tot nadeel of last van den geene die den Wisselbrief voor dien tyd heeft voldaan. Maar eige Wisselbrieven mag ieder een naar zyn goetdunken betalen.

XXV.

Dog wanneer een Gever eenen gesloten Wisselbrief aan een zeker Man laat behandigen, om te betalen, den zelven ook, om de *acceptatie* te *procureren*, verzonden heeft, en de *acceptatie* daar op gevolgt is, zo mag dezelve herroepen, en dezelve aan iemand anders niet te min de betalinge herroepen, en dezelve aan iemand anders geven. Dezelve macht heeft ook de laatste *Endossant* van een Wisselbrief, byaldien de betalinge maar *simpliciter* en slegtsheen aan een zekere Perzoon, en niet aan *ordre* in het *Endossament* gesteld is. Maar zo den Houdcr van de Wisselbrief eenig eigendom daar aan hadde, of den *Acceptant* door de brieven van den Gever of *Endossant* zoude overtuigen, dat hy de gelden, in den Wisselbrief vermeld, tot zyn eigen nut en profyt had te ontvangen, en dienvolgens geen slegt *Mandataris* of Bevelhebber van de verzender des Wisselbriefs was, zo is den *Acceptant* gehouden de waardye aan hem uit te keeren, en behoeft zig aan de geschiede herroepinge niet te slooren.

XXVI.

Iemand ook voor zyn rekeninge geldt aan zyn *Correspondent* *remitterende*, om het zelve te *emplozeeren*, of *contra* te *remitteren*, en den Wisselbrief luidende *direct* aan den *Correspondent*, en niet aan zyne *ordre* te betalen; dog ondertusschen gebeurende, dat de *Correspondent* voor den vervaldag van den Wissel, komt te faljeeren, zonder den Trecker te vrede te stellen, zo staat in de magt en willekeur van den *Remittent*, de betalinge by den *Acceptant* te herroepen, en aan iemand anders te *ordenneren*.

XXVII.

Obwol zu wünschen wäre / daß / wie einiger anderer Oerter / als so auch hier / die vielfältige Indossirung der Wechselbrieffe / als aus welcher mehrentheils Verwirrungen und Weitläufigkeiten zu entstehen pflegen / gänzlich abgestellt werden könnte / so wil sich dennoch / da sie bereits in stercken Brauch kommen / es nicht süglich thun lassen. Wannhero dann es zwar dabey vor diese Zeit verbleiben wird / jedennoch sollen die Indossumenten in bianco hien mit gänzlich abgeschaffet seyn / und hingegen völlig ausgeschrieben werden / mit ausdrücklicher Benennung dessen / an wem zu bezahlen / wer den Behrer dafür erleget / auch Expiration der Zeit und Ortes / worinnen die Contrahenten darüber sich geeiniget: In Ermangelung dessen ist der Acceptant die Zahlung zu leisten nicht schuldig / sondern mag die Gelder zur Verfallzeit gerichtlich deponiren / biß zu erfolgtem rechtmäßigem Indossament, oder anderer gnugsamen legitimacion, es wäre dann / daß der Einhaber des Brieffes vergnügliche caution leistete und dadurch den Acceptanten für alle Nachmahung sicherte / in welchem Fall die Gelder dem Inhaber abgefeslet werden mögen.

XXVIII.

Wann nun ein Wechselbrieff nach erfolgter acceptation zur Verfallzeit nicht bezahlt / und gebührend protectiret worden / so hat der Inhaber und Creditor zuorderst seinen regreß an den letzten Indossirer / von welchem der Wechselbrieff ihm zukommen / zu nehmen / und wann er von demselben keine Befriedigung erlangt / alsdann soll er an den nechst vorhergehenden / wosfern derselbe gutes Creditz und zahlbar ist / und also weiter / dafern keine andere expresse Ordre deßfalls eingelauffen / biß zum Ausgeber des Wechsels zurücke gehen / und die Bezahlung des Haupt-Stuhs / Interesses, und Schadens nach Wechsel-Lauff / wie derselbe zurücke gehet / suchen / und im Mangel gütlicher Vergnügung auf ihn / seine Bürgen / und Unterpfund executivè, jedoch mit cedirung des auf den Acceptanten habenden Rechts / verfahren.

XXIX.

Da aber jemand denjenigen / so acceptiret / und doch nicht bezahlt / zuerst halten wolte / so ist ihm solches zu thun unwerthet / und bleiben so dann alle andere Interessenten, so wol der Zieher / oder Ausgeber / als ein jeglicher Indossirer / nichts desto weniger biß zur endlichen Nichtigkeit in solidum verhaftet: Doch

XXVII.

Alhoewel het te wenschen was, dat gelyk elders, zo ook hier ter plaatze de meenigvuldige *Endoffeering* van de Wisselbrieven, waar uit meerendeels groote verwarringen en verwyderingen pleegen te ontstaan, konde afgeschafft werden, zo kan dog dezelve, overmits het zelve zeer gemeen en in gebruik is, niet dan met groote moeite en swarigheid te niet gedaan werden. Dewyl 't dan dus verre nog daar by blyven zal, zo zullen dog de *Endoffementen in blanco* hier mede t'eenemaal afgeschafft zyn, en in tegendeel ten vollen uitgeschreven werden, met uitdrukkelyk te noemen den geenen, aan wien de betalinge geschieden moet, ook die de waardye daar voor heeft nitgekeert, als mede den tyt en plaats te benoemen, waar in de *Contrahenten* daar over zyn eens geworden; by *manquement* van dat, is de *Acceptant* niet geregtlyk te *deponeren*, tot dat 't regtmatig *Indoffement*, of andere genoegzame *legitimatia* gevolgt is, het zy dan, dat de Houder van de Wisselbrief *suffisante cautie* presteerde, en daar door den *Acceptant* voor alle namaninge verzekerde, in welken gevalle men de gelden aan den Houder mag laten volgen.

XXVIII.

Een Wisselbrief nu na de gevolgde *acceptatie*, op den vervalddag niet betaald, en behoortlyk *geprotesteerd* zynde, zo heeft de Houder of *Creditor* voor eerst zynen *regres* aan den laatsten *Indoffant*, van wien hy den Wisselbrief heeft ontvangen, en zo hy van den zelve niet voldaan word, zo zal hy tot de naaftvoorgaande, indien dezelve een Man van *credit*, of in staat is om te betalen, en zo voorder, by aldien geen nadere *expresse ordre* dat aangaande gekomen, tot den Uitgever van den Wissel te rug gaan, en de betalinge van de hoofdzomme, *Interesse*, en schade, volgens den loop van den Wissel, gelyk als dezelve te rug gaat, zoeken; en by gebrek van goedwillige betalinge, op hem, zyne Borgen, en onderpand ter *Executie* leggen, edog met overgevinge van het *regt*, dat hy heeft op den *Acceptant*.

XXIX.

Maar zo iemant den geenen, die *accepteert*, en dog niet en betaalt, voor eerst wilde houden, zo staat hem zulks vry, blyvende also alle andere *Interessanten*, zo wel de *Trekker* of *Uitgever*, als een ieder *Indoffant*, niet te min tot de volle betalinge in *solidum* verbonden: dog staat het de *Creditor* vry, den *Acceptant* agtes

stehet dem Creditori wieder frey von dem Acceptanten ab zu lassen / und den letzten Indossirer in Anspruch zu nehmen / auch anderweit zurück an den Acceptanten zu gehen / und sich also / der in solchen Fällen sonst zulässigen variation gebührend zu gebrauchen / bis er wegen Capitals / Interesse, Schaden / und Unkosten vollkommenlich vergnüget.

XXX.

Solte auch einer unter den Interessenten mit dem Einhaber des Wechselbrieffes accordiret haben / ihn mit einem Theil zu vergnügen / so dann sollen andere Interessenten solches Accords wegen auf denjenigen / welcher accordiret hat / keinen regrets mehr haben; der Einhaber aber kan seinen Rest fordern und suchen von einem oder dem andern / es sey mit Recht / oder Accord bis er seine volle Bezahlung erlanget.

XXXI.

Gleichertweise / wann der Zieher / Acceptant, und Indossant zusammen / oder einer unter ihnen falliren sollte / so mag der Einhaber seine Zahlung suchen bey wem es ihm beliebt / und von einem oder andern so viel empfangen / als er bekommen kan / bis er die Vergnügung des Wechselbrieffes mit Unkosten und Wiederwechsel vollkommen erhalten.

XXXII.

Damit aber aller ungebührlicher Bucher vermieden werde / so sol kein Debitor schuldig sein einiges Interesse, Lagio, und Cours des Rückwechsels zu erlegen / wo nicht gnugsam erwiesen / daß an dem Ort / wohin der Brieff trahiret gewesen / der Creditor wegen zurück gebliebener Zahlung anderweit Geld auf Wechsel nehmen müssen / und würcklich genommen / sondern in Ermangelung solcher Bescheinigung sol allein der rechte Wechsel / und was der letzte re Einhaber an Unkosten / Brieffe - Porto, Proest - Gebühr und $\frac{1}{2}$ pro C. provision aufgewendet / gut gethan / und solches alles gerechnet werden nach dem Cours, in welchem der Einhaber den ersten Post-Tag nach der Verfall-Zeit auf den Zieher hat retrahiren können. Wie den auch der Trassirer nicht vor alle Orte / dahin sein Brieff verhandelt worden / sondern nur allein vor den Ort / dahin er denselben zu bezahlen remittiret / den Wiederwechsel gut zu machen verbunden.

XXXIII.

Hey eräugneten fallimenten und daraus entstandenen concursibus

agter te laren, en den laaftien *Endoffant* in aanspraak te nemen, ook verder tot den *Acceptant* te rug te gaan, en zig van de veranderinge, die in diergelyke gevallen is toegelaten, te bedienen, tot dat hy wegens het *Capitaal*, *Interesse*, schade, en onkosten voldaan is.

XXX.

Indien ook iemand van de *Interessanten* met den Houder van den Wisselbrief *geaccordeert* hadde, om aan hem een gedeelte te betalen, zo zullen alle andere *Interessanten* zulken *accords* halven op den geenen, die *geaccordeert* heeft, geen *regres* meer hebben; maar de Houder van den Wisselbrief kan zyn *refteerende* geldt van den een of den anderen, met regt, of *accord* zoeken, tot dat hy zyne volle betalinge bekomt.

XXXI.

Insgelyks, als de *Trecker*, *Acceptant*, en *Indoffant* te zamen, of een van hen zoude komen te *faijleeren*, zo mag de Houder zyn betalinge zoeken, by wien van allen 't hem belieft, en van den eenen of de anderen zo veel ontfangen, als hy bekomen kan, tot dat hy de betalinge des Wisselbriefs, nevens de onkosten en Herwissel ten volen verkregen heeft.

XXXII.

Maar om allen onbehoorlyken woeker te vermyden, zo zal geen *Debitor* gehouden zyn, eenig *Interesse*, *Lagin*, en *Cours* van de Herwissel te betalen, byaldien niet klaarlyk bewezen is, dat ter plaatze waar heen de brief getrocken is geweest, de *Creditor* wegens agtergebleve betalinge elders geldt op Wissel heeft moeten nemen, ook reeds heeft opgenomen, maar by *manquement* van zodanig bewys, zal alleen de regte Wissel, en het geen de laafte Houder aan onkosten, *Brief-porto*, *Protest*-gelden, en $\frac{1}{2}$ pro Cento *Provisie* heeft aangewend, betaalt, en zulks alles gerekend werden na dien *Cours*, in welken de Houder den eerften Postdag na den vervaldag op den *Trecker* heeft konnen hertrecken, gelyk dan ook de *Trecker* niet verbonden is voor alle plaatzen waar heen zyn Brief verhandelt is, maar alleen voor die plaatze waar heen hy denzelyen *goremittceert* heeft, te betalen, de Herwissel te vergoeden.

XXXIII.

By openbare *falliffementen*, en daar uit ontfteenen *concurfibus*,
(1) zullen

bus sollen die Wechselbrieffe zwar für andere waaren / schulden und Obligaciones, die präferenz haben / keines weges aber vor gerichtliche und speciale Hypothecen, ingleichen für privilegirter und un-
mündiger Kinder Geldern / es wäre dann das empfangene wech-
selgeld in Individuo bey dem falliten annoch verhanden / in welchem
fall / es den Vorzug vor allen andern Schulden haben würde.

XXXIV.

Da auch jemand waaren von einem andern zu verkauffen oder zu
verwahren in Commission empfangen / und von demselben hingegen
mit wechsel bezogen worden / soll derselbige billig auch aus den waaren
sich bezahlt zu machen berechtiget seyn / und demnach da bey Falli-
menten oder sonst / die waaren mit Arrest oder Verbott belegt /
oder mit Hypothecen beschweret wären / mehr nicht / als was nach
seiner Befriedigung übrig bleibet / heraus zu geben schuldig / was
aber seine Anforderung betrifft / für allen andern Creditoren / was
sie auch privilegirt seyn möchten / seinen regrefs daran zu behalten
besüzet seyn.

XXXV.

Ubrigens sollen bey denen Fallim enten Ausländische so woll / als
Einheimische / in concursum admittiret werden / und gleich den
Diesigen ihr ratum bekommen / es sey dann / daß an andern Or-
ten mit den Diesigen es anders gehalten würde. Auf welchen fall
Jure rationis mit solchen Ausländischen eine Gleichheit observiret /
und keiner zugelassen werden / noch participiren sol / er beweise
denn nebenst seiner Anforderung auch dieses mit beglaubtem Schein
seiner Obrigkeit / daß mit den diesigen derer Orthen eine paritas
gehalten worden.

XXXVI.

Weil sichs auch zutragen kan / daß zuweisen die bezahlten wech-
selbrieffe nicht also fort von denen / so das Geld gezogen / abgefor-
dert oder verlegt werden / als sollen alle wechselbrieffe / so auf
einen traktiret worden / nach verliessung vier wochen nach der
Verfallzeit vor bezahlt gehalten werden / ungeachtet dieselben in
der Zeit nicht abgefordert werden / ausgenommen die eigene wech-
selbrieffe / so einer auf sich selbst ausgegeben / welche in Jahr und
Tag von der Verfallzeit an / es sey protestirt oder nicht / pro-
duciret / und die Ausgeber zur Zahlung angehalten werden kön-
nen. Da aber die production in wählender Jahresfrist nicht
geschehe / und der Creditor seine Klage wieder den Debitorem in
solcher Zeit nicht ansteltet / so ist dergleichen eigener wechselbrieff
her

zullen de Wisselbrieven wel voor andere goederen, schulden, en *Obligations* geprefereerd worden, maar op geenerlei wyze voor geregelyke en *speciale Hypothequen*, insgelyks voor de gelden van *geprivilegieerde* en onmondige Kinderen, het zy zake, dat 't onvange Wisselgeldt in *Individuo* by den *falliten* werde bevonden, in welken gevalle het voor alle andere schulden zoude voorgetrokken werden.

XXXIV.

Iemant ook goederen van een ander in *Commissie* om te verkoopen ofte bewaaren, hebbende ontvangen, en van dezelve in tegendeel met Wissel zynde betrokken, zo zal dezelve ook met recht bevoegt zyn, zig uit de goederen betaalt te maken, en dienvolgende, byaldien by *fallissementen* of anderzints, de goederen met *Arrest* of verbodt zouden belegt zyn, niet verplicht is een meerder, als het geen na zyn betalinge overgeschooten, uit te keeren; maar wat aangaat zyne *pretensie*, zal hy bevoegt zyn, voor alle andere *Crediteuren*, hoe zy ook *geprivilegieerd* mogen zyn, zynen *regras* daar aan te behouden.

XXXV.

Wyders zullen by de *fallissementen* zo wel de buiten-als binnenlandsche in *concursum* geadmitteert werden, en gelyk als deze haar *ratums* bekomen; 't zy dan zake, dat elders ter plaatze omrent deze iets anders *geobserveert* wort. In welken gevalle *jure rationis* met zodanige buitenlanders een gelykheit zal gehouden, en geen van beiden toegelaten werden, nog *participaeren* zal, tot dat hy nevens zyne *pretensie* ook dit met een geloofwaardige schyn van zyn Overheit bewyze, te weten, dat met deze daar ter plaatze een *pariteit* gehouden is.

XXXVI.

Dewyl 't ook zeer ligtelyk gebeuren kan, dat zomwylen de be-
taalde Wisselbrieven niet aanstonds van de geenen, die het geldt
getrokken hebben, ingevordert, of ontvangen worden, zo zul-
len alle Wisselbrieven, die op iemand getrokken worden, na ver-
loop van vier weken na den vervalldag voor betaalt gehouden
worden, onaan gezien dezelve binnen dien tyd niet ingevordert zyn,
uitgenomen de eigen Wisselbrieven, die iemand op zyn eige per-
zoon heeft uitgegeven, welke in jaar en dag van den vervalldag
af, het zy *geprotesteert* ofte niet, kunnen *geproduceert*, en de *Uit-
gever* tot de betalinge aangehouden worden. Indien dog de *pro-
ductie* binnen den tyd van een jaar niet gelchiet, ende *Crediteur*
zync

hernach gänzlich erleschen / und der Debitor dem Creditori darauß etwas zu bezahlen nicht schuldig / es wäre dan / daß der Creditor vor Ablauf Jahr und Tages mit Tode abgienge / alsdann dessen Erben über das erste / noch ein ganzes Jahr und Tag / zur production Frist haben / und der Wechselbrieff gültig seyn soll.

XXXVII.

Wann auch ein acceptirter Wechselbrieff verlohren worden / und der Debitor der Schuld geständig ist / so soll wieder denselben zwar ebenfalls nach Wechsel-Recht verfahren / derjenige aber / so das Geld zu empfangen hat / zuvor gnugsame caution zu leisten / daß er auff seine Unkosten den Debitorn gegen Männiglichem dieses gehobnen Geldes wegen vertreten wolle / angehalten werden.

XXXVIII.

Und dieses vorgeschriebene Wechsel-Recht soll nicht allein unter den Kauff- und Handels-Leuthen / sondern auch unter allen denselben statt haben / so die Wechselbrieffe von sich stellen / und sich derselben / es sey unter was pretext es wolle / bedienen / sie mögen seyn / von was condition und Stände sie wollen. Wie denn auch so wol ledige / als verheirathete Frauens-Personen demselben unterworfen seyn sollen / wenn sie entweder ihre eigene / und zwar / so viel die Ehefrauen betrifft für sich / ohne ihre Ehemänner / oder sonderliche Handlungen führen / oder die Ehefrauen denen Geschäften ihrer Ehemänner fürstehen / ob es gleich ohne Bollwort des Ehelichen oder anderen Curatoris / und sonder Erinnerung ihrer Weiblichen privilegien und anderer Rechts- Wohlthaten geschieht.

XXXIX.

Deßgleichen werden auch Minderjährige / so das ein und zwanzigste Jahr ihres Alters noch nicht hingelegt / hieunter begriffen / daferne dergleichen Leute bereits eigene Handlung treiben / und ihren eigenen Geschäften fürstehen / oder auch mit andern in Mattschapp seyn sind. Diejenigen aber / welche noch an des Vatters Tisch und unter Väterlicher Gewalt leben / dannenhero vermuthlich keinen Handel noch Wechsel treiben / wann sie gleich Wechselbrieffe vor sich selbst ausgestellet oder acceptiret hätten / mögen sich wieder solche Wechselbrieffe / und darinnen enthaltene Schuld / als ein mutuum palliarum, mit dem S. Cto Macedoniano schützen.

XL.

Und damit denen Kauffleuten auch zu andern ihren prætensionen

zyne klage tegens den *Debiteur* in die tyd niet in het werk steld, zo is diergelyken Wisselbrief naderhand van gener waarde meer, en de *Debiteur* niet gehouden iets daar van te betalen, het was dan zake, dat de *Crediteur* voor het beloop van jaar en dag kwam te overlyden, in welken gevalle deszelfs erfgenamen boven't eerste, nog een gantsch jaar en dag, tyd tot de *productie* hebben, en de Wisselbrief gelden zal.

XXXVII.

Een geaccepteerde Wisselbrief vermist zynde, en de *Debiteur* zyn schuld bekennde, zo zal tegens den zelven wel naar Wisselrecht geageert worden, maar de geen, die het geld heeft te ontvangen, zal gehouden zyn van te voren genoegzame *cautie* te *prestoeren*, dat hy op zyn kosten den *Debiteur* tegens ieder een, aangaande dit geldt, zal schade loos houden en verdedigen.

XXXVIII.

Dit voorgeschreve Wisselrecht zal niet alleen onder de Koopluiden, maar ook onder alle de geene plaats hebben, die de Wisselbrieven van zig stellen, en zig van dezelve, onder wat voor *pretext* 't ook zy, bedienen, zy mogen ook zyn van *conditie*, of staat hoe zy willen. Gelyk dan ook zo wel ongetrouwde als getrouwde Vrouwspersonen aan het zelve zullen onderworpen zyn, als wanneer zy of haar eige, en dat, zo veel aangaat de Vrouwen voor zig, buiten haare Mannen, besondere Koopmanschap dryven, of de Vrouwen de *affaires* van haare Mannen voorstaan, of schoon't zonder volmagt van de Man of eenig ander *Curator*, en zonder erinneringe van haare Vrouwelyke *privilegien* en andere Rechts-*beneficien* geschiedt.

XXXIX.

Insgelyks worden ook de minderjarige, die 't een en twintigste jaar van haar ouderdom nog niet bereikt hebben, hier onder begrepen, voor zo veel dusdanige menschen haar eige Koopmanschap dryven en hunne eige *affaires* voorstaan, of ook met andere in *compagnie* zyn. Maar de geenen, die nog aan des Vaders tafel, en onder de vaderlyke magt en geweld leven, en by gevolg geen Koopmanschap nog Wissel dryven, of schoon zy Wisselbrieven voor zig zelve uitgegeven of geacceptert hebben, mogen zig tegens zulke Wisselbrieven, en daar in onthoude schulden, als een *mutuum palliatum*, met het *S. C. tum Macedonianum* verdedigen.

XL.

En op dat de Koopluiden ook tot hare andere *pretensien* en

und Forderungen / so nicht in Wechseln bestehen / desto schleuniger verholffen werden könne / und sie bey ihren Schuld-Büchern / wann sie auf selbige allein es wolten antommen lassen / nicht fernere vielfältige Weitläufigkeiten künfftig zu besorgen haben mögen / so werden diejenigen / so ihre Waaren auf Zeit verkauffen / von allen / denen sie über 10. Thaler an Waaren creditiren / eine kurze obligation fordern / welche sie auch unverweigert zu geben schuldig seyn werden / worin die Summa der creditirten Schuld / sambt Zeit und Ziel zur Bezählung gesetzt / etwa folgendes Inhalts :

Ich Endes Unterschriebener bekenne hiemit / daß ich von N. N. vor . . . Fl. . . Gr. tüchtige Waaren gekauft / welche ihm oder an seine Ordre richtig auff . . . zu bezahlen verspreche. Danzig den 2. Solche Obligation nun soll als eine klare Schuld-Verschreibung dergestalt angesehen werden / daß nach Verlauff der darin angeetzten Zeit dem Debitori. wenn kein sonderlich beweislicher veracht wieder denselben auf zu bringen / zwar noch eine sechs wöchige Frist zur Zahlung gegenst Erlegung 1. pro Cento vor solche sechs Wochen wol zu gönnen / und solches auf die Obligation zu verzeichnen / nach Verlauff selbiger sechs Wochen aber die Obligation denen Wechselbrieffen gleich zu achten / und executivē nach Wechsel-Recht darauf zu verfahren seyn wird.

XLI.

Weil auch die Assignationes oft viel Streitens verursachen / und die hin und her Assignirung dem Handel und Wandel hinderlich ist / als soll / wan die Wechselbrieffe mit Assignationen gezahlet werden / niemand eine Assignation länger als biß in den dritten Tag bey sich zu halten verbunden seyn / sondern / wann in wäherender Zeit die Assignation durch die erste oder andere Hand nicht gezahlet worden / so soll der Einhaber Recht und Macht haben / dieselbe seinem Mann / von dem er sie empfangen / zurücke zu geben / und von ihm die Zahlung zu fordern / nach Inhalt des 1sten Articuli. Wäre nun der Debitor ein guter Mann / und schleppete dennoch die Zahlung / so soll er dafür 2. pro Cento, *pro loco* der Erb. Bette zu erlegen verfallen seyn.

XLII.

Was endlich die *formam processus* an sich selbst belanget / so soll derjenige / welcher besprochen wird / zwar durch einen Amptes-Diener / auch auf einen auffer-ordentlichen Rechts-Tag / und dem Ampte beliebige Stunde citiret werden / es wäre denn / daß man ihn der Flucht halben aus gnugsamen Vermuthungen verdächtigt

schuldvorderingen, die in geen wisselen bestaan, te ligter mogen geholpen worden, en by hunne schuldboeken, als zy 't op dezelve alleen wilden laten aankomen, geen vordere verwyderingen toekomende mogen te bezorgen hebben, zo zullen de geenen, die hare Waaren op tyd verkopen, van alle, die zy over 10 Daalers aan Goederen *creuiteren*, een korte *obligatie* vorderen, die zy ook goetwillig te geven, zullen verplicht zyn, waar in de *summe* van de gecrediteerde schuld, nevens de tyd en *termyn* van betalinge is uitgedrukt, in dier voegen als volgt:

IK ondergeschreve bekenne mits dezen, dat ik van N. N. voor.
 Fl. . . . Gr. goede en deugdelyke Waaren gekocht hebbe, dewelke ik belove aan hem, of aan zyn *Ordre* opregtelyk te zullen betalen. Dantzig den
 Zodanige *obligatie* nu zal als een klare schuld-bekentnisse in dier voegen aangezien worden, dat na verloop van den tyd, daar in uitgedrukt, aan den *Debitour*, indien tegens hem geen byzondere *suspicie* of wantrouwen kan bygebragt worden, nog de tyd van ses weken tot betalinge tegens 1. *pro Cento*, voor zodanige zes weken zal toegestaan, en zulk op de *Obligatie* worden getekent; maar na verloop van de bovengemelde zes weken de *Obligatie* gelyk andere Wisselbrieven zal gereekent, en *executie* na Wisselrecht daar op worden verleent.

XLI.

Om dat ook de *Assignatien* veele srydigheden veroorzaken, en de (pro-en contra-*Assignatien*) de Koopmanschap schadelijk zyn, zo zal niemant, wanneer de Wisselbrieven met *Assignatie* betaalt werden, gehouden zyn een *Assignatie* langer als tot den derden dag, by zig te houden, maar indien de *Assignatie* binnen dien tyd, door de eerste of tweede handt niet betaaldt is, zo zal de Houders bevoegt zyn, dezelve aan den geenen, van wien hy dezelve ontvangen heeft, wederom te geven, en van hem de betalinge te eischen, volgens den inhoud van den eersten Arttykel. Zo nu de *Debitour* een geloofwaardig Man is, en het geldt doch na sich sleept, zo zal hy verplicht zyn aan de Erf-Wet daar voor 2 *pro Cento*, *pena loco*, te betalen.

XLII.

Eindelyk rakende het Formulier van den Procefs, zo zal den aangesprookene door een Ampts-Dienaar, ook op eenen *extraordinair*en Geregtsdag, en van het Ampt daar toe aangestelde ure gedagvaart werden, het was dan zake, dat men hem van vlugtneminge uit zekere redenen verdagt hieldt, in welken gevalle, hy zonder voorgaande *citatie*, op de bede van schade-loos-

hielte / in welchem Fall / ohne vorhergehende Citation, auf Ansehen und Schadlos-Haltung des Klägers / er arrestiret / oder aber gefänglich angenommen werden kan / doch aber ist er schuldig auf die erste ergangene mündliche Ladung vorm Richterl. Ampte / (oder da er auffer der Stad unter derselben Jurisdiction wohnhaft wäre / vorm Vice Präsidirendem / oder anderen Bürgermeisterl. Aemtern) so fort / bey Vermeidung willkührlicher Straffe / in Person zu erscheinen. Da er aber ohne erhebliche Ursache aussenbliebe / auch auf fernere Citation dennoch nicht erschiene / soll er ohne Ansehen der Person durch die Ampts-Diener angenommen / und also dingstellig gemacht werden. Da dann die Partheyen selbst / ohne Procuratores oder anderwärtigen Beystand / es wolte denn das Ampt einen Procuratorem oder dergleichen Beystand pro qualitate Causæ & personarum gestatten / die Sache mündlich vorzu tragen schuldig / demnach Kläger seine Klage mündlich zu proponiren / und der Beklagte gleichfalls mündlich darauff richtig und zur Haupt-Sachen / sub poena confessi & convicti, zu antworten / seine Hand alsofort zu recognosciren / oder eydlich zu difficiren / wiedrigenfalls daß selbige pro re cognita gehalten werde / gegenwertig seyn / da er auch etwas erhebliches einzuwenden hätte / solches in continenti bezubringen / und ohne allen Verzug und einige Frist dar zu thun gehalten seyn wird / das Ampt aber wird nach befundenen Sachen den Bechl. zur baaren Bezahlung / oder annehmlichen gnugsamen Caution mit Pfand oder Bürgen condemniren / und die Execution innerhalb drey Tagen vollziehen: übrigens da Bechl. nicht so viel in bonis hätte / auch anderwärtige anständige Caution nicht prästiren könte / oder sonst der Flucht halben gnugsam verdächtig wäre / ihn in die Haft bringen lassen. Unterdessen soll alles und jedes / was von den Partheyen mündlich beygebracht / und von dem Ampte befunden worden / durch den Unterrichter oder Ampt-Schreiber richtig connotiret / und den Ampts-Büchern einverleibet werden.

XLIII.

Da aber irgends ein der Partheyen von dem verlauffbahreten endlichen Ausspruche ad secundam Instantiam provociren würde / in solchem falle wie zwar der Appellation zu deseriren / jedoch Judici primæ Instantiæ unbenommen seyn / ungehindert der interponirten Appellation, mit oder ohne Caution des Klägers / wieder den condemnirten Beklagten die Execution zu vollziehen. In secunda Instantia aber soll so fort primâ die juridicâ der Appellant seine Appellation nicht allein vermittelst Auffschaffung der Actorum primæ Instantiæ introduciren / sondern auch / ohne alle provocation zu mehrern Beweisen / in demselben primo termino entweder bey den Actis primæ instantiæ es gelassen / oder auch / doch nur münd-

loos-houdinge van den klager, kan gearresteert, of gevangen genomen werden, als wanneer hy gehouden is, op de eerste *Citatie*, voor het Regterlyke Ampt (ofte indien hy buiten de Stadt, onder dezelve *Jurisdicte* gezeten is) aanstonds by vermydinge van *arbitraire strafte*, in perzoon te *compareeren*. Maar indien hy zonder wigtige redenen uitblyft, ook op de tweede *Citatie* niet *compareert*, zal hy zonder aanzien van Perzoon door den Amptsdienaar gevat, en alzoo te regt gesteldt worden. Daar dan de partyen zelve gehouden zyn, zonder *Procureur* of eenige voorsprake, 't zy dat het Ampt eenen *Procureur* of diegelyken bytandt *pro qualitate Causa & personarum*, wilde roelaten, de zake mondeling voor te dragen, agtervolgens des klagers zyne klage mondeling te kennen te geven, en de beschuldigde insgelyks mondeling daar op rigtig, en tot de Hoofdzake, *sub poena confessi & convicti*, te antwoorden; zyne hand zo voort te *recognoscieren*, of met Eede te ontkennen; ter contrarie op dat de zelve *pro re cognita* gehouden worde, zal tegenwoordig zyn, en zo hy iets wigtigs had in te brengen, zulks gehouden zal zyn *in continenti* te *producieren*, en zonder eenig uitsstel te bewyzen: 't Ampt daar en tegen zal na de bevondene zake, den beschuldigten tot de gereede betalinge, of genoegzame *Cautie* met Onderpand of Borgtocht *condemneeren*, en de *Executie* binnen den tyd van drie dagen voltrecken, verders, zo de beschuldigde niet zo veel *in bonis* hadde, ook geen *suffisante Cautie* *presseeren* konde, of anderszins van vlugtneming genoegzaam verdrag was, in hegtenis te laten nemen. Ondertusschen zal al het geen beidde partyen mondeling voorgebragt hebben, en van 't Ampt bevonden is, door den Onder-Regter of Ampt-Schryver aangerekent, en in de Amptsboeken geschreven worden.

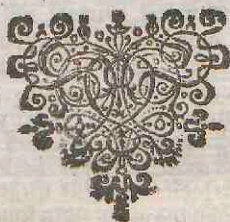
XLIII.

Maar zo een van beide partyen van de laatste sententie of uitsprake *ad secundam Instantiam* zoude *provoceren*, in zulken gevalle zal de *Appellatie* wel toegestaan, dog *prima instantia* niet te min toegelaten zyn, onverhindert de *geinterponeerde Appellatie*, met of zonder *Cautie* des klagers, tegens den *gecondemneerden* de *Executie* te volbrengen. Maar in *secunda instantia* zal zo voort *prima die juridica* de *Appellant* zyne *Appellatie* niet alleen vermits aanschaffing der *Akten prima instantia*, *introducieren*, maar 't zal ook, zonder zig op meerdere bewyzen te beroepen, in den zelve *primo termino*, of by de *Akten prima instantia* blyven beruften, of ook, alhoewel mondeling en in het kort, *justificeert* werden. Als wanneer 't in des Edelen Raads believen staan zal. ten eersten in de zake te *decideeren*, en 't vonnis te laten *publiceeren*. Van 't welk alle voordere *Appellatie*, gelyk als in dussdanige zaken, ongeoorloft, ook per *speciale Diploma* van

lich. und kühlich / iustificiret werden. Da dann in E. Rath's Be-
 lieben stehen wird mit ehesten in der Sachen zu verabscheiden / und
 das Urtheil publiciren zu lassen. Von welchem keine weitere Appel-
 lation, als die in dergleichen Sachen unzulässig / auch per speciale
 Diploma jeko gloriwürdigst regierender Königl. Majest. zu Poh-
 len AUGUSTI II. Unsers Allergnädigsten Königes und Herren
 de dato Varlaviz 28. Mensis Julii. A. 1698. welches auch durch ein
 neuliches Decretum Regium confirmiret worden / bey straffe quin-
 gentorum Aureorum Ungaricalium, womit auch dieselben / welche
 dergleichen Appellationes operâ suâ zu promoviren sich gelüsten las-
 sen / angesehen werden sollen / höchst verbotthen ist / wird interponi-
 ret / weiniger admittiret und nachgegeben werden können / sondern
 es soll der Sachen durch unverzügliche würckliche Execution, ein
 schleuniges gebührendes Ende gemachet werden / 2c.

zyne tegenwoordig regeerende Koninglyke Majesteit in Polen, Augustus de Tweede, Onzen Allergenadigsten Koning en Heere, de dato Warsavia 28. Mensis Julii. A. 1698. 't geen op nieuws door een Decretum Regium bekrachtigt is, by straffe *quingentorum Aureorum Ungaricorum* (in welke boete ook alle de geene, die zig laten geluffen dusdanige *Appellation opera sua* te promoveren,) zullen vervallen zyn, ten hoogsten verboden is, zal konnen geinteyponeren, veel minder geaamteert, en toegelaten werden, maar de zake zal aanstonds door gereede *executio* belyst, en gecindigt werden.

E X T R A C T

Auß dem Denischen Wet-Buche/ Fünffte Buch/
14. Capittel/ seinde volgendes geordonnirt/
Anno 1668. den 31. Mart.

VIII.

Wechselbrieffen sollen für gültig angesehen werden / als die stärckste Handschriften. Und soll die Summe darinnen zweymahl geschrieben stehn / einmahl mit Buchstaben / und einmahl mit Ziffern / auch ausdrücklich darinn benand werden / daß es ein wechselbrieff sey. Es werden aber die wechselbrieffe gemeintlich in duplo, prima und secunda, oder auch mehr / wann es denen Partheyen so beliebt / ausgestellt. Und wann darin vermeldet wird / daß der wehrt / worauff sie lauten / empfangen ist / so haben sie ihre völlige Krafft / sie mögen mit bahrem Gelde / oder Waaren bezahlt / oder für Gegen-Rechnung gegen andere Schuld oder Rechnung ausgegeben seyn.

IX.

Wann ein wechselbrieff von fremden Orten / nicht eigentlich nach Inhalt dieser Ordnung eingerichtet / so soll er dennoch in des Königs-Reichen völliges Wechsel-Recht genieffen / falls man könne erwiesen werden / daß dessen Inhalt / an dem Ort / da er ausgestellt ist / für einen vollkommenen wechselbrieff gehalten / und angesehen werde.

X.

Derjenige / auff den der Wechsel gezogen wird / ist schuldig sich innerhalb 14. Stunden zu erklären / ob er den Wechsel annehmen will / oder nicht.

XI.

Acceptirt er den Wechselbrieff / so soll er ihn mit eigener Hand bezeichnen / auch seinen Nahmen mit angefügtem Tage und Dato unterschreiben.

XII.

Wann einer solcher gestalt einmahl den Wechsel acceptiret hat / so mag er nachgehends darvon nicht abgehen. Wann er aber in
seiner

E X T R A C T

Uit 't Deenfche Wetboek, 't Vyfde Boek,
14. Capittel, zynde 't volgende geor-
donneert, A. 1688. den 31. Maart.

VIII.

Wisselbrieven zullen voor goed aangezien worden, als de sterke Handschriften. En de somme zal daar in tweemaal geschreven staan, eens met letters, en eens met cyffers, ook zal daar in uitdrukkelyk benoemd worden, dat het een Wisselbrief is. Maar de Wisselbrieven worden doorgaans in *duplo, prima en secunda*, of ook meerder, naar het goedvinden van de partyen uitgegeven, en zo daar in gemeld word, dat de waarde van den geen aan wien dezelve luiden, voldaan is, zo hebben dezelve haar volle kragt, schoon het zyze niet gereed geld ofte goedexen betaalt, of voor contra-rekeningte tegens andere schulden of reekening uitgegeven zyn.

IX.

Een Wisselbrief van vremde plaatzen, niet eigentlyk na inhoud van deze Ordonnantie gemaakt zynde, zo zal het zelve doch in de Ryken van den Koning 't Wissel-Regt ten vollen genieten, byaldien maar kan bewezen worden, dat den inhoud van dezelve ter plaatze, alwaar het zelve uitgegeven is, voor een voikome Wisselbrief gehouden, en aangezien word.

X.

De geen, op wien de Wissel gettocken word, is gehouden zig binnen den tyd van 24. uren te verklaren, of hy den Wissel accepteren wil ofte niet.

XI.

Indien hy den Wisselbrief *accepteert*, zo zal hy den zelve met zyn eige hand onderteekenen, ook zynen naam, nevens dag en *datums* daar onder zetten.

XII.

Iemant den Wisselbrief eens *geaccepteert* hebbende, zo mag hy naderhand daar van niet afgaan; maar wanneer hy in zyn *acceptatie*

seiner Aufschrift / entweder den Ziel verlängert / oder mit der Münze eine Veränderung macht / oder eine andere Meinung darzu legt / ausser dessen Willen und Genehmhaltung / an dem der Wechsel soll bezahlet werden. So mag solches nicht gültig seyn / sondern er soll nach dem Inhalt des Wechselbrieffs bezahlen.

XIII.

Will einer den Wechsel nicht annehmen / so soll der Inhaber des Wechselbrieffs / nach verlauffe 24. Stunden / für alle Unkosten und Schaden darwider protestiren / entweder durch einen Notarium Publicum und Zeugen / oder an dem Orte / wo kein Notarius ist / durch Stadt- und Rathhaus-Schreiber / oder zween glaubwürdige Männer / welche alsobald ein Instrument darüber verfassen sollen. Der Protestant aber soll das Protest, zugleich mit dem einen Wechselbrieff / sofern zweene aufgestellet seyn / mit der ersten Post / die abgeht / nachdem er das Protest beschrieben empfangen / an den / so den Wechselbrieff aufgegeben hat / versenden / oder wofern das Instrument so zeitig nicht könnte gefertiget werden / ihn erinnern / daß der Wechsel nicht angenommen sey.

XIV.

Bürde derjenige / an dem der Wechsel bezahlet werden soll / säumig hierin erscheinen / so mag er ihm selbst den Schaden zuschreiben / da keine Bezahlung nach Wechsel-Recht könnte gefordert werden.

XV.

Wer den Wechsel acceptiret / ist ohn alle Ausflucht und Einwendung / zu der ihm angesehenen Zeit zu bezahlen schuldig. Sofern er aber nicht in acht Tagen / nach der Verfall-Zeit bezahlen würde / so soll derjenige / an dem der Wechsel bezahlet werden soll / protestiren / und denjenigen / der den Wechsel ausgegeben hat / besage des dreizehnden Articals / erinnern.

XVI.

Da er aber säumhaft hierin erfunden / und nicht aufs längste in zehn Tagen nach der Verfall-Zeit protestiren würde / so mag er ihm selbst den Schaden zumessen.

XVII.

Wann der Wechselbrieff acceptiret worden / so seyn beide derjenige / der ihn angenommen / und der ihn aufgegeben hat / dem /

ceptatie of den tyd verlangt, of met de munte een verandering maakt, of eenen anderen zin daar byvoegt, buiten wille en consent van den geen, aan wien de Wissel zal betaalt werden, zo kan zulks niet bestaan, maar hy is na inhoud van den Wisselbrief schuldig om te betalen.

XIII.

Iemant weigerende den Wissel te acceptceeren, zo zal de Houder van den Wisselbrief, na verloop van 24 uren voor alle onkosten en schaden daar tegens *protestceeren*, of door een *Notarius publicq*, en Getuigen, of ter plaatze, daar geen *Notarius* te vinden is, door den Stads-Schryver, of twee geloofwaardige Mannen, welke daar over een *Instrument* zullen opstellen en vervaardigen laten. Maar de *Protestant* zal het *Protest* te gelyk met den eenen Wisselbrief, indien daar van twee uitgegeven zyn, met de naast afgaande Post, naar dat hy het *Protest* beschreven ontvangen heeft, aan den Uitgever van den Wisselbrief verzenden, en in geval 't *Instrument* niet tydig genoeg zoude kunnen vervaardigt werden, hem toe schryven, dat de Wissel niet geacceptceert is.

XIV.

Byaldien de geen, aan wien de betalinge van den Wisselbrief geschieden moet, hier in nalatig bevonden wierde, zo heeft hy zig zelve de schade te wyten, in geval geene betalinge na Wissel-Regt zoude kunnen gevordert werden.

XV.

Den Wissel *acceptceerende*, is zonder alle exceptie schuldig op de voorgeschreve tyd te betalen. Maar indien hy binnen agt dagen na de vervalyd, niet zoude betalen, zo zal de geen, aan wien de Wissel moet betaalt worden, *protestceeren*, en den Wissel, na inhoud van den dertienden *Artykel*, schryven.

XVI.

Maar zo hy hier in nalatig bevonden word, en in tien dagen na de vervalyd niet *protestceert*, zo heeft hy zyn zelve de schade te wyten.

XVII.

De Wisselbrief *geacceptceert* zynde, zo zyn beide de *Acceptant* en de *Uitgever* gehouden, aan den geen, aan wien de Wissel moet

dem / an welchen der Wechsel bezahlet werden soll / zu allem Schaden und Unkosten zu antworten schuldig. Und mag er deswegen / wenn er will / auch beyde zugleich belangen / sofern er sonst demjenigen / was oben gemeldet worden / gelehret hat.

XVIII.

Wer einen Wechsel bekommt / an ihn selbst / oder an dessen Order zu zahlen / der mag den Wechsel-Brieff an einen andern transportiren / wofern er von ihm deswegen vergnüget ist: Er soll aber aufwendig auff dem Wechselbrieffe schreiben / daß der Inhalt des Wechselbrieffes zu solcher Person bezahlet werden soll / und er dessen Wehrt von ihm empfangen habe / welches er mit Unterschrift seines Namens / nebenst angefügtem Tage und Dato bekräftigen soll.

XIX.

Ein ieder mag an sich / oder von sich selbst Wechselbrieffe / worin deren Wehrt begriffen / aufgeben / welche mit obberührten Wechselbrieffen von gleichen Würden seyn sollen. Doch müssen sie keinen längern Zieler begreifen / als von zwee Monaten / nach dem sie vorgezeigt worden.

XX.

Derjenige / an den der Wechsel soll bezahlet werden / mag keine Bedingung / ohn auff seine eigene Gefahr / eingehen. Jedemoch wann die Bezahlung geschehen soll / und der Wechsel entweder nur zur Helffte / oder zum Theil bezahlet worden / so mag er solche mindere Summe auff gute Rechnung annehmen / und so weit nur / als die übrige unbezahlte Summe betrifft / wie vorgemeldet protestiren.

XXI.

Man ist den Wechsel / vor der Verfall-Zeit zu zahlen nicht schuldig.

XXII.

Wann der Wechsel nicht acceptiret / oder nach der Verfallzeit / nicht bezahlet wird / so soll der Wechsel sampt dessen Lagie / und über solches / für Wechsel und Wieder-wechsel / eins vor hundert monatlich / und noch ein halb von hundert in allem / für des Factoren Provision, Unkosten des Protests / und Brieff Geld bezahlet werden. Die Zinsen werden von der Verfall-Zeit / zu welcher der Wechsel bezahlet werden soll / angerechnet.

XXIII.

moet betaald werden, tot alle schade en onkosten te verantwoorden. En hy mag ten allen tyden, als 't hem beliefd, beide daar over aanspreken, indien hy het geen te vooren gemeld is, is nagekomen.

XVIII.

Iemant een wisselbrief ontvangende, aan zig zelve, of aan zyn ordre te betalen, mag den Wisselbrief aan een ander transporteren, zo hy deshalven van hem vergenoegt is; maar hy moet buiten op den Wisselbrief schrijven, dat de inhoud van den Wisselbrief aan zodanigen perzoon zal betaald worden, en dat hy de waarde van dezelve genooten heeft, 't geen hy met onderteekeninge van zyn naam, benevens dag en datum bekrachtigen moet.

XIX.

Ieder een is bevoegt aan, of van zig zelve Wisselbrieven, waar in de waarde van dezelve begrepen is, uit te geven, dewelke met de bovengemelde Wisselbrieven dezelve kracht zullen hebben. Dog dezelve moeten geen langer termyn als twee Maanden in zig bevatten, na dato dat dezelve vertoond zyn.

XX.

De geen, aan wien de Wissel zal betaald werden, vermag geen beding, als het geen dat tot zyn laste is, aan te gaan. Dog wanneer de betalinge geschieden zal, en de Wissel of voor de helfte, of voor een gedeelte betaald is, zo vermag hy zulke mindere somme op goede rekeninge aan te neemen, en maar voor zo verre, als de overige onbetaalde somme betreft, gelyk als te voor gemeld is, te protesteeran.

XXI.

Men is niet verpligt den Wissel voor den verval dag te betalen.

XXII.

Als de Wissel niet geaccepteerd, of na den verval dag betaald word, zo zal de Wissel met de *Lazio*, en boven dien van Wissel en Herwissel, een per Cento 's Maands, en nog een half per Cento in alles, voor provisie van den Factoor, onkosten van het protest en Brief geid betaald werden, de interessen worden van den verval dag af, op den welken de Wissel zoude betaald werden, gerekend.

XXIII.

Wer auff einen Wechselbrieff / wann er nicht ist angenommen / oder falls er angenommen / jedennoch nicht bezahlet wäre / wosern dat auff protestiret ist / was zu fordern hat / soll alsobald seine Sache auffs längste in sechs Monathen verfolgen / oder sein Wechselrecht verbrochen haben.

XXIV.

Auf einen Wechselbrieff kan kein Arrest geleyet werden / sonderit es behält solcher seinen richtigen Lauff. So müssen auch in Dännemark oder Norwegen / keine fremde Gelder / die durch Wechsel dahin einkommen / und von dannen remittiret werden sollen / was für einer Nation selbige auch gehören / weder Krieges / noch anderer Ursachen halber Arrestiret werden.

XXV.

Kein Moratorium oder eiseren Brieff kan von der Bezahlung des Wechsels besreyen.

XXVI.

Die Stadt-Bögte in den Städten / und Herrets- oder Bier-Bögte auff dem Lande / sollen alsobald ohne Ansehung der Person und Standes / nach Inhalt dieser Anordnung / Recht und Execution verschaffen / und auff Ansuchen des Klägers / den Angeklagten / wosern er sich nicht alsobald abfinden / und bezahlen würde / mit Arrest, oder nach Beschaffenheit der Sache / mit Gefängniß belegen. Da sie aber diesem nicht geleben würden / sollen sie selbst den Schaden / der durch ihren Verzug / oder Sünnsal / allen denen / die im Wechselbrieff interelliret seyn / verursacht werden könnte / zu erstatten schuldig seyn.

XXVII.

Weil aber derjenige / der den Wechselbrieff außgegeben / und auch der ihn acceptiret hat / so hart verpflichtet seyn / so soll auch der andere / der den Wechselbrieff zu erst angenommen / an den den Wechselbrieff außgegeben hat / den Wehrt zu bezahlen schuldig seyn / unter gleichem Recht und genauer Richtigkeit / wie obberührte / sey dann / daß anders verabredet wäre.

XXVIII.

Solche Processen sollen alsobald geendiget werden / es wäre dann / daß andere Creditorea mit ihnen concurrirten / welche vor dem künften Jahr und Tag zum Ende gebracht werden.

XXIII.

Iemand op een Wisselbrief, als de zelve niet *geaccepteerd*, of indien de zelve *geaccepteerd*, dog niet betaald is, of indien daar op *geprotesteerd* is, iets hebbende te pretendeeren, zal zyne zake ten langren in den tyd van zes Maanden vervolgen, of van zyn Wissel Regt ontfteeken zyn.

XXIV.

Op een Wisselbrief kan geen *Arrest* gelegd worden, maar de zelve behoud zynen regten loop. Alzo moeten ook in Deenemarken of Noortwegen geene vremde gelden, die door Wissel daar heen komen, en van daar zullen *geremiteerd* werden, wat voor *Natte* dezelve ook toebehooren, nog Oorlogs, nog eenige andere oorzakens halve, *gearresteerd* werden.

XXV.

Geen *Moratorium*, of uitsfel-Brief, kan van de Betalinge des Wissels bevryden.

XXVI.

De Stads- of Landvoogden zullen aanstonds zonder aanzien van Perzoon en staat, naar inhoud van deze Ordonnantie, Regten *Excutie* verleenen, en op 't aanhouden van den klager, den beschuldigen, byaldien hy weigerde aanstonds te betalen, te *arresteren*, of na de gesteltenis van zaken, in hegtenis te nemen. Maar in gevalle zy dit niet zouden nakomen, zullen zy gehouden zyn den schaden, door haare nalatigheid aan alle in de Wisselbrief *geinteresseerde* veroorzaakt, zelve te vergoeden.

XXVII.

Maar dewyl de Uitgever van den Wisselbrief, en de *Acceptant* te zeer aan meikander verplicht zyn, zo zal ook den ander, die den Wisselbrief heeft aangenomen, gehouden zyn aan den Uitgever den Wissel te betalen, onder gelyken Regte, en naukeurige rigtigheit, gelyk als te vooren gemelt is, het zy dan zake, dat anders veraccordeerd mogte zyn.

XXVIII.

Dusdanige *Processen* zullen aanstonds bygelegd en geëindigt werden, 't was dan zake, dat andere *Creditoren* met hen *concurrerden*, voor den Wissel haare beraalinge zoekende; in welken gevalle dezelve binnen jaar en dag zekerlyk zullen ten einde gebracht werden.

W E C H S E L - R E C H T /

Welches Sine. Churfürstl. Durchl. zu Brandenburg, &c. in Dero Herrhochtumb Preussen observiret / und worüber sie mit allen Ernste und Nachdruck gehalten wissen wollen /

Auff Churfürstl. Befehl. durch den druck publiciret
Anno M. DC. LXXXIV.

Dennach Seine Churfürstl. Durchläuchtigkeit zu Brandenburg &c. Unser gnädigster Herr / in gnädigste Consideration gezogen / wie allen wolbestalten Handels-Plätzen ein großes daran gelegen / daß wegen ausgebung / acceptir- und bezahlung der Wechselbrieffen gute ordnung gestiftet und unterhalten werde / und aber in dero so wol in als außer dem Reich gelegenen Handels-Städten zu der commercirenden Unterthanen und Einwohnern merklichen und öftters geführtem beschwer / es daran bis anhero ermanget; So haben Höchstermeldeste Seine Churfürstliche Durchläuchtigkeit / zu abwendung aller inconvenientien / so hieraus fernerentstehen könnten / eine besondere Wechsel-Ordnung abfassen lassen / welche von wort zu worte also lautet:

I.

Vor alle geschlossene Wechselbrieffe sol bey überlieferung der Prima, die Valuta so fort practicte bezahlet werden / und woserne vor abgang der folgenden Post bey überlieferung und versendung des secunda Wechselbrieffes / der Valuta halber annoch keine vergnügung geschehen / sol die bezahlung mit parater Execution auff Person und Güter des jenigen / welcher zu bezahlen schuldig bleibet / gesordert werden.

II.

Dasern ein Ausgeber oder Zieher des Wechselbrieffes / auff den fall / wenn ihm der wehet des geschlossenen Wechsels nicht bezahlet wird / bedencken trüge den Geber mit parater Execution zu überfallen / und dannenhero lieber die Acceptation seines gezogenen Wechselbrieffes contramandiren welte / alsdann soll er solche Contramande mit der andern Post / so nach geschlossenen Prima Wechselbrieff abgehet / fortsenden / und wann solches geschieht / und der Wechselbrieff direct, und nicht an ordre lautet / und solche Contramande vor geschehener Acceptation anlanget / solcher Wechsel-

WISSEL-RECHT,

't Geen Zyne Keurvorstelyke Doorlugtigheit van Brandenburg in 't Hertogdom Pruisen, met allen ernst en nadruk wil geobserveert hebben,

Op Keurvorstelyk Bevel door den druk gemeen gemaakt
Anno M. DC. LXXXIV.

NAdemalen Zyne Keurvorstelyke Doorlugtigheit van Brandenburg &c., onze Genadigste Heer, in genadigste *consideratie* getrokken heeft, hoe dat allen Koopsteden zeer veel daar aan gelegen zy, dat wegens uitgevinge, *acceptieering* en betalinge van Wisselbrieven goede ordre onderhouden worde, en dat in zyne zo wel binnen als buyten het Ryk gelegene Koopsteden, tot groot na-deel van de *negotierende* Onderzaren hier daar aan dus verre ontbroo-ken heeft; zo heeft Hoogstgemelde Zyne Keurvorstelyke Doorlugtigheit, tot voorkominge van *inconvenientien*, die hier uit zouden kounen ontstaan, een bezondere Wissel Ordonnantie opstellen la-ten, van woord tot woord luidende aldus:

I.

Voor alle gesloote Wisselbrieven, zal by overleveringe van de *Prima*, de *Valuta* auktonds betaald werden, en in geval voor 't af-gaan van de naastvolgende Post, by overleveringe en verzendinge van de *Secunda* Wisselbrief, de *Valuta* niet voldaan is, zal de betalinge door *parate Executie* op de Perzoon en Goederen van den genen, die schuldig blyft om te betalen, gevordert worden.

II.

Indien een Uitgever of Trekker van den Wisselbrief, in gevulle hem de waarde van de gesloote Wissel niet betaald wierde, swaar-*righeit* maake van den Gever met *parate Executie* te overval-len, en daarom liever de *acceptatie* van zyn gesloote Wisselbrief wilde *contramanderen*; zo zal hy zulk *Contramande* met de an-dere, na de gesloote *Prima* Wisselbrief, afgaande Post voortzen-den, ende zulks gebeurende, ende den Wisselbrief *duelt*, en niet aan *ordre* luidende, ook zulk *Contramande* voor de gedaane *acceptatie* aankomende, zal de Wisselbrief daar mede te niet

Wechselbrieff damit vernichtet seyn; dafern aber der Wechselbrieff an O die gestelltet / und die Acceptation schon verrichtet / alsdann ist der Zicher verpflichtet / für die gute und prompte Bezahlung seines Wechselbrieffes nach Wechsel-Recht zu sorgen / und muß sich wegen des Wehrtis an den Geber halten.

III.

Ein jeder Geber des Geldes soll gehalten seyn / den empfangenen Prima Wechselbrieff bey erster Post an Ort und Stelle / wohin er lautet / zur Acceptation zu senden / es sey derselbe nun nach Sicht so lange oder kürz er immer wolle / wil er aber solchen anderer Orten negotieren lassen / so kan er / nach dem der Prima zur Acceptation gesandt / den Secunda dazu gebrauchen: Er muß aber desjenigen Nahmen darauff zeichnen / bey wem der Prima an zu treffen.

IV.

Solte aber jemand aus Nachlässigkeit die versendung solcher Wechselbrieffe zur Acceptation verabsäumen / und daß solche Acceptation nicht erfolgete / so sol der Einhaber des Wechselbrieffes keinen Regrets an den Zicher haben / sondern diesen Schaden seiner nachlässigkeit beymessen; davon ist er aber befreuet / wann entweder die Posten spoliiret / oder die Brieffe wegen Unruhe im Lande / oder andere verhindernüssen unterwegs liegen bleiben.

V.

Der Einhaber eines Wechselbrieffes soll selbigen alsobald nach dessen empfang den bezogenen zur Acceptation präsentiren: wosern nun derselbe solches zu thun absolute verweigert / ist er gehalten der verweigerten Acceptation halber protestiren zu lassen / und solches Protest alsobald mit der ersten Post an den Geber zurück zu senden / welcher auch innerhalb 24. Stunden nach Empfang des Protests / dem Zicher solches wissen zu lassen / oder / wosern der selbe abwesend wäre / seiner Frau / oder Bedienten dessentwegen Nachricht geben sol / mit der verwarnung / wann hierinnen etwas versäumer werden möchte / daß er den daraus entstehenden Schaden allein tragen / oder vergnügen / und keinen Regrets auff den Zicher solches Brieffes haben soll

VI.

Wosern ein bezogener einiges bedenken hätte / die Acceptation so fort absolute zu leisten / und den Einhaber ersuchete / mit dem

gedaan zyn, maar indien de Wisselbrief aan *Ordre* gesteld, en de *acceptatie* volbragt is, zo is de Trekker verplicht voor de goede en Prompte betaling van zyn Wisselbrief na Wissel-Regt te zorgen, en moet zig wegens de waarde aan den Gever houden.

III.

Een ieder Gever van het Geld zal gehouden zyn, den ontvangen *Prima* Wisselbrief met de eerste Post, ter plaatze waar heen dezelve is luidende, ter *acceptatie* te zenden, dezelve zy na Zigt zo lang of kort als hy wil; maar indien hy de zelve elders wil *negotieeren* laten, zo kan hy, de *Prima* ter *acceptatie* gezonden zynde, de *Secunda* daar toe gebruiken; maar hy moet den naam van den geen, by wien de *Prima* te vinden is, daar op aantekenen.

IV.

Maar zo iemand door agteloosheit de verzending van zodanige Wisselbrieven ter *acceptatie* zoude komen te verzuimen, en dit dusdanige *acceptatie* niet was volgende, zo zal de Houder van den Wisselbrief geenen *regress* op den Trekker hebben, maar dezen schaden aan zyn eige nalatigheid wyten, waar van hy vry is, als wanneer of de Posten *gespolieerd*, of de Brieven door beroerte in het Land, of andere hinderpalen onderwegen leggen blyven.

V.

De Houder van een Wisselbrief zal den zelve op den ontvangst aanstonds aan den betrokkenen ter *acceptatie* *presenteeren*: indien nu dezelve zulks *absolute* weigert te doen, is hy gehouden van wegen de geweigerde *Acceptatie* te laten *protestseren*, en zodanig *protest* aanstonds met de eerste Post aan den Gevert te rug te zenden, die ook binnen den tyd van 24 uren naar den ontvangst van het *protest*, zulks aan den Trekker zal bekend maken, of in gevalle dezelve niet *present* was, aan zyn Vrouw, of Dienftboden, zyaentwegen narigt geven, met die waarschouwing, dat, byaldien hy hier in iets mogte komen te verzuimen, de schade, daar uit ontstaan, hy alleen zoude dragen ofte vergoeden, en van alle *regress* op den Trekker van dusdanigen Brief zoude ontfteken zyn.

VI.

Byaldien een betrokkene swarigheid maakte de *Acceptatie* zo voort *absolute* te *presteeren*, en de Houder van den Wisselbrief

Dem Protest biß nechste Post ein zu halten / weil er sich binnen solcher zeit erklären würde / ob er den Wechselbrieff acceptiren oder mit Protest zurück gehen lassen wolte / so steht zwar dem Einhaber frey ohne seinen präjudiz biß dahin zu warten / er ist aber dazu keines wegcs verbunden; daferne aber vor der nechsten Post die Acceptation nicht erfolgete / ist er schuldig zu protestiren / und das Protest mit erster abreisenden Post zu überschicken. Wann aber in solchem fall der Wechselbrieff acceptiret wird / und derselbe nach Sicht lautet / ist der Acceptant schuldig / das Datum der Acceptation zu antworten / als wäre solche des Tages / da ihm derselbe das erste mahl präsentiret worden / geschähen.

VII.

Wer einen Wechselbrieff acceptiret / der verbindet sich so wohl an den Einhaber als auch an den Zieher / denselben auff Verfallzeit sonder einige Exception zu bezahlen.

VIII.

Ein Acceptant ist gehalten die Acceptation eines Wechselbrieffes mit eigenhändiger schrift / beysügung seines Namens und des Datum zu leisten / und / daferne gevollmächtigte Diener die Acceptation verrichten / müssen dieselbe ihren Namen und Zunahmen dem Rahmen ihres Herren beysügen / anderer gestalt ist der Einhaber solche an zu nehmen nicht verbunden / sondern kan davon / als wäre die Acceptation gänzlich verwegert worden / protestiren.

IX.

Wann die Acceptation eines Wechselbrieffes verwegert wird / und es offeriret sich ein Tertius zu ehren und in regard des Ziehers oder Indossanten den Wechsel zu acceptiren / so soll der Acceptant schuldig seyn vor dem Notario / welcher die Protestation im Rahmen des Einhabers verrichtet / selbst in Person zu declariren / daß er den Wechsel zu ehren des Ziehers oder Indossanten acceptiret / und die Acceptation auff den Wechselbrieff zu schreiben / mit beysügung des Ziehers oder Indossanten Namen / welchem zu ehren er diesen Brieff acceptiret / wodurch er sich verbindlich macht / auff den Verfall-Tag die bezahlung des Wechselbrieffes nebst den angewandten unkosten zu thun; Desgleichen sol der Notarius die Acceptation zu ehren / wie es von ihm declariret worden / bey dem Protest fügen / und selbiges dem Einhaber extradiren / welcher das Protest mit beysügter Acceptation schuldig ist mit erster Post fort zu senden. Wann nun gleich nach der Zeit der bezogene sich

verzogte, met het *Protest* tot de naastvolgende Post te wagten, dewyl hy zig binnen dien tyd zoude verklaren, of hy den Wisselbrief wilde accepteren, of met *Protest* laten te rug gaan, zo staat wel aan den Houder van den Wisselbrief vry, zonder zyn *prajudicio* tot dien tyd toe te wagten, maar hy is daar toe op geenerley wyze verbonden; maar indien voor de naastvolgende Post de acceptatie niet gedaan werd, is hy gehouden te *protesteeren*, en het *Protest* met de eerste afgaande Post te verzenden. Dog wanneer in zulken gevalle de Wisselbrief geaccepteerd word, en na Zigt luidende is, zo is de *Acceptant* schuldig het *Datum* van de acceptatie te teekenen, als of zodanige op den zelve dag, als hem dezelve voor de eerste maal gepresenteerd is, was geschied.

VII.

Accepteerende een Wisselbrief, die verbindt zig zo wel aan den Houders als ook aan den Trekker, den zelve op den Vervaldag, zonder eenige *Exceptie*, te betalen.

VIII.

Een *Acceptant* is gehouden de acceptatie van een Wisselbrief, met eigenhandig schrift, byvoeging van zyn Naam, en het *Datum* te *protesteeren*, en indien de Gevoimagtigde Diensthouders de acceptatie doen, moeten dezelve haare naamen en toenaamen, by de naam van hunnen Heer en Meester voegen, anderzins is de Houder van den Wisselbrief niet verbonden zodanigen aan te nemen, maar hy kan daar van, als of de acceptatie e'eenemaal geweigerd was, *protesteeren*.

IX.

De acceptatie van een Wisselbrief geweigerd werdende, en een derde zig *offereerende*, den zelve ter eere, en ten respecte van den Trekker of *Indossant*, te accepteren, zo zal de *Acceptant* gehouden zyn voor den *Notaris* de *protestatie* in den naam van den Houders verrigtende, zelf in Perzoon te *declarereren*, dat hy den Wissel ter eere van den Trekker of *Indossant* accepteert, en de acceptatie op den Wisselbrief te schryven, met byvoeging van des Trekkers of *Indossants* naam, tot wiens eere hy dezen Brief accepteerd, waar door hy zig verbindt, op den vervaldag den Wisselbrief nevens de onkosten te betalen. Insgelyks zal den *Notaris* de acceptatie ter eere, gelyk als hy *gedecleareerd* heeft, by het *Protest* voegen; en het zelve aan den Houders *extradoren*, die het *Protest* met de acceptatie schuldig is met de eerste Post af te zenden, den betrokkene

sich erkläreten solchen protestirten Wechselbrieff an zu nehmen / und zu bezahlen / so ist der erste Acceptant nicht schuldig ab zu stehen / es wäre dann / daß er solches gütwillig thäte / oder seine angewandte Unkosten nebst $\frac{1}{2}$ pro Cento provision von dem bezogenen bekäme: gleiche bewandnis soll es auch mit denen Wechselbrieffen haben / welche wegen nicht gescheneer Zahlung protestirt / von einer dritten Person aber dem Zicher oder Indossanten zu ehren eingelisset worden.

X.

Wosern ein Wechselbrieff verwegener Acceptation halber protestirt wird / so gebühret zwar dem Einhaber den Protest mit der ersten Post zurück zu senden / den Wechselbrieff aber bis auff den Verfalltag an sich zu behalten: wil alsdann der bezogene (wosern keine Terminus darzwischen gekommen) noch bezahlen / ist er schuldig dieselbe mit erstattung des Protests und Brieffe-Port gebührend an zu nehmen.

XI.

Wechselbrieffe auff auswärtige / welche nicht an demjenigen Orte wohnen / woselbst die zahlung nach inhalt des Wechselbrieffes geschehen sol / sollen von dem Einhaber ohn verständigis zur Acceptation gesand werden: bey solcher Acceptation ist der Acceptant schuldig zu notiren / bey wem sich der Einhaber auff Verfallzeit an zu geben habe. Wann nun die bezahlung nicht erfolgt / mag der Einhaber gegen den abwesenden Acceptanten nicht gescheneer zahlung halber protestiren / und Brieffe zurück senden / weils der Acceptant gehalten gebührende bezahlung zu verschaffen / und der Einhaber nicht verbunden ist die Gelder weiter / als auff dem bezahl-Platz zu suchen. Mit denen Wechselbrieffen/welche auff auswärtige in einem gewissen Markt lauten / ist so wol der Acceptation als zahlung halber die daselbst gewöhnliche Ordnung zu observiren / weils solche Brieffe nicht eher als im anfang selches Marktes acceptirt werden / da die bezogenen insgemein selbst zur stelle seynd / oder einen Vollmächtigten Diener in ihrem Nahmen senden.

XII.

Die Wechselbrieffe welche in Münz oder Current-Geld zu bezahlen lauten / sollen in seiner Churfürstlichen Durchl. Churfürstl. Brandenburg und übrigen Reichs Landen mit guten unversessenen $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, und $\frac{1}{8}$ Stücken; in Königsberg und Preussen aber mit Polnischen und Preussischen Rethern und 6. Groschen bezah-

naderhand zig verklarende zulken *geprotesteerden* Wisselbrief aan te nemen en te betalen, zo is de eerste *Acceptant* niet schuldig af te staan, het was dan zake, dat hy zulks goedwillig kwam te doen, of zyne aangewende onkosten nevens $\frac{1}{4}$ *pro Censo provisie* van den betrokkene ontvong; van gelyken zal het ook met de Wisselbrieven gesteld zyn, die wegens niet gevolgde betalinge *geprotesteerd*, maar van een derde perzoon, ter eere van den Trekker of *Indossant*, ingeloft zyn.

X.

Als een Wisselbrief van geweigerde *acceptatie* *geprotesteerd* word, zo behoort wel de Houder het *Protest* met de eerste Post te rug te zenden, maar den Wisselbrief tot den vervalddag toe aan zig te houden: indien dan de betrokkene (in geval geen derde daar tusschen gekomen) nog wil betalen, is hy verplicht den zelven met vergoedinge van het *Protest* en Brief-*port* behoorlyk aan te nemen.

XI.

Wisselbrieven op uitheemsche, niet woonende ter plaatze, alwaar de betalinge na inhoud van den Wisselbrief geschieden zal, zullen van den Honder zonder eenig verzuym ter *acceptatie* gezonden werden; by zodanige *acceptatie* is de *Acceptant* gehouden te *notieren*, by wien zig de Houder op den vervalddag heeft aan te geven. De betalinge nu agter blyvende, zo vermag de Houder tegens den afwezenden, wegens niet gevolgde betalinge te *protesteeren*, en het *Protest* en Brieven te rug zenden, dewyl de *Acceptant* gehouden is behoorlyke betalinge te verschaffen, en de Houder niet verbonden is, de gelden verder als op den betaalplaats te zoeken. Met die Wisselbrieven, op uitheemsche in een zekere Markt luidende, is zo wel wegens de *acceptatie* als betalinge, die daar ter plaatze gewoonlyke ordonnantie te *observeeren*, dewyl zodanige brieven niet eerder als in het begin van zodanigen Markt *geaccepteert* werden, alwaar de betrokkenen gemeenlyk zelve ter plaatze zyn, of eenen Gevolmagigden Dicnaar in haar Naam zenden.

XII.

De Wisselbrieven, in Munte of *Current*-geld luidende te betalen, zullen in zynere Keurvoestelyken Doorluchtighheits Keur Mark-Brandenburg, en de andere Landen van 't Ryk niet goed: $\frac{2}{3}$ $\frac{1}{3}$ en $\frac{1}{2}$ stukken, maar in Koningsbergen en Pruissen met Poolische en Pruisische Oorden en 6 *Grosschen* betaald werden, en de Houder

bezahlet werden / und ist der Einhaber ohne seinen guten willen nicht gehalten / Groschen / 6. Pfennigen / Dreyer / Schillingen oder andere kleine Münze an zu nehmen; Wann aber der einhalt eines Wechselbrieffes von species redet / sollen unter solchem Nahmen die X. Thal. Holländisch- und Burgundische / wie auch andere im Reich geprägte Wechselthaler / ebensals die ganzen und halben Ducaten verstanden werden; Von denen 1/2 Thalern. aber sol niemand mehr als 10. Reichsthaler. unter 100. Reichsthl. mit zu nehmen schuldig seyn.

XIII.

In bezahlung der Wechselbrieffe / oder derselben Valuten / sollen keine Compensaciones, oder so genandte Rescontres wieder des Einhabers willen statt haben / was auch vor prationen und forderungen der Geber / Zieher / Einhaber / Indossant, oder Acceptant in dergleichen fällen / einer gegen den andern haben möcht. Ebenfals sol man nicht schuldig seyn einige Assignationes, ohne freyen willen an zu nehmen; und ob schon dergleichen Assignationes von dem Einhaber angenommen würden / so bleibet doch sein Wechsel-Recht so lange in integro bis daß die zahlung von dem Assignatario wirklich erfolgt.

XIV.

Ob schon Wechselbrieffe nicht gescheneher Acceptation halber in rechter Zeit protestiret worden / so müssen dieselbe gleichwol auff den Verfall-Zag nochmaln eben so wol als die acceptirten Wechselbrieffe nicht erfolgter bezahlung halber protestiret werden; wie derjenigen fals hat der Einhaber seinen Regress an alle und jede / so bey dem Wechselbrieffe interessiret seyn / verlohren.

XV.

Wann Wechselbrieffe an ordre zu bezahlen lauten / und der Acceptirte / oder auch wegen nicht gescheneher Acceptation protestirte Brieff nicht in des letzten Einhabers Händen / oder Nahmens aber / bey wem derselbige zu finden / auff den Brieff / wo für die bezahlung gefordert wird / geschrieben wäre / so soll der Einhaber des letzten Wechselbrieffes im fall verweigerter bezahlung / durch den Notarium 2. Proteste verfertigen lassen / und den einen an den Einhaber des acceptirten Wechselbrieffes überliefern / in dem andern aber / welchen er / der Einhaber / empfanget / zeit / stunde und ohrt / wann und woh er / der Notarius, gemeldten ersten Protest überliefert / sehen lassen; Solche Proteste müssen so wol von dem ersten als letzten Einhaber / sampt den Wechselbrieffen / unwe-
züglich

is tegens zyn wil en dank niet gehouden, 9 Grosschen, 6 penningstukken, Dryers, Schellingen of andere kleine Munte aan te nemen, maar den inhoud van een Wisselbrief van *species* meldende, zullen onder zulken naam de X. Daalders Hollandsche en Bourgondische, gelyk ook andere in het Ryk gesluge Wisseldaalders, mitsgaders de geheele en halve *Ducaton*s verstaan worden; maar van de $\frac{1}{4}$ Daalders zal niemant gehouden zyn meer als 10. Ryksdaalders onder de somme van 100 Ryksdaalders te ontvangen.

XIII.

In de betalinge van Wisselbrieven, of derzelve *Valuten*, zullen geene *Compensaciones* of zo genoemde *Rescontres* tegens wille en dank van den Houder plaats hebben, wat voor *pratsiones* en schuldvoorderingen ook den Gever, Trekker, Houder, *Indossant*, of *Acceptant* in dusdanige voorvallen den een tegens den ander mogt hebben; van gelyken zal men niet schuldig zyn eenige *Assignatien* tegens zyn wille aan te nemen; en offchoon dusdanige *Assignatien* van den Houder zouden geaccepteerd werden, zo blyft dog zyn Wissel-Regt zo lang *in integro*, tot dat de betalinge van de geaccepteerde gevolgt is.

XIV.

Offchoon Wisselbrieven wegens niet gedaane *acceptatio* ter regter tyd geprotesteerd is, zo moeten dezelve evenwel op den vervalddag nogmaals zo wel als de geaccepteerde Wisselbrieven, wegens niet gevolgde betalinge geprotesteerd werden; integendeel is de Houder van zyn *Regres* op alle, in den Wisselbrief geïnteresseerd zynde, ontfceken.

XV.

Wisselbrieven aan *Ordre* luidende te betalen, en de geaccepteerde, of ook wegens niet gedaane *acceptatio* geprotesteerde Brief niet in handen van den laaften Houder, maar de naame, by wien dezelve te vinden is, op den Brief, waar voor de betalinge gevorderd word, geschreven zynde, zo zal den Houder van den laaften Wisselbrief, in cas van geweigerde betalinge, door den *Notaris* 2 *Protesten* vervaardigen laten, en her een aan den Houder van den geaccepteerden of geprotesteerden Wisselbrief overleveren; maar in het andere, dat hy, de Houder, ontvangt, tyd, uure en plaats, wanneer, en waar ter plaatze hy, de *Notaris* het gemelde eerste *Protest* overgeleverd, zeten laten; zodanige *Protesten* moeten zo wel van den eersten als laaften Houder, nevens

190 Brandenburg. Wechsel-Ordnung.

zugleich mit der ersten Post von jedem an seinen Mann / mit welchem er hierinnen zu thun hat / überfandt werden: Daferne aber die Prima und Secunda Wechselbrieffe beyderseits in des letzten Einhabers Händen / und der Geber niemand anders zu Respicirung des Wechsel-Rechts durch obgedachte verzeichnung des Nahmens auff den Brieff committiret hätte / alsdann sol der letzte Einhaber das eine Protest durch den Notarium, welcher das Protest gethan / an den ersten Geber senden / bey der verwarnung / woserm ein oder anderer / und sonderlich der letzte Einhaber hierinnen etwas versäumen würde / er seinen Regrets auff alle diejenigen / welche an dem Wechselbrieffe interessiret seyn / verlieren / und sich an dem Acceptanten, da ihme sein Wechsel-Recht zu suchen offen bleibet / alleine halten soll.

XVI.

Wann der Acceptant auff den Verfall-Zag mit der zahlung säumig wäre / so soll der Einhaber solche zu procuriren nichts erlangen lassen / jedennoch stehet ihm frey / wann die zahlung nicht erfolgt / ohne sein pra-judicij mit dem Protest bis auff den sechsten tag nach der Verfall-zeit / die Sonn- und Festtage ausgenommen / zu warnen; wann er aber vor Ablauf solcher zeit die zahlung noch nicht erhalten hätte / ist er schuldig den sechsten tag vor abends umb 7. uhr zu protestiren; Wann aber auch etwan den fünfften und sechsten tag eines unter den 3. hohen Festen / als Weynachten / Ostern / und Pfingstern einfielen / so muß das Protest tages zuvor geschehen / und wenn solche Feste den dritten und vierdten tag nach der Verfall-zeit fallen / bleibet dem Einhaber sein Recht zur Protestation bis den tag nach dem dritten Festtage offen.

XVII.

Diesentigen Wechselbrieffe / welche etwan in einem dieser Landen Privilegirten acht Tage wehrendem Marckt zu bezahlen seyn / sollen dergleichen Discretions-Tage nicht genießen / sondern den ersten und andern Tag in dem Marckte acceptiret / den vierdten und fünfften aber bis des abends umb 7. uhr bezahlet / oder protestirt werden.

XVIII.

Wechselbrieffe / welche auff Sicht oder 2. 3. 4. und 8. Tage nach Sicht lauten / sollen innerhalb 24. Stunden / nach dem sie verfallen seyn / bezahlet werden / oder der Protestation gewärtig seyn.

vens de Wisselbrieven aanstonds met de eerste Post van ieder een aan zynen Man, met wien hy hier in te doen heeft, overgezonden werden. Maar zo de *Prima* en *Secunda* Wisselbrieven, wederzyds in handen van den laatste Houder, en de Gever geenen anderen tot *Respirering* van 't Wissel-Regt, door bovengemelde tekening van den Naam op den Brief *gecommisteerd* hadde, dan zal de laatste Houder 't reene *Protest* door de *Notaris*, die 't *Protest* gedaan heeft, aan den eersten Gever zenden, met die waarichouwinge, dat, in gevalle den een of den ander, en voornamelyk de laatste Houder, iets hier in zouden komen te verzuimen, hy zynen *Regress* op alle de geene, die in dien Wisselbrief *geinteresseerd* zyn, zal verliezen, en zig aan den *Acceptant*, op wien hem zyn Wissel-Regt te zoeken open blyft, alleen houden.

XVI.

Den *Acceptant* op den vervalddag met de betalinge nalstig zynde, zo zal de Houder alle kragten inspannen om zulke te verkrygen, dog staat hem vry, de betalinge niet volgende, zonder zyn *prajudicie* met het *Protest* tot den sesden dag na den vervalddag, de Zon- en Vierdagen uitgenomen, te wagten; maar indien hy voor verloop van dien tyd, de betalinge nog niet gekregen heeft, is hy gehouden op den sesden dag voor den avond ten zeven uren te *protesteren*, maar op den vyfden en sesden dag een van die drie Hoogtyden, te weten Kersnacht, Paaschen en Pinxteren invallende, zo moet het *Protest* den dag van te voren geschieden, en zodanige Eeften op den derden en vierden dag na de vervalldag vallende, blyft aan den Houder zyn *Regt* tot de *Protestatie*, tot den dag na den derden Feestdag open.

XVII.

Zodanige Wisselbrieven, welke in een van deze Landen *geprivilegieerden* acht dage duurenden Markte zyn te betalen, zullen diergelyke *Discretie* dagen niet genieten, maar op den eersten en tweeden in de Markt *geaccepteerd*, op den vierden en vyfden tot den avond, omtrent 7 uren betaald of *geprotesteerd* werden.

XVIII.

Wisselbrieven, op Zigt, of 2, 3, 4 en 8. dagen na Zigt luidende, zullen binnen dien tyd van 24 uren, na dat zy verscheenen zyn, betaald werden, of de *Protestatie* verwagten.

XIX. Wissel-

XIX.

Wann Wechselbrieffe auff einen gewissen Tag zu zahlen lauffen / so seynd solche des Tages hernach für verfallen zu rechnen / vor welchem Tage sich auch die Discretions-Tage anfangen.

XX.

Wechselbrieffe à usò zu zählen lauffend / verstehen sich für eine gewisse Zeit / welche in Frankreich / Italien / und einigen Orten Teutschlandes different und daher / wann an dergleichen Orten gewechselt wird / hat man sich deren gewonheiten zu submittiren. Damit aber hierinnen auch in Seiner Churfürstl. Durchl. Landen ein gewisser Terminus anberahmet werde / so wollen Dieselbe / daß in allen Dero Landen gleich in der Nachbarschaft ein Uto vor 15 Tagen gerechnet werden sol.

XXI.

Woforne ein Acceptant vor oder nach dem Verfall-Tage öffentlich falliren solte / so gebühret dem Einhaber des Brieffes so fort zu protestiren / und dessentwegen an seinen Mann / als vorhero erwehnet / nachricht zu geben.

XXII.

Wann ein Geber Nachricht bekäme / daß der Acceptant vor der Verfall-Zeit fallir wäre / hat er macht den Zieher zu stellunge Bürgschafft / Unterpand / oder anderer vergnüglichen Versicherung anzuhalten / daß sein Wechselbrieff auff die Verfall-Zeit bezahlet / oder / wann derselbige mit Protest zurück käme / solcher von ihm mit Wechsel / Rück-Wechsel / provision und unkosten vergnügt werden soll.

XXIII.

Wann ein Acceptant den Wechselbrieff nicht vollkommenlich / sondern nur zum theil bezahlen wolte / so siehet dem Einhaber zwar frey dasjenige / was ihm offeriret wird / zu empfangen / wegen des übrigen aber / so ihm nicht gezahlet wird / ist er gehalten zu protestiren.

XXIV.

Woforne auff Verfall-Zeit der Einhaber von dem Acceptanten das Geld nicht so fort fordert / ist er dennoch nach der Verfall-Zeit eben so woll zu zahlen obligiret; daferne aber inzwischen im Münzwesen einige veränderung erfolget / sol er keine andere sol-

XIX.

Wisselbrieven op een zekeren dag luidende te betalen, zyn daags daar aan voor vervallen te agten, van welken dag ook de *Discretie-*dagen beginnen.

XX.

Wisselbrieven *à uso* luidende te betalen, worden verstaan voor een zekere tyd, welke in Vrankryk, Italien, en eenige plaatzen in Duitsland *differeert*, en dienvolgens, wanneer op diergelyke plaatsen gewisseld word, moet men zig aan der zelve gewoonten submitteren; maar op dat hier in ook in de Landen van Zyne Keurvorstelyke Doorlugtigheit een zeker termyn gesteld werde, zo wil Dezelve, dat in alle zyne Landen, gelyk als in de Nabuurschap een *Uso* voor 15 dagen zal gerekend werden.

XXI.

Een *Acceptant* voor of na den vervaldag komende te failleren, zo behoort den Houdcr van den Brief aauftonds te *protesteeren*, en daar van aan zynen Man, gelyk als te vooren gezeyt is, kennis te geven.

XXII.

Een Gever narigt bekomende, dat den *Acceptant* voor den vervaldag *fallit* is, heeft magt om den Trekker tot Borgstellinge, onderpand, of andere genoegzame verzekeringe aan te houden, dat zyn Wisselbrief op den vervaldag zal betaald, of in gevalle dezelve met *Protest* zoude te rugkomen, van hem met Wissel, Herwissel, *pro-uite* en onkosten zal voldaan werden.

XXIII.

Een *Acceptant* den Wisselbrief niet ten vollen, maar voor een gedeelte willende betalen, zo staat aan den Houdcr wel vry het aangeboden te ontvangen; maar wegens het restteerende is hy gehouden te *protesteeren*.

XXIV.

Zo den Houdcr op den vervaldag het geld van den *Acceptant* niet vordert, is hy dog na den vervaldag evenwel gehouden te betalen, maar indien onderrusschen eenige verandering in de

Sorten zu bezahlen schuldig seyn / als diejenigen / welche bey der Verfall-Zeit gange und gebig gewesen.

XXV.

Wechselbrette / welche an Ordre zu bezahlen lauten / müssen vorhero / ehe sie bezahlet werden / gehörlich indokiret seyn; es sollen aber keine Indossementen in Bianco gültig seyn / sondern selbige sollen alle ganz vollkornlich ausgeschrieben werden / mit Nahmen dessen / an wem sie zu bezahlen / wer den Wehrt dafür erlezet / und die Zeit und Orth / worinnen die Contrahenten darüber conveniret. In Ermanglung dessen / ist der Einhaber schuldig dem Acceptanten sufficienten Caution zu bestellen / daß er die bezahlung des Wechselbrettes rechtmäßig empfangen / und der Acceptant für alle Nachmahnung zu sichern.

XXVI.

Ob schon ein Geber einen geschlossenen Wechselbrieff an einen gewissen Mann zu bezahlen stellen lassen / auch ihm denselben um die Acceptation zu procuriren / bereits gesand hätte / so mag ohngachtet der geschenehen Acceptation der Geber / als Herr des Wechselbrettes / dennoch solche Zahlung vor dem Verfall-Tag wieder ruffen / und solche an jemand anders vergnügen lassen; Gleiche Macht hat auch der letzte Indossant eines Brieffes / wofern die bezahlung nur simpliciter an eine gewisse Person / und nicht an Ordre in dem Indossement gestellet ist: woferne aber der Einhaber eines Wechselbrettes einiges Eigenthumb daran hätte / oder dem Acceptanten durch des Gebers oder Indossanten Brieffe beweisen würde / daß solche Remise für sein des Einhabers eigene Rechnung geschehen wäre / so ist der Acceptant gehalten / den wehrt an den ersten Einhaber zu vergnügen / und hat sich an vorher gemeldten wieder ruff nicht zu kehren.

XXVII.

Es ist kein Acceptant befugt / einen Wechselbrieff vor der rechten Verfall-Zeit / an dem Einhaber oder Präsentanten zu bezahlen. Wenn es auch schon ein Prima von ihm acceptirter Wechselbrieff wäre / und er sich der Zeit halber in decortirung der Interesse einen Vortheil machen könnte.

XXVIII.

Woferne Wechselbrieffe zu rechter Zeit nicht gescheneher Acceptation halber proceßiret worden / auch sich kein Tertius angefun-

munte is volgende, zal hy geene andere soorten als die op den ver-
valdag zyn gangbaar geweest, schuldig zyn te betalen.

XXV.

Wisselbrieven aan *Ordre* luidende te betalen, moeten, voor en al-
eer dezelve betaald werden, bchoorlyk *geïndosseert* zyn, dog geene
indossamenten in *bianco* zullen gelden, maar dezelve zullen alle ten vol-
len uitgeschreven werden, met de naam van de geen, aan wien de-
zelve moeten betaald werden, ook die de waardyc daar voor gege-
ven heeft, mitsgaders den tyd en plaats, waar in de *Contrahenten* daar
over eens zyn geworden; by *manquement* van dat, is den Houder
schuldig aan den *Acceptant* *suffisante Casuie* te stellen, dat hy de beta-
linge van den Wisselbrief te regt ontvangen heeft, en den *Acceptant*
voor alle namanninge te bevryden.

XXVI.

Offchoon een Gever een geslooten Wisselbrief aan een zeker Man
te betalen heeft laten stellen, ook den zelve aan hem gezonden
heeft, om de *acceptatie* te *procureren*, zo mag onaan gezien de *accep-*
tatie, de Gever, als Meeftcr van den Wisselbrief, zodanige beta-
linge voor den vervaldag herroepen, en aan iemant anders laten vol-
doen. Dezelve magt heeft ook de eerste *Endossant* van een Brief, in-
dien de betalinge maar *simpliciter* aan een zeker Perzoon, en niet
aan *Ordre* in 't *Endossement* gesteld is: Maar indien de Houder van een
Wisselbrief eenige *pratenfe* daar aan hadde, of den *Acceptant* door de
Brieven van den Gever of *Endossant* wierde bewezen, dat zulke *Re-*
quisitio voor de Houders zyn eige Rekeninge geschied was, zo is der
Acceptant gehouden, de waarde aan den eerften Houder te vergoe-
den, en behoeft zig aan de voorgemelde herroepinge niet te hoo-
zen.

XXVII.

Geen *Acceptant* is bevoegt cenen Wisselbrief voor den regten
vervaldag aan den Houder of *Präsentant* te betalen, offchoon
't een *Prima* van hem *geaccepteerde* Wisselbrief was, en hy tyds-
halven by *kortinge* van d'*interessen* zig eenig voordeel konde
maken.

XXVIII.

Indien Wisselbrieven wegens te regter tyd niet geschiedene *ac-*
ceptatie geprotesteert worden, ook zig geen derde heeft ange-
geven, die den Wissel ter eeren van den Trekker *geaccepteerd*
(n2) had-

den / welcher zu Ehren des Ziehers den Wechsel acceptiret hätte / so ist der Zieher schuldig auff erhaltene Nachricht / und Einlieferung des Protests / dem Geber schleunige und ihm anständige versicherung zu leisten / daß sein protestirter Wechselbrieff auff den Verfalltag richtig eingelöset und bezahlet werden soll; es muß aber die versicherung geschehen / durch Stellung eines Bürgen / oder Einsetzung einiges Unterpfandes / damit der Geber vergnüget seyn kan / es wäre denn daß sie solchen geschlossenen Wechsel auffhieben / und der Zieher / wenn er dem Geber seyn Geld nebst den Unkosten zurück stellet / solchen cassiret / wofern aber solcher Brieff unbezahlet wiederum zurück kommet / soll der Wehrt / in Mangel gültlicher vergnügung / auff ihn / dessen Bürgen / und Unterpfand / mit parater Execution gesucht werden.

XXIX.

So viel aber diejenige Wechselbrieffe belanget / welche zwar acceptiret / aber zur Verfall-Zeit nicht bezahlet und deswegen protestirret worden / da soll der Zieher schuldig seyn so fort den Wehrt zu vergnügen / oder wofern der Brieff / ohngeachtet des Protests / wiederumb zum andernmale hingefendet würde / Pfand und andere auch bürgliche Versicherung dem Geber leisten / daß solcher Wechselbrieff auff den Bezahl-Platz / auff Sicht mit Wechsel / Wiederwechsel / Unkosten und Provision , von jeder Einziehung vergnüget werden soll / und wofern die bezahlung wiederumb nicht erfolgete / so soll die Summa , gleichergestalt auff Sicht auff den Zieher retrahiret / und die bezahlung / woh er sich nicht gültlich dazu verflehet / an ihn / dessen Unterpfand / oder Bürgen / mit parater Execution gesucht werden / dabey aber der Geber dem Zieher sein Recht / so er auff den Acceptanten hat / cediret / und ihn in seine stelle setzet / umb seinen Regress mit gleichen Recht an ihn zu suchen.

XXX.

Der Zieher eines Wechselbrieffs soll bey eräugneten Protest , keinen andern Wechsel-schaden zu bezahlen schuldig seyn / als nur dasjenige / was der letztere Einhaber an Unkosten / Brieffe - Porto , Protest Gebühr und $\frac{1}{2}$ pro Cento provision auffgewendet / und selches alles soll gerechnet werden / nach dem Cours in welchem der Einhaber den ersten Post-Zag nach der Verfall-Zeit / auff den Zieher hat retrahiren können.

XXXI.

Wann der Zieher / Acceptant und Indossant zu sammen / oder einer

hadde, zo is den Trekker schuldig op gekregene *advies* en overleveringe van 't *Protest*, aan den Gever genoegzame verzekeringe te geven, dat zyn *geprotesteerde* Wisselbrief op den vervalldag wel voldaan en betaald zal werden; maar dat de verzekeringe moet geschieden door Borgstellinge, of gevinge van onderpand, op dat de Gever mag geruist en vergenoegt zyn. 't Was dan zake, datze zulken geslootten Wissel kwamen uit te stellen, en den Trekker aan den Gever zyn Geld en onkosten *restituerende* en de zelve te niet doende; maar zodanigen Wisselbrief onbetaald e rug komende, zal de waardye, by gebrek van goetwillige betalinge, op hem, zyne Borgen, en onderpand, *mer parate executie* gezocht worden.

XXIX.

Maar wat aangaat de Wisselbrieven, die wel *geaccepteerd*, maar op den vervalldag niet betaald, en dieshalven *geprotesteerd* worden, zal den Trekker gehouden zyn, de waardye aanstonds te voldoen, of in gevalle den Brief, onaan gezien het *Protest*, voor de tweede maal weder heen gezonden wierde, Pandt en andere verzekeringe aan den Gever te presteren, dat zodanigen Wisselbrief op den betaalplaatze, op Zigt met Wissel, Herwissel, onkosten en *provisie*, van ieder in-trekkinge zal betaald werden, en indien de betalinge wederom niet volgde, zo zal de *Summa* insgelyks op Zigt op den Trekker *geretraff* seerd, en de betalinge, in geval hy zig daar toe niet goetwillig verstaar, aan hem, zyn onderpand of Borgen, *mer parate Executie* gezocht werden, waar by ook de Gever aan den Trekker zyn op den *Acceptantens competente* Regt *cedert*, en hem in zyne plaatze steld, om zynen *Regrest* met gelyke Regt op hem te zoeken.

XXX.

De Trekker van een Wisselbrief zal by ontvangen *Protest* geen andere Wissel-schaden, als het geene de laatste Honder aan onkosten, Brief-port, *Protestatie*-gelden, en $\frac{1}{4}$ *pro Cento provisie* heeft aangewend, schuldig zyn te betalen, en zulks zal gerekend werden, na de *Cours*, in welken den Houder op den eersten Postdag na de verval-tyd op den Trekker heeft kunnen *retrasseren*.

XXXI.

Indien de Trekker, *Acceptant* en *Indossant* teffens, of een van hen zoude komen te *faillieren*, zo is de Houder bevoegt zyn betalinge te zoeken, by wien 't hem belieft, en van den eenen ofte anderen zo veel t'ontvangen, als hy bekomen kan, tot dat

iner unter ihnen falliren folte / so mag der Einhaber seine Zahlung suchen / bey wem es ihm beliebet / und von ein oder andern so viel empfangen / als er bekommen kan / bis er die Vergnügung des Wechselbrieffes mit Unkosten und Wieder-wechsel vollkommen erhalten.

XXXII.

Ein Endossant mag vor dasjenige / so er auff einen Wechselbrieff bezahlet hat / seinen Regress auff den Geber oder denjenigen Endossanten, von welchem er den Brieff empfangen hat / bey mangel der bezahlung / nehmen / oder er kan auch wieder auff den Außgeber und Acceptanten zurück-gehen: Solches Recht hat auch der Geber auff den Zieher und Acceptanten: der Zieher aber hat an niemand anders seinen Regress zu suchen / als auff den acceptanten: wann auch einer unter ihnen / mit dem Einhaber des Wechselbrieffes accordiret hätte / denselben mit einem theil / gleich seine andere Creditores bekommen / zu vergnügen / solches Accords wegen / sollen alle andere Interessenten auff denselben / welcher accordiret hat / keinen Regress mehr haben; der Einhaber aber kan seinen Rest fordern und suchen von einem oder dem andern / es sey mit Recht oder Accord, bis er seine volle bezahlung erlanget.

XXXIII.

Wann ein Zieher / Acceptant oder Endossant falliret / so sollen die Wechselbrieffe zwar für andern wahren / schulden und Obligationes, die præferentz haben / keines wegcs aber vor speciale und zu Buche gebrachte Hypothequen; item, für privilegirter und unmündigen kinder Gelder.

XXXIV.

Dieses vorstehende Wechsel-Recht haben diejenigen Wechselbrieffe / welche zu fortsetzung der handlung / umb Gelder von einem Platz auff den andern zu übermachen / davon der Werth würclich bezahlet ist / zu genieffen / keines wegcs aber Brieffe / so pro forma auff schulden oder sonst gestellet werden.

XXXV.

Schließlich soll vorgeschriebenes Wechsel-Recht nicht allein unter den Kauf- und Handelsleuthen / sondern auch unter allen andern statt haben / so sich der Wechselbrieffe / es sey unter was pretext es wolle / bedienen / und solche von sich stellen / sie mögen seyn von was Condition sie wollen; so findet auch die Exceptio Minorum keinen Platz / daferte dergleichen Leute bereits in hande

by de betalinge van den Wisselbrief, met de onkosten en Herwissel ten vollen bekomen.

XXXII.

Een *Indoffant* vermag het geen, dat hy op eenen *Wisselbrief* heeft betaalt, zynen *Regress* op den *Gever* of *Endoffant*, van wien hy den *Brief* heeft ontvangen, by gebrek van betalinge nemen, of hy kan ook weder tot den *Uitgever* en *Acceptant* te rug gaan. Het zelve *Regt* heeft ook de *Gever* op den *Trecker* en *Acceptant*; maar de *Trecker* kan op niemand anders, als op den *Acceptant* zynen *Regress* zoeken; als ook wanneer een van hen met den *Houder* van den *Wisselbrief* hadde *geaccordeerd*, om aan hem een gedeelte, gelyk aan zyne andere *Crediteuren*, te betalen, zulken *Accords* halven, zullen alle de andere *Interessenten* op den geenem, die *geaccordeerd* heeft, geenem *Regress* meer hebben; maar den *Houder* kan zyn *Regt* vorderen en zoeken van den eenen ofte anderen, het zy met *Regt* of *Accoord*, tot dat hy zyne volle betalinge verkryge.

XXXIII.

Een *Trecker*, *Acceptant* of *Endoffant* faillerende, zo zullen de *Wisselbrieven* wel voor andere goederen, schulden en *Obligatiën* de *preferentie* hebben; maar op geenerlei manieren voor *speciale* en te *Boek* gezette *Hypothequen*; item voor gelden van *geprivilegieerde* en *onmondige* kinderen.

XXXIV.

Die bovengemelde *Wissel-Regt* hebben die *Wisselbrieven*, welke tot voortzettinge van de *Koopmanschap*, en om gelden van de eene plaats tot den anderen over te maken, waar van de waardye al betaalt is, te genieten, maar op geenerlei wyze de brieven, die *pro forma* op schulden gesteld werden.

XXXV.

Ten laatste zal 't voorgeschreven *Wissel-Regt* niet alleen onder de *Koopluiden*, maar ook onder alle de geene plaats vinden, die zig van de *Wisselbrieven*, onder wat *prætext* 't ook zyn mag, bedienen, en dezelve van zig stellen, van wat *conditie* zy ook mogen zyn: daar en boven vind ook de *Exceptio Minorænitatis* geen plaats, indien diergelyke menschen al *Koopmanschap* drijven, en haar eige *negotie* voortzetten: insgelyks moeten zig ook aan 't voorgeschreve *Wissel-Regt* zo wel ongetrouwde als getrouwde

handelunge begriffen/ und ihren eigenen Geschäften fürstehen. Gleichergestalt müssen sich auch diesem Wechsel-Rechte so wol ledige als verhehlichte Weibes-Persohnen unterwerffen / wann dieselbe entweder für sich / in eigener handelung begriffen / oder denen Geschäften ihres Ehemans fürstehen / ob es gleich ohne Volbort ihres Ehelichen Consorten / oder ohne Einwilligung eines andern Curatoris, und sonder Erinnerung ihrer weiblichen Privilegien und andern Rechts-wolthaten geschiehet / und sol gegen alle solche Persohnen so wol als gegen die ordinari Kauffleute / bey begebenden Fällen nach Wechsel-Recht / der schärfste nach verfahren / und dieselbe mit parater Execucion, ohne Citation, auff simple notification, an das Collegium, oder dessen Präsidenten / in gefängliche Haft gebracht / und daselbst biß zu erfolgter Zahlung des Wechsels / und Erstattung aller kosten / angehalten werden.

Und befehlen demnach Obhöchstgedagte seine Churfürstliche Durchläuchtigkeit / allen und jeden Dero Unterthanen / absonderlich aber denen / so sich der Wechselungen bedienen / solchem hiedurch publicirten Wechsel-Rechte / in handel und wandel jedesmahl gemäß zu verfahren. Dero Regierungen und Magistraten / in specie aber Dero Licent Gerichte zu Königsberg in Preussen / injungiren dieselbe gleicher gestalt hiemit in Gnaden / so oft einige Streitigkeiten desselbs vorfallen werden / dieselbe nach diesem Wechsel-Rechte zu decidiren / und bey Aussprechung der Urtheil und Decreten / dasselbe zur Richtschnur und Fundament zu setzen / auch sonst darüber nachdrücklich zu halten. Urkundlich haben Mehrhöchstgedachte Seine Churfürstl. Durchl. dieses eigenhändig unterschrieben / und mit Dero Churfürstl. Innsiegel bedrückt lassen; so geschehen und gegeten zu Schönbeck den 12 Septembris Anno 1684.

Friederich Wilhelm.
(L. S.)

de Vrouwspersonen onderwerpen, als wanneer dezelve of voor zig zelve Koopmanschap dryven, of de *Negotie* van haar Man voorstaan, of schoon het zonder volmagt van haar Man, of zonder consent van een ander *Curator*, en zonder aanzien van haare Vrouwelyke *Privilegien* en andere *Gerechts-beneficien* geschied, en zal tegens zodanige Personnen zo wel, als tegen de ordinaire Koopluiden, in diergelyke gevallen, na Wissel-Regt, op het scherpste procederen, en dezelve niet *parate Executie*, zonder voorgaande *Citatie*, in hegte-*simple notificatie* aan het *Collegium*, of deszelfs Presidenten, en alle onkosten ten vollen voldaan zyn) bewaart en gehouden werden.

Daarom gebieden Hoogstgedagte zyne Keurvorstelyke Doorlugtigheit aan alle en een ieder van zyne onderdaanen, voornamentlyk aan de geene, die zig van de Wissel bedienen zig in al haaren handel en wandel na het voorgeschreeve Wissel-Regt gehoorzaamst te gedragen. Insgelyks gebieden dezelve genadigt aan al Zyne Regeringen en *Magistraten*, in specie aan 't *Lyon-Gerechte* tot Koningsbergen in Pruissen, alle deswegen voorvallende differenten na het voorgeschreeve Wissel-Regt te *decideren*, en by uitspraak van *Vonnissen* en *Decreten*, het zelve tot een Regel en *Fondament* te zetten, ook met allen ernst en nadruk daar toe aan te houden. Ter oorkonde heeft Hoogstgedachte Zyne Keurvorstelyke Doorlugtigheit het zelve met eighand onderschreven, en Zyn Keurvorstelyk Zegel daar onder laten drukken. Aldus gedaan en uitgegeven tot Schoonbeek den 17. September. Anno 1684.

Friderik Wilhelm.
(L.S.)

E X T R A C T

Aus der Banco-Ordnung zu Nürnberg / den
Wechsel betreffend.

XIV.

Zum vierzehenden / bey acceptirung der Wechsel soll man dieß ob-
serviren / daß nemlich alle und jede Wechselbrieffe (wosern man
dieselben acceptiren will / von was Orten sie auch kommen / von dem-
jenigen / an welchen sie lauten / selbst / oder von seinem Gewalt-
haber unterschrieben / und der Tag der acceptation darbey vermerkt /
der Ufo aber der Wechsel für fünffzehen Tage gerechnet / und damit
ein Anfang den nechsten Tag der acceptation gemacht / und also der-
selbe für den ersten / und dan fortan die nechstfolgenden (darunter
Sonn- und Feiertage eben so woll begriffen) gezehlet werden.

XV.

Zum fünffzehenden / nach Verließung der Ufo soll zwar der Ac-
ceptant noch sechs Tage / bey den welchen der erste / nach Verlaus-
fung des Ufo an zu rechnen / doch die Sonn und Feiertage ausge-
schlossen / Zeit haben / in welchen er den Wechsel ablegen und bezah-
len muß: Doch dem Creditori bevorstehen / so bald der Ufo verläs-
sen / den verfallenen Wechsel von seinen Debitoren gleich zu erfor-
dern. Wenn aber in mehrenden sechs Tagen der Wechsel nicht bezahlt
wird / kan der Creditor den sechsten Tag / wenn man in Banco
auffhört zu schreiben / protestiren; dann da er den sechsten Tag pro-
testirt / sondern seinem Debitori noch länger nachwartet / und ihme
etwan schaden daraus entstehen sollte / würde die Gefahr auff ihn
lauffen: und wann er schon hernacher protestiren wolte / solches doch
ganz unkräftig seyn / ihme auch bey den verordnet-n deputierten
Hertz und Marckts Vorsteheren (als alda alle von dem Banco her-
rührende Streitigkeiten sollen erörtert / und eine Ehrenveste Rath
damit verschönet werden) wann er des wegen klagbar wäre /
nicht geholffen werden.

XVI.

Es sollen aber solche sechs Tage / wann sie zur Zeit fallen da der
Banco geschlossen / erst von dem Tage / wann derselbe wieder geöff-
net / zu zehlen anfangen; wie nicht weniger / wann nach verließ-
ung einer oder etlicher Tage der Banco zugemacht würde / die noch
übrige zu erfüllung der bestimmten sechs Tagen / ebenmäßsig nach Öff-
nung der Banco zu zehlen / continuiret werden.

E X T R A C T

Uit de BANCO-ORDONNANTIE
te NEURENBERG, betreffende
de WISSEL.

XIV.

Ten veertienden: By *accepteering* der Wissel zal men dit *observeren*, dat namentlyk, alle en ieder Wisselbrief (indien men denzelven wil *accepteeren*) van welke plaatsen zy ook komen mogen, van den genen, opwie zy luiden, zels, of van zyn Gemaghteden zal onderteekend, en den dag der *acceptatie* daar nevens vermeld: doch den *Uso* der Wissel van vyftien dagen gerekend, en daar mee den aanvang van den naaften dag per *acceptatie* gemaakt, en alzo den zelven voor den eersten en dan voortaan de navolgende (de Zondagen en Vierdagen even zo wel daar onder gerekent) getelt zullen worden.

XV.

Ten vyftienden, na verloop der *Uso* zal wel den *Acceptant* nog zes dagen (den eersten te reekenen na 't verloop der *Uso* af, dog de Zon en Vierdagen uitgeslooten) tyd hebben, binnen welken hy de Wisse voldoen en betalen moet: maar den *Crediteur* zal toestaan, zo haast den *Uso* verstrecken is, den vervallenen Wissel van zynen *Debiteur* terstond t'eisichen, indien gedurende de zes dagen de Wissel niet betaalt werd, zo kan den *Crediteur* den zelden dag, als men in *Banco* ophoud te schryven, *protesteren*. Dog zo hy den zelden dag niet *protesteert*, maar noch langer na zynen *Debiteur* wacht, en hem eenige schade daar uit ontstaan mogt, zo zal 't gevaar op hem komen. En zyn. Ook zal hy van de verordonneerde *Gedeputeerde* Heeren en Markts-Voorstanders (van welke al de Strydigheden, de Bank rakende, zullen afgedaan worden, en den Eerentvesten Rasdt daar ontrent ongemoeit blijven) indien hy hier over kwam te klagen, niet geholpen werden.

XVI.

Maar zodanige zes dagen, wanneer dezelve vallen ter tyd dat de Bank gesloten is, zullen eerst begaonnen worden te tellen van den dag af, als dezelve werd geopent. Desgelyks, als na verloop van een of meer dagen de Bank werd toegemast, zo zullen de nog overige dagen, tot vervulling der bestemden zes, even alzo vervolgt werden te tellen na d'opening der Bank.

Eines Ehrsamem Wolweisen Rathes
der Stad

A U G S P U R G

Wechsel-Ordnung.

Dennach einem Ehrsamem und Wolweisen Rath dieser des Heil. Reichs-Stadt Augsburg glaubwürdig fürkommen / was massen bey geraumer Zeit hero unter alhieriger Handelschafft nicht geringe Unordnung in Wechsels Sachen eingerissen; also daß zu befahren / wosern diesem inconuenient nicht in Zeiten solte abgeholfen werden / dasselbe nicht allein je länger je mehr zunehmen / sondern auch wegen je zuweilen sich hierbey ereignender allerhand beschwerlicher Fällen / manchmals zu langwärtigen und kostbaren Processen, und anderer Ungelegenheit endlich ausschlagen möchte. So ist derentwegen wolgedacht ein Ehrsamer Rath / als welcher neben anderer für des Vaterlands Wohlfahrt tragender Sorgfalt / sich jederzeit eysrigst angelegen seyn lassen / darmit bey alhieriger Stadt die insgemein unentbehrliche Handlungen / davon auch der Handwerker Nahrung und Aufnehmen dependirt, so viel möglich erhalten / und in Aufnahmen gebracht werde / veranlaßt worden nach dem Exempel anderer fürnehmer Handels Städten eine gewisse Wechsels-Ordnung / mit zuziehung verständiger / in Handels- und Wechsels-Sachen wol erfahrner Persohnen abfassen / auch dieselbe zu männiglichs Nachrichtung / und damit niemand sich mit der Unwissenheit entschuldigen möge / in offnen Truck publiciren zu lassen. Thnet sich hierüber gegen ihren lieben Bürgern und Inwohnern gänzlich halts bey männiglich / so demselben unterworfen / in schuldigen Gehorsam würcklich nachgelebt werden solle / als lieb einem jeden ist / die ihme widerigen falls zuwachsende Gefahr / und unvornachlässige in der Ordnung selbst benennete Straffe zu entgehen.

Erstlich / die Acceptation der Wechselbrieffe betreffende / sollen alle und jede Wechselbrieffe die man acceptiren will / von demjenigen an den sie lauten / selber / oder von seinem Erwalthaber / eigenhändig unterschrieben / und das Darum der Acceptation darbey gesetzt werden: doch soll jedem Theil freyssehn / die Wechselbrieffe gleich des Tags da derselbe ankommen / oder des nachstfolgenden Tages (die Benedictische Wechselbrieffe aber / davon hernach im vierdten S. absonderlich

WISSEL-ORDONNANTIE

Des Eerzamen, Welwyzen Raads der Stadt

AUGSBURG.

N Adien den Eerzamen en Welwyzen Raadt dezer des H. Ryks-Stadt Augsburg geloofwaardig voorgekomen is, hoe zedert een geruime tyd onder de hier zynde Kooplieden geen kleine onordening in Wisselzaken is ingebrooken; waar door te beduchten staat, indien dit inconuenient niet by tyds wierd tegengegaan, dat 'tzelve niet alleen hoe langer hoe meerder toenemen, maar ook eindelyk wel uitflaan mogt, ter oorzak van alierley zomtyds hier uitspruitende belwaarlyke gevallen, tot langduurende kostelyke *Proessen* en andere ongelegentheden. Zo is dienshalven den gedagten Eerzamen Raad (als die, nevens andere haare zorgvuldigheden, voor des Vaderlands welvaart, zig altyd ieverig heeft laten gelegen zyn, om, zo veel mogelyk is, te behouden en in opgang te brengen den Koophandel, onontbeerlyk voor 't Gemeen; waar van ook der Handwerklieden neering en welvaart *dependeerd*) bewoogen geworden, na 't *exempel* van andere voorname Kooplieden, een zekere Wissel-ordonnantie (gehoort hebbende 't *advys* van verstandige en in Wisselzaken wel ervarenen perzoonen) te vervatten; ook dezelve in openbaren druk te laten *publiceeren*; op dat niemandt eenige uitvlugt of verontschuldiging mocht nemen op onkunde. Vertrouwt zich hier in gantschlyk op haar lieve Burgers en Inwooners, en wil, dat deze Wissel-ordonnantie na al des zelve inhoud, van een ieder, den zelve onderworpen, in schuldige gehoorzaamheit met 'er daadt zal nagekomen worden, zo lief als een ieder is, om 'ontgaan 't gevaar 't welke hem, anders doende, daar uit zou ryzen, en d'onnydelyke in d'Ordonnantie zelfs genoemde straf.

Eerstlyk, wat d'*acceptatie* der Wisselbrieven belangt, alle en een ieder der Wisselbrieven, die men *accepteeren* wil, zullen van den geenen aan wien ze luiden, of van zynen Gevolmagtigden met eigener hand ondertekend, en den *Datum* der *acceptatie* daar by gestelt worden. Dog zal ieder Deel vry staan, de Wisselbrieven op den zelve dag dat dezelve aankomen, of op den naastvolgenden dag (uitgezonderd de *Venetiansche* Wisselbrieven, waar van hier na in de vierde §. een besondere ordre

liche Verordnung folget / ausgenommen) zu presentiren / und die acceptation zu leisten; doch solle sich der / so zu acceptiren hat / in solcher behörlichen Zeit erklären / damit im fall van verweigerung der Acceptation, der Inhaber des Wechselbrieffs / den Protest notiren / und verfertigen lassen / auch bey der noch selbigen Tags abgehender ordinari Post gehörigen Orths verschicken könne.

Fürs andere / dieweilen es mit den alhiefigen Post- und Botenwesen / wie bekant / diese Bewantnüss hat / daß die Brieffe von ein und andern Orthen meistens / bevorab zu Herbst- und Winterzeiten / erst Nachmittags / und gegen den Abend ankommen / dargegen alsobalden des nächstfolgenden Tags / und zwar die Postbrieffe längst zwischen vier und fünff Uhr wieder müssen expedirt werden / dabey dann / dieweil man innerhalb einer so kurzen zeit bezahlt ist / es leichtlich geschehen kan / fürnemlich als Feiertage auff die Schreibtage einfallen / daß man des vorhergehenden Werktages mit procurir- undt Erlangung der Wechsels-acceptation nicht zu recht kommen kan; Als sollen die acceptationes so an Feiertagen (den 5. Sonntag / welcher in allweg außgenommen / erfordert ohne das keine Nothturfft /) geschehen / in allweg zugelassen / kräftig und gültig seyn; Doch solle darbey auch diese Christliche Bescheidenheit beobachtet werden / daß man auffser den Nothfall sich dieser dispensation nicht bedienen / sondern woh möglich / noch am vorgehenden wercktag die acceptationes procuriren und leisten; Gleichermassen und gestalt solle auch denen Notariis erlaubt / gut geheissen / und approbirt seyn / die Wechsel-protesten an denen Feiertagen zu notiren / auch so es die Nothturfft erfordert / auß zu fertigen / und solches aus diesem Motif und Ursach / dieweil sonst an mehr theils Orter die Protesti erst über acht Tage hinumb können überschickt werden / welches dann denenjenigen der remittirt / umb sich des Instrumenti protestationis nothwendig zu bedienen / leichtlich Nachtheil und Verlust verursachen könnte.

Zum dritten soll es bey eines Ehrsamten Wolweisen Nahls ahier den 16. und 24. Julii Anno 1624. publicirten Nahls (vermöß deren Inhalts / der gemeine und einfache Ufo auff 15. Tage bestemt / consequenter doppelt Ufo für 30. Tage / anderhalb Ufo, für 23. Tage / und halb Ufo für 8. Tage gerechnet / und damit des nächsten Tags nach der acceptation der Anfang gemacht / also daß derselbe für den ersten und sortan / die folgende darunter Sonn und alle Feiertagen gezehlet / jedoch termini in terminum nicht Computirt werden solle) in allweg verbleiben / wie ungleich auch mit denen nach verfloßnenen Ufo, ohne prajudiz oder gefahr weiters nach zu warten / angeßestem fünff respect-

ordrevolgd) te mogen *presenteren*, en d'*acceptatie* te doen: Maar by dien d'*acceptatie* aangaat, zal zig in zulken behoorlyken tyd ver- klaaren, op dat in geval van weigering der *acceptatie*, den geenen, die den Wisselbrief heeft, 't *Protest* kan laten *noteeren* en vervaardigen; ook door den noch dien zelven dach afgaanden *Post* ter behoorlyker plaats kan verzenden.

Ten anderen, vermits 't met de *Posten* en de *Boden* alhier (gelyk bekend is) zodanig is gelegen, dat meerendeel de *Brieven* van d'een en d'andere plaats (voornaamentlyk in den Herfst en de Winter-tyd) eerst 's namiddags en tegens den avond aankomende; waar tegens straks op den naastvolgenden dag (en de *Post-brieven* ten laaften mischen vier en vyfuren) weer moeten *geexpedieert* worden, waar door dan, en vermits men in dit geval binnen zo een korren tyd be- taalt is, lichtelyk zou kunnen gebeuren, inzonderheit als Vierdagen op de *Schryfdagen* komen te vallen, dat men op den voorgaanden werkdag met de *procurering* en verkryging van d'*acceptatie* des *Wissels* niet te regt zou kunnen komen, zo zullen d'*acceptaties*, welke gezonden op Vierdagen (op den H. Zondag, welke altyd uitgeslooten is, vereischt het de nood niet) allezins toegelaten, krachtig en van waarde zyn. Doch hier by zal men ook deze *Christelyke* bechei- denheit gebruiken, dat men, buiten geval en nood, zich niet die- ne van deze *dispensatie*, maar indien 't mogelyk is, noch op den voorgaanden werkdag d'*acceptatie procurere*. Desgelyks zal de *Nota- rissen* geoorloft, goedgekeurt en geapproveerd zyn, de *Wissel-protesten* op zodanige Vierdagen te *noteeren*; ook, zo 't de nood vereischt, te vervaardigen; uit dezen *motifen* oorzaak, dewyl anders na de meeste plaatsen 't *protest* eerst acht dagen daar na zou kunnen overgezonden worden: 't welk den geenen die *remitteert*, en zich nootwendig bedienen moet van 't *Instrument des proteste*, lichtelyk nadeel en verlies zou kunnen veroorzaaken.

Ten derden zal 't allezins blyven by 't *Decreet des Eerzamen*, Welwyzen Raads alhier, gepubliceert op den 16. en 24. July Anno 1624. volgens 't welk de gemeene en eenvoudige *Uso* op vyftien dagen bestemd is, dien volgens de dubbelde *Uso* voor 30. anderhalve *Uso* voor 23, en een halve *Uso* van 8 dagen ge- reckend; en daar van den naaften dag na d'*Acceptatie* den aanvang gemaakt werden, zo dat den zelven voor den eer- sten, en voortaan volgende, waar onder de Zondag en al- le Vierdagen getelt, doch *termini* in *terminum* niet gecomputeert zal worden, Desgelyks zal 't blyven by de vyf *respect-dagen* inclus

respect-tagen inclusive, und daß unter diesen die Sonn- und alle Feiertage / daran alhier nicht Raht gehalten wird / nicht gerechnet / sondern darvon ausgeschlossen seyn solle / bey den erst-angezogenen Decretis sein ebenmäßiges bewenden haben.

Demnach auch ferner und zu dem vierdten in erst-erwehnten Decretis, wegen der Benediger Wechselbrieffen gesehet und verordnet / daß man solche vor dem Feiertag zu acceptiren / nicht schuldig seyn solle; darauf dan erfolget / daß der letzte Ulo tag auff einen Sambstags ausgehen / der Verfall-tag aber auff den daran folgenden Hehl-Sonntag / fallen würde / und dannhero erst am Montag die Bezahlung begehret und eingefordert werden könnte: welches aber nach dem die Brieffe von Venedig / auffer sonderbahren Fällen / sonst das ganze Jahr hindurch meistens Donnerstag vormittags-Zeit alhier kommen / demjenigen der Benediger Wechsel ein zu nehmen gar zu lang / und dahero nicht wenig beschwerlich fallen würde. Als solle es zwar bey angeregter Verordnung / daß nemlich die acceptation der Benediger Wechselbrieffen erst an den Freytag zu procuriren und zu leisten / sein nochmahliges verbleiben / jedoch mit dieser Erleichterung haben / daß die bezahlung / so wohl von diesen Benediger / als auch denen von anderen Orten herkommenden / und auff den H. Sonntag verfallenden Wechselbrieffen / des Sambstags vorher / wol möge eingefordert werden / auch die auff solchen Sambstags bezahlte Wechsel für wohlbezahlt gelten und gehalten seyn / wie nicht weiniger die respect-tagen / nicht anders als wenn der Sambstags der eigentliche Verfall-tag wäre / darnach observirt werden solle: mit aller ander Wechselbrieffen Verfall-zeit aber solle es bey dem ordinari stylo und herkommen verbleiben.

Betreffende zum fünfften die Wechselbrieffe so à Littera vitta, oder stracks auff sich zu bezahlen lauten / sollen dieselbe / nach dem sie präsentirt und acceptirt / woh nicht alsobald / doch inner den nechsten 24. Stunden bezahlt / oder darüber proescribt werden: Ingleichen sollen auch bey denen Wechselbrieffen die auff gar wenige / als nur ein / zweu / oder höchstens drey Tage Nachsicht / zu bezahlen lauten / die respect-tage nicht gelten / sondern es solle darnit allerdings / wie mit denen à Vista Littera erst gemelter maffen gehalten und observirt werden. Alle andere Wechselbrieffe aber / sie seyn auff wenige oder mehr Tage Nachsicht / halb / ganz / oder mehr Ulo, Item Franckfurther Ritorni Ultimo Junii, ultimo Novembris, oder die sonst auff einen gewissen Tag zu bezahlen lautend / solle ohne unterscheid deren bestimten fünf respect-tagen / doch nur zu dem ende genieffen / damit der Creditor, oder

inclusivé na den verloopenen *Ufo*, welke men uytwagt sonder *praesudicé* of gevaer: en dar onder deese de Sondagen en alle Vierdagen, op welke alints geen Raad werd gehouden, niet gerekend, maar daar uyt gefloten sullen zyn.

Nadien oock vorder en ten vierden uyt gedachten *Decreet*, aangaende de *Venetsiaensche* Wisselbrieven, is gesteld en verordonneert, dat men niet schuldigh sal zijn, dezelve dan op Vrydagh te accepteren: Waar uyt dan volght dat de laetste *Ufo* dagen op een Saterdag uytgaan, en den Vervaldagh op den daer aenvolgenden H. Sondagh sou komen; deshalven de betalinge eerst op Maendagh tou kunnen geeycht worden: 't Welck, nadien de brieven van *Venetien*, buyten sonderlinge gevallen, meestendeels door 't gantsche Jaar op Donderdagh, voormiddags alhier komen, de geene, die *Venetsiaenschen* Wissel t'ontfangen heeft, te langen, en derhalven niet weinigh beswaarlijk zou vallen, so sal 't wel blyven by de gedagre *Ordonnantie*, namentlijk dat d'acceptatie der *Venetsiaensche* Wisselbrieven eerst op vrydagh hoeft te geschieden; doch met dese verklaringe, dat de betalinge, soo wel in de *Venetsiaensche* als andere in brieven hierkomende, en op den H. Sondagh voorvallende Wisselbrieven des Saterdags te vooren wel magh geeyst worden: Dat wel de soodanige op een Saterdag betaelde Wissel wel en te recht betaelt sal gelden: Gelyck dan met respect dagen, even als of de Saterdag den eigentlijcken Vervaldagh, daar na zullen worden geobserveert. Even met den verval tijdt van alle andere Wisselbrieven sal 't blyven by den gebruykelijken styl ende gewoonte.

Betreffende ten vijfden de Wisselbrieven, die à *Lettera Vista* of op 't sien van den Brief te betalen luyden, deselve zullen na datse gepresenteert en geaccepteert zijn, indien niet soo stracks, immers binnen de naeste 24 uren betaelt, of daar toe geprotesteert werden. Desgelijcks zullen oock by de Wisselbrieven, welke luyden te betalen op gantsch weinige, als meteen, twee, of ten hoogsten drie dagen, die *Respect*-dagen niet gelden; maar hier omtrent zal gehandelt werden als met de gedachte à *Vista Lettera*. Des alle andere Wisselbrieven, 't zy op weynige of op meerder dagen by de halve, geheele of meer *Ufo*; Item *Francforter Ritorn ultimo Junii, ultimo Novembris*, of welke houden op een zeekeren dagh te betalen, zullen zonder ondericheydt de bestemde vyf *Respect*-dagen genieten, doch maar alleen ten dien eynde, op dat de *Crediteur* of de *Beliter* des Wisselbriefts, als by de betalingh niet en kan bekomen, zonder

oder Wechselbrieffs Inhaber / wann er die Bezahlung nicht eher erlangen kan / ohne seine Gefahr und präjudiz solche Zeit dem Debitori, vermög mehrmals erwehnter Raths Decreten, amnoch warthen könne und möge. Sonsten aber werden diese Respect-Tage ganz nicht dahin verstanden / daß man die Zahlung der Wechselbrieffe nach eigenem belieben und Commodo, über den Versfalltag so lang prorahiren / und auffziehen möge / sondern richtige Zahler sollen und werden / wie bißhero üblich gewesen / zu der Versfallzeit / unverzügliche Bezahlung zu leisten / sich nicht weigern / noch dissals mit denen Respect-Tagen ein Mißbrauch einzuführen gemein seyn.

Zum sechsten / Wann sich aber zutrüge / daß Wechselbrieffe / welche auff einen gewissen benannten Tag zu bezahlen / anhero kommen / da bereit nicht allein derselbige benannte / sondern auch wol ein theil der nach-oder respect-Tage / vorüber wären; isolchen fall sollen die fünf nach-oder respect-Tage / nicht nach der präsentation oder acceptation, sondern nach dem benannten Tag gerechnet werden / und sich der Debitor allein der noch übrigen zu bedienen haben. Darfern sie aber überkommen / daß neben den benannten auch die völlige nach-oder respect-Tage schon verfließen wären / solle alsdann die Bezahlung innerhalb 24. Stunden nach der acceptation, gleich wie bey Wechselbrieffen / à Vista Lettera, geleistet werden.

Siebtentens / bey allen Wechselbrieffen die seyn / gleich à Vista auff eine oder andere Art / Vso, gewisse Tage oder Zeit gestellt / wann die benannte Versfallzeit Vso, und die respective zugelassene fünf Respect-Tage verfließen / soll derjenige so den Wechselbrieff acceptiret hat / es sey gleich die Valuta gelauffen / und von dem Geber des Wechselbrieffs empfangen oder nicht / ohne einige exception wie die auch werde angewendet / oder habe Mahmen, wie sie wolle / zu bezahlen schuldig seyn / und es also bey der gemeinen Regul chi accerta Paghi, allerdings sein verbleiben haben; wie im gleichen auch / was die Bezahlung der Wechselbrieffe betrifft / bey der Regulà universalì, daß gleich wie man auff den Versfalltag / und hernach / recht und wohl bezahlt / also hiergegen übel / wann es vorhero geschicht / es sey mit contant, oder durch scontro und contraposition, welche auch / wenn es in begebenden Fällen / zu präjudiz eines oder des andern tertii gereichen thäte / allerdings für nichtig und ungültig gehalten und erkläret werden.

Zum Achsten / wann ein Wechselbrieff mit protest, aus manggel der Bezahlung / zurück komt / soll der Geber des Wechselbrieffs seinem Creditori die Wieder-Bezahlung der im Wechselbrieff begriffenen Summa / sampt Unkosten und

zyn gevaar en *praesudicis* magh wachten na de voldoening van den *Debitour*, volgens 't meer gedachte *Decreet* des Raedts. Anders werden deze *Respect* dagen gantsch niet daar heenen verstaan, dat men de betaling der Wisselbrieven na eygen gelieven en *Commodo*, over den verval-dagh zoo langh magh nyttreucken; maar goede Betaelers zullen, gelyck tot noch toe gebruykelyk is geweest, op den Verval-tydt zonder uytsel betalen; hier omtrent niet weygerachigh zyn, noch in deze gelegentheyd met de *Respect*-dagen een misbruyk willen invoeren.

Ten zesden, indien 't gebeurde, dat Wisselbrieven, welke op zeeckeren genoemden dagh te betalen luyden, eerst hier quaamen, als niet alleen dien zelveu genoemden verval-tydt, maar noch wel een deel der na-of *Respect* dagen voorby waren; in zulken geval zullen die vyf *Respect*-dagen niet na de *presentatie* of *acceptatie*, maar na den genoemden dag gerekend worden; en de *Debitour* sich alleen mogen dienen van de noch overige. Doch indientse overquam, als boven den genoemden dagh oock de volle na-of *Respect* dagen alreeds waren verstreucken, zoo zal dan de betalingh binnen 24 uren na d' *Acceptatie* geschieden, gelyck by de Wisselbrieven à *Vista Littera*.

Ten zevenden by alle Wisselbrieven, welke zyn, gelyck à *Vista* op d' een of d' anderzins *Uso*: zekere dagh of tydt gestelt, wanneer de genoemde verval tydt *Uso*, en de *respectieve* toegelatene vyf *Respect*-dagen verlooren zyn zoo zal den geenen, die de Wisselbrief heeft geaccepteert, 't zy wat de *Valuta* gelooopen, en van den geever des Wisselbriefs ontfangen is of niet, sonder eenige *exceptie*, van hoedanigh een Naam dezelve zou mogen zyn, schuldigh zyn te betalen: En alzo zal 't allesins blyven by den gemeenen regel, *chi accotta pagi*: Desgelycks oock, wat de betalingh der Wisselbrieven betreft, by den *universalen* regel, dat gelyck als men aan den Verval-dagh en daar na recht en wel betaalt, alzo in tegendeel qualijck, wanneer 't te vooren geschiedt, 't zy *contant*, of door *scotto* en *contrapassie*: welke betalingh oock, indien 't by eenige gevallen quam te strecken ter *praesudicis* des eenen of anderen *terris*, allesins voor nietigh en ongeldig zal gehouden en verklaart worden.

Ten achtsten, wanneer een Wisselbrief met *protest*, door *fact* van betalinge te rugge koomt, zoo zal de geever des Wisselbriefs, sijnen *Crediteur* de weder betalingh der in den Wisselbrief begrepen som, nevens onkosten en *Wissel Lagio*, doch alleen

Wechsel Lagio, jedoch allein à dreierum alsobalden gut zu thun / oder darumb noch selbigen Tags annehmliche caution zu leisten / oder aber durch andere demselbigen annehmliche Mittel mit ihm sich abzufinden / schuldig seyn / auch beyde der Geber des Wechselbrieffs / und der so den Wechselbrief acceptirt, der Inhaber desselben zugleich / und jeder insonderheit / biß der Wechselbrieff völlig wieder bezahlt / vor Debitores gehalten seyn / auch dem Inhaber frey und bevorstehen / die Wiederbezahlung bey einem oder dem andern / biß er völlig vergnügt / an und bey welchem er will / mit und ohne Recht zu suchen.

Neundtens / die Verehrung der protestirten Wechselbrieffe und deren Bezahlung / gebühret erstlich und vor allem demjenigen / der sie ein zu bringen / oder die Bezahlung zu empfangen hat / will derselbe nicht honoriren / mag er anderweit am Platz nachfragen : und da sich jemand findet / der den Brieff acceptirt / dem gebühret in Zeit die Bezahlung zu leisten / wie auch der Provision zu genießen. Und wan schon derjenige / auff welchen der Wechselbrieff lautet / sich naderhand zu der acceptation und Zahlung erklären thäte / ist doch der / so zuvor honorirt / hindan zu stehn (er wolle es dann gutwillig thun) sonst nicht schuldig.

Wann / für das Zehende / auff einen / der alhier wohnhaft / traffirt wird / und vermag Wechselbrieffs / die Bezahlung an einem andern Ort / als in Nürnberg / Ulm / S. Gallen / oder wo es sonst irgend seyn mag / zu leisten ist : wie hiergegen auch wann einer alhier auff Debitores / die an andern Orten wohnhaft / Remise und Wechselbrieff bekommt / nach deren Inhalt die Bezahlung alhier zu prästiren ist / da dann einen oder andern falls die acceptationes erst durch schreiben oder übersendung der Wechselbrieffe per ein und den anderen Orth / wo derjenige auff den sie lauten wohnhaft / können procurirt werden / darüber nun etliche Tage vorbey gehen : So solle in solchen Fällen die Berfallzeit und Bezahlung solcher Wechsel allerdings observirt und geleistet werden / als wann die acceptation an dem Orth / wo die Bezahlung zu thun ist / als fürgegangen und geschehen wäre. Wann aber ein alhiefiger an einem der anderer Orthien wohnhaft / Wechselbrieffe alhier in Augsburg zu bezahlen schuldig / und von diesem begehrt wird / ihne die Bezahlung paar zu überschicken / ist er solches ohne Abzug der provision zu thun nicht schuldig / sondern der Inhaber des Wechselbrieffs mag gleichwol jemanden dazzu bestellen / der die Bezahlung / wie der alhiefige Marktes Gebrauch vermag / leisten

alleen à *drittura* terstondt weeten goedt te doen, of daar over noch dien zelve dagh aancemelick *Cautie* te stellen, of door andere behaaglycke middelen hem vergenoegen. Ook zullen beyde, de gever des Wisselbriefs, en hy die den Wisselbrief *accepteert*, gehouden werden voor *Crediteuren* van den besitter des zelve, te gelyck een ieder in 't byzonder; tot dat de Wisselbrief ten vollen betaaldt is. Oock zal aan den besitter vry staan, de betalingh by den eenen of den anderen, aan en tegens wien hy wil, met of zonder Recht te zoeken, tot dat hy gantschelyck voldaan is.

Ten negenden, de vereeringh der *geprotesteerde* Wisselbrieven en der zelve betalingh staat toe eerst en voor al den geenen, die dezelve in te brengen, of de betalinge t'ontfangen heeft. Wil hy dezelve niet honoreeren, zoo mag hy anderwegen navrage doen. En indien iemand gevonden werd, die den brief *accepteert*, dien staat toe de betaling te doen, gelyk oock de *provisie* te genieten. En offchoon de geen, op wien de Wisselbrief luydt, naderhand sich tot d'*acceptatie* en betaling aanbodt, zoo is eerst de geen, die te vooren gehonoreerd is, niet schuldigh achter te staan, ten waare hy zulks goedwillig wou doen.

Wanneer, ten tienden, op eenen, die alhier woonachtigh is, *geiraffeert* werdt, en vermogens de Wisselbrief, de betaling aan een andere plaats, als in *Nurenberg*, *Ulm*, *S. Gallen* of waar 't ergens elders zyn mogt, te doen staat: Gelyk daar regens oock wanneer eenen als 'er op *Debiteurs*, aan andere Plaatzten woonende, *Remisen* en wisselbrieven bekoomt, na welckers inhoud de betaling alhier te *profferen* is: waar over dan in 't een of 't ander geval d'*acceptatie* eerst doorbrieven, en verzending der wisselbrieven per d' een en d' anderen Oort, daar de geen op wienze luyden, woont, voort konnen *geprocureerd* werden; waar toe eenige dagen tyds van nooden zyn; zoo zal in zulcken gevalle de Verval-tyd en betaling foodaniger wisselen allesins weder *geobserveerd* en gedaan worden, als of d'*acceptatie* ware geschied aan de plaats daar de betaling te doen is. Maar indien een alhier wezende schuldigh was aan eenen, in een andere plaats woonende, een Wisselbrief alhier binnen *Augsburg* te betalen; en van dezen begeerd wierd, hem de betaling in baar geld over te zenden, zoo is hy niet verbonden zulcks te doen zonder afrecking der *provisie*. De besitter des Wisselbriefs echter mag iemand stellen, die de betaling, volgens 't gebruyck in de Marckt dezzer Stadt, van zynent wegen ontfangt. Doch die

nentwegen einziehe / jedoch wer gutwillig hierinnen dispensiren will / keine verbleibet es auch unverwehret.

Elffens / die vielfältige girierung der Wechselbrieffe betreffent / weil solche alhier / wie an mehr anderen Orten bereits so stark in gebrauch kommen / daß sie schwerlich limitirt, weiniger gar können abgestellt werden: Als laßt man solche zwar alhier noch weiters passiren, doch wird dabey deren Inadolement in bianco gänzlich abgeschafft / und soll der Geber solcher Wechselbrieffe den Giro, wie sich gebühret / völlig / auch mit beysetzung des Datums, zu compiren schuldig seyn.

Und nachdem Zwölffens / bey abfertigung des dispatii, nicht nur in die Boegner Märkte (alwo die girirte Wechselbrieffe gang verbotten) sondern auch in andere Fiäre, zu ersparung der provision, diese Manier aufkommen / daß der Debitor nicht seine eigene Wechselbrieffe (wie sonst wohl billich wäre / auch vor diesem allezeit üblich und herkommen gewest) sondern an statt derselben eines andern / dritten / oder wohl vierten (mit welchen der Creditor nichts contrahiret oder zu thun hatt) Wechselbrieffe hergibt / laßt man es zwar demahls zu facultirung der Negorie auch passiren, jedoch mit diesen conditionen: Erstlich solle in solchen Wechselbrieff von terze persone des Creditoris, oder die Valuta seinem Debitor ernstlich gegeben / in allewege und expresse meldung geschehen. Fürs ander / solle er Debitor seinem Geber oder Creditori mit Assignationen, umb die Wechselbrieffe bey einem andern zu erheben / durchaus und keines weges bemühen oder beschwären / sondern / wie allerdings billich / seine Wechselbrieffe zu haben / selber suchen / und sie zur Hand bringen / solche auch in rechter Zeit seinem Creditori fertig halten / und überliefern. Fürs dritte soll auch der Debitor seinen Creditoren, nebens solchen Wechselbrieffen von terze persone einen à parre recognitions-Zettul oder Schein fertigen und zustellen / inhalts / daß er für dieselbe Wechselbrieffe Schuldner / Geber und Zahler / in omnem eventum halte und gehalten verbleibe.

Diemeile auch zum Dreyzehenden / eine Zeit hero wegen all zu später und verzüglicher Verfertigung der Wechselbrieffe per le fiere nicht geringe excessus sürgangen / und demenhero auch solcher Beschwerte ab zu helfen / die Nothdurfft erfordert will: Als solle hinführo mit gänzlichlicher abstellung derselben / der Debitor, bey Straff vier Gulden in das H. Allmosen / schuldig und gehalten sehn / die Wechselbrieffe seinem Creditori längstens zu Mittag Perlachzeit / des Tags / wann die primi spatii müssen spediret werden / fertig zu halten /

goedwillig hier in is gedisponeerd; mag zulks onverhinderd doen.

Ten elfden, wat belangd de veelvoudige *giving* der Wisselbrieven, vermids zulks alhier, gelyck aan meer andere plaatzen, alreeds zoo sterck in gebruyck is gekomen, dat men zeer bekommerlycke eenige *limitatie* daar omtrent zou kunnen maacken, veel min een gantiche affchaffing ter hand nemen, zoo laat men 't niet alhier noch voorder *passeren*, doch daar by werd der zelve *Indossement in bianco* gantschelyck vernietigd: En zal den Gever zoodaniger Wisselbrieven den *Giro*, gelyck behooryck is, ten vollen, ook met byzetting des *Datums*, verplicht zyn te *complieren*.

En nadien, ten twaalfden, by d'afvaerdiging des *dispatii*, niet alleen in de *Borznar* Marckten (alwaar de girierde Wisselbrieven verboden zyn) maar oock in andere *Fiere* tot versparing der *Provisie*, deze manier is op gekomen; dat den *Debitour* niet zyn eygene (gelyck anders wel billyck ware, als voor dezen gebruykelyck is geweest) Wisselbrief, maar in plaats van de zelve eens tweeden, derden of vierden (met wien de *Crediteur* niet *gecontraheert* of te doen heeft) Wisselbrief geeft, zoo laat men zulks oock wel tot *faciliteringh* der *negotie*, *passeren*; doch met deze *conditie*: Eerstelyk zal in zulcken Wisselbrief van *terze persone des Creditours*, die de *Valuta* zynen *Debitour*, gever of *Crediteur* met *Assignatie* van den Wisselbrief, by eenen anderen te heffen, op geenerley wyze bemoeijen of bezwaren; maar gelyck het 'eenemaal billyck is, zynen wisselbrief zelve in handen zoeken te krygen; dezelve ook ter rechter tyd vaardig hebben, en zynen *Crediteur* overleveren. Ten derden zal men den *Debitour* zynen *Crediteur* nevens zulcken wisselbrief van *terze persone* een *à parte* *recognitions*-schrift vervaardigen, en ter hand stellen, inhoudende, dat hy van den zelve wisselbrief schuldenaar en betaalder, verplichte, in *omnem eventum* blyft en gehouden zal worden.

Vermits oock ten dertienden, t'zederd een tyd herwaards wegens d'al te late vervaardiging en uitselling der wisselbrieven *per la fiere*, geen kleyne *excessen* zyn voorgevallen, en dat derhalven de nood vereycht, ook deze bezwaarnissen weg te nemen, zoo zal voortaan, met gantiche affschutting der zelve, den *Debitour* op straf van vier gulden voor den Armen, schuldig gehouden zyn, den Wisselbrief, schoon de *Crediteur* ten langken 's middags op den dag wanneer de *primi spatii* moeten ge-

ten / zu lieffern / und ihn keines weges über und wider seine Gelegen-
heit länger darmit auffhalten. Darneben soll auch derjenige / so
Geldt per le here genommen / seinem Creditori, dasern es derselbe
begehret / einen recognition-Schein zu ertheilen schuldig seyn.

Endlich und für das Bierzehende: Demnach genugsam bekant /
was für Ungelegenheiten / Beschwerden und Klagten schon lange
Zeit hero bey denen Zahlungs assignationen sürgegangen / was auch
bey etwan sich eräugenden Mißfällen für weitere Gefärde und
Streitigkeiten über diesen Anweisungen entstehen könnten / dahero
dan hierinnen zu remediren / für eine sondere hohe Nothurfft ist
angesehen worden: hierzu aber sich kein bessers Mittel ereignen
will / als daß alle schriftliche Assignationen und Überweisungen
gänglich auffgehoben / und abgestellt: hergegen aber ein Relcontro
auffdem Platz introduciret werde / womit es dann folgender maffte
zu halten / daß ein jeder / der Wechsel-gelder zu bezahlen oder ein-
zu nehmen / sich an denen scontrier Tagen / darzu insonderheit
Sambstag / Montag und Dienstag mittags precise von elff biß
zwölff Uhr am Perlach bestimt und angefetzt / sich best möglich be-
werben / und ihme angelegen seyn lassen solle / mit dem Relcontro
eine richtigkeit / und hier durch seinem Creditori vergnüglichen wil-
len zu machen. Wann aber durch selbiges Mittel der Debitor biß
Dingstags scontro Zeit mit seinem Creditore nicht zu recht und
scontro kommen kan / und dieser die Bezahlung per Cassa begehren
würde / soll er Debitor solchen falls entweder selber / oder durch ei-
nen gewissen Mann / ohne ferner an- und herum weisen / mit bar-
ren Geldt zu bezahlen schuldig und gehalten seyn.

Es behalt sich aber ein Ehrfamer Wolweiser Rath bevor / diese
Ordnung / nachdeme sich die Sachen / auch Zeit-läuffe und Handlung-
gen anlassen möchten / zu ändern / und solches so offt auch / wie es
die Nothurfft erfordert / ungehindert meniglichs.

spijst werden, gereed hebben te betalen, en het geensins boven en tegens sijne gelegenheid langer op te houden. Daar benevens zal men den genen, die geld *per te siere* genomen heeft, zynen *Crediteur*, indien hy zulks begeert, schuldig zyn, een *recognitions-blyk* te geven.

Eindelyk en ten veertienden, vermits genoeg bekend is, wat voor ongeligheden, bezwaarnissen en klachten alreeds 't zedert een lange tyd zyn voorgevallen by de betalings *assignatien*, wat ook voor vordere gevaren en strydigheden, by opstaande misvallen nyt deze aanwysing zouden kunnen ryzen, zoo is hoognoedig gevonden, hier in te *remedieren*. Waar toe sich beter middel wil opdoen, als dat alle schriftelyke *assignatien* en overwyzingen gantschelyk afgeschaff zullen zyn; hier tegens een *Rescontro* in de plaats geïntroduceerde: Waar omtrent op de volgende wys zal worden gehandeld; Dat een ieder, die Wissel-gelden te betalen heeft, sich op de *rescontroer-dagen* (waar toe intonderheid Saterdag, Maandag en Dingsdag middag *precise* van elf tot twaalf uren zyn bestemd) zal laten vinden, en aldaar na vermogen sich bevlytigen, met de *Rescontro* een richtigheid te maken, en hier door zynen *Crediteur* te vergenoegen. Maar indien door dit middel den *Debiteur* tot Dingsdaags *scontro* tyd met zynen *Crediteur* niet te recht en *scontro* kon komen, en dezen de betaling *per Cassa* zou begeeren, zoo zal hy *Debiteur* in zulken geval offels, of door een zekere perzoon, zonder verdere aan-en omwysing, schuldig zyn met gereed geld te betalen.

Ondertusschen heeft den Eerzamen Wel-wyzen Raadt sich voorbehouden, deze *Ordonnantie*, na dat sich de zaaken, loop des tyds en handelingen mogen laten aanzien, te veranderen, en zulks ook zoo dikmaal te mogen doen, als 't de noodt zal vereyfschen, zonder verhandering van iemand.

Wechsel-Ordnung

der Stadt

B R E S L A U.

Wir Rathmänner der Stadt Breslau / bekennen und thun kund öffentlich hier mit vor jedermänniglich: Demnach die löbliche Kauffmanschaft alhier bey uns Ansuchung gethan / daß wir / zu befürderung der Commerciën, abwendung allerhand Unordnungen / und verhütung vieler wachsenden Streitigkeiten / und kostbahrer processen, selbst mit einer gewissen Wechsel-Ordnung versehen möchten / uns auch einen Entwurf unterschiedener an anderen Wechsel-plaken üblicher Gewohnheiten überreicht: und wir nun diß ihr Ansuchen allerdings vor billig / und dem gemeinen wesen erträglich zu seyn / befinden.

Als haben wir nicht unterlassen / mit zuziehung des Edlen Ge-
strengen Herrn N N. unser und gemeinen Stadt Scheypen / hier über Rath zu halten / haben uns doch nach folgender Ordnung nach welcher künfftiger Zeit die Wechsel reguliret, und bey vorfallenden Streitigkeiten erörtert / vermittelt / und entschieden werden sollen / entschlossen / und zwar

I.

Soll das Wechsel-Negotium einig und allein bey der Kauffmanschaft bestehen / und keine Zunung darmit zu traßiren befugt / sonst aber jedermänniglich / der sich einige Wechsel annahet / krafft dieser Ordnung obligirt / und wer einen Wechsel-brieff acceptiret / dadurch derogestalt kräftig verbunden seyn / daß er mit keiner da-
wieder eingewendeten Expedition, welche gleich auch sonst con-
tra Instrumenta guarentigira statt finden möchte auffer der / jedoch ohne allen Verzug oder einige Frist / erweislich geschehenen Zahlung gehört werden kan: gestalt auch alhier die in Wechsel-sachen bekante Regul: chi accetta paga, oder wer acceptiret / zahlt / beständig verbleibet.

II.

Alle Wechselbrieffe sollen von dem jenigen auff welchen sie lauten / mit bemerkung des Tages und benennung des Nahmens / selbst eigenhändig acceptiret werden: So aber in dessen Abwesenheit seine Ehefrau / oder sein würcklicher Bedienter und Nachbar / denen er seine Handels verrichtung an seine stelle vertraue / einige Wechselbrieffe in ihrer Behausung / als ge-
bühren

WISSEL-ORDONNANTIE

der Stadt

B R E S L A W.

WY Raeds-mannen der Stadt *Breslaw* doen hier mede een yder opentlyk kond: Nadien de loflyke Kooplieden alhier by ons aanzoek hebben gedaan, dat wy tot bevordering der *Commerciën*, afwendung van allerley Onoordeninge, en verhoeding van velerley omstaande strydigheden, ook kostelyke *Processen*, haer zouden willen versien met een zeeker Wissel-Ordonnantie; ons te gelyk overgevende een ontwerp der gebruykelyke gewooren in verichaidene andere Wissel-plaazen: En wy nu dit verzoek allezins voor billyk en 't gemeene best dienstig bevinden te zyn.

Soo hebben wy niet nagelaten; met byneming van den Edelen Gestrengen Heer N. N. onzen en der gemeene Stad Scheepen, hier over Raad te houden. Hebben ook de navolgende Ordonnantie bestaand, na welke in 't toekomende de Wissel gereguleerd, by voortvallende verschillen geoordeeld en gevonnist zal worden.

I.

De Wissel-Negotie zal eeniglyk en alleen by de Kooplieden bestaan, en niemand anders bevoegd zyn, daar mede te trafiqueren, maar voorts een ieder, die sich eenigen Wissel aanmatigd, uyt kracht van deze Ordonnantie verobligeert, en wie een wisselbrief accepteert, daar door zoo krachtig verbonden zyn, dat hy met geene daar tegens ingebrachte Exceptiën, welke anders contra Instrumenta garantigata noch plaats mochten vinden, gehoord zal worden, behalven die van bewyslyke betaling, doch te doen zonder wysfel. Zoo dat het hier bestendig zal blyven by den bekenden Regel in Wissel-zaken: *Chi accetta paga, of, wie accepteert, moet betalen,*

II.

Alle wisselbrieven zullen van den genen, op welken zy luiden, met aantekening des dzags en noeming des Naams, met eigener hand werden geaccepteert. Doch indien in zyn afweezendheid zyne Huysvrouw, of zynen daadlyken Dienaar, of iemand, dien hy zyne Koophandels-verrigtingen in zyne plaats vertrouwe, enige wisselbrieven in haar huys, als deze plaats

während der Stelle/ und zwar vier Stunden vor abgehen der ersten Post / acceptiren / sollen solche so kräftig / gut und bündlich seyn / als ob sie der Herr selbst acceptiret hätte / doch daß der Tag der ersten präsentation gesetzt werde / wie im neunten Punct mit mehreren enthalten.

III.

Wann ein Wechselbrieff ohne Indossement oder erlangte Cession präsentiret wird / soll er zwar billig acceptiret werden; da aber bey der Verfall-zeit / und forderung der Bezahlung dieser acceptirte Wechselbrieff / oder auch der darauff gefolgte andere / annoch im indossement verblieben / so ist der acceptant nicht eher / biß zu dessen Erfolg oder anderer gnugsamen legitimation, die Bezahlung zu leisten schuldig; sondern es sollen bey solcher beschaffenheit / bey ausgang der respie tagen / die Gelder disponiret / oder gegen gnugsame geleistete Caution ausgefolget werden.

IV.

Diejenigen Wechselbrieffe / so alhier auff die vier öffentliche Jahrmärkte zu bezahlen lauten / dürfen nicht eher / als des ersten eintretenden / und biß darauff erfolgenden sechsten Tages des selbst Märckts acceptiret werden; geschiehet in solcher zeit die acceptation nicht / so hat der präsentant macht zu protestiren / und sich darbey / wie des protesto halber nachgehends in folgenden Puncten geordnet / zu verhalten / die acceptirte Wechsel aber / welche des letzteren Tages / wenn der Markt ausgeleutet wird / nicht bezahlt würden / muß der präsentant ohne consideration der sonst gewöhnlicher respie tagen / weisen solche in der Wechsel-zahlung der öffentlichen Märkte nicht zu autentificiren sind / selbigen letzteren Tag protestiren / denselben Tag von Morgen an biß zu untergang der Sonnen / offen stehen.

V.

Wie bey schließung der Wechsel den Contrahenten frey steht / die Zahlungs-zeit / nach abgehandelten vernehmen / auff kurz und lange Sicht / oder à Ulo zu stellen; also soll auch solcher zahlungs-Termin genau beobachtet / und die außer dem Ulo gesetzte Zahlungszeit / von dem dato des Wechselbrieffs / der Ulo aber von dem Tage an / mit welchen der Wechselbrieff acceptiret worden / (worinnen zugleich Sonn- und Fest-tage begriffen) verstanden / und auff vierzehn Tage gerechnet werden; bey dem doppio Ulo ist zwar gedoppelte Zeit / nicht aber doppelte Sicht / und also nicht zwölf respie-tage zu verstehen. Es soll auch halb Ulo oder acht Tage respie zu genießen haben / und bey nicht erfolgter Bezahlung des dritten Tages protestiret werden.

plaats, en vier uren voor d'afgaande eerste *post accepteren*; zoo zal zulks zoo krachtig en verbindlyk zyn, als of den Heer die zelve had *geaccepteert*. Doch dat den dag der eerste *presentatie* gezer werde, gelyk in den negenden *Artikel* verder zal werden verklaard.

III.

Wanneer een Wisselbrief zonder *Indossement* of become *Cessie* werd *gepresenteerd*, zoo zal denzelven wel billyk werden *geaccepteert*. Maar indien op de Verval-tyd ende eysch der betaling dezes *geaccepteerden* Wisselbriefs, of ook die daar op gevolgde andere, 't *Indossement* noch achterblyft; zoo is den *Acceptant* niet schuldig de betalinge te doen voor dat 't zelve is gevolgd, of een andere genoegzame *Legitimatie*. In zoodanigen gelegenheid zal by den uytgang der *respect*-dagen van 't Geld *gedisponseert*, of van ons genoegzame gestelde *cautie* gevolgd laten werden.

IV.

De Wisselbrieven, welke luiden op de vier opentlyke Jaarmarkten alhier te betalen, behoeven niet eer als tusschen den eersten aantreedenden tot op den daar op volgenden zesden dag der zelve markt *geaccepteert* te werden. Gelchied d' *Acceptatie* binnen dien tyd niet, zoo heeft de *presentant* macht te *protesteren*, en sich daar omtrent te dragen; gelyk hier na wegens 't *protest* is geordonneert. Maar omtrent de *geaccepteerde* Wissel, welke op den laetsten dag, als men de Marckt uyluid, niet werd betaald, moet den *Presentant*, zonder *consideratie* der andersins gewoone *respyt*-dagen, wyl dezelve in Wissel-betaling der openbare Marckt niet t' *attenteeren* zyn, den zelve laetsten dag om te *protesteren* open staan, van 's morgens af, tot Sonnen ondergang toe.

V.

Gelyk by sluring des Wissels aan den *Contrahenten* vry staat, de betalings-tyd, na gedane onderhandeling, op een korte of lange *Termyn*, of a *Uso* te stellen: Alzoo zal ook zoodanig een betalings-*Termyn* naeuw waargenomen, en buiten den *Uso* gesetteden betaal-tyd van den *dito* des Wisselbriefs, naar den *Uso* van dien dag af, op welken den Wisselbrief *geaccepteert* is (de Sondagen daar in begrepen) verstaan en op veertien dagen gerekend werden. By den *Doppio Uso* is wel een dubbelde tyd, maar niet een dubbelde zicht, en alzoo geen twaalf *respyt*-dagen te verstaan. Ook zal een half *Uso*, of acht dagen *termyn*, drie *respyt*-dagen genieten, en by gebreek van betaling op den derden dag *geprotesteert* werden.

VI.

Über den in den Wechselbrieffen gesetzten oder à Ufo lauffenden Zahlungs Termin soll der Acceptant, auffer dem öffentlichen Jahrmarkt alhier / noch sechs Tagen zu genieffen haben: Wann nun ein Wechselbrieff nach der ingesetzten Zeit / oder à Ufo verfallen ist / soll der Präsentant dessen an möglichen Fleiß das Geld zu fodern / nichts erwinden lassen: da aber der Acceptant mit der Zahlung auch in den Respit-Tagen säumig erfunden würde / hat der Inhaber des Wechselbrieffs denselben respit Tag von Fruh an bis zu Untergang der Sonnen / macht zu protestiren / und soll dem Creditori, daß er bis auff den sechsten Tag mit dem protest gewartet / nichts präjudiciren / würde er aber nach verlauff des sechsten Tages erst protestiren / so hat er damit seinen Anspruch an den Geber des Wechselbrieffs verloren / und muß sich an den Acceptanten halten.

VII.

Was Wechselbrieffe seyn / so à lettera Vista zu zahlen lauten / sollen wegen der weiffenden / wie auch daß man à lettera Vista, die Gelder an einem Orte präcise bedarff und haben muß / ja zu ziehen schon an der Sicht / Ufo und respit verfallen / und die sechs respit-Tage nicht zu genieffen haben / sondern solche wie auch andere / die unter acht Tagen Sicht / nach deme sie präsentiret und acceptiret / binnen vier und zwanzig Stunden / ohne allen respit, bezahlet oder protestiret werden.

VIII.

So es sich aber zutrüge / daß Wechselbrieffe / welche auff einem gewissen Tag zu bezahlen lauten / anhero kommen / und allbereit nicht allein die darin enthaltene Zeit / sondern auch ein theil der respit-Tagen / nicht nach der präsentation und darauff gefolgt acceptation, sondern vor den zur Bezahlung benannten Tage gerechnet werden / und soll sich der Debitor allein der noch übrigen respit Tagen zu bedienen haben: Daseru auch in solchen Wechselbrieffen / nebenst der Sicht / die völlige respit-Tage schon verlossen wären / soll als dann die Bezahlung innerhalb vier und zwanzig Stunden / nach der acceptation, gleich bey dem Wechselbrieffe à lettera Vista gemelt / geleistet werden: So aber der Inhaber oder Versender des Wechselbrieffs einige schuld oder mora, wegen des von dem zu lang außgebliebenen Wechsels entstandenen Schadens beständig dargethan werde könnte; soll er allerdings darüber haften / und der Geber desselben von allem deswegen an ihm suchenden Anspruche befreuet seyn.

VI.

Boven den in de Wisselbrieven geletten of *à Us* lopenden Betalings-termyn, zal den *acceptant*, buyten d'opentlyke Jaar-Markten alhier, noch zes dagh te genieten hebben. Als nu de Wisselbrief na den daatin gestelden termyn, of *à Us* vervallen is, zoo zal 't den *Presentant* niet laten ontbreeken in alle mogelyke vlyt, van 't geld te effichen. Maar indien den *Acceptant* met de betaling noch in de respyt-dagen, verzuymend werd bevonden, zoo heeft de bezitter des Wisselbriefs macht op de zelve respyt-dagen te protesteren, van 's morgens vroeg tot aan Sonnen ondergang. En zal den *Crediteur* niet nadeelig zyn, dat hy tot op den zelden dag met het protest heeft gewagt. En protesteerde hy eerst na 't verloop des zelve daags, zoo heeft hy daar mede sijn aanspraak op den Gever des Wisselbriefs verloren, en moet sich aan den *Acceptant* houden.

VII.

Wisselbrieven, welke *à lettera Vista* te betalen luiden, zullen, vermids men dikmaal *à lettera Vista* 't geld precys aan zekere plaats moet hebben, jazomtyds alreeds in den termyn, *Us* en respyt vervallen zyn, de ses respyt-dagen niet te genieten hebben, maar (geelyk ook andere onder d'acht dagen termyn) na datze zyn gepresenteert en geaccepteert, binnen vierentwintig uren, zonder eenig uitstel betaald, of geprotesteerd worden.

VIII.

Indien 't gebeurde, dat hier Wisselbrieven quamen, luidende op een zekerer dagh te betalen; en dat niet alleen den daar in gestelden tyd, maar ook alreeds een deel der respyt-dagen verstreeken waren, zoo zullen deze respyt dagen niet na de presentatie en daar op gevolgde acceptatie, maar van den genoemden dag der betaling gerekend werden; en zal den *Debitour* sich alleen hebben te bedienen van de noch overige respyt dagen. Indien ook in zulke Wisselbrieven behalven den Termyn ook de volle respyt-dagen alreeds waren verlooppen, zoo zal dan de betaling binnen vierentwintig uren na d'Acceptatie, gelyk by de Wisselbrieven *à lettera Vista* gelegd is, moeten geschieden. Indien den besitter of verzender des Wisselbriefs eenige schuld of mora van ontfaane schade door 't lang uytblyven des Wissels bewezen werden, zoo zal hy allesins daar van de last dragen, en den gever des zelve vry zyn van alle aanspraak, welke dieshalven op hem mogt gezogt worden.

IX. Alle

IX.

Alle alhier kommende Wechselbrieffe sollen alsbald selbigen / oder des andern Tages präsentiret werden / dem jenigen / an welchen sie lauten / so aber die acceptation verweigert würde / so mag zwar der Inhaber des Wechselbrieffs alsbald protestiren: will er aber deme so acceptiren soll / zu gefallen mit dem protest bis zu naheren Abgang der ersten an den Orth / woher der Wechselbrieff kommen / abgegehenden Post / nach mehrern Inhalt des andern Puncts / auff sein Ersuchen warten / soll es angedeuteten Inhaber des Brieffs unpräjudiciallich seyn / wie nicht weniger stehet in seinem Gefallen / ob er interim den Wechsel notiren lassen wolle; wartet er aber langer / und protestiret nicht / ehe die Post abgehet / so geschicht es auff seine Gefahr / und soll deme / der ihm den Wechselbrieff gesandt hat / die Bezahlung zu leisten / schuldig seyn: So auch die acceptation bey der ersten präsentation auß gewissen Ursachen suspendirt / nachgehends aber dennoch fort gestellet wird / soll der erste Tag der geschehenen präsentation auff den Wechselbrieff gesetzt / oder auch gleich der Acceptant ein langer Datum, dennoch auff den Tag der ersten präsentation zurück gezogen / und von dem präsentant an der Vlo gerechnet werden.

X.

Wenn der Wechselbrieff nicht acceptiret / sondern protestiret worden / mag der Inhaber dessen den Protest bald zurück senden / den Wechselbrieff aber / wenn es der / an den der Wechselbrieff lautet / begehret / und nun Hoffnung zu der Zahlung giebet / bis er betaget / noch bey sich behalten / und deswegen avisiren / wird alsdenn der selbige / auff den der Wechselbrieff lautet / noch bezahlen / so ist der Inhaber des Brieffs das Geld zu empfangen schuldig / jedoch daß die wegen des Protests aufgewandte Unkosten zugleich mit erlegt werden: bezahlet er aber alsdann nicht / so muß der Inhaber noch einmahl von capital, Interesten, Schaden und Unkosten nach Wechsels lauff / oder wie der Cours zur selben Unwechsel zurück gehet / von dem Geber des Wechselbrieffs wieder fordern; unterdessen soll billig der Aufgeber des Brieffs / der verweisung des ersten Protests, dem Creditor caution leisten / bis die Gewißheit erfolget damit er nicht so lange / weilen ihme doch durch solchen Verzug Schaden zuwachsen könnte / von beyden seiten bloß steyt.

XI.

Wann einem ein Wechselbrieff präsentiret wird / und er denselben nicht acceptiren will / mag ein dritter per honor di Lettera selbigen wohl acceptiren / und ist derselbe alsdenn auch in Krafft

IX.

Alle alhier komende Wisselbrieven zullen terstond dien zelven, of 's anderen daaghs *gepresenteert* werden den geenen aan wienze luiden. Indien d'*acceptatie* werd geweigerd, zoo mag ook den besitter des Wisselbriefts *stracks protesteren*: Dat willig, ren gevalle des geenen die *accepteeren* zal, op des zelven verzoek wagten met het *Protest* tot op 't afgaan van d'eerste *Post*, na de plaats van waar de Wisselbrief is gekomen (gelyk in 't II. *Arykel* breder is gemeld) zoo zal zulks den Besitter des Briefs onnadeeligh zyn. Desgelyks staat aan zyn welgevallen of hy *interim* den Wissel uit laat *noteren*. Doch wacht hy langer, zonder te *protesteren* eer de *Post* afgaat; zoo staat zulks op zyn gevaar, en zal hy, die hem den Wisselbriet g'zonden heeft, niet schuldig zyn de betaling te doen. Zoo ook d'*acceptatie* by d'eerste *presentatie* uit zekere oorzaken *suspendeert*, evenwel naderhand voortgezet word, zo zal den eersten dag dat de *presentatie* geschiede, op den Wisselbrief gezet, en ofschoon den *Acceptant* een later *datum* stelde, dezelve egter op den dag der eerste *presentatie* te rug getrokken, en van den *presentant* aan (of tot) d'*Ufo* geteekend worden.

X.

Als de Wisselbrief niet *geaccepteert*, maar *geprotesteert* is geworden, zoo mag de Besitter des Briefs 't *protest* te rug zenden, doch de Wisselbrief, indien hy, aan wien den zelven luyd, zulks begeerd, en noch hoop tot betaling geeft, by sich behouden tot dat hy gedaagd is, en daar van *adviseeren*. Wil hy aan wien den Wisselbrief houdt, dan noch betalen, zoo is den Besitter des Briefs schuldig 't geld 'ontfangen; onder *conditie*, dat dadelyk werden goed gedaan d'onkosten, tot het *protest* aangewend. Maar betaald hy alsdan niet, zoo moet den Besitter noch eenmaal van *Capitaal*, *interesse*, schade en onkosten, naa Wissels loop *protesteeren*, en van den Gever des Wisselbriefts weereissen. Ondertusschen zal billik den Gever des Briefs by 't hervormen des eersten *Protests* den *Crediteur* Borge stellen tot dat de zekere tyd volgd; op dat hy weet (wyl dit middel hem tot schade zou konnen strekken.) Ondertusschen aan beide zyden bloot stond.

XI.

Wanneer iemand een Wisselbrief werd *gepresenteert*, en hy den zelven niet wil *accepteeren*: zoo mag eenen derden *per honor di lettera* dien zelven wel *accepteeren*: En is daar uit kragt der *Acceptatie* verbonden den Wisselbrief te betalen. Desgelyks is

Kraft der Acceptation den Wechselbrieff zu bezahlen/ wie nicht weniger der Inhaber des Brieffs solchen Acceptanten nach gethanen Protest, wegen der ersten verwegerten Acceptanten pro interim anzunehmen schuldig: Es soll auch in des Acceptanten belieben stehen/ ob er bey der Acceptation beruhen/ oder den ersten/ auff welchen der Wechsel gericht/ man er sich zu gehöriger Zeit offerirte/ die Zahlung thun lassen wolte; wann aber derselbige Tertius durch gute Bezahlung den Wechselbrieff/ nebenst dem Protest an sich gelöst/ hat er billig von dem Debitore oder Aufgeber des Brieffs/ welchen er ihm hierdurch obligat gemacht/ das Capital sampt Unkosten und provision, seine Bezahlung wieder zu suchen.

XII.

Es soll kein Wechselbrieff bezahlet werden ehe und bevor es der Ulo, oder die bestimmte zeit erfordert: denn so dieses nicht observiret wärte/ und es sich begäbe/ daß derselbe/ an dem die Bezahlung zum Nachtheil/ und Gefahr desselben/ der den Wechselbrieff vor die Zeit bezahlet hat/ geschähen/ und verbleibet der Acceptant dem Traktirer obligat.

XIII.

Wann der Acceptant, oder auch der Geber des Brieffs sich vor Verfall-zeit des Wechselbrieffs abent haltet/ so hat der Einhaber des Wechselbrieffs freye Macht/ sich entweder bey den Acceptanten oder Brieff-geber/ welcher von beyden an zu treffen/ und noch geblieben ist (sonderlich wenn der überbliebene nicht allerdings in festen Credit sthet) an zu geben/ und Vergnügung/ oder in ernantung dessen/ Caution zu fordern/ welches ihm auch ohne alle Verzögerung/ und ehe er von ihm gehet/ muß gegeben werden. Dabenebst sthet ihm frey so er die willige Bezahlung von einem andern diesen nicht erhalten/ den Über-rest und Rück-stant von dem andern mit Recht zu suchen.

XIV.

Wan einer Geld aufgenommen/ und der darüber von ihm gegebene Wechselbrieff an gehörigen Orth nicht acceptiret wird/ und also darvon der Protest nebst dem Wechselbrieff wieder zurük komt/ so ist der Aufnehmer dem Creditori, wegen des Capitals, Interesse, Schaden und Unkosten/ ohne Verzug/ würcliche Bezahlung zu thun verpflichtet und verbunden.

XV.

Wechselbrieffe/ so auff Retour geschlossen werden/ und allein zwischen Geber und Nehmer/ ohne Ausschrieff eines Tertii bestehen/ und auff den Nehmer selbst lauten/ müssen/ wenn sie zu rechter Zeit nicht bezahlen/ zu conservirung des
Wechs

ook den Besitter des Briefs schuldig zoodanigen *Acceptant*, na gedaan *protest* wegens d'eerst geweigerde *acceptatio*, *pro interim* aan te nemen. 't Zal ook in believen des *Acceptants* staan, of hy 't by d'*acceptatio* wil laten beruften, of den eersten aan wien den Wisselbrief houd, als hy sich tot behoorlyker tyd *offereerde*, de betaling wil laten doen. Doch als deze *Tenius* door goede betaling, den Wisselbrief, nevens 't *Protest*, aan sich geloft (of gebracht) heeft, zoo heeft hy billik van den *Debitour* of uitgever des Briefs, dien hy hem hier door *obligat* heeft gemaakt, weer te eischen de betaling van *Capitaal*, nevens onkosten en *provisie*.

XII.

En geenen Wisselbriefzal betaald worden, voor dat den *Ufo* of den bestemden tyd vereyscht. Want indien die niet werd *geobierveert*, en het gebeurde, dat dezelve aan wien die betaling tot nadeel en gevaar des zelve, die den Wisselbrief voor den tyd betaald had, geschied was, zoo bleef d'*Acceptant* aan den *Trekker* *verobligert*.

XIII.

Wanneer den *Acceptant*, of ook den Gever des Briefs sich voor den Verval tyd des Wisselbriefs *absenteerde*, zo heeft den Besitter des Wisselbriefs vrye macht, sich te vervoegen by den *Acceptant*, of by den Brief-gever, wie van beyden noch te vinden is (inzonderheit als den noch gebleven zynde niet in een v. ft *Credit fit*) en vergenoeging, of, by gebreck van Beraling, *Caution* eischen: Welke hem wel zonder eenig uitsfel, en eer hy van hem gaat, moet gegeven worden. Ook staat hem vry, zoo hy de volle betaling van eenen dezer beide niet bekomen kan, 't *resstuerende* van den anderen met recht te zoeken.

XIV.

Als iemand geld opgenomen, en dat hier over van hem gegevene Wisselbrief ter behoorlyker plaats niet *geaccepteerd* werd; en derhalven 't *Protest* nevens den Wisselbrief weer te rug koopt, zoo is den Opnemer verplicht en verbonden van *Capital*, *interesse*, schade en onkosten zonder uitsfel daadelyk betaling te doen.

XV.

Wisselbrieven, welke op *Retour* werden gesloten, en alleen tusschen Gever en Nemer, zonder noeming of uitschrift eens *Tenius* bestaan, en op den Neemer zelfs luiden, moeten, ter rechter tyd niet betaald werdende, evenwel tot *conscriptie* des

Wechsel Nichts dennoch protestiret werden; auff daß / so dan der Creditor seine Bezahlung mit Obrigkeit's Hülffe / eysertig zu suchen und zu erlangen hätte.

XVI.

Die Wechselbrieffe können nicht mit condition oder einig ander xierivo, auffer ereignendes Bedencken / von dem Acceptanten per honor di Lettera, jedoch wenn der Präsentant consentirt / sondern nur völlig und absolute acceptirt werden; wan auch den Wechselbrieff die Valura vor der Versfall-zeit nicht auff einmahl erfolgte / und der über- rest hernach nicht bezahlet werden könnte / soll der Präsentant das empfangene zu behalten / und nur auff den Rückstand zu protestiren sich verbinden: wie auch so er / jedoch auff sein belieben / solchen Rest durch Obrigkeitliche Hülffe erzwingen wolte / soll ihme der acceptirte Wechselbrieff zur Vollmacht kräftig und gültig seyn / sonst aber frey stehen / den protestirten Wechselbrieff ohne gerichtliche Klage alsbald zurück zu senden.

XVII.

Die Secunda Wechselbrieffe seyn zeithero zu dem Ende ertheilet worden / daß dafern die prima durch allerhande Zufälle nicht gehörigen Orths gelanget / als dan die Secunda gültig und kräftig seyn sollte / wenn sie gleichen Inhalt oder einerley indossement haben / welches auch also continuiren kan. Darbey soll dem Principal und Versender des Wechsels (wan er auff ihn oder Commis lautet) den Secunda oder auch den Tertia Wechselbrieff / welcher letztere auch auff begehren nicht gewegert werden soll / so lange der Prima zu rechter zeit noch unbezahlt / an einen andern Mann / doch mit revocation des ersten Mannes / nach belieben zu indossiren frey stehen.

XVIII.

So ein Factor seines Principalen Geld disponiret / und lasset an sich selbst oder Commis die Wechselbrieffe richten / darff der principal solche vor seine Rechnung nicht anders annehmen / als daß ihme der Factor darfür stehen muß.

XIX.

Wenn auff die zu Marktzeiten abgegebene Gelder nur interim Wechselbrieffe ertheilet werden / so der Debitor auff sich selbst stellet / biß er weiß auff weime er es in der Wech / richten soll / mag der Factor solche Wechsel interim an sich oder Commis zu bezahlen stellen lassen / nur daß er alsbald bey erster Post nach dem Schluß des Wechsels den Principal richtig advise so gebe: begehrt auch der Principal solchen interim Wechsel in originali, soll er ihme solchen nicht wegeben / doch daß derselbe zu rechter zeit widerum / oder dorth seyn moge /

Wissel-rechts *geprotesteert* werden: Op dat dan de *Crediteur* zyn Betaaling, met hulp der Overigheid, spoedig zoeken en bekomen mogt.

XVI.

De Wisselbrieven kunnen niet met *Conditie* of eenig andere *reserva* vanden *Acceptant per honor di Lettera*, ten ware de *Presentant* consenteerde, maar moeten ten vollen en *absolute geaccepteert* werden. Zoo nu volkoomen een *absolute geaccepteerde* Wisselbrief de *Valuta* vordien vervaltijd niet op eenmaal gevolgt is, zoo zal de *Presentant* verbonden zyn 't ontfangene te behouden, en alleen op 't *reservende* te *protesteren*. Gelyk ook indien hy, doch op zyn believen, deze *Res* door hulp der Overigheid wou afdringen, den *geaccepteerden* Wisselbrief hem tot *Vollmagt* krachtig goed zyn, terstond te rugge te zenden.

XVII.

De *secunda* Wisselbrieven zyn 't zederd een tyd lang ten dien einde gegeven geworden, op dat indien de *Prima* door eenige toevallen niet ter behooryker plaats te recht quamen, als dan de *secunda* krachtig en van waarde zou zyn, wanneerze een gelykvormigen Inhoud of eenderley *Indossement* hebben: 't welk ook alzoo *construeren* kan. Hier by zal den *Principaal* en Verzender eens Wissels, wanneer hy op hem of *Commissie* hond, *vry* staan, de *secunda*, of ook de *tertia* Wisselbrief, of (welke laatste ook, op begeeren, niet geweigerd zal worden) zoo lang de *Prima* noch onbetaald, of de rechte tyd nog niet verstreken is, aan eenen anderen Man na believen 't *indossieren*, doch met *revocering* des eersten Mans.

XVIII.

Zoo een *Factoor* zyns *Principalen* geld *disponeert*, en laat aan sich zelve op *Commis* de Wisselbrieven richten, zo behoeft de *Principaal* dezelve voor zyn reekening niet aan te nemen, anders als dat de *Factoor* hem daar voor staan moet.

XIX.

Wanneer op Gelden in Markt tyden maar *interim* Wisselbrieven werden gemaakt, die den *Debiteur* op sich zelve steld, tot dat hy weet, op wien hy 't in de wissel richten zal, zoo mag de *Factoor* zulk een wissel *interim* aan sich of *Commissie* te betaalen laten stellen: Alleen dat hy terstond met d'eerste *Post* na 't sluiten des Wissels den *Principaal* hier van recht *adviseert*. Begeert ook de *Principaal* zodanig een *interim*-Wissel in *originali*, zoo zal hy 't hem niet weigeren: mits dat dezelve ter rechter tyd wederom kome, op dat geen verhindering in den rechten wissel

damit keine Hinderung in den rechten Wechsel geschehe / anders wäre der Debitor und Factor ohne Schuld; und wohl sich nicht der Debitor aus guten Willen accommodirte / müste sich der Principal gedulden; es soll aber der Debitor schuldig seyn zum wenigsten 14 Tage vor abreisen auff die Messe / auff begehren / einen richtigen Wechselbrieff von sich zu geben.

XX.

In den Marktzeiten aber durffen die Wechselbrieffe auff andere Orthen nicht eher / als die letzteren drey Tage vor außgang des Markts ausgehen oder verschicket werden; es würde dan bey dem schluß des Wechsels etwas anders bedungen.

XXI.

Die Bezahlung und Einlösung der Wechselbrieffe geschehen in der Stadt-Wünz / wie es darinnen benennet: wann sie aber auff Käyserl. oder sonst im Lande courante Münze lauten / verstehet sich zum wenigsten Silver-gelt / das in Käyserlichen Erblanden gangbar / und in den Kempfern angenommen word / jedoch Creuzer und Grotschen / die man auff allen Orthen nicht brauchen kan / auch bey bezahlung viel mehr Mühe und Fuhrlohn machen / woh der Wechsel über 100 Reichsthaler betrifft / so weit ausgeschlossen / wenn es nicht expresse bedungen / oder mit dem Nahmen kleine Münz benennet wird / massen an allen Wechsel-Orthen etwas unterscheidt zwischen Wechsel und Courant ist.

XXII.

Wann einer einen Wechselbrieff acceptiret auff Versicherung des Trassanten übersenden / und unter seines Acceptanten Händen albereit habende Wahren / es seye daß er solche in Commis oder sonst in verwahrung hat / soll er billig auch darbey geschüzet / und außersolgend talliment für allen andern Creditoren, wie sie auch privilegirt seyn möchten / außser denen die solche als ihr Eigenthum vindiciren könnten / seinen Regrels daran behalten.

XXIII.

Obwohl blosser Anweisungen vor würckliche Zahlung nicht zu achten seyn / so sollen doch alhier / um vielerley disputaciones unter den Kauffleuten zu vermeiden / die bey noch lauffenden Respit-Tagen / gegebene Assignationes, wan der Assignatus solche absoluc acceptirt / oder auch den Assignations Zettul ohne gewisse Bedingungen über vier und zwanzig Stunden / (darbey Sonn und Fest-tage außgenommen) bey sich behalten hat; jedoch daß solche Anweisung auch nicht weiter / dann in die dritte Hand geschehe / und zwar nur unter Handelsleuten / vor kräftig und gültig gehalten werden.

XXIV. Wech

Wissel mogt geschieden: Anders ware den *Debitour* en *Facteur* zonder schuld: En zoo sich den *Debitour* niet goedwillig wil *accommoderen*, zoo moet den *Principaal* geduld hebben. Doch de *Debitour* zal schuldig zyn, ten minsten 14 dagen voor 't afreizen van de Mis, op begeren, een richtigen Wisselbrief van sich te geven.

XX.

In Markt tyden behoeven de Wisselbrieven op andere plaatsen niet eer als in de laatste drie dagen van den ufgang des Markts uitgegeven of verzonden te worden. Ten ware dan dat in 't sluiten des Wissels anders was bedongen.

XXI.

De Bering en lossing der Wisselbrieven zal geschieden met de Munt der Stad, welke daar in genoemd is. Doch indienze luiden op Keizerlyke of andere in 't Land *courante* Munt, zoo verstaat sich zulks ten minsten op Zilver Geld in de Keizerlyke Erlanden gangbaar, en in d'Ampten aangenomen. Doch *Kreutzers* en *Grosschen* uitgesloten, als de Wissel over de 100 Ryksd. beloopt; wyl men dezelve aan alle plaatsen niet kan gebruiken; ook dit geld veel moeite en meer vrugt-loon veroorzaakt. Ten ware dan dat zulks *expresse* bedongen, of kleine Munt genoemd was: Gelyk dan aan alle Wissel-plaatsen tusschen Wissel en *Contant* eenig onderscheid is.

XXII.

Als iemand eenen Wisselbrief *accepteert* op verzeeking van over te zendene Munten, of zulke die den *Acceptant* alreeds in handen heeft, 't zy in *Commissie* of in Bewaring, zoo zal hy ook billyk daar by beschut worden, en op eenig volgend *Falliment* van alle andere *Crediteuren*, hoedanig dezelve ook *geprivilegieert* mogten zyn (behalven de geene welke dezelve als haar eigene ook kunnen *vindiceeren*) zynen *regres* daar aan behouden.

XXIII.

Of wel bloote aanwyzingen of *Assignatien* voor geen daadelyke Beringe zyn te houden, zoo zal echter alhier (om veelerlei *disputatien* onder de Koopluiden te vermyden) d' *Assignatie*, gegeven in de noch lopende *Respyt*-dagen, wanneer den *Assignatus* dezelve *absolue* *accepteert*, of d' *Assignatie* brief, by een zekere voorwaarde, binnen de vierentwintig uren (Son- en Feestdagen uitgesloten) by sich behouden heeft, voor krachtig en van waarde geacht werden. Doch dat zoodanig een Aanwyzing ook niet verder als in de derde hand geschiede, en maar alleen onder Koopluiden.

XXIV.

Beÿ ereigneten fallimenten / und darauff erfolgenden concursibus alhier / genießen zwar die fremden und ausländischen Creditores mit alhieſigen Kauff- und Bürgers leuthen gleiches Recht / jedoch daß sie durch vorzeigung eines von ihrer Obrigkeit erhaltenen beglaubten Scheins / erweisen / daß in selbigen Orth alhieſige / oder in ermangelung dieses Casus, andere fremde Handels leute / ebenfals mit ihnen in den fallimenten gleiches Recht zu genießen hätten: ihre Obrigkeit sich auch darbey erklärte / alhieſigen Kauff- und Bürgerleuthen bey ihnen gleiches Recht genießen zu lassen.

XXV.

Wann sich einige differentien bey weggehenden oder bekommenenden Wechſeln ereignen / welche unter den Partheyen selbstten verglichen werden können: so sollen solche / um weitläufftige Processen zu verhüten / dem ältesten Kauffman zu schlichten / oder nach dem die Sache von importanz / mehrern unpartheyischen Handelsleuthen / zu gleich als Commissarissen zu entscheiden / übergeben werden. Da aber ein Theil auff ein Compromis zu bewilligen Bedenken trübe / oder auch durch Arbitratores nicht vermittelt werden könnte / soll die Sache der Obrigkeit vorgetragen werden / und per proccellum summarium mündlich / sonder einige Schriffwechselung / schleunigst ausgemacht und geendigt werden.

XXVI.

Damit auch bey den Sentalen und sonstigen Irrungen verhütet werden / soll derjenige / oder die seinigen / welche den Wechſelbrieff schließen lassen / wann sie mit dem Debitor in allen conditionibus einig / solche in einer schriftlichen Notitie von sich geben: nimmt der Debitor solche an und behält sie / so bleibt es richtig geschlossen / der Sental aber soll solche Notitie bey sich nicht über zwey Stunden / viel weniger über Nacht auffhalten / sondern einem oder andern Theil einhändigen / bey verlust seiner Sentarie, und mehrerer unabweislichen Straffe.

Wie nun nach solcher Ordnung von dato heutiger Publication an die löbliche Kauffleute / Sentalen, und andere Einwohner sich künfftig zu richten haben werden / also behalten wir uns und unsern Nachkommen außdrücklich bevor / diese Ordnung auszulegen / zu ändern / mindern / zu mehrern / oder gar ab zu thun.

Zur urkund haben wir unser der Stadt Inſigel hierauff drücken lassen. Geschehen den acht und zwanzigsten Monathstag Novembris, nach Christi unsers Erlöbers Geburt / im sechzehnen hundert zwey und siebenzigsten Jahr.

XXIV.

Byvoorvallende *Fallimenten*, en daar op volgende *Concurren tien* alhier, genieten wel de vreemde uitlandische *Creditours* mer de hier woonende Kooplieden en Burgers een gelyk Regt: Doch zullen, door vertooning van een geloofwaardig blyk en beſcheyd harer Overheden, moeten bewyzen, dat in hare ſtad de woonende, of by gebrek van deze *Cafus*, andere vreemde Kooplieden, even deſgelyk met haar in de *Fallimenten* een gelyk recht genieten. Met bygaande verklaring van dezelve haar Overheid, dat onze Kooplieden en Burgers by haar ook even 'tzelve Regt zullen hebben.

XXV.

Wanneer ſich eenige *differentien* by weggaande of aankomende Wiſſelen opdoen welk onder de *partjen* zelfs kunnen vergeleken werden, zoo zullen dezelve, om wydloppige *Proceſſen* te verhoeden, geſtelt worden aan den oudſten Koopman om 't verſchil te beſlegten. Of ook, na dat de zaak van *importantie* is, werden overgegeven aan een meerder getal van onpartydige Kooplieden, om daar over als *Commiſſariffen* 'oordeelen. Doch zoo een van beide deelen bedenken droeg, om in het *Compromis* te bewilligen, of ook door *Arbiters* de zaak niet gemiddeld kon worden, zo zal de zelve dan voor d'Overheid komen, en *per proceſſum ſummarium* mondelyk, zonder weinige Schrift wiſſeling, op 't vaardigſte gevonnift en ten einde worden gebragt.

XXVI.

Op dat ook by de *Senſalen* en anderſins miſſlagen mogen verhoed werden, zoo zal den geen, of zullen de geenen, die den Wiſſelbrief laten ſluiten, alle met den *Debiteur* in alle *Conditien* eenig zyn, dezelve in een ſchriftelyke *Notitie* van haar geeven. Neemt ze den *Debiteur* aan, en behoud hy die, zoo vermag hy die niet langer alſtwee uuren, veel min over nagt, by ſich behouden, maar moet 't een of 't ander behandigen, by verlies zyner *Senſarie*, en noch andere onvermydelyke ſtraffe.

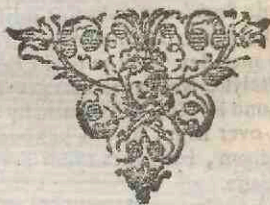
Gelyk nu van dato dezer *publicatie* af, de loſſyke Kooplieden, *Senſalen*, en andere Inwoonders ſich in 't toekomstende na deeze *Ordonnantie* zullen hebben te *reguleeren*, alzo behouden wy aan ons en onze Nakomelingen, uitdrukkelyk 't Regt van dezelve uit te leggen, te veranderen, te verminderen, te vermeerderen, of gantſch te vernietigen.

Ten oorkonde hebben wy dit onze Stads Zegel hier op laten drukken. Gedaan den 28. Novemb. in 't Jaar Chriſti onzes Verloſſers geboorte 1672.

Articulus X. extrahirt è Copia authentica,

Zhrer Königl. Majest. von Schweden! Den
Herren Directoren des Königl. Factorii-
Comtoirs ertheilten Privilegii.

Såle sådane Decisioner och promisser, som uthi näst föregaande
Articel benembde äre / immediate straxt / och uthi någon
Genfayelse off ware Sätthollare / och uthi sådane Fall för ordnade
Ministrer till Execution betordras / och in ingalunde derwedd förs
droyas eller opstutas / mytet mindes någon Persohn / eller annan
Omständighet hörnithinan ansees: Zanwahl och wele wy / att alle
richtige och Accepterade Weplår till dhet och langste tolf Dagar effter
Försal dagen præcise bethalas skole / och dher Acceptanten sigh dher
till wågradhe / at då wåre Befallnings hafwande / som sagt är den
auctoritate publica utspanta / och samme geen mobilia eller immo-
bilia, strax till Werelens Betallning publicè för sålliatåta / ehffter
så som wy hårtill aff Förfachren heeten pröfwat hafue / huruledis
sådane drögennahl / och disputer uthi Werler och dhes lytest / hand-
delen högeligen debellera, och een Orfat till Commerciernes und-
herttyck / och afwåndande uthur wart Nycke hartill wart hafue / så
at uthau så dane behörlige remedier har uthinnan amöyeligit / at
bringe Handelen till gangen och tillbörligh rechtighet.

Artikel X. geextraheert uit de Authentyke Copie.

Van het *Privilegie* Zyner Koninklyken Maje-
steit van Zweden, gegeven aan de Heeren
Directeurs van het Koninklyk
Factoors-Collegie.

Soodanige *Decisen* en *Promissen*, die in den naast-volgende Artikel vervat zyn, zullen terstond *immediate*, ook zonder eenig tegenpreeken, van onzen Stadhouder, en zulken gevals geordonneerde *Ministers* ter *executie* gevordert, en in geener voegen verhindert, of opgehouden, veel min daar ontrent, eenig Perzoon of andere omstandigheden aangesien worden, noch willen wy meede, dat alle rechte en geaccepteerde Wisselbrieven, ten langsten twaalf daagen na den vervalddag precys betaald zullen zyn. Indien d' *Acceptant* sich hier na niet wilde schikken, zoo zullen onze Bevelhebberen, gelyk gesegt is, daar *autoritate publica* voorsien, en desselfs losse of vaste Goederen met eenen tot betaling des Wissels opentlyk te koop stellen; aangesien wy ondervonden hebben, hoedanig zulke uitvluchten en disputen in Wisselen en diergelyke, veele verhinderingen brengen, en het verderf van den Koophandel, en des Lands welvaart veroorzaken, zoo dat het voornoemde middel den Koophandel aller wegen in stant moet behouden.

d'Italia, & fuori d'Italia, & possa ogni persona ancora dare denari à Cambio, & far che siano recapitate de lettere sopra di essi datori, & così tenerli sù li Cambii, fino che saranno rimborsati da chi haver à preso il denaro.

Terzo. Che da forastieri saranno mandati denari contanti in questa Cittade, perche si diano à Cambio in detta Piazza, copali denari s'intendano essere, & siano liberi & franchi à favore del forestiero, che li haverà mandati, etiamdio che egli per qual si voglia causa fossa bandito, ò condannato dello stato de S. Chiesa: eccetto per causa d'Heresia, ò Lesa Majestatis, ovvero per qual si vogli cagione fossi debitore alla Camera, ò al Fisco, & non si possa, ne si debba fare alcuna represaglia di tali denari ma come è detto, siano sempre liberi, & franchi alla volontà di detto forastiere. Et questo medesimo sia detto, & s'intenda parimente delle rimisse de denari, che per lettere di Cambio di fuori fossero da tali persona rimesse in questa Cittade.

Quarto. Che di tutte le questioni, & lite, che occorrerando per causa di dette Cambii in questa Cista dotrà qual si voglia sorte, & gardi di persone, solamente il Giudice, ò Consoli del foro de Mercanti, siano, & s'intendano esser Giudici competenti: & che mano altro Giudice, ò Tribunale, ne qualsi voglia altro Superiore se ne debba, ò possa intromettere, ne per conoscere, & giudicare, ne per suspendere, ò impedire, ò inbiedere al detto Foro, ò in qualsi voglia altro modo impacciarsene; ma che semplicemente, & senza ostaculo alcuno la cognitione, & decisione, & escutione di dette liti, & questioni, ò cause spetti, & appertenga solamente al detto foro, non sola nella pri-
ma

gebruikelyk heeft in andere Plaatzten van Italien, en buiten Italien; en dat ieder perzoon nog zou mogen gelden op Wissel uitgeven, en maken dat de Wisselbrieven wedergekeert mogen zyn op die haar uitgegeven hadden, en zoo die op Wissel te houden, tot dat zy weder betaald zullen zyn van die 't geld zal hebben ontvangen.

Ten derden. Dat indien van Buitenlanders courante penningen in deze Stad gezonden zullen wezen, om dat zy in de gezeide Plaats op Wissel gegeven zouden zyn, zoudanige gelden verstaan worden vry en onbelast te zyn, en te blijven tot voordeel van den Buitenlander, die haar zal gezonden hebben, of schoon hy ook om wat zaak het mogt wezen, verbannen of veroordeelt zou zyn door den Staat van de H. Kerk; uitgezondert om oorzaak van Kettery of Gequetste Majesteit, of wel om wat voor reden die schuldenaar mogt zyn aan de Kamer, of aan des Lands Schatkist, en dat die gelden niet zouden kunnen nog mogen beslagen worden, maar dat zy, gelyk gezeid is, altyd vry en onbelast moeten blijven tot welgevallen van den gezeiden Buitenlander. En dit zelfde zy gezeid, en insgelyks verstaan van penningen, die door Wisselbrieven van buiten aan zoodanige perzonen in deze Stad geremiteert mogten wezen.

Ten vierden. Dat van alle geschillen en twisten, die daar mogen voorvallen uit oorzaak van de gezeide Wisselen in deze Stad, onder wat slag en staat van perzoonen het zou mogen wezen, alleen de Richter, of de Consuls, of Opperbezorgers van den Koophandel zyn en verstaan worden, den Comperenten Rechter te wezen; en dat geen ander Richter of Gerichts-bank, nog eenig ander Opperhoofd wie dat wezen zou, sich zou mogen of kunnen daar in steken, nog om kennis te nemen, en te oordeelen, nog om op te houden, of te beletten of te verhinderen het gezeide Gericht, of op wat andere wyze dat zo mogen wezen, sich daar mede te bemoejen, maar dat enkelyk en zonder eenig hinder de kennis te nemen, het beslissen, en de executie van de gezeide geschillen, en twisten, of zaken alleen sien en behoren tot het gezeide Gericht, niet alleen

ma istanza, ma ancora nelle Appellazioni sino all'ultimo fine della causa, secondo la disposizione & forma delli statuti ai detto foro. Et se alcuna si appellasse à N. Sig. cotale appellazione s'intenda devolvere, & sia devoluta ipso jure al Giudice dell' appellazioni & alli Sopraconsoli, come specialmente delegati da S. Sanità in tal caso: dinanzi à loro l'appellante debbe proseguire la causa del l'appellazione nel debito tempo dato dalle statuti di detto foro: altrimenti l'appellazione sia nulla, & de niuno valore, & la sentenza data si debba eseguire per il Giudice, & Consoli, come se non si fosse appellato.

Il luogo della Piazza, non s'habbino da ragunare i Mercanti sia loggia del foro sopra detto, ovvero altro luogo, che fosse giudicato migliore.

Et in tal si luogo debbano ridurre i Mercanti di un' hora inanzi desinare, & così di un' hora inanzi la sera per tre giorni della settimana, cioè il Lune, il Mercore, & il Venere, se saranno giorni di lavoro: altrimenti si faccia il giorno, avanti, se non sarà di festa, & non mai in di festa per negoziare.

Li Cambii si debbano fare à scudi d'oro in oro di Zeccha per tutte le Piazze, & i conti. & scritture s'habbino da tenere à scudi d'oro di Zeccha, così con i Terrieri come Forestieri.

L'uso del tempo à pagar le lettere del Cambio, che saranno drizzate à Bologna, & diranno ad uso, sia, & s'intenda essere, conto qui appresso.

Da Roma, & Genova dieci giorni vista.

Da Milano, Venetia, Fiorenza, Pisa,

Lucca, & altri luoghi di Toscana otto giorni vista.

D'Ancona, la Merca, la Romagna, & altre Terre di Lombardia, otto giorni vista.

alleen voor d'eerste, instantie, maar noch in 't appelleren tot volkomen uitscinden van de saak, volgens de dispositie en form der Statuten van 't Gericht voorschreven. En indien iemand appelleerde aan den Paus, dat soodanig appelleren verstaen word te devolveren, en in 't recht gedevolveert te zijn tot den Richter over d'Appellen, en tot de Opperbesorgers van den Koophandel, als specialijk van sijne Heyligheyt daer toe gestelt in soodanigen geval: voor haer moet d'Appellant de saek van sijn Appel vervolgen in den behoorlyken tijt door de Statuten van 't geseide Gericht bepaalt: andersins sou het Appel nietig en van geender waarden zijn, en het gegeven vonnis moet ge-executeert worden door den Richter en de Consuls, gelijk of daer van niet geappelleert was.

De vergadering in de plaets, daar de Kooplieden mogen by een komen, sal zyn de Logie van 't Gericht voorscelyt, of wel eenige andere plaets, die best geoordeelt mogt wesen.

En in soodanigen plaats moeten de Kooplieden by een komen, een uur voor het middagmael, en soo noch een uur voor den avond drie dagen in de week, als Maendach, Woensdach, en Vrydach, indien het dagen om te werken wesen sullen: anders sal men dat daags te vooren doen, wanneer dat geen heilige dach is, en nooit sal men op een heiligen dach koophandel drijven.

De Wisselen moeten gedaan worden in goude kroonen van goede Munt door alle de plaatsen; en de reekening, en schriftuuren sullen gehouden zijn in gemunte goude Kroonen, soo wel onder de Inwoonders, als onder de Vreemdelingen.

Het Ufo des tijts om de wissel-brieven te betalen, die op Boulognen gestelt sullen zijn, en inhouden zullen tot Ufo, moet zijn en verstaen worden te wesen gelijk hier volgt.

- Van Romén en Genua, tien dagen sicht.
- Van Milanién, Venetien, Florencen, Pifa,
- Lucca, en andere plaatsén van Toskanen 8 dagen sicht.
- Van Ancóna, Marco, Romagna, en andere Landen van Lombardien 8. dagen sicht.

Da Napoli giorni quindici vista,

Da Palermo, Messina, Bari, & altre Terre del Regno mese uno vista,

Da Lione, Bisanzone, & Spagna, secondo le Fiere.

Da Anversa, Parigi, & tutte le Terre della Fiandra & della Francia, due mesi fatta.

Da Londra, & di Levante, mesi tre fatta.

Il pagamento de Sensali, che saranno mezzani à dette Cambii reali, habbi da esser un soldo d'oro per ogni cento scudi da ciascuna delle parti; & che detti Sensali debbano essere approvati, & licentati nel foro di Mercanti; & osservare, & fare tute quelle cose, che da loro si ricercano, secondo la dispositione de statuti del detto foro & in specie debbano tener conto in un libro regolato à guisa di giornale, scrivendovi di sua mano di giorno in giorno tutti i Cambii, de quali seranno stati mezzani, nominando chiaramente ciascuna partita il datore, & il prenditore, la quantità, & à che prezzo & il luogo per il quale si farà cambiato, & mancando essi di fare questo in tutto, ò parte debbano essere cassi & privati dell' officio, & li sia levato ogni provisione, che perciò haveressero.

Quanto alle liti & questioni, che per conto di detti Cambii potebbono accadere, se alcuna lettera di Cambia fatta in Bologna, ritornerà di qualsi voglia luogo ricusata, ò non pagata con il protesto: Il creditore, in mano del quale ritornerà detta lettera debba presentarsi dinanzi al Giudice & Consule del foro della mercantia, se all' hora vife retroveranno, altrimenti dinanzi ad uno de Notarii di detto foro & do mandare la executione di tale lettera contra quelli che l'hoveranno fatta. I quali Giudice, ò Consule

Van Napels 15. dagen sicht.

Van Palermo, Messina, Bari, en andere landen des Koninkrijks, een Maend sicht.

Van Lions, Besancon, en Spangien; volgens de jaermarkten.

Van Antwerpen, Parijs, en alle de Plaetsen der Nederlanden en Vrankrijk, twee Maenden verloop.

Van Londen, en uit de Levant, drie Maenden verloop.

De beraling van de Mackelaers, die de geseide dadelijke wisselen sullen helpen sluiten, moet wesen een stuurver gouts voor yder hondert kroonen van weder zijden; en dat de geseide Maekelaers goet gekent moeten zijn en aengenomen by 't gericht der Kooplieden; en op te merkken, en alles te doen wat van haer word vereischt, volgens de dispositie der Statuten van 't geseide Gericht, en in specie moeten sy rekening houden in een bequaem boek op de wijze van een Journael, daer in met eigen hand van dagh tot dach sehrijvende alle de Wisselen, die sy hebben helpen sluiten, klaerlijk beide de Partien noemende den uitgever, en den trekker de groothet van de somme, en tot wat prijs en plaats de Wissel gemaekt sal zijn; en sy te kort blijvende in 't geheel ofte ten deelen van die te doen, moeten van hare bediening berooft en afgeset worden, en sullen niets trekken van al dat sy daer over souden ontfangen hebben.

Wat aengact de twisten en geschillen, die wegens de geseide Wisselen souden mogen voorvallen, indien eenigen Wisselbrief in Boulognen gemaekt, uit eenige plaats die dat mogt wesen te rug wierd gesonden geweigert, of niet beraelt zijnde met Protest; soo sal de Crediteur, in wiens hand de geseide Wissel-brief weder sal komen, sich moeten vertoonen voor den Rechter en Contul, inien sy ter selver uur mochten sitten, andersins voor een van de Notarissen des geseiden Gerichts, en executie eischen over soodanigen Wisselbrief tegen die den selven gemaekt sullen hebben. Welcke Richter

vero il detto Notaro senza altra intimazione, à citatione, in continenti debbano darli la detta esecuzione, & possa il creditore con uno de messi della Corte andare di subito alla casa del debitore, fare l'esecuzione ne i suoi beni, che cantera la lettera del cambio, & per le spese, danni, & interessi, & arbitrio del Giudice & Consule.

Et caso che alla detta esecuzione essasse qualche impedimento à difesa, debba il messo subito farne la relatione al Notario, il quale sia tenuto dare incontinenti il precetto personale al detto creditore contra il debitore. Et fatta tale esecuzione nelli beni possa poi il debitore comparire inanzi alli detti Giudice, Consoli à domandare ragione, se si senti agravato, ò se vorra allegare alcuna delle eccezioni, che si possono opporre alle lettere di Cambio, come di sotto si dira; ma non sia odito in modo alcuno, se prima non haverò assicurato il creditore, ancora che non fosse il tempo del pagamento della lettera del Cambio.

Ma in caso che ritornasse alcuna lettera di cambio con protesto, & che se ritrovasse esser mor te colui che fece detta lettera, si possa, & debba procedere per la esecuzione ne beni della heredità del morto, non altrimenti che egli fosse vivo, non ostante che se di dicesse, detta heredità esser giacente, & pendre il tempo dato dalla legge, ad adira, ò repudiare la heredità ò à far l'inventario, ò esserui pupilli, à quali non fassè stato prodito di tutore, & non ostante qualunque altra cosa, ò ragione, che si allegassè in contrario.

of Opperbeforger des Koophandels, of wel de geleyde Notaris sonder andere aenkondiging, of daging, hem terstond de voorseide executie sullen mogen verleenien, en de Crediteur sal kunnen met een der boden van dat Gerecht, met eenen gaan naar het huis van den Debitteur, en de executie doen in sijne goederen, tot versekering van hem Crediteur, voor de somme welke de brief sal inhouden, en voor de onkosten schaden en interessen, tot goetvinden van den Richter en den Consul.

En in geval eenige verhindring of verdediging tegen de geseide executie mogt wesen, soo sal de boden terstond daer van 't Relaes moeten doen aen den Notaris, die gehouden sal zijn op staende voet het personeel bevel te geven aan den geseiden Crediteur tegen den Debitteur. En soodanigen Executie in de goederen gedaen zijnde; mach den Debitteur voor de geseide Richters en Consuls verschijnen, om reden daer over te eischen, indien hy sich beswaard vind; of indien hy eenige exeptie sal willen voortbrengen, die men tegen de Wissel-brieven mogt hebben, gelijk hier onder geseyt sal worden; maar hy moet in geenderley wyse gehoort zyn indien den Crediteur niet eerst verseekert sal hebben, of schoon de tijt van de betaling des Wissel-briefs noch niet mogt vervallen zijn.

Maar in geval eenige Wissel-brief met Protest te rug keerde, en den genen rond overleden die den selven gesloten heeft, soo sal men mogen en moeten procederen tot de Executie op de goederen van den Boedel des overledenen, niet anders dan of hy noch in het leven was, niet tegenstaande daar geseit worden mogt, dat den geseiden Boedel stil lag, en dat den tijt noch liep door de wetten gegeven, om den Boedel aan te vaarden, of met de voet te stooten, of om den inventaris te maken, of dat 'er Weesen waren, die noch geen Voogden hadden, en niet tegenstaande alle andere saken, of redenen, welke men in tegendeel sou mogen by brengen.

Et in Evento che l'Heredi del morto havessero tolta l'heredita con il beneficio li legge, & inventario, & fatta l'inventario legitimamente inanzi che il creditore comparso à dimandare la detta esecutione, & volessero detti heredi servirsi di detto beneficio per impedire l'esecutione di detta lettera, possa il creatore & le sia lecito pigliar la soma de denaridi quella lettera à cambio, & recambio à tutte spese & danni della detta heredita in sino à tanto, che egli non sarà soddisfatto intieramente.

Debiarandosi, chi ogni sorte di persone di qual sia voglia grado, ancora che fossero di Magistratura, contra de quali ritornasse lettera di cambio non accettata, ò non pagata con il protesto, passano, & debbano ad istanza de creditore esser esatti nelle suoi beni per il pagamento, ò per l'assicuratione del pagamento di tal lettera in continenti che ne sarà fatta l'istanza per il creditore dinanza al Giudice, & Consule, ò al Notaria, comme di sopra detto. Non ostante leggi-statuti, consuetudini, privilegi, ò qualunque altra cosa in contrario.

Et per che occorre alle volte, che alcuno, che da denari à cambio lo fa con haver seruta, la quale sottoscrive la seconda, ò la terza di cambio, come si consuma in tutte le Piazze, pero si dichiara, che quando la prima lettera ritornasse recusata, ò non pagata con il protesto, il creditore possa così agere colui che haverà sotto scritta la secondo, ò terza di cambio come contra il principale, che l'haverà fatta, come à lui piu piaccia, & senza suo pregiudicio contra l'altra parte, & tutto quello, che si è detto del fare l'esecutioni contra il principale, s'intende parimente detto del sotto scrivente, non ostante cosa alcuna in contrario.

Alle dette lettere di Cambio reale non corramai per-

En in geval de Erfgenamen des overledenen boedel mogten aengetast hebben met het beneficium van de Wer, en een Inventaris, en een Inventaris wettig gemaekt eer de Crediteur was verschenen om d'Executie over den geseiden Wissel-brief te eischen, soo zou de Crediteur vermogen, en hem geoorloft zijn de geseide somme van penningen te lichten op Wissel, of andersins alles op kosten en schaden van den geseiden boedel, soo langh hy niet volkoomen betaelt sal wesen.

Verklarende, dat allerhande slag van persoonen, van wat staet sy mogen wegen, al waren sy mede van de Magistrat, tegen welke die niet geaccepteerde of onbetaelde Wissel-brief met protest te rug mogt komen, sullen mogen en moeten op 't verzoek van den Crediteur aengetast worden in hare goederen tot de betaling, of tot verzekering van de betaling van sulken brief soo ras als de Crediteur dat verzoekt hebben sal voor den Richter en Consul, of aen den Notaris, gelijk voorheen is geseit, niet tegenstaende Wetten, Statuten, Gewoonten, Privilegien of eenige andere saek contrarie disterende.

En om dat het somtijts voorvalt, dat iemand, die gelden op Wissel mischiet, sulks doet met borge, die den tweeden of derden Wissel-brief onderteekent, gelijk men in alle plaatsen gewoon is, soo word dierhalven verklaart, dat als de eerste brief weder quam geweigert, of niet betaalt zijnde met protest, dat de Crediteur soo wel mag sijnen eisch doen tegen die den tweeden of derden Wissel-brief sal hebben onderteekent, als tegen den principalen die den selven geslooten heeft, gelijk hem sal believen, en sonder sijn prejuditie tegen d'andere partye, en alles wat geseit is van executie te doen tegen den Principalen; word insgelijks verstaan geseit te zijn van die haar onderteekent heeft; niet tegenstaende iets hier tegen mogt strijden.

Tegen de geseide brieven van de dadelijke wissel sal
 (94) noit

prescrizione di tempo, & à quelle che ritornassero in dietro recusate con il protesto, non se le possa opporre eccezione alcuna salvo ó che la lettera non sia scritta ó sotto scritta di mano di chi vi è nominato per scribente, ó sotto scribente, ó di suo institore, ó che ella sia stata pagata. Et sopra queste que occettioni si proceda, conosca, & determini sommariamente di piano, senza strepito, o figura di giudicio, & à modo di buona Mercante, & reiettata ogni cavillatione, & solamente considerata la pura verita del fatto. Et si dichiara, che in tutti luoghi di questi capitoli, dove si nomina colui che habia fatta la lettera di Cambio; s'intende per fattore, o scribente della lettera colui, coloro, che sono nominati nella sotto scrittura, in nome de quali è fatta la lettera, se bene non fosse fatta, o sottoscritta di lor mano, purché sia sottoscritta di mano di persona, che habbia il compimento della ragione, ancorche egli non fosse compagno, altrimenti interessato in esse ragione.

Quante poi alle lettere di Cambio fatte in qual si voglia luogo per Bologna, se alcuna lettera non sarà accettata secondo il tenor suo, potrà il presentante protestare d'ogni spesa, danno, & interesse contra colui, che haverà fatta la lettera, & contra ciascuna, che vi fusse obligata. Et casa che fosse assente da Bologna colui, à cui sarà diretta la lettera, ne ci fosse per lui havere facultà o compimento d'accettarla, posse il presente andera alla casa del detto assente insieme con uno de Notarii del loro de Mercanti, & qui fare il suo protesto sopra l'accettatione, si per all'hora non sarà il tempo del pagamento; & venuto il tempo del pagamento, ne essendo pagata, potrà rifare il suo proteste sopra del pagamento.

noit prescriptie lopen van tijt, en tegen die te rug mogten komen, geweigert met protest, sal men geen exceptie mogen inbrengen, behalven of dat de brief niet geschreeven of niet onderteekent sou zijn van de hand des genen die daar in genoemt word, schrijvet of onderteekenaar, of door sijnen saakbestiender, of dat sy betaalt sou wesen. En over dese twee exceptien moet geprocedeert, kennis genomen, en gedetermineert worden in kort op staande voet, sonder gericht, of swier van Gericht, en op de wijze van de goede Kooplieden, alle kraakeelery aan een kant geworpen, en alleen gelet zyn op de enkele waarheit van de saak. En men sal verklaren, dat in alle deelen van dese Artikelen, waar hy genoemt word die den Wissel-brief gemaakt heeft, voor maker of schryver van dien brief te verstaan moeten zyn, de geenen die in d'onderteekening genoemt staan in welker naam de brief is gemaakt, of sy schoon niet gemaakt of onderteekent was van hare hand, wanneer sy slechts onderteekent is door de hand des Persoons, aan wien het sluiten en voldoen van die rekening staat, hoewel hy geen makker of andersins geïnteresseert in die rekening mogt wesen.

Wat aangaat voorts de Wissel-brieven in eenige plaats gemaakt op Boulognen, wanneer eenige brief niet geaccepteert sal zijn volgens den inhoud, soo sal de vertoonder mogen protesteren van alle onkosten, schade en interesten tegen den genen die den brief gemaakt hebben sal, tegen yder een daar aan geïnteresseert. En in geval hy buyten Boulognen mogt zijn; aan wiens de brief geaddressseert wesen sal, noch dat men van hem geen gelegentheit of voldoening van d'acceptatie kon hebben, soo sou de vertoonder mogen gaan aan het huis van dien geseiden nitzynden, nevens een der Notarissen van 't Gericht der Kooplieden, en daar sijn Protest doen over het accepteren, indien het dan noch geen tijt van betaling mag zijn, en de tijt van betaling gekomen zynde, sonder dat die werd betaalt, soo kan hy sijn Protest hervatten over de betaling.

L'accettazione delle dette lettere di Cambio, che saranno arizzate à pagarli in Lologna, si debba fare solamente per mani di chi haverà il compimento della ragione, alla quale saranno stati tratti i denari, ò sia patrono, ò infittore, che habbi tal compimento. Altramente totale accettazione si di nessun valore, se bene fosse fatta per mano d'alcuno compagno, agente, ò garzone della ragione: Et ciaschedun Mercante sia tenuto dar notizia Conservatore del detto loco della persona, ò persone, che hanno, ò che pro tempore hazeranno il compimento della sua ragione. Il qual conservatore debba far registro nel libro accio deputato, & parimente si faccia registro quando se revocasse tal compimento.

Et quando le dette lettere saranno state accettate da chi deve, & può accettarle, come si è detto, si è obligato la ragione farne il pagamento à suo debito tempo, ne per tale accettazione s'intenda esser pregiudicato al presentante, che non possa agire contra qualunque persona, che al cambio di quella lettera in qualunque modo fosse obligata, con tutto chi di una parte fosse seguito il pagamento: ma resti sempre salda la sua ragione contra ciascuno interessuto in detta lettera fino all'intera satisfactione di quello tanto della vera sorte, quanto delle spese, danni, & interessi.

Et se avvenisse, che doppo l'accettazione della lettera di Cambio seguitasse rottura ò fallimento della ragione che la dovea pagare, & così essa lettera non havesse il suo debito compimento al tempo, in tal caso il Presentante potrà fare il suo protesto, & chi haverà fatta la lettera, sarà tenuto al creditore di essa satisfare della vera sorte, & ogni spesa, danno & interesse.

Et in chiascum caso di lite, questione, ò controversia

Het acceptceeren van de geseide Wissel-brieven, die geschiet sullen wesen om in Boulognen betaelt te worden, moet alleen geschieden door de hand van die de voldoening der reekening sal hebben, op wien de gelden getrokken sullen wesen, hy mag Meester of factoor zijn, die soodanigen voldoening heeft. Anders sal soodanig acceptceeren van geender waerden zijn, of schoon sy gedaen weten mogt door de hand van een makker, agent, of knecht van de rekening; En yder Koopman is gehouden kennis te geven, aen den Opsieder over 't selfde Gericht, van den persoon of persoonen die de voldoening van sijn rekening hebben, of voor een tijt hebben sullen. Welke Opsieder daer van een register moet maken in 't boek daar toe gestelt; en insgelijks moet hy een register maken wanneer soodanigen voldoening herroepen wierd.

En wanneer de geseide brieven geacceptceert sullen zijn van die de selve moet en kan acceptceeren, gelijk geseit is, soo is de rekening verplicht de betaling daer van te doen ter behoorlijker tijt, noch door soodanig acceptceeren word de verroonder niet verstaen geprejudiceert te zijn, soo dat hy geen eisch sou kunnen doen tegen allcrhande persoonen, die in de wissel van den selven brief in eeniger voegen geobligeert mogten zijn, of schoon van d'eene kant de betaling gevolgt wesen mogt, maar dat hy altijt sijn rekening suiver mag vinden tegen yder in den geseiden brief geinteresseert, tot de voldoeninge desselvs, soo wel van de rechte hoof-somme, als van de onkosten, schaden, en interessent.

En indien 't gebeurde, dat na 't acceptceeren des Wissel-briefs het breken of het falissement volgde van de rekening die haer moest betalen, en soo die brief in tijt niet behoorlijk voldaan wierd, dan sal in soodanigen geval de presentant sijn protest mogen doen, en die den brief sal gemackct hebben, sal gehouden zijn aen den Crediteur van de selve te voldoen de rechte hoof-somme, en alle onkosten, schaden en interessent.

En in allen geval van twist, geschil of proces, dat

sta che per occorrere per conto di dette lettere di Cambio, non passano, mai comparire, ne si debbano ammettere in alcun modo Procuratore, eccetto che nell' casi, ne i quali è permesso li detti statuti del foro di Mercanti nel trattato delle lettere di Cambio, & con quelli modi, & con quelle conditioni che in detto Trattato contengano quanto adessi Procuratori, & non altrimenti ne in altri casi.

El se per conto di detti Cambii reali occorressero liti, o questioni in alcun caso, del quale non sia prouisto per li presenti Capitoli: in tal caso si sta all' arbitrio del Giudice, Consoli di detto foro, o della maggior parte di loro: Ma in tutti li sopra scritti casi debba procedere, fare, osservare giudicare, & eseguire seconda la dispositione di presenti Capitoli, & non secondo il statuto di detto foro, & la mercantia, doue si tratta delle lettere di Cambio, in quanto che siano diversi, o contrarii ad essi Capitoli: ma nel resto rimanghino detti statuti nel suo pristino vigore, & osferuanza, cosi sicut le dette lettere di Cambio, & circa li scritti priuati, come ancora in tutte le sue altri parti o massimamente in tutti i luoghi, doue si hà parte la detta Jurisdittione, & Podesta, o del Giudice, o de i Consoli, o i Sopra Consoli, o di Statutiere in qualunque modo, o causa non offante qualsi voglia cosa in contrario.

Decreto legitimamente fatto sopra il modo del fare i pagamenti de Cambii in Bologna.

Che per li pagamenti delli Cambii reali, che qui si cambiaranno sotto nomen di scudi d'oro in oro di Zeccha, & parimente per li pagamenti di Cambio, li quali seranno stati fatti altroue per Bologna,

om daar tegen te komen voor rekening van de geseide Wissel-brieven, noit voor 't Gericht kunnen vertchynen, noch Procurateur daar eenigfins toegelaten mag worden, uitgenomen in die voorvallen, in welke 't geoorloft is by geseide Statuten van 't Gericht der Kooplieden in het tractaat van de Wissel-brieven, en op sulke wijzen, en met die conditiën, in 't geseide Tractaat vervat wat aangaat die Procurateuren, en niet anders, noch in andere voorvallen.

En indien van wegen de geseide dadelijke Wisselen geschillen of twisten mogen rijzen over eenigh geval, waar in by de tegenwoordige Artijkelen niet mogt voorsien zyn; in soodanigen geval moet men sich houden aan 't oordeel des Richters en der Consuls in 't geseide Gericht, of aan dat van de meeste der selver: Maar in alle de boven gestelde gevallen moet men procederen, doen, onderhouden, vonnissen, en executeren volgens den inhoud van de tegenwoordige Artijkelen, en niet volgens de infetting van 't geseide Gericht en den Koophandel waer te doen is van de Wissel-brieven, voor soo veel sy verschillig of tegen dese Artijkelen zijn mogen: maar voorts sullen de geseide infettingen verblijven by hare voorgaande kracht en onderhouding, soo wel omtrent de geseide Wissel-brieven, en omtrent de gemeene schriften, gelijk noch in alle hare andere deelen, en voornamentlik in alle de plaatsen, waar de geseide Jurisdicte of macht, 'tzy des Richters, of der Consuls, of d'Opper-Consuls of Wetgevers haar deel in hebben op eenigerlei wijze; niet tegenstaande eenigerhande saak daar tegen strijdende.

Wettig Besluit gemaakt over de maniere van de betalinge der Wissel-brieven te doen binnen Boulognen.

Dat aangaande de betalingen van de dadelijke Wisselen, die hier getrokken sullen worden onder den naam van goude scudi in gangbaar gout, en insgelijks aangaande de betalinge der Wisselen, die elders gemaakt sullen zyn op Boulognen, spreekende van goude scudi

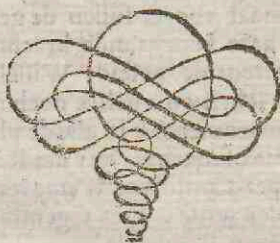
in

legno che cantaranno de scudi d'oro in orodi Zeccha, pagare la valuta à ragione di lire quattro, & soldi cinque di quattrini per scudo, dando, scudi d'oro correnti per il prezzo, che correranno ouero tanta moneta d'argento: Conquesto, che le monete d'argento basso, come muraiole, bolognini, fesini, quattrini, non s'intando sotto nome di monete d'argento, ma siano esclusi da questi pagamenti.

Luogo della Piazza del Cambio.

Si è poi determinato, che il luogo della Piazza del Cambio sia non la loggia del foro della Mercantia, ma il Portico inanzi l'Hospitale della Morte, che da qui inanzi si chiamara la loggia del Cambio.

ido

in gankbaar gout, de waarde te betalen tegen vier gulden en vijf stuivers by quarten van scudi; gevende of gankbare goude scudi volgens haer prijs, soo als sy gaen mogen, of wel soo veel silver geld; dat hier mede de geringe munten van silver, als muraiote, bolognini, lesini, quarrini, niet verstaen worden onder den naem van silver geld, maer van dese beralingen uitgesloten moeten blijven.

Waer de Wissel-plaets word gehouden.

Voorts is bestemt, dat de Wissel-plaets gehouden sal worden niet in de Logie der gerichtsbank over den Koophandel, maar in de Gallerie voor 't Gasthuys des Doodts, die na desen de Wissel-plaets genoemt worden sal.

CAPITOLI & ORDINI

delle fiere de

BISENZONE.

Con le giunte fatte dal Senato dall' anno 1662.
fini' al presente, poste forte gli Capitoli,
a' quali appartengono.

I.

BPrima, chetattili negotij, cambi, e partite, che saranno indirizzate in le fiere di Bisenzone, o altri luoghi, doue si faranno dette fiere, si debbano accettare, e pagare in quel luogo fiera per fiera rispettivamente alli termini di esse fiere statuiti, e che si staturiranno come appresso, le quali fiere si doveranno fare in l'auenire nella Città di Piacenza, o altro luogo, doue fusse ordinato dal Senato douersi fare, cioè di tre in tre mesi, incominciando la fiera di Apparitione l'accettationi al primo, & li negotij alli tre del mese di Febraro, la fiera di Pasqua, cioè l'accettatione alli doi, e li negotij alli quatro di Maggio, quello d'Agosto, l'accettatione al primo, e li negotij alli tre d'Agosto, e quella de Santi l'accettationi alli doi, & li negotij alli quatro di Novembre. Et occorrendo, che neli sudetti giorni d'accettationi, & negotij, o qualsi vogli di essi, fusse festa di precetto, doueranno l'accettationi, & cosi li negotij caduti in tal giorno farsi il giorno apresso, che sij di lavoro, e cosi ordine successiuo, anne per anno alli medesimi tempi di sopra, & li tempi sopra dichiarati di dette fiere non si doveranno prorogare per causa alcuna, solo se vi si accordassero li tre quarti de' Banchieri per cause importante, & restando prorogato il tempo

Artijkelen en Ordonnantien
des Jaermarkts van

B E S A N C O N;

Met de byvoegselen gemaekt door den Raed in 't jaer
1622. tot den tegenwoordigen tyt toe, gestelt onder
d' Artijkelen tot welken sy behoorden.

I.

HN eerst, dat alle handelingen, Wisselen, en
gestloten partijen, die geschikt zullen zijn tot
de jaermarkten van Besancon, of andere plaetsen,
waer de geseide jaermarkten gehouden
worden, geaccepteert en betaelt moeten zyn
ter selfder plaets, jaermarkt op jaermarkt, respectie op
de termynen by die jaermarkten vast gestelt, en die na de-
sen noch vast gestelt sullen worden, welke jaermarkten
in het toekomende gehouden moeten worden in de Stad
van Placenzen, of elders, waer sulks van den Raed bestelt
wesen mogt te moeten geschieden; 't welk is van drie
tot drie maenden, beginnende de jaermarkt van de Ver-
schijning d'aennemingen op den eersten, en de verhan-
delingen op den derden van de Maend February; de
jaermarkt van Paessent, dat is d'aenneming op den twee-
den, en de verhandelingen op den vierden van Mey;
die van Augustus, d'aennemingen op den eersten, en de
verhandelingen op den derden van Augustus, en die van
Allerheyligen, d'aennemingen op den tweeden, en de
verhandelingen op den vierden van November. En het
gebeurende dat in de voorseide dagen van aennemin-
gen en verhandelingen, of een van de selvige, het een
geboden Feestdach was, soo sullen de aennemingen, als
mede de verhandelingen op sulken dagh vervallen, den
dach daer na gedaen moeten worden, die een werkken-
dach wesen moet, en soo vervolgens, jaer voor jaer op
deselfde tyden als hier boven, en de tyden hier voren
verklaert van de geseide jaermarkten moeten niet uit-
gestelt worden om eenigerhande saek, alleen wanneer
de drie vierde parten van de Bankhouders daer toe om

(r)

ge-

di una fiera, non per questo s'intendino prorogate l'altre, & che non sia lecito a niuno in Genova di mandar proroga alcuna al Senato, salvo consenso delli tre quarti trattanti in le fiere, cioè di quelli che saranno congregati insieme, chiamati per prima tutti detti trattanti, intendendosi trattanti coloro, che entrano a mettere il conto in le fiere.

Per virtù di Decreto delli Collegi di Genova fatto à 20. di Febbraro dell' anno 1597. viens ordinato come in appresso.

Non essere facoltà, ne autorità alcuna in detti Consoli, e Configliri, e Banchieri di trasportare con qual si voglia numero de'voti; ne per qual si vogli causa, o accidente, le fiere di una in un'altra, ma solo di poterle prorogare fino a dieci giornia più in una, ó più volte con il numero de voti, che si distingue nelle Regole delle fiere.

Edi più per maggior soddisfazione de Creditori, che in l'avenire passati otto giorni dal dì che si devono per le leggi delle fiere far le accettazioni; sia lecito ad ogn'uno, far requirimento, e protesti in quel luoghi, doue per le dette leggi sono distinate le fiere, contro di cui si voglia per quella somma, che douelle havere per conto suo, ó d'altri per cedola di Cambio, ò per altro qual si voglia recato; & il Notaro, e Cancelliere delle fiere sia tenuto accettare detti requirimenti, e protesti, e darne copia autentica. Absenza di esse possa farlo ogni, e qual si voglia altro Notaro.

Il Senato in virtù di loro Decreto fatto a' 26 Genaro 1632. Recevuto per il Mag. Gio: Battista Pastore Cancelliere, hà ordinato come in apresso.

Che mentre si faranno le fiere del Domino della Republica di Genova per li trattanti in fiera, non

gewichtigen oorfaek t'samen mogten verftaen, en die tyt van een jaermarkt uitgeftelt zynde, moet daerom niet verftaen worden dat d'andere mede fouden uitgeftelt wesen; en dat het aen niemand geoorloft zy eenige uitftelling by den Raed te verfoekken, buiten toefftemming van de drie quarteren in die jaermarkten handelende, te weten van die t'samen vergadert fullen wesen, nochtans eerst alle de gefeide handelaers daer toe ontboden zynde, fy voor handelaers verftaen wordende, die komen om hare rekening in de jaermarkten in te leggen.

Uit kracht van 't Besluit der Collegien van Genua genomen op den 20 February des jaars 1597.
word geordonneert als volgt.

Dat 'er by de gefeide Consuls, Raedsheeren, en Bankhouders geenderhande macht noch autoriteit is, om door eenig getal van stemmen noch om eenige oorfaek, of voorval, de jaermarkten van d'eene tot d'andere te verftetten, maar alleen om die uit te stellen voor tien dagen op het langst eens, of meermalen met het meeste getal der stemmen, 't welk onderscheiden word in de Regelen der gefeide jaermarkten.

En daer-en boven tot meerder vernoeving der Creditentten, dat in het toekomende acht dagen verloopē zijnde van den dach op welken volgens de wetten der jaermarkten de aennemingen moeten geschieden, het aen yder geoorloft sal zijn, onderzoekken en protesten te doen in de plaetsen, waer door de gefeide wetten, de jaermarkten gefenikt zyn, tegen wien fy willen, om de somme die fy voor hare rekening moesten hebben, of van andere door een Wissel-brief, of door wat by laer anders aengenomen mag zijn: en de Notaris en de Cancelier der jaermarkten sal gehouden wesen onderzoekken en Protesten aen te nemen, en daer van een authentijke Copie te geven, in welkers af wesen een yder, en alle andere Notarissen dat sullen mogen doen.

Den Raed uit kracht van haer Besluit genomen op den 26. January 1632. ontfangen door Mr. Jan Baptista de Herder Cancelier, heeft geordonneert als volgt.

Dat terwijl de jaermarkten gehouden sullen worden onder de Heerschappy der Republyk van Genua, door de handelaers

non si possano prorogare dette fiere per più di due giorni, e bisognando farne di vantaggio, se ne debba dar parte prima al Senato con denotarli la causa per la quale fusse bisogno far detta proroga.

Item per altro Decreto da detto Senato, a 2 Maggio dell' anno 1635. Ricevuto da detto Cancelliere è stato ordinato, come in appresso.

Che il Magistrato di fiera, e Banchieri doppo di cominciata la fiera non possano con qual si voglia numero di voti prorogare detta fiera, e che l'ottavo giorno in quell' hora, che si parrà più a proposito debba far presentare li bilanzi per poterli pontare, & aggiustate; sotto le pene contenute nelli Capitoli, & ordini di esse fiere per quelli, che non presenteranno li bilanzi conforme alle ordini di esse fiera, alla qual pena oltre li principali resteranno anco obligati li Procuratori, & in appresso dichiarar la fiera finita; e se presentati, & puntati li bilanzi vi si trovasse sbilancio di più di scuti duecento, auorchè fusse stata fatta la revisione di essi bilanzi, che si dove ebbe reiterare, detto Magistrato habbi autorità di poter dichiarare detta fiera finita con però tutti li voti, mentre però il sbilancio non ecceda la somma di scuti cinquecento con la risalve de' debitori principali, doue all' incontro sbilanciando solamenti da scuti duecento, & meno, il debitori s'intendano restar, a carico di chi ferrasse la fiera, e possano detto Magistrato, e Banchieri prorogare detto ottavo giorno la detta fiera per un giorno, e non altrimenti; e quando il Magistrato volesse venir a far qual si voglia ordini, che in tutto, o in parte fusse contrario al presente Capitoli non debba il Cancelliere riceverlo, e dar notitia detta Magistrato del presente Capitolo, e avisar lo esser l'ordini de Senato per l'observatione

op jaermarchyen , men die geseide jaermarchten niet sal vermo-
gen uyt te stellen voor langer als twee dagen , en het noodigh
zynde sulcks meer te doen , dat men daer van eerst kennis sal moe-
ten geven aen den Raedt , met dien de oorsaeck aen te wysen
waer door het nootzakelyk mogt zyn dat geseide uytstellen te
doen.

Item dooreen ander Besluyt van den geseyden Raed , op
den 2. Mey des jaers 1635 outfangen door den gesey-
den Cancelier , is geordonneert , als volgt.

Dat de Magistraet des jaermarchtis , en de Banckhouders ,
na dat de jaermarcht bezonnen is , niet vermogen , met wat
getal van stemmen het sou mogen wesen , de geseyde jaermarcht
te verschuyven , en dat op den achisten dach , ter uur die be-
quaemst schynen sal men de balancen moeten doen presen-
tieren , om die te keppen oversien en veressenen op de boeten
vervat in d' Arttyckelen en ordonnantien van de jaermarch-
ten voor de gene , die hare balancen niet over geven volgens
d' ordonnantien van de geseyde jaermarchten , tot welke boete
boven de Principalen de saeck-besorgers mede sullen gehouden
zyn , en daer na de jaermarcht geeyndigt te verklaren , en in-
dien de balancen gepresenteert , en oversien daer onoffenheyt
wierdt gevonden van meer als twee hondert scudi , of schoon
de rivisie van die balancen gedaan mogt zyn , dat men die
van nieuws onderhanden moet nemen , soo sal de geseyde Ma-
gistraet d' autoriteyt hebben om de geseyde jaermarcht geeyn-
digt te kunnen verklaren ; doch met alle de stemmen , wanneer
d' onoffenheyt niet beloopt boven de somme van vyf hondert
scudi met het volstaen der voornaemste schuldenaren ; daer
anders by geval d' onoffenheyt alleen zynde van twee hondert
scudi , of minder , de schuldenaren verstaen worden tot last te
klijven van die de jaermarcht sou sluyten , en de geseyde Magi-
straet en Banck-houders sullen dan vermogen den geseyden
achten der geseyde jaermarcht op eenen dach verlengen , en
anders niet : en wanneer de Magistraet wilde komen tot eeni-
ge andere ordonnantien te maken , en in 't geheel , of ten dee-
ten mogten stryden met den tegenwoordigen Arttyckel , soo moet
de Cancelier die niet aennemen , kennis geven aen de geseyde
Magistraet van den tegenwoordigen Arttyckel , en die berich-
ten dat 'er last is van den Raedt om dien t'onderhouden ; ende
selve

vazione di esso, e ricevendoli resti *ipso facto* condannato in pena di scuti cinquanta d'argento, applicati all' Illustrissima Camera.

Item per altro Decreto fatto a 14. Febraro dell' anno 1636. videnuto per il Magnifico Gio: Antonio Sambuceto Cancelliere.

Ordinano, che venendo fatto dal Senato trasporto, a cui si vogli, il che non porrà farsi che non numero di 10. voti s'intenda solamente fatto esso trasporto delle lettere, e recatti firmanti da cui l'haverà ottenuto, perche per le cedole di Cambio, ò altri recatti indirizzati in fiera, anchorche già ni havesse fatto accettazione potrà il Creditore haverne pagamento da altri liberamente, o sopra protesto, o cavarne il protesto in forma solita.

II.

Che li tempi de Cambi delle piazze de fuori s'intendini, chioè per Genova, Milano, Bergamo giorni 20. dal giorno che si faranno li cambi esse compreso, per Firenze, Roma, Venetia, Lucca, e Bologna giorni 25. per Napoli, Valenza, Barcellona, e Saragoza giorni 35. Anversa, e Colonia, Teccie, e Bari giorni 35: Palermo, Messina, e Arcata giornone 45. Sivilia, Lisbona mesi doi dal giorno d'negotij esso compreso, e così per le sudette piazze, come per le fiere de Medino del Campo, Lione, e di Francoforte, si doverà in ogni fiera mettere il conto, et ce lettere di cambio si doveranno fare con la data del giorno de' negotij.

III.

Che tutti li Banchieri, e trattanti de fiera sieno obligati far conoscere ogni fiera al Console haver procura per il nomi, che spenderanno, e per le partite, che scoderanno con esibirle prima d'entrare in accet-

selve aennemende sal hy met'er daed veroordeelt zyn in de boete van vijftig silvere scudi, tot gebruyk van de Doorluchtige Kamer.

Item door een ander Besluit genomen op den 14. February des jaers 1636. ontfangen door den Heer Jan Anthony Sambucere Cancelier.

Ordonneren, dat door den Raed een transport gedaen wordende, aen wien het mozt wesen, 't welk niet sal kunnen geschieden, dan met het getal van 10. stemmen, alleen verstaen word het selve transport gedaen te zyn van de brieven en vaste verkoopingingen van die dat bekomen sal hebben, om daer door de brieven van Wissel, en andere verkopingen in de jaermarkt geslooten, of schoon hy die noch niet geaccepteert had, de Crediteur daer over sijne betaling vrylyk van andere sal kunnen hebben, of op het protest, of daer van het protest nemen in de gewonelyke form.

II.

Dat de tyden der Wissel brieven op de buiten Plaetsen verstaen worden, als op Genua, Milanen, Bergamo 20. dagen van den dach dat de Wissels sullen geslooten zyn, den selven daer in begrepen; Florencen, Venetien, Lucca en Boulognen 25. dagen; op Napels, Valencen, Barcelona, Seracusa 35. dagen; Antwerpen en Keulen, Leccie, en Bari 35. dagen; Palermo, Messina, en Arcala 45. dagen; Sivilien, Lissebon, twee maenden, dien dach der handeling daer onder mede begreepen, en soo ook op de voorseide plaetsen, als op de jaermarkten van Medina del Campo, Lions en Francfort, sal men in alle jaermarkt de rekening moeten leveren, en de Wissel-brieven sullen gemaakt moeten zyn met den datum des daeghs van d'onderhandelingen geslooten.

III.

Dat alle de Bankhouders, en handelaers op de Misse gehouden sullen zyn, yder Misse bekend te maken aen de Consul, dat sy procuratie hebben voor de namen die sy sullen spenderen, en voor de partien die sy sullen sluiten, met de selve over te leveren eer sy aengenomen

accettationi al Cancelliere delle fiere, & sia tenuto ogni principale in caso di revocatione di procura farne far notitia a S. S. Consoli, e Cinsiglieri in atto del detto Cancelliere, quale ne farà ricordo, ne altrimenti sia valida la revocatione, ma resti il principale obligato, come se la revocatione non fosse stata fatta, & non osservando il Procuratore d'essebir la procura, come di sopra si è detto, resti ogli etian- dio proprio nome in solidum obligato per tutto quello, che negotierà come Procuratore, & di più cada esso Procuratore in pene di scudi cinquanta, che doverà pagare del suo proprio applicati alla Camera dell' Illustris. S. Procuratori della Republica de Genova, & alle spese die fiera per meta; ne questo però liberi il principale, anzi resti obligato se vi sarà procura bastante, ancor che non esibita. E perche occorre alle volte endrizzarsi in dette fiere le lettere di cambio pagabili a qualche persona in absentia de' Procuratori, si dichiara, che tali partite s'intenda- no ben pagate a quelli, o quelli che sono pagabi- li in absentia de' Procuratori, quando però dette Procure non siano state presentate inanzi l'ac- cettationi, conforme a quello è stato detto di sopra dell' altre, ne li Procuratori, che presentassero le procure per scodere partis pagabili, ad alcuno in absentia de' Procuratori doppo dell' accettationi se ne possino servire, & restino tali procure invalide; e quando fosse presentato qualche procura la Cancelliere per spendere il nome, che non fosse bastante, & ha- vesse in che qualche dissetto, il Cancelliere sarà obliga- to farne notitia a tutti li trattanti, mente che saran- no redunati per fare li negotii.

mogen sijn by den Cancelier van de Misse, en yder principaal sal verbonden zyn by geval van wederroeping van de procuratie daer van kennis te geven aen de Heeren Consuls en Raden in een acte van den geseyden Cancelier, die dat sal doen geheugen, en anders sal de wederroeping geen kragt hebben, maer de principael verbonden blyven, even of de wederroeping niet was gedaen, en de Procurateur niet nakomende de procuratie over te leveren, gelijk hier voren geseyt is, sal oock in sijn eygen naem voor 't geheel moeten verbonden blyven, voor alle het gene hy als Procurateurs sal negotieren, en daer-en-boven vervalt hy Procurateur in de boete van vyftig Scudi tot voordeel van de kamer der Hooge Heeren Procurateurs in de Republijk van Genua, en voor de helft tot de onkosten van de Misse, en even bevryd dit den Principalen niet, maer hy blyft noch verbonden, indien 'er een goede procuratie is, of schoon sy niet overgelevert mag zyn. En om dat het somtyts gebeurt dat de Wissel-brieven gestelt zyn om in de geseyde Missen te betalen aen eenig ander persoon in 't afwesen van de Procurateurs, soo sal men daer in moeten verklaren dat soodanige partyen verstaen worden wel betaelt te zyn aen hem of haer die te betalen konnen in het afwesen van Procurateurs, wanneer nochtans de geseyde Procuratien mogen overgelevert zyn voor d'acceptatien volgens het geene hier voren geseyt is van d'ander, omtrent de Procurateurs, die de procuratien mogten over brengen om eenige betalycke partyen te sluyten met iemand in 't afwesen van de Procurateurs, waer van sy sich na d'acceptatien konden bedienen, en soodanige procuratien soude krachteloos blyven; en wanneer eenige procuratien aen den Cancelier gepresenteert worden sou, om een naem te spenderen die niet goet wesen mogt, en eenig gebreck in sich sou hebben, soo sal de Cancelier gehouden wesen aen alle de handelaers dat bekent te maken, terwyl ty vergaert sullen zyn om haer koophandelingen te doen.

MDCXXXVI. a' 2. Maggi.

SI aggiunge al Capitolo 3. che prima di entrare in accettationi, debbano esser presentare al Cancelliere di Fiera le procure necessarie, così per poter ottenere le accettationi, come per poter le fare ad altri della partite in esse Fiere indirizzate; e caso, che alcuno entri in dette accettationi senza haver presentato la procura resti quel Procuratore che accetterà obligato come se fosse debito proprio, e per quello, che a lui farà accettato non resti quel che accetterà obligato, solo se doppo di hanuta la procura, e presentata al Cancelliere li farà di nuovo fatta l'accettazione, & il Cancelliere doverà havere cura particolare di far note del giorno, che il saranno presentate le procure, acciò in caso di differente il Magistrato possi provvedere l'edi Giustitia, come per Decreto fatto detto giorno, ricenuto per il Magnifico Gio: Battista Pastore Cancelliere da durare per due anni.

MDCXXXVII. a' 18. Genaro.

Per altro Decreto fatto detto giorno ricenuto per detto Magnifico Gio: Battista Pastore Cancelliere si aggiunge al detto 3. Capitolo, ch'oltre la pena posta nel sudetto Decreto de' 2. Maggio 1635 che quelli Procuratori, che non presenteranno prima di entrare in accettationi le procure di coloro per quali danno bilancio, & in nome de' quali entrano in accettazione caditio in pena de' scuti cinquanta per ogn'uno di loro da pagarsi del proprio, la qual spatterà la metà elle spese di Fiera, & il Magistrato sarà obligato far la scodere prontamente, in l'istessa fiera da contrasacienti della qual condanna il Cancelliere di Fiera sarà obligato in ogni ritorno di ogni Fiera darne parte
al

BY het 3. Hoofstdeel word gevoegt, dat alvorens tot d' acceptatien te komen, den Cancelier van de Misse gepresenteert moeten worden de noodige procuratien, soo wel om d' acceptatien te kunnen verkrijgen, als om die te kunnen doen aen andere van de partijen tot de Missen geschikt; en in geval iemand in de geseide acceptatien komt, sonder de procuratien gepresenteert te hebben, soo sal die Procurator, die accepten sal, verbonden blyven, alleen als na de procuratie gehad en aen den Cancelier gepresenteert te hebben, hem van nieuws de procuratie gedaen sal wesen, en den Cancelier sal bysonder sorg moeten dragen van den dach daer van aen te tekenen, op welken de procuratien hem gepresenteert sul en zijn, om by geval van geschil de Magistraet daer in met gerechtigheit mag voorsien, gelijk door het Raeds-besluit blijkt op den geseiden dag gemaekt en aengenomen by den voortreffelyken Heer Johan Baptista Pastor, Cancelier, en twee jaren te moeten duuren.

MDCXXXVII. Op den 18. January.

Door een ander Raeds-besluit op den geseiden dach gemaekt en aengenomen by den geseiden voortreffelyken Heer Johan Baptista Pastor, Cancelier, is tot het geseide 3 Capittel by gevoegt, dat boven de boete in 't voorseide Raeds besluit van 2. Mey 1635. dat de Procurateurs, die de procuratien niet sullen vertoonen eer sy tot d' acceptatien komen, van de gene voor de welke sy de balance geven, en in welkers namen sy tot d' acceptatien treden, in de boete sullen vervallen van vijftig Scudi voor yder van deselve, uit haer eigen beurs te betalen, van welke boete de helft sal komen aen de Voortreffelyke Kamer; en d' andere helft tot de onkosten van de jaermarkt, en de Magistraet sal gehouden zijn die gereed te doen betalen in de geseide jaermarkt, van die daer tegen doen; welke boete de Cancelier der jaermarkt gehouden sal zyn op het wederkeeren van een yder jaermarkt bekend te

ma

al Senato, e nota in Camera de Illustrissi. Signori Procuratori a pena discudi 50. simili, quando non offervi detto ordine.

VI.

Che l'accettationi debbane farsi con li propri Scartafacci, come sin qui è stilito, e non con scontri, & che ad ogni partita accettata se li facci la linea alli scuti, però se il creditore vorrà le lettere di cambio accettate per mano del debitore, sia obligato il debitore dargliele accettate.

In virtù di un Dcreta fatto dal Senato, a 2. d'Ottobre, dell' anno 1609 riciuuto per il M. Ottavio Corregia Cancelliere, e ordinato come in appresso.

Nel Capitolo quarto delle leggi di dette Fiere, si ordina che l'accettationi debbano farsi con si proprio Scartafacci, e non con scontro, il che da un pezzo in quà vien abusato; Perciò si ordina che ogn'uno prima di entrare in accettatione, debbe haver nato li suoi negotii in un libro, o sia Scartafaccio legato in forma di libro coperto ni cartina, o di coio, cartezato, col mille simo, & inscrizione Scartafaccio di tal Fiera del tale, e monstrarlo al Magistrato; e quando si ritrovasse alcuno, che non avesse il Scartafaccio della qualità sudetra, e non potrà, ne li farà lecito in tal caso scodere quello, che li fossa douuto; ne levare li protesti alle lettere di Cambio, salvo se quel tale facesse ritare li suoi debitori in alcun altro, che avesse libro, o sia Scartafaccio della qualità sudetta, con dare a quel tale procura di poter scodere, quitare, e protestare, ne in altro modo potrà alcuno entrarè in accettationi di dette fiere, talve però sempre la facultà che ha il creditore di poterli far fare l'accettatione sopra la lettera di Cambio.

maken aen den Raed, en aen te teekenen in de Kamer van de Voortreffelijke Heeren Procurateurs op de boete van 50 gelijke scudi, wanneer by die geseide orden niet nakomen mogt.

V I.

Dat d'acceptatie gedaen moeten worden met eigene brieven, gelijk tot nu toe stil is geweest, en niet met rescontren, en dat op yder geaccepteerde partye de linje van Scudi gemaakt worde; nochtans indien de Crediteur de Wissel-brieven geaccepteert hebben wil by de hand van den Debitteur, soo moet de Debitteur gehouden zyn hem die geaccepteert te leveren.

Uit kracht van een Besluit genomen by den Raed op den 2. van October, des jaers 1609. aengevaert by den Heer Mr. Ottavio Corregia, Cancellier, en gestelt als hier volgt.

In den vierden Arttykel van de wetten der geseide jaermarkten, word geordonneert, dat d'acceptatien gedaen moeten worden met eygene brieven, en niet met rescontren, het welk nu voor weinig tijts in 't misbruik is gekomen, Dierhalven is geordonneert dat een yder alvorens tot d'acceptatien te komen, sijn negotien aengetekent moet hebben in een boek of papieren als een boek gevouwen, in papier, of leer, of bont papier genaait, met het jaer-getal en opschrift Memorie-boekje van sulken een op soodanigen jaermarkt, en dat vertoonen aen de Magistraet: en wanneer daer iemandt gevonden wierd die soodanig Memorie-boekje niet hebben mogt, soo sal hy niet kunnen; noch hem geoorloft zyn, by soodanigen geval in te vorderen, 't geene iemand hem schuldig mogt weesen, noch de protesteren van de Wissel-brieven af te doen, 't en ware soodanig een sijne debiteuren liet betrekken door iemand anders die een boek of Memorie-boekje van de voorseide qualiteit hebben mogt, met aen soodanigen procuratie te geeven om te komen invorderen, quiteren, en protesteren; en op geen andere wyse sal iemand tot acceptatien komen van de geseide jaermarkten, behoudens nochtans altijd de magt die de Crediteur heeft van sich d'acceptatie te doen maken over den Wissel-brief.

MDCXXXII. a' 7 Genaro.

Si aggiunge al 4. Capitolo come in appresso, che sia salva sempre la facultà al Magistrato di potere concedere autorità a quel i, che non haverò Scartafaccio della qualità sudetta di entrare in accettazioni con essi Scartafacci per oviate, a maggiori inconvenienti, quando così giudichino necessario, come per Decreto fatto detto giorno ricenuto dal Magnifico Zaccaria Vadorno Cancelliere.

V.

Che ogn'uno sia obligato fra 'l termine d hore ventiquattro corrente dall' hora, che si cominceranno l' accettanti chiarire la sua volontà circa l' accettare liberamente, o sopra protesto, o non accettare, tanto che passato il termine di dette hore xxiv. correnti resti chiarito ogni creditore di rescuote, e non rispondendo di voler pagare, possa esso creditore livare il protesto.

VI.

Che à mettere il conto, cio, oli prezzi de cambij hebbano intervenire tutti quelli: che sono approvati, & che in l'avenire si approveranno, o personno per loro che haveranno procura dispendere il nome, e di dar compimento se vi vorranno intertinere basta che siano domandati dal Cancelliere, il qual doverà di cio far nota, li quali doveranno haver corpo di ragione; e negotij competenti par tutti le piazze, e così li detti approvati, come approvendi à metter il conto debbano dar signatà in Genova in Camera dell' Illustriss. S. S. Procuratori di scutti quatro mila d'osservare li presenti ordini, & altri, che facesse il Senato; dichiarando che in la possima fiera de Santi, o al più tardi Apparitione tutti quelli, che hora mettono il conto debbano mostrare li loro Scar-

MDCXXXII. den 7. January.

Tot den 4. *Artijkel* word bygevoegt, als hier na volgt; dat de *Magistraet* altijd de vrye macht behoud van auctoriteit te kunnen vergunnen aen de gene, die geen *Memorie-boekjen* mogten hebben van de voorseyde qualiteit, om te komen tot acceptatien met die t' saemrepaerde papiereu, op dat 'er meerder inconvenienten mochten tezen-gegaen worden wanneer sy sulks noodig moogen oordeelen, gelijk door het Raeds-besluit op den geseiden dach gemaekt, en aengenomen, by de Voortreffelyken *Zaccharia Vaderno*, Cancelier.

V.

Dat een yder verbonden zy binnen den termijn van vier en-twintig uren, dat d'acceptranten sullen beginnen haren wille te verklaren omtrent het vrywillig acceptereu, of over het Protest, of niet acceptereu, tot dat de termijn van de geseide 24 loopende uren, alle *Crediteuren* mögen verlekert zyn van in te vorderen, en niet geantwoord wordende te willen betalen, de *Crediteur* het Protest mag komen opnemen.

VI.

Dat om de rekening te stellen, dat is, van de prysen der wisselen, alle de gene die goet gekent zyn daer by moeten komen, en die in 't toekomende noch goet gekent sullen werden; of in hare plaets persoonen die *procuratie* sullen hebben om haren naem te gebruiken, en voldoening te geven, indien sy sich daer in willen voegen; doch het sal genoeg wesen dat sy door den Cancelier daer toe zyn geroepen, die sulks sal moeten aenmeekenen, welke groote tekeningen, en behooryken handel in allen plaetsen sullen moeten hebben, en dus moeten de geseide goet-gekeurde, gelijk die goet-gekent sullen worden om de rekening te stellen, verlekering geven in *Genua* voor de Kamer der Voortreffelyke *H. H. Procurateuren* van vier duysent *Scudi*, dat sy de tegenwoordige ordens sullen nakomen, en andere, die den Raed sou mögen maken; verklaren dat in de naeste jaetmarkt van *Alderheiligen*, of ten uittersten van de *Verschijsing*, alle de gene, die nu de rekening stel-

infacci alli S. S. Consolo, e Consiglieri contre altri, che se li aggiungeranno, eligendi dal Consolo, e Consiglieri, e Banchieri, e ritrovando, che coloro, che mettono il conto habbino negotij competenti per la maggior parte delle piazze a giudizio del Magistrate, e delle tre aggiunto con doi terzi de' voti favorevoli, restino approvati a mettere il conto, dal quale ne resteranno esclusi quelli, che non havessero li doi terzi de' voti favorevoli, e cosi si osserverà in l'avenire di doi in doi Anni in fiera d' Apparatione, ne vi possano essere ammessi tali esclusi, come ne anco potranno quelli, che sin hora non vi sono stati ammessi, che prima non otteghino lettere dalli Signori Deputati die Genova per il Magistrate di fiera, perche il facciano constare quelli, che domanderanno d'essere ammessi al conto haver corpo de ragione, e negotij competenti per tutte le piazze, & di haver data signurtà in Camera di detti Illustrissimi Signori Procuratori di scuti quatro milla d'osservare, come sopra. Il che conosciuto da detti Signori Consolo, e Consiglieri si proponerà di loro ordine a gl' altri Banchieri tale richiesta, ottenendo li doi terzi di voti favorevoli resterà detto tale ammesso al conto con forme a gl' altri di sopra. Dichiarando ancora, che quelli, che non mettono conto, & danno bilanzo, debbano haver data signurtà tra qui, è fiera prossima d'Apparatione di scuti 2000. di osservare il presenti ordini, altri, che faranno fatti dal Senato, il simile doverà fare quelli che poi in l'avenire vorranno negoziare, e dar bilanzo in dette fiere.

VII.

Che alcuno non possa esercere l'ufficio di Senatore in dette fiere, che non sia approvato Magistrate di fiera con li doi terzi voti favorevoli, & che sia obligato ogn'uno dar signurtà di scuti conto d'oro in
ora

len moeten vertoonen hare Memorie-boekjes aen de Heeren Consul en Raden met drie andere, die sy tot haer sullen nemen, te verkiesen door den Consul, de Raden, en Bankhouders, en gevonden wordende, dat de gene, die de rekening stellen, behoorlijke handelingen hebben in het meeste deel der plaetsen naer het oordeel van de Magistraet, en van de drie tot haer vervoegde met twee derden van begunstigende stemmen, soo sullen sy goet gekent zyn tot de rekening te tellen; waer van sy uytgesloten moeten zyn, die geen twee derden van begunstigende stemmen sullen hebben; en dit sal men voor het toekomende onderhouden van twee tot twee jaren in de jaermarkt van de Verschyninge, en soodanige uytgeslotene sullen daer toe niet geadmitteert kunnen zyn, gelijk mede niet sullen kunnen wesen, die tot nu toe daer in niet geadmitteert zyn geworden, voor dat sy eerst brieven verktregen mogen hebben van de Heeren Gedeputeerde van Genua tot de Magistraet over de jaermarkt, op dat sy mogen verskert doen blijken, die eischen sullen geadmitteert te worden tot die rekening, groote rekeningen, en behoorlijken handel in alle plaetsen te hebben, en verskering te hebben gestelt in de Kamer van de geseyde Voortreffelijke Heeren Procurateuren van vier duysent Scudi, om naer te komen, als boven. 't Welk gekent zynde, by de geseyde Heeren Consul, en Raden, sal uyt haer last aen d'andere Bankhouders soodanigen verfoek voorgestelt worden, en twee derden verkrygende van begunstigende stemmen sal sulken geadmitteert blyven tot de rekening gelijk d'andere als boven. Noch verklarende, dat sy die de rekening uytstellen; en balance geven, verskering gedaen moeten hebben tusschen dese en d'andere jaermarkt van de Verschyning van 2000. Scudi, de tegenwoordige ordens na te komen, en andere die noch by den Raed gemaekt sullen worden; insgelijks sullen ook moeten doen die voorts in het toekomende haren handel sullen willen dryven, en balance geven in de geseyde jaermarkten.

VII.

Dat niemant het ampt van de Makelaer in de geseyde

(1)

jaer-

oro, approvato da detto Magistrato de bene, & legaliter excercendo, di stare, & ubidire a gl' ordini, e Decreti di fiera fatti, & da farsi, così per il Senato: come per il detto Magistrato, e di pagare ogni condanna, che dal detto Magi, strate di fosse fatta. Dichiarando par la mercede di detti Sensali si paghi per il cambi semplici un terzo per mille, e per il doppo un quinto per mille.

MDCXXXII. a 7 Genaro.

SI ordina, che li Sensali sijno obligati a ten- libro ben composto in quale faccino nota de Cambi, che faranno tanto in Genova, come in Fiera, acciò da essi si possa in caso di differenze venire in cognitione della verità del fatto oltre il tuo giuramento, e di più ogn'anno in Fiera di Pasqua debbano esser approvati dal Magistrato, e contrattanti di fiera con li due terzi de voti come per Decreto riceuuto dal detto Mag. Zaccaria Vadorno Cancellier detto giorno.

MDCXXXVI. a' 22. Aprile.

ITem che il Senato in ogni fiera sij seruito fare elettione di due Sensali di Cambi, quali sijno obligati per quella fiera, che faranno eletti ad accettare il carico, e ritrovarsi in essi il primo giorno dell' accettatione, e non partirsi sin tanto che la fiera resti finita sotto pena di scudi 25. d'oro per ogu'uno chi contra farà, e privatione dell'ufficio, & il Magistrato farala riscottere nell' istessa fiera.

Item, che in l'avenire il Sensali non possano ne
in

jaermarkten sal moeten bekleeden, die niet geappro-
beert is by de Magistraet der jaermarkt met twee derden
van begunstigende stemmen, en dat yder van haer sal
gehouden zyn verssekering te doen van hondert gonde
Scudi in goud, by de geseyde Magistraet goet-gekent
van dat wel en wetny te oeffenen, sich te houden, en te
gehoorsamen aen de ordens, en Raeds-besluyten over
de jaermarkt gemackt; en te maken, soo wel by den
Raedt, als by de geseyde Magistraet, en alle boeten te be-
talen, waer in hy door den geseyden Magistraet veroor-
deelt mogt zyn. Verklarende tot loon van de geseyde
Makelaers betaelt te moeten worden voor enkele Wis-
sels een derde van duysent, en voor de dobbele een vyf-
de van duysent.

MDCXXXII. Den 7. January.

WOrd geordonneert, dat de Makelaers verplicht moe-
ten zyn een wel gestelt boek te houden, in 't welk sy de
Wisselen aenteekenen, die sy sullen sluyten soo wel in Genua,
als in de jaermarkt; op dat men daer nyt by geval van ge-
schillen magh komen tot kennis van de waerheyt der saek bo-
ven haren eedt; en daer toe moeten sy alle jaren in de jaer-
markt van Paessen geapprobeert zyn van de Magistraet en
van de handelaers op de jaermarkt met twee derden der
stemmen, als by 't Raeds-besluyt overgenomen van den gesey-
den voortreffelijken Zaccharia Vadorno, Cancelier, op den ge-
seyden dach.

MDCXXXVI. den 22. April.

Item, dat den Raedt in yder jaermarkt gedient zy met ver-
kiezing te doen van twee Makelaers over de Wisselen, die
gehouden moeten wesen voor die jaermarkt; waer toe sy ver-
kooren sullen zyn om dat ampt aen te vaerden, en sich daer
tegenwoordig te vinden van den eersten dach aen der accep-
tie, en van daer niet te trekken voor dat de jaermarkt
geeyndicht zy, op de boete van 25 gonde Scudi voor yder die
hier tegen sal doen, en 't verlies van sijn ampt, en de Ma-
gistraet sal sulks doen invorderen op de geseyde jaermarkt.

in loro nome per altri in dette fiere intervenire in fara accettationi ne presentar bilanzi, quali, quando sijno fatte, e presentati non faccino fede alcuna di accettazione, ne di pagamento, e di più cadano in pena di scuti 25. per ogni uno, che non obedirà dichiarando, che per quanto spetta a forattieri, per la fiera prossima di Pasqua il Magistrato habbi facoltà (ateso che non passano havere in tempo avviso di questi ordini) provvedere come il parlà, come per Decreto riceuuto dal Magnifico Barnardo Vadorno Cancelliere detta giorno-

VIII.

Che il conto, e prezzi d' Cambi ogni fiera si debba mettere secondo la forma consueta, cioè, che tutti il Banchieri gionti insieme dicono il suo voto, cioè il prezzo, che si perrà ragione vole per le paizze, & che poi cominciando dal prezzo maggiore si habbi a contare li voti, finche si trovi il prezzo dove si accosteranno più voti sopra la metà, & s'intenda, che de xxxij. voti li xij. stabiliscino il prezzo, & così alla rata, & essendo il numero pari, & che la metà si aggiusti al prezzo, & l'altra in altro si dovranno di vedere li due prezzi, che sono più prossimi nel modo in tutto, e per tutto, como si è stiliato fin qui.

IX.

Si dichiara, che qual si voglia de' Banchieri non possa haver più d'una voce, ancorche havesse il compimento per più d'una casa; & quando al governo ai una cosa, o ragione fusse più d'una persona, ancorche un di loro havesse cura per due, non s'intenda, che per una casa, e ragione doffino fra li due haver salvo un voto, ne si possa dare, ne accettare più di un voto, & caso, che uno havesse compimento per due

Item, dat de Makelaers voor het toekomende noch op haeren naem, noch op dien van andere in de geseyde jaermarkten komen tot acceptatien te doen noch belancen te presentereen hoedanigh, en wanneer die mogten gemaekt zyn, en gepresenteert, sullen die gants geen geloof verdienen van acceptatie, noch van betalingh, en daer-en-boven sullen sy vervallen in de boete van 15. Scudi voor yder die hier in niet sal gehoorsamen, verklarende, dat voor soo veel dit d'uytheemsche raekt, in de naeste jaermarkt van Paessen de Magistratet de macht heeft (aengesien sy niets in tyts advys konnen hebben van dese ordens) om daer in te voorsien als sy goetvinden sal, gelijk by 't Raeds-besluit overgenomen van den Voortreffelijken Bernar-da Vaderno, Cancelier, op den selfden dach.

VIII.

Dat de rekening, en de prys der Wisselen yder jaermarkt gestelt moet worden volgens de gewoonlijke styl, 't welk is, dat alle de Bankhouders t'samen haer stem geven, dat is den prys stellen, die hen redelijk sal dunken na de plaetsen, en dat men voorts beginnende van den hoogsten prys men de stemmen sal moeten tellen, tot dat men den prys vind daer de meeste stemmen boven de helft sich mede sullen schikken, en word verstaen, dat van 23. stemmen de twaelf den prys moeten vast stellen, en soo dienvolgens, en het getal gelijk zynde, en de helft sich schikkende tot een prys, en d'ander helft tot een ander, soo sal men de prylen in twee moeten verdeelen, die de naeste zyn volgens de wyse in alles, en over al, gelijk tot nu toe de styl is geweest.

IX.

Word verklaert, dat yder Bankhouder niet meer dan een stem kan hebben, of schoon hy meer dan een huys hield; en wanneer tot de bestiering van een huys, of rekening meer dan een persoon was, of schoon een van die sorg droeg over twee, soo word dat niet verstaen dan voor een huys, en een rekening, soo dat sy onder haer twee slechts een stem konnen hebben: en ingeval een twee huyshoudens hield, en een ander onder hem

due case, & per una sùstituisce altri, non passa, ni anche il Jùstituiò dar voto. Dichiarando, che che non ha compimento non possa dar voto.

X.

Et perche tutte le partite, che si pagano, o riscuotono, o si danno, e pigliano a Cambio sono scuti di marche si dichiara, che il pagamento di essi scuti di marche debba esser fatto in scuto d'oro in oro della liga, e peso, e dalle cinque stampe, che hora corre, cioè Spagna, Genova, Venetia, Firenze, e non in altra qualità di scuti, & che per scuti cento d'oro delle stampe sudette, se pagiscuti cento un di marche.

Li due Collegi di Genova, in virtu di loto Decreto fatto a 17. die Novembre dell'anno 1595 in gratia del Serenissimo Sign. Duca di Parma, e Piacenza. Hanno ordinato, che ali scuti che si stamperanno in la Zecca si Piacenza, pur che siano di liga, bonta, e peso delli scuti dell' altre cinque stampe, & etiamdio, che sieno differenti di stampa dell' altre scuti sin qui in detta zecca di Piacenza stampati, possino servire in far pagamenti in le fiere, conforme a quelli delle cinque stampe, con, per detto Decreto appare.

XI.

Che mentre si faranno le fiere in Italia, che vera pagar di contanti, habbia termine giorni quattro a falo dal giorno dell' accettationi o sso compreso, che finiranno alla meza notte del quatro giorno overò, se si vorrà servire delli contanti pagarli nel giorno de' bilanzi, debba essi contanti farli bollare dentro dalli sudetti quatro giorni, nel modo, che si stilla bollarli in siera, & passato dette giorni quatro non possi più il debitore pagar de contanti, che

voor het een stelde, soo sou die gestelden noch geen stem kunnen geven. Verklarende, dat die geen huys-houding heeft, geen stem geven kan.

X.

En om dat alle Partyen die betaelt, of ingevordert, of op Wissel gegeven en ontfangen worden, zyn van gankbare Scudi, soo wort verklaert, dat de betaling van die gankbare Scudi gedaen moet worden in goude Scudi, in goud van die valuatie 't gewicht, der vyf munten, die huyden in swang gaen, als daer in Spanjen, Genua, Venetien, Florencen, en niet in andere qualiteyt van Scudi, en dat voor hondert goude Scudi van de voorseyde munten, hondert en een gemeen gankbare Scudi betaelt moeten worden.

De tweede Collegien van Genua, uyt kracht van haer Decreet, gemaakt op den 17. van November des jaers 1595. tot verhoegen van den Doorluchtigsten Hertogh van Parma en Placencen, hebben geordonneert, dat de Scudi, die geslagen worden in de Munt van Placencen, mede sullen zyn van valuatie, waerde, en gewichte als de Scudi van d'andere vyf munten, en of sy wel verschillen in stempel van d'andere tot nu toe in de Munt van Placencen geslagen, dat sy evenwel mogen dienen tot betaling te doen in de jaermarkten, gelijk die van de vijf munten, soo als by 't geseyde Decreet is te sien.

XI.

Dat terwyl de jaermarkten in Italien sullen gehouden worden, die met contanten wil betaalen, den termyn mag hebben van vier dagen, om dat te doen na den dag der acceptatien, dien daer in begreepen, welke eyndigen sullen met middernacht des vierden dachs, of wel, indien hy sich sal willen bedienen van die contanten om te betalen op den dach der belancen, sal hy die contanten moeten doen aenteekenen binnen de voorseyde vier dagen, op de wyse, als de styl is van aenteekenen in de jaermarkten, en de geseyde vier dagen verstreken zynde sal de schuldenaer niet meer met contanten kunnen betalen, die niet aengetekent souden wesen,

che non sieno bollati, mentre che trovi a Cambio, come in appresso nel capitolo xiiij. si dirà.

MDCXXII. a' 8. Genaro.

PER Decreto fatto da detto Senato detto giorno riceuuto per il Magnifico Zaccaria Vadorno resta annullato il sudetto Capitolo undecimo, e si lascia balia, e faculà al debitore per poter pagare con scuti d'oro delle cinque stampe duranti li otto giorni delle fiera senz'alcun obligo di far bollare di scuti come dispone detto Capitolo.

Item per altre Decreto fatto a 22. Aprile 1636. riceuuto per il Magnifico Bernardo Vadorno Cancelliere; è stato ordinato come in apresso. Che quelli; che voranno seruirsi de i contanti per pagare il loro debito in dette fiere, come dispone il sudetto Decreto, lo debbano fare con scuti d'oro in oro contanti effettivi, e non di biglietti de Cartulario d'oro di S. Georgio, quali a caute la si dichiarano restate da far tal pagamento in date fiere.

XII.

E per che occorre spesso, che alcuna persona vuol pagare ad altri debito suoi, o d'altri, si dichiara, che sempre, che uno vorra pagare, come sopra sia obligato dichiararlo, & offerire il pagamento al creditore in tempo, o al più tardi prima, che siano finiti de metter li prezza d'accettationi cambi, e se poi di messi tutte li prezzi vorrà pagare, o offerire il pagamento, o depositare, che il Creditore non sia astretto, ne obligato ad accettare il detto pagamento, ne il deposito, salvo a tanto quanto imparterà a la volonta del detto Creditore, contra il quale passato detto termine non se li possa fare alcuna oblatione, ne protestare, & di danno, ne altro per non accettare tal pagamento, & ogni protestatione fatta fuori del sudetto termine resti nulla.

wesen, terwijl die op Wissel gevonden worden, gelyk hier na in den XIII. Artysel geseit sal zyn.

MDCXXII. Den 8. January.

Door het Raeds-besluit by den Raed genomen op den geseiden dach, aengevaert door den Voortreffelyken Zacharia Vadorno, blijft den voorseiden eldden Artysel vernietigt, en word vryheit en macht gelaten aen den schuldenaer te komen betalen met goude Scudi van vijf munten, geduurende acht dagen van de jaermarkt, sonder eenige verbintenis van de Scudi in te doen teekenen, gelyk de geseiden Artysel stelt.

Item door een ander Raeds besluit gemaekt op den 21. April 1636. overgenomen by den Voortreffelyken Bernardo Vadorno, Cancelliër, is geordonneert geworden als volgt. Dat de gene die sich sullen willen bedienen van contanten om hare schuld in de geseide jaermarkten te betalen, gelyk het voornoemde Raeds-besluit stelt, sulks moeten doen met goude Scudi in goude contanten effectyf, en niet met billetten van reekeningen in gout van S. Joris, die tot borgtoght verklaert worden te reysteren om sulken betating in de geseide jaermarkten te doen.

XII.

En om dat het dikwils gebeurt, dat iemand sijne schulden aen andere betalen wil, of een ander sich verklaert, altyt, als iemand betalen wil, gelyk hy hier voren gehouden is te verklaren, en de betaling den Crediteur aen te bieden in tijts, of ten langsten voor dat de pryfen van d'acceptation der Wisselen te stellen sullen geeindigt zijn; en indien naer het stellen van alle de pryfen hy sal willen betalen, of de betaling aanbieden, of in recht leggen, dat de Crediteur niet gedrongen noch gehouden sal wesen de geseide betaling, noch het in recht leggen aen te veerden, behoudens soo veel den Crediteur daer aen mag gelegen zijn, tegens wien de geseide termyn verloopen zijnde men hem geen aanbieding kan doen, noch protesteren van schaden, noch andersins om foodanigen betaling niet t'accepteren, en alle protestation buiten den geseiden termijn gedaen sullen van geender waerden wesen.

XIII.

Che frà il termine di giorni otto correnti dal giorno, che si faranno l'accettationi, esso compreso al piu tardi, si debbano dar li bilanzi aggiustati in poter del Consolo per finir li pagamenti, o sia scontri; & caso che alcuno resti debitore, che non capisca, possi il creditore astringere il suo debitore finiti detti giorno otto a far le lettere di quello li farà douuto per Genova, Milano, Firenze, Roma, Venetia, Napoli, Anversa, fiera di Medina, Arcala de Nares, o sia Madrid, o per quella piazza di esso, che accomodera al creditore al conto.

Ordinando, che non sia lecito ad alcuno astringere cui si voglia a pigliar a Cambio piu di quello li manca in bilancio per le sadette piazze, cioè Genova, Milano, Firenze, Roma, Venetia, Napoli, & ogni una di esse più somma di scudi trenta milla, e per Anversa, e fiera di Medina, e Arcalà scudi quindici milla per piazza, e fiera, e questo serui coloro, i quali retassero debitori detto ottavo giorno, che troverando prender a cambio, e detto ottavo giorno ogn'uno doverà darze cedole di tutti li cambi, che si saranno fatti, & caso che alcuno Banchiere di quelli che entrano a mertere il conto, non troui a provedersi, habbi termine di giorni 20. correnti par dar sodisfattione al suo creditore, fra il qual termine se il creditore non sarà intieramente, e realmente, pagata dal suo debitore con assignatione, o contanti, a satisfattione di esso creditore, che subito passati li dette giorni 20. da contarli dal giorno dell' accettationi detto giorno compreso, possa al piacer suo astringere il debitore al real pagamento per tutte quelle vie, le quali dalla ragione, o dal stile li son concesse, e possi
pro

XIII.

Dat binnen den termijn van acht loopende dagen, van den dach af, dat d'acceptatien gedaen sullen worden, dien selven ten uittersten daer in gerekent, de geëffende balancen gegeven moeten worden in handen des Consuls om de betalingen, of wel rescontren te eindigen; en in geval iemand schuldenaer blijft, en niet voldoet, sal de Crediteur zijnen schuldenaer kunnen persen naer 't verloop van de geseide acht dagen, brieven te maken en voor 't gene hy hem schuldig sal zyn op Genua, Milanen, Florencen, Romen, Venetien, Napels, Antwerpen, de jaermarkten van Medina, Arcala van Nantes, of het zy op Madrid, of op een van die plaetsen, welke den Crediteur best op sijn rekening kan passen.

Ordonnerende, dat het niemand geoorloft sal zyn een ander te persen Wissel aen te varden voor meer als hy te kort is in de balance op de voorseide plaetsen, als Genua, Milanen, Florencen, Romen, Venetien, Napels, en yder van die voor meerder somme als van dertig duisent Scudi, en op Antwerpen, en de jaermarkt van Medina, en Arcala vyftien duisent Scudi op plaets en jaermarkt, en dit moet dienen voor de gene, die schuldenaars blyven den geseiden achsten dach, 't welk sy sullen vinden op Wissel te nemen, en op den selven achtsten dach sal yder briefkens moeten geven van alle de Wisselen, die gesloten sullen zyn; en in geval eenig Bankhouder van die inkomen om de rekening te stellen, niets vond om sich te versorgen, soortzoet hy den termijn hebben van 20. loopende dagen om voldoening aen sijnen schuld-eischer te geven, binnen welchen termijn als de schuld-eischer niet ten vollen en in der daed sal betaelt zyn met assignatie, of conrauten tot vernoegen van hem schuld-eischer, sal hy terstond de geseide 20. dagen verstrecken zynde, te tellen van den dach der acceptatien de selve daer in gerekent, na sijn welgevallen den schuldenaer kunnen persen tot de dadelijke betaling door alle wegen, die door de reden, of door de stijl hem zyn toegelaten, en protesteren te-
gen

protestare quelle lettere, dalle quali deponderà il debito, e per quelli luoghi di dove dette letter saranno venute; & in tal caso l'attestazione de protesti delle lettere, o altri debiti accettati en le accettationi non pagati frà il termine statuto, sia al prezzo del conto per il termine solito, e più un' è mezo per cento di pena scodere per il creditore prontamente dal debitore, che haurà accettato la lettera, intendendosi, che ogn' altro debitore, che non sia Banchiere sia obligato a satisfare in contanti, o scontri a satisfatione frà il termine delli detti giorni otto correnti. Il Consòle doverà il giorno de' bilanzi in quell' hora, che il parrà più a proposito far convocare in la sua solita sala tutti il Banchieri, e trattanti, e titrovandosi a quelli hora ad alcuno mancare in bilanzo, saranno tenuti prontamente manifestarlo al Consòle, e la somma, che li manca, e quando non si trovi cui vogli darli a cambio, siano obligati coloro à qualmanca chiarire prontamente, che cedole di cambio dell' accettate ad altri vogliano tener sospese, e questo s'intende per coloro, che possono godere il beneficio dell' giorni 20. & che quelle sole debbano restar sospese: Intendendosi però, che tutta sia senza pregiudizio dell' accettazione seguita delle detti di cambio udichiarata sospese, e cio essequito il Consòle ordinerà che ogn' uno dia il suo bilanzo per sora la fiera in maniera, che possi dette ottavo giorno commodamenté pontarli, al che doveranno intervenire tutti colore, che danno bilanzo, e farlo alla presenza del Magistrato, che si doverà per tal causa radunara, ne sarà lecito ad alcuno partirsi di fiera, che non siano dati, apontati tutti li bilanzi, e dichiarato dal Consòle, e Consiglieri la fiera restar finita, e coloro, che contrasaranno

a quan-

gen de brieven, van welke de schuld sal hangen, en door de plaetsen van waer de geseide brieven sullen gekomen zyn, en in soodanigen geval moet d'attestatie van de protesten der brieven, of andere schulden geaccepteert in de niet betaelde acceptatien binnen den gestelden termyn, tot prys zyn van de rekening voor den gewonelyken termyn, en meer dan anderhalf ten hondert tot boete vaerdig uit te schieten door den Crediteur des schuld-eisschers die den brief geaccepteert hebben sal, verstaen wordende, dat alle andere schuldenaers, die geen Bankhouders zyn, verbonden moeten wesen te voldoen in contanten, of rescontren tot vernoegen binnen den termyn van de geseide acht dagen. De Consul sal op den dagh der balancen ter uur, die hem bequaemt schynen mag, alle de Bankhouders en handelaers in sijne gewonelyke zael moeten ontbieden doen, en te dier uur iemand gevonden wordende gebrekkig te zyn in de balance, sullen sy gehouden wesen terstond aen den Consul dat t'openbaren, met de somme die haer ontbreekt, en wanneer daer niemand gevonden word die haer op Wissel wil geven, soo sullen sy, die te kort blyven, gehouden zyn, vaerdig te verklaren, dat sy Wissel-brieven van andere geaccepteert willen inhouden, en dit word verstaen van de gene, die het beneficie van de 20 dagen kunnen genieten, en dat die alleen ingehouden sullen blyven: nochtans verstaen wordende, dat alles zy sonder prejudicie der gevolgde acceptatie ontrent de Wissel ingehouden verklaert; en dit gedaen synde sal de Consul ordonneren, dat yder sijn balance geve om de jaermarkt te eindigen op de wyse; dat sy op den geseiden achtsten dag bequaem kunnen sluiten, waer alle de gene by moeten komen, die balance geven, en sulks doen in tegenwoordigheit van de Magistraet, die daer toe moet vergaderen; en het sal niemant geoorloft syn van de jaermarkt te vertrekken, voor dat alle de balancen gegeven en aengetekent mogen wesen, en van de Consul en Rade verklaert zy dat de jaermarkt geindigt is; en sy die tegen 't gene hier boven sullen doen, en tegen eenig deel van dese Artykelen, moeten vervallen in de boete van vier hondert Scudi, de helft ten behoeve

a quanto sopra, & in qual si vogli parte di questo Capitolo, cadino in pena di scudi quattrocento applicati la metà al Prestantissimo ufficio de' poveri di Genova, e l'altra metà alle spese di fiera, la qual pena il Consolo sarà tenuto irremissibilmente farla scodere da contrafacienti, il quali bilanzi doppo che saranno pontati, & aggiustati, il Consolo il consignarà al Cancelliere, quale havrà cura di registrarli in un libro, & poi consignarlo al Consolo, & lui infillare essi bilanzi nella filza, e protocollo, & il detto Cancelliere haverà, il solito mezo scuto per ogni bilanzo.

Dalli due Collegi, in virtù di loro Decreto riceuuto per il M. Ottaviano Corregia Cancelliere, a 22 d' Ottobre dell' anno 1609, e stato de piu ordinato come in apresso.

Non doverà per l'avenire esser lecito al Magistrato dichiarare la fiera finita, che prima non siano pontati, & aggiustati tutti li bilanzi in modo tale, non vi resti, ne debitore, ne creditore per conto dell' avanzo, ò mancamento di essi bilanzi, e la fiera veughi tutta aggiustata, e quando il Magistrato non esse quisca, & osservi quando sopra, et tutto quello, gie si conetine in detto Capitolo 13. cadi in pena di scuti cento, applicandi come sopra all' Illustrissima Camera, e di più il Cancelliere, *pro tempore* sarà in dette fiere, sij obligato ritornato, che sarà a Genova fra il termine di giorni dieci doppo il suo arrivo ander al Senato, a farli notitia de tutto il contenuto nel presente Capitolo sarà stato dal Magistrato essequito, e non facendolo, resti privato dall' Ufficio, ò cadi in altra pena arbitraria al Senato.

MDCXXII. a' 7. Genaro.

Item si dichiara, & espressamente si ordina, che non possa una persona in l'avenire la dette fiere dare;

hoeve van 't Heerlijk Gasthuis der armen in Genua, en d'andere helpt tot de onkosten van de jaermarkt, welke boeten de Consuls gehouden sal zijn sonder verschooning te doen uytshieten van die hier tegen gedaen mogten hebben; Welke balancen, na dat sy aengeteekent en gesloten sullen zijn, de Consul aen den Cancelier sal overleveren, die besorgen sal deselve in een boeck te registreren; en daer na weder ter hand stellen aen den Consul, en hy sal die balancen rijgen aen de Liassen, en het protocol, en de geseide Cancelier sal den gewoonlijken halven Scudo hebben van elke balance.

Van de twee Collegien, uit kracht van haer Raeds-besluit, overgenomen by den voortreffelijken Octaviano Correggia, Cancellor, op den 22.

October des jaers 1609. is daer en boven geordonneert als volgt.

Het sal in het toekomende niet mogen geoorloft wesen aen de Magistraet de jaermarkt geeyndigt te verklaren, voor dat alle de balancen aengeteekent en gesloten sullen zyn in soodaniger voegen, dat daer geen Debiteur noch Crediteur blyve, by rekening van voordeel of 't achterheite der selve balancen, en de jaermarkt geheel vereffent zy: en wanneer de Magistraet niet naerkomt en voldoet wat boven verbaalt is; en alles wat in den geseiden 13. Artikel vervat word sal die vervallen in de boete van hondert Scudi; ten behoeven als boven, van de voortreffelijke Kamer; en daer-en boven, sal de Cancellor, die voor den tijt in de geseide jaermarkten sal wesen, gehouden zyn soo ras hy weder in Genua gekeert is, binnen den termijn van tien dagen na sijne aenkomst in den Raed te verschijnen, en daer aen kennis te geven dat alle den inhoud des tegenwoordigen Artikels by de Magistraet is naergekomen; en sulks niet doende, sal hy van sijn Ampt berooft blyven, of in andere straf vervallen naer het goetunden van den Raed.

MDCXXII. den 7. January.

Item word verklaert en uitdrukkelijk geordonneert, dat eenig persoon voor het toekomende niet sal vermogen in de geseide jaermarkten te leveren of voor te brengen meer dan

dare, ò presentare più di quattro bilanci per ogni fiera; e quelli, che haveranno procura da terze persone per dar bilanzo debbiano esser approvati dal Magistrato de' banchi, ò sia sopra cambi come per Decreto riceuuto per il Magnifico Zaccaria Vadorno Cancelliere.

Item per altro Decreto fatto da detto Senato a' 22. Aprile 1636. si ordina come in appresso.

Che quelli, che vanno, & anderanno in dette fiere non possa una persona dare più di quatro bilanci compreso il proprio quando lo dy, e con dovere restar obligatio, che vorrà presentar bilanzo in nome d'altri a dichiararlo in Genova in atti del Cancelliere di fiera, & in nome di cui darà bilanzo, o bilanci per non poterne dar altri fuori, che li dichiarati, e doverà anche in conformità del suddetto Capitolo restar approvato dal Magistrato sopra campi, è ti forassieri dal Magistrato di fiera & obligati tutti quelli, che daranno bilanzo, a ritrovarsi in fiera il primo giorno delle accettazioni quando comincia la fiera sotto pena di scuti escluso legitimo impedimento da dichiararsi per il Magistrato di fiera, il qual doverà farla riscottore nell'istessa fiera, per quale Decreto vien di chiarato, che quest' ordine vaglia solamente par il Genovesi, che li bilanci sijno quattro oltre il proprio, con pena di scuti 50 chi contravenira, e pena arbitraria al Cancelliere in caso, che il ordini non si offeruino.

XIV.

In le cedole de cambio, e nelle contente delle partite, che si danno a cambio, e pagano in dette fiere, si ordina, che in le ce dole di Cambio si dichi par la valuta havuta, & che le contente si facciono confessando di esser pagato di quella cedola, & che tutte le cedole di
Cam-

niet balancen voor yder jaermarkt; en die procuratie sullen hebben van derde personen om balance te geven, moeten geapprobeert zyn by de Magistraet der Bankken, of het zy over de Wisselen gelijk het Raeds-besluit inhoud, overgenomen by den Voortreffelyken Zaccharia Vaderno, Cancelier.

Item by een ander Raeds-besluit gemaakt by den Raed op den 22. April 1636. wort geordonneert als volgt.

Dat de gene, die sullen gaen en komen op de geseyde jaermarkten, een persoon niet meer als vier balancen sullen mogen ingeven sijn eygen daer in vervat, en niet daer voor verbonden te blyven, die balancen sal willen inleveren op den naem van andere, te verklaren binnen Genua in de acten des Cancelliers over de jaermarkt, en in den naem van wien hy balance of balancen sal geven, om geen anderen buyten die verklaert zyn te konnen inleveren; en hy sal noch moeten, in gevolg van den voorseyden Arttykel, geapprobeert zyn by den Magistraet over de Wisselen en de wybeemische by den Magistraet der jaermarkt, en sy alle verbonden zyn, die balancen sullen geven, sich op de jaermarkt te laten vinden den eersten dach van d'acceptation, wanneer de jaermarkt begint, op de boete van Scudi, wettige verhindering buyten gesloten, te verklaren by de Magistraet der jaermarkt, die de selve sal moeten doen invorderen op die selve jaermarkt; by welk Raeds-besluit word verklaert, dat dese order alleen kracht heeft over die van Genua, dat de balancen vier souden zyn boven de eygenen, op de boete van 50. Scudi van die daer tegen sullen doen, en een straffe naer goet vinden voor den Cancelier in geval de ordens niet naergekomen worden.

XIV.

In de briefkens van Wissel, en den inhoud van de partyen die op Wissel gegeven, en de geseyde jaermarkten betaalt worden, is geordonneert, dat daar in verklaert worde wat waer die daer op is ontfangen, en dat den inhoud daar in vermelt zy, bekennende van dit briefken voldoen te wesen, en dat alle de briefkens van Wissel, met den inhoud gemaakt van

Cambio, e contente fatte del pagamento ne sopra detto modo habbino quella forza, e vigore, come se realemente, & in contanti fusse stato fatto il pagamento, e non si possa in tempo alcuno, ne in qual si vogli luogo, ne per cui si vogli, ne in giuditio, ne fuori, dire che il pagamento, e valuta non sij stato reale, e con effetto, le quali contente si doveranno dare il giorno de' bilanzi con la data sotto l'istesso giorno; e quando occorresse domander contenter in Genova, o altrove di partite pegate in Fiera, siano obligati li essiteri di dette partite darlo con la data in fiera sotto quel giorno, che si saranno dati li bilanzi di quella fiera, in quali saranno state pagate.

MDCXXXVI. a' 20. Aprile.

ITem si ordina, che tuttiil reccati così di letteri di Cambio, contente, avalli, oblighi, & altri reccati di qual si voglia sorte, che accaderanno darli con la data in dette fiere escluso le polize, che si fanno per le negotiationi per quattro fiere debbano esser firmate da persone che si trouino presenti nelle propire fiere, & habbino autorità di obligar li nomi per quelle somme, e qualità d'oblighi, che firmeranno, e quelli, che saranno fatti, e firmati altrimenti vagliano, e restino in validi, come per Decreto fatto da detto giorno riccuoto per il Mag. Bernardo Vadorno Cancelliere.

XV.

Che tutti il protesti, che accaderanno farsi siano attestati per qualsi voglia piazza al prezzo de: cento, ne si possano maggior, o minor prezzo attestare salvo nel caso, che si è detto sopra passati li 20. giorni.

XVI. E

de betaling op de voorſeide wyſe haer kragt in vigore moeten hebben : als of die met'er daed , en in contanten mogten voldaan zyn ; en dat men tot geener tyt , noch in eenige plaets , noch door wien het mogt weſen , noch in rechten , noch daer buyten , ſou mogen ſeggen , dat de betaling , ende waer die niet eygentlijk en met'er daed is voldaan , welken inhoud gegeven moeten worden op den dach der balancen , met den datum , onder den ſelven dach ; wanneer het geviel dat dien inhoud geeiſcht mogt worden in Genua , of elders van partyen op den jaermarkt betaelt , ſoo ſullen die eiſchers der geſeide partyen gehouden zyn den ſelven te geven met een datum in de jaermarkt , onder den dach , dat de balancen van die jaermarkt , in de welke die betaelt ſullen zyn , gegeven mogen weſen.

MDCXXXVI. den 20. April.

Item word geordonneert , dat alle verhandelingen ſoo van Wiſſel-brieven , inhoudens , waerderingen , obligatien , en andere verhandeling van wat ſlag ſy ſouden mogen weſen , die gebecuren ſullen gegeven te worden met den datum in de geſeyde jaermarkten , de polizen uytgeſloten , die gebruykt worden tot koophandelingen op vier jaermarkten , beveſtigt moeten weſen van perſonen die ſich tegenwoordig in die eygenſte jaermarkten bevinden , en autoriteyt mogen hebben om hare name te verobligeeven voor de ſommen , en qualiteyt van obligatien , welke ſy ſullen beveſtigen ; en die anders gemackt en beveſtigt mogen weſen , ſullen niet deugen , en van geener waerden zyn , volgens het Raeds. beſluit op den geſeyden dach gemackt en overgenomen by den Voortreffelyken Barnardo Vadorno , Cancelier.

XV.

Dat alle proteſten , die daer voorvallen ſullen gedaem te worden gearreſteert moeten zyn voor eenigerhande plaets na den prys der rekening , en dat men die niet tot meerder of minder prys mag arreſteeren , behalven in 't geval , dat geſeyt is over de verloopen 20. dagen.

XVI.

E perchè alle volte capitano cedole di cambio mentre, che dura la fiera, però doppo l'accettazione, si dichiara, che per detto cedolo si servi circa l'accettare, e pagare il modo, e termini, come de l'altre, che son state in tempo d'accettazione. Et occorrendo, che finita la fiera capitano cedole in tempo, che vi sono li Banchieri, si dichiara, che colui, a cui è diretta la lettera di cambio habbi in tutto e per tutto quell'esseffa conditione circa l'accettare, rispondere, pagare, i protestare, come hanno l'altre cedole, che capitano in tempo d'accettazione, & s'intendano li tempi cominciati dal giorno dell'accettazione di detto cedole presentate: & capitando qualche cedola di cambio finita la fiera, e partiti tutti li Banchieri, si dichiara anche, che tali cedole possono essere domandate, e protestate, così nel luogo dove sarà stato fatto la fiera in quale saranno indirizzate, come in qual si voglia luogo dove il creditore troverà celui, a quale era diretta la lettera se vuole pagare in esso luogo, dove si trova, o nella fiera, dove è diretta; & volendo pagarlo in essa fiera sia obligato dare una lettera al creditore, per che sia sodis fatto subito in contanti, e non pagando s'intende la parvitta recambiata per la fiera fusse quente con li intressi del ritorno di Genova, quando così accomodi al creditore altrimenti possi levarne protesto con la relations del prezzo per quella piazza, dove è stata fatta la lettera. Et volendola pagare dove si ritrova s'intenda la prezzo, e tempo, che faranno venuti li cambi di quella fiera, dove è diretta, & non volendola pagaro possi levare il suo protesto con risposta, che non la vuol pagare, ne dove si trova, ne in la fiera dove è indirizzata,

En om dat'er somtyts Wissel-brieven aenkomen terwyl de jaermarkt duurt, en dierhalven na d'acceptatie, soo word verklaert, dat men wegens die brieven, sich sal bedienen omtrent het accepteeren, en het betalen van de wyse, en termynen gelijk by d'andere, die daer geweest zyn op den tyt van d'acceptatie. En het gebeurende, dat de jaermarkt geeyndigt zynde daer Wisselbrieven aenkomen ter tyt, als de Bankhouders daer noch zyn, soo word verklaert, dat hy op wien de wissel getrokken is, in alles en over al deselfde conditie mag hebben omtrent het accepteeren, verantwoord, betalen, en protesteeren, gelyk d'andere briefkens doen; die ter tyt van d'acceptatien aenkomen, en dat de tyden aengevangen verstaen worden van den dach der acceptatien van de geteyde gepresenteerde briefkens: en eenig Wisselbriefken aenkomen de jaermarkt geeyndigt, en alle de Bankhouders vertroocken zynde, dat soodanige briefkens geeyscht en geprotesteert konnen worden, soo wel in de plaets waer de jaermarkt gehouden sal zyn tot welke sy bestelt sullen wesen, als in alle andere plaetsen waer de Crediteur hem sal vinden, aen wien de brief geaddressiert wesen sal indien hy ter selfder plaets daer toe die bestelt wesen mogt; en willende die betalen in de selve jaermarkt, moet hy geobligeert zyn een brief aen den Crediteur te geven, om dat dit ras in contanten voldoen mag worden, en niet betalende, word de partye verstaen gekeert te zyn tot de volgende jaermarkt met interessen van 't wederkeeren van Genua, wanneer het den Crediteur soo gelegen koomt, andersins kan hy 't protest daer van opnemen met het relacs van de prys in de plaets, waer de brief gemaekt is. En willende die betalen waer hy gevonden word, soo moet men acht nemen op de prys, en den tyt, als de Wisselen van die jaermarkt daer sy na bestelt is, gekomen sullen wesen; en die niet willende betalen, dat hy daer over sijn protest kan lichten, met de antwoord, dat hy die niet wil betalen, noch daer hy gevonden word, noch in de jaermarkt daer

zota, il qual protesto habbi quel medesimo vigore, come se fosse fatto nel luogo, e tempo dell' accettazione di essa fiera, e perche alle volte vi sono delle lettere dirette in una fiera; che non sono domandate, ne in essa, ne in luoghi dove sono li Banchieri al modo sopra; ma nella seguente, e non accomodando a colui, a cui è diretta pagandola, ne altre, possa quello, che l'averà daricevere levare il protesto, metterli la relation di qual si vogli fiera dell' antecedente, che più li accomoderà.

XVII.

Che li avalli, che si faranno, non ostante, che si vadino facendo, successivamente, & passando d'uno in un' altro, s'intendach e tutti li intervenienti in essi dal primo, fino all' ultimò, restino obligati insolidum, concorme all' oblighi contenuti in li avalli; li qualo habino poi il medemo vigore, & effecutione, come se fossero protesti.

XVIII.

Magistrato di fiera sia di un Console, e due Configlieri, cioè il Console, & una d'Configliere Genovese, e l'altro Configliere Milanese; e detti Console, e l'altro Configliere saranno eletti dal Senato di Genova, e l'altro Milanese sarà eletto a Milano, dalli Banchieri Milanesi, e confermato poi dal detto Senato, & ogn'uno s'intenda Milanese, che haverà compimento per ragioni de' Milanesi, & de due di loro faccino sentenza, dalle quali ogn'uno possa appellarsi eal Senato di Genova, nelle quali appellatione si terra il modo, che si contenira nel Capitolo 38. la balle del quale Magistrato duri per quattro fiera.

fy op beftelt is , welk protest de felve kracht hebben moet , als of het gedaen was ter plaats en tyt van d'acceptatie op die jaermarkt : en om dat 'er fomtyts brieven beftelt zyn op een jaermarkt , die niet geeycht worden , noch in de felve , noch in plaats en daer Bankhouders zyn op de wyse als hier voren ; maer in de volgende , en het hem niet gelegen komende , op wien fy getrokken is , die , noch andere te betalen , soomag hy , die de felve r'ontfangen heeft , het protest daer van lichten , en het relaes daer van stellen op een van de voorgaende jaermarkten , die hem best sal gelegen komen.

XVII.

Dat de waerderingen , die gedaen sullen worden , niet tegenstaende die met order geschieden , en van d'een tot d'ander overgaen , verstaen moeten zyn ; dat alle de gene die daer in komen van d'eerste , tot den laetsten , daer voor in 't geheel verbonden blyven , volgens de obligatien in de waerderingen vervaer , die naderhand de felve kracht , en executie sullen hebben , als of fy geprotestteert waren.

XVIII.

De Magistraet der jaermarkt moet zyn van een Consul , en twee Raedsheeren , dat is de Consul en een Raedsheer van Genua , en d'ander Raedsheer van Milanen ; en de geseyde Consul , met een Raedsheer sullen verkooren worden door den Raed van Genua , en d'ander van Milanen sal verkooren zyn door de Milanefche Bankhouders , en daer na bevestigt door den geseyden Raed , en yder sal verstaen worden van Milanen te wesen , die voldoening kan geven voor rekening der Milanefers , en by twee van haer moet een vonnis gemackt zyn , waer van ygelijk sal kunnen appelleren voor den raed van Genua , in welk appelleren de wyse onderhouden sal worden , die in den 38. Arrykel vervaer sal staen , de macht van welke Magistraet vier jaermarkten sal dueren.

*Il Senato in virtù di suo Decreto fatto l'Anno 1598.
a' 4 di Maggio intorno al Governo del Magi-
strato, hà fatto il seguente Ordini, come
per Decreto ricevuto dal M. Gio: An-
drea Costa Cancelliere.*

Videlicet, quod major natu Consiliariorum tam præsentium, quam venturorum præcedere debeat altere Consiliario minori natu, & federe a dextra Magnifici Consulis.

Quod in Casu impedimenti cuiusvis ex dictis Consiliariis tam ob adversam valetudinem, quam ob aliam quamvis causam surrogatio loco dicti Consiliariis impediti fieri debeat juxta dispositionem legum, si-ve ordinamentorum, vel regularum super nundinis conditarum.

Quod si quis ex dictis Consiliariis vocatus juxta solitum ad officium cum Consule, & altero Consiliario noluerit accedere, tali casu iterum vocetur. Si vero iterum, ut supra vocatus ad officium non accesserit, tunc Consul, & alter Consiliarius concordantes sint Magistratus, & decernere, Providere, & exequi ac exequi facere possint secundum dispositionem dictarum legum, ordinamentorum, seu regularum, perinde ac si alter Consiliarius cum eis intervenisset, & sic in omnibus, ut supra declaraverunt, ac decreverunt, declarantque, & decernunt obstantiis quibusvis non obstantibus, decernentes etiam, ac mandantes prædicta omnia, & quod libet eorum observari ab omnibus, ad quos spectat, tam in præsentibus nundinis, quam in quibuscunque aliis in venturam faciendis.

Den Raed uit kracht van haer besluit in 't jaer 1598. den 4. Mey gemackt ontrent de bestiering van deese Magistraet, heeft de volgende Ordens vastgestelt, volgens het Raeds-besluit, overgenomen by den Voortreffelijken Joh. Andreas Coffa, Cancelier.

Namelijk, dat de ouste der Raedsheeren soo wel die tegenwoordig zyn, als noch komen sullen, voor den anderen Raedsheer van minder jaren moeten gaen, en ter rechter hand sitten van den Voortreffelijken Consul.

Dat in geval van verhindering by iemand der geseide Raedsheeren, soo wel wegens siekelykheyt, als wegens eenige andere oorsaak, niemand in de plaets van de geseiden verhinderden Raedsheer verkoren moet worden, volgens d'instelling der Wetten, Ordonnantien, of regulen over de jaermarkten gemackt.

Dat soo iemand van de geseide Raedsheeren na gewoonte ontboden om sijn ampt te bekleeden nevens den Consul, en den anderen Raedsheer, daer by niet wil verschijnen, hy in soodanige geval weder ontboden moet worden. Doch indien hy ondertusschen, als voren ontboden, niet gekomen is om sijn ampt te voldoen, en dan de Consul met d'ander Raedsheer i' samen wel over een komen, soo mogen sy besluiten, versorgen, en voeren en doen uitvoeren volgens den inhoud der geseide Wetten, Ordonnantien, of Regelen, even of d'andere Raedsheer by haer was geweest; en soo in alles, gelijk sy voor hem verklaert en besloten hebben, mogen sy verklaren en besluiten, alderhande hinderpalen sulks niet belettende, besluyten en gebiedende al 't gene voorfeit is, en elk in 't bysonder naer gekomen te worden van alle die dat mag aengaen, soo wel in de tegenwoordige jaermarkten, als in alle andere in het toekomende te doen.

Di più in virtù del già allegato Decreto riceuuta per il M. Ottaviano Corvegia Cancelliere a 22 d' Ottobre dell' anno 1609. il Senato circa l'ellettione del Magistrato, hà ordinato, come in appresso.

Videbat, che nell' ispeditione di qual si voglia fiera, se non anderanno in esse, tanti di quelli Cittadi, che sono adnessi al governo, & alli Magistrati della Republica, che perciò il Senato non potesse par tal impedimento elleggere un Console, e que Configlieri, ò parte d'essi; in tal caso si cavino a torte da un bussolo, che par tal causa si doverà fare di tutti coloro, che mettono conto, & anco, che danno bilanzo in dette fiere, & che sono cittadini della detta qualità tre di essi, ò quel numero, che bisognasse, & il primi che verranno a sorte, restino elletti par una fiera, cioè uno per Console, e altri que per Configlieri; ò per quel numero, che mancasse: & se occorresse, che tutti, ò ascun di essi, per impedimento, non potesse andare in detta fiera, gli sia lecito in luogo suo presentare al Senato uno dell' istessa qualità de Cittadini, il quale possa servire in suo luogo quando però, quel tale presentato veughi approvato dal Senato, perche altrimenti sij tenuto l'estrato andar lui personalmente ad esercitare il carico, che li sarà toccato, sotto pena de scuti cento d'oro in oro, applicandi alla Camera della Republica, & che dei dette tre, che in virtù delli presenti ordini doveranno andar in fiera, sia Console quello, che sarà eletto dal Senatore per Console, gl'altri que restino Configlieri; e quando se estraessero dui, ò un solo, e non fosse perciò necessario eleggere Console, retino i dui, ò quel solo, che fosse estrato, o approvato, come sopra Configliere, e chi sarà eletto

Daer en boven uit kracht van 't voor heen aenghael-
 Raeds-besluit, overgenomen by den Voortreffely-
 ken Ottaviaen Correggia, Cancelier, op den
 22. van October, des Jaers 1609. heeft den
 Raed omtrent de verkiefing van de
 Magistraet geordonneert
 als volgt.

Den Raed sag, dat in d' expeditie van eenige jaermarkt,
 als daer toe soo vele hare Borgen niet souden komen, die
 geadmitteert zijn tot de bestiering, en tot de Magistraet-
 schappen van de Republyk, sy om soodanigen verhindering
 niet souden kunnen verkiefen een Consul, en twee Raedsheer-
 ren, of een gedeelte der selver, in soodanigen geval sy het lot
 uit een busken mogen trekken, dat om sulken reden gemaakt
 moet worden van alle de gene, rekening stellen, en noch,
 die balancen in de geseide jaermarkten geven, en borgeren zijn
 van de geseide qualiteit, drie van haer, of het getal dat 'er
 noodiz sal wesen: en de eerste die by 't lot daer uit komen, sul-
 len verkooren blijven voor een jaermarkt, dat is een voor
 Consul, en de twee andere voor Raedsheeren, of voor dat ge-
 tal dat daer ontbreken mag: en indien het gebeurde, dat sy
 alle, of een van die, door verhindering, op de geseide jaer-
 markt niet konden komen, sal het die geoorloft zijn iemandt
 anders van de selve qualiteit onder de Borgers aen den Raed
 voor te stellen, die in sijne plaats sou konnen dienen, wanneer
 nochtans soodanigh een voorgestelt by den Raed geap-
 probeert worden mag, om dat andersins die by 't lot daer uit-
 geken is gehouden sou wesen selfs in persoon het ampt te g^{aan}
 bekleeden, dat op hem gevallen is, onder de boete van hon-
 dert goude Scudi in goud, t' appliceren voor de Kamer van de
 Republyk, en dat van de geseide drie, die uit kracht van de
 tegenwoordige ordens na de jaermarkt moeten gaen; by Con-
 sul sal zyn, die door den Raed tot Consul verkooren sal wesen,
 d' andere twee moeten Raedsheeren blijven; en wanneer daer
 slecht twee, of een alleen uit-getrokken mogten worden, en
 het dierhalven niet noodiz was een Consul te verkiefen, so
 sullen die twee, of die een alleen, die uit getrokken of
 geapprobeert wesen mag, als voor heen, Raeds-heeren
 of

letto a' detto modo, & haverà servito, ò altro in suo luogo, non soggiaccia al detto carico, prima che non sijnno passati due anni da seguire doppo, che haverà essercitato il carico di esse Magistrato & il medesimo Privilegio haveranno coloro, che hanno servito la fiera passata; esclusi dall' obbligo di questo Capitolo di molto Illustr. Signori Supremi, & i Protettori di San Giorgio; il quali non faranno obligati, se non verranno, a quello, che nel presente Capitolo si contiene.

MDCXXXVI. a' 14. di Febraro.

CHe il Magistrato di fiera in conformatià del sudetto Capitolo de cimo ottavo sia d'un Console, e due Consiglieri, cioè il Console, & uno de Consiglieri Genovesi da elegerli dal Senato, e l'altro Consigliere, che il detto Capitolo dice Milanese hà da dessere, Milanese, ò Florentino un' anno per ciascheduna di esse nationi, ò Venetiano concorrendovi delle fiere dette nationi eletto esso Consigliere delle medesime nationi *debitè referendo* d'approvarli dal Senato, come per Decreto ricevuto dal Magnifico Gio: Antonio Sambuceto Cancelliere.

MDCXXXVI. a' 22. Aprile.

ITem si dichiara che i Senato sia fornito in ogni *sp.* a fare electione per una fiera tanto di quatra Cittadini maggiori di età d'anni 22. di quelli, che sono amesi al governo, & haveranno dato bilanzo nella fiera antecedente oltro di quelli, che resteranno eletti dal Magistrato de fiera, acciò sijnno obligati ad andare in la fiera par la quale saranno eletti, & accettar di farlo sotto pena di scutti cento per cãcheduno, & essere obligati di ritrovarseli il primo giorno di fiera, ò il più tãtrei quando si haveranno per mettere li pretij, e statui sino, a che
relli

of Raedsheer blyven; en die op de geseyde wyse verkoren sal zyn; en gediend sal hebben, of wel een ander in syne plaats, moet aen de geseyde bediening niet gehouden wesen, voor dat twee jaren verloopen zyn die daer op volgen; als by 't ampt van de Magistraet bedient sal hebben, en het selfde Privilegie sullen die gene genieten, die den voorgaenden jaermarkt hebben bedient, van de verbintenis aen dese Artykel wytgesloten door de seer Doorluchtige Heeren Oppersten en beschermers van St. Joris; die indien sy willen, niet gehouden sullen wesen, aen 't gene in den tegenwoordigen Artykel vervat is.

MDCXXXVI. op den 14. van February.

Dat de Magistraet over de jaermarkt in gevolg van den voornoemden achtuenden Artykel sy van een Consul, en twee Raedtsheeren, dat is de Consul, en een der Raedtsheeren te verkiesen by den Raedt, en de tweede Raedtsheer, dien de geseyden Artykel een Milaneser noemt, moet een Milaneser, of Florentiner wesen, een jaer voor yder van dese Natien, of een Venetiaen, in de jaermarkten de geseyde Natien t'samen komende, die Raedtsheer door de selvige Natien verkooren zynde behoorlijk voorgesteld wordende om van den Raedt geapprobeert te wesen, als by 't raedts-besluit, overgenomen by den voortreffelijken Joh. Anthony Sambuceto, Cancelier.

MDCXXXVI. den 22. April.

Item word verklaert; dat den raedt gediend sal wesen op yder jaermarkt verkiesing te doen voor een jaermarkt alleen van vier Borgeren boven de 22. jaren oudt; van die geadmitteert zyn tot de heerschappy, en balance gegeven sullen hebben in de voorgaende jaermarkt boven de gene, die by den Magistraet der jaermarkt verkooren sullen wesen, op dat sy mogen gehouden zyn op de jaermarkt te gaen tot welke sy sullen verkooren wesen, en aen te nemen sulks te doen op de boete van hondert Scudi voor yeder, en gebou-den te zyn sich daer te laten vinden op 'den eersten dach der jaermarkt, of ten langhsten wanneer men de prysen sal moeten stellen, en daer te verblijven tot dat die

rist finita, sotto esse pene; e per quel tempo, che resteranno eletti potranno intervenire a metter li conti, & a far quello, che ponno essequire quelli, che li sono amessi alla forma di detti leggi, e chi sarà come sopra eletto, non potrà per un'anno prossimo essere gravato di tal carico; come per Decreto del Senato, fatto detto giorno ricentuo per il Magnifico Bernardo Vadorno Cancelliere.

XIX.

Quando occorresse, che il Consolo, e Consiglieri, o qual si voglia di loro havessero trà di loro, o con altri differenze, o che fossero di una parte parenti fino in secondo grado; o sospetti evidentemente ad alcuna delle parti a giuditio delli due terzi de' voti delle Banchieri, debbano rimoversi dal giuditio, & in tal caso reintegrare il numero del Magistrato dati il sospetti per le parti, & che la surrogatione in tal caso s'habbi da fare per tutti coloro, che entrano a mettere il conto, rimonuti il parenti sine nel grado sudetto con due terzi de' voti, & quando cavillosamente procedessero in dar li sospetti, sia provvisto per il Magistrato, secondo il parere di giustizia, & honestà.

XX.

Detti Consolo, e Consigliere haveranno cura, e balia di habilitare, reintegrare provvedere, & ordinare sopra tutte le cose accaderanno toccante a loro giuditio al commodo publico di dette fiere, e delli Banchieri.

MDCXXII. a' 8 Genaro.

SI agionge Balia al Magistrato di fiera, che l'autorità contenuta nel Capitolo vigesimo si possa estendere, a conoscere sopra le violenze, e manigi, & intelligenze par fare astringere, o a largare la piazza, e difficultare le negotiationi, e provvederli

die geïndigt sy, onder de boeten, en voor den tyt, dat sy sullen verkoren wesen; sullen sy daer by komen kunnen om de rekeningen te stellen, en het gene te doen, 't welk sy sullen mogen verrichten, die daer toe geadmittleert zyn na den inhoud van de geseide wetten; en die als boven verkoren sal wesen, mag voor het naeste jaer met soodanigen last niet beswaart worden gelyk 't besluit van den Raed mede brengt op den geseiden dach gemaekt, en overgenomen by den Voortreffelyken Bernardo Vaderno, Carcelier.

XIX.

Wanneer het mogt gebeuren, dat de Consul, en de Raedsheeren, of iemand van haer, onder den anderen verschil hadden, of met noch andere in verwerring quamen; of dat sy van d'eene zyde t' samen vermaegschapt waren tot in den tweeden graed, of baetblykelyk verdacht by een der partijen naer het oordeel van twee derden der stemmen van de Bankhouders, so moeten die buiten dat gericht gestelt worden, en in sulken geval moet men het getal der Magistraets-persoonen vernieuwen d'achterdochten aan partijen gegeven zynde, en de plaets vervulling by soodanigen voorval moet gedaen worden by alle de gene, die daer in komen om de rekening te stellen, de vermaegschapte afgeschafft zynde met twee derden der stemmen, en wanneer sy met krakeel wilden voortgaen in achterdochten te geven, soo moet daer in voorhen worden by de Magistract, na dat die tulks recht en redelyk sal vinden.

XX.

De geseide Consul, en Raedsheeren sullen sorg dragen en macht hebben om bequaem te maken, te herstellen, te versorgen, en te ordonneren ontrent saken die daar mogen voorvallen haar gericht aengaende tot het beste voordeel van de geseide jaermarkten, en van de bankhouders.

MDCXXII. den 8. January.

Dier word de Magistract der jaermarkt macht roegvoegt, dat die d'autoriteit in den twintigsten Artikel vervat kan uitbreiden, tot kennis te nemen over de geweldnaryen, bestieringen, en sonderlinge verstanden om de plaets

derli sotto quella forma, che partà espediente, e portarassi qualita di tempi, come per Decreto ricevuto dal Magnifico Zaccaria Vadorno Cancelliere detto giorno.

XXI.

Quando accada cosa da comunicare alli Banchieri, doveranno farli convocare, e trattando si di far convocatione, nel che se faranno in Consolo, e due Consiglieri, & non convinissero, passano li due di loro farla, la quale se habbi da fare sempre in cassa del Consolo, & dove saranno chiamati dal magistrato, quando a loro parerà necessario, ovvero ne saranno ricercati da qual si voglia de' Banchieri per causa honesta, a giuditio detti Consolo, Consiglieri, & due di loro.

XXII.

Simitendano li Banchieri convocati sempre, che detto Consolo, e Consiglieri, & la piu parte di loro, come è detto di sopra, l'haveranno fatto intendere a tutti li Banchieri personalmente citati alle loro habitatione, signando il giorno, l'hora, e di questo se ne stia alla relatione d'essi Consolo, e Consiglieri.

XXIII.

Che tutti il convocati in qual gardo si siano, habbino a radunarsi dove saranno chiamati, & caso lo laccino per inobedienza, e non per legitima causa, possono esser condannati sino in scudi cinquanta tutti le volte che mancheranno, a giuditio di dotti Consolo, e Consiglieri le quali condanne siano applicate allà Camera dell' Illustrissimi Signori Procuratori de Genova, alla quate detti Consolo, e Consiglieri siano obligatio dar notitia di dette condanne, il convocandi saranno ordinarimente li Banchieri, che mettono onto tanto; li quali uniti risolverano quello, che si haurà da far con li due terzi de' voti.

XXIV.

vier balancen voor yder jaermarkt: en die procuratie sullen hebben van derde perfoonen om balancen te geven, moeten geapprobeert zyn by den Magistraet der Banken, of het zy over de Wifjelen, gelijk het Raeds-besluit inhoud, overgenoomen by den voortreffelijken Zaccharia Vadorno, Cancelier.

XXI.

Wanneer't gebeurt dat men een sack aen den Bankhouders bekend heeft te maken, soo sal men moeten haer t'samen doen roepen, en gehandelt wordende van een convocatie te doen, waar in een Consul en twee Raedsheeren gemaekt moeten zyn, 't welk altyt in 't huys des Consuls dient te geschieden, of waar sy door de Magistraet sullen ontboden wesen, als sulks haer noodig sal duncken, mogen sy niet aengesocht zyn door jemand van de Bankhouders om eenige eerlijke reden, naer het oordeel van de gesejde Consul en Raedsheeren, of twee van haer.

XXII.

De Bankhouders worden altyt verstaen t'saem geroepen te wesen, als de gesejde Consuls, en Raedsheeren, of het meeste deel van haer gelijk hier voren gesejt is, aen alle de Bankhouders personelijk ontboden, aen hare huysen hebben de weet laten doen, den dach en de uur te kennen gevende; en hier over moet men sich houden aen 't relaes van die Consul, en Raedsheeren.

XXIII.

⁂ Dat alle die t'saem-geroepene in hoedanigen graed sy mogen wesen, vergaderen moeten ter plaats daer sy ontboden zyn; en in geval sy sulks nalaten door ongehoorsaemheyt, en niet door wettige oorzaak, soo kunnen sy gecondemneert worden tot op vyftig Scudi, ydermaal dat sy daer in te kort blyven, naer het oordeel van de kamer der Doorluchtige Heeren Procuratoten van Genua aen welke gesejde Consuls en Raedsheeren gehouden zyn kennis te geven van de gesejde condemnatiën, daer de t'samen geroepene gewoonlyk Bankhouders zyn, die alleen rekening stellen; die eendrachtig besluuten sullen wat'er gedaen moet worden met de twee derden der stemmen.

In detto Consolo, & in sua assenza il maggiore de' Consiglieri pro porrà quello li occorrerà, & udito poi il resto di tutti li convocati si proporrà uno, o due, o più capi secondo accorderà, e quelli si metteranno a palle; o dove concorreranno il due terzi delli astanti, quelle cose staranno in sentenza essequende, & osservande per tutti quelli Bancchieri in dette fiere commoranti, intendendosi, che cadanno di essi li sia per una voce tanto al quale Consolo, e Consiglieri appartenirà far essequire ce cose che risolveranno al modo so pradetto.

XXV.

*E perche potrebbe accadere cose da consultare, e risolvere fuor di fura in tempo, che la maggior parte de' Bancchieri fosse absente, se la causa non patirà di latio-
ne, si dichiara, che così li absenti, come il presenti siano obligati di concorrere a quelle deliberationi si faranno, dummodo li astanti, & intervenienti siano di otto tutti concordi, e non altrimenti.*

XXVI.

Accadendo far spese, si doveranno consultare, e risolvere, al modo sopra, e distinguere qual la somma doverà essere, come si dovera reparatire, come effigere; & quando si tratti, che altri, che Bancchieri habbino a concorrere in dette spese, in tal caso circa il ripartimento da farsi tutti l'astante (dell'interesse de' qualisi parlera) siano chiamati, & ciascheduno li sia per la sua voce in lo deliberatione da farsi circa la rata delle spese, e tassa.

XXVII.

Se alcuno ricuserà pagar la rata il prevenirà conforme alla deliberatione che si farà nel modo sopra;

XXIV.

De gesejde Consul, en in sijn afwesen de voornaemste der Raedtsheeren sal voorstellen 't gene hem te pas komen sal; en voorts de rest van alle de t'saem geroepene gehoort hebbende, sal hy een, oft twee, of meer hoofden voorstellen naer hy verstaen sal, en die sullen t'saem gestelt worden; en waer in twee derden van d'omstanderen over een sullen komen, sulks moet als by vonnis voldoen en nagekomen zyn van alle de Bankhouders in de gesejde jaermarkten sich ophoudende, wel verstaende; dat het aen haer hangt slecht met een overhalende stem; wat de Consul en Raedtsheeren sullen moeten doen uytvoeren omtrent de saken by haer op de voorseyde wyse beslooten.

XXV.

En om dat'er saken souden mogen voorvallen, die beraedslaegt, en geresolveert moeten worden buyten de jaermarkt, in een tyt dat de meeste Bankhouders absent soude wesen, indien de saek geen uytstel mag lyden, so word verklaert, dat soo wel d'absenten, als die tegenwoordig zyn verplicht moeten wesen de deliberatien toe te stemmen die daer genomen sullen worden, wanneer de bystanders, en die daer ontrent komen met haer achten gants t'samen sullen stemmen, en anders niet.

XXVI.

Het voorvallende dat'er onkosten te doen zyn, so sullen sy moeten beraedslaen en besluyten op de wyse als boven, en onderscheyden hoedanig die somme sal moeten wesen; en waer die besteed worden moet, en hoe men de selve sal insamelen: en wanneer daer gehandelt word dat noch andere, dan Bankhouders die onkosten hebben te dragen, in soodanigen geval moeten, ontrent de repartitie te maken, alle d'omstanders (van welkers interest men sal spreken) daer toe geroepen worden; en yder moet in de deliberatie die men sal nemen komen met zyn stem, na rato der onkosten, en sijne taxatie.

XXVII.

Indien yemand sal weygeren sijn aenpart te betalen, dat hem te last sal komen volgens de deliberatie op de wyse

Pra; quel tale, e così suoi principali di Genova, & altri luoghi, & compagni possano esser astretti per giustizia, e così dove si farà le fiere, come in Genova, & altrove dal detto Consolo, e Consiglieri, ò qual si voglia di loro, o persona legitima per loro, e della somma assignata se ne stia alla relatione di detti Consolo, e Consiglieri, o due di loro.

XXVIII.

Che convocati li Canchieri nel modo sopra ni il quali di necessità habbino da convenire, e congregarsi li doi terzi, & li due terzi, de quali faccino sentenza, e se habbi per ferma, e stabile, riservato però, quando si tratti di prorogare li negotii, nel che debbano concorrere li tre quarti, di tutti li Banchieri, come si è detto di sopra.

XXIX.

Che tutti li Banchieri, che negotieranno personalmente in dette fiere, & chi darà compimento per loro, quali per l'avenire faranno, o tenteranno di fare cosa alcuna, quale all' effetto, alla reale apparenza sia specie di violenza alla realtà del negotio, fuor quella, che porterà l'occorrenza de' tempi, & tutti quelli che faranno ritorno qui in Genova, o altri luoghi, & dove si faranno le fiere, o si faranno fare per mezzo di terze persone per suoi conti; o d'altri sopra il prezzi de' cambii par qual si voglia piazza, s'intenda per il presente Decreto ordinato, che debbano esser castigati dal Senato di pena pecunaria ad arbitrio di esso Senato, la metà del quale sia assignata a colui che dichiarerà essersi fatto detto negotio, l'altra metà alla sudetta Camera dell' Illustrissimi Signori Procuratori, la qual pena debba esser pagata proprio nomine, per il delinquente, senza che

la

als boven genomen; sulken een, als ook sijne principa-
len van Genua, en van andere plaetsen, en sijn mede-
standers kunnen gedrongen worden door 't gericht, en
dat soo wel daer de jaermarkten gehouden sullen wor-
den, als in Genua, en elders van den geseyden Consul, en
Raedsheeren, of een van haer, of van een wettig persoon
in haer plaets, en wegens de geassigneerde somme moet
men sich houden aen 't relaes van de geseyde Consuls, en
Raedsheeren, of twee van haer.

XXVIII.

De Bankhouders op de wyse als boven t'saem ontbo-
den, daer sy noodzakelijk moeten t'samen komen, en
met twee derden vergaderen, van welke twee derden
het vonnis en den uyslag moeten maken, die voor vast
en stant grypend gehouden sullen wesen, behoudens
nochtans, wanneer daer gehandelt wort van de nego-
tien te verschuyven, waer in drie vierden van alle de
Bankhouders over een moeten komen, gelijk hier vo-
ren geseyt is

XXIX.

Dat ontrent alle de Bankhouders, die persoonelijk ne-
gotieren sullen op de geseyde jaermarkten, en die voor
haer sal voldoening geven, die in het toekomende
eenige saek sullen doen, of onder handen nemen, die
met 'er daed, of met de wesentlijke schynbaerheyt eeni-
ge soort van geweld tegen hetbedryf des koophandels,
behalven die door het voorval des tyts word voortge-
bragt, en alle die hier in Genua, of op andere plaetsen mo-
gen wederkeeren; waer jaermarkten gehouden sullen
worden, of gedaen mogten wesen door middel van derde
personen voor haer rekening, of van andere over de
prysen der Wisselen van wat plaets het mag zyn, verstaen
word door het tegenwoordig Raeds besluyt geordon-
neert, dat sy van den Raed gestraft moeten worden met
geld-boeten naer goetvinden van den selven Raed; waar
van de helft sal zyn voor die 't verklaren sal de selve ne-
gotie gedaen te wesen, en d'andere helft voor de geseyde
kamer der Doorluchtige Heeren Procuratcuren, welke
boeten betaelt moeten worden in eygen naem door den

la possi assignare a' suoi partecipi & intendosi violenza tutto quello, che con termine di girandole, & arbitrii si procurerà, tanto per allargare, quanto per restringere la piazza, & oltro detta pena, si dichiara che detti cambij di ritorni restino nulli.

XXX.

Che tutte le scritture, che occureranno farsi in dette fiere, siano ordinate, & fatte per mano del Cancelliere di esse fiere, che per tempo farà, & non per altri, il quale debba esser approvato di quattro in quattro fiere cioè in ultima delle quattro delli Banchieri, che si troveranno in fiera coadunati con li due terzi de' voti, come sin que si e stillato fare, il quale Cancelliere sia obbligato prima di dar fuori alcuno protesto così di accettatione, come di pagamento ritrovare tutti ò lo maggior parte de Banchieri, & intendere se vogliono accettare, e pagare loro quelle lettere, e fare, che ogn'uno n'habbi notizia, e di questo se ne stia al detto Cancelliere, & sia obligata d'ogni lettera di cambio protestata tenerne copia nel suo libro.

XXXI.

Et accio che tutti li cambij, che si faranno in qual si voglia di dette fiere per qual si voglia piazza, habbino la sua douuta effecutione, e siano parati a' suoi tempi conforme all' appuntamento delli contrabenti: si ordina, che in caso, che fusse fatta qual si voglia proroga in le piazze per dove saranno adrizzate le e dule di Cambio, & che perciò non siano pagate al debito tempo, & che sia vietato al creditore fare il protesti soliti, possi il detto creditore riscuotire, & sia tenuto colui, che haverà firmato le dette cedole pagarle con il ritorno del cambio, facendo il detto creditore constare con fede privata sotto scritta al manco con due testimoni,

delinquant , sonder dat hy die sijne medestanders kan aenrekenen , en geweld verstaen wordende alle 't gene, dat met de termen van omfwieren , en goetvinden besorgt sal wesen , soo wel om de plaets uyt te breyden als in te trekken , en boven de geleyde boete , word verklaert dat de geleyde Wissels wedergekeert van geender waerden sullen blyven.

XXX.

Dat alle de schriftuuren , die daer mogen voorvallen gemaekt te worden in de geleyde jaermarkten , geordonneert en gemaekt moeten zyn door de hant der Cancelliers van de jaermarkten , die voor een tyt daar sal wesen , en niet door andere , en dese moet van vier tot vier jaermarkten geapprobeert worden , dat is in de laetste der vier van de Bankhouders , die sich op de jaermarkt versamelt sullen vinden met twee derden der stemmen , gelijk tot nu toe styl is te geschieden ; welke Cancelier gehouden zy , alvorens eenig protest soo wel van acceptationen , als van betaling uyt te geven , alle of het meeste deel der Bankhouders te vinden , en te verstaen of sy die brieven willen accepteren en betalen , en te maken dat yder daar kennis van hebbe , en hier over moet men sich houden aen den geleyden Cancelier , en hy moet gehouden wesen van alle geprotesteerde Wissel-brieven copie in sijn boek te bewaren.

XXXI.

En op dat alle de Wisselen , die gesloten sullen worden op eenige van de geleyde jaermarkten , haer behoorlijke executie mogen hebben , en op haer tyt betaelt worden volgens het gene partyen vast gestelt hebben ; soo word geordonneert , dat in geval eenigerhande prerogatie gedaen mogt zyn in de plaetsen op welke de geleyde Wissel-briefkens geschikt sullen wesen , en dat sy daerom op hare behoorlyke tyt niet betaelt zyn , en het den Crediteur verbonden zy de gewoonlijke protesten te doen , dat de geleyde Crediteur deselve te rug mag tenden en hy sal gehouden wesen , die geleyde briefkens versekert heeft te betalen , met het wederkeeren van Wissel , doende de geleyde Crediteur blyken , met private trouw onder-

monij, che siano trattanti, e digni di fede di detta proroga, & proibitione de' protesti, & di come si farà cambiata a detto tempo, & essendo detta fede ben giustificato a giudicio del Consolo, e Consiglieri, doveranno anmeterla, come se fusse protetto per mano de Notaro, & si intende essatore d'ogni cedola, che ritornerà col protesto, ò fede nel modo detto di sopra, celui che haverà dato li denaria cambio.

L'anno 1602. a 29. Aprile, il Senato per virtù di suo Decreto ha determinato, e Decretato, oltre il contento nel sudetto, Capitolo 31. come in appresso.

Hanno dichiarato, & ordinato, che restino comprese, e sogerte all' osservanza del detto Capitolo 31 tutte le partire de denari, che si daranno a Dambio in le dette fiere di Piazenza, per qual si voglia fiera di Spagna, ò di Franza, ò Alemagna, e di qual si vogli altri luoghi, & che la proroga di qual vogli delle dette fiere di Spagna, ò di Franza, ò Almagna, ò di qual si vogli altro luogo, s'intendi essera seguita sempre: e quando nel tempo delle accettationi della fiera dove faria potuto ritornare, il credito, non vi sia nuova della fine della Fiera, per lo quale fusse stoto a Cambio, & in tal caso possa colui che haurà dato il denari Cambio riscuoteri il suo credito con li ritorno di Genova.

XXXII.

E perche alle volte si e visto in te fiere, che nel mettere li prezzi, alcuni dire, per qualche piezzarezzi disordinati, senza haver consideratione al giusto, e ragionevole; si comanda a tutti li Banchieri, che siano tenati diere prezzi giusti, & ragionevoli secondo la lore conscienza, & quando per blizzaria; ò per burla dicessero prezzi esorbitanti.

onderteekeut ten minsten met twee getuygenissen, die handelaers, en geloofwaerdige moeten wesen, van de gesejde prorogatie ende verhandering der protesten, en de voorscyde trouw wel gejustificeert zynde naer 't oordeel van de Consul, en de Raedsheeren, sullen sy die moeten doen plaets grypen, als of 't protest was onder de hand van een Notaris; en hy word verstaen invorderaer van alle briefkens, die met protest sullen weder komen, of met geloofwaerdigheyt op de wyse als boven, die geld op wissel uytgeschoten sal hebben.

In 't Jaer 1602. den 29. April, heeft den Raed nyt kracht van haer besluyt gedetermineert en gede-creteert, boven den inhoud des voorgaenden 31. Artykels, als volgt.

Sy hebben verklaert en geordonneert, dat alle partyen van gelden vervat en onderworpen sullen blyven aen het naer komen van den gesejden 31. Artykel, die op wissel uytgeschoten, sullen worden in de gesejde jaermarkten van Placcen, op alle jaermarkten van Spanjen, of Frankryk, of Duytslandt, of eenige andere plaetsen, en dat de prerogatiën van eenige der gesejde jaermarkten in Spanjen, of in Frankryk, of in Duytsland, of eenige andere plaets, verstaen word altyd gevolgt te wesen: en wanneer in den tyt der acceptatiën van de jaermarkt waer die had konnen wederkeeren, het credyt daer niet nieuw sou zyn op het eynde van de jaermarkt, waer toe dat op Wissel gegeven moet wesen; en dat in soodanigen geval de gene die gelden op Wissel uytgeschooten sal hebben sijn credyt kan doen invorderen met het wederkeeren van Genua.

XXXII.

En om dat'er somtyts in de jaermarkten gesien is, dat in de pryfen te stellen, sommige voor eenige plaets ongeregelde pryfen seggen, sonder insicht te nemen op het gene recht en redelyk mag zyn, soo word aen alle de Bankhouders bevolen, dat sy gehouden moeten wesen rechte en redelyken pryfen te seggen volgens hare consciencie; en wanneer sy nyt grilligheden of spateryen buytensporige pryfen seyden, soo souden de

bitanti, possino il Consule, e Consiglieri condannare coloro, che contrafaranno fino à scu i cinquanta per ogni volta, che contrafacesse, applicati alla Camera dell' Illustrissimi Signori Procuratori, & alle spese di fiera per metà, & de più privarli da mettere gli prezzi in quella, nell' altri fiere, & per quel tempo, che a loro parerà.

XXXIII.

Che il Consule, e Consiglieri habbino facultà, e balza di condannare in caso di disobediencia alti ordini, e Decreti; che si sono fatti: e si faranno in dette fiere, & alli loro commandamenti fino alla somma di scuti cinquecento d'oro in oro, & per ogni volta, & ogni contrajacente applicati come nel precedente Capitolo non ostante l'altra pena, che si contengono in questi Capitoli.

XXXIV.

Che per tutte le partite, che occorrerà in dette fiere pagate sopra protesto si servi la forma sin qui stillata, quale che e durante la fiera ogn'un, che paghera sopra protesto facci farne nata al Cancelliere nel suo libro, il quale poi ne prendera la parola da coloro a cui sono pagate, o da persone per loro, & a questo mo do s'intenderà ritenuto l'oblig delli datori delle lettere pagate sopra protesto; e questo non ostante, che non si servi la forma del statuto di Genova, circa il pagare le partite sopra protesto.

XXXV.

Che sia lecito a cui si voglia pagare sopra protesto, qual si vogli partita tratta in dette fiere, & quello ó quelli, che pagheranno sopra protesto, debbano dell' istessa fiera valersi di detto debito, o da cui havesse fatto la tratta, o da quello, o quelle che diceffe in le lettere di cambio, o sia in lettere
d' aviso;

Consul en Raedsheeren haer die hier tegen sullen doen in de boete beslaen tot op vyftig Scudi, soo menigmael sy sulks begaen mogten, die besteed sullen worden voor de Kamer der voortreffelijke Heren Procuratoren, en voor de onkosten van de jaermarkt half en half; en daar en boven haer verbieden in de selve de pryfen te stellen; als mede noch in andere jaermarkten, en die tot foodanigen tyt, als sy sullen goet vinden.

XXXIII.

Dat de Consul en Raedsheeren macht en gesagh souden hebbe in geval van ongehoorsaemheyt tegen d'ordonnantien, en Raeds besluyten, die gemaakt zyn, en gemaakt sullen worden in de geseyde jaermarkten, en tegen haer bevelens, te beslaen in boeten tot de somme van vyf hondert goude Scudi in goud, yder maal, en yder die daer tegen doet, t'appliceren gelijk in den voorgaenden Arttykel, niet tegenstaende andere straffen, in dese Arttykel en vervat.

XXXIV.

Dat ontrent alle de partyen, die gebeuren sullen in de geseyde jaermarkt betaelt zyn boven 't Protest, de forme gebruykt worde tot nu toe in styl, dat is dat geduurende de jaermarkt yder een, die boven het Protest sal betalen, dat doe aentekenen by den Cancelier in sijn boek, die naderhand het woord sal afnemen van die aen welke ty betaelt zyn, of van perfoonen voor haer, en op dese wyse sal verstaen wesen de verbintenis van de uytgevers der betaelde brieven boven 't Protest behouden te zyn, en dit niettegenstaende; moet men sich niet bedienen van de form der insetting van Genua, onrecht het betalen aen partyen boven 't protest.

XXXV.

Dat het geoorloft zy aen yder die willen sal te betalen boven protest, allerhande partyen getrokken in de geseyde jaermarkten, en hy, of sy, die boven 't protest sullen betalen; sich in de selve jaermarkt van die schuld moeten bedienen, of van die dat getrokken mogt hebben, of van den genen, of de gene die genoemt mogt zyn in de Wissel-brieven, of het zy in advijs-brieven,

waer

d'aviso, dove danno notizia delle tratte spettare il debito; Et trabendo debito a quello, o que li a cui si dicesse spettare, & essit ali non pagando, il debito doverà ritornare in la fiera prossima a quello, o quelli, che haveranno fatto la tratta, dalla qual fiera prossima sia obligati riverlarsi da quello, che haveffe fatto la prima tratta, Et occorrenda pagare qualche partita sopra protesto, & che trabendo il debito in qualche fiera, o piazza della quale per distanza del luogo, si sia tempo non si potesse haver notizia, se tal debito fesse stato compito, si dichiara, che per tali partite habbino termine die due fiere a potersi rivelare di esso debito pagato sopra protesto da quello, o quelli ch' haveffero fatto la tratta, e le partite che saranno sopra protesto in dette fiere, & chi di esse li pagatori se ne faranno valsi, come sopra s'intenda, & resti ritenuto l'obligo di quello o quelli, che haveffera fatto le tratte, o sia sottoscritto le lettere di cambio pagate sopra protesto. Dichiarando, che l'attione di pagare sopra protesto in dette fiere prima competenza a cui dovessò riscuottere la lettera, volendola pagare lui in tal modo, & ancho che tutte le lettere di cambio, che fussero dirette in dette fiere, & che al datore di esse accomodasse farle pagare sopra proteste con farne la solita intimatione, s'intenda competere l'attione a' esso da che, o a cui haveffo per esto ordine, o procura di farle pagare, a cui esso accomodassò.

MDCXXXIII. a' 8. Genaro.

ITem, che delle partite, che si tengono sospese in accettationi, siano coloro a quali sono le di Cambio dirette, obligati a dichiarare per tutto il quarto giorno doppo di fatte le accettationi generali, se voghono pagare, ò nò; e non dichiarando, si d'accettare possa cui hà da riscuottere, accettare

e pa-

waer by kennis gegeven word van het trekken daer de schult op fiet: En de geseide schuld trekkende op den genen, of de gene welke die geseit word aen te gaen, en hy de selve niet betalende, sal die schuld moeten komen op de volgende jaermarkt tot last van den genen of de gene, die getrokken mogen hebben, in welke naest volgende jaermarkt gehouden sal zijn sich te releveren van hem, die het eerste trekken gedaen heeft: En het gebeurende dat 'er eenige partie boven 't protest word betaelt en de schuld getrokken, tot een ander jaermarkt of plaets waer men om d'afgelegentheit in tijts geen kennis kan hebben, of de schuld mag voldaeen wesen, soo is 'er verklaert, dat men voor soodanige partijen den termyn moet hebben van twee jaermarkten om sich te kunnen releveren van die schuld betaelt boven 't protest by den genen, of die gene die getrokken mogten hebben, en de partijen, die betaelt sullen wesen boven het protest in de geseide jaermarkten, en dat de betaelders sich daer van gedient mogen hebben, gelijk hier voren verstaen is; en de verbintenis blyven voor den genen of de gene, die het trekken mogten gedaen hebben, of de Wissel-brieven onderteekent die boven 't protest zijn betaelt. Verklarende, dat de daed van betaling boven 't protest in de geseide jaermarkten eerst toekomt aen die den brief moest intrekken, hy den selven in dier voegen willende betalen, en noch dat alle de Wissel-brieven, die op de geseide jaermarkten geschikt mogen wesen, en als het aen den uitgever der selve gelegen quam die te doen betalen, 't protest met de gewoonelijke aankondiging daer van te doen, soo word verstaen die daed aen hem uitgever toc te komen, of die last van hem hebben mogt, of procuratic om die selve te doen betalen, aen wien hy dat best gelegen sou vinden.

MDCXXXIII. den 8. January.

Item, dat van de partijen, die in acceptatien opgehouden worden sy aen welke de Wissel-brieven houden, verbonden zijn te verklaren alle de vier dagen naer het doen van d'algemeene acceptatien; of sy betalen willen, of niet:

eparare a lui liberamente, o sopra protesto, o prenderne accettazioni in l'istesso modo, d'altri pero se durante la fiera vorrà a cui sono le di Cambio dirette pagare possa farlo, con obligo però di prendere il denaro a cambio da cui haverà da riscottere per quella piazza di dove sarà venuto il debito, o per altre, che se ne agiufteranno; e quando il creditore non vogli dare il danato a cambio a cui doverà pagare sia obligato riscuottere: e per quelle cedole, che capitano doppo di fatte le accettazioni generali seguendo inanzi del quatro giorno doppo di fatte le sudetto accettazioni generali un giorno inanzi sia ne più ne meno obligato a dichiarare la volontà, nel modo che si dice di sopra; e capitando doppo di passato esse quarto giorno habbi di termine 24. hore a dichiararsi, e non facendo dentro di detto tempo volendo poi pagare in appresso sia obligato a prendere il danaro, a cambio dal creditore nel modo sudetto, & esso creditore a riscuottere non volendo dare il danara a cambio, come per decreto di detto Senato fatto detto giorno, riceuuto per il Magnifico Gio: Batista Pastore Cancelliere.

XXXVI.

Che tutto quello, che contra per partite accettate fra Banchieri, e trattanti in accettazioni, s'intendi pagato, e trà di loro fatto compensatione subito di finita l'accettazione, & il resto s'intenda dover si pagare nel bilanzo l'ottave giorno, o nella maniera, che di sopra si dice; & occorrendo, che l'ottavo giorno non fosse pagato il resto in balanzo, si dichiara, che di esso resto se ne possa le vare d'ogni lettere accettata il protesto, alla rata però di quello, che non restasse contratto e pagato in accettazione.

XXXVII.

in niet verklarende t'accepteren, mag hy die de selve heeft in te vorderen, vryelyck accepteren en aen hem betalen, of boven t' protest, of daer van acceptatiën nemende op de selve wyse nochtans van d' andere; indien gedurende de jaermarkt hy aen wien de Wissel brieven houden sal willen betalen, sal dat mogen doen, doch met verbinten is van het geld op Wissel te nemen van die dat weder sal hebben in te vorderen ter plaets, daer de schuld uit gekomen is; of in andere, die gelegen mogten vallen; en wanneer de Crediteur het geld niet op Wissel wil geven aen wien hy sou moeten betalen, sal hy gehouden wesen dat in te vorderen; en wegens de briefkens, die aen komen naer het doen van d'algemeene acceptatiën, volgende voor den vierden dazh na dat de geseide algemeene acceptatiën geschied zyn, een dach te voren niet meer noch minder, moet hy gehouden wesen sijnen wille te verklaren, op de wyse als voorheen geseit is; en daer aenkomende na dat die vier dagen verstreken sijn; moet hy den termyn hebben van 24. uren om sich te verklaren, en sulks niet doende binnen de geseide tijt, willende kort daer na betalen; sal hy gehouden sijn dat geld op Wissel te nemen van de Crediteur op de voorseide wyse; en de Crediteur met dat in te vorderen niet willende het geld op Wissel geven, gelijk by 't besluit van den Raed vast gestelt in den voorseiden dach, overgenomen by den voortreffelyken Johan Baptista Pastor, Cancelier.

XXXVI.

Dat al 't gene gehandelt word by partien geaccepteert onder de Banckhouders, en handelaers in acceptiën, verstaen word betaelt te zyn, en onder haer de compensatie gedaen te wesen soo ras d'acceptatie geeindigt is, en het overige word verstaen te moeten voldaan worden in de balancen op den achtsten dag, of in dier voegen als vooren geseyt is, en het gebeurende, dat op den achtsten dach het overige niet in de balance betaelt mogt wesen, soo word verklaert, dat van het selve overige op alle geaccepteerde brieven met protest opgenomen kan worden, doch naer het aendeel van het gene niet overig mogt sijn ontrent de handeling en betaling in d'acceptatie.

Et perche sogliono far Banchieri nascere delle differenze, si dichiara che il Console, e Consiglieri eligendi come sopra habbino auctorità di decidere ogni, qualunque lite, che occorrerà fra trattanti sopra qual si vogli differenza, che potesse nascere fra di loro per scritture, negotij, o appuntamenti di negotij fatti nelli luoghi delle proprie fiere: Item di qual si vogli partita, che fosse pagata sopra protesto in qual si vogli parte del Mondo da cui si vogli, di lettere di cambio, che fossero state dati in le proprie fiere; & trattanta, s'intenna colui, che riscuoterà; o pagherà qual si voglia partita, o darà, piglierà a cambio in le proprie fiere, ancorche non fosse Banchiere, comprese le differenze fra trattanti, e Sensali, e sopra le sudette cose giudicaranno secondo a loro parerà convenirsi di giustizia, riguardata la sola verità del fatto, tralasciando le cavellationsi, senza serovar termini, & con brevità di tempo; secondo il stile mercantile; non sarà però lecito alli detti Console, e Consiglieri d'intendere, e giudicare sopra cause, e differenza di negotij, o scritture fatte en dette fiere, de' qual fossero già passati cinque anne, escluso però quando fosse domandato contente, ricatti, fede, & altre cose simili di partite, che fossero state pagate in dette fiere, ancorche fossero passati cinque anni, per le quali cose il detto Magistrato ne sia parimente Giudice come sopra, & par l'altre cause: e differenze di Negotij, o scritture fatte in dette fiere come sopra si dice, de quali fussero già passati cinque anni, sia lecito ad ogn'uno per tali cause ricorrere da quelli Magistrati di quel luoghi dove si ritroverà colui, o coloro, contro d'quali farà preteso, o che di ragione si può fare, & quello, che li detti

Con-

XXXVII.

En om dat'er onder de Bankhouders geschillen pleegen te ryfen , soo word verklaert dat de Consul , en de Raedsheeren , te verkiesen als voren , autoriteyt moeten hebben , om alle en allerhande twisten te besliffen , die onder de handelaers mogen voortkomen over wat geschillen sy mogten wesen , die onder haer mogten ryfen uyt schriftuuren , of handelingen of appointementen van handelingen gesloten in de plaetsen van d'eygenste jaermarkten : Item , van allerhande partyen , betaelt boven 't protest in eenige deelen des Weerelds van wie dat mag wesen , wegens Wissel-brieven uyt gegeven in de eygenste jaermarkten ; En hy word voor handelaer verstaen , die eenige partyen sal invorderen , of betalen , of uytgeven of trekken op Wissel in de eygenste jaermarkten , of schoon hy geen Bankhouder sou wesen ; daer in vervat wordende de geschillen tusschen handelaers , en makelaers , en over de voorseyde saken sullen sy vonnissen gelijk haer sal goetdunken na recht te behooren , alleen insicht nemende op de waerheyt van de sack , alle krakkeel ter zyden stellende , sonder sig te bedienen van termynen , en met kortheyt van tydt , volgens Koophandels styl , nochtans sal het niet geoorloft wesen aen de geseyde Consul en Raedsheeren kennis te nemen , en te vonnissen over saken , en geschil van Koophandelingen , of schriftuuren in de geseyde jaermarkten gemackt , van welke nu al vyf jaren mogten verlopen zyn , nochtans uytgefondert wanneer daer geyscht wierdt den inhoud , quytingen , blijken , en andere saken van partyen , die in de geseyde jaermarkten betaelt mogten wesen , of schoon daer vyf jaren mogten verlopen zyn ; over welke saken de geseyde Magistraet insgelijks geen Richter sal wesen als boven , noch over andere oorsaken , en geschillen van Koophandelingen , of schriftuuren gemackt in de geseyde jaermarkten als boven geseyt is , die nu al vyf jaren mogten verlopen zyn , en dus moet heteen yder geoorloft wesen over soodanige saken sijnen toevlucht te nemen tot de Magistraten der plaetsen waer hy den genen of de gene sal vlieden , tegen de welke hy te eyfchen

Console, e Consiglieri, o due di loro concordi giudicharanno, sia sentenza ferma stabile, & la quale si debba eseguire, per la quale esecuzione passano li Giudici estendersi in quelle diligenze; che il pareranno, e far pagare al creditore dal condannato, etiam di dell' effetti, che si trovassero in qual si voglia persona toccanti al debitore, & non eseguendo il condannato sia obligato pagare poi il sententiato il l' appellatione con tutti l' interessi, e più dieci per cento per pena di non havere eseguito, li quali siano applicati alla Camera delli suddetti Illustissimi Signari Procuratori. Intendendo che ogn' uno dalle parti possa appellarsi della sentenza di detti Console, e Consiglieri dentro da otto giorni da quello della sentenza, la quale appellatione non retardi pero l' esecuzione della sentenza, anzi il condannato sia obligato pagar subito, non ostante la detta appellatione, le quali appellazioni debbano esser presentate dinanzi il Senato di Genova fra un mese da contarsi dal giorno, che la parte si sarà appellata, & il Senato per detta appellazioni haud da deputare tre Cittadini Giudici a rivedere la sentenza di detti Console, e Consiglieri, & quella confirmare, rinvocare, riformare in tutto, o in parte secondo che a loro parerà convenirsi di Giustitia; la balia de' quali durerà per sei mesi di contarsi dal giorno della deputatione: & perche alle volte occorre, che si domandi qualche absente per mezzo de Curatori, si dichiara che tal Curatore debba esser dato per detti Console, e Consiglieri con far proclamare, o domandare quando sono coadannati li Banchieri, o la maggior parte, se viè alcuno, che vogli accettare tal cura, e di più far citare, o sia domandare par particolarmente da i banchieri della medesima natione, se ve-

sal hebben , en hy met reden kan doen , en wat de geseyde Consul , en Raedsheren , of twee van haer over een komende sullen oordeelen , moet een vast en goet vonnis wesen , dat ge-executeert dient te zyn , door welke executie de Richters sich kunnen uytbreyden tot sulken vlyt als sy goet sullen vinden , en aen den Crediteur van den gecondemneerden doen betalen oock met d' effecten die gevonden mogten worden by eenig persoon den schuldenaer aengaende , en de gecondemneerde niet voldoende sal daer na gehouden zyn het gevonnisse te betalen in't Appel met alle de interessien , en daer boven tien ten hondert tot straf van niet voldaan te hebben , die geappelleert sullen worden voor de kamer van de voornoemde voortreffelijke Heeren Procuratoren. Verstaende dat yeder van de partyen mag Appelleren van 't vonnis der geseyde Consuls , en Raedsheeren binnen acht dagen na de sententie , welke Appelleren nochtans d' executie van dat vonnis niet moet verachten , maer de gecondemneerde sal gehouden zyn terstond te betalen , niet tegenstaende het geseyt appelleren , welke Appellen gepresenteert moeten worden voor den Raed van Genua binnen een maend , te rekenen van den dagh , dat partye geappelleert hebben sal , en den Raed sal tot de geseyde appellen hebben te deputeeren drie Borgeren tot Richters om het vonnis t' oversien van de geseyde Consul , en Raedsheeren , en dat te bevestiegen , te wederroepen , en te reformeeren in alles of in een gedeelte soo als sy na den Recht sullen goetvinden te behooren ; welker gesag ses maanden sal duuren van den dach der deputatie te rekenen , en om dat het somtyts gebeurt , dat iemand die absent is geroepen word door middel van Curateuren , soo word verklaert dat sulken Curateur moet gegeven worden door de geseyde Consul en Raedsheeren niet te doen wytroepen , ofvragen wanneer de Bankhouders of het meeste deel der selvige t'saem vergadert zyn , of er iemand is , die sodanigen besorging op sich wil nemen , en boven dien doen dachvaerden , of wel bysonderlijk , twee Bankhouders van de selve Natie , soo sy daar mogten wesen , of andere , doen afvragen om die besorging

ne sono, o altri, ad accettare la cura, e quando non l'accettino si proceda in proveder di Curatore, di persona idonea a loro giudizio contra cui agiterà, & le sentenze, che saranno date contra detto Curatore habbino termine d'un mese ad appellarsi dal giorno della sentenza, la quale appellatione non retardi l'effecutione, come sopra, e nel resto dette sentenze data contra cui si voglia, per mezzo de' curatori habbino quel vigore, e forza, e siano nel gardo come l'altre sentenze dette di sopra; & li Giudici dell'appellationi non passano, e debbano attendere ad alcuna nullità di processo, ma solamente haver risguardo alli meriti della causa, & attesa la sola verita; Dichiarando, che non ostante il presente capitolo non s'intenda derogato all' autorita, che vien data alli detti Consoli, e Configlieri dal Principe di quel luogo dove si faranno dette fiera.

MDCXXXVI. a 14. di Febraro.

SI aggiunge, che le appellationi delle sentenze del Magistrato di fiera par quanto può concernere l'interessè delle nationi forestiere si faccino, e finischino nelle proprie fiere da cinque Giudici tre di natione Genovese dell' istessa qualità del Consoli e Configlieri, e li altri doi della natione farastiere da eleggersi detti cinque giudici da detti Consoli e Configlieri e da quelli, che intervengono a metter il conto delli nominati a tal carico restaranno eletti quelli, che riporteranno maggior numero di voti, & in detto Magistrato presiderà il maggior d'età delli tre Genovesi, e per le differenze poi, che potessero nascere frà Banchieri Genovesi si osservi il detto Capitolo 37. che ha da restare in sua forza, e vigore, come per Decreto del Senato ricevuto per il Magnifico Gio: Antonio Sambuceto Cancelliere.

XXXVIII.

ging aen te vaerden, en wanneer sy die niet willen aen-
vaerden, te procederen en tot Curateur te stellen een be-
quaam persoon na haar goetdunkken tegen wien men
sal aengaen, en de sententien, die tegen den geseyden
Curateur gegeven sullen zyn, mogen den termyn van
een maend hebben om t' Appelleren van den dach der
sententie, welk appelleeren d'executie niet moet ver-
achteren als vooren; en voorts sullen de geseyde senten-
tien tegen iemand gegeven, door middel van Curateuren
de kracht en stand houden; en in den selven graed zyn
als d'andere sententien voorseyt; en de Richters der Appel-
len mogten noch moeten geen acht slaen op eenige nulli-
ten van Proces, maer alleen insicht nemen op de gront
van de saek, en de waerheyt alleenig aenmerken; Ver-
klarende, dat niet tegenstaende den tegenwoordigen
Artykel 't gesag niet verstaen word vermindert te zyn,
dat gegeven is aen de geseyde Consul, en Raedsheeren
van de Vorst der plaets waer de jaermarkten gehouden
sullen worden.

MDCXXXVI, den 14. Eebvuary.

Hier word by gevoegt, dat de Appellen van de sententien
des Magistraets over de jaermarkten, voor soo veel sulks het
interest der wytheemsche Natiën mag raken, gedaen en geeyn-
digt moeten worden in de eygenste jaermarkten van vyf Rich-
teren, drie van de natie der Genuesers, en d'ander twee van
wytheemsche, welke vyf Richters moeten verkoren zyn van de
geseyde Consul en Raedsheeren, en van de gene die daer by ko-
men om de rekening te stellen, en van die tot soodanigen ampt
genomineert zyn sullen de gene verkoren blijven, die het groot-
ste getal van stemmen sullen brengen; en in de geseyde Magistract
sal de oudste der drie Genuesers presideren; en voorts voor de
geschillen, die daer mochten ryssen tusschen de Bankhouders van
Genua sal den geseyden 37. Artykel naergekomen worden,
die hare kracht en stant moet behouden, als door 't beslyt
van den Raed overgenomen by den Voortreffelijken Johan An-
tony Sambuceto; Cancelier.

XXXVIII.

Si proibisce il concedere sequestri in detti fiere salvo per quelle cose, che dipendessero da' negotii fatti in dette fiere, e fra trattanti, e trattanti.

XXXIX.

Che in dette fiere si debbano osservare solamente li suddetti capitoli, & ordini, & gl'altri, che in l'avenire facesse il Senato. Dichiarando, che se occorresse qualche cosa in dette fiere, che non fosse espressa in detti capitoli, si debba servare il stile mercantile sin qui in dette fiere usato, ne si debba in alcuna parte attendere, ovvero osservare li Statuti di Genova, anzi s'intenda espressamente per il negotij per l'adietro fatti, & che in l'avenire si faranno in detti fiere, & di esse per Genova, derogato al l'osservanza di detto Statuti, o per questo capitolo resti derogato di più à tutti gl'ordini, che contra gli sudetti capitoli, e stile sin qui fussero astri fatti.

XXXVIII.

Daer wort verboden vershil goed in bewaring te geven op de gesejde jaermarkten, behalven wegens de saken, die de verhandelingen in de gesejde jaermarkten mochten aengaen, tusschen handelaers en handelaers.

XXXIX.

Dat in de gesejde jaermarkt alleen onderhouden moeten worden dese voorschreeven Artykelen en Ordonnantien, en andere, welke in het toekomende den Racdt noch mag maken. Verklarende, indien'er eenige saek in de gesejde jaermarkten voorviele, die in de voornoemde Artykelen niet uytgedrukt wesen mogt; dat daer in de styl des Koophandels tot nu toe by de gesejde jaermarkten gebruykt onderhouden moet zyn, en dat men in geen deele moet acht geven noch naerkomen de Statuten van Genua, maer dit wort uytdukkelyk verstaen van de handelingen voorheen gesloten, en die voor het toekomende noch gesloten sullen worden in de gesejde jaermarkten, en van die uyt Genua, is't naerkomen van de gesejde Statuten afgeschafft, en by desen Artykel blyven, daer-en-boven alle d'ordonnantien afgeschafft, die tegen de voorschreven Artykelen en styl tot nu toe gemaakt mogten zyn.

PRIVILEGGI

benignamente concessi per le

FIERE DI BOLGIANO

della

SERENISSIMA ARCHIDUCHESSA

CLAUDIA d'AUSTRIA, &c.

CLAUDIA *relita vedova Archiduchessa d' Austria, Duchessa di Borgogna; Landgravina d'Alsatia, Nata Principessa di Toscano, Dalla Sacra Casarea M. instituita pienaria Governatrice, Conturice, &c.*

LE Fiere di Bolgiano già molto tempo introdotte & sempre frequentate dal concorso de Negotiani forastieri Tedeschi, e da nostri suditti ancora col mantenere l'esser loro primiero dallu sicurezza & qualità dell' esito; hanno insieme goduto segnalato aumento, in riguardo della cura particolare havutasi per la loro conservazione da Noi, & Serenissimi Sigri, nostri Antecessori Arciduchi d'Austria Regnanti in questa Provincia Tirolense, non obstante, che sin' hora, non siano state munite di speciali prerogative, che pur sogliono rendere le Negotiationi molto più riguardevoli, e di maggior comodo à quelli, che le patticano. Il che osservatosi dalli Mercanti, che con grandissimo affetto, & utile concorrono di continuo à queste Fiere, & conosciuto il vantaggio, che puo rendere qualche privilegiata concessione, drizzata à questo

PRIVILEGIEN

*Gunstig toegestaan voor de jaermarkten**van*

BOLGIANO,

*by*de Doorluchtigste Aertshertogin
CLAUDIA van OOSTENRYK, &c.

CLAUDIA naergelaten Weduw Aertshertogin van Oostenryk, Hertogin van Bourgundien, Landgravin van Elfatien, Geboren Princes van Toscanen, door sijne geheyligde Keyserlijke Majesteyt ingestelt tot volkomene Gouvernante, en Medevoogdesse, &c.

DE jaermarkten van Bolgiano over langen tydt ingevoerd en altyt gesfrequencert door het t'samen komen van wyilandische Duytsche Kooplieden, als ook van onse onderdanen met haer te mainteneeren dat sy d'eerste souden zyn in verskertheyt en aert van wyslagh hebben t'samen merkkelijken aenwas genoten, ten aensien van de bysondere sorg voor haer gedragen by Ons, en de Heeren onse Voorfaten, Aertshertogen van Oostenryk, Regenten in dese Provintien van Tirol, niet tegenstaendet, sy tot nu toe niet voorsien zyn geweest met sonderlinge voorrechten, die nochtans de Koophandelingen veel aensienlijker plegen te maken, tot meerder voordeel van die gene die daer mede omgaen. Welk aengemerkt van de Kooplieden, die met veel yver en nuttigheyt geduurig tot dese jaermarkten t'samen komen, en het voordeel gekent, dat eenige geprivilegieerde vergunning tot dit eynde geschikt daer kon toe-
bren-

questo fine, Hanno fatto passare humilissimo motivo de' loro desiderj in questo proposito à la nostra notitia; che con particular disposizione ci hà fatto inclinare ad applicatui l'animo, in conformità del nostro singular oggetto à la protezione delle fiere, & Negotianti stessi. Onde con maturo consiglio, e certe scienza affin che resti maggiormente stabilito il corso de traffichi da quelle provisioni, che per noi si conoscono opportune al beneficio, & sodisfattione universale, annuendo alle honesto quanto humile consideratione fatteci progere per parte de predetti Mercanti, habbiano deliberato di Clementissimamente, come in effetto per vigore delle presenti concediamo à le sopradette fiere di Bolgiano, & tutti il Mercantie, che in quello pro tempore negotieranno, il Privileggi prerogative, immunità, essentioni, & ordini, che qui epresso saranno distintamente spiegati; Con rigoroso nostro commandamento, che debbano da cadanno, à chi spetta, giusta la serie, e loro continentia inviolabilmente osservarsi, e conservarsi sotto quelli più severe pene, che à Noi parenanno, Cassando noi, irritando, & per nulle dechirando tutte le constitutioni, & usi, che facessero effetto contrario.

Priemieramente dunque concediamo,
& commandiamo.

I.

Che ogn' Anno nella fiera di S. Bartholomeo sia fatta electione par pluralita de voti dalli Mercanti della Contrattatione di un Console, e due Consiglieri, quali habbiano auttorità in tempo del Fiera, & quella durante, privativè in prima istanza di riconoscere, terminare, & giudicare er maggior numero de voti tutte le litti, cause, differenze

brenghen, hebben sy d'oetmoedigste beweging van hare be-geerten in dit opset tot onse kennis doen komen, 't welk met sonderlinge dispositie ons heeft doen inclineren om onse gedachten daer aen t'apliceeren, volgens ons bysonder oogmerk tot bescherming van de jaermarkten en de Kooplieden selfs. Waer door wy met rijpen rade, en sekere wetenschap, ten eynde den voortgank der Koophandelingen meerder bevestigt mogt wesen, voor de provisien, welke wy bequaem kennen tot algemeene welstant en vernoegen, toestaende de eerlijke soo wel als oetmoedige consideratien aen ons doen voorstellen van wegen de voornoemde Kooplieden seer goe-dertierlijk gedelibereert hebben, gelijk wy in der daet wyt kracht der tegenwoordige vergunnen aen de voorscyde jaermarkten van Bolgiano, en alle de Kooplieden, die in de selve voor een tyt sullen handelen, de Privilegien, voorrech-ten, immuniteyten, exemptien, en ordonnantien die hier na onderscheydentlijk verklaert sullen worden; met strengh bevel, dat deselve moeten van yder een die sulks mag aen-gaen na haer gevolg en inhoud onverbrekelyk naer gekomen en onderhouden worden, onder soodanige gestrenger straf-fen als wy sullen goet vinden, vernietigende, krachteloos, en van geender waerden verklarende alle de Constitutien, en gewoonten, die hier tegens strydig mochten wesen.

Voor eerst dan vergunnen wy en
beveelen wy.

I.

Dat alle de jaren op de jaermarkt van St. Bartholomeus verkiesing gedaen worde door meerderheit van stemmen der Kooplieden in die handelingen van Consul, en van twee Raadsheeren, die autoriteyt moeten hebben ten tijde van de jaermarkt; en de selve geduerende, pri-vatelijk in d'eerste instantie kennis te nemen, termijne-ren, en te vonnissen by meerder getal van stemmen over alle twisten, saken, differentien en geschil-len, die tegenwoordig mogten zijn aangevangen,
of

ferenze, & controverse, che al presente non fossero principiate, ovvero introdotte; avanti altra Giudice, mà che vertissero, & quovismodo sortir potessero per occasione de Cambi, prestanze de danari, interessi, depositi per fiera, aggi, congre, e vendite di mercantie con loro annessi, connessi, & dipendenze da negotiationi delle Fiere stesse frà i medesimi Mercanti, siano forastieri, terrieri, ricchi, & poveri, Botteghieri, Mercbiari & alteri, che tengono Botteghe aparte, e Banchi, di qualunque Natione, stato, e conditione, che tutti s'intendono sotto posti al prodotto Magistrato.

II.

Mà quelli, non che sono Mercanti, che non hanno Negotij, ne Botteghe, benche pigliassero, & come prassero robbe per uso loro, & anco ne vendessero à Mercanti, come pure li paesani, & sudetti, che frà loro negotiassero vini, biade, animali, pelami, & cose simili, che non sono attinenti alla fiera non debbano soggiacere alla Giudicatura di detto Magistrato.

III.

Sarà lecito ancora alli Marcanti far conveniere, o castigare dal predetto loro Magistrato li Conduutori, speditori, & Fattori, che trascurassero la buona custodia, missione, condotta, & spedizione di merci loro commesse, & parimente li Carrattieri, Caullari, & Barcaroli, che per negligenza non conduranno opportunamente, & custodiranno fedelmente le merci in tempe de fiere, & anco fuori, sì che da tali mancamenti venissero cagionati à Mercanti aggravy, danni, over discredito, & alle robbe detrimento alcuno; Il che pero s'intendi quelle persone, che conduranno, & serviranno à beneficio delle proprie fiere, e non per transiti.

IV. Sì

ofgebragt voor een anderen Richter , maer die soudē keeren , of in eeniger voegen uytvallen by gelegentheit van Wisselen , op het uitschieten van penningen , interesten , verpandingen wegens de jaermarkt , actien ; in koop en verkoppingen van waren daer aen vast zijnde , nevens gaende , en hangende aen de verhandelinge van de jaermarkten selve tusschen die Kooplieden , het zy deselve uytlanders of inboorlingen mogen wesen , rijke en arme , Winkel-houders , Kramers en andere , die bysondere winkels en Bankken hebben , van wat Natie , staet , en conditie sy zijn , dat die alleen verstaen worden onder den voornoemden Magistraet te staen.

II.

Maer de gene , die geen Kooplieden zijn , die geene Koopmanschappen noch winkkelen hebben , of schoon sy tot haer gebruik eenige waren namen en kochten , en ook noch aan Kooplieden verkochten , gelijk toch onse lantlieden , en onderdanen , die onder haer mochten vernegotieeren wynen , vruchten , vee , vellen , en diergelijke saken , die tot de jaermarkt niet behooren , moeten niet staen onder de judicatuure van de geseide Magistraet.

III.

Het sal den Kooplieden noch geoorloft wesente doen aanspreken en straffen by haren voorschreven Magistraet de voerlieden , bestelders en facteurs , die verwaerloosen mogten de goede bewaring , affending , vervoering , en bestelling der waren haer aenbevolen , en insgelijks de Karre-lieden , Aennemers , en Schuitē voerders , die door onachtsaamheit de Koopmanschappen niet tijdig mogten bestellen , noch getrouw bewaren ten tijden der jaermarkten , en ook daer buiten , als door foodanige nalatigheden de Kooplieden beswaert , beschadigt , of wel in discredijs mogten komen , en hare goederen eenigzins bedorven zijn , 't welk nochtans verstaen word van de persoonen die iets sullen doen voeren en sig bedienen tot bevordering van die eigene jaermarkten , en niet van die slechts daer door reisen.

IV.

IV.

Si farà elezione, come sopra, d'un altro Giudice, e due Consiglieri di seconda istanza à quali possono esser introdotte le appellazioni dalle sentenze del primo Magistrato, dovendo quelle del secondo essere inappellabili, senza che se ne possa ritardare l'ordinanda effecutione, sotto qual si voglia pretesto d'ulterior ricorso.

V.

Seguite l'elezioni delli predetti que Magistrati siano tenuti darne humilmente relatione all' Altezza Nostra per riceverne la nostra Clementissima approbatione, come per l'Anno già spirato furono da Noi benignamente approvati per Consule Ortenso Brocco, Consiglieri Giovanni Simoncini, e Tomaso Tosca; & par Giudici di Appello Gio: Pietro Oliveri di Verona, Sigismondo Zolicoffler, & Giovanni Koch, & per l'anno per esente principitato S. Andrea passato 1634. sino S. Andrea passimo 1635. vengono da Noi benignamente confirmati nell' Ufficio di Consule Giovanni Simoncini, Consiglieri Georgio Reiter, & Sigismundo Zolicoffler, & per Giudici d' Appellatione Ortenso Brocco della Nation Clemana, Pietro Zanobio, & Tomaso Tosca dell' Italiano.

VI.

Li carichi dovranno durare per un anno continui potenda quelli, che fossero stati Consiglieri esser eletti consuli, & anco Giudice Appellatione, con espressa circospettione pero, che quando il Consule sarà Alemanno, li due Consiglieri siane Italiani, il Giudice di Appello parimente Italiano, & i suoi que Consiglieri Clemani, & e converse, il che sempre si doverà osservare.

VII. Se

IV.

Daer sal verkiesing gedaen worden, als vooren van een andere Richter, en twee Raedsheeren tot de tweede instantie, aan welke d' Appellen gebragt konnen zijn van de vonnissen des eersten Magistraets, die van den tweeden niet te Appelleren zijnde, sonder dat allerhande executie vertraegt worden mag, onder eenig voorwenden van hooger toevlucht.

V.

De verkiesingen van de twee voorschreeven Magistraeten gevolgt zijnde sullen sy gehouden wesen daer van ootmoedig Relacs te doen aan onse Hoogheit, om daer over onse Goedertierne approbatie t' erlangen, gelijk op het even voorgaende Jaer van Ons gunstig geappropeert wierden tot Consul Hortensius Brocco, tot Raedsheeren Johan Simoncini, en Tomaso Tasca; en tot Richters van d' Appellen Johan Pieter Oliviers van Verona, Sigismond Zolicoffler, en Johan Koch, en voor het tegenwoordig aengevangen jaer van S. Andries voorleden 1634. tot S. Andries naastkomende 1635. van Ons goertgunstig geconfirmeert worden in het ampt van Consul Johan Simoncini, van Raedsheeren, Georgius Reiter, en Sigismondus Zolicoffler; en tot Richters over d' Appellen Hottensius Brocco uit de Hoogduysche Natie, Pieter Zanobius, Tomaso Tasca uit d'Italiaensche.

VI.

De bedieningen moeten een jaer lank duuren, konnende de gene, die Raedsheeren geweest zyn, tot Consuls verkooren worden, gelijk mede de Richters over d' Appellen, nochtans met d' uitgedrukte omsichtigheit, dat wanneer de Consul een Duitscher sal wesen, die twee Raedsheeren Italianen moeten zijn, de Richter over d' Appellen insgelijks een Italiaen, en sijne twee Raedsheeren Duitschers, en soo in tegendeel, 't welk men altijd sal moeten onderhouden.

VII.

Als iemand van die verkorene door wettige verhin-
dering op de jaermarkt niet kon verschijnen, noch sijn
amp

VII.

Se alcuno de' gl' eletti per legitimo impedimento non potesse comparire in fiera, & compire all' officio suo, ovvero fosse in qualche causa interessato, o legitimamente sospeso ad alcuna delle parti, possano in ogni uno de' li predetti casi li Magistrato attuali per quella sola fiera, & occasione respectivè far elettione di altri soggetti sofficienti, & qualificati, che debbano supplire, & habbiano l'obbligo stesso del giuramento de' Magistrati ordinarii.

VIII.

Le giudicature debbano farsi summarimente con lo stil mercantile, udite le ragioni delle partie, riguardata la sola verita del fatto, senza formation di processo solenne, figure, o strepito di giudicio, & senz' alcuna recognitione alli Giudici delle loro fatiche.

IX.

Quelli, che volessero appellarfi dalli sentenze di prima istanza habbiano termine de farlo per tutto il giorno sequente à quello dello sentenza, qual spirato cadano immediatè dal beneficio dell' appellatione.

X.

Li Trattanti faranno elettione anco d'un Notaro, ovvero Cancelliere da esser confermato da noi con precedenza di giuramento attuale, il qual sia obligato tenere con essatta diligenza tutti gl' Atti attinenti alla fiera, & Magistrati predetti registrati nelli Protocolli proprii destinati à quest' effetto in Idiama Tedesco, & Italiano conforme la pratica, commodità, e quadtà delle parti, quali protocolli insieme con li Processi, e tutte le altre scritture attinenti alla fiera doveranno da esso Cancelliere esser conservati in un' Archivio publico, che sarà deputato
nella

ampt voldoen , of aen eenige saek geïnteresseert wesen mogt of wettig suspect by een der Partycn , soo sullen , in yder van die geseyde voorvallen , d'aenwesende Magistraten alleen tot die jaarmarkt en oorzaak respectieve , verkiefsing doen van andere bequame en gequalificeerde personen , die sulken plaets moeten vervullen , en de selve obligatie hebben van beëedigde door de gewonlijke Magistralen.

VIII.

De judicatuuren moeten kortelyk met Koopmans styl gedaen worden , de redenen van partyen gehoort zynde , alleen insicht genomen op de waerheyt van de saek , sonder een gewoonlyk proces te formeren , noch aensien of swier van gericht , en sonder eenige erkentenis aen de Richters te geven voor haer moeyten.

IX.

Die van de sententien ter eerster instantie mogten willen appelleren , sullen den termyn hebben om dat te doen van geheel den volgenden dach naer het vonnis , die verlopen zynde vervallen sy onmiddelyk uyt het beneficium van t'Appelleren.

X.

De Handelaers sullen noch de verkiefsing doen van den Notaris , of Cancelier , om van Ons bevestigt te worden met het voorgaen van een dadelyke eed die geobligeert wesen moet met ernstige vlyt alle de bedryven t'onderhouden tot de jaarmarkt behoorende , en de voorscyde Magistraten geregistreert in de eygene Protocollen tot dien eynde geschikt in de Hoogduytsche en Italiaensche Tael volgens de practyk , het gemak , en qualiteyt van Partyen , welke Protocollen , met de Processen , en alle d'andere schriftuuren tot de jaarmarkt behoorende van den Cancelier sullen moeten bewaert worden in een publyke plaets tot bewaring der staets-schriften , die by de kooplieden selfs gedepureert

nella medesima Città de Bolgiano dalli Mercanti fiessi, quali anco tasserano le mercodi ch'egli douerà conseguire, & eleggeranno parimente un publico Bidello giurato per bisogni e servizio delli predetti loro Magistrati.

XI.

Che l'autorità di essi Magistrati debba durare solamente per tutto il corso della Fiera, ne più oltro passano sedere per giudicare, sia però lecito al Consule & Consiglieri di eseguire, & far eseguire le sentenze tanto della prima, quanto della seconda istanza, etiam dopo finita la Fiera. Con obbligo in oltro alli Magistrati, & Giudici fuori della Città di Bolgiano in qual si voglia luogo di questa Ducal Contea di dovere à requisitione di detti Consuli, e Consiglieri concedere essentivamente tutti li suffraggi necessarij, & opportuni per la finale effecutione delle predette loro sentenze.

XII.

Come pare il medesimo Consule baurà facultà di procedere & concedere arresti personali in Bolgiano contra persone sotto poste alla sua Giudicatura, legitimamente sospette di faga, nel tempo di fiera, & a richiesta del Consule stesso, il medesimo sia eseguito da ogni Giudice di qual si voglia luogo di questo stato, con obbligo, dopo seguito l'effetto, & sicurezza delle persone arrestate, di darne subito raguaglio al Consule, e Consigliere, senza dilatione alcuna.

Et simile libertà si doue à estendere anco alle sequestrationi di Mercantie in tempo di fiera, esistenti in quali si voglia luogo di questa Ducal Contea, con osservare quanto di sopra e Dichiarato.

sal zyn in de selfde Stad van Bolgiano, die noch de wa-
ren sullen taxeerē welke hy sal moeten trekken, en
insgelijks een publijken Pedel be-edigt te verkieſen tot
gebruyk en dienst van hare voorschreven Magiſtraten.

X I.

Dat d' autoriteyt van dese Magiſtraten alleen geheel den
loop van de jaermarkten moet duren, en dat sy niet lan-
ger mogen ſitten om te richten, nochtans moet het den
Conſul ende Raedsheeren geoorloft zyn te executeeren,
en te doen executeeren de vonniſſen ſoo wel van d' eerste,
als van de tweede instantie, ook na dat de jaermarkt ge-
eyndigt ſal weſen. Met verplichting daer-en-boven voor
de Magiſtraten en Rechters buyten de Stad van Bolgiano,
in wat plaets van dit Hertoglijk Graaffchap het weſe mag,
van 't verſoek van de geſeide Conſuls en Raedsheeren exe-
cutiveliĳk te moeten toeaen alle de noodige en bequame
byſtanden tot de finale executie van hare voorſeyde von-
niſſen.

X II.

Gelijc even de ſelve Conſul macht hebben ſal te proce-
deren en perſonele arreſten toe te ſtaen in Bolgiano tegen
perſoonen aen ſijn judicature onderworpen, wettig ver-
dacht van te willen vluchten, in den tyt der jaermarkt,
en op 't verſoek van de Conſul ſelfs, ſal dat geexecuteert
worden van alle Richters in wat plaets van deſen Staet
het mag weſen, met verbintenis, naer het effect en de
verſekering van de gearreſteerde perſoonen gevolght,
van terſtont daer over bericht te geven aen den Conſul,
en de Raedsheeren, ſonder eenige uytſtel.

En gelyke vryheyt ſal noch moeten uytgeſtrekt worden
tot in het bewaerderhand ſtellen van Koopmaſchappen
in den tijt der jaermarkten, op wat plaets van dit Her-
toglijk Graaffchap die mogten gevonden worden, met
naer te komen het gene hier boven verhaelt is.

XIII.

Succedendo alcun fallimento, affinché li Mercanti interressati non restino defraudati de loro giusti crediti, il Consule habbi autorità di sequestrare in tempo di fiera Mercantie, ragioni, & crediti, che spettassero alli Mercantie falliti. Dovendo anco altrove in questa Ducal contra li Giudici Ordinary à requisitione del Consule, & Consiglieri fare il medesimo; con espressa dichiarazione, & conditione da osservarsi inalterabilmente, che gl'effetti, ragioni, & attioni di essi falliti, restino à beneficio delli Mercanti Creditori, che frequentano le fiere di Bolgiana pro rata, & che di questo modo s'intendino participo auco li suditti nostri per i loro giusti crediti: Dovendosi, taccante à questi, attendere la qualità, & antianità, ò priorità del credito conforme alli statuti del paese, esclusi tutti gli altri forastieri pretendenti non qual si voglia loro antianiti.

XIV.

Che non possano li Mercanti compressi, & nominati nella Contrattatione, che haveranno patenti in stampa sotto scritto dal Consule, esser convenuti, ne arrestate le persone loro sotto quel si voglia pretesto civile, così nell'andare alle fiere, come nel ritorno alle Case loro, senza altro Nostro ordine espresso, ovvero del Nostro Regimento.

XV.

Se alcuno intendera per l'auvenire esser descritto nella Contrattatione, non possa esser accettato, se non con due terzi de voti favorevoli de Merchanti che fossero presenti alla ballottatione nella Contrattatione stessa.

XVI. Et

XIII.

Daer eenige bankeroet vallende, ten eynde de geïnteresseerde Kooplieden niet verkort mogen blyven in hare gerechtigde crediten, soo moet de Consul d'authoriteyt hebben om in bewaerderhand te stellen op de jaermarkt de koopmanschappen, rekeninge, en crediten; die de fallerde Kooplieden mogten toekomen. Moetende noch elders in dit Hertoglyck Graeffschap d'ordinaire Richters ten verfoeke van de Consul, en Raedsheeren het selve doen; met uytdrukkelyke verklaring, en conditie onveranderlyk t'onderhouden, dat d'effecten, rekeningen, en acten van die gefalleerde, mogen bewaert blyven tot voordeel van de Kooplieden Crediteuren, die op de jaermarkt van Bolgiano komen handelen na dat sy die te eyschen hebben, en dat onse onderdanen voor hare goede crediten noch verstaen worden deel te hebben aen dit beneficie; moettende, haer aengaende, gelet worden op de hoedanigheid en't voortgaen des credyts na de Stature van de plaets, alle d'andere buytenlieden uytgesloten zynde die iets mogten eyschen, niet tegenstaende hare schult onder mogt wesen.

XIV.

Dat de kooplieden vervat en genoemt in de koophandel, die gedrukte open brieven sullen hebben by de Consul onderteekent, in haer persoonen niet mogen betrocken noch gearresteert worden onder eenig Civijl voorgeven, soo wel in het komen na de jaermarkt, als in het wederkeeren na het huys, sonder anderen Onsen uytdrukkelyken last, of dien van Onse Regierung.

XV.

Indien ymand voor het toekomende verstaen sal in de koophandel opgeteekent te worden, soo sal hy daer toe niet aangenomen kunnen zyn, dan met twee derden der begunstigende stemmen van de kooplieden, die daer tegenwoordig mogten zyn in 't balloteren over den koophandel selfs.

XVI.

Et preche è necessario, che li predetti Magistrati di prima, & di seconda istanza sostentino la loro Giurisdizione, & rispetto, che lor si deve, haveranno facultà di procedere con mandati penali pecuniary, pro qualitate facti, sino alla summa di fiorini cinquecento contro li Mercanti disobediente, & che sprezzassero in qual si voglia modo si in fatti come in parole il Magistrato, da esser applicate le pene per due terzi al Nostro fisco Arciducale, & per l'altro terzo a beneplacito del Magistrato medesimo. Et potendo le conservazioni à Tavola con altri Merceanti interessati nelle cause vertenti facilmente causare gelosia o sospetto, all' incontro restanto il Magistrato insieme essere d' avanzamento di tempo, e di giovamento alla spedizione delle cause, devono il Concul'e, & Consiglieri come sin' hora, continuar à mangiar insieme, & permaggior de' ciro ser virsi d' habito differente dal uso & libertà della fiera, ma condecete alli carichi loro.

XVII.

In oltre habbiano facultà li Magistrate stessi, con intervento, & assenso della Contruttatione, d'imponere una ragionevole Colletta sopra le Mercantie per le spese, che occorressero, la quale potrà essere da loro cresciuta, & diminuta, conforme alla qualità de' tempi, & alterationi, che accadessero.

XVIII.

Potranno ancora il Trattanti, por legitime: & revelanti cause prorogare frà loro la fiera, & pagamentis come richiedesse il bisogno.

XIX.

Il Conto di Cambi, per quelle piazze, che saranno giudicate necessarie, à commodo de negotij, sarà

XVI.

En om dat het noodig, dat is de voorseyde Magistra-
ten van d'eerste en de tweede instantie, het gesach en
respect souden staende houden dat haer toekomt, soo
sullen sy de macht hebben om te procedeeren tot het
bestaen in pecunieele boeten, na de qualiteyt van 't be-
dryf, tot de sommen van vyfhondert Florynen, tegen
d'ougehoorsame Kooplieden en die eenigfins met'er daed
of met woorden den Magistraet mogten versmaden, de
boeten t'appliceren voor twee derden tot onse Aertsber-
toglijke Landkist, en voor het andere derde tot belie-
ven van de Magistraet selfs. En konnende den omme-
gank aen de Tafel, met andere Kooplieden in de han-
gende saken geinteresseert, lichtelijk jeloersheyt of ach-
terdocht verwekken, integendeel de Magistraet t'samen
blyvende, tot bevordering des tyts, en het eerder afdoen
de saken mag helpen, soo moeten de Consul, en Raeds-
heeren, gelijk tot nu toe, voortgaen in 't samen te eteu;
en tot meerder aensien een kleeding gebruyken onder-
scheyden van de gewoonte en vryheyt der jaermarkt,
doch passende met haer ampten.

XVII.

Daer-en-boven sullen die selve Macht hebben, met het
tusschen-komen en toestemmen der Handelaren, een
redelijke Collectie op te stellen over de Koopmanschappen
voor de onkosten die daer mogten vallen, die van haer
vermeerdert of vermindert sal kunnen worden, volgende
de hoedanigheden der tyden, en alteratien die sy mogten
ontmoeten.

XVIII.

De Handelaers sullen noch vermogen, om wettige en
gewichtige oorsaken de jaermarkten en de betalingen
onder haer te verlengen, na de nood dat vereyffchen
magh.

XIX.

De rekening der Wisselen, in de plaetsen, die
bequaem sullen geoordeelt zyn tot gemak, van
den

rà posto ogni sera dalli predetti, Magistrati con aggiunta d'altri dieci Mercanti ammessi nella Contrattione, cioè Cinque per la Natione Alemana, & Cinque l'Italiana, da esser eletti, & confirmati di anno in anno.

XX.

Li Magistrati hauranno anco facultà di far electione d'uno o più sensali secondo il bisogno, & accori enze delle fiere, con obligo di nominarli all' Altezza Nostra par l'approbatione, & ratificatione.

XXI.

Possano il Consule, & Consiglieri, per maggior autorità del loro officio, & di qualunque atto publico, o privato da quello dipendente, usar per impresa, & sigillo un Globo significante il Mondo, con diverse baile di merci legate, & stigate col motto;

Ex merce pulchriori, & inscriptione, Sigillum Consulis, & Consiliorum Nundinarum Bulzanensium, & altrosi mili.

XXII.

Potranno anco li predetti Magistrati, e Trattanti formare que gl' Ordini, Reole, & Capitoli da osservarsi par le Negotiationi in fiera, che stimeranno propri, & necessary, con obligo di presentarli à Noi per l'approbatione, doppo la quale possano poi à loro piacere farli stampare insieme con le presenti concessione, par la loro piena inviolabile, osservanza.

XXIII.

Finalmente Foi riserviamo, per espresso, amplissima autorità di poter correggere, mutare, dichiarare restringere, amplificare, cassare, & anco annullare in tutto, o in parte li sopra detti Capitoli, & cadanno di essi, come all' Altezza, & Clemenza nostra parerà esser più expediente in ogni miglior modo, & forma.

OR-

den koophandel, sal yder jaermarkt van de geseyde Magistraet gestelt worden, met het by haer nemen van tien andere kooplieden in koophandel aengenomen, dat is de vyf van de Dnytschen, en vyf van d'Italianen, die van jaer tot jaer verkooren en geconfirmceert moeten worden.

XX.

De Magistraten sullen noch macht hebben om een of twee Makelaers te verkiesen naer 't vereyschen en de gelegtheden der Jaermarkten, met verbintenis van hare denominatie aan Onse Hoogheyt over te brengen, om geaprobeert en goet gekeurt te worden.

XXI.

De Consul en Raedsheeren sullen vermogen, tot meerder aensien van haer ampt, en tot eenige publyke of private acte daer uyt voortkomende, voor haer merkteecken en zegel te gebruyken een Globe, de wereld betekenende, met verscheyden balen van koopmanschappen t'saem gebonden, en dit nevensgaende woord;

Van de beste koopmanschap; en het opschrift, het Zegel des Consuls, en der Raedsheeren in de jaermarkten van Bolgiano, of andere dieryelijke.

XXII.

De voornoemde Magistraten, en Handelaren sullen noch vermogen Ordens, Regelen en Artykelen te maken, om van de koophandelaers op de jaermarkt onderhouden te worden, die sy bequaem en noodig sullen oordeelen, met verbintenis van de selve aen ons te presenteren om approbatie, waer na Wy met haer welgevallen die mogen doen t'samen drukken met de tegenwoordige vergunningen, om volkomen en onverbrekelyk onderhouden te worden.

XXIII.

Eyndelyk behouden wy aen Ons uytdruckkelyk volkomen autoriteyt om te konnen verbeteren, veranderen, verklaren, inbinden, uytbreyden, vernietigen, en geheel of ten deele tot niet maken, de voorseyde Artykelen, en yder van de selve, gelijk onse Hoogheyt en Goedertierentheyt bequaemst vinden sal in aller bester voegen en form.

ORDINI, REGOLE,
&
CAPITOLI,

Fatti della Magistrati, & Università de Trattanti delle Fiere de Bolgiano, & confirmati da S. A. Serma che per il buon governo di esse fiere da ciascuno doveranno esser osservati.

I.

PER stabilire il tempo preciso, nel quale si principiaranno le fiere, massime per commodo de forestieri, che possano sapere come governarsi nelle spedizioni de loro merci, & anco in persona opportunamente condursi in fiera, si dichiara che le quattro fiere solite farsi in Bolgiano, cioè la prima di Meza quadragesima, la seconda del Corpus Domini, la terza di Santo Bartolomeo, & la quarto di Santo Andrea, siano tutte egualmente nominate, & trattate per fiere, le quali senza pregiudizio delle ragione, usi, & consuetudini antiche de Paese, & Città di Bolgiano principar debbano, come segue.

La fiera Meza quadragesima, il primo giorno feriale dopo la Quarta Dominica di Quadragesima.

La fiera del Corpus Domini, il primo giorno feriale dopo la solennità del sacratissimo Corpo di Nostri Signo Gesu Christo.

La fiera di Santo Bartolomeo, sia di S. Egidio il primo giorno feriale dopo la Natività della Gloriosa Vergine di Settembre.

Et la fiera di Santo Andrea alli 6. Decembre, ma succedendo in Dominica, sia il giorno seguente.

II. Et

En
ARTYKELEN,

Gemaekt by de Magistraten, en Univerfiteyt der Kooplieden handelende op de jaermarkten van Bolgiano, en by Syne Doorluchtigste Hoogheyt bevestight, die tot goede bestiering der selver jaermarkten van yder naergekomen moeten worden.

I.

OM den precysen tyt vast te stellen, in welken de jaermarkten aenvank sullen nemen, insonderheyt tot gemak der uytheemschen, die weten mogen hoe sy sich sullen schikken in het affenden van hare Koopmanschappen, en noch in hare persoonen ter bequamer tyt op de jaermarkten te laten vinden, soo word verklaert, dat de jaermarkten gewoon gehouden te worden in Bolgiano, dat is de eerste op half vasten, de tweede op den dach van des Heeren lichaem, de derde op S. Bartholomeus, en de vierde op S. Andries, alle gelijkelijk genocint en gehandelt sullen worden als jaermarkten, die sonder nadeel van de rekeningen, gebruyken, en de oude gewoonten van 't Land, en de Stad van Bolgiane haer begin moeten nemen, als volgt.

De jaermarkt van half Vasten; den eersten feestdach na den vierden Sondach in de Vasten.

De jaermarkt van des Heeren Lichaem, den eersten feestdach naer het vyeren van den Alderheyligsten Sacraments-dach onses Heeren Jesu Christi.

Jaermarkt van S. Bartholomeus, of van S. Gillis, den eersten dach na de Geboorte der Verheerlijkte Maget van September.

En de jaermarkt van S. Andries, op den 6. December, maer die komende op een Sondach, soo moet het den dach daer aen volgende wesen.

II.

Et debbano esse fieri durare giorni quin dici conforme al solito, contandosi, per levare tutti li duby, dalla matina del giorno, che principiaranno sino al tramontare del sole del quintodecimo giorno inclusive, qual hora passato s'intendi la fiera afinita salva la dispositione Arciducate al Cap. XVIII.

III.

Pre divertire tuti g'inconvenienti, affinche le cose possino con buon ordine, sendosi osservato, che molti negotianti non vengono personalmente in fiera, non ostante, che molte lettere di cambio à loro pagabili vi caption, si dichiara, che non passa alcuno contrattare, & negoziare nelle predette fiere per nome, e conto d'altri senza procura, ò mandato sufficiente de principali, par i quali volesse spendere il nome, con obligo di consignarle al Cancelliere di fiera, che ne dovrà tenere particolar registro, per che possa cadanno sapere, & restare informato delle autorità che contengano. Et in caso che dovessero essere revocate prima che spire il tempo in quel'e dichiarato, si debba notificare la revocati ne al medesimo Cancelliere, & furne la nota, altrimenti, mancando questa solannità, restino, & s'intendino sempre li principali obligati in tutto, e per tutto sin al tempo che sar à stata fatta la nota come se le procure non fossero stata revocate, affinche li Trattanti sotto buona fede non restino defraudati.

IV.

Che le acceptationi debbano farsi sopra le medeme lettere di Cambio, cominciandi l'ottavo giorno dal principio della fiera, e continuandosi sino il giorno che si metter à il cinto.

V. Et

II.

En dese jaermarkten moeten veertien dagen duuren naar gewoonte, tellende om alle twijffelingen wech te nemen, van s' morgens op den dach dat sy aenvangen sullen tot het ondergaen van de Son op den veertienden dach inclus, welke uur voorby zijnde, soo word de jaermarkt verstaen geëindigt te wesen, behoudens d' Aertshertoglijke Ichikking op het XVIII. Hoofddeel.

III.

Om alle inconuenientien af te keeren, ten einde de saken op een goeden voet mogen gaan, het opgemerkt zijnde, dat vele handelaren niet persooneijk op de jaermarkt verschijnen, niet tegenstaende vele wisselbrieven aan haar te betalen daar aan komen, soo word verklaart, dat niemand sal mogen contracteren en negotieren in de voorsz. jaermarkten op een anders naam en rekening sonder genoegsame procuratie en last der principalen, in welkers naam hy iets sou willen verrichten, met verbintenis van die over te leveren aan den Cancelier van de jaermarkt, die daar van een bysonder Register moet houden, op dat yder een weten en geïnformeert mag zijn van de macht die sy inhouden. En ingeval die wederroepen moesten worden eer dat de tijt in deselve verklaart mag vervallen, so moet dat wederroepen aan den selve Cancelier bekend zijn gemaakt, en het selve doen aantekenen, anders, dese solemniteit daar aan ontbrekende, blyven en worden de principalen altyt verstaan voor 't geheel en in alles geobligeert te zijn, tot den tijt tot de reekening gedaan sal wesen, als of de procuratien niet wederroepen waren, ten einde de koophandelaars onder schijn van goet geloof niet bedrogen mogen worden.

IV.

Dat d'acceptatien gedaan moeten zijn op de selve wisselbrieven, beginnende op den achtfsten dach na 't begin der jaermarkt, en voorts continuerende tot den dach dat men de rekening gedaan sal hebben.

V. En

V.

Et quelli, che nell' accettare restassero dubbiosi habbino tempo per tutto il predetto giorno del conto ad esprimere loro volontà, se vorranno farlo liberamente o sopra protesto, ovvero non accettare, si che spirato giorno, il creditore non sole resti in chiaro di quello debba seguire, mà non essendo gli risposto, possa notare anco il protesto.

VI.

Il Cancelliere di fiera tenirà un libro aparte, nel qual sia obligato far nota distinta delle lettere, che saranno in potestate, qual sia publico, & commune ad ogni Trattante, acciò che, volendo alcuno honorale, possa haverlo notita.

VII.

L'attione di pagar lettere di cambio sopra protesto per honor di lettera, spetti prima d'ogn altro à quello, che dovesse riscuoterla, ma di quelle, che saranno accettate sopra protesto per aspettar ordine, o metter conto, l'attione sia di quello à cui sarà diretta.

VIII.

Che in auenire non possano esser accettate lettere girate in alcun modo per oviare le confusioni, & disordini, che possano succedere, che pero nessun Trattante sarà obligato pagarle; Come pure lettere di tal sorte non possano esser domandate, intimate, o protestate, ma restino del tutto proibite come si stila anco in altre fiere.

IX.

Che l'Conto de Campi si debba ponere l'undecimo giorno del principio di fiera delli Magistrati, & dieci Deputati giuntamente; Intendendosi per ogni Piazza stabilito quel Prezza, nel quale concorreranno li noti favorevoli per la maggior parte, sopra
la

V.

En sy, die in het accepteeren twijfelachtig mogten wesen, sullen tijd hebben van geheel den dach der rekening om harent wille bekend te maken, indien sy 't selve vrywillig willen doen, of boven protest, of niet accepteren, soo dat dien dach geeindigt zijnde, de crediteur met allen kennis mag hebben van 't gene moet volgen, maer hem niet geantwoord zijnde, hy nog zijn protest mag doen aanteekenen.

VI.

De Cancelier der jaermarkt sal een bysonder Boek houden, waar in hy geobligeert wesen sal distinct aanteekening te doen van de brieven die in handen zullen zijn, dat publijk en gemeen wesen sal voor alle handelaren, op dat sy de selve noch willende honoreren daer van kennis mogen hebben.

VII.

De Actie van de Wissel-brieven te betalen boven protest om den brief te eeren, staat voor alle andere aan den genen, die de selve moest invorderen, maar van die geaccepteert sullen zyn boven 't protest om ordre af te wachten, of op de rekening te stellen, moet de actie toebehooren aan den genen aan wien sy sal houden.

VIII.

Dog in het toekomende d'omswierende brieven in gerner voegen geaccepteert mogen worden, om verwerpingen en disordens tegen te gaan, die daar op mogten volgen, en dat dierhalven geen handelaar gehouden sal zyn die te betalen, gelyk noch foodanige brieven niet ge-eischt bekend gemaakt, of geprotesteert kunnen worden, maar alle verboden blyven, soo als het ook stijl is op andere jaermarkten.

IX.

Dat de Rekening der wisselen gemaakt worden moet op den selfden dach naar 't begin der jaermarkt van de Magistraten, en tien Gedeputeerde 't samen; verstaan wordende voor yder plaats dien prijs gestelt te zyn, in welken den begunstigende stemmen voor het meeste gedeelte over een sullen komen, boven de helft van die

la metà de gl' Adanati con obligo al Cancelliere di farne publica nota, & registra. Et se accadeffe, che li voti non passassero la metà, si douerà in tal caso osservare di raccogliher insieme tutti li prezzi, che fossero notati, partendoli per il numero de Congregati, & quello, che ne risultera s'intenda il prezzo stabilito.

Mà perche s'e veduto qualche volta nelle fiere, che nel ponere il conto alcuni per appriccio, o per altro qualsi sia motivo si fanno lecito d'esprimere prezzi disdicevoli, & essorbitanti, pero espressamente si stabilisce, che ciascuno sia obligata, hanuto in consideratione il giusto, proponere prezzi ragionevoli in sua coscienza, con libertà al Consule, & Consiglieri di poter condannare quelli, che contrafacessero sino à forini cinquanta per ogni volta, che trasgredissero oltre la nota di biasmo, in che restavano quel tali pressero cadanno per la loro leggierezza.

X.

Li pagamenti si principiaranno il duodecimo giorno, & seguiranno fino al fine della fiera, e tanto nelle partite de Gambi, quanto delle Mercantie, si doua osservare la forma solita del Giro consueto in queste fiere; Dovendo tutti quelli, che interverranno nella partita girata, farne prima la nota nel solito memoriale, al quale in ogni caso di contesa si debba prestar fede, mentre pero non vi si scorgesse vitiatura essenziale a giudizio del Magistrato; & se alcuno ardisse (che non si crede) riformare memoriale, possa esser gravato delle più severe pene, che paresse al Magistrato oltre l'infamia di fraudolente. Quali partite così girate, & incontrate s'intendino haver fatto effettivo pagamento; mà quelle partite, che fossero semplicemente

die vergadert zijn met verbintenis voor den Cancelier om daer van publijke aentekening en register te maken, En indien 't gebeurde, dat de stemmen niet over de helft mogten komen, soo sou men in dusdanigen geval moeten observeren, alle de prijzen by malkanderen te versamelen, die aengeteekent mogten wesen, die verdeelende naer 't getal der versamelde, en dat daer uit voortkomen sal, moet verstaen worden den vast gestelde prijs te wesen.

Maer om dat het somtijts in de jaermarkten gesien is, dat in de prijzen te stellen sommige of door capritie, of door eenigen anderen drift sich geoorloft maken onbehoorlijke en buitenspoorige prijzen te seggen, so word dierhalven en uitdrukkelijk vast gestelt, dat een yegelijk geobligeert zy, de gerechticheyt in achting genomen wordende, redelijke pryfen volgens sijn consciencie voor te stellen, met vryheyt voor den Consul, en de Raedsheeren, van de gene te mogen condemnere, die hier tegen mogten doen, tot in vyftig florynen voor yder mael, dat sy dit souden overtreden, behalven de vlek van berisping, daer yder van dese wegens hare losheyt in sulden wesen.

De betalingeren sullen aanvank nemen met den twaelfden dag, en voortgaen tot het eynde van de jaermarkt, en soo wel in partye van wisselen, als van koopmanschappen sal men de gewonelyke form van swier in dese jaermarkten moeten observeren; moetende alle de gene, die in de swierende pattye sullen komen, eerst d'aentekening doen in 't gewoonelyk memoriael, 't welk in allen geval van geschil geloof moet worden, als men slegs geen wesentlike verergeringen na 't voordeel van de Magistraet daer in kan bemerken, en indien iemand de stoutheyt mogt hebben (dat niet geloof word) van 't memoriael te reformeren, soo mogen hem de swaerste straffen opgelegd worden, als de Magistraet goet vinden sal boven d'eerloosheyt van fraudulent te wesen. Welke partijen sodanig gefwiert en ontmoet verstaen worden met er daet de betaling volbracht te hebben; maar de partyen, die eenvoudig geassigneert mogten sijn sonder ontmoeting moete

354 Ordine, Regole, & Capitoli,

mente assegnate senza incontro s'abbino per accettate dal creditore senza alcun suo pregiudizio suo che saranno attualmente soddisfatte; Et men'e il creditore non potesse scodere dal debitore tutto, o parte di quanto gli fosse fatto assegnato, sia tenuto fare in tempo debito, prima che finisca la fiera le dovute intimazioni, & protesti in publica valida forma al Debitore principale, col fondamento de quali possa poi esser astretto dal Magistrato à ritrattare l'assignatione, & pagare, & se al fine della fiera non saranno state fatte le predette intimazioni, & protesto, il debitore assignate restar debba a rischio del Creditore, il quale non possi per detto assignamento haver alcun' altro regresso, ne azione contro il Debitore principale, anzi sia tenuto restituire li suoi scritti, & obliigi senz' alcuna contradditione.

Tutto quello, che dopo fatte le accettationi incontraria trà trattanti s'intenda compensato, & pagato per le partite tanto de lettere de Cambii, quanto di mercanti, dovendosi poi aggiustare il resto in Giro, ovvero contanti enforme al solito.

Xl.

In caso che falisse alcuno dopo l'accettationi, le sopra dette Compensationi delle partite di credito ch' incontrassero, s'intendano fatte à rata portione dogn' una delle partie del debito, soldato pero prima il suo conto propria, à segno tale, che il creditore non possa levare le protesti, ne far altre diligenze, che per il resto di cadanna partita à portioni di quello, che per ogn' una di esse, de detta la compensatione à la rata sopra tutti venisse à rimaner scoperto.

Et se il fallito restasse creditore di alcuno per qual si voglia causa dependente ta negotii di fiera, oltre il compensato, l'avanzo si debba ripartire trà
li

voor geaccepteert gehouden worden van den Crediteur sonder eenig sijn prejuditie , tot dat sy in der daed voldaan sullen wesen ; En terwyl de Crediteur niet alles , of een deel van dat hem geassigneert mogt geweest zyn , sou kunnen inkrygen , soo moet hy gehouden wesen in behoorelijken tydt te doen de noodige bekendmakingen en protesten eer de jaermarkt ten eynde mag komen in publyke kragtige forme aan den Principalen debiteur , en grond van welke hy naderhand door den Magistraet gedrongen mag worden d'assignatie in te trecken , en die te betalen ; en indien op 't eyndigen van de jaermarkt de voorseyde bekendmakingen en protesten niet gedaen sullen zyn , soo moet de geassigneerde Debiteur blijven op 't risico van den Crediteur , die wegens de geseyde assignering generhand regres , noch actie kan hebben tegen den principalen Debiteur , maer gehouden sal zyn sijne schriften en obligatien te restitueren sonder eenig tegenspreken.

Alle 't geene men tusschen Handelaers sal ontmoeten moet gecompenseert en betaalt verstaen worden by de partyen soo wel van Wissel-brieven , als van Koopmanschappen , moettende voorts het overige geadjusteert worden in ontmoeting of contanten volgens gewoonte.

XI.

In geval iemand quam te failjeren na d'acceptatie , soo moeten de voorseyde Compensatien van de partyen van Credyt voorvallende , verstaen worden gedaen te zyn na de behoorlijke portie by yder van partyen in de schuld , nochtans eerst zyn eygen rekening gefaldeert zynde , soo dat de crediteur de protesten niet sou kunnen af doen , noch anderen vlyt aenwenden , als om het overige van yder partye na de portien van 't gene , dat voor yder van de selvige , de compensatie na rato afgetrokken , boven alle mogt overig blijven t'ontdekken.

En indien de gefailjeerde , crediteur bleef van iemand om wat reden dat wesen mogt , spruytende uyt negotien van de jaermarkt , boven 't gecompenseerde , soo moet

356 Ordine, Regole, & Capitoli,

le suoi Creditore di esso, quali, in ogni caso debban esser anteposti ad ogn' altro conforme à gl'ordini.

Ne medesimo caso pur di fallimenti si dichiara, che restino compensati anco gl'effetti de Conti de tempi con quelli de Conto corrente, mentre si ano frà le medesime persone, e non altrimenti.

XII.

Se poi alcun fallito venisse à domandare accommodo, o concerto per suoi debiti dipendati da negotii di fiera, & fosse da suoi Creditori accordato, & habilitato in quel modo, cha concertassero, si dichiara, che fatta prima le douate citationi o clamori con autorità del Magistrato, resti fermo, & valido quell' accordo, nel quale fossero concorsi li due Terzi de creditor, & non del numero delle persone, hauuta consideratione alla quantità del credito, & l'alta terza parte, che non fosse concorsa, o che si ritrovasse, assente, s'intendi obligata con gl'altri all' accordo medesimo, come se fosse stato volontairemente approvato, e sottoscritto.

XIII.

Che qualsi voglia contratto di Mercantia tanto di comprare, come di vendere firmato, stabilito, o sia col mezo del sensale, o in parola di buona fede fra le parti, debba esser osservato inuolabilmente, & possa quello che mancasse, o pretendesse contravenire, esser astretto ad osservarlo, ouero bonificare il danno, che all' altra parte ne risultasse ad arbitro, e giuditio de Magistrato.

XIV.

Che tutti li Trattanti debbano radunarsi ogni volta, che saranno chiamati dal Magistrato nel luogo per terminare quello farà bisogno à beneficio della fiera

het avance verdeelt worden onder sijne Crediteuren des zelfs, die in allen geval moeten voorgaen voor alle andere volgens d'ordonnantien.

Nochtans in 't selfde geval van faillissementen wort verclaert, dat de effecten van de Rekeningen der tyden gecompenseert moet blyven met die van de loopende Rekening, soo lang die sullen wesen onder de selfde personen, en anders niet.

XII.

Indien voorts iemand die gefailleert is mogt komen accommodatie of verdrag te verfoeken wegens sijne schulden, spruytende uyt negotien van de jaermarkt, en sulks van sijne crediteuren toegestaen, en in dier voege geschikt mogt zyn, dat sy daer in eens wierden, too wort verclaert, dat de behoorlijke dachvaerdingen of beroepingen eerst gedaen zynde met autoriteyt der Magistraet, het verdrag vast en kragtig sal blyven, waer in twee derde van 't credyt, en niet van 't geval der personen over een gekomen mogen zyn, insicht genomen op de grote van 't credyt, en het ander derde deel, dat daer in niet toegestemt hebben mag, of absent geweest zyn, word verstaen met de anderde gehouden te wesen aen het selfde verdrag, als of dat het selve vrywilligh geapprobeert en onderteekent hadt.

XIII.

Dat allerhande contract van koophandel, soo wel van koopen, als van verkopen gesloten en vastgestelt, of door middel van een Makelaer, of door woorden ter goeder trouw tusschen partyen, onverbrekelyk naer gekomen moet worden, en dat hy die daer in gebrekkig sou blyven, of pretenderen daer tegen te doen, gedwongen mag zyn sich daer aen te houden, of wel de schade goet te doen, welke d'andere partye daer uyt mogt ryfen, naer 't goetdunken en oordcel van de Magistraet.

XIV.

Dat alle de Handelaren t'samen vergaderen moeten, soo dikwils als sy van de Magistraet ontboden sullen wesen, op de plaets om te beslissen wat noodig sal zyn tot welstant van de jaermarkt, en die daer in

358 Ordine, Regole, & Capitoli,
fiera, & quelli che mancassero siano sotto posti alle pene
che paranno al Magistrato.

XV.

Affinche il ben publico non venga negletto, tutti quel-
li, che saranno eletti per Magistrati, comparendo in
fiera, & quella durante, non possano sotto qual si vo-
glia pretesto recusare di sostenere le loro cariche, ne mo-
no partirse sotto irremissibel pena di fiorini trecento à cias-
cuno trasgressore indifferentement; riservate però causa
legittime da esser conosciutte del Consule, il quale possa
dispensarli.

XVI.

Finalmento essendo conveniente per Decoro della fiera,
& per ogn'altro rispetto, che la Casa dove si tiene il
Magistrato, & si riduce l'Universita de Trattanti à
fare il Giro & etre necessarie fontiori Sii rispettata,
come luogo publico, si proibisce à tutti dentro delle por-
te di essa Casa offendere alcuno infatti ne in parole, ove-
ro fare qualsi voglia attione indecente, & di poca ri-
verenza, sorte quelle pene; che pareranno al Magistrato
secondo qualita delle persone, & della Transgressione gna-
ta in Insprach, à 15. Settembre, 1635.

nalatig sullen blijven, moeten de straffe onderworpen zyn, welke de Magistraet goet vinden sal.

XV.

Ten eynde het gemeene best niet veronachtsaemt mag worden, soo sullen al de gene, die tot Magistraten sullen verkoren zyn, op de jaermarkt verschynende, en de selve duurende, niet vermogen onder eenig voorgeven weygeren hare ampten waer te nemen, en noch min te verrekken op onvergeesslijke straf van drie hondert scorynen voor yeder overtreder sonder onderscheyd, uytgesondert nochtans om wertige redenen tot kennis van de Consul, die hem daer over kan dispensereren.

XVI.

Eyndelijk het wel passende met het aensien van de jaermarkt en met alle andere insichten, dat het huys waer in de Magistraet sich sal onthouden, en d'Universiteyt der Kooplieden versamelt word om den swier te maken; en andere noodige saken te verrichten, gerespecteert sou zyn, als een publyke plaets; soo word verboden aen alle die binnen de poorte van dat huys sullen wesen, iemand te beledigen noch met daden, noch met woorden, of eenige onbetamelijk of oneerbiediglijke daedt te bedryven, onder de straffen, welke de Magistraet goet vinden sal volgens de qualiteyt der persoonen, en der overtreding. Geteckent binuen Inspruch den 15. September 1635.

ORDINI DIVERSI

della

TRATTATIONE

delle Fiere di

BOLZANO,

Per Correttione di alcuni Abusi,

CONFIRMATI

*De sua Altezza Serenissima Clementissimamente
come qui sotto.*

E Scendosi Introdotto da poco tempo in quà un pessimo Abuso, che molti Negotianti di Piazze che negotiano con queste Fiere, havendo solo mira à proprii interessi, & ad indebiti civanzi, non mandano più li douuti, & dritti negotii come si è sempre stilato; & come commandano le Leggi Canoniche, Civili, ma in vecedi dare li recapiti, ò siano Lettere di Cambio, à quel tali che le danno la valuta per qui dirette ad alcun Fietante, si assumono essi il carico di far pagar detta valuta à quei tali à cui ordina il dattore di essa senza darli altra Lettera di Cambio; Poi fatta una somma di tarli negotii, dann' ordine in un' altra Piazza ad attri Negotianti, che sij qui provisto quella somma che le bisogna, quali parimente molte volte usando la medema maniera, scrivono qui, che per ordine de tali, etali di tan Piazza, devono provvedere tanto, e tanto, & che questo dilor' ordine sarà provisto da tali, e tali di tal altra Piazza, quali parimente volendo prevalersi di tal' usanza per commodo de loro arbitrij; dann'

VERSCHEYDE ORDONNANTIEN

Wegens het

Handelen op de Jaermarkten

van

BOLZANO,

Tot verbetering van eenige misbruyken,

Seer goedertieren bevestigt

By Syne Doorluchtigste Hoogheyt,

foo als volgt.

OVer weynig tyts geleden een seer quaet misbruyk ingevoert zynde, dat vele Handelaers van plaetsen die op dese jaermarkten handelen, alleen het oog hebbende op hare eygene belangens, en op onbehoorlijke voordeelen, niet meer senden de behoorlijke en rechte koophandelingen gelijk altyt styl is geweest, en gelijk de Canonyke Borgerlyke wetten gebiedten, maer in plaets van de goetdoeningen te geven, of wel Brieven van Wissel, aen soodanige die haer de waerdye ter hand stellen om hier na toe over gemaekt te worden op eenigen jaermarkts handelaer, soo nemen sy selden last op sich van de geseyde waerde te doen betalen aen sulke als d'uytgever ordonneert, sonder hem eenigen anderen Wissel brief te geven; Naderhand een somme van die koophandelingen gemaekt zynde, geven sy ordre aen andere Koophandelaers op een ander plaets, dat die noodige somme versorgt mag worden, die insgelyks menigmael de selfde wyse gebruykende, hier na toe schryven, dat sy door order van sulke, en sulke van soodanigen plaets, soo veel en soo veel moeten versorgen, en dat hy door haer ordre voldaan sal worden van sulke, en sulke van sommige plaets, die insgelyks sich willende bedienen van soodanigen gebruyk tot voordeel van haer welgevallen; ordre

(2 5)

geven

dann' ordini ad' altri d'altre Piazze che provedino quelle summe, è così di mano in mano si vede che per una sola Partita, che nelle Fiera deve esser riscossa capitane doi, tre, quattro, sin cinque, & sei Spazza di Piazze, & persone differenti, con quella confusione, & disturbo per registrarne scrittura con triplicati, & quadruplicati partimenti, che ogni pratico Negotiante quò immaginarsi, oltre il dispendio di tanti porti di Lettere che si causano danna sola partita, & il pregiudicio, che alcuna volta può risultarne, & vedendosi ogni Fera più inoltrasi tale inconvenientie, è necessario prenderni qualche rimedio, acciò li Negotianti mandino li Negotii nelle Fiere puri, & reali come si costumava in passato, e senza tanti intrichi, e strachiarie.

Perciò il Molt' Illustri Signori Consule, e Consiglieri, tanto di Prima, che di Seconda Instanza, mattutamente considerato tal' affare sano venuti in deliberatione di proporre à tutta la Contrattatione de Mercanti la seguente Parte, acciò venendo da quelle approbata sij supplicate humilissimamente S. A. S. per la Clementissima Confirmatione, quale ottenuta sij poi inserta nel Capitoli della Fiera, & come Legge della medema sij inviolabilmente osservata.

Segue il Tenor Della Parte.

Non debbano il Negotianti di qual sia voglia Piazza che negotia con questa Fiere assumersi il carico di provvedere essi l'effetto à cui deve esser pagato dispositione del datore della valuta, mà debbino dare al medemo datore le solite, e sempre costumate Lettere di Cambio, dirette nella Fiera, & pagabili à drittura nelli pagamenti d'esse à chi far à nominato

geven aen andere van andere plaetsen dat sy die sommen sou- den versorgen , en dus siet men van hand tot hand voor een eenige partyen , die op de jaermarkt uytgeschoten moet wor- den , daer tusschen komen twee , drie , vier , tot vyf , en ses verlopen van plaetsen , en onderscheyden personen , met de verwerring en moeijeljkheyt om die te registreren in geschrift met drievuldige in viervuldige partementen , die alle geoef- fende Kooplieden sich konnen inbeelden , boven de schade van soo veel brief porten die uyt een eenige partye moeten ryssen , en het nadeel dat somtyts daer van kan komen : en siende , alle jaermarkten soodanige ongemacken sich meerder op doen , soo is het noodzakelyk met eenig hulpmiddel daer tegen te voor- sien , op dat de Kooplieden hare handelingen suyver en eyzent- lijk op de jaermarkten mogen senden gelijk men voorheen ge- woon was , en sonder soo groote moeijeljkheden en verwer- ringen.

Dieshalven zyn de seer voortreffelijke Heeren Consul , en Raedsheeren , soo wel van d'eerste , als van de tweede in- stantie , rytelijk dusdanige saek overwogen hebbende , in deli- beratie gekomen van aen geheel de vergadering der Kooplieden de volgende partye voor te stellen , op dat sy van de selve toege- stemt wordende , sijn Doorluchtigste Hoogheyt seer oetmoedig versogt mag zyn om goedertierene Confirmatiz , die verkregen naderhandt geinsereert worden magh onder d' Artijkelen van de jaermarkt , en als een Wet der selvige onverbrekelyk naer gekomen.

Nu volgt den inhoudt van de Partye.

De Koophandelaers van eenige plaets , die op dese jaermarkt haren handel dryft , moeten den last niet op sich nemen van selfs het effect te versorgen aen wien dat betaelt wesen moet op de dispositie van den uytgever der waerdye , maer moeten aen den selven uytgever ter hand stellen de gewoonlijke en altyt gebruykelyke Wis- sel-brieven , geschikt op de jaermarkt , en rechtmatig te betalen in der selver betalingen aen die in de selve Brieven genoemt wesen sal , die gesonden moeten zyn

nato in esse lettere , quali debbano esser mandate dal datore della valuta con il suo spazzo a chi deve riscuoterle conforme il solito , per tali Lettere sij tenuto , & obligato quella à cui saranno pagabili , procurarne in debito tempo accettazione , & pagamento conforme il consueto. Et essendo anco conveniente per rispetto di quei debitore , che non essendo in Piazze di Cambi , hanno bisogno di far procedere per mezzo d'altre Piazze , così anco in riguardo delle Commissioni ch'è solito darsi da una Piazza all'altra di tare , & rimettere nella fiera , che per seconda mano possi anco esser provisto ; Percio si permesso , che per fino alla seconda mano si possi far trare , & rimettere , & servi per essempio.

Che da Pietro di Bo'ogna sij dato ordine à Giovanni di Venetia che provedi per suo conto in Bolzano Fiorini mille , più , o meno fino à qui sij permesso , & per le Lettere con le quali sarà provveduto da Venetia le summe sudette , sarà obligato quelle à cui saranno pagabili , procurarne in debito tempo promessa , e pagamento con l'obligo solito di levare in ogni cosa li debiti Protesti : Na se Pietro di Bologna fesse fare tal provigione per conto di Antonio di Ferrara , & non per conto suo , ovvero che Giovanni di Venetia in vece di rimetter lui per effecutione nell'ordini di Pietro di Bologna sarà rimettere da Francesco d'Augusta ; Quello che doverà riscuotere (a cui necessariamente doverà esser nota tutta questo girandola) non sij tenuto , nè obligato à far niuna diligenza , nè per l'accettazione , ne per il pagamento , ne meno levarne alcun Protesto , anzi se così le accommodarà , possi anco recusare di riscuotere tal rimessa & le resti sempre fermo , & valdo il suo credito
contro

van den uitgever der waerdie met haer verloop aen die de selve moet invorderen volgens gewoonte, en door soodanige Brieven moet hy gehouden en verplicht wesen aen wien de selve te betalen sullen staen, acceptatie daer van ter behooryker tyt te versorgen, met de betaling naer gewoonte. En het noch betamelyk zynde ten aensien van soodanige debiteurs, die in geen plaets van Wisselen, nodig hebben sulks te doen versorgen door middel van andere plaetsen, soo noch ten aensien van de Commissie en die men gewoon is te geven van d'een plaets op d'ander om te trekken en over te maken op de jaermarkt, die door een tweede hand noch versorgt kunnen worden; dierhalven moet het georloft wesen, dat men door de tweede hand mag doen trekken, en remitteren, en sulks tot voorbeeld diene.

Dat door Pieter Van Boulogne last gegeven zy aen Jan van Venetien op sijn rekening te besorgen in Bolzano duitent Florijnen, meer of min soo veel hem is toegelaten, en by Brieven met welke hy van Venetien voorsien wesen sal tot de voorseide somme, sal hy verobligiert wesen wien de selve te betalen sullen staen; in behoortlyke tyt die te versorgen, met de betaling onder gewonelyke verbintenis van in allen geval de schuldige protesten af te doen: Maer indien Pieter van Boulogne sulken provisie deed maken voor rekening van Anthony van Ferrara, en niet voor de sijne, of wel soo Jan van Venetien in plaets van selfs te remitteren tot voldoening der Ordere van Pieter van Boulogne dat deed remitteren door Francois van Augusta; Die sal moeten uitschieten (aen wien noodzakelyk al dit omswieren bekend moet zijn) sy niet gehouden noch verbonden eenigen vlyt aen te wenden noch tot d'acceptatie, noch tot de betaling, veel min tot eenig protest af te doen, maer so 't hem gelegen komt, soo kan hy noch weigeren sulken remis uit te schieten, en sijn credijt sal altyt vast en bondig blyven tegen den principalen debiteur, met de schade van de Wisselen en Wederwisselen, tot dat daer in recht sal voorsien sijn; of wel soo 't hem gelegen komt dat uit te schieten, kan hy sulks doen, nochtans sonder verbintenis als boven

contro il suo principal debitore, non più il danno de Cambij, & Recambij, sin che le sij provisto rettamente: overo se la starta bene riscuotere la possi farasenza pero alcun' obligo come sopra di notare, ne levar Protesti, ne per tutto, ne per parte, ancorche non venisse pagato in tempo debito; & da quella summa che riscuotera, possi, & debba detrabere al suo beneficio tante provigioni à un terzo per cento, quanti saranno li spazii che per tali partite le saranno pervenuti, & dar credito solamente del restanti à quello di cui sarà la veluta, quale poi habbi il suo regresso contra il datore delle Lettera, & quel'o contro que'li per onto, & ordine de quali haverà fatto tal rimissa, & cosi successive, & parimente il pregiudicio di non esser tali Lettere protestate, vad. sempre a ferire quel tale, per ordine del quale sarà à seguita la transgressione.

Et perche il medemo viene anco praticato con le tratte che vengono fatte per terza & quarta mano come s'e detto delle rimesse, anco per queste sij decretato che le tratte che perveniranno oltre la seconda mano, quel tale, à cui saranno dirette, non debba in modo alcuno, no accettare, ne pagare se non per honor di Lettera, se cosi le paresse, per tornarsene à valere dal datore della Lettera, & non per mettere à conto de chi si sij à cui spettasse, & se il carico spettasse al dedemo à cui fossero simili tratto dirette, non debba niente dimento in modo alcuno nè accettarle, nè pagarle, se non come è detti di sopra per honor di Lettera, & per tornarsene a valere dal datore d' esse Lettero se cosi le parera, & lui resti debitore per la fiera susseguento, senza che possi esser pretesso dal creditore aggio, o interesse di sorte alcuna, & cio sotto la pena de Talleri doicento giusto, come per Lettere g.rate, quali restino tutta-
via

boven van eenig protest aen te teekenen of af te doen, noch in 't geheel, noch ten deele, of schoon het ter behoerlyker tyt noch betaalt wierd; en van de somme die hy sal uitschieten, sal hy konnen en moeten tot sijn voordeel afrekken sulke provisie tot drie ten hondert, voor soo veel het verloop wesen sal dat voor soodanige partien op hem is gekomen, en alle credit geeven voor 't overige aen wien de waerdie sal toebehoren, die naderhand sijn verhael mag hebben tegen den uitgever van den brief, en dese tegen die, op rekening en order van welken hy sulken remissie gedaen sal hebben, en dus vervolgens, en insgelyks moet het nadeel van dat sodanige brieven niet geprotesteert zyn, altyt'op den genen komen, door wiens ordre die overtreding gevolgt sal wesen.

En om dat het selve noch gebruykt word ontrent het trekken dat door de derde en vierde hand geschied, gelyk van het remitteren geschied is, soo sal noch wegens de selve besloten zyn, dat ontrent het trekken 't welk boven de tweede hand komen sal, hy aen wien dat geadresseert sal zyn, in geener voegen het selve mag, noch accepteren, noch betalen, dan om den brief te eeren, indien hem sulks goet dunkt, om te keeren tot den Brief wegens den uitgever te doen gelden, en om die niet op rekening te stellen van wie hy mogt wesen die dat sou aengaen, en indien de last quam op den selven op wien sulck trekken gedaen mogt wesen, soo moet hy niet te min het in geenderley wyse noch accepteren, noch betalen; ten ware gelyk boven geseyt is, om den Brief te eeren, en om te keeren tot dien Brief wegens den uitgever te doen gelden, indien hem sulks goet dunkt, en hy moet schuldnaer blyven voor de naestvolgende jaermarkt; sonder dat van de Crediteur eenig voordeel of interesse gepretendeert werden mag, en dat op de boete van tweehondert daelders effen, als voor ongeswierde Brieven, die evenwel altyt verboden sullen zyn onder de selfde boete, t' appliceren voor twee derden aen de Machtige Landkist van zyne Doorluchtigste Hoogheit

via sembra proibito sotto la medema pena applicata per due terzi all' Ecoelfo Fisco di Sua Altezza Serenissima, & l'altro terzo alla Fabrica della Capella della Trattatione.

In altro se beno non è così facile poner ferno che voglia ad altro Abuso perniciosissimo, & dannatissimo da tutte le Leggi, che viene praticato da certo tempo in quà in molte Piazze di annullare li negotij che fanno per quelle Fiere, in modo che cui ha dato a Cambio nelle prime rotture per le Fiere, prende poi ad altro prezzo dal debitore a Cambio nel farare delli spazzi, & contra apongano il debito la credito senza mandare in Fieranne spazzi, nè Lettero, nè debito, nè credito, che viene de riuscire un Cambio secco, palliato, dannotissimo, & che non contiene di Cambio altro, che il nome, mà in sostanza altro non è che una pallita usura; Ad ogni modo è parso bene con questa occasione di far sapere à cadanno, che tali forme, così come sono da tutte Leggi dannate, così le danno questo Magistrato, & dichiara che sempre che ne venisse da debitori fatte indoglienze, & che sotto questo Foro si trovassero effetti di chi usasse in avvenire tali avaldì, possino sopra quelli li dannificati pretendere ogni legal resarcimento, anco per negotij fatti nelle Piazze d' aliena Giurisdittione mentre il Cambio sij stato palliato col nome di questo Fiere, & più altro possi, & debba dalla Giustitia esser proceduto sopra ditti, effetti à quelle condanne che più le paresse par essempio, e freno accio resti levato tal abuso. Et la presente sij fatta stampare di à spese della Contrattatione, & participatione ai diversi essempolari alle Trattanti, accio li transmettiano per le Piazze alle loro corrispondenti accio in anuenire ogn' uno sappi come douerà contenersi.

heit; en het ander derde tot het Opbouwen van de Cappel-
pelle des Koophandels.

Daer-en-boven of het wel soo licht niet valt een ge-
noegsaem krachtigen toom te houden tegen een ander
feer verderflijk misbruik, gants verworpen by alle de
wetten, dat nu eenigen tijt geleden loop heeft gekre-
gen in vele plaetsen, van de handelingen te vernietigen
die op dese jaermarkten gedaen worden, soo dat hy die
op Wissel gegeven heeft tot de eerste verbrekingen
voor de jaermarkten, naderhand tot een anderen prijs
van den Debitur op Wissel neemt in het sluiten der af-
vaerdingen, en het Debet tegen het Credit stelt sonder
op de jaermarkten te senden noch afvaerdingen, noch
Brieven, noch Debet, noch Credit, soo dat het een
Wissel koopt te wesen die droog, valsch opgemaekt, en
gants verwerpelijk is, en die niet anders heeft van de
Wissel, als den naem, en in der daet niet anders is als
een opgesmukt woekker; In allen geval heeft het ons
goet gedacht by dese gelegentheyt een yder te doen we-
ten, dat soodanige formen, gelijk zy van alle de Wet-
ten verworpen zijn, soo mede van dese Magistraet ver-
worpen worden, die verklaert dat altijt wanneer de
schuldners daer over klachtig mogten vallen, en dat
onder dit gericht effecten gevonden wierden van die
in het toekomende sulke verkortingen gebruiken mogt,
de beschadigde daer over alle wettige vergoedingen sullen
konnen eyschen, ook over handelingen in plaetsen
van andere Gerichts dwang gesloten, terwyl de Wissel
omhangen is met den naem van dese jaermarkten, en
boven dit kan en moet van de justitie geprocedeert
zijn op de geseide effecten tot de condemnatien die sy
meest mag vinden tot voordeel en toom, op dat sood-
danigen misbruik uitgeroeit blijven sou. En het te-
genwoordige moet gedrukt worden op de kosten van
den Koophandel, en verscheide exemplaren uytge-
deelt aan de Koopliden, om de selve te versenden
in de Plaetsen aan hare correspondenten, op dat in
te toekomende yder mag weten hoe dat hy sich heeft
te schikken.

Conoscendosi per lunga esperienza riuscir impossibi-
 le che il giorno che spirano le Fiere possano esser finiti
 tutti li pagamenti, mà che sempre restano adietro di-
 versi resti di partite, come ogn' uno provane suoi bi-
 lanzi, tanto da riscuotere che, da pagare, quali poi si
 vanno terminanda nelli seguenti due, o tre giorni, &
 perche nelli Capitoli Quinto, & Decimo de gl'Ordini
 delle Fiere, viene espresso che tanto per le Lettere di
 Cambio da riscuotere, che per le assegnationi che non
 fossero pagate, o di quella parte che restasse, debba no-
 tarli li Protesti prima del spirare della Fiera, al che
 venendo mancato in detto tempo rimanesse il deb-
 tore à carico de chi deve riscuotere, al che riflettendosi nel
 tempo passato, & mostrando l'esperienza, che tal caso
 di non haver finito di riscuotere, & pagare in detto
 tempo, succede quasi sempre à tutte le Case, ne volen-
 do la convenienza, & il rispetto, che l'une Casa all'
 altre vadi à nottare pubblicamente li Protesti, fù in-
 troduetto un' uso assai lodevole, con il quale ogn' uno
 che tenghi quale che dabin di qualche partita suol per-
 tare quelle lettere, da cui dipendono li protesti in Can-
 cellaria sigillate, & quella consegnano al Signor Can-
 celliere l'ultimo giorno della Fiera, asfine di non pu-
 blicare il loro sospetto per non far torto ad alcuno, mà
 ad ogni modo intendono con questo mezzo di non haver
 mancato al loro dovere in ogni caso che non fossero paga-
 ti, intendendo quando non potessero nelli due, à tre
 giorni susseguenti che trascorrono al solito apperfettio-
 narsi li pagamenti, di poter poi levare li Protesti con
 la data dal giorno che spira la Fiera, per haver in quel
 tempo presentate le Lettere.

Questo uso però che da molti Anni è stato intro-
 dotto, & che conosce lodevoli per molti rispetti, pa-
 re che in occasione di controversie possi esser messo in
 disputa, perche parla chiaro il Capitolo Quinto,

Door een lange ervarentheyt het onmogelijk gekent zynde , dat op den dagh als de jaermarkten eyndigen alle de betalingen soudcn voldacn wesen , maer dat'er altyt noch eenige partyen overig blyven , gelyk yder bevint in sijne belancen , soo wel om in te vorderen , als om te betalen , die voorts ten eynde gebracht worden in de twee of drie volgende dagen ; en om dat in de vyfde en tiende Artykelen , van de ordens over de jaermarkten , uytgedrukt staet , dat soo wel voor de Wissel-brieven noch in te vorderen , als voor d'assignatien die niet betaelt mogten zyn , of van het deel dat noch overig mag wesen de protesten aengeteekent moeten worden eer de jaermarkt ge-eyndigt is , 't welk binnen de geseyde tyt verwaerloost zynde , soo sou de schuldenaer tot last blyven van die dat moest ontfangen , waer op insichte nemende ontrent den voorleden tyt , en d'ervarentheyt vertoonende , dat soodanig geval van niet geeyndigt te hebben in te vorderen , en te betalen binnen den geseyden tyt , schier altyt in alle huysen gebeurt , de betamelijkheyt en het respect niet lydende , dat het een Huys naer het ander sou gaen om publykelyk de protesten aen te teekenen , een genoegsaem pryfelyk gebruyk ingevoert is , waer mede yder een twyffelachtig over eenige partye gewoon is de brieven , waer aen de protesten hangen , in de Cancelerie gesegelt te brengen , en die in handen te leveren van den Heer Cancelier op den laesten dag der jaermarkt , ten eynden sy hare achterdochten niet openbaer moghten maken om niemand eenig ongelijk aen te doen , maer evenwel verstaen sy door dit middel niet te kort gebleven te zyn in haren plicht in allen geval sy niet betaelt mogten wesen , verstaende wanneer sy niet konden in de twee of drie naestvolgende dagen , die gewonelyk voorby loopen om de betalingen te voltrekken ; dat sy daer na de protesten noch konnen afdoen met den datum des daegs dat de jaermarkt eyndigt , om in dien tyt de Brieven gepresenteert te hebben.

Dit gebruyk nochtans , dat al over vele jaren is ingevoert , en om vele insichten pryfelyk gekent word , schynt by gelegentheyt van geschillen in dispuyt te kon-

È Decimo, degli Ordini delle Fiera: Che li Protesti debbano notarfi publicamente il giorno che spirava la Fiera.

Per tanto affine di levare tutti li dubbij, e per stabilire con fondamento di positivo Decreto, questa pratica necessaria sij preso.

Che de Catero possi esser continuato l'uso di portare le Lettere, per quelli che havessero alcun dubbio, sigillate al Signor Cancelliere conforme si pratica l'ultimo giorno della Fiera, quale debba custodirle, & venendo il caso che per quelle lettere venisse richiesto il Protesto, passa, & debba notarlo, & darlo fuori con la data del giorno che sarà spirata la Fiera, & ciò fin la sera del secondo giorno deppo che sarà spirata la Fiera, oltre il qual tempo non debba più ne notare, né dar fuori Protesti, restando oltre il detto tempo ogni partita che non fosse fin' all'hora pagata à carico di chi deve riscuotere, non potendo più pretendere cos' alcuna dal rimettente.

Con questa facilità che si concede non s'intendi però proibito, che alcuno così piacciendoli non possi notare, & levare li suoi Protesti anca la sera del giorno preciso che spirano le Fiere, giusto la dispositione del Capitolo Quinto, & Decimo, ma s'intende solamente di concedere queste facilità, accio che quelli che non vogliono per convenienza, & rispetto passare con qualche Casa non tutto il rigori, possino senza loro pregiuditio lasciar transcorrere li detti giorni doi nella forma che si è detto.

Il medesimo che si è detto di sopra s'intendi in tutto, e per tutto anco per le assegnationi, potendosi ancor per quelle presentare l'ultimo giorno delle fiero le note sigillate di quello restasse pendente,

nen gebracht zijn, om dat de Vijfde en Tiende Artykelen klaerlik spreken van de Ordonnantien der jaermarkt, Dat de protesten publykelyk aengetekent moeten worden op den dach als de jaermarkt eindigt.

Dierhalven om alle twyffelingen wech te nemen, en met grond een vast Raeds-besluit in te voeren, so sy dese practijk voor noodfakelyk genomen.

Dat in het toekomende het gebruik gecontinueert worden kan van de Brieven te brengen, voor die eenige twyffeling hebben mogten, aen den Cancelier gezegelt naer gewoonte op den laetsten dach der jaermarkt, die de selve bewaeren moet; en 't geval komende dat over die Brieven het protest mogt vereischt zyn, kan en moet hy dat aenteekenen, en het selve uitgeven met den datum des daechs dat de jaermarkt ge-eindight is, en sulks voor den avond na den tweeden dach dat de jaermarkt ge-eindigt sal zyn, boven welken tydt hy niet meer sal moeten noch Protesten aenteekenen noch uitgeven, blyvende boven den geseide tijdt alle partyen die tot dier tijdt niet betaelt sullen wesen tot last van die deselve moet invorderen, niets meer van den remittent konnende preterderen.

Met dese faciliteit die vergunt is, word nochtans niet verstaen geoorloft te zyn, dat iemand het hem soo behagende niet sou konnen aenteekenen en lichten sijne Protesten noch op den avond van den precisen dach als de jaermarkten eindigen, volgens de dispositie van den Vijfden en Tienden Arttykel, maer word alleenig verstaen dese Facilitieit vergunt te zyn, op dat de gene, die uit betamelijkheit en uit respect met eenigh Huis niet willen komen tot de hooghste strengheit, sonder haer nadeel souden konnen de geseide twee dagen laten voorby loopen op de wijze als geseit is.

Het selve dat hier boven geseit is word in alles en in 't geheel noch verstaen van d'assignatien, konnende mede wegens de selve op den laetsten loopenden dach der jaermarkten d'aenteekeningen gepresenteert

dente, & passati li doi giorni protestato come sopra.

Di gran pregiudizio si conosce alle negotiationi di queste Fiore l'introduzione delle monete minuzze che da certo tempo in qua si sono sparse, & vedendosi che sin ne tempi della Gloriosissima Memoria del Serenissimo Arciduca Leopoldo fu provenduto, & decretato chi nelle pagamenti tanto de Cambij, che delle Mercantie, non sij alcuno obligato à ricever moneta piu piccola che quarti di Tallero, dovendosi tutti li pagamenti fare in buone, & grosse monete permesse dalle Leggi di S. A. S. Il medesimo sij stabilito & decretato anco al presente, restando espressamente dichiarato à chiara intelligenza di alcuni che pretendono che li pagamenti delle Mercantie sijno di diversa conditione da quelli di Cambij, & Lettere Cambio, che tutti li pagamenti si di Mercantie, che di Cambij, hanno da esser fatti in buone, & grosse monete d'oro & argento, non minori d'un quarto di Tallero, & che sono tutti d'una medesima conditione.

Viene praticato da alcuni di notare nel Giro le partite che incontrano in certe cartelle con il Lapis, per portarle poi à loro comodo nel libretto, o sia nottarella solita del Giro, Il che vedendo, giudicato pregiudiziale all' Universale de Trattanti in occasione di qual che fallimento, potendosi alterare, & rissare, & anco del tutto cassare dette notte fatte col Lapis, perciò resti proibito tal uso del Lapis, sotto quelle pene che parerà al Magistrato, & debba ogn' uno scrivere con l'Inchiostro nel suo libretto di Giro le partite che girano come s' è sempre costumato, & debba ogn' uno che hà bilanzi frequentare il Giro all' hora

worden gefegelt van 't gene noch overig was , en de twee dagen verlopen zynde protesteren als voren.

Tot groot nadeel van de handelingen op dese jaermarkten word gekent het invoeren van kleyne munten , die over eenigen tyt geleden hier gestroyt zyn , en siende dat in de tyden van de Roemruchtigste Gedachtenis des Doorluchtigsten Aertshertogs Leopoldus versogt en besloten wierd , dat in de betalinge soo wel van Wisselen , als van Koopmanschappen niemand geobligeert sou zyn kleynder munt te ontfangen als quarten van Ryksdaelders , alle betalingen moettende geschieden in goet en grof geld by de Wetten van Syne Doorluchtigste Hoogheyt toegelaten. Het selfde moet vast gestelt en gedecreteert zyn ook met het tegenwoordige uyt-drukkelyk verklaert blyvende tot klaer verstant van eenige die pretendeeren dat de betalingen van de koopmanschappen van anderen aert souden zyn dan de Wisselen , en Wissel-brieven , dat alle de betalingen soo wel van Koopmanschappen , als van Wisselen gedaen moeten worden in goede en grove munten van gout en silver , niet minder als een quart van een Ryksdaelder , en dat sy alle van een selfden aert zyn.

Sommige hebben de gewoonte van in den kring aen te teekenen de partyen die sy vinden in sekere briefkens met eenig kryt , om die voorts op haer gemak over te brengen in haer boekjen of gewoonelyke Protocol van den Omkring ; 't welk nadeelig geoordeelt wordende voor 't algemeen der Handelaren by gelegenthey van eenig fallissement , sy konnende de geseyde aenteekeningen met kryt gedaen veranderen , en herstellen , en noch in 't geheel uytwissen , soo sal dierhalven sulken gebruyk van 't kryt verboden blyven , onder de straffen die de Magistraet goet vinden sal , en yder moet met inct schryven in sijn boekjen van den Omkring de partyen die omswierden gelijk altyt de gewoonte is geweest , en yder die balancen heeft moet den Omkring frequenteeren , op de behoortlyke uren , en daer in volherden tot dat syne balancen sal hebben , ten eynde door de veelhey en eenigheyt der handelaren men de betalingen

*debite, & continuare sin che haverà bilanzo, affine con-
frequenza, & Unione de Contrattanti si possisbrigare
più facilmente li pagamenti, & se serà conosciuto che
alcuno vitiosamente, & per ordinaire trascurri tal fre-
quenza, deppo offer ammonito una volta dal Magistrat-
to, possi anco da quello esser castigato seconde la parrea
a sua correctione.*

SEGUE LA CONFIRMATIONE

D I S. A. S E R E N I S S.

NOI SIGISMONDO FRANCESCO,

Per L'IDDIO gratia, Archiduca d'Austria,
Duca di Borgogna, di Stiria, Carintia,
Carniola, Wirtemberg, Vescouo d'Augu-
sta, di Trento e Gurg, Prencipe di Sueuia,
Marchese del Sac: Rom. Imper: di Bur-
gauia, Prencipe delle Contee di Abspurgg;
Tyrol, Feretti, Kiburgo, e Goritia, Signore
della Marca, di Naon, Portenau, e delle Sa-
line, &c.

COn queste apperte Patenti confessiamo, & no-
rifihiamo à qualunque, qua mente che ha-
vendo la dilettione della Collendissima Signo-
ra Nostra Madre Claudia, Vedoua, Archi-
duchessa d'Austria, nata Principessa di Toscana,
&c. Nel governo Tutellari delli Nostri Stati Superio-
ri, & Esteriori Austriachi sopra humilissima Suppli-
ca delli Mercanti Frequentanti li Fiere di Belgia-
no, tanto naturali del Paesa, come Esteri, e For estii-
ri, si di nation Allemana, come Italiana, non solo Cle-
mentissimamente concesso, ch'essi Mercanti possino lui

te lichter mag aflossen, en indien 't bekend wesen sal, dat iemand ondegdelijk en gemeen sulken frequenteren versnynde, naer eenmael daer over van de Magistraet vermaent te zyn, sal hy noch mogen gestraft worden volgens goetvinden tot sijner verbetering.

Volgt de Confirmatie

van sijne

DOORLUGTIGSTE HOOGHEYT.

Wy Sigismond Franciscus, by de Gratien Gods Aerthertog van Oostenryk, Hertog van Bourgondien, van Stirien, Carinten, Carniolen, Wirtemberg, Bisschop van Ausburg, van Trenten, en Gurg, Vorst van Swaben, Markgraef des Heyligen Roomschen Ryks, van Burgauw, Vorst des Graeffschaps van Hapsburg, Tirol, Feretti, Kiburg, en Goritien, Heer vander Mark, van Naon, Portenau, en van de Salinen, &c.

MEt dese opene brieven bekennen wy, en maken bekend aen een yder hoe dat wy de liefde hebbende tot onse seer Eerwaerde Vrouw Moeder Claudia, Weduw, Aertshertogin van Oostenryk, geboren Princesse van Toskanen, &c. In het mombaetlijk beheerschen van Onse Hooger en Uitwendiger Oostenryksche Staten, over het seer ootmoedig verfoek der Kooplieden handelende op de jaermarkten van Bolgiano, soo wel inboorlingen van dat Landt, als Uitheemsche, en Vreemdelingen, soo van Duitsche als Italiaensche Natien, niet alleen seer goedertieren heeft toegestaen, dat sy Kooplieden daer in Bolgiano

378 Ordini diversi delle Trattatione

in Bolgiano fra di loro elleger Consuli, e Giudici, non autorità di decidere, terminare, e componere le Liti, & Controversie occorrenti; Ma anco confirmatoli, ratificato li loro Capitoli, Regole, & ordini à tal effetto da essi formati, con riserva però di migliorarli, & naturali nell'auvenire, & spedito à tal effetto insieme un Privileggio: Le quali cose poi della di. etione del già Carissimo nostro Signor Fratello Arciduca Ferdinando Carlo de Austria, &c. Di Gloriosissima Memoria, sotto la data del giorno 16. del Mese di Ottobre l'Anno 1648. In Insprugg sono state confirmate, & approvate.

Siano Noi come Signore, e Principe souarano di questa Arciducate Contea del Tyrolo, stati dai medemi Mercanti humilissimamente supplicati di Clementissimamente confirmare tal Giudicatura, Ordini, & Privileggi.

Havendo però Noi considerato te ragionevoli lora preghiere, e Percio con animo deliberato, mature Consigli, e certa scienza, habbiamo Clementissimamente approvati, e confirmate la detta eretta, & accordata Giudicatura, Ordini, e Regole, & così li Privileggi, & Concessioni sopra d'essi spediti nel modo che tutti, & cadanno de quelli sono stati spediti in Insprugg nella data dell' 15. Settembre dell' Anno 1635. sì come quelli, & quelle scientemente rinoviano, confirmiamo, & approbiamo come Signore, e Principe souarano di questo stato, in virtu delle presenti Patienti in modo tale che li predetti Mercanti frequentanti le Fiere di Bolgiano, possino, & vaglino anco per l'auvenire continuare, prevalersi, e godere tale Giudicatura nella Nestre Città di Bolgiano, cosili Statuti, Privileggi, & Concessioni a tal effetto eretti, come dal prenarrato Anno 1635. sin' hora quelli hanno
usato,

vermogen onder haer te verkiefen Consuls, en Richters, met authorityt van te besliffen, ten eynde te brengen, en by te leggen de twisten en geschillen die daer sullen voorvallen; maer noch haer bevestigt en geratificeert hare Artykelen, Regelen, en Ordens tot sulken eynde by haer gemaakt, nochtans onder reserve van die te verbeteren en te veranderen voor het toekomende, en daer toe met eenen noch een Privilegie verwaerdigt; welke saken naderhand door de liefde van onsen seer waerden Heer Broeder d'Aertshertog Ferdinand Karel van Oostenryk &c. seer glorieuse Gedachtenis, onder den datum van den 16 dach der Maend van October des jaers 1648 in Inspruk zyn bevestigt en goet gekeurt geworden.

Soo zyn wy als Heer, en Souverain Prins van dit Aertshertoglijk Graeffschap Tyrol, door de selve Kooplieden seer ootmoedig verfocht en gebeden; om seer goedertieren sodanigen Gerichts bank, Ordens, en Privilegien te bevestigen.

Wy dan hebbende hare redelijke gebeden aengemerkt, hebben dierhalven met een bedacht gemoedt, ryppen Raed, en sekere Wetenschap seer goedertieren geapprobeert bevestigt de geseide opgerichte en toegestemde Gerichts-bank, Ordens, en Regulen, en soo mede de Privilegien, en vergunningen over de selve verwaerdigt in Inspruk, op den datum van den 15. September des jaers 1635. gelijk wy die en dese met goede kennis vernieuwen, bevestigen, en approberen als Heer en Souverain Prins van desen Staet; uit kracht van dese tegenwoordige opene Brieven in sodaniger voegen, dat de geseide Kooplieden, de jaermarkten van Bolgiano by woonende, noch souden kunnen en vermogen voor het toekomende te continueren, in sich te bedienen, en te genieten sodanigen Gerichts-banck binnen Onse Stad van Bolgiano, en soo mede de Statuten, Privilegien, en Vergunningen tot dien eynde opgestelt, gelijk sy sedert het voorverhaelde jaer van 1635 tot nu toe gewoon zyn, en genoten hebben, en als of die tegenwoordig
hier

usato, & goduto, & come se quelli di per allora fosse-
 re quivi distesi, & cio senza perturbatione, o impedi-
 mento d'alcuno: Riserviamo pero à Noi, & à Nostri,
 Successori secondo l'occorenze, & nostro libero arbitrio,
 di mutare, dichiarare, restringere, & accrescere
 li detti Statuti, Privileggi, Concessi, ovvero di levar-
 li, d. s. ugerli, & cassarli, in parte, ò tot almento
 ancora.

In oltre essendo che il predetto Mercantil Magistrato
 ci hà anco humilissimamente; & lamente volmente espo-
 sto, come da un tempo in qua frà la Fieranti di Bolgia-
 no vi s'jno introdotti alcuni molto dannosi disordini con
 confusione notabile di Negotij delle Fiere, & supplicatoci
 sommissimamente mediante preservata espresione consiste
 in cinque Ponti gravatorij à porvi il remedio.

Quindi è che doppo matura consideratione habbiamo so-
 pra di ciò fatia Clementissima deliberatione, & è però
 il nostre Clementissimo commando, & volontà.

I.

Che per quello aspetta al primo Ponto circa il frequen-
 ti introdotti roggiri, con rimesse de danari, le quali
 alle volte vengono fatte, & girate per la quarta, &
 quinta mano, nell' avvenire il regiro, ò rimessa non pas-
 si più oltre, che nella seconda mano com' à dire da No-
 rimbergo per Augusta, & di la immediate per Bolgiano,
 in modo tale (per essentio) che un Bolognese possi dur
 ordine ad un Venetiano di pagare per suo conte in Bol-
 giano Fior. 1000. e più, e meno.

II.

Per quello poi appartiene all' altro Ponto dell'è
 Cambij secchi, mentre uno in qualche Piazza
 che negotia per queste Fiere nel principio della pri-
 ma rottara per Fiera dà dinaro à Cambio, & poi
 nel serar delli spazzi dal suo debitore piglia danaro à
 Cam-

hier waren uitgebreit, en dat sonder eenige bekommering, noch veranderingen: Nochtans behouden wy aen ons, en onse Nasaten by gelegentheden, en naer ons vry goetduncken, te veranderen, te verklaren, in te trekken, en uyt te breiden de geseide Instellingen, Privilegien en Vergunningen, of die wech te nemen en te vernietigen, of ten deele, of noch in 't geheel af te schaffen.

Daer en boven die geseide Magistraet der Kooplieden noch seer ootmoedig en klaeglijk vertoont hebbende, hoe dat eenigen tyt voorheen op de jaermarkten van Bolgiano eenige seer schadelijke disordens ingevoert zyn tot merkelyke verwerringen der koophandelingen in de jaermarkten, en seer onderdanig gebeden hebbende, door dien de noch ingehoude uitdrukking in vyf beswarende Pointen bestaet, hulpmiddelen daer tegen te stellen.

Soo is 't: dat wy na rype overweging daer over onse goedertierenste deliberatie gemackt hebbende, en dierhalven is ons seer goedertieren bevel en wille.

I.

Dat aengaende het eerste Point ontrent de veelvoudige ingevoerde omlwieringen, met het remitteren van penningen, dat somtyds gedaan en omgeswiert word tot de vierde en vyfde handt, in het toekomende sulck omswieren of remitteren niet verder mag loopen, dan tot de tweede hand, als om te seggen van Neurenberg naar Augusta, en van daar onmiddelyk naar Bolgiano, in soedaniger voegen (by voorbeeld) dat een Bologueser mag ordre geven aan een Venetiaan om op sijn rekening in Bolgiano te betalen 1000 Florijnen, en meer, en min.

II.

Wat het ander Point belangt van de dorre Wisselen, terwyl iemand in eenige plaats die op dese jaermarkten handelt in 't begin van d'eerste opening tot de jaermarkt geld op Wissel uitschiet, en naderhand op het sluyten der afvaardingen van sijnen schuldenaar

Cambio ad altro prezzo in modo tale, che senza consegna delle solite Lettere Cambiali per la Fiera de falca il debito dal credito, dache condunno norabile, ne resulta un Cambio secco.

Percio nell' auenire si concede, che per tal affate sia à tutte le Piazze fatta la necessaria notificatione, che venendo nell' auenire per tal causa fatta alcuna doglianza dal debitore, & dinostrato che sotto il Foro Marcantile vi sijnno effetti delli Contrafacienti, in tal caso, & doglianza, possi il Magistrata Marcantile procedere contro li trasgressori, & suoi effetti alla condanna del danno causato, & così alla pena proportionata al acceso, & che del detta pena due terzi sijnno applicati in conformità del 16. Articolo de gli Ordini Mercantili alla nostra Camera, & cia tanto se venirà imposta detra pena per Giudicatura, quanto anco seguirà per via de Compositione, e così venendo imposta in danari, o merci.

III.

Per quello concerne le solite protestationi che si sono nelle Fiere de Bolgiano sin' hora conforme al solito dace sigillate, & secrete, Clementissimamente vogliamo che tale tacita protestatione habbi forza d'expressa.

IV.

Toccante l'interesse delli pagamenti che si fanno in Fiera de Cambij, & Mercii Clementissimamente risolviamo, che venghi osservata questa differenza, cioè che nelli pagamenti di Cambij la Mercanti non sijnno obligati à prendere alcuna moneta, ma solo danaro grosso d'Ora, & d'Argento, il quale non sij minore di un quarto di Tallero Imperiale, nelli pagamenti di Mercantie sijnno obligati essi Mercanti d' accettare per la decima parte de Treeri del Tyrol.

weder geld op wissel neemt tot een anderen prys in sulker voegen, dat sonder de gewoonlijke Wissel-brieven te configneren in de jaermarkt hy het debet van 't credit afrekt, waer uyt tot merkelyke schade, een dorre Wissel komt te spruiten.

Daerom wort voor het toekomende toegestaen, dat wegens sodanigen sack aen alle de plaetsen de nodige kennis gegeven zynde, in het toekomende ecnige klagten van den schuldenaer gedaen en vertoont wordende, dat onder den Gerigtsdwang der Kooplieden effecten zyn van die hier tegen doen, in sulken geval, en klagten, de Magistraet der Kooplieden sal mogen procederen tegens de overtreders, en hare effecten, tot condemnatie van de veroorsaekte schade, en soo mede tot boete na d'overtreding geschikt, en dat van de geseide boete twee derden geapliceert moeten worden volgens den 16 Arttykel, van de Ordonnantien der Kooplieden aen onse Kamer, en sulks soo wel als de geseide boete opgelegt wesen sal door 't Gerigt, en noch als die sal volgen door middel van verdrag, en 't zy die opgelegt word in penningen, of in waren.

III.

Voor 't gene de gewoonlijke protestation belangt, die rot nu toe op de jaermarkten van Bolgiano volgens gewoonten geseget en heymelijk gegeven zyn, willen wy seer goedertierentlijk, dat soodanigen stilswygende protestatie uytdrukkelyk kracht hebben sal.

IV.

Rakende de interest van de betalingen die gedaen worden op de jaermarkt van Wisselen, en Koopmanschappen, hebben wy seer goedertierentlijk besloten, dat dit onderscheid naer gekomen sal worden, 't welk is dat in de betalingen der Wisselen de Kooplieden niet gehouden sullen zyn eenige kleine munt t'ontfangen, maer alleen in grof Geld, in Goud, en Silver, dat niet minder mag wesen als een quart van een Ryksdaelder; in de betalingen van Koopmanschappen sullen de Kooplieden gehouden zyn voor het tiende deel t'ontfangen Treeren van Tyrol.

V.

Finalmente rispetto al quinto Cappelletto circa quelli Mercanti che nel Giro usano il Lapis, & non l'Inchiostro, il che per le falsificatione, è pericoloso; Clementissimamente vogliamo che nell'auvenire li Mercanti s'astenghino di scriver con il Lapis, & sempre comparino in Giro, & notino le partiti nel libro del Giro con l'Inchiostro, & che li medenti alli tempi, & bore debite venghino, & frequentino con loro bilanzii il Giro.

Onde commotiano al nostro moderno, & à ciascuno futuro Capitano dell Paese, all' Adice, & così all' Vicario di Griez, & della Città di Bolgiano, istessamente al Borgo Maestro, & al Senato di aetto Luogo, & à tutti gli altri inferiori Magistrati di questa nostra Arciducale contea del Tyrol, che tutti, & ogn'uno devino mantenere, conservare, & proteggere li più volte nominati Pieranti, e Mercanti di nation Allemana, & Italiana che frequentano le Fiere de Bolgiano, e le frequentaranno nell' auvenire nell' osservanza dell' accannati Statuti Privileggi, & Concessioni, ti come anco nella nostra conferitali renovatione, conformatione, e ratificatione, & in quelli non si molestino, ó aggravino in cant' alcuno, nè permettino che alcun altro le facci in modo, ó maniera a'cuno sotto pena d'irremissibil nostro castigo che contro chiunque in particolare secundo la qualità del suo misfatto ci riserviano. Il che vogliamo seriosamente, & in fede di ciò habbiamo concesso le presenti spedite con la nostra Arciducale sottoscrizione, & appositione del nostro Sigillo.

Date nella nostra Città d'Insprugg il 19. del Mese di Luglio l' Anno doppo la Natività de Christo Nostro Signore, e Salvatore 1663.

R E G I S T E R

Van de

Willekeuren , Ordonantien , &c.

Tot Amsterdam.	pag. 1
Tot Rotterdam.	21
Tot Antwerpen.	25
Tot Lyons.	33
Ordonantien van Lodewyk de xiv. wegens den Handel der Negotianten en Kooplic- den.	57
Tot Hamburg.	115
Tot Frankfurt.	121
Tot Leipzig.	137
Tot Dantzig.	141
In Deenmarken.	173
In Pruyssen en Brandenburg.	181
Tot Neurenberg.	203
Tot Augsburg.	205
Tot Bressan.	219
In Sweeden.	235
Tot Boulognen.	237
Tot Bisenzone.	257
Tot Bolgiano.	329
Tot Bolzano.	328

F I N I S.

(bb)

A E N W Y S I N G

Van eenige remarcabele Pointen in dit Tractaat- je voorgesteld.

D At binnen een precise tyt, d'acceptatie van Wissel-
brieven (specialyck) van die op of na sict houden
te betalen, behoorden gevordert te moeten werden.

P. 70: 103.

Dat van een gedane protestatie, soo van non-accept-
tatie, als non-betalinge, onvertoogen advertentie, niet
alleen aan den laastten Endossant; maar ook admitture
aan den eersten Gever, behoorde gegeven te moeten wer-
den.

79: 95.

Dat vast gestelt behoorde te werden, hoe, en op
wat wyse, den herwissel altyt gerekeat soude moeten
worden.

100.

Dat men in cas van Fallissement des Treckers, en in
sommige andere gelegentheden, de Wissel-brieven, ge-
protesteert van non-betalinge, niet behoort te rug te
moeten senden, maar parate executie te hebben op den
Acceptant.

153: 315.

Dat men altyt, en in alle geval, protesteerende op den
lesten Respyt-dag, syn Recht op den Trecker behoudt,
selfs in cas den Acceptant, voor den Vervalldag, al ge-
faljeert is geweest.

316.

In welk geval den Houder syn Verhaal niet t'eene-
maal en absoluut op den Trecker behoorde te verliezen,
niet tegenstaande van non-betalinge, binnen de Respyt-
tyt, niet geprotesteert is.

139.

Dat de Houders van drooge Wisselen, op de Trek-
kers, geen parater executie behoorden te hebben, als
van Obligatien.

296.

Dat in het Wisselen op de Frankforder Missen het al te
los toegaet.

249.

Dat getermineert en vastgestelt behoorde te werden,
wat recht van aanspraak, in cas van Fallissement van
Trecker en Acceptant, of Endossant, den Houder van
een Wissel-brief op der selver Boedels, en die Boedels re-
spective op elkanderen hebben, &c.

333.

Y

Dat

Remarcable Poincten.

Dat de Wissel-brieven die oplicht, ofte 1, 2, 23. dagen na sicht houden, binnen 24. uren daar na, behoorden voldaan te moeten werden, en geen 6. Respyt-dagen te hebben. 119.

Dat Wissel-brieven die voor het sluyten van de Wissel-bank vervallen, voor het sluyten van de Banck, ofte op den eersten dag van de Opening, behoorden voldaan te moeten werden. 136.

Dat alle Wissel-brieven, sonder onderscheyt, in de Wissel-banck behoorden voldaan te moeten werden. 53: 122.

Dat'er een Bank courant behoorde opgericht te werden. 123.

Dat men in de Wissel-bank ook een minder som als fl. 300. behoorde af te mogen schryven. 122.

Dat de Wissel-bank nooit op een Saterdag, maar altyt op een andere dag, behoorde open te gaan. 137.

Dat alle Wissel-brieven, houdende ten lasten van Buytenwoonders, die op den tweeden of derden dag na den Verval-dag niet voldaan, Item alle Wissel-brieven daar van acceptatie geprocureert is, die als dan niet afgehaalt werden, behoorden gebracht te moeten werden in de Wissel-bank, en reden waarom. 78.

Datter een publicq Protocol, van alle geprotesteerde Wissel-brieven in de Wissel-banck diende gehouden te werden. 77: 184.

Datter een publicq Protocol, van alle procuratien, om te mogen op eens anders naam Wisselen of handelen, in de Wissel bank gehouden, en de selve procuratien aldaar ook wederom ingetrocken behoorden te werden. 78: 174.

Dat de Wisselbank tot een Bank van judicature behoorde gemaakt en geprivilegeert te werden. 235.

Dat de kostelyke Herbergen Comparitien, en Goedemanschappen, behoorden geweert, en de geschillen in Negotie voortvallende, speciaelyk over materie van Rekening, &c. aan Commissarissen van Commercie behoorden gerenoveert te werden. 236.

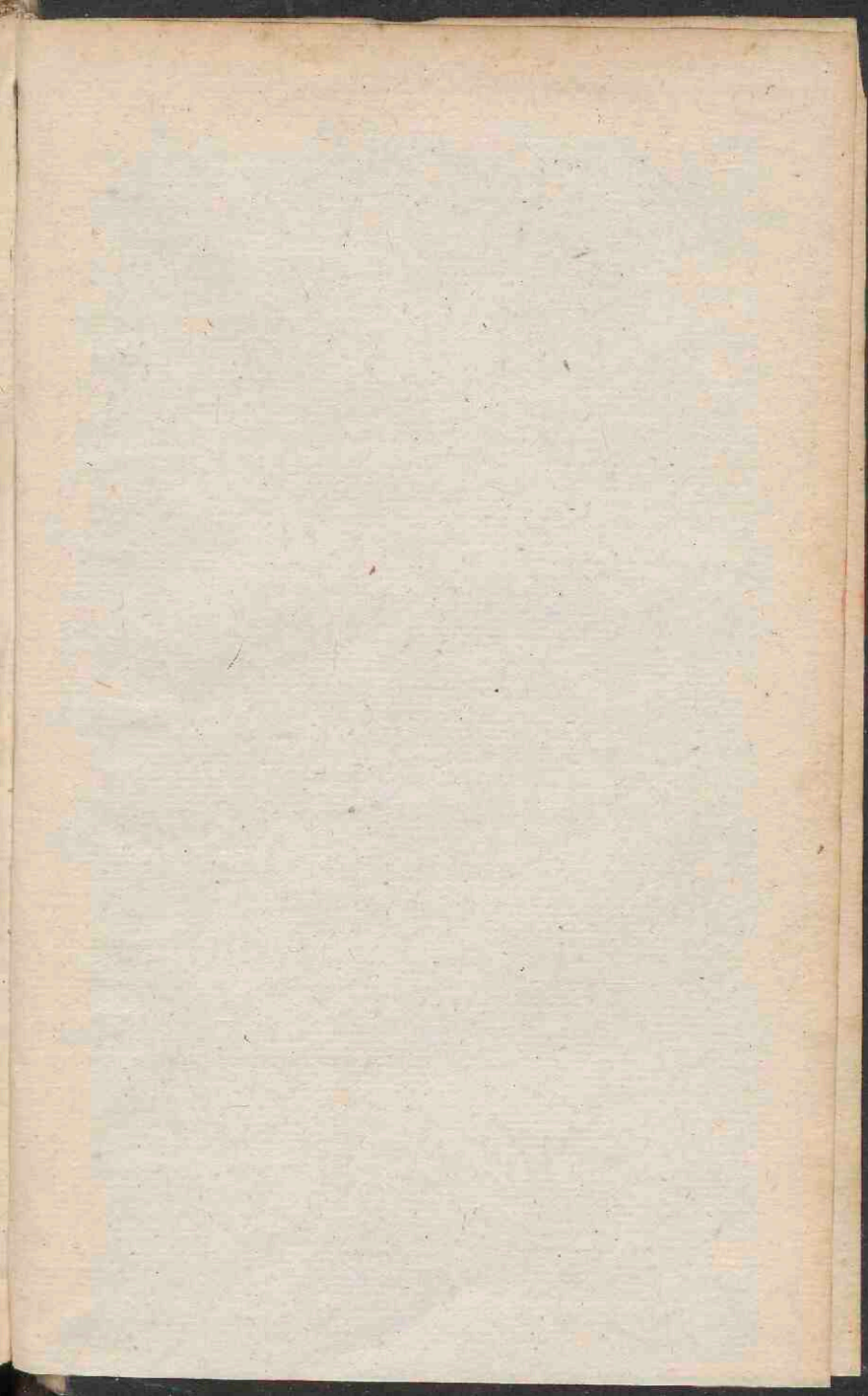
Register der Capittelen

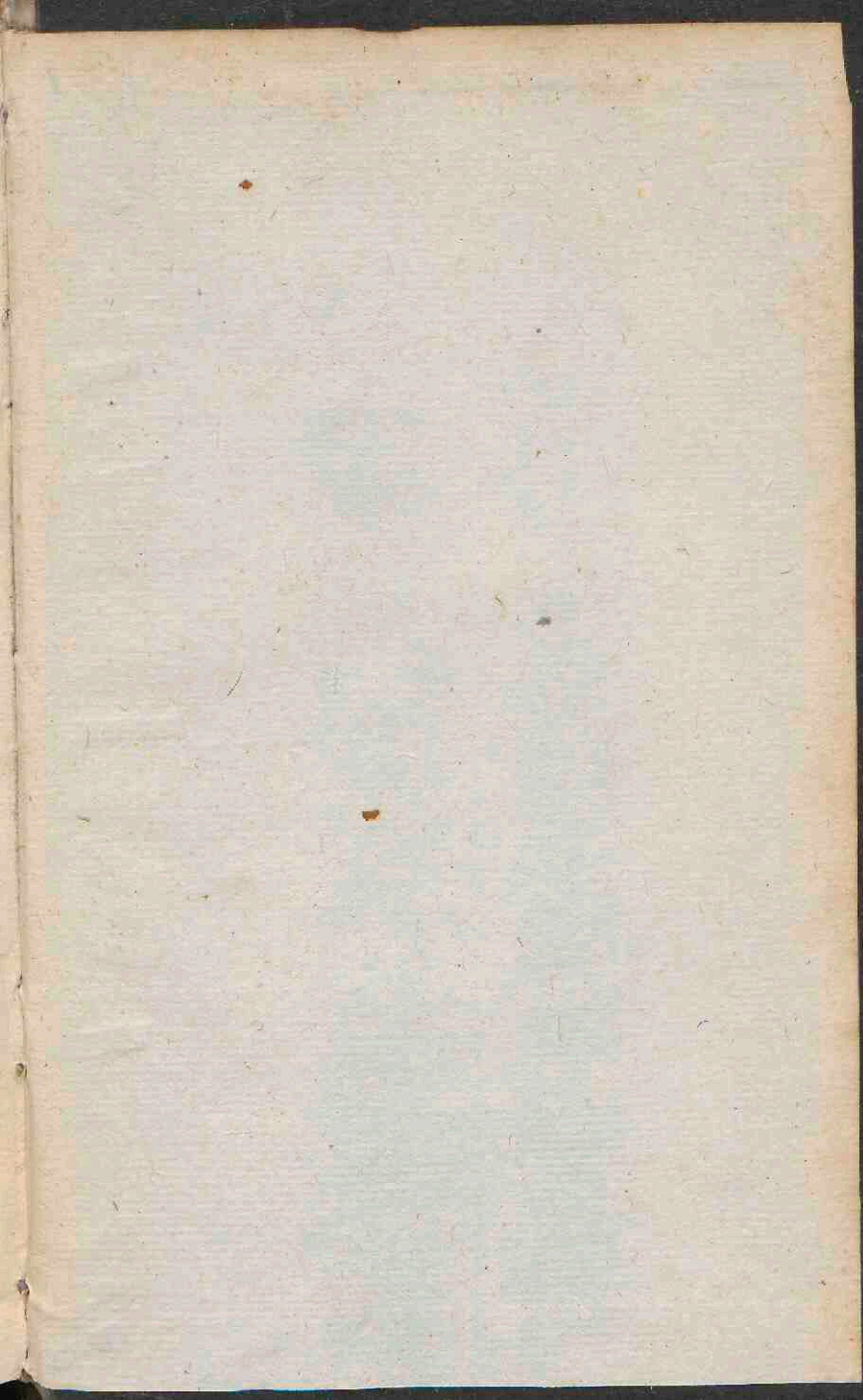
van de

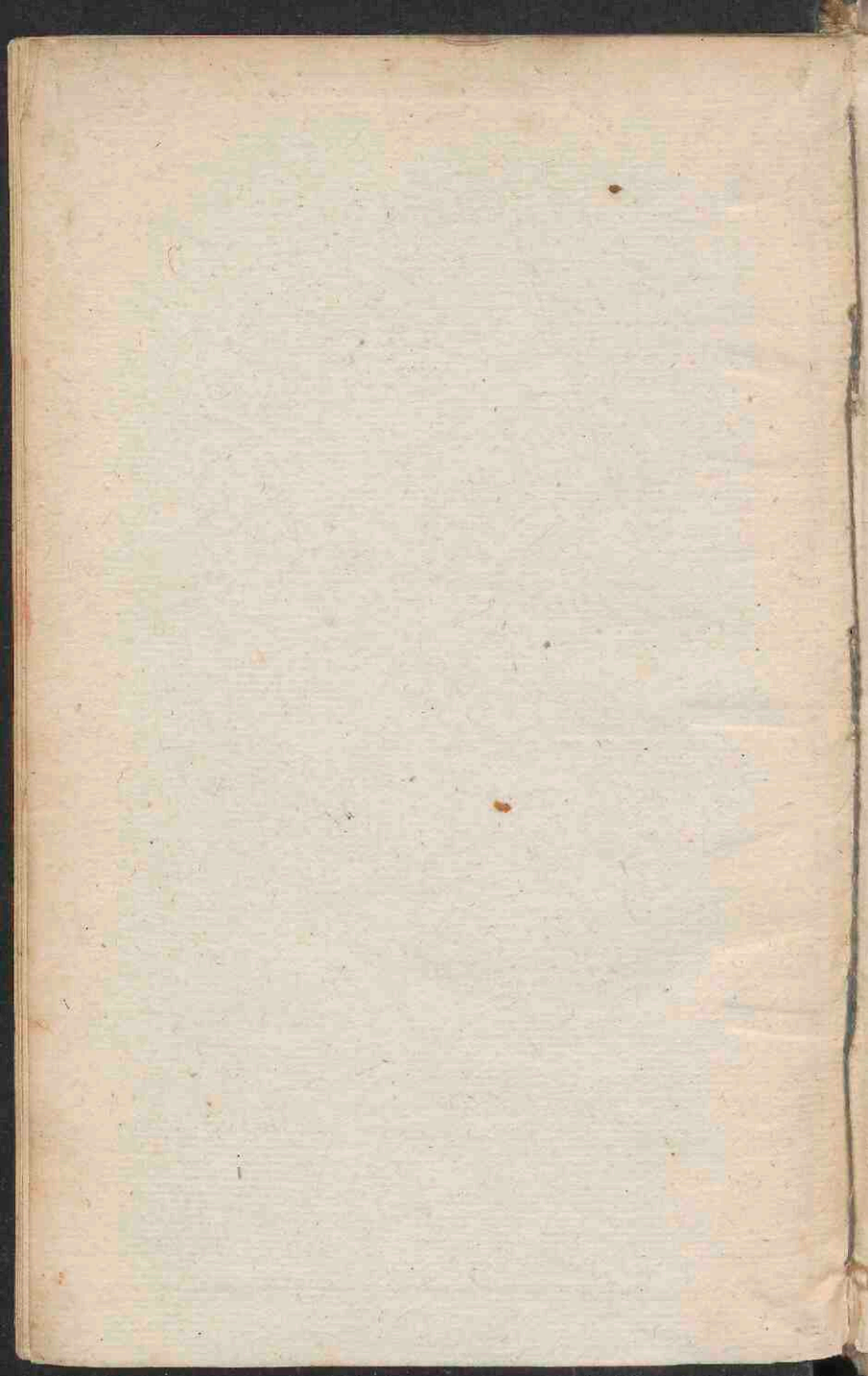
W I S S E L - S T Y L .

I. Cap.	W <i>At Wissel is, en hoe veelderley.</i>	pag. 1
II. Cap.	<i>Van Wissel-slytingh door Makelaars, En van haar plicht.</i>	9
III. Cap.	<i>Van Wissel Cours.</i>	14
IV. Cap.	<i>Van Wissel-Reekening.</i>	17
V. Cap.	<i>Wat een Wissel-brief is: en waar op den Trecker voor het overleveren, en den Gever in het aennemem van de selve, te letten staat.</i>	23
VI. Cap.	<i>Van het te boeck stellen der wisselen.</i>	30
VII. Cap.	<i>Van het adviseeren en respondeeren.</i>	43
VIII. Cap.	<i>Van de voldoening der Valuta door den Gever aan den Trecker.</i>	52
IX. Cap.	<i>Van Wissel brieven houdende aan ordre te betalen, intrecken en endossieren.</i>	57
X. Cap.	<i>Van Acceptatie vordering.</i>	63
XI. Cap.	<i>Van 't doen protesteren van nonacceptatie.</i>	76
XII. Cap.	<i>Van het Accepteeren van Wissel-brieven Sopra Protest.</i>	83
XIII. Cap.	<i>Wat den Houder van een Wissel-brief, geprotesteert van nonacceptatie, en S. P. niet geaccepteert werdende, mitsgaders Trecker en Intrecker, geobligeert en gehouden is.</i>	93
XIV. Cap.	<i>Van de verval-tydt der Wisselen.</i>	103
XV. Cap.	<i>Vordering van voldoening.</i>	111
XVI. Cap.	<i>Van de voldoening der Wissel-brieven door den Acceptant.</i>	116
XVII. Cap.	<i>Van het Protesteeren van Wissel-brieven van non-betalinge.</i>	131
XVIII. Cap.	<i>Van de voldoening der Wissel-brieven S. P. van non-betalinge.</i>	144
XIX. Cap.	<i>Wat den Houder van een Wissel-brief geprotesteert van nonbetalinge, en S. P. niet voldaan wordende, te doen staat.</i>	153
XX. Cap.	<i>Wat Trecker en Intrecker van een Wisselbrief, keerende niet protest van non-betalinge, geobligeert is.</i>	158
	Y 2	Van

- C 21119
- XXI. Cap. Van 't gene den Acceptant van een wissel-brief, die hy van non-betalinge heeft laten protesteeren, en met protest wederom retourneert, geobligeert is. 164
- XXII. Cap. Van het teekenen van een tweede of derde Wissel-brief. 169
- XXIII. Cap. Van het Wisselen voor Rekening, en op den naam van een ander. 172
- XXIV. Cap. Van het wisselen op een plaets in een plaets. 176
- XXV. Cap. Van het Wisselen op een plaets, over een plaets, en Wissel-commissie in het gemeen. 184
- XXVI. Cap. Van Wissel-trecken in Commissie. 193
- XXVII. Cap. Van Remitteren in Commissie en staan del credere. 201
- XXVIII. Cap. Van betrocken te werden in Commissie. 211
- XXIX. Cap. Van geremitteert te werden in Commissie. 217
- XXX. Cap. Van Herwissel en Continuatie van Wissel. 222
- XXXI. Cap. Van het Wisselen op Miffen, ofte Marckten, in het gemeen. 229
- XXXII. Cap. Van het Wisselen op de Frankfurter Miffen. 238
- XXXIII. Cap. Van het Wisselen op de Leiptiger Miffen ende Naumburger Petri Pauli Markt. 255
- XXXIV. Cap. Van het Wisselen op de Lioner Foires. 259
- XXXV. Cap. Van de Schult Wisselen. 264
- XXXVI. Cap. Van de geconteeerde Wisselen. 269
- XXXVII. Cap. Van voorwaardige Wisselen. 278
- XXXVIII. Cap. Van Wissel-brieven pro Forma. 287
- XXXIX. Cap. Van droge Wissel. 294
- XL. Cap. Van vermiste en verlooren Wissel-brieven. 300
- XLI. Cap. Wat men doen moet en niet doen moet, geobligeert en niet geobligeert is, in cas van Fallissement van yemant die in een Wissel brief geruacke is. 305

b 15-2

b 7-7

94
3
2.00

